

WIDENER

HN L D 9 H E

Generated for WO (Library of Congress) on 2018-12-02 16:58 GMT / <http://hdl.handle.net/2027/hvd.hnld9h>
Public Domain in the United States; Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

132.

1273.97.4

I. 12. d.

HARVARD COLLEGE LIBRARY

FROM THE
George Schünemann Jackson
FUND

FOR THE PURCHASE OF BOOKS ON
SOCIAL WELFARE & MORAL PHILOSOPHY

GIVEN IN HONOR OF HIS PARENTS, THEIR SIMPLICITY
SINCERITY AND FEARLESSNESS

pruvfîtit agdlagai,

imâitut:

Isaiap agdlagai,

Jerimiap agdlagai,

úputit,

Hisîkialip agdlagai,

Dâniap agdlagai,

Húsiap agdlagai,

Nâgûmip agdlagai,

Jûftdlip agdlagai,

Hâpakûp agdlagai,

Aamorsip agdlagai,

Sivfâniap agdlagai,

Opâtiap agdlagai,

Haggai agdlagai,

Jûnap agdlagai,

Saggariap agdlagai,

Miggap agdlagai,

Malakiap agdlagai.

1273.97.4

tastamantitorkap agdlagartai uko, pruvfitit agdlagait, **S. Klein-**
-schmidt-iugaluap kavdlunânigdlo kalâtdlinigdlo ikiortekartardlune agdlag-
-simarkârssusiânit nugtigai, nûngme naxitigai ássilivdlugit palasinik misig-
-ssuissut nakiterkerkuvait.

nakiterkigsitdlugit iliorkagkanik kúkunersiuekatigâka palasekatika
J. Kjer-ilo Chr. Rasmussen-ilo, autdlarkautânit nugterekataussunga

H. F. Jørgensen,
palasigssat ajokersortât
kalâtdlit okausînik,
nûngme palasiugaluak.

Isaiap agdlagai.

kapitale 1.

sângniarkússut.

¹Isaiap takordlórnera Aamorsip ernerata, takordlúgai Jútalo Jerúsaldlo pivdlugit, Usialo Jútaldlo Aagarsilo Hiskialo Jútá-kúne kúngiutitdlugit.

²tusaritse, kilait ukorsê, nunalo siúmigsarit, Nâlagak oka- 5 Mór. 32,
-lungmat: kitornanik perorsaivunga agdlisitdlugitdlo, táukuale pi- 9-15.
-nerdlugfigānga. ³ugsigup inune ilisarissarpâ, siutitûvdlo ilisi-
-mavâ pigissime nerisitsivia; Israflile misigíngilak, ínugtáka sia-
-nigissakángitdlat. ⁴erkanak inuiait ajortuliortut, inuiait ajortu-
-linerup nanigai, iluaituliortut kinguait kitornat aseruissut; Nâ-
-lagak kimaggpât, Israflip ivdlernartua ajagtordlugo tunungmutdlo
avigsârdlutik. ⁵súkut patingnekásavise kingugdlermik, nigorter-
-kigsartáinaravse? niakok tamarme ánernarsivok, ūmat tamarme
náparpok. ⁶aluinit niakuánutdlo agdlát nâme perkigsox, kisiáne
íkit unatarneritdlo tigdlússatdlo nutât, marnárnexángitsut mátu-
-sernexángitsut ūliamigdlo kitulisarnexángitsut. ⁷nunarse inuia-
-gauvok, ungalúgkase ingnermik ikivkagáuput, nunautise takor-
-nartat nungulerpait issigititdluse, inuilauvordlo takornartat mu-
-misitátut ítok. ⁸Stunivdlo pania amiákûvok igdluvigkatut naut-
-sívingme vînekutílingme, pigártup isersimavfiatut nautsívingme
putdlagaussalingme, ungalúgkatut sernigissatut. ⁹ilumutdlo Nâ-
-lagkap katerssârssuit Gûtiata sivnerussunik amiákokartingigpati- Rúm. 9,29.
-gut, Sûtumatut erkajakaugut, Gumôra ássigerkajakârput. ¹⁰Nâ-
-lagkap okausia tusarsiuk, Sûtumap nâlagaunere ukorsê; siúmig-
-saritse Gûtivta inatsisainut, Gumôrap inue ukorsê. ¹¹sugssáka
pigdliuterpagssuase? okarpok Nâlagak. avâkatdlautigāka tuni-
-ssutit ikivkagagssat, savarssuit inûsugtut puatdlarsagkatdlo tú-
-nuat; ugsigitdlo savârkatdlo savarssuitdlo utorkait auat kajumi- Migg. 6,6-8.
-gíngilara. ¹²aggerângavse sâvnut sarkúmerumavdluse, kia tamáko
agssavsínit aperkutigingmagit silardliutíka tugdlartarpisigik? ¹³tu-

-níssutinik nekigssanik aggiússinerdlúsaeritse. tipigigsautit mau-
 -jugāka; káumánigfingne sapâtinilo katisimatitsissarnise kamagisí-
 -náungiláka, piúngitsuliordlutik nagdliússissut. ¹⁴ káumánigtor-
 -siornise katisimassarnisilo tarnima úmigai; okimaigāka, kama-
 -ginex katsúpáka. ¹⁵ agssase siáraluaruvsigik, taimáitox issíka
 matuváka ilivsinut; patdlortarnise amerdlanáraluaruvsigigdlúnt tu-
 -sásángilavse, agssase auligssúngmata. ¹⁶ uvfaritse, evkíaritse,
 suliavse ajorssusiat issima sānit pērsiuk, ajortox alarsiuk. ¹⁷ a-
 -júngitsuliornermut sungiusaritse, ínardluíssut aperkútigisiuk, angu-
 -tauserfigissat ikiorsigik, iliarssuit igdlersorsigik, uvigdlarnerit
^{43,25.} sernigisigik. ¹⁸ káissassuse, erkartútekatigtigsa, okarpok Nálagak.
 ajortuliauserse augpatdlarigsutut íkalarune aputitut kakortigilí-
 -savok; augpatdlarigsautitut augpalugtigigalarune savat merkuisut
 ilísavok. ¹⁹ nálakgumaguvse nunap ajúngitsue nerísavase; ²⁰ piu-
 -mángíkuvsile uteríkuvsilo, panap nerísavāse; Nálagak karna taima
 okalungmat. ²¹ kanox ilivdlune igdlorpagssualik ilumórtok uver-
 -ssartúngorpa? ínardluíssúmik ulivkáraluartok, iluarssusek únui-
 -ssaraluartok tássane, mánale tokutsissut tarkama. ²² silviutit
 kajukuínángorsimavok, vīniutit imermik akusimavok. ²³ nálagkatit
 sakitserīput, tigdligtut iligait; tamarmik pajugutinik piumatdlárait
 akiliutinigdlo piniardlutik; iliarssuit igdlersúngilait, uvigdlarneritdlo
 sernigissariakarnerata patdlíngilai. ²⁴ tamána pivdlugo okarpok
 Nálagak nálagaussok katerssárssuit Gútiat, Israflip ajugaussua:
 erkanak; angnikitdliortitsissíka tugdlússutigísaváka akerartortíkalo
 akiniardlugit. ²⁵ agssákalo kingumut ilingnut ságtikumárpáka, ka-
 -júkutit augtitdlugit augterkigsáumigdlusók akerdlordlo tamát i-
 -lingnit pērdlugo. ²⁶ erkartússissunigdlo kingumut pilerumárpavkit
^{60,17 t.} sórdlo pilerkárnerne, sujuligtaissunigdlo sórdlo sujornagut; tauva
 tainekásautit ungalúgkamik iluarssutsip inánik, igdlorpagssualing-
 -mik ilumórtumik. ²⁷ Stune utertínekásavok ínardluíssúmik, aut-
 -dlarússartailo nâpertimeivdluarnermik, ²⁸ pinerdlugtutdlo ajortuliar-
 -tutdlo navdlordlugit atautsíkut, Nálagakamigdlo kimatsissut nú-
 -ngutaerdlugit. ²⁹ kángusútigísangmatigik orpigssuit kajungerissase,
 nautsvítldlo kinigkase igtórutigísagavsigik; ³⁰ orpik mángertússak
 pilutaerutilersok ássigileruvsiuk nautsvigldlo imekángitsox; ³¹ pí-
 -ssaussordlo agdlunaussiornikuminíngorpat, piliailo ingniminíngor-
 -dlutik, ikuatdlaxatigílerpatalo atautsíkut kamititsissoxarnatigdlo.

kapitalit 2.

erkigsivigssamik. makitasút Gûtipilugdliedlo soraernigssânik.

¹okausigssak Isaiap takussâ Aamorsip ernerata, Jûtaló Je-rûsalâedlo pivdlugit.

²piumârpok uvdlugssane kingugdlerne, tauva Nâlagkap ig-dluata kâkâ aulajangersitâusavok kâkasingnerssauvdlune, kâkâ-
-nguanit kutsingneruvdlune, akimángitsutdlo tamarmik tássunga Migg. 4,1 tt.
kerdlerautilerumârput. ³aggerumârputdlo inuiakatigît amerdlasút okardlutik: kâ, majuarta Nâlagkap kâkânut, Jâkup Gûtiata ig-dluanut, avkutigerkussaminik ajokersorkuvdluta, avkusernisigutdlo ingerdlarkuvdluta. Stunimit aniumârmata inatsisit, Nâlagkavdlo okausia Jerûsalâmit. ⁴erkartûssiumârpordlo akimángitsut akor-náne inuiakatigît amerdlasút inerterdlugit; tauva panatik kâuku-mârpait ivssumut sîtsisingordlugit, kalugiussatigdlo ivigkanut kiv-dlûtigssángordlugit; panamik silugfigekatigîsángitdlat inuiait, sor- 11,9.
-ssungnermigdlo ilîniásángitdlat kingorna. ⁵kâ, Jâkúkut, Nâ-lagkap kaumâssusiane sakisa. ⁶kisiáne inugtatit Jâkúkut tai-maitipait, pavângarnitsat pînik simersimangmata, tórnisardlu-tigdlo Filisterisut, avdlanertatdlo kitornait pekatigalugit. ⁷nunât silvinigdlo kûltinigdlo ulivkângârmata, katerssugait kigdligssâu-
-ngitdlat; nunât kimugtuarssungnik ulivkângârmata, kamutait kig-dligssâungitdlat; ⁸nunât Gûtipilungnik ulivkângârmata, agssang-mik suliait patdlorfigissarait, agssangmik inuvaisa sanait. ⁹pat-dloraraut inuit, nakigdlissaraut atarkissat; isumákêrfigîsasimângi-latit. ¹⁰kaersumut morssugit ivssumut issertordlutit Nâ- Lúk. 23,30.
-lagkap ersinarneranit, inornarssusiata atarkinarnanit. ¹¹inuit issait makitasút nakigdlísáput, inuitdlo kutsigssusiat patdlúsavok, Nâlagardlo kisime kutsísavok taimaníkut. ¹²Nâlagkap katerssâr-
-ssuit Gûtiata uvdlua piumârmata inornartítunut kutsigsunutdlo tamanut portusissunutdlo tamanut, nakigdlísâsavdlugit, ¹³Lîpa-nûnip sîterînut kutsigsunut portusissunutdlo tamanut Bâsanivdlo orpigssuinut mângertunut tamanut, ¹⁴kâkanutdlo kutsigsunut ta-manut kâkânguanutdlo portusissunut tamanut, ¹⁵kâkivfilianutdlo portusûnut tamanut ungalunutdlo igpiliugkanut tamanut, ¹⁶umiâr-
-ssuarnutdlo imavigsiortunut tamanut takujuminartulianutdlo ta-manut. ¹⁷patdlúsavok inuit makitâssusiat, inuitdlo kutsigssusiat nakigdlísavok, Nâlagardlo kisime kutsísavok taimaníkut; ¹⁸Gûti-piluitdlo pekâsángitdlat nâmerdluinak. ¹⁹tauva morssugkumârput

sark. 6,15. 16. kaersut kangatarninut ivssuvdlo angmanerinut Nâlagkap ersi-
-narneranit, inornarssusiata atarkinarnanit, pikigpat nuna ersi-
-sâriartordlugo. ²⁰taimanikut inuit Gûtîpilutik silviussut Gûtî-
-pilutigdlo kûltiussut ingmingnut patdlorfigissagssaliatik igîku-
-mârpait terialuitdlo imangertatdlo pulassarfnut, ²¹kaersut kuv-
-nerinut morssugkumavdlutik ivnatdlo ikiarnerinut Nâlagkap er-
-sinarneranit, inornarssusiatalo atarkinarnanit, pikigpat nuna
ersisâriartordlugo. ²²inuit isumâkêrsigik kîngamîkut anersârtartut;
mâssa sûtînekâsâpat?

kapitalit 3.

Nâlagkap erkartûssiumârneranik. inûvdluâpilugtunik.

¹imâikumârtoĸ ata: Nâlagkap nâlagaussup katerssârssuit
Gûtîata Jerûsalâmit Jûtamitdlo pêrumârpai ajâupîssatdlo ajapig-
-katdlo, nexigssat pîkunartuat tamât imigssatdlo pîkunartuat ta-
-mât, ²pîssaussutdlo sâkutûtĸdlo erkartûssissutdlo pruvftitdlo er-
-kuiniartutdlo utorkaunertatdlo, ³tatdlimanik kulilingnut nâlagau-
-ssut atarkissaussutdlo sujuligtaissutdlo, sanânik ajornartunik ili-
akugdl. 10. -simassut serratinigdlo sujunekartut. ⁴nâlagakartikumârpâkalo
¹⁶ t. inûsugtunik, mēraussutdlo tâukunane perkussîsâput. ⁵inuit tauva
nâlagauñarumârput ardlait ardlamingnut, nalingînak tugdliminut;
inûsugtĸ angneruniarumârpoĸ utorkarmut, nikanartordlo nâlang-
-nartumut. ⁶imâikumârtoĸ: nalingînaup sâgkumârpâ katângîne
angûme inokutâ: ivdlit atissakarputit, nâlagauerilerdlavtigîĸ; ma-
-mianartĸ mâna ivdlit tigûĸ. ⁷tauvale pilerumârpoĸ okardlune:
mâtusersuissûngilanga, nexigssautekarnangalo atissagssautekângi-
-langa igdluvne; inungnut nâlagauerutekinasinga. ⁸mâssalo Je-
-rûsalât akugdlârpoĸ, Jûtalo ordlavoĸ, okaisalo suliaisalo Nâ-
-lagak agssortormâssuk nâlangnarssusiata issainut uterftĸlutik.
⁹tâutuata nalunaerpai; ajortuliausertik navsuerpât Sûtumamiutut,
ângiginago. erkanak tarnait, ingmingnut ajortumik piniarmata.
¹⁰iluartut usorisigik iluanârmata, suliamik kingunere inûtigi-
-mârmatigik. ¹¹erkanak iluaitnut, ajunârput, agssangmik pinia-
-gaisa piumârmatik. ¹²mēraussut nâlagauñarput inugtavnut, ar-
-natdlo tâukunane perkussîput. inugtâka ukorsê, tasiortise tâ-
-martitsissûput, ingerdlavivse sangmivia nipangiûpât. ¹³Nâlagak
savssarpoĸ sernigssuimavdlune; kekarpĸ inuiait erkartûkumav-
-dlugit. ¹⁴Nâlagak erkartûssivingmut piartorpoĸ inugtame utorkaunertait
nâlagaitdlo ilagalugit: nautsfvik vînekutilik sugssau-

-jungnaersíparse; nâgdliugtunit arsârutit igdluvsínîput. ¹⁵sôx í-
-nugtâka sekumípisigik, inuit nâgdliugtut aserorterdlugit? okarpok
Nâlagak. Nâlagak katerssârssuit Gûtiat. ¹⁶okarpordlo Nâlagak:
Sfunip panê makitangmata, angalangmatalo malatik tasivdlugit,
issingmigsartardlutigdlo angalavdlutigdlo avdlornikitdlisârdlutik, i-
-sigkamíkutdlo tajaussanik ássuardlutik, ¹⁷tamána pivdlugo Nâ-
-lagkap nujaerumârpai Sfunip panísa kavssere, kângugissaitdlo
Nâlagkap tamataerúkumârpai. ¹⁸taimaníkut Nâlagkap pêrumârpai
isigkanut tajaussat pínersautit, sekiniussatdlo káumataussatdlo
¹⁹iverutitdlo kalivnêrkatdlo sâgutdlo ²⁰nasánguitdlo avdlornikit-
-dlisautitdlo kiterutitdlo anernerigsautilivítldo ârnússatdlo ²¹ag-
-ssangmiutdlo tugdlerutitdlo ²²ássûtitdlo kagdlersautitdlo sâlia-
-kutitdlo aningaussivítldo ²³tarrarssûtitdlo ilupássatdlo kaorutitdlo
uligússatdlo; ²⁴tauvalo tipigigsup taortigísavâ ausungnitsox, kite-
-rutivdlo taortigísavâ agdlunaussaminek, nutsatdlo kipissaliat taor-
-tigísavât nujaerne, kagdlersautivdlo nerutusûp taortigísavâ pûg-
-ssiak nivnítok; pínerssutsip taortigísavai ûnerit. ²⁵angutitatit
panamit ordlúsáput, píssarssuartatitdlo sorssungnerme. ²⁶isâv-
-fingne nananârdlutik aliasúsáput; nuname igsiásavok suerutdlune.

kapitalit 4.

Síunip evkiagaunigssânik.

¹taimaníkut arnat arfinex mardluk unigtíkumârpât angut atau-
-sek okardlutik: nexigssautivut nerissásavavut, atissautivutdlo ati-
-ssarísavavut, aternik tainekarsínardlata; mitautigissaunerput pfaruk.

²taimaníkut Nâlagkap naulersitâ alianáissutauvdlunilo nâlang- 11,1.
-nautaujumârpok, nunavdlo inerititâ inornautauvdlunilo usornau-
-taujumârpok Israflip aniguissortainut. ³ivdlernartumigdlo taine-

-kásavok nalingínax Sfunime amiákûssok Jerûsalâme sivnerussox,
nalingínax agdlagsimassok Jerûsalâme inûssut agdlagsimavfiánut,

⁴Sfunip panê Nâlagkap uvfardlugit sorujuiarpagít, Jerûsalâvdlo
auiainere iluanit anigpagit, anerníkut erkartûssissúkut, anerníkut

¹ Kor. 6,9-11.

ikivkaissúkut. ⁵Nâlagkavdlo Sfunip kâkâta inekarfisa tamarmik
kulaisigut katisimassuisalo kulaisigut píngortíkumârpâ nuia uv-

² Mór. 13,21 t.

-dlúkut, pujordlo akisugtordlo ingnex ikualassok únuácut, nâlang-
-nartunut tamanut kilâgssak. ⁶inigssakarumârpordlo alângivfig-
-ssamik uvdlup kiangnerane, kimâvfigssamigdlo orkiorfigssamik
siagdlersume nivtangersumilo.

kapitalit 5.

nautsivingmik vinekutilingmik.

Mat. 21,33. ¹eríniugak atoratdlardlara asanerussara pivdlugo, ikínguting-
-nāma eríniugā nautsvine vinekutilik pivdlugo. nautsvik vine-
-kutilik asanerussama pigā kákame naggorivigsume. ²agssat-
-dlagterpālo ujaraiardlugulo, ikússuivfigalugulo vinekutinik pitsau-
-nernik, kakivfiliordlunilo kerkane, tunguiaivfingmigdlo tuggardlune
tássane, nautsorssordlugulo tungulingnik paormakarnigssā; kisiāne
tungokángitsunik paormakarpok. ³mānalo, Jerúsālāp inue Jū-
-tavdlo angutitai ukorsē, uvavnutdlo nautsvivnutdlo vinekutiling-
-mut erkartūssigitse-ait? ⁴sumingme sule pissariakartumik naut-
-sviga vinekutilik pingilara? sōrme tungokángitsunik paorma-
-karpa, tungulingnik paormakarnigssā nautsorssoravko? ⁵nalu-
-naerfigilavse-ait, kanok písagiga nautsviga vinekutilik: ungalua
kakitdlarnakutaussok pīsavara mangiarfigerkuvdlugo; karmā siv-
-ssorásavara tugdlaorkuvdlugo. ⁶soraersisavaralo; kivdluivfi-
-ginekásangilak agssagfiginekarnanilo, kisiāne kakitdlarnakutit nau-
-ssupiluitdlo naussorisavai, nuiatdlo inákumārpāka siagdlerfiger-
-kunago. ⁷imāitok: Nālagkap katerssārssuit Gūtiata nautsvia
tāssa Israīlīkut, Jūtavdlo angutitai tāssa ikússuivfia eriağissā; inar-
-dluissúmik nautsorssuigame inardlīnek tāssauvok; nāpertuivdliar-
-nermik nautsorssuigame nivdlianek tāssauvok.

tugs. 80,9 tt.

⁸erkanak igdlumik agtūmatitsissut igdlokatānut, nautsving-
-mik patdligtitsissut nautsvivekatānut, kisa avdlamut inigssaerut-
-dlugo, kisivse nunamut inugssarititdluse. ⁹siutivnīpok Nālag-
-kap katerssārssuit Gūtiata okausia: igdlorpagssuit inuerúkumā-
-nginerput, angisūtdlo ajúngitsutdlo inugssaerutdlutik? ¹⁰nautsvi-
-viminek vinekutilik uvdlut kulit agssatdlagteriak pātip ataut-
-sip imānik vinekásangmat, siaruartigkatdlo ūmerip imai ivfamut
Hsk. 46,11. ¹¹erkanak uvdlākut makiārtut
imigssak silaerúnartok piniardlugo muluvdlutigdlo tārsitserdlugo,
vīnimut kīssagtitsertlutik; ¹²kagssimiuārfinilo tāssaussut kúkilag-
-tarīssat kúkilagutigdlitdlo kilautitdlo kardlortautitdlo vīnilo, ki-
-siāne Nālagkap piliai kiviāngilait, agssaisa sulīāt takúngilāt. ¹³ta-
-māna pivdlugo inugtāka autdlarúnexásaput misigínginamik; nā-
-langnartortait kāgtugssáuput, ujameriagssuilo kilásaput. ¹⁴ta-
-māna pivdlugo unerivfiup piumatússutse nerugtorterpā karne
aitsartitdlugo kigdlifekángitsumik; samungnásassut atarkissartait

ujameriagssuilo, perpalugtut nuánártutdlo. ¹⁵ inuit patdlúsáput, atarkissatdlo nakigdlísáput, makitasútdlo issait nakigdlisarneká-^{2,11. 17.} -sáput. ¹⁶ Nálagardle katerssárssuit Gútiat kutsísavok erkartū-ssinermine, Gúte ivdlernartúsok ivdlernarsísavok nâpertuivdluar-nermine. ¹⁷ tauva savârkat mangiarumârput ilerikumigsut, puala-sútdlo piunêruvfê nunasissut nungúsavait. ¹⁸ erkanak ajortu-linermik amórtut piungitsuliornerit amórutigalugit, ajortuliautsi-mik aggersitsissut kamutinut uniautit uniautigalugitdlusók; ¹⁹ o-kartartut: pilertorniardle, suliasse tuaviûtigiliuk takorkuvdlutigo; aggerdlunilo nagdliúkile Israílíp ivdlernartuata pilerssárutâ misi-gissagssarput. ²⁰ erkanak ajortumik ajúngíneraissut ajúngitsok ajornerardlugo; kaumassumik târtútitsissut târtok kaumassútít-dlugo; kasilitsumik tungusungnitsútitsissut tungusungnitsox ka-silitstítitdlugo. ²¹ erkanak ingmingnik ilisimassútítut, sujunekar-dlutik isumassut. ²² erkanak vînisornermut píssaussut, silae-^{Rúm. 12,16.} -rúnartumik imigssiornek pímaussut, ²³ iluaitsumik iluartútitsissut pajugutâ pivdlugo iluartut ínardluíssutât táukunánga sakigtitdlugo. ²⁴ tamána pivdlugo sórdlo ingnerup ikualanerata ivigssuit kiv-dlornikut nungítarai, sórdlulo ivigkat panertut ikuatdlagdlutik nanítartut, taimailivdlune mánguat aunertut ísavox, sivkernerilo pujoralanertut kangátásáput; Nálagkap katerssárssuit Gútiata inat-sisai asigínarmatigik Israílíp ivdlernartuata okausia ajagtordlugo. ²⁵ tamána pivdlugo Nálagkap níngangnera katsungailerpok ínugtai-nut, agssanilo isagtípai táukunúnga, patigpailo kákat sajugtítitdlugit, timaitdlo tokungassut agtatut isivdlugit silame tamáne. tamána tamât níngangnerata soraerutigíngilâ, agssai sule isagtítáuput. ²⁶ katíngatigssak kutdlarumârpâ akimángitsunut ungasigsunut nu-^{13,2 tt.} -nap isuanit aggersugssat uíngiartordlugit; takuvatit, pilertordlutik okilavdlutigdlo aggerput. ²⁷ kassusokarnatigdlo akugdlártokángit-dlat, uvernartokarnatigdlo sinigtokángitdlât, kiterússaersokarna-tigdlo singêrsokángitdlat. ²⁸ karssue kíngaput, písigsflo tamarmik nokarput; kimugtuarssuisa kukigssue ujarkatut isumakarítitagsáuput, kamutaisalo agssakâssue anorâsuatut. ²⁹ uíanissârput líu-visut utorkartut, uíanissârput líuvitsiartut; katimâgdlutigdlo pinia-gartik tigussarât autdlarutdlugulo, ánagtitsissokángilardlo. ³⁰ tai-maníikut táukunúnga katimâgkumârput, sórdlo imax sujorssug-tartok; nunalo kiviaraíne tamássa târtok erdlokinartok, kauma-ssordlo târsissok piunêrúnerane.

kapitalit 6.

Isaiap Nálagak takugá.

¹ukiox táuna kúnga Usia tokungmat, Nálagak takuvara ig-
 tugs. 104, 2, 4. -siavfingme kilálingme kutsigsume portusúme igsiassox, kilúngau-
 -tátalo, nálagfiup ilua tamákerpá. ²sêravffit avatangerpât, tamarmik
 arfinilingnik sulugdliit: mardluk kînamingnut uligait, mardluk isig-
 -kamingnut uligait, mardluk tingmisigait. ³tordlorfigekaitigputdlo
 okardlutik: ivdlernarpox, ivdlernarpox, ivdlernarpox Nálagak kater-
 sark. 4, 8. -ssârssuit Gûtiat, nálangnarssusiata nuna tamákerpá. ⁴avdloriu-
 Hsk. 10, 4. -ssatdlo túngavê sajugput tordlortut nipānit, putsuvdlo igdlup ilua
 tamákerpá. ⁵okarpungalo: erkanax uvanga, nungutitaulerpunga;
 mingugtûnik kardlokartunga inuiaitdlo mingugtûnik kardlugdliit akor-
 -nâne nunakartunga, issima takungmássuk kúnga, Nálagak kater-
 -ssârssuit Gûtiat. ⁶tauva sêravffit ilâta atautsip tingmivfigânga,
 aumax tigumiaralugo púsugutinik tunissivingmit tigussane, ⁷kaniv-
 -nutdlo agtortipá okardlune: takuvat, matuma kardlutit agtormagit,
 ajortuliat p̄fagauvok, ajortuliautsitdlo matûgauvok. ⁸tusarparalo
 Nálagkap nipá okartox: kina autdlartísavara? kina angalassorta-
 -risavarput? okarpungalo: tássauvunga, autdlartínga. ⁹okarpordlo:
 Mat. 13, autdlarit okardlutitdlo inuiangnut ukunúnga: tusardluaritse siani-
 14. 15. -gissakarnasilo; takuvdluaritse malugissakarnasilo. ¹⁰inuiait ukua
 ap. sul. 28, ūmatât orssuínangortíssuk, siutaitdlo siússardlugtíkit, issaitdlo ni-
 26. 27. -pitíkit; takokináput issimingnik siutimingnigdlo tusardlutik ūma-
 -timikudtlo sianigissakardlutik sâgdlutigdlo perkigsivdlutigdlo. ¹¹o-
 -karpungalo: kanox sivisutigissumik, Nálagak? okarpordlo: imai-
 -litserdlugo: ungalûgkat piunêrutdlutigdlo nunaginekásærpata, ig-
 -dlutdlo inugssaerugpata, nunalo piunêrúnerínangorpat inuerutdlune.
¹²inuit Nálagkap alisísavai, inuerúnerdlo nuname angísavok. ¹³su-
 -lilo avgornerisa kulinge atagaluartut kingugdlermik p̄farnexásáput;
 sôrdlule orpik mángertússardlúntt mángertordlúntt kipigáine má-
 -ngua atassox, taimaitdlune mánguat kingunigssáusavok ivdlernartox.

kapitalit 7.

Imânuile.

¹pivordlo Aagarse Jûtáp ernera Usiap ernutá Jûtákúne kú-
 -ngiutitdlugo, Rítsine Sêriap kúngia Píkalo Rimáliap ernera Is-
 2 kúng. 16, 6. -raflip kúngia Jerúsalamut majuartut sorssugkiartordlugo, kisiáne

sorssungnermik tiguarsínaungilát. ²nalunaerfiginekarputdlo Dâvip inokutai, okartokarmat: Sêriamiut Eivfarâkúne tangmârpút. tauva ūmatâ aulalerpok, ínugtaisalo ūmatât, sôrdlo orpít orpiggalingme aulassartut anorimit. ³Nâlagardle Isaiamut okarpok: anísassutit Aagarse pâriartordlugo, ivdlitdlo erneritdlo amiáko-sâgkumâx, tat- ^{10,21} t. -siap kutdliup kûata kugssiugkap isuanut, errorsissut narssâta av- kusinerssuanut, ⁴okarfigalugulo: misigssorit uníngáinardlutitdlo; sujôranak, ūmativitdlo násângássutigíngkiligit uko ikuatdlangnikut pujortut mardluk, Rítsinivdlo Sêriamiutdlo Rimâliavdlo ernerata níngangnerat katsungaitsox, ⁵Sêriamiut ilingnut ajortumik piler- ssârmata Eivfarâtdlo Rimâliavdlo ernera ilagalugit, okardlutik: ⁶Jútamut pavungnarta, perdlugtitsivdluta avguivdlutalo pigssavtínik, Tâpialivdlo ernera tássane kúngíngortitdlugo. ⁷ima okarpok Nâ- lagak nâlagaussox: atásángilak, taima písángilak. ⁸Sêriap nia- ^{8,10} -kugssâ tássa Damaskuse, Damaskusivdlo niakugssâ tássa Rítsine; ukiutdlo arfinilingnik kuligdlit tatdlimatdlo kímuǵpata Eivfarât av- gúsavox inuiaujungnaerdlune. ⁹Eivfarâvdlo niakugssâ tássa Sa- mâria, Samâriavdlo niakugssâ tássa Rimâliap ernera. aulajanger- sitsíngíkuvse aulajangersitâusángilase. ¹⁰ãmalo Nâlagkap Aa- garse okalugfigâ okardlune: ¹¹nalunaerkúmik kinugit Nâlagkamit Gútingnit; itisôrsiordlutit kinugit, pavungalúnft kutsigsorsiorlutit. ¹²Aagarsile okarpok: kinúsángilanga, Nâlagak ússísángilara. ¹³o- karpok tauva: tusásassuse, Dâvip inokutai ukorsê: mikigaisiuk inuit kasutítaravsigik? Gútigalo kasutisavisiuk? ¹⁴tamána pivdlugo Nâlagkap nangminek tuniumârpâse nalunaerkúmik: takuvat, uvinig- tugssak nârtuvok ernertârumârdlunilo, táuna Imânuilimik atser- ^{Mat. 1,23.} -dliuk. ¹⁵ímuk mikiartok tungusungnitsútdlo nerissagssarisavai, ilíkalerserdlune ajortok asigínásagine ajúngitsox kinísavdlugo; ¹⁶má- ssa merdlertok ilíkarsimatínago ajortok asigínásagine ajúngitsox kinísavdlugo, tauva kúngit táukua mardluk kunugissavit nunât ki- magâusavox. ¹⁷Nâlagkavdle Asôriap kúngiagut uvdlut nag- dliutíkumârpai ilingnut ínugtanguutdlo atátavitdlo inokutainut, nag- dliúsímángitsut Eivfarât Jútamit pêrsimatitdlugo. ¹⁸taimaníkut ^{1 kúng. 12,} Nâlagkap úngiartorumârpâ níviuvak Egivtinip kúgârtuisa isuinítok, ^{18-19.} milugiagdlo Asôrip nunânítok, ¹⁹aggerumârpútdlo tamarmik me- rardlutik kúngualingnut soraerússanut kaersutdlo kuvnerinut or- pigkanutdlo tamanut ivigalingnutdlo tamanut. ²⁰taimaníkut Nâ- lagkap niakordlo isigkatdlo saliumârpai ungmiaivdlunilo ungmiaú- mik átartugkamik, tássa kúgssúp ungatâmiuinik, Asôriap kúngia-

-nik. ²¹taimanikut angutip atautsip ugsêrak atausek savatdlo mardluk nerssutautigisavai; ²²imûtekangârnermitdlo imuk mikiartok nerissagssarisavâ; imuk tungusunignitsûtdlo nerissagssarisangmatigik tamarmik nuname amiâkûssut. ²³piumârpordlo taimanikut, sume nalinginarme ikaluarângata vînekutit tûsintigdlit silvinik tûsinti-lingnik nalekartut, tâssanisâput kakitdlarnakutit naussupiluitdlo. ²⁴karssulerdlune pisigsilerdlunilo ornigtariaкасассок, kakitdlarna-kutit naussupiluitdlo nuna tamâkersimâsangmâssuk. ²⁵kâkatdlo tamarmik agssagtautirik agssangnekartartut orningnekâsangitdlat kakitdlarnakutit naussupiluitdlo kunuginermit; kisiâne ugsingnut angalavfigitísavait savanutdlo tugdlartitdlugit.

kapitalit 8.

Asôriamiunik. — Gûte ilagârput.

¹Nâlagkavdlo okarfigânga: tigusft agdlagagssamik angisûmik, 3. 4. ima agdlagdlugo inuit agdlangnerinik: paggâkasuak ujajaerkajâk. ²tauva najortipâka ilisimangnigtugssat ilumôrtut, Ueria palase Saggarialo Jiperiggiap ernera. ³patdligparalo pruvfite arnak, nâr-tulerpordlo ernertârdlunilo. Nâlagkavdlo okarfigânga: ima atsi-savat: paggâkasuak ujajaerkajâk; ⁴mâssa merdlertok ilikarsimatî-nago okâsavdlune: atâta, anâna, tauva Damaskusip katerssarpag-ssue Samâriamidlo paggatigissat nangmagkiükumârpait Asôriap kûngiata sujornagut.

⁵âmalô Nâlagkap okarfigerkigpânga okardlune: ⁶inuiait ukua asigînarmatigik Stluap erme ingmatsiak ingerdlassut, tipaitsûtiga-lugitdlo Rîtsine Rimâliavdlo ernera, ⁷tamâna pivdlugo ata, Nâ-lagkap táukunúnga kagfartikumârpai kûgssûp erme píssaussut angisût, tâssa Asôriap kûngia nâlangnarssusialo tamât; kugssinerit tamaisa supisisavai, ermuvdlo kigdligissartagai tamaisa ulúsavai. ⁸pitorâsavordlo Jûtamut súpússivdlunilo karssússivdlunilo kungasek tikitdlugo; siârumârpordlo nunavit initússusia tamâkerdlugo, Imâ-7,14. -nuile-â. ⁹pikigtorssuângoritse, inuiakatigit, kugsatdlarumârpuse taimáitok. siúmigsaritse, tamavse nunap ungasingnerssainituse, sorssulerssâritse, kugsatdlarumârpuse taimáitok; sorssulerssâritse, kugsatdlarumârpuse taimáitok. ¹⁰pilerssârumik pilerssâritse, uniú-savok; okalûmik okalugitse, atâsangilak; Gûte ilagigavtigo. ¹¹i-ma okarfigingmanga Nâlagkap agssavkut tiguvidlunga ilitsersordlu-ngalo, inuiait ukua avkutigissâtigut ingerdlarkunanga, okardlune:

¹²pikigtitsinermik okartáinásángilase, inuiait uko pikigtitsinermik okalerángata; sujôragissait sujôragísángilase, ersinasilo. ¹³Nála-gak katerssârssuit Gûtiat, táuna ivdlernartísavarse; táuna sujôragi-siuk, táuna ersigisiuk. ¹⁴ivdlernartûtáusavok tauva, ujarauvdlunilo akingmigfigssak, ujarak Israflip inokutaisa ardlarfigsut nâgfigssât, ni-gak Jerûsalâp inuunik kilorartûtigssak; ¹⁵amerdlasût nâgfigiumârpât ordluvdlutigdlo arkunardlutigdlo nigártugauvdlutigdlo pissauvdlu-tigdlo. ¹⁶nalunaiat atautsimut kilerssoruk, inatsisit nakíssu-síkit ajokersugkavne. ¹⁷uvangale Nâlagak nautsorssorpara, kî-naminik issertuissox Jâkup inokutainit, utarkivaralo. ¹⁸tássau-vunga kitornákalo Nâlagkap uvavnut túniússai, Israflimut nalu-naerkutigssat tupingnartuliat Nâlagkamit katerssârssuit Gûtiánit, Stunip kákâne inekartumit. ¹⁹okarfigingmasilo: timaiagarsiortut sujunersiúsavase, nalunaerkutinigdlo sukuiaissut, kitúitut isuvssugtut; [ima pileritse:] inuit Gûtertik sujunersiúsángínerpât? tokussut su-junersiúsanerpait inússut pivdlugit? ²⁰inatsisinigtok; nalunaiáu-migtok. taima okángíkunik kaulersup nuivfigíngisai, ²¹erdlokiv-dlutigdlo kâgdlutigdlo tássane angalásáput; piúmârpordlo kâg-kunik, níngalerumârput tauva, kúngertigdlo Gûtertigdlo perdlor-kuvdlugit kúmut árdlorângamik; ²²nunamutdlo kinerângamik er-dlokinartok tássaussok târtordlo, târnerssuak ánilârkajânartok, támartakajârtutdlo taggarigsume.

Lúk. 2,34.

sark. 16,9-11.

kapitalit 9.

Kristusimik.

¹kisiáne târnerssuak pigssaringilât ánilârkajânartumik pigdlit; sôrdlo uvdlut sujugdltt asigissautíkait Stpulúp nunâ Navtalívdlo nunâ, taima kingugdltt nálangnartísavât ímap avkutâ Jôrtanip tu-ngâ, Galilía akimángitsut piat. ²inuiait târtume angalassut ta-kulerpât kaumassok angisôk; tokup târtitâne nunakartut kauma-ssup káumarsardluárnarpai. ³inuiait amerdlisarpait, tipaitsûtât agdlisípat. sângne tipaitsugkumârput, sôrdlo katerssuivfingme ti-paitsugtartut, sôrdlo kmasugtartut paggatigissat avguarângatigik. ⁴navdloragko nangmaut nangmautigissât, unataudlo katigânut ator-tok unigtailississâta tigumiâ, sôrdlo Mtiâp uvdluane; ⁵kangmitdlo tamarmik sorssugtut kamigisimassait atissatdlo tamarmik aungmut agssatdlagsimassut ikivkagagssaulemata ingnermut nungutagssauv-

Mat. 4,15-16.

60,1.

erk. 7,19-22.

-dlutik. ⁶nâlungiak uvavtînut erniungmat, ernek uvavtînut tûniú-
 Lúk. 2,11. -ssaungmat, táussuma nâlagáussutse tuvimiugâ. arka tássa sujú-
 — 1,32. -nersuissox sujunersigssáungitsox, Gûte píssarssuax, isuanit atâ-
 Evf. 2,14-16. -taussox, erkigsinermut nâlagax. ⁷nâlagáussusiata agdliartornera
 erkigsinerdlo soraerfexángitdlat Dâvip igsiavfiane kilâlingme nâla-
 -gavufianilo, túngavilisagamiuk aulajangersardlugulo inardluíssúmik
 nâpertuivduarnermigdlo, matumánga isuanutdlo agdlât. Nâlagkap
 katerssârssuit Gûtiata ilungersornerata tamána nâmagسيومârpâ.

⁸okausex Nâlagkap autdliartípâ Jâkumut, tugpordlo Israfilmut,
⁹misigísavâtdlo Eivfarâp ínugtaisa tamarmik Samâriavdlo inuisa,
 inornarniardlutik makitavdlutigdlo okartartut: ¹⁰karmasigssiat ná-
 -karmata ujarkanik síkigigsagkanik karmarkísavarput; figekutdlug-
 2 kúng. 16, -ssuit kivdlormatigik, sîterinik íkússuiumârpugut. ¹¹Rttsinip ang-
 6-9. -nikitdliortitsissai Nâlagkap táukunúnga agdlisíkumârmagit, ake-
 -rartortailo sâkulersordlugit: ¹²Sériamiut pavánga, Filisteritdlo sa-
 -mánga, Israfle nerísangmássuk kanitik ulivkârdlugit. tamána ta-
 -mât níngangerata soraerutigíngilâ, agssai sule isagtítáuput. ¹³i-
 -nuitdlo patitsissertik sângilât, Nâlagax katerssârssuit Gûtiat aper-
 -kutigíngilât. ¹⁴taimáitumik Nâlagkap kipísavai Israflip niakualo
 pamiagdualo, palmitdlo ivigssuitdlo atautsíkut. ¹⁵niakua tássa
 utorkait atarkissausutdlo, pamiagdualo tássa pruvftit sagdlokí-
 -taivdlutik ajokersuissut. ¹⁶mássa inuiat ukua tasiortait támar-
 -titsissûput, tasiugaitdlo íoragásáput. ¹⁷tamána pivdlugo sâku-
 -nerdlártait Nâlagkap tipaitsútigíngilai, iliarssugtaidlo uvigdlarner-
 -taidlo angajorkautserfigíngilai, tamarmik ivdlernaitsûvdlutik ajor-
 -túngmata, karnilo tamarmik silaxángitsorpatdlagtumik okalungmata.
 tamána tamât níngangerata soraerutigíngilâ, agssai sule isagti-
 -táuput. ¹⁸iluáissusex ingnertut ikivkartitsingmat, kakitdlarnakutit
 naussupiluitdlo nungutdlugit, ikitsivdlunilo orpigpangne orpigalingne;
 tauva kangátararaut pujúvdlutik inornartox. ¹⁹Nâlagkap katerssâr-
 -ssuit Gûtiata arrangneranit nuna ikínikúvox, inuitdlo ingnerup
 nungutagssaisut íput; katángúminik kajagssüssissokángitdlat. ²⁰ta-
 -lerpiup tungânut kîsissarângamik kâgtaraut; sâmiup tungânut ne-
 -riniarângamik kârsitdlarángitdlat; tamarmik talermik nexât neri-
 -ssarpât: ²¹Mánarsip Eivfarât, Eivfarâp Mánarse, táukulo pekati-
 -gtgdlutik Jûtamut sâgput. tamána tamât níngangerata so-
 -raerutigíngilâ, agssai sule isagtítáuput.

kapitalit 10.

Asôriap sũjungnaernigssânik.

¹erkanak inássutinik piúngitsunik inatsissut, agdlagkanik er-dlokinartugssanik agdlagtartut, ²nikanartunut erkartũssisigssax mu-míkumavdlugo, ínugtama nâgdliugtortait ínardluíssutigssaerúkumav-dlugit, uvigdlarnerit paggavfigiumavdlugit iliarssuitdlo ujjárúmav-dlugit. ³kanorme iliúsavise takusaivfingme, perdlugssame unga-sigsumit aggersume? kimut kimásavise ikiorkuvdluse? nálang-narssusersilo sumut kimásavisiuk? ⁴parnaerússat akornánut akug-dlångitsut tokutat akornánut ordlúsáput. tamána tamát níngang-nerata soraerutigíngilá, agssai sule isagtitáuput.

⁵erkanak Asôre níngangnerma patitsisá, agssainĩtok ũmit-sangnerma unatautá. ⁶inuiangnut ivdlernaitsunut autdlartípara, inuiangnut arrangnerma sâgainut perkuvara, paggavfigerkuvdlugit ujjárkuvdlugitdlo, tugdlagagssaorkuvdlugitdlo igdlut akornisa marugdluatut. ⁷nauk táuna taima isumángilax, ũmatálo taima erkarsángilax; kisiáne ũmámiugissá tássa inuiakatigít ikíngitsut nungutitdlarumavdlugit pfarumavdlugitdlo. ⁸mássa okarpok: nálagarssuartáka kúngekatigíngínerpat? ⁹Kalnô Karrimissisut íngila? Hámat Arpátisut íngila? Samária Damaskusisut íngila? ¹⁰sórdlo ^{36,18-20.} agssangma nanisimagait Gútipiluit nálagauvfê, nauk Jerúsalamit Samáriamitdlo inũssaliakarnerussut kiperugkanik, ¹¹sórdlulo ilior-tunga Samáriamut Gútipiluínutdlo, taima iliúsángínersunga Jerúsalamut Gútipilugissainutdlo? ¹²kisiáne Nálagkap námagsigunigit tamaisa Sfunip kákáne Jerúsalamilo sulíagssane, tauva takusarumârpákagôx Asôriap kúngiata makitássusiata kingunere issaisalo makitasút usorssitsârutát; ¹³okarmat: agssangma nukingínik suliarâra ilisimássutsivnigdlo, sianisúgama; saxigtípákalo inuiakatigít kigdligfê, katerssugaitdlo autdlarúpáka, inuilo nunamut igípáka ajugaussutut ilivdlunga; ¹⁴inuiakatigít pisũssutait agssangma navssârait tingmíssap uvdluinut ássigititdlugit; sórdlulo mánt kimatat katerssorarait, taima uvanga katerssorpáka nunat tamaisa; námilo isarkilassordlũnt aitsartordlũnt kituitordlũnt náme. ¹⁵ulimaut usorssitsârsínauva táussumínga ulimassumut? pilagtút angneruniar-sínauva kámítaissiminut? tigúmissap aulatítarnerpâ silugtitsissine? unatautip silugtítarnerpâ kissúngitsox? ¹⁶tamána pivdlugo Nálagkap nálagaussup katerssârssuit Gútiata tuangnigssax autdlartí-

-kumârpâ pualasôrtainut, nâlangnarssusiatalo atâne ikuatdlangnek ikualajumârpok sôrdlo ingnerup ikuatdlangnera. ¹⁷Israîlip kauma-ssua tâssa ingnigssak, ivdlernartualo tâssa ikuatdlangnigssâ; ka-kitdlarnakutailo naussupiluilo táussuma ikivkásavai nungutdlugitdlo atautsíkut. ¹⁸orpigpaisalo nautsviussátalo alutornarssusiat núngu-taerumârpâ tarnânit nekânut, sôrdlo náparsimassok uvinêrúkiar-tortartok; ¹⁹orpítldlo orpiggaine amiákússut kisitagssásáput, mer-dlertup agdlagsínáusavai. ²⁰taimaníkut Israîlip amiákuisa Jã-kup inokutaisa aniguissortaisa patitsissertik tatigiungnâisavât, ki-siáne Nâlagak Israîlip ivdlernartua tatigísavât ilumôrdlutik. ²¹a-
^{7.a.}miákússut sâgkumârpup, Jâkup amiákue, Gútimut píssarssuarmut.
^{Rôm. 9,} ²²mâssa inugtati ímap sioraisut íkaluarunik, Israile-â, amiákuí-
^{27. 28.}narnik sâgkumârtokásáput. píngisakarnigssak uniorxúnávêrsitau-vok, nápertuivdluarnermik supissok. ²³píngisakarnane uniorxú-navêrsitsivdlunilo Nâlagak suliumârmat nunap tamarme kerkane, Nâlagak katerssârssuit Gútiat. ²⁴tamána pivdlugo ima okarpok Nâlagak, Nâlagak katerssârssuit Gútiat: Asôre sujôragísángilarse, inugtâka, Stunime nenakartuse. tigumiaminik patigkumârpâse, unatâunilo ilivsinut silugtíkumârpâ, taimatut sôrdlo Egivtinime. ²⁵sulime tâssa sivikitsoralanguak, tauva ûmitsangnek nâmagsumârpok, níngangneralo nungutdlautigísavât. ²⁶Nâlagkavdlo katerssârssuit Gútiata iperautak táussumúnga kâvitíkumârpâ, sôrdlo taimane Mí-tiâmut ajugauvfingme Oorívip kaersuane, unatâunilo silugtíkumârpâ ímame atugke, taimatut sôrdlo Egivtinime. ²⁷taimaníkut nangmagkiússâ katiggangnit písavok, nangmautsiússâlo kungatsingnit; nangmaut ulikátartípâ puatdlartup.
²⁸Aiât tikípâ; Míkerûne avkutigâ; Mikmâsime sâkûtine upa-lungassorsiorpai; ²⁹ikârissácut ingerdláput; Gípa únivfigât; Râma áuilârpok; Gípia Sávdlip nunâ kimâvok; ³⁰nipitusârit, Galíp pania; siúnerarit, Laisa; nagdlingnak Anatût; ³¹Matmîna kimâvok; Gítp inue kimarnússíput; ³²Núpine uvdligatdlarput; tauvalo tikerssor-pok Stunip paniata kâkânut, Jerûsalâp kâxánguanut. ³³takuvar-sile Nâlagak, Nâlagak katerssârssuit Gútiat, pilutserfînik avale-kutaiarâ angutauserdlune. kipissásáput kutsigdlutik nápassut, ³⁴orpigpagdlup orpigai kivdlugáusáput
^{2kúng.18,13.}makitasútdlo nakigdlísáput; ³⁴orpigpagdlup orpigai kivdlugáusáput savingmik, Lípanûnilo úpísavok sâkortussumit.

2kúng.18,13.

2 kúng. 18,
 17 tt.

2kúng.19,35.

kapitalit 11.

Kristusimik nâlagauvfigssânigdlo.

¹naulerumârpordlo naordlanguak Jisaip sordlânit kîpakûssu- ap. sul. 13, 23.
 -mit, manganit naorkingnek kingunekalerumârpok; ²tâussumane 61, 1.
 unîsavok Nâlagkap anernera, anernek ilisimanartok sujunekarnar- Mat. 3, 16.
 -tordlo, anernek sujûnersuissok pîssaussordlo, anernek Nâlagkamik
 ilisarssissok mianeringningtordlo; ³naimajuminartorisavâlo Nâlagka-
 -mik mianeringningnek. erkartûssîsangilak issime issigissât ma-
 -ligdlugo, inerterîsangilardlo siutime tusagât maligdlugo, ⁴kisiâne
 erkartûssiumârpok nikanartunut iluartumik, perkusersuitsumigdlo
 inerterivdlune nuname nâgdliugtut pivdlugit; nunalo patigkumârpâ
 kanerme patitsisânik, kardlume anerneranik iluaitsox tokutdlugo. 2 Tas. 2, 8.
⁵iluarnek kiterutigîsavâ kitermigut, ilumôrnerdlo kiterutigîsavâ ma- 59, 17.
 -kitsimigut. ⁶amarkup najûsavâ savârax, milakulâvdlo savaussârax 65, 25.
 akupekatingîsavâ; ugsêrkatdlo lîuvitsiaitdlo nerssutautitdlo puatdlar-
 -sagkat atautsimîsâput, merdlerîngûvdlo ungôrumârpai. ⁷ugsigit
 arnavîssat nânutdlo mangiakatingîsâput piarkatik atautsime akupi-
 -sitdlugit; lîuvitdlo karrîarnikutorumârpup ugsigtut. ⁸nâlungiap
 nuânarîsavâ pulaterîarssûp issaruauussagdlup pulassarfia, milûsaer-
 -suvdlo agssane isagtîkumârpai pulaterîarssuit ivaisa anitdlagtar-
 -fiânut. ⁹ajunârissokarnanilo aseruissoxâsangilak kâkavne ivdler-
 -nartume ilânîlûnft nâme, Nâlagkamik ilisarssissut nuna tamâke- Hâp. 2, 14.
 -rumârmâssuk, sôrdlo ermit uligkât îmap narka. ¹⁰taimanikut
 Jisaip mângua inuiangnut katingatigssauvdlune napassok aperkuti- Rôm. 15, 12.
 -giumârpât akimángitsut, nâlangnâsavordlo unînganermine. ¹¹tai-
 -manikut Nâlagkap agssane âipagssânik isagterkigkumârpai îng- 49, 22.
 -tame amiâkue pisiariumavdlugit, amiâkûssut Asôriamit Egiptini-
 -mitdlo Pâtrûsimitdlo Aitiûpiamitdlo Eilamimitdlo Sniarimitdlo
 Hâmatimitdlo îmavdlo sinerianit. ¹²kutdlarumârpâlo akimángit-
 -sunut katingatigssak Israflip tãmartakajãrtue atautsimut pisitdlugit
 Jûtavdlo siãmartue katerssordlugit nunap tungainit sisamanit. ¹³ni-
 -gûsavordlo Eivfarâp sínganera, Jûtamilo angnikitdliortitsissut so-
 -râisâput; Eivfarâp síngatîsangilâ Jûta, Jûtavdlo angnikitdliortîsâ- Hsk. 37,
 -ngilâ Eivfarât. ¹⁴tingmiumârpupdlo Filisterit tuvînut samunga, 15-24.
 pekatingitdlutigdlo ujjârumârpait pavângarnitsat; Eitumilo Mûapilo
 tigussarîsavait, Amunivdlo kinguai nâlagtigîsavait. ¹⁵Nâlagkavdlo
 utertînavêrsarumârpâ Egiptinip imâta kangerdlua, kûgssuarmutdlo
 tikerssorumârpok ersinartumik anordlersitsivdlune, kûnguángordlugo

arfinek mardluit, isigangmalingnut nalorágagssángordlugo. ¹⁶avku-sinerssuakarumârpordlo inugtaisa amiákuinut, Asôriamit amiákûssunut, sôrdlo Israfle pinekartok taimane Egivtinimit majuaramik.

kapitalit 12.

utertitat kujaniutigssât.

¹taimaníkut okarumârputit: kutsavigâvkit Nâlagak, níngáu-
-luarangma níngangerit kingumut soraemat, tugpatdlersarangmalo.
²ârit, Gûte ánássutigâra, isumavdluarpunga ersinangalo; Gûte Nâ-
² Mór. 15,2. -lagak tássa píssagtíssutiga tugsiautigissara, táuna ánássutigâra.
Juán. 7,37 tt. ³tipaitsugdluse imertarumârpuse ánássutip puilassarfnit. ⁴oka-
tugs. 105,1. -rumârpusilo taimaníkut: kutsavigisiuk Nâlagak, arkagut tordlor-
-figisiuk; inuiakatigíngnut okautigisigik piliai, arka angingârtok ú-
-nersiutigisiuk. ⁵tugsiautigisiuk Nâlagak, inornartuliormat; tamána
nalunaiarnekarile nunane tamane. ⁶nipitusârit kîmagtardlutit, Sfu-
-nip inúngua, ilingne angingmat Israflip ivdlernartua.

kapitalit 13.

Bâpalimut.

¹okausek Bâpalimut nanertuissugssak, Isaiap takordlûgâ Aa-
-morsip ernerata.
²katingatigssak kutdlarsiuk kákame merkuitsume, nipitûmik
tordlorfigisigik, ússerarsigik, isârkuvdlugit sujulerssuissut isâvfisigut.
³ivdlernartítaka inápâka, píssarssuartákalo kaerkuvâka níngang-
-nerma kivfagssai, nuánártúka inornartítut. ⁴ujameriagssuarpaluk
tagpava kákane, sôrdlo inuiagssuit, sôrdlo akimángitsut nâlagauv-
-fisa inuisa atautsimut pissut perpaluisa nipât; Nâlagkap kater-
-ssârssuit Gûtiata sorssungnermut katerssat upalungassorsiorpai.
^{5,30.} ⁵nunanit ungasigsunit aggerput, kilaup isuanit, Nâlagak úmitsang-
-neratalo sákue, nuna tamât mumikumavdlugo. ⁶uârtoritse, Nâ-
Júít. 2,1 tt. -lagkap uvdlua patdlilermat; perdlugssuartut ajugakángitsumit pi-
-ssutut aggerpok. ⁷tamána pivdlugo agssait tamarmik nukinge-
-rúsáput, inuitdlo tamarmik ūmatait nâsângalísáput. ⁸ánilângâ-
-sáput, nipigdlíunerit nokartarneritdlo tigutdlásavait, nimásáput
ernisugtutut, tupigusugdlutik sâkatigísáput, kfnait ikualanertut ísá-
30,27 tt. -nerdlo níngangeruvdlo katsungáissusia, nuna inuilângortísavdlugo

ajortuliartuilo tássanga píasavdlugit. ¹⁰kilaup uydloriaisa siagtui-
 -salo kaumássusertik káumartíngilát, sekinek nuivok tårdlune, káu-
 -mativdlo kaumássutse akisugtíngilá. ¹¹inuit najugát takusaru-
 -márpara ajorssusia pivdlugo, iluaitstudlo takusarumárpáka ajor-
 -tuliait pivdlugit; soraersíkumárparalo sorkusaitsut inornarniarssu-
 -siat, angutausersudlo inornartissusiat nakigdlisarumárpara. ¹²a-
 -ngut akisunerutisavara kúltimit akuiagkamit; inuk sapernarnerú-
 -savok Ouvferip kúltianit. ¹³tamána pivdlugo kilak aulatíkumár-
 -para, nunalo sajúsavok inine kimagdlugo, Nálagkap katerssárssuit
 Gútiata arrangnerane, níngangnera katsungailerpat. ¹⁴taimáisá-
 -putdlo, sórdlo okíníngvak malerssugauvdlune ajulersok, sórdlu-
 -lúntt savat katerssortekángitsut; tamarmik ínugtamingnut sásáput,
 tamarmik nunamingnut kimásáput. ¹⁵nalingínak nápínekartok ka-
 -pivdlugo tokutáusavok, nalingínardlo ingalainiartok panamit or-
 -dlúsavok. ¹⁶mérartait sekumisísavait issigititdlugit, igdluilo uja-
 -jásavait, nuliaitdlo ínautísavait. ¹⁷takuvase, Míterit táukunúnga
 pilerisárpáka, sílvimik erkarsángitsut, kúltimigdlo kajumigissaká-
 -ngitsut; ¹⁸kisiáne pisigsísa ínúsugtut natdlautísavait, tímip ilumie
 nagdligísángilait, merdlertudlo nákgísángilait issaisa. ¹⁹Bápalilo
 nálagauvft alianaitsortát Kaltiarit usorssitsautát inornartok tai-
 -máisavok, sórdlo Sútumalo Gumóralo Gútip mumingmagit. ²⁰nu-
 -naginekásángilak isuanut agdlát, kinguártgokartitdlugo inigineká-
 -sángilak; Arápiamiut tuperfigísángilát, savanigdlo párssissut tá-
 -ssane akupisítsángitdlat; ²¹kisiáne kitsuarssuit akupísáput tá-
 -ssane, igdluilo uppigít tamákísavait; katigagtússat inigísavait, mer-
 -kortórssuitdlo tassane pigsísáput; ²²teriángniat akissásáput ig-
 -dlorssuine, kingmitdlo nujuartat igdlússárssuarne nuánersune. piv-
 -figssá kagdliovok; uvdlugssai mulúsángitdlat.

Mat. 24,29.

sark. 6,14.

34,10-15.

kapitalit 14.

kaulersup uvdloriarssua. — Filisterit nunānut.

¹imáikumártok: Nálagkap Jáko angajorkautserfigiumárpá, Is-
 -raile kinerkigdlugo, unigfekartitdlugitdlo nunāne; takornartatdlo
 táukunúnga ilagitísáput, Jákúkúnut kátutdlutik. ²inuiakatigítldo ^{49,22 t.}
 tigujumárpait táuko aggiutdlugitdlo najugagssānut, Israflíkutdlo aggiú-
 -ssissitik pigiumárpait Nálagkap nunāne kivfagssaralugitdlo angu-
 -titaitdlo arnartaitdlo; tigusissitik tigussariumárpait, unigtailississi-
 -mingnut nálagauniardlutik.

³ piunârpordlo Nâlagkap unigfigssakartigpatit isumâlungni-
 -titdlo ilimatsangnititdlo kivfartornititdlo artornartut ilingnut kiv-
 -fartûtigititat soraersitdlugit, ⁴tauva ússatigilerumârpâ Bâpalip
 kúngia pivdlugo ima okardlutit: kanorme ilivdlune unigtailississok
 unilekâ? kûltileritôrssuak soraexalune? ⁵Nâlagkap navdlorpâ
 iluait sut unatautât perkussissut tigumiât, ⁶inuiakatigíngnut unatau-
 -taussok arragtup pia, soraerne ajortumik unataissup; táuna ní-
 -ngagdlune akimángitsunut nâлагаuniartok kinugingnigdlune kajag-
 -ssússakarnane. ⁷silarssuarmiut tamarmik uníngavdlutik katsorput,
 kîmagtarnitik anípait. ⁸kanungneritdlúnt tipaitsûtigât Lîpanû-
 -nivdlo sfterisa [okardlutik]: íngaleravit kivdluiartortumik uvav-
 -tínut majuartokâsaerpok. ⁹unerivfik savna tungingnut úligpok
 aggileravit; ilingnut itersarpai timaiagkat, silarssúp savarssuarta
 utorkait tamaisa; akimángitsut kúngê tamaisa igsiavfinit kilâling-
 -nit nikuerkuvai. ¹⁰tamarmik akissardlutik ilingnut okarput: iv-
 -dlítaok nukingerúputit uvavtitut; uvavtínut ássigititavutit. ¹¹inor-
 -narssutsit unerivfingmut samungnarpok, kúkilagutiliutivitdlo suja-
 -nârpulat; kuperdlut kârisavatit, kugdlugíssatdlo kipigísvatit.
¹²kanorme ilivdlutit kilangmit nákakait, kaulersup uvdloriarssua
 úmâ? nunamut kivdlugavutit, akimángitsunik artorssartitsissutit.
¹³úmatigkut okaraluarputit: kilangmut kakâsaunga, igsiavfiga ki-
 -lâlik kutdlardlugo Gûtip uvdloriaisa kulânut, ingitdlungalo kâkamut
² Tas. 2,4. katisimavfingmut, avssuma kínguanut; ¹⁴pavungnásaunga nuiat kut-
 -singnerit kulânut kutsingneruvsârtok ássigalugo. ¹⁵kisiáne sa-
 -mungnarputit unerivfingmut, ánivekángitsup kínguanut. ¹⁶ilingnik
 takungnigtut issíkutísvatit erkarsardlutigdlo: tássauva angut táuna
 silarssuarmik úligtississok, nâlagavfingnik sajugtississok? ¹⁷táu-
 -ssuma inuit najugât puilassuitsumut ássigitká ungalúgait nákar-
 -nikúngordlugit parnaerússanilo anisínagit igdluinut? ¹⁸akimángitsut
 kúngê tamarmik íngakatigíngput nálangnarssuserigaluamingne, nu-
 -ngutdlutik inigssamingne; ¹⁹ivdlitdle igitavutit ilivekarnatit, sôrdlo
 naorkingnek mingungnartok, tokutanik matúgak panap putussainik,
 ánivekángitsup túngavínut samungnarsimassunik; sôrdlo kigdlok
 tugdlagax. ²⁰ilivermêkatigíángilatit, nunat aseroragko, íngtatitdlo
 tokúkagkit; ajortut kinguât isuanut agdlât tainekásángilax. ²¹to-
 -kutsinigssamik upalungaersaigitse kitornainut sujuaissaisa ajortuliât
 pivdlugo; perokináput nunalo pigilerdlugo inuitdlo najugâta kâ
 ungalúgkanik tamâkerdlugo. ²²nikuivfigiumârpâkalo, okarpok Nâ-
 -lagax katerssârssuit Gûtiat, Bâpale píardlugo tusâmassaunera-

-nigdlo amiákuinigdlo, kitornainigdlo ernutainigdlo, okarpok Ná-lagak. ²³ilakutsinut pigitikumârpara taserpálúngordlugulo salig-dlugulo saligúmik núngutaiáumik, okarpok Nâlagak katerssârssuit Gûtiat. ²⁴Nâlagak katerssârssuit Gûtiat ugpernarsaivok okar-dlune: ilumut taima písavok, sôrdlo isumassunga, taima atásavok, sôrdlo pilerssártunga, ²⁵Asôre navdlorumavdlugo nunavne tugdla-rumavdlugulo kákama kâne; tauva nangmautsiússâ táukunánga písavok, nangmagkiússálo tuvfnit pérdlune. ²⁶tamássa pilerssârut silarssuarmut tamarmut pilerssârutigissak, tamássalo agssait isag-titaussut akimángitsunut tamanut. ²⁷Nâlagkap katerssârssuit Gû-tiata pilerssârutigingmago, kia uniortísavâ? agssai isagtitáuput, kia utertísavai?

²⁸ukiox táuna kúnge Aagarse tokungmat, okausex nanertui-ssugssak mánavok: ²⁹tipaitsugdluínakinak, Filisterit nunât, unataut ilingnut unatautaussox navdlugaungmat; mássa pulateriârssûp mánguanit naujumârput pulateriârssuit ivait, kinguneriumârpâlo pulateriârssuk ûnartox tingissartox. ³⁰nikanartutdlo angajugdliiait inûvdluartísáput, ajorssartutdlo unísáput terdligdlutik; ivdlitdle má-ngut tokúkumârpara kângnermik, amiákutitdlo toxorarumârpait. ³¹uârtorit, isâvfik, nivdliagit, ungalûgak, nâsângavutit, Filisterit nunât tamarpit, avánga aggermata pujualarnit, ingmíkôrtokángi-lardlo katingassuine. ³²kanordlo akiumârpai inuiait arpártitait? ima: Nâlagkap Sûne túngavilerpâ, tássanilo kimarravekásáput inugtaisa nâgdliugtue.

kapitalit 15.

Mûapimut.

¹okausex Mûapimut nanertuissugssak. imáikumârtok: Aare Jer. 48. Mûapip pia nungutitauvok únuame piunêrússivingme; Kére Mûapip pia nungutitauvok únuame piunêrússivingme. ²majuarpit igdlumut, Dipûnilo kingigtúnguanut kiajartorpok; Nîpulo Mípalo Mûapip ká-pialautigai; niarkut tamarmik nujaerput, ungmít tamarmik kipi-ssáuput. ³igdlumik akornine angaláput pûgssiamik atisimavdlutik; igdlut kaine akorninilo tamarmik kápialáput kiangtligdlutigdlo. ⁴Htspûnilo Elfalilo nivdliáput, Játsimut agdlât tusarssautitdlugo nipât; tamána pivdlugo Mûapip sâkokartue nivdlerput, tamarmik isumálugput. ⁵ûmatiga nivdliavok Mûape pivdlugo; kimássuisa Sûare tikpât ugsik arnaviak pingasunik ukiulik, Luggitip majua-

-riágut kiavdlutik majuarput, Horunáp avkutáne aserortigaulersut nivdlianertik anípát. ⁶Nimríp erme parkerput, ivigkat ivsérúput, naussut nungúput, ũmaussockángilax. ⁷tamána pivdlugo sivneru-titatic pigssamautitigdlo autdlarúpait sérsut kúnguata ungatánut. ⁴Mór. 21, ⁸nivdlianerup Múapip kigdlinga iluvá; Eigdlát tikitdlugo kápialáput, ^{16-18.} ⁹Dímúnip erme aulnáuput; taimáitok Dímúnimut pisitserkigkumárpunga: Ifovek pisikumárpara Múapip aniguissortainut, nuname amiákússunut.

kapitalit 16.

ámalo Múapimut.

(Jer. 48.) ¹nuname perkussissok savárkanik pajugsiuk Sílमित puila-ssuitsumit Stunip paniata kákánut. ²piumárpordlo sórdlo ting-miak aorsártok inekarfingminit kimátitax, taimáisáput Múapip pané Arnúnip ikáriaine. ³sujúnersuigitse, erkartüssigitse; únuamut ássigitissuk alángut uvdlup kerkane; kimátitat isertúkit, inigssai-suassut kigdltigekinagit. ⁴ilingne inigssarsilit píka kimátitat Múapíkut, ivdlit issertorfigilisit perdlugtitsissumit, mássa nágdliugtitsissok soraersitáusavok, perdluk soraerdlune, inúvduartailississordlo nunamit pèrumárdlune. ⁵aulajangersitáusavordlo ig-siavfik kilálik isumagssuissup taimailissá, kánilo igsiásavok ilu-^{9,6.7.} ⁶mórnermik nápertuissok Dávip tov Kane, erkartüssiumártok inar-dluissut aperkutigalugo, iluarnermik tuavisárissox. ⁷tusáma-varput Múapip inornartíniarnera, inornartíniangármát, angneru-niarnera inornartíniarneralo arrangneralo, usorssitsárnerilo piú-ngitsut. ⁸tamána pivdlugo Múapíkut kápialautigekatigigkumárput, tamarmik kápialásáput; Kerrárasip túngavê pivdlugit anersáru-lug-kumárpuse aserornerináungmata. ⁹Hispúnip narssartá panerni-kúvok; Sipmap vīnekutáta avalekutai Jaiserimut agtúmassut pui-lassuitsúkut tamanut naussut akimángitsut nálagaisa navdlor-pait, avalekutai imax ikárdlugo siángassut. ¹⁰tamána pivdlugo Sipmap vīnekutá kīssatigāra, sórdlo Jaisere kīssatigigiga; kuvdlivnik mat-sagtípavse, Hispúne Elfalilo; nivdliarujórnek tugsimangmat paor-manik katerssuivfingnut karrinigdlo katerssuivfingnut. ¹¹tipaitsug-tuerutdlune kīmasugtuerúpok nautsíviusame, nautsívingnilo vīne-kutilingne kīmagtarnatigdlo perpalúngitdlat. tunguiaivfingne vī-nimik tungmaissokángilax; nivdliarujórnek soraersipara. ¹²tamána pivdlugo erdlavíka kúkilagtarissatut kuluáput Múape pivdlugo,

ilugalo Kerrárase pivdlugo. ¹²malungnarsísavordlo Múape kasu-
-títok kingigtúngualartarame, ivdlernartútiminutdlo isertarame tug-
-siarniardlune, angilugtordlunile. ¹³tamássa okausek Nálagkap
sujornagut okauserissá Múape pivdlugo. ¹⁴mānale Nálagak oka-
-lugpok okardlune: ukiut pingasut kivfartortup ukiuisut ítut náti- 21.16.
-nagit Múapip nálangnarssusia nikanarsísavok ujameriagtorgpagssuit
táuko tamaisa ilángutdlugit, amiákokásáputdlo ikigtoralánguanik,
amerdlángitsunik.

kapitalit 17.

Damaskusimut Israílmutdlo.

¹okausek Damaskusimut nanertuissugssak. ata, Damaskuse Jer.49,23-27.
ungalúgaujungnáisavok; mumínikuínángúsavok. ²Aaruérip unga-
-lúgartai kimagáusáput; ungúgkanut pigssáuput, akupísáputdlo nu-
-juarsarnekaratigdlo. ³soráisavordlo Eivfaráp igpiliugalia, Da-
-maskusivdlo nálagaufúa Sériavdlo amiákua; Israflip kinguaisa ná-
-langnarssusiat ássigísavát, okarpok Nálagak katerssárssuit Gútiat.

⁴taimaníkut Jákup nálangnarssusia sátúngūsavok, uvingnalo
pualasók tualísavok. ⁵taimáikumárpordlo, sórdlo kivdluissup naut-
-sfat katerssorunigit, taliatalo karrit kivdlorunigit, sórdlulúntt karri-
-nik kimangnikunik katerssuiniaraine Rívfait kóruáne; ⁶amiákuilo
taimáisáput, sórdlo úliakut pftsakorsiorldlugo anaularaine: tagpava
kârfane paormat mardlugdlúntt pingasutdlúntt, sisamatdlúntt tat-
-dlimatdlúntt kingunigssartúp avalexutaine, okarpok Nálagak Is-
-raflip Gútia. ⁷taimaníkut inúp nalunaerssorumarþá píngertitsisse, 2,20 t.
issaisalo takuniarumarþát Israflip ivdlernartua; ⁸nalunaerssúsangi-
-lailo tunissivt agssangme suliat, takuniarnagitdlo agssangme inu-
-vaisa sanait, orpigssuarimiulat sekinnermutdlo nápartitat. ⁹taima-
-níkut ungalúgai pissaunavérfê taimáikumárput sórdlo orpigpag-
-ssuarne kârfínilo kimagkat, Israflip kinguaisa aggerneráne kimagait,
inuerúnerínáusavordlo. ¹⁰Gútit ánáussissit puioragko, erkainagulo tugs. 106,
kaersok pissaunavérfit. tamána pivdlugo íkússuivutit íkússugkanik 21 t.
alianaitsunik, siaruarterivdlutitdlo avdlanertat orpigautainik; ¹¹uv-
-dlorme íkússuivfingne nauvduartípatit, uvdlakutdlo siaruartigkatit
sívkersípatit; kisiáne katerssugagssat tigúsavdlugit támáisavatit,
ániarnerdlo nipangiuitsok tássáusavok.

¹²atale inuiagpagssuit ujameriagtut, sujorssugput, sórdlo imar-
-ssuak sujorssugtartok; igtugpok inugpagssuit perpaluat, sórdlo 13,4.

imerssuak igtugtartok; ¹³imersssuartut igtugput inugpagssuit. ki-siáne agpissalūpai, tauvalo kimāput ungasigsumut terkartitauvdlu-tigdlo sōrdlo kákane sangnit anordlersume, sōrdlulo kāvssák ano-rásuurtume. ¹⁴únúkut ánilárnartok tássauvok, uvdlautínagulo pe-kardluínángitdlat. tamássa pfaissivta pigssát, ujajaisivta ímiar-siagssát.

kapitalit 18.

kernertut pivdlugit.

¹atale nuna isarkunik sujorssugtok, Aitiūpiap kúgssuisa unga-tât; ²tássanga autdlartartut ímácut uterssartut, ermit kátigut ivig-ssuarnik umiartortut: ingerdlagitse, arpártut súkasút ukorsé, i-nuiangnut tasissanut merkuiagkanut, inuiangnut taimanile kingor-nagutdlo ersinakissunut, inuiangnut kakagtorssuarnut tugdlakátáu-tunut, kúgssuit ulútagāne nunalingnut. ³inuit najugāne nuna-kartuse-â, nuname inekartuse tamavse-â, katíngatigssak kákane kutdlagaugpat issiginiaritse, suvduartáussuarmigdlo kardlortarpata tusarniaritse. ⁴ima okarfigingmānga Nālagkap: uníngajumárpunga issigingnārdlunga inivnit, atdlarneki kiagtigpat sekínersume, isugu-tanigssamik nuísserpat katerssuivfiup kiangerane. ⁵kisiáne ka-terssuivfiup sujornagut, sivkersut inerpata, kávekutit inerilerdlutik paormángorpata sérnartut, tauva avalekutipiluit kivdlorumárpai kí-putinik, avalekutitdlo siāngassut nutsugdlugit pfarumárpai; ⁶kima-gaokatigísáputdlo kákat tingmiarssuainut nunavdlo nerssutainut, tingmiarssuarnut aussivigerkuvdlugit nunavdlo nerssutainut tamanut ukfivigerkuvdlugit. ⁷taimailigpat Nālagkamut katerssárssuit Gú-tiānut tuníssutitut aggiúnekásáput inuiait tasissat merkuiagkat

27, 18. tuga. 68, 82.

ap. sul. 8, inuiaitdlo taimanile kingornagutdlo ersinakissut ilait, inuiait ka-

27 tt. -kagtorssuit tugdlakátáutut, kúgssuit ulútagāne nunagdliit, Nālagkap katerssárssuit Gútiata arkata najugānut, Siunip kákānut.

kapitalit 19.

Egivtinimut. — pivdluarkússut.

¹okausek Egivtinimut nanertuissugssak. takuvat, Nālagak kimugserumárpok nuiame súkassume tikiutdlunilo Egivtinimut, aggerneranilo aulalerumárpup Egivtinip Gútipilue, Egivtinimiutdlo ūmatait násāngalerumárpup iluine. ²Egivtinimiut sákulersorumár-

-páka Egiptinimiokatainut, sorssugkumárputdlo nalingínak áipar-
 -minut, nalingínak tugdliminut, ungalûgak ungalûgakatiminut, ná-
 -lagauvfik nálagauvfekatiminut. ³Egiptinimiutdlo sapíssusiat kui-
 -ssáusavok iluinit, pilerssárutaitdlo tumárpáka. tauva Gútipiluit
 sujunersiorumárpait kuluarpalugtumigdlo okalugtartut, timaiagar-
 -siortutdlo nalunaerkutinigdlo sukuaissut. ⁴kisiáne Egiptinimiut
 túniúkumárpáka nálagkat artornartut agssainut, kúngivdlo píssau-
 -ssup perkussivfigisavai, okarpok Nálagak, Nálagak katerssárssuit
 Gútiat. ⁵imerdlo tatsinítok nungúsavok, kúgssuardlo tigssordlu-
 -nilo parkísavok, ⁶kúgatsiaitdlo tipitúngúsáput; kúgdluarungnaer-
 -dlutigdlo tigssorumárpút Egiptinip kúgártue; ivigssuitdlo xerkú-
 -ssatdlo tokuníngúsáput. ⁷agdlagagssiagssat kúgártumítut, kúgár-
 -tup akuanítut, siaruartigkatdlo tamarmik kúgártup sinánítut pa-
 -nernikúngordlutigdlo terkardlutigdlo sújungnáisáput. ⁸aulisar-
 -tartutdlo aiárumárpút, tamarmigdlo karsorsanik kúgártumut na-
 -lugsissartut aliasugkumárpút, kagssutinigdlo ermit kátigut isui-
 -titsissartut xímajungnáisáput. ⁹pakatsísáput ilupágssiagssanik
 igdlaigkanik sanarfissut kaugdlorigsugssanigdlo ikártiterissut. ¹⁰su-
 -karssue sekumisitáput, akigssarsiniartartutdlo tamarmik nikat-
 -dlorput. ¹¹sianítuínáput Súanip nálagai, Fáraúp sujuligtaissue
 ilisimassut sujuligtáput silakángitsutut. suvdluse Fáraúmut okar-
 -tarpise: ilisimassut kinguárānga, kúngit sujugdliť kinguárānga?
¹²naungme tauva ilisimassortatit? nalunaerfigilisit-ait, Nálagkap
 katerssárssuit Gútiata Egiptinimut pilerssárutigissá misiginiardli-
 -ssuk. ¹³Súanip nálagai misigíngitsórtitáput, Norfip nálagai sag-
 -dlokítagáput; Egiptinimiut támartípait nagguvekatigigsortaisa
 pingárnerssaisa. ¹⁴isuma mumingassok Nálagkap imigssiará ilui-
 -nut, taimáitumik Egiptinimiut támartípait suliaisigut tamatigut, ^{29,10.}
 sórdlo imernermit silaerútox kávikórtartok merialerāngame. ¹⁵Egipt-
 -tinilo suliajssakásāngilak, niarkuvdlúnft pamiagdľúvdlúnft palmit-
 -dlúnft ivigssuitdlúnft suliajssainik nāme. ¹⁶taimaníkut Egiptini-
 -miut arnatut íkumárpút ánilárdlutigdlo ersivdlutigdlo Nálagkap ^{9,14 t.}
 katerssárssuit Gútiata agssaisa aulanerat pivdlugo, kulaisigut au-
 -latilerunigit; ¹⁷Jútavdlo nuná Egiptinimiunut kununarsísavok; ta-
 -marmik táussumínga erkailersut ersiumárpút Nálagkap kater-
 -ssárssuit Gútiata pilerssárutá pivdlugo, táukunúnga pilerssáru-
 -tigissá. ¹⁸taimaníkut Egiptinimíkumárpút ungalûgkat tatdlimat
 Kánáp okausfnik okausigdlit, Nálagak katerssárssuit Gútiat nar-
 -kigsigalugo ugpernersaissartut; ardlát ungaluerúnermik taiumár-

1 Môr. 28, -pât. ¹⁹taimanikut Nâlagkamut tunissivik Egivtinimîsavok, napa-
^{18, 22.}-ssuliardlo kigdldingata tungânîsavok Nâlagkamut nápartitax; ²⁰Nâ-
lagkavdlo katerssârssuit Gûtiata nalunaerkutigalugulo narakiuti-
giumârpâ Egivtinime, Nâlagkamut nivdliajumârmata kunutitsissut
^{63,1.}pivdlugit, tauvalo táukunúnga autdlartikumâramiuk ánáussissok
^{tugs. 68,32.}pímaussok, táussuma ánáukumârpai. ²¹Nâlagardlo Egivtinimiunut
ilisarîsangmássuk taimanikut Nâlagak ilisarîsangmássuk taimanikut
kivfartûtúdlugulo pigdliutinik tunîssutinigdlo únersûmigdlo únersui-
-ssardlutik Nâlagkamut, námagsivdlugulo. ²²Nâlagkavdlo Egiv-
-tinimiut patigtaraluaramigit katsorsarumârpai, sâgkumârpútdlo
Nâlagkamut, tusarumârpailo katsorsardlugitdlo. ²³taimanikut
avkusinerssuakarumârpok Egivtinimit Asôriamut: Asôriamiut ti-
-kiúkumârpútdlo Egivtinimut, Egivtinimiutdlo Asôriamut, kivfartû-
-ssekartigdlutik Egivtinimiut Asôriamiutdlo. ²⁴taimanikut Israfle
^{Rûm. 11,12.}pingajorisavât Egivtinimiut Asôriamiutdlo, pivdluautigssax nunap
kerkane. ²⁵Nâlagkap katerssârssuit Gûtiata pivdluarkujumârmagit
okardlune: pivdluarkunarsilat Egivtine ínugtara, Asôriilo agssangma
suliât, Israfilo kingornússara.

kapitalit 20.

âma Egivtinimut, kernertunútdlo.

²kúng.18,17. ¹ukiok táuna Tartane Astûtîmut pingmat, Sarrûnip Asôriap
kúngiata autdlartingmane, Astûtîmutdlo sorssugdlune tiguarmago,
²taimane Nâlagak okalugpok Isaiâkut Aamorsip erneragut okar-
-dlune: pûgssiak iperariartoruk kitingnit, isigangmâtítútdlo píkit
isigkangnit. taimailiorpordlo angalavdlunilo mátangavdlune ka-
-migdlângavdlunilo. ³Nâlagardlo okarpok: sôrdlo kivfara Isaiâ
angalassok mátangavdlune kamigdlângavdlunilo, ukiut pingasut
[pivdlugit] nalunaerkutigssax tupingnartûtigssardlo Egivtinimut Ai-
-tiûpiamutdlo, ⁴taima Asôriap kúngiata ungôrumârpai Egivtinimit
tigussat Aitiûpiamutdlo autdlarússat, inûsugtutdlo utorkaitdlo, má-
-tângassut kamigdlângassut, nulue ulérútut, Egivtinip kángusû-
-tigssai. ⁵tauva kugsalavdlutigdlo kángusûtigiumârpât Aitiûpia
^{36,6.}tunârissartik, Egivtinilo usorssitsautigissartik; ⁶okarumârpútdlo
taimanikut sinerîssap matuma inue: ârit, taimáipok tunârissarput,
ikiorkuvdluta kimarravigissarput, ánaorkuvdluta Asôriap kúngianit;
kanorme tauva anigúisaugut?

kapitalit 21.

Bâpalimut. Dûmamut. Arâpiamut.

¹okausek imerssûp puilassuitsuanut nanertuissugssak. sôr-⁹.
 -dlo kavane anorâsuak pitoralerângat, taima aggerpok puilassuit-
 -sumit, nunamit ersinartulingmit. ²takordlûgak artornartok ta-
 -kutitauvok uvavnut: inardlîssok inardlîvok, perdlugtitsissok per-
 -dlugtitsivok; pavungnaritse, Eilamîkut, ungussigitse, Mâtâikut;
 anersâmisitsinere tamaisa soraersîsavâka. ³tamâna pivdlugo ki-
 -tera tamarme ûlġpok, nipigdlîunerit tigutdlarpânga ernisugtutut
 ititdlunga; nokarpânga tusagaerutdlunga, ânîlâkaunga issigissaerut-
 -dlunga. ⁴ûmatiga tàmalerpok, ûlingnartup ânîlârsarpânga; târ-
 -sissok kajungerissara uvavnut ânîlârnersivok. ⁵nerrivik pissa-
 -rêrsardle; kinerdlerfingme kinerdlerdlit; nerigitse, imeritse. ni-
 -kuigitse, nâlagkat ukorsê, erkornavêrkutise tanisigik. ⁶ima okar-
 -figingmanga Nâlagkap: kinerdlersokartîsagit takuniaissugssamik
 okartartugssamik. ⁷takuvailo kimugersut, kimugtġdlit igdlugtġ-
 -sartut; siutitûnik kimugersut, katigagtûnik kimugersut, siûne-
 -rarpordlo siûnerarkigsârniardlune. ⁸tordlorpordlo lfuvisut: Nâ-
 -lagak, kinerdlerfingme kekartuarpunga uvdlok tamât, pigârfivnut
 savssararaunga únuat tamaisa; ⁹âritdlo, tâssa aggerput angutit
 kimugersut, kimugtġdlit igdlugtġsartut. pilerpordlo okardlune:
 úpîpok, Bâpale úpîpok, Gûtigissai inûssaliat kiperugkat tamarmik ^{sark. 14,8.}
 navdlugâuput nunamut. ¹⁰túkartugautîka ila, iserterivingma pé. ^{Jer. 50,46.}

Nâlagkamit katerssârssuit Gûtîânit Israflip Gûtianit tusagkavnik
 nalunaerfigâvse.

¹¹okausek Dûmamut nanertuissugssak. Starimit tordlor-
 -figânga: pigârtok-â, únuak kanok iliva? pigârtok-â, únuak kanok
 iliva? ¹²pigârtok okarpok: kaulerpok, taimâitok únuauvok. aper-
 -ssuimaguvsê aperssuigitse, uterdluse aggeritse.

¹³okausek Arâpiamut nanertuissugssak. orpigpangne únu-
 -sause Arâpiame, Dîtanîkut inuîlârsiokatigît ukorsê. ¹⁴kilalersok
 pâriartorsiuk imermik aggiússivdluse, Tîmanip nunâta inue ukorsê;
 kimâssok savssaivfigisiuk nerissagssânik. ¹⁵panamit kimângmata,
 panamit amusimassumit, pisigsimit nokarsimassumit, sorssung-
 -nermit artornartumit. ¹⁶ima okarfigingmanga Nâlagkap: ukiok
 kaujatdlagpat kivfartortup ukiuisut ltok, tauva Kîtarip nâlangnar- ^{16,14.}
 -ssusia tamarme núngutâisavok, ¹⁷Kîtarivdlo kinguaise pisigsat-

-dlarkigsortaisa amerdlássusfsa amiákue ikigtúngūsáput, Nálagak Israflip Gûtia taima okalungmat.

kapitalit 22.

Jerúsalamut. Sípnamik Eliäkimgdlo.

¹okausek takordlórnerit kôruánut nanertuissugssak. su-
-gavime tauva tamarpit igdlut kainut kakilekait? ²ungalûgak ûmâ
tamatigut perpalugtok ujameriagtok, igdlorpagssualik nuánartok
ûmâ, tokutartatit panamik tokutáungitdlat, sorssungnek tokuvfigí-
-ngilât. ³nálagaunitit tamarmik kimâkatigtgput tigussauvdlutigdlo
pisigsimik pinatik; tamarmik ilingne nâpitat tigussáuput ataut-
-síkut, ungasigsumut kimâgaluaramik. ⁴tamána pivdlugo okar-
-punga: alarsinga, kianermit kasitdlersínardlanga; tugpatdlersar-
-niakinasinga ínugtama paniata perdlungnera pivdlugo. ⁵pikig-
-tutdlo tugdlaissutdlo sujunêrututdlo tássaungmata takordlórnerit
kôruáne Nálagakmit, Nálagakmit katerssârssuit Gûtianit; unga-
-lorssuak nákartípât, kâkap tungânut nivdliarपालugput. ⁶Eilame
karssulivilissarpok, kimugersokatigt kimugtigdilit ilagai, Kêrivdlo
erkornavêrkut sarkumisípâ. ⁷kôrkutit kinigkatit kamutit tátokí-
-savait, kimugtigdilitdlo ukerûkumârput isâvfignut. ⁸tauva mag-
-perumârpok Jûtap sâgua, sâkugssamauditdlo taimanikut kiviaru-
1 kúng. 7,2. -mârpaitit igdlume orpigpangnitsamítut. ⁹aitsanganeritdlo Dâvip
ungalûgânítut takujumârpase amerdlakissut, imigssamautigssar-
-siordlusilo tatsiamit atdlermit. ¹⁰Jerúsalamvdlo igdlue kisíkumâr-
-pase, igdlut inguvterdlugit ungalorssuak igpiliugalerumavdlugo;
¹¹ungalorssuitdlo tapitalerft akornáne tatsiatorkap erma iterssa-
-liorumârpase. taimáitok kiviángilarse tamákunínga sulissok, issi-
-gíngilarse sujornagut tamákunínga piliortok. ¹²kisiáne Nálagakap
nálagaussup katerssârssuit Gûtiaata taimanikut kaerkujumârpâ kia-
-nigssak aliatsangnigssardlo nujaernigssardlo pûgssiamigdlo ati-
-ssinigssak. ¹³takuvase, tipaitsugtut tipaitsugtut, ugsingnik to-
-koraissut, savanik tokutsissut, nekitortut v̄nisortut [okardlutik]:
2 Kor. 15,32. nerivdlutalo imekisa, akago tokúsagavta. ¹⁴kisiáne Nálagak ka-
-terssârssuit Gûtiaat siutivnut nalunaerpok: ilumut ajortuliamik
táussumínga isumákêrfiginekásángilase tokuvfigssarse tikitdlugo,
okarpok Nálagak, Nálagak katerssârssuit Gûtiaat.
¹⁵ima okarpok Nálagak, Nálagak katerssârssuit Gûtiaat: iser-
-figiartoruk una kúngimítok Sípna, igdlume angnek, [okardlutit]:

16 suna tamâne pigigagko, kina tamâne pigigagko, ilivigssangnik tamâne najugtitsivit? una ilivigssaminik najugtitsissox kingigtume, ivname inigssaminik kiperortitsissox. 17 takuvat, Nâlagkap igiku-mârpâtît píssauvdlune imuvdlutitdlo imussatut; 18 agssatdlagtu-liaralutit agssatdlagtikumârpâtît arssatut nuname initûme, tá-ssane tokúsautit, tássanísáputdlo kamutitit usornautitit, nâlag-kavit igdluata perujua ûmâ. 19 ajagkumârpavkitdlo ivertitauv-fingnit, kekartarfingnitdlo nusúsavâtît. 20 taimanikut kaerkuju-mârpara kivfara Eliâkt Hilkiap erna, 21 ânórângnik atititdlugo 36,3. kiterutingnigdlo píssagtitdlugo perkussivfigissartagkatdlo agssainut túniutdlugo, atátâusavordlo Jerûsalâp inuinut Jûtavdlo inokutainut. 22 Dâvivdlo igdluata matuersautâ tuvînut iliumârpara, matuêrkuv-dlugo avdlap matúsângisânik, matusserkuvdlugulo avdlap matuí-sark. 3,7. -sângisânik; 23 mangúkumârparalo kikissatut inimut aulajaitsumut, igsiavfúsavordlo atâtame inokutainut nâlangnautigssak. 24 táussu-múngalo nívingásavait tamaisa atâtâta inokutaisa nâlangnautait, sugissai sugssaussut sugssâungitsutdlo, pialúnguitdlo tamalât, pû-gútatdlo puiaussatdlo agdlât tamalât. 25 tauvalo kikiak kângaru-mârpok inimut aulajaitsumut mangúsimassok, okarpok Nâlagak katerssârssuit Gûtiat, napivdlunilo nácardlunilo, táussumúngalo nívingagkat sújungnâisáput; Nâlagak taima okalungmat.

kapitalit 23.

Tôrumut.

1 okausex Tôrumut nanertuissugssak. kápialagitse, umiar- Hsk. 26.
-ssuit imavigsiortut ukorsê, piunêrutitaungmat igdluerutdlune — 27.
aggersuerutdlunilo; Kíttî nunânit nalunaerfiginekásáput. 2 nipa- — 28.
-ngeritse, ukorsê sinerissap inue, táuna Sítûp niuvernartuisa í-
-mâkut ingerdlassut pisûtíkât; 3 tássungalo imarssuâkut aggiúkait
Sigôrime siaruartigkat, kûgártume katerssugkat, akimángitsutdlo
niuverniarfigigât. 4 kângusugit, Sítût, okarmat imax, píssaunavêrfik
ímap sinânítok, okardlune: ernisúsaerpunga, ernísaerpunga, sâku-
-nigtugssanik perorsáisaerpunga niviarsianik agdlisitsísaerdlunga.
5 sôrdlo Egívtine tusâmaleramíko, taima ûligkumârput Tôro tusâma-
-leruníko. 6 Tarsisimut ingerdlagitse; kápialagitse, sinerissap inue
ukorsê. 7 tássauva nuânârtorse, táuna uvdune sujugdlerne nag-
-guvekartok? isigaisa ungasigsume angalatíkât takornartautitdlugo.
8 kiname taima isumaliopra Tôrumut niakorutinik túniússissartu-

-mut, niuvernartue nâlagaussut, niorkutilflo nuname nâlang-nartut? ⁹Nâlagkap katerssârssuit Gûtiata isumaliûtigâ inornar-niartut alianaisut tamaisa nalinginautikumavdlugit, nuname nâ-langnartut tamaisa asigitikumavdlugit. ¹⁰kûgârtutut ilivdlutit nunat ingerdlavigûk, Tarsisip pania ûmâ; kiterutaerúputit. ¹¹ag-ssane isagtípai ímamut, nâlagauvftt sajugtípai. Nâlagak inatsivok Kânât pivdlugo pissaunavêrfê nungutitdlarkuvdlugit, ¹²okarpordlo: nuânârkísángilatit kingorna, niuarsiak narrunarsagak ûmâ, Sítûp pania; pikivdlutit Kítfnut ikârit, tássanilüntt unigfigssakángilatit. ¹³takúsagit Kaltfarit nunât, inuiait táuko pekángíkaluartut; Asôrip pigssiarâ nunavexángitsunut; nápartitsíput kinerdlerfigssamingnik, igdlorssue kalerfgsuerúpait, nákarunikûtípât. ¹⁴kápialagitse, umiar-ssuit imavigsiortut ukorsê, pissaunavêrfigse piunêrutitaungmat.

¹⁵taimaníkut Tôro puiugâusavok ukiut arfinex mardlungnik kuligdlit, kúngip atautsip uvdlue migssiliordlugit. ukiut arfinex mardlungnik kuligdlit nâgpata, Tôrumut taimáikumârpok, sôrdlo uverssartok pivdlugo eríniugak ítok: ¹⁶kúkilagtariak tigûk, unga-lûgak sakissarfigûk, uverssartok puiugak ûmâ, ajúngitsumik kú-kilagtorniarit, amerdlasûnik eríniordlutit, erkainekarkuvdlutit. ¹⁷ukiutdle arfinex mardlungnik kuligdlit nâgpata, Nâlagkap Tôro takusarumârpâ, tauvalo uverssarnermut nâlagsautit pissartagariga-sark. 17,2. -luane kingumut písavai uverssardlunilo nâlagauvfingnut tamanut nunap kânítunut. ¹⁸kisiáne niuvernermit pissai uverssarnermutdlo nâlagsautit pissartagai Nâlagkamut ingmíkôrtitáusáput, kimatulia-rinekarnatigdlo pekûsarinexásángitdlat, Nâlagkap sâne nunaling-nut pigssaungmata niuvernermit pissai, nerissagssat, kârsitdlau-tigssat, atissarigsiartûtigssat.

kapitalit 24.

Jûtamut silarssuarmutdlo.

^{30,27-33.} ¹takuvat, Nâlagkap nuna imaerpâ suerutdlugo, kâ mumit-dlugo inuilo siámardlugit. ²tamarmigdlo taimaekatigtput, inuit-dlo palasilo, kivfardlo nâlagâlo, arnak kivfausok kivfartorfigi-ssâlo arnak, pisissordlo nuisitsissordlo, atugktssordlo atugki-gardlo, akiligagssarsissordlo akiligagssarsivfigissâlo. ³nuna uja-jâgauvok imaerutdluinardlugo, Nâlagak taimáissassumik okalung-mat. ⁴nuna aliasugdline nakápok, tokulerdlune nakápok inuit najugât, tokulerput inuiait kutsingnerssait. ⁵nunalo ivdlernáipok

inungme atāne, inatsisit xāngīnarmatigik ilerkugssat sanerkútar-
 -dlugit angeruserdlo isuanut ítugssak uniortitdlugo. ⁶tamána piv-
 -dlugo perdlorkússutip nuna nungulerpá, inuisalo pitdlautisiartik
 atorpát; tamána pivdlugo nunap inue tarorput, inuit ikigtúnguit
 amiákútitdlugit. ⁷vīnigssat tunguat aliasugpok, vīnekut tokuler-
 -pok; ūmatimíkut tipaitsugkaluartut tamarmik anersárulugput.
⁸kilautigdlit tipaitsugpaluat soraerpok, nuánártunik perpalugtoká-
 -saerpok, kúkilagtariagdlit tipaitsugpaluat soraerpok. ⁹erinar-
 -ssortunik vīnisortoxāngilax, imigssak silaerúnartok imertuisa ka-
 -siligāt. ¹⁰igdlorpagssualik suerútok navdlugauvok; igdlut ta-
 -marmik matusimáput iserniartunut. ¹¹vīne nivdliarujūtigāt igdlut
 akornáne, tipaitsútát tamarme tarrípok, nunap tipaitsugssusia
 áungarpok. ¹²inuerúnerit ungalúgkame amiákūput, isāvfē káuta-
 -gáuput aserornikuínāngordlugit. ¹³mássale taimáisavok nuname
 inuinilo, sórdlo ūliakut anauleráine, sórdlo vīnekut pītsakorsioráine
 paormai kivdlorérangata. ¹⁴táukua nipertik anípát kīmagtardlutik; ^{17,5. 6.}
 ímap tungānit nipitusárput Nālagkap inornarssusia pivdlugo. ¹⁵ta-
 -mána pivdlugo Nālagak nālangnartísiuk pavane, Nālagkap Israflip
 Gútiata arka ímap sineriaine. ¹⁶nunap isuanit tugsiartut tusar-
 -pavut iluartok alianaigigāt; uvangale okásassunga: uvinérúpunga,
 uvinérúpunga, erkanax uvanga; ínardlssut ínardlīput, ínardlssutdlo
 ínardliutait ínardlīput. ¹⁷ersinartok nákáukiardlo kilorartútdlo
 pigssarāse, nunap inue ukorsé. ¹⁸piumárpordlo nalingínax ersi-
 -nartumik kalerritdlune kímágaluarune, nákáukiamut nákásavok,
 nákáukiamitdlo kakigune, kilorartūmik pissáusavok; kutsigsup ang-
 -mavé angmarmata, nunavdlo túngavé aulavdlutik. ¹⁹nuna ser-
 -korpok, nuna kuvdlorpok, nuna úpilerpok, ²⁰nuna uvāvok kâ-
 -vikôrtutut, igsarpok sinigfigsut nivingagkatut; pinerdlungnerata
 nanermane úpísavok makerkísananilo. ²¹taimaníkut Nālagkap
 takusarumárpai kutsigsup katerssarssue kutsigsumītut nunavdlo ^{sark. 19,17.}
 kúngé nunamītut, ²²atautsimut pisitdlugit ánivexángitsumut ki-
 -lerssugagssat, parnaerússivingmut parnaerússagssat, uvdlor-
 -pagssuit kímûgpata takusagagssat. ²³káumatdlo igtūsavok, se-
 -kinerdlo pakatsísavok, Nālagak katerssárssuit Gútiat kúngiuler-
 -pat Sfunip kákāne Jerúsalamilo, nālangnarssusialo utorkauner-
 -taisa tákuánflerpat. ^{sark. 21,23.}

Jer. 48,48 t.

— 20,3.

sark. 21,23.

kapitalit 25.

kujaniut. — sâguerfigssamik.

¹Nâlagak, Gûtigâvkit, ivdlit angisûtípavkit; arkit únersiu-
-tigâra, sujunersigssáungitsumik ilioravit; sujornagut isumaliûtítit
ilumôrdlutigdlo aulajáiput. ²ivdlit ungalûgaugaluak kerruínangor-
-típat, igdlorpagssualik igpiliugalik nákarunikútípat; avdlanertat
igdlússârssuat ungalûgaugaluak isuanut agdlât karmarnavígagssá-
-ngortípat. ³tamána pivdlugo nálangnartípatit inuiait píssaussut;
akimángitsut sapínerssaisa igdlorpagssualiata mianerátit. ⁴ivdlit
nikanartut píssaunavêrfigátit, ajorssartut píssaunavêrfigátit angni-
-kitdliornermingne, kimâvfigissarátit siagdlersume, alángivfigátit
kiagtume, angutausersut kamangnerat sialugssuartutut karmanik
nákartitsissutut íkângat. ⁵avdlanertat kamagpaluat ukutítarpat
kiangnertut isivdlugo nuname panertume; sôrdlo kiangnek nuiap alá-
-ngilerângago, taima nipaitdlissaraut angutausersut usorssitsárnere.

⁶Nâlagkap katerssârssuit Gûtiata kákame matumane inuia-
-katigít tamaisa kagssimiuártíkumârpai nerdlíumut orssuligatsiâ-
-mut vînimik kitsersimassumik avalaivdlune, orssumik patermik
vînimigdlo kitsersimassumik kinikuiagkamik. ⁷nungutíkumârpâlo
2 Kor. 3, kákame matumane kînamut sâgok inuiakatigít tamarmik sâgugi-
14-16. -ssât, uligdlo akimángitsut tamarmik uligissât. ⁸toko nungutí-
1 Kor. 15, 54. -kumârpâ nangítariakángitsumik, atdlarterumârpailo Nâlagkap nâ-
sark. 21, 4. -lagaussup kuvdlít kînane tamane ítut, ínugtame narrugissaunerat
pêrdlugo nunap tamarme kânit; Nâlagak taima okalungmat.

⁹taimaníkut okarumârpút: tássa-una Gûterput utarkissarput,
ánáupátigut; tássa-una Nâlagak utarkissarput, kímasugdluta tí-
-paitsugta ánáussinera pivdlugo; ¹⁰Nâlagkap agssai tugtísimâ-
-sangmata kákamut matumúnga. Mûapile túkartugáusavok atâne,
sôrdlo karrfarnikut túkartorarait anarmut. ¹¹tauva agssane isuí-
-kumârpai iluane, sôrdlo nalugtup isuitarai nalugkumavdlune; na-
-kigdlisíkumârpâle inornartíniarnera agssaisa ordlússutiliait táput-
Jer. 48, 47. -dlugit; ¹²igpiliugaligdlo portusók ivdlit ungaluliugkat úkartitdlugo
nakigdlisitdlugulo nunamut natdlautíkumârpâ ivssut akornánut.

kapitalit 26.

kujaniut. — makivfigssamik ugpertutdlo torkorfigssânik.

¹taimaníkut eríniugak mána atorumârpát Jûtap nunâne: u-
60, 18. -ngalûgak píssaunavêrfik pigârpút; ánássut ungalûtítldlugulo avat-

-dliliautípa. ²isâvfit matuersigik isârkuvdlugit inuiait iluartut, ilumôrnermik aulajangtssut. ³isuma aulajaitsox aulajaitsumik erkigsisípat, erkigsisípat tatigingmatit. ⁴Nálagak tatigisiuk so-raiuerdluse, Nálagak táunaungmat Nálagak, kaersox isuanut ag-dlát aulagsángitsox. ⁵patdlortípai kutsigsume nunagdilit, igdlor-pagssualik portusók nakigdlisípa; nakigdlisípa nunamut natdlau-^{25,12.}titdlugo ivssut akornánut. ⁶isigkatdlo tugdlásavât, nâgdliugtut isigaisa, nikanartut tungmartarnerisa. ⁷iluartup ingerdlavia nardluínarpox, nardlutitdlugulo manigsarpat iluartup tungmissagssâ. ⁸mássame erkartüssinivit ingerdlavisigut utarkivavtigít, Nálagak; arkit erkainiardlugo tássa tarnit kajungerissât. ⁹tarnivkut kajungeritdlârâvkit únuame; anernivkut iluvnítúkut ujarkigsârarâv-kit; mássa erkartüssinitit nuname atulerângata, iluartumut sungiússileraraut inuit najugâne nunagdilit. ¹⁰iluait sut sáimáuneka-raluardlutik iluartumut sungiússissaríngitdlat; issertuiuitsut nunâne iluait sulíortarput, Nálagakvdlo inornarssusia issigíngilât. ¹¹Nálagak, agssatit kutsingmata issigíngilait; taimáitox issigísavait pakatsivdlutik; akerartortitit nungúkumârpai inuiangnut ilungersornerup, mássame ingnerup. ¹²uvagutdle erkigsinermik pigssíkumârpavtigut, Nálagak, sulíavutdlúnt tamaisa uvavtínut piliarí-gagkit. ¹³Nálagak Gúterput, nálagkat ivdliúngitsut nálagkerso-^{Juán. 15,5.}raluarmatigut, taimáitox ilíkgut kisiáne arkit erkaissarârput. ¹⁴tokussut úmásángitdlat, timaiagkat makísángitdlat, takusardlugitdlo nungutitdlaragkit, táukuníngalo erkáissutit tamaisa pfar-dlugit. ¹⁵inuiait ilavatit, Nálagak, inuiait ilavatit nálangnarsiv-dlutit; agdlisípatit nunap isue tamaisa. ¹⁶Nálagak, erdlokinarsissarângat takusartarpáitit; pitdlarângagkit, okautsit nipekángitsut anítarpaít. ¹⁷sórdlo nârtussok ernekajâlerune, nimârdlunilo niv-dliassartox nipigdlíunermine, taimáipugut kínavit sâne, Nálagak. ¹⁸nârtugavta, nimâravta, ernivugut nilingnerínarmigdlusók; nuna ánautigssiúngilarput, inuitdlo najugâta inugssai erniarínekángitdlat. ¹⁹tokussortatit úmásáput, anerníngersortáka makísáput; iter-^{Júp. 19,25-27.}dluse kímagtaritse, ivssume inekartuse ukorsê, káumartup isugutarna tássaungmat ilivsínut isugutanek; nunavdlo erniarísavai timaiagkat. ²⁰iseriartoritse, ínugtáka, ínínguavsínut ilordlernut, mato parnaerdlugo kingunivsigut; issertoritse ingmánguak uiso-^{sark. 12,14.}rínak, úmitsangnek kângiutserdlugo. ²¹Nálagak najugkaminit

- 13,11. aniumârmâta ata, nunamiut ajortuliait táukunane takusardlugit; tauva nunap ulêrumârpâ auk ingminut kuissak ingmine tokutat kingorna matûsanagit.

kapitalit 27.

pulateriârssungnik. nautsîvingmik vinekutilingmik. Israilîkut uternigssânik.

- ¹taimanîkut Nâlagkap panaminik artornartumik angisûmik píssaussumik takusarumârpâ kûkôriarssuak pulateriârssuk inger-dlassok, kûkôriarssuardlo pulateriârssuk imussok, tokúkumârpâlo ímap úmassorujugssua. ²taimanîkut akiorfigitse nautsvik vîne-
5,1 tt. -kutilik kajungernartok pivdlugo: ³uvanga tássa Nâlagak, uvanga pârâra, sekungnernerit tamaisa matsagtertarpara; patdlingnekar-kunago únuákutdlo uvdlúkutdlo pârísavara. ⁴kamautekángilinga; kiatok kakitdlarnakutinik naussupilungnigdlo tunilinga. sorssug-dlugit avdloriarfigalugit ikiterkajakâka atautsíkut. ⁵píssautigâ píssagtivfigiliugdlúnt; erkigsivigssioxatigilinga, erkigsivigssioxati-gilinga.
- ⁶piumârtúkut Jâko mángortârumârpok, Israile kangekaler-
37,31. -dlune sivkerumârpok, inuit najugâta kâ naussunik tamâkerdlugo. ⁷taimatut patingnerpai, sôrdlo patitsissât patigkamiuk? taimatut-dlúnt tokutínerpai, sôrdlo tokutsissait tokutíkamigit? ⁸ingmatsiak
50,1. sakitsarpatit, taimane avíkagkit. pêrsitsivok anoriminik artornar-tumik agsarnerssûp uvdluane. ⁹imáitok pivdlugo: tamatumûna matûgâusangmat Jâkup ajortuliâ; tamánalo tamât kingunerísavâ, ajortuliausia pîarpago, tunissivít ujarait tamaisa ujarkatut marrar-terutigssatut aserortigkatut itigpagit; orpigssuarimiuliat sekiner-mutdlo nápartitat atásángitdlat. ¹⁰mássa ungalûgak igpiliugalik
26,5. kisíngorúsavok, inigssak taimaititauvdlunilo kimagâusavok puila-ssuitsutut; ugsérkat tássane mangiásáput, tássanilo akupissar-dlutik avalekutai pilutaiásavait. ¹¹avalerkue panernermit nav-dlúsáput; arnat aggerumârput kukûtigssiaralugit. mássa inuiáput sujunexángitsut, tamána pivdlugo píngortitsissâta angajorkautser-figísángilai, sáimâusángilai táukunínga piliortup.
- ¹²taimanîkut Nâlagak anauleriumârpok kûgssûp sarfârnerinit Egvitinip kûnguanut, ilivsilo, Israelip kinguai, katerssugaulerumâr-
11,11 t. -puse atausiákûtârdluse. ¹³taimanîkut kardlortartokarumârpok

suvduartáussuarmik angisûmik, tauvalo aggerumârput Asôrip nu-nâne támartut Egivtinimutdlo kimâtitat, Nâlagardlo patdlorfigiumârpât kâkame ivdlernartume Jerûsalâme.

kapitalit 28.

Israïlimut Jâtamutdlo. — túngavingmik aulajaitsumik.

¹erkanak Eivfarâp putumassuisa niakorutât inornarniutât, assorut tokulersok pînersautât alianaigissât, kôrkup naggoringârtup kulâne itok, vînip natdlautitaisa piat. ²takuvare píssaussok Nâ- ^{2 kúng. 18,}
-lagkap píssagtitâ, sôrdlo natarkornarssuartok anorerssuak nav- ^{9-12.}
-dluissok, sôrdlo sialugssuartok imerssuarmik supisitsissok, tai-
-maitdlune nunamut igisavâ agsut, ³isigkanut tugdlartitdlugo Eiv-
-farâp putumassuisa niakorutât inornarniutât; ⁴assorutdlo toku-
-lersok pînersautât alianaigissât kôrkup naggoringârtup kulânitok
taimáisavok sôrdlo figek kârulersok katerssuivfiup sujornagut, ta-
-kungnigtup takuvdlugulo sule itúmaminftitdlugo íssará. ⁵taima-
-níkut Nâlagak katerssârssuit Gûtiat niakorutaujumârpok alianai-
-gissak, niarkumut kaujatdlautok pînersaut ínugtame amiákuinut,
⁶anerneruvdlunilo erkartüssivduarnartok erkartüssivingme igsia-
-ssunut, píssautauvdlunilo sorssugtunik isâvfíanut tunuartitsissunut.
⁷nauk ukulûnft vînimit úperkajâput, kâvikôrput imigssamit silae-
-rúnartumit; palasit pruvftitdlo imigssamit silaerúnartumit úper-
-kajâput, vînimut íssísímáput, imigssamit silaerúnartumit kâvi-
-kôrput; takordlúíput úperkajâvdlutik, erkartüssíput uningnek sa-
-perdlutik. ⁸mássa nerrivt tamarmik meriarnernik anitarssuinik
ulivkârput inigssaerutdlugit. ⁹kíkúme ilisarssinermik ajokersú-
-savai? kíkudlo okáussúmik sujunexartísavai? ímungmik milú-
-saersitat, iviánginit soraersitat. ¹⁰imaingmata: perkussak per-
-kussak, perkussak perkussak, maligagssak maligagssak, maligag-
-ssak maligagssak, imáitúnguak, imáitúnguak; ¹¹taimaingmata,
okautsinik kituitüssârutinik orkamigdlo avdlamik okalugfigiumârpai ^{1 Kor. 14,21.}
inuiait táuko; ¹²okarfigigaluaramigit: tamássa uníngássutigssak:
kasussut uníngatísigik; tamássalo erkigsivigssak; kisiáne tusaru-
-mángitdlat. ¹³taimáitumik Nâlagkap okausia táukunúnga tai-
-matut ísavok: perkussak perkussak, perkussak perkussak, ma-
-ligagssak maligagssak, maligagssak maligagssak, imáitúnguak,
imáitúnguak; imáitok pivdlugo: ingerdlásangmata niverdlutigdlo
arkunardlutigdlo nigártugauvdlutigdlo pissauvdlutigdlo. ¹⁴ta- ^{8,14 t.}

-mána pivdlugo Nâlagkap okausia tusarsiuk, mitâpilugtuse ukorsê, inuiangnut ukunúnga Jerûsalâmînut perkussissartuse. ¹⁵okarta-ravse: toko angerfigekatigârput, unerivfigdlo sujornagut isumalio-katigârput, supinerssûp nalautsorune patdlísángíkâtigut, sag-dlunek kimarravigísagavtigo perkuserdlungnermutdlo issertordluta; ¹⁶tamána pivdlugo ima okarpok Nâlagak nâlagaussok: ata, ujarak túngaviliúpara Sîunime, ujarak misiligak, tekerkugssak erdling-
¹ Pit. 2,6. -nartok, túngavik aulajaitok; ugpertok kugsatdlásángilak. ¹⁷ínar-dluissutdlo sorkârutigiumârpara nâpertuivdluarnerdlo makítarig-sautigalugo; tauvalo natarkornat saggarumârpât kimarravik sag-dlunek, issertorfigdlo ermit súpúsavât. ¹⁸kivísavordlo tokumut angerfigekatigîngnerse, unerivfigmutdlo sujornagut isumaliokati-gîngnerse atásángilak; supinerssûp nalautsorune súpúsavâse, ¹⁹ka-nok ilissúkut nalautsorângame nagsatarísavâse, kaut nungutdlugit nalautsorumârame uvdlúkutdlo únuácutdlo; nâgdliungnerdlo kisime okáussúmik sujunersíssutáusavok. ²⁰ínarfigssak náipatdlásangmat isuivfigísavdlugo, kipigdlo amípatdlásavok kipigtútigísavdlugo. ²¹Nâ-
² Sâm. 5,20. -lagak pikiumârmat sôrdlo taimane Parâtsîp kâkâne, úmitsagdlune
^{Jôrs. 10,10 tt.} sôrdlo taimane Gîpiúnip kôruane, suliane suliaralugo suliak avdla-nertak, kîvfartûnilo kîvfartútigalugo kîvfartût tusarnagak. ²²tai-máitumik mâna mitâpilúsaeritse, kilerutise sukatekinâput; píngisa-
^{10,22.} -karnigssamik uniorkúnávêrsitamik tusarama Nâlagkamt, Nâlagka-mit katerssârssuit Gûtiánit, nunamut tamarmut piúmârtugssamik. ²³siúmigsaritse nipiga tusarniardlugo, siúneraritse okausera tusarniardlugo. ²⁴naussorigsaissox uvdlut tamaisa agssatdlagteri-ssarpa siaruarterivfigssaminik, nunáune magpersardlugo manig-sardlugulo? ²⁵imáingila: kâ nalingmagteruniuk siaruarterissarpok kasilitsuarkanik, kumaussanigdlo siámaivdlune, kajússiagssanigdlo ilioraivdlune itsujaersardlugit, suaussiagssanigdlo sorkârsimassumut, igfiagssanigdlo umítsunik sinânut. ²⁶tauvalo pássútarai ilerkug-ssátut, sôrdlo Gûtime ajokersorâne. ²⁷mássa kasilitsuarkat tú-kartortaringilait kamutinik sekugterutinik uniarfigalugit, kamutitdlo agssakâssue kumaussat kaisigut agssakâtitdlugit pissaringitdlat; kisiáne kissúnguamik anaulersarpait kasilitsuarkat, kumaussatdlo tigumiagkamik. ²⁸nexigssiagssat aserortertarpait, mássale so-raiuitsumik túkartortitarnagit; kamutit agssakâssuinut kimug-tuarssungnutdlo ingerdlavigitíkaluardlugit sekumisítaringilait. ²⁹taimatut Nâlagak katerssârssuit Gûtiat pissarujok; sujúner-sûtâ tupingnarpok, isumaliútigissâlo angingârpok.

kapitalit 29.

Jerusalâmut.

¹erkanak Gûtip lûvia, Gûtip lûvia, igdlorpagssualik Dâvip tangmârfigissâ; ukiok ilaliutîsiuk ukiokatânut, nagdliússivît kau-jatdlagtîsigik. ²kisiâne erdloxisîkumârpara Gûtip lûvia nimâr-titdlugo nananârtitdlugulo; taimâitok Gûtip lûviatut isavok uvav-nut. ³akingnutdlo tangmârumârpunga kaujatdlagdlutit angnikit-dliortitdlutitdlo ivssunik kalerîgsitanik ungalunigdlo kagssoraisit-sivdlunga tungingnut. ⁴tauva nakigdlumârputit nunamit okalu-lerdlutit, ivssumitdlo okautsit patdlungarpalúsavok, nipit timaia-garsiortup nipâtut isivdlugo nunamit okautsitdlo ivssumit kitul-palugtitdlugo. ⁵kisiâne pujoralanêranguit ássigîsavait avdlaner-tarissavit ujameriagssuisa, sangnit sarssuassut ássigîsavait angu-tausersut ujameriagssuisa; piumarporo dlo tássangâinak uisorînak. ⁶Nâlagkamit katerssârssuit Gûtiânit takusarnexarumârput kag-dlermik sajungnermigdlo niperssuarmigdlo angisûmik, anorâsua-mik nagtimanermigdlo, ingneruvdlo ikualaneranik nungutitsissumik. ⁷sôrdlulo itartok únuame takordlûgak singnagtorissak, taimâisâput akimángitsut tamarmik ujameriagssue Gûtip lûvianut sorssugkiar-tortut, tamarmik táussumúnga patdligtailissartânudlo sorssug-kiartortut táussumúnga erdloxisitsissut. ⁸sôrdlume kâgtok sing-nagtorune nerivdlune, ekêrunilo tarnâ súnigîtok, sôrdlulûnft ki-lalersok singnagtorune imerdlune, ekêrunilo kilalerdlune tarnâlo kilanârtok, taimâisâput akimángitsut tamarmik ujameriagssue Stu-nip kâkânut sorssugkiartortut.

Lúk. 19,43.

⁹kigaitdlagitse tupigusugdluse, issise tagiartarsigik tagpinger-sitdluse; kâvikôrput vinimit pinatik; úperkajâput imigssamit si-laerúnartumit pinatik. ¹⁰isuma sinerulungnartok Nâlagkap iliv-sínut kuerarmago issisilo matuvdlugit; pruvftit pingârnertasilo takordlûissut uligpai. ¹¹takordlórneritdlo tamarmik ilivsinut tai-mâisâput sôrdlo agdlagkat nakîssutigdlit okausê, táuko túniúkaine agdlagkanik ilisimassumut, okarfigalugo: uko atuásagitit; okásavok tauva: saperpâka, nakîssutekarmata. ¹²sôrdlulûnft agdlagkat tú-niúkaine agdlagkanik nalussumut, okarfigalugo: uko atuásagitit; okásavok tauva: agdlagkanik naluvunga. ¹³okarpordlo Nâlagak: imâitok pivdlugo: inuiat ukua uvavnut patdligûtarmata kaner-mingnik atarkivdlungalo kardlumingnik, mássale ūmataisa unga-sigpânga, mianeriniarpângalo inuit inatsisait ilniagkat maligdlugit,

19,14.

Mat. 15,8. 9.

14 tamána pivdlugo ata, inuiait uko tupingnartumik pássútaratdla-
 -rumárpáka, tupingnartumik sujunersigssáungitsumik; támasavordlo
 1 Kor. 1,19. ilisimassortaisa ilisimássusiat, sianisórtaisalo sianíssusiat issertú-
 -savok. 15 erkanak Nálagkamut arajutsissauniartut pilerssáru-
 -titik issertorumavdlugit, suliatik tártumftikait okardlutigdlo: kia
 issigísangmatigut? kia ilisimásangmatigut? 16 ata mumingássu-
 -serse: marriortok marrartut isumakartitáusava? sanák sanassine
 pivdlugo okásava: sanángilânga? marriugardlo marriortine piv-
 -dlugo okásava: naluvok? 17 ilumut sule sivikitsoralânguak tássa,
 32,16. Lîpanûne tauva kingumut nautsîviussaulísavok, nautsîviussardlo
 orpiggpaligtut isumakartitáusavok. 18 taimanîkut tusilartut tusale-
 Mat. 11,5. -rumárpait agdlagkat okausê, tagpîtsutdlo issigilerumárput târ-
 -tumit taggarigsumit; 19 nâgdiugtutdlo tipaitsorkigkumárput Nâ-
 -lagkame, inuitdlo ajorssartut kîmasugkumárput Israflip ivdler-
 -nartuane; 20 angutausersut pekarungnaerpata, mítatigdlîssutdlo
 núngutaerpata, píagaugpatalo tamarmik piúngitsuliorumavdlutik pi-
 -gârtut, 21 inungmik ajortuliartûtitsissut okausê pivdlugo, isâv-
 -fingme inerterisok pautaiartîniardlugo, iluartordlo inuilaussumut
 nigortitdlugo. 22 tamána pivdlugo Nâlagak Aaperâp utertitsissâ
 Jâkúkúnut ima okarpok: Jâko mâna pakatsísáisavok, kînálo mâna
 asingásáisavok. 23 imâikumârtok: kitornane takulerunigit akúner-
 -mine agssangma suliarissait, atera ivdlernartíkumârpât tauva,
 Jâkup ivdlernartua ivdlernartitdlugo, Israflip Gûtia mianeralugo.
 24 tauvalo silagtúsáput anernermikut támartut, okalorujugtutdlo
 ajokersûmik sungiússisáput.

kapitalit 30.

utarkivdlune isumavdluardlunilo iluanârnartok.

1 erkanak kitornat sakitserítsut, okarpok Nâlagak; sulerssâr-
 Jer. 17,5. -tut uvanga ilaginanga, iligssarsiniartut anernera sugssarinago, tássa
 ajortuliak ilajumavdlugo ajortuliakatânik; 2 Egivtinimut samungna-
 -riartortut kaneralo aperkutiginago, Fâraûp píssauneranik píssag-
 -tikumavdlutik Egivtinivdlo tarrânut issertorumavdlutik. 3 kisiâne
 36,6. Fâraûp píssaunera kângusûtigísavarse, Egivtinivdlo tarrânut iss-
 -tornerse mitagáussutigísavarse. 4 mássa nâlagait Súanimîkaluar-
 -put, arpârtuisalo Hântse tikîkaluarpât, 5 tamarmigdle kângusûti-
 -gísavait inuiait táuko iluakutigísangísatik, ikiûtaungitsut iluaku-
 -taungitsut, kângusûtauvdlutik narrunautausst.

⁶okausek nerssutautinut kujámukartunut nanertuissugssak. nunákut angnikitdliornartúkut erdlokinartúkutdlo, luvit utorkait lfuverssuitdlo pulateriârssuitdlo kamangnertût pulateriârssuitdlo únartut tingissartut aggersarfiatigut nangmagtipait pisûtítik siutitût kimugtugssarigsut âriainut, katerssugkatigdlo katigagtût katigainut, inuiat táuko iluakutigisángisatik ornigdlugit. ⁷kisiáne Egivtinip ikiuina súnanilo sokutáungilak, taimaingmat ima okartarpunga táuna pivdlugo: pikigtartok uníngakaok. ⁸piartorit tauva agdlag- tugs. 87,4.
— 89,11.
 -tarfingmut agdlagdlugo táukunúnga agdlagagssiamutdlo titardlugo, ítuínásassok uvdlugssamut kingugdlermut, isuanut agdlât ítuínar-
 -dlune. ⁹inuiat tássaungmata uteritsut, kitornat sagdlussáinartut, kitornat Nálagak inatsisainik tusaiumángitsut, ¹⁰takordlúissunut okartartut: takordlúisángilase, takordlúgalingnutdlo okartartut: u-
 -vavtínut takordlúgakásángilase issertuiuitsumik; okalugfigisigut piutserdluse, takordlúgakaritse sagdlokítautirik; ¹¹avkusinermit sakigitse, ingerdlavingmit sangugitse; Israflip ivdlernartua kínavta sánit pérsiuk. ¹²tamána pivdlugo ima okarpok Israflip ivdler-
 -nartua: asigínaravsiuk okausek tamána, isumavdlútigigavsigigdlo inardlússut mumingassutdlo, tatigigavsigigdlo; ¹³tamána pivdlugo ajortuliak tamána ilivsinut taimáisavok sôrdlo kúpak nákalersok anitdlalersok karmame portussume, táussuma aserornigssâ nag-
 -dliúkumârtok tássángáinak uisorínak; ¹⁴aserorumârpálo, sôrdlo puiaussak marrak aserortarât, aserorteráine erdligiungnaerdlugo, marraminek ingnermik igalermik aigdliutigssak imermigdlúntt tat-
 -simit kalutautigssak navssârinek ajornarsisitdlugo aserorternikuine. ¹⁵ima okarmat Nálagak nálagaussok Israflip ivdlernartua: unig-
 -dlusilo ilalágínaruvse ánagtitaorkajakause; uníngáinardlusilo isu-
 -mavdluaruvse píssaorkajakause; kisiáne piumāngilase. ¹⁶okar-
 -pusilo: nágga, kisiáne kimugtuarssulerdluta kimāsaugut; tamána pivdlugo kimāsaugut; pangalingnertúnigdlo kimugsisaugut; tamána pivdlugo malerssortise pangaligtuatsiásáput. ¹⁷túsintiliuvdluse kimájumârpuse atautsip agpísalüssineranit, tamavse tatdlimat ag- 5 Mór. 32,30.
 -písalüssineránit, sivnerussortase taimailitserdlugit sôrdlo náparut kákap kárpiánitok, sôrdlo kátíngatigssak kákanguame napassok. ¹⁸taimáitok Nálagak nautsorssuivok sáimáukumavdluse, taimáitok níkulpok angajorkautserfigiumavdluse. Nálagak Gútiungmat erkar-
 -tüssissok; pivdluarput tamarmik táussumínga utarkissut. ¹⁹i-
 -livsime, Stunip inue Jerúsálame nunakartuse, xiāngāsángilase, ilumut tusásaváse nivdlíanivse nípánit, tusardlugulo akísaváse.

- ²⁰ Nâlagkavdlo tuniumârpâse nexigssamik nâgdliússúmik imigssa-
-migdlo erdlokíssúmik, ajokersortititdle issertúsangitdlat kingorna,
kisiáne issivit issigísvait ajokersortitit. ²¹ siutivítldlo tusarumârpât
okausek kingorkangnit, talerpiuvdlúnít tungânut sâmiuvdlúnít tu-
-ngânut pilerângavse okartok: auna avkut, tássûna ingerdlagitse.
²² mingugtíkumârpasilo inússaliasiase kiperugkat silviussut kalipaku-
-tigdlit inússaliasilo kueragkat kúltiussut kalipagdlit; igíkumârpase
mingugtútut, imalo pivdlugit: anít. ²³ tauva sialungmik tuniu-
-mârpai nautsítatit nunamut siaruartigkatit nexigssamigdlo tuni-
-ssivdlune nunap kingunerinik, kârsitdlarnartumik píkunartumik,
nerssutautititldlo mangiarumârpút taimaníkut ivigarigsume initûme.
²⁴ ugsigítldlo siutitútdlo kimugtugssarigsut nuname kivfartortut i-
-vigkanik tarajortigkanik nerísáput, kalipakuiáumik niváumigdlo
terkalatítsímik kalipakuiagkanik. ²⁵ kákanilo kingigtune tamane
kákánguanilo kutsigsune tamane ísáput kúit imermik sarfártut,
sark. 19,17 tt. tokorainerssúp uvdluane, kakivíliat nákarpata. ²⁶ káumativdlo
kaumanera sekernup kaumaneratut ísavok, sekernuvdlo kaumanera
arfinek mardloriarsimásavok uvdlut arfinek mardluk kaumaneratut,
ínugtame arkunarnerat Nâlagkap máuserpago, ikê sekumínerit
katsorsardlugit.
- 13,9. ²⁷ takuvat, Nâlagkap tusâmassaunera aggilerpok ungasigsumit;
²⁴. níngangnera ikualavok, ikualaneralo artornakaok; kardlue úmit-
-sangnermik ilüngarput, okâlo ingnertut nungutitsissutut ípok;
²⁸ anernalo kúgssuartut súpússissutut ípok kungatsimut kigdlig-
-tutut, akimángitsut nákalagterumavdlugit nákalagterúmik piúngi-
-ssúmik, inuiakátigítldlo supigsáumik támarnartumik ekingisigut
pilerumavdlugit. ²⁹ erinersârumârpuse tauva, sórdlo nagdiútugssak
ingmikórtíkángássuk únuame, tipaitsugdlusilo úmativsigut, sórdlo
Nâlagkap kákânut Israflip kaersuanut piartulerângata kardlortau-
-tilerdlutik. ³⁰ Nâlagkavdlo tusardliúkumârpâ nipine angingártok
Júit. 2,11. takutitdlugulo talinê tugkiartortok níngangnerup sukangássusiane
ingneruvdlo nungutitsissup ikualanerane, terkartitsinermik sialug-
-ssuartumigdlo natarkornanigdlo ujaraussunik. ³¹ Asôre ánilâru-
-mârmat Nâlagkap nipânit, tigumiaminik unatarpane. ³² sükutldlo
ingerdlagângat unataut aulajangersitak Nâlagkap táussumúnga tug-
-titagssâ, tássane kilautit kúkilagtaríssatldlo atorumârpút; sor-
-ssungnermigdlo tamanut sâgtartumik sorssugkumârpai. ³³ mássa
Jer. 7,31. iterssax ingnilik upalungaerêrpok igpagssardle, kúngimutdlúnít pi-

-ssarêrpok, itisivdlugulo nerugtorpâ, kissugssailo kagssugkat ikua-
-lassugssakakalutik kissugtokaut. Nâlagkap sordlungmigarnerata
ikikumârpai ikuatdlagsautitut kûgtutut ilivdlune.

sark. 19,20.

kapitalit 31.

Egivtine tatigssáungitsok. Asôre nungúsassok.

¹erkanak samungnariartortut Egivtinimut ikiorkuvdlutik, ki-
-mugtuarssuit tatigalugit kimugstersutdlo isumavdlûtigalugit amer-
-dlakingmata, kimugtigdlitdlo píssaokingmata, Israflivdle ivdler-
-nartua nalunaerssornago Nâlagardlo aperkutiginago. ²kisiáne
táunátaok ilisimavok, perdlugssardlo aggersípâ okautsinilo sakig-
-tinagit; nikukumârpordlo ajortumik pissartut inokutainut piú-
-ngitsuliorniartutdlo ikiortainut. ³mássa Egivtinimiut inûput Gû-
-tiunatigdlo, kimugtuarssûtaitdlo uviniúput anernerunatigdlo. Nâ-
-lagardlo isagtorumârpok ikiuissok akugdlártitdlugo ikiugardlo
ordlutitdlugo núngutaerdlugitdlo tamaisa atautsíkut. ⁴ima okar-
-figingmanga Nâlagkap: sôrdlo lûverdlûnt lûvitsiardlûnt kati-
-mâgtartok aligtugkame kulâne, savanik pârssissut tátûtut orni-
-lerpâne; nipât ersigíngikâ, ujameriagssuilo kunugíngikai; taimait-
-dlune arkarumârpok Nâlagak katerssârssuit Gûtiat sorssugkiar-
-tordlune Stunip kákâne kákánguanilo. ⁵sôrdlo tingmíssat isar-
-kumingnik iliortartut, taimaitdlune Nâlagkap katerssârssuit Gû-
-tiata Jerúsâlât sernigiumârpâ, sernigssuivdlune ánáussivdlunilo,
kajagssûssivdlune aniguisitsivdlunilo. ⁶uterfigisiuk itisûmut ni-
-gorsimassarse, Israflip kinguai ukorsé. ⁷taimanikut tamarmik
asigínarumârmatigik Gûtipilutik sílviusut Gûtipilutigdlo kûltiussut, ^{2,20 t.}
agssavse ajortuliortut ilivsinut sanait. ⁸Asôriulo ordlúsavok pa-
-namit angutip pigíngisânit, panap nungúkumârpâ inûp pigíngi-
-sâta; kimāsavordlo panamit, sákunerdlártailo akilerártartúlísáput.
⁹kaersunilo kángisavâ ersinermít, nâlagarssuartaísalo ánilárutigí-
-savât katingatigssak, okarpok Nâlagak, táussuma ingniutâ Sfu-
-nimîpok, útsiviutâlo Jerúsâlâmttdlune.

kapitalit 32.

kúngigssamik iluartumik.

¹takuvat, kúnge kúngiujumârpok iluarnek migssiliordlugo, Jer. 23,5. 6.
nâlagkatdlo nâlagaujumârpút inardluissut migssiliordlugo; ²taimái-

tastamastilozas.

69

-savok angut sôrdlo anordlersume orkiorfik, sôrdlo siagdlersume
 issertorfik, sôrdlo imermik kûgtok nuname panertume, sôrdlo iv-
 6,10. -narssûp alângua nuname masaerútume. ³nipititáusángitdlatdlo
 issigissut issait, tusartutdlo siutait siúnerarumârput; ⁴misigssú-
 -ngitsutdlo ūmatait ilisarssinermik sujunexalísáput, ivtokersutdlo
 okait erssitsumik okalulísáput. ⁵kingorna silaitsox táisángilát
 nuname angnermik, perkusersôrdlo pivdlugo okásángitdlat: isu-
 -matokaok. ⁶mássa silaitsox silaitsumik okalugtarpox, ūmatálo
 piúngitsuliorpox, ivdlernaitsuliorumavdlune támarnartumigdlo oka-
 -lugkumavdlune Nâlagak pivdlugo, tarnit kâgtut suerúkumavdlugit,
 kilalersutdlo imigssânik ajorssartikumavdlugit. ⁷perkusersúvdllo
 pekutai tássa ajortut, isumapilungnik isumaliortarpox nâgdliugtut
 inardlerumavdlugit okautsinik sagdlunernik, ajorssartox iluartumik
 okalugkângat agdlát. ⁸kisiáne nuname angnerit angnertut isu-
 -maliúsáput angnertutdlo aulajangiússivdlutik.

⁹nikuigitse, arnat katdlangaitsut ukorsê, nipiga tusarniarsiuk;
 panit terdligtut ukorsê, siúmigsaritse okautsivnut. ¹⁰ukiox uv-
 -dlunik ilagpat ūligkumârpuse, ilivse terdligtuse; mássa vîinigssat
 kivdlorêrput, avdlanigdlo katerssugagssakásángilax. ¹¹ánilâritse,
 katdlangaitsut ukorsê, ūligitse, terdligtut ukorsê; mátarit, tama-
 -taiarit, kitigkut kilerssorit. ¹²sakíssamingnut tigdlúsáput narssat
 kajungernartut pivdlugit, vînexutit kingunigssartût pivdlugit. ¹³ka-
 -kitdlarnakutit naussupiluitdló naujumârput inugtama nunautâne,
 tássa igdlorpagssuagdlup nuánârtup igdluine tipaitsugfîne tamane.
¹⁴igdlússârssue taimaititáusáput, ungalúgkap ujameriagssue péru-
 -tísáput, kákánguardlo kinerdlerfigdlo kârusuinángúsáput isuanut
 agdlát, siutitût nujuartut tipaitsugfigssait, savat ungûgkat mangiar-
 Jút. 3,1. -figssait, ¹⁵uvavtínut kuissautserdlugo anernek pavánga pissok.
 ap. sul. 2,4. tauva puilassuitsok nautsíviusángúsavok, nautsíviusardlo orpig-
 -paligtut isumakartitáusavok. ¹⁶inardluissutdlo puilassuitsume ine-
 -kásavok, iluarnerdlo nautsíviusame nunakásavok. ¹⁷iluarnervdlo
 Râm. 5,1. pilarísavâ erkigsinek, kivfartûtigísaválo iluarnerup unigdluarnek
 terdlingnerdlo soráisángitsox. ¹⁸inugtákalo nunakarumârput inine
 erkigsivingne, inigssane terdlingnartune uníngavingnilo isumálung-
 33,20. -naitsume. ¹⁹orpigpaligdle natdlautitáusavok natarkornartumik,
 ungalúgardlo naxigtumut nakigdlisitáusavok. ²⁰pivdluarpuse, er-
 -minut tamanut siaruarterissuse ugsigitdlo siutitût dlo isigait aut-
 -dlartínardlugit.

kapitalit 33.

Siune ajugáusassok.

¹erkanak ivdlit perdlugtitsissutit, nauk perdlugtitáungitsutit; ivdlitdlo inardlissutit, nauk inardlínkátit; perdlugtitsinek ineruvit, perdlugtitáusautit, inardlínex námagsiguvit, inardlísavátit. ²Nâ-^{21,2.}
 -lagax, sámáutigut, ivdlit utarkivavtigít; talerilavtigít uvdlát ta-
 -maisa; mássame ánásutigilavtigít angnikitdliornartume. ³nipi-
 -mit nipitúmit kimásáput inuiait; nikuíkuvit siámásáput akimá-
 -ngitsut. ⁴núngutaiagáusáputdlo paggatigissase, sórdlo pigdlertat
 inersimassut núngutaiassartut; pangaligkumárput tássane, sórdlo
 pigdlertat pangaligtartut. ⁵Nálagax kutsigpox kutsigsume ine-
 -kartox; Siune pilersorpá inardluissúmik nâpertuivdluarnermigdlo.
⁶nagdliutitagssagkudlo aulajaitsox tássáusavox ánásut ilisimá-
 -ssutdlo ilisarssissutdlo pekút; Nálagkamik mianeringningnek pig-
 -ssamautigísavá. ⁷takuvase píssarssuartaít silame nivdliassut,
 arpártut erkigsinermik okáussissut kiangártut; ⁸avkusinerssuit i-
 -nuerútut, ingerdlaviussartune ingerdlassut soraersut. angerusek
 uniortípá, ungalûgkat asigínarpai, inuit sokutigingilai. ⁹nuna alia-
 -sugdlunilo panernikúvok, Lípanûne igtórdlunilo tokuningorpox,
 Sârunip ássigâ narssax kûgaitsox, Bâsanilo Karmalilo pilutaerúput.
¹⁰mâna pikisaunga, okarpox Nalagax; mâna nikuisaunga, mâna
 kutsigísisaunga. ¹¹ivigkanik panertunik nârtuvuse, ivigssuarnik kiv-
 -dlornikunik ernivuse, sapíssutsivse ingnertut nungúsavâse. ¹²i-^{1,31.}
 -nuiakatigítldlo marráusáput útagssax, naussupiluit kivdlugkat ing-
 -nermik ikitagssat. ¹³ungasigsumítuse, tusarniaritse kanox ilior-
 -tunga, kanigtumítusilo, misiginiarsiuk píssáussusera. ¹⁴Sfunime
 ajortuliartut ersíput, úlingnerup tigutdlarpai ivdlernaitsut [okartit-
 -dlugít]: kia ardlavta najorsínauvâ ingnek nungutitsissok? kia
 ardlavta najorsínauvâ ikumanerssuak kamísángitsox? ¹⁵iluartu-
 -liordlune saxissok nardluínartumik okalugdlune, inardlissutut ti-
 -gusiumángitsox, agssangminik ivsugtuissok pajugut tigujumanago,
 siutiminik miligtitsissok auiainermik tusarumanane, issiminik ma-
 -tussissok ajortumut issigiumanane; ¹⁶táuna kutsigsume inekaru-
 -mârpox, patdligtailissat ivnanítut pinavérkutigísavai. nexigssânik
 tuninekásavox, imigssâ aulajáipox. ¹⁷issivit kúnge issigísavât ta-
 -korânerssusiane, takujumârpât nuna ungasigsox. ¹⁸ûmativit er-
 -káisavâ ánilárnartûgaluak [okardlune]: naungme agdlagtartut?
 naungme úgtuissartut? naungme kakivílianik nautsorssuissartut?

Mat. 5,6. 8.

1 Kor. 13,12.

19 takúsáisavatit inuiait kununartut, inuiait nalunartunik okausigdlit tusáne ajornartunik, kitúttutut okalúsigdlit sujunersigssáungitsunik. sark. 21,2. 20 Stune issigúk igdlorpagssualik katisimavfigssarput, Jerúsálát issi-vit takúsavát, inigssax isumálungnaitsox, tupek autdlartaringitsox; págutai amunaviásángitsut, noxarutailo kigtortokásángitsut. 21 ki-siáne Nálagak tássane angingásavok uvavtínut, kúgssuartut kúgâr-tututdlo inítútut ilivdlune; umiarssuit anguagkat ingerdlásángitdlat tássûna, umiarssuitdlo sákortût angalavfigísángilât. 22 mássa Nâ-lagak erkartüssissigârput, Nálagak inatsissigârput, Nálagak kú-ngigârput, táussuma ánáupâtigut. 23 agdlunaussarssuatit ka-sungáput, náparut aulajangersisángilât, tingerdlaut isuisimásá-ngilât. tauva paggatigissarpagssuit tigussat avguagáusáput; tu-siagtut ujajáisáput. 24 inuisalo ilānik okartokásángilax: ajuler-punga; inuiait tássane nunakartut ajortuliamingnik isumákêrfigi-ssáusangmata.

kapitalit 34.

inuiakatigît erkartûnekarnigssânik. Eitumimut.

13. 1 kaigitse, akimángitsut ukorsê, tusarniardluse, inuiakatigît dlo, siúnerarniaritse; nuna tusarnârile táussumanítutdlo, inuit najugât naulersitailo tamarmik. 2 Nálagak níngalermat akimángitsunut ta-manut kamagdlunilo katerssainut tamanut; utertínavêrsarumârpai tokutsissunut túniutdlugit. 3 tokutartaitdlo igitáusáput, kigdluisalo tiperssuat kangátarumârpok, kákatdlo áusáput auinit. 4 kilaup Hsk. 39,11. sark. 6,13,14. perpagssue tamarmik tarúsáput, kilagdlo imúsavok agdlagagssatut, perpagssuilo tamarmik nákalísáput, sórdlo vînekutip pilutai ná-kalersartut, sórdlulo figekússûp katagartitai. 5 panaga putu-massutut ilivok kilangme; takuvarse samungnartok Eitumimut inuiangnutdlo utertínavêrsagkavnut, erkartüssivigssamut. 6 Nálagkap panâ auínangorpok, orssuínangorpok pualanersiugkanit, savârkatdlo savarssuitdlo utorkait auinit, savarssuit inûsugtut tartokutainit; Nálagkap pigdliut pissarflermago Bûsrame, tokutsinerssuardlo Ei-tumip nunâne. 7 tauva ugsigpârssuit samungnarumârpup táuko ilagalugit, ugsigitdlo inûsugtut ugsigssuit ilagalugit, nunât aungmit putumassutut ilisitdlugo, ivssortâtdlo orssuínangortitdlugo puala- 13,6. 9. -nersiugkanit. 8 uvdlok akiniaivfik tássaungmat Nálagakamit, ukiox akilvfvfik, Stune pivdlugo sakitsaivfik. 9 kûngue mumíkumârpup uvserutíngordlutik, ivssortâ ikuatdlagsautíngordlune; nunâlo uvse-

-rutaulisavok ikumassok, ¹⁰ únuácutdlünft uvdúkutdlünft kamísá-
 -ngitsox: pujua kangátasavok soraiuerdlune, kinguârfgsokartitdlugo ^{13,20 tt.}
 piunêrutitáusavok; angalavfiginekángitdluínásavok isuanut agdlât
 nâme. ¹¹ kisiáne pîgdlikârssuit ilakutsitdlo pigísavât, ugpigitdlo
 tuluvkatdlo tássane inekásáput; siârumârpâlo táukunúnga sorkârut
 ilisarssáungíssut, makítarigsautdlo sokángíssut. ¹² nálagaunere táí-
 -savait nálagaufekartínagitdle, nálagarssuilo tamarmik soraersi-
 -táusáput. ¹³ kakitdlarnakutaussat naujumârpút igdlorssuine, nau-
 -ssutdlo únartut orpitsiaitdlo kínarigsut náusáput igpiliugalfne;
 inigssáusavordlo kingminut nujuartanut, katigagtússat najúsavât.
¹⁴ kitsuarssuitdlo teriangniatdlo nápekátigfgkumârpút, merkortôr-
 -ssuitdlo áiparmingnut kardlúsáput; aliortugardlünft arnak tássane
 unigfigssakásavok kasuerfigssarsivdlune ingminut. ¹⁵ pulateriârssuk
 súkanertók tássane inekásavok mánekardlunilo, tukersitdlugit ivav-
 -dlugitdlo alánguane; nagtoraliussátaox tássane katerssúsáput na-
 -lingínak áiparminut. ¹⁶ uyardleritse Nálagkap atuagautaine
 atuáivdlusilo; atautsimigdlünft makaiassinartokángitdlat, iláinausso-
 -kángitdlat. mássa táussuma karnata inássutigai, anerneratalo
 katiterpai. ¹⁷ táussumalo ímeraut nalugpâ táukunúnga, agssailo
 táukunúnga avguáipút úgtússanik, isuanut agdlât pigísangmássuk
 inigalugulo kinguârfgsokartitdlugo.

kapitalit 35.

pivdluarnigssanik.

¹ tamána tipaitsûtigísavât puilassuitsup nunavdlo panertup,
 narssardlo kúgaitsox kímasugkumârpox sivkerdlunilo assorutitut.
² sivkerdluínardlunilo kímasugkumârpox; mássame kímasugdunilo
 kímagtarumârpox. Lîpanúnip alutornarssusianik tuninekásavok,
 Karmalivdlo Sârunivdlo ássútainik. Nálagkap nálangnarssusia ta-
 -kujumârpât, Gûtivta atarkinarssusia. ³ píssagtísigik agssait nu-
 -kigdlártut, sêrkutdlo akugdlártut nakússagtísigik. ⁴ okarfigisigik ^{Epr. 12,12.}
 úmatimíkut kugsalassut: tugpatdleritse sujôrakinasiló, takuvarse
 Gúterse aggersok akiniáisavdlune Gútíp akiliutânik; táuna aggerpok
 ánáukumârdlusilo. ⁵ tauva uisitáusáput tagpítsut issait, tusilar-
 -tutdlo siutait angmarnekarumârpút; ⁶ tauva tusiagtut pigsigku- ^{29,18.}
 -mârpút tugtutut, okajuitsutdlo okât kímagtásavok. ermit puit-
 -dlarumârmata puilassuitsume, kúnguitdlo narssame kúgaitsume.
⁷ siorarssuarnilo puivkarnek tasíngorumârpox, panertuínartordlo i-

- mermik puilassulingordlune; kingmit nujuartat uníngavigissartagât akupisitsivigísavât, ivigakásavordlo kanagdlaussat ivigssuitdlo inâne. ⁸avkusinersssuardlo tássanikumârpok avkutigssak, avkúmik ivdler-
- sark. 21,27. -nartumik tainekásavok táuna; mingugsimassup angalavfigísangilâ, kisiáne táukunúnga atugagssáusavok; sianíngitsut agdlât tássúna ingerdlassut támásángitdlat. ⁹luvekásángilak tássane, úmassu-
- 11,6-9. -migdlo ktsortumik tássunga majuartokásángilak tássanítokásana-
-nilo, kisiáne utertitat tássane angalásáput. ¹⁰Nálagkap utertitai uterumârpup, Sfunimutdlo piúmârpup kímagtardlutik; tipaitsút so-
- sark. 21,4. -raiuitsok niakuisa kulânísavok, tipaitsungnek nuánârnerdlo nâpi-
-savait, aliasungnerdlo anersâminerdlo kímásáput.

kapitalit 36.

Sanarrerip Jerúsalât ungulerssârâ.

- 2 kúng. 18,
18 tt. ¹pivordlo ukiut Hiskiap kúngiuvtsa arkanek sisamâne, Sa-
-narrere Asôriap kúngia majuartok Jútup ungalúgainut igpiliuga-
-lingnut tamanut tiguardlugitdlo. ²tauva Asôriap kúngiata ímit-
-sissut nálagât Lâkisimit autdlatípâ Jerúsalamut kúngimut His-
-kiamut, sákutôrpagssuarnik ilakartitdlugo; kekarpordlo tatsiap
kutdliup kûane kugssiugkame, errorsissut narssâta avkusinersssuane.
- 22,20 t. ³táussumúnga tauva aníput Eliâkit Hilkiap ernera igdlume angnek
Sípno nautsorssuissook Júalo Aasavfip ernera pisimassunik er-
-kaissagssanik agdlagtartok. ⁴ímitsissutdlo nálagât táukunúnga
okarpok: Hiskiamut okaritse-ait: kúngerssuak Asôriap kúngia ima
okarpok: mána tatigissat kanok ingmat tatigissagssauva? ⁵okar-
-punga: kardluínait tamássa sorssulerssártut pigínaorpalugtut. ki-
-name tatigigagko nálagkumajungnaerpinga? ⁶ímaka ajáupiak mána
- 31,3. suvdlortók nagfalik Egiptine tatigigagko? tamatumúnga ajaperso-
-karaluarângat, itumânut tauva kápútaraok putuvdlugulo. tai-
-máipok Fáraô Egiptinip kúngia tamanut ingminut isumav-
-dluartunut. ⁷imalúnft uvavnut okarumanersutit: Nálagkamut
Gútiptínut isumavdluarpugut; táunáungínerpa Hiskiap pfaivfigissâ
kingigtúnguautainik tunissiviutainigdlo Jútamutdlo Jerúsalamutdlo
okardlune: tunissiviup matuma sâne patdlorumârpuse? ⁸kâ, nála-
-gara Asôriap kúngia unangminiaraluásagit: tunísavavkit kimug-
-tuarssungnik mardlungnik tûsintilingnik, kimugsersugssainik sa-

-piutísángínerpatit. ⁹ kanorme tauva ilivdlutit kimátísaviuk nunat nálagaisa ardláinâdlūnt atausek, nálagkama kivfaisa mingnertaisa ilât? kisiáne Egiptine isumavdlūtígât kamutit kimugtigdliitdlo piv-dlugit. ¹⁰ Nálagak ilaginago majuarnerpunga nunamut matumúnga aseroriartordlugo? Nálagak uvavnut okarpok: nunamut matumúnga majuarit aseroriartordlugo. ¹¹ Eliākít Sípnało Júalo tauva ímitsissut nálagānut okarput: kivfatit okalugfigíkit-ait Séríamiut okausfńnik, uvagut tuságavtigik, Jútítđlo okausfńnik okalugfiginata inuit ungalorssúp kánítut tutsāne. ¹² ímitsissutđle nálagāt táukunúnga okarpok: nálagkangnutđlūnt ilingnutđlūnt autđlartínerpānga nálagkama okausfńnik tamákunúnga okalorkuvđlunga? autđlartíngínerpānga angutinut ungalorssúp kāne igsiassunut, táukua anartik nerísagāt kórtigdlo ímísagāt ilagaluse? ¹³ kekarpordlo ímitsissut nálagāt niperssuarmik tordlulavđlune Jútít okausfńnik, okardlune: kúngerssúp Asóriap kúngiata okausé tusarsigik; ¹⁴ kúnge ima okarpok: Hiskiap sagđloxítarnavérđlise, aniguisísínáungínamise. ¹⁵ Nálagkamutđlo isumavđluarsarnavérđlise Hiskiap okardlune: Nálagkap aniguisitđuásavátigut, ungalúgak mána Asóriap kúngiata agssainut pisitáusángilak. ¹⁶ Hiskia nálangnavérđsiuk, Asóriap kúngia ima okarmat: erkigšivigššiokatigalunga uvavnut anigitse; tauva neriumārpuse nalingínak vńekutautiminit nalingínak figekutautiminit imerđlusilo nalingínak puilassuliaminit, ¹⁷ tikiutserđlunga aisitserđlusilo nunamut nunavse taimaekatānut, nunamut karrinik vńigššatđlo tunguánik pilingmut, nunamut nekigššalingmut nautšfvingnigđlo vńekutilingnik pilingmut. ¹⁸ Hiskiap kimigššerfigekinavāse okardlune: Nálagkap aniguisísavátigut. akimángitsut Gútšsa aniguisínerpait nungutđlutik nunatik Asóriap kúngiata agššainit? ¹⁹ Hāmatip Arpátivđlo Gútē nauk? Šivfaruāp Gútē nauk? Samārialūnt agššavnit aniguisínerpāt? ²⁰ nunat táukua Gútšne tamane kíkut nunatik agššavnit aniguisingmāssuk, Nálagkap Jerúsalāt agššavnit aniguisísagā? ²¹ nípangerputđle akíngitđuínarđlugulo, kúngip ināssutā tássaungmat, okarmat: akísángilarse. ²² tauva Eliākít Hilkiap ernera igđlume angnek Sípnało nautšorššuissox Júalo Aasavfíp ernera pisimassunik erkaissagššanik agđlagtartok Hiskiamut tikiúput ánorāssatik aligššimavđlugit, ímitsissutđlo nálagāta okausfńnik nalunaerfigāt.

kapitalit 37.

Sanarrere artorssartok.

2 kúng. 19. ¹pivordlo kúngip Hiskiap tusaramigit, ánorássane tauva alig-pai, pûgssiamigdlo uligdlune Nâlagkap igdluanut iserpok; ²Eliã-kftdlo igdlume angnek Sfpnalo nautsorssuissok palasitdlo utor-kaunertait pûgssianik uligsimassut autdlartípai Isaiamut Aamorsip erneranut pruvftimut. ³táussumúngalo okarput: Hiskia ima okar-tok: uvdlok mána tamássa uvdlok angnikitdlíorfik pitdlarnekar-figdlo mitagdlarnekarfigdlo; ilumiut igdlíssap pânú apûsimang-mata, erninermutdle nukigssakángilax. ⁴Nâlagkap Gútvit tu-sarumásanerpai ímitsissut nâlagâta okausê, táuna nâlagâta Asô-riap kúngiata autdlartíkâ Gúte úmassok kángusútigssiorukuvdlugo; inerterumásanerâlo okautsit tamáko Nâlagkap Gútvit tusagai piv-dlugit; tugsíut tauva aníssuk amiákússut pekaratdlartut pivdlugit. ⁵kúngivdle Hiskiap kivfai Isaiamut pingmata, ⁶Isaiap tauva okar-figai: nâlagkavsinut ima okarumârpuse: ima okarpok Nâlagax: sujórásángilatit okautsit tusagkatit pivdlugit, tamákunínga Asô-riap kúngiata inúsugtortai uvavnut mitagdlersut. ⁷takuvat, isu-magssamik ilumiulerumârpara, kalerrikunilo nunaminut utisavok; ⁸tássane nunâne panamik ordlutíkumârpara. ⁸ímitsissut nâ-lagât uterame Asôriap kúngia nâpípâ Lipnamut sorssugtók, Lâkisimit autdlartok tusaramiuk. ⁹tusâmalerpâlo Terrâka Ai-tiûpiap kúngia, okarmata: anisimavok ilingnut sorssugkiartor-dlune. tusaramiugdlo arpártunik autdlartitsivok Hiskiamut o-kardlune: ¹⁰ima okarumârpuse Hiskiamut Jûtap kúngianut: Gútvit sagdlokítarnavêrdlisit, táuna isumavdluarfigigagko okardlu-tit: Jerúsâlât Asôriap kúngiata agssainut pisitáusángilax. ¹¹árit, tusâmagaluarputit Asôriap kúngé kanok iliortut nunanut tamanut utertínavêrsardlugit; ivdlitdlo aniguisanersutit? ¹²akimángitsut su-juaissama aserortítait Gútfisa aniguisínerpait, imáitut: Gúsanilo Hâranilo Rítserfilo Eitanivdlo kinguai Talásarimítut? ¹³Hâmatip kúngia nauk? Arpátivdlo kúngia ungalûgkavdlo Sivfaruâp Hínâvdlo livâvdlo kúngiat nauk? ¹⁴Hiskiap agdlagkat tigugamigit ar-pártut agssainit, atuaramigit Nâlagkap igdluanut majuarpok isuit-dlugitdlo Nâlagkap kfnâta sâne. ¹⁵Hiskialo Nâlagkamut tug-siarpok okardlune: ¹⁶Nâlagax katerssârssuit Gútiat Israflíp Gútia, kêrupít kulâne igsiassutit, ivdlit kisivit Gútiuvutit nuname nâla-gauvfingnut tamanut; ivdlit kilagdlo nunalo píngortípatit. ¹⁷Nâ-

-lagak, siutitit manikit tusardlutitdlo; Nâlagak, issitit magpikit takuvdlutitdlo; Sanarrerivdlo okausê tamaisa tusákit, táussuma okausererkussai Gûte úmassok kángusûtigssiorkuvdlugo. ¹⁸má-ssame, Nâlagak, Asôriap kúngtsa piunérúpait nunat tamaisa nu-nartigdlo, ¹⁹Gûtflo ingnermut igípait, Gûtiúngingmata táuko, kisiáne inuit agssaisa sanârait kissússut ujaraussutdlo, táuko aseror-pait. ²⁰mānalo, Nâlagak Gûterput, ánautigut agssainit, nuname nâlagauvfit tamaisa ilisimalerkuvdlugit ivdlit, Nâlagak, táunau-ssutit kisivit. ²¹tauva Isaia Aamorsip ernerera Hiskiamut aut-dlartitsivok okarkussivdlune: ima okarpok Nâlagak Israflip Gûtia: tugsiarfigiangma Sanarrere Asôriap kúngia pivdlugo, ²²tamássa ^{65,24.} okausek Nâlagkap okauserissâ táuna pivdlugo: narrugalutitdlo mi-tautigâtit niarsiap, Stunip paniata; kingunigkut ilekimisârpok Je-rûsalâp pania. ²³kina kángusûtigssiordiuk mitagdlugulo? kimutdlo nipit anípiuk? issitit árdlortingârpait Israflip ivdlernartua ake-rartordlugo. ²⁴kivfagkut Nâlagak kángusûtigssiordiuk okardlu-titdlo: kamuterpagssuavnik uvanga majuarpunga káxat kinging-nerinut Lpanûnip isordlfnut, sfterflo portokissut kivdlorpáka ka-nungnerilo pitsaunerit, tikíparalo isuata kingingnera, nautsviussâta orpiggalia; ²⁵uvanga imersiordlungalo imerpunga, isigkamalo alui-nik Egivtinip kûgártue tamaisa parkersípaka. ²⁶tusámánginer-sutit sujornagut taimailiortunga, uvdlune itsarnitsane piliarerêriga? mānalo nagdliutípara, ungalûgkat igpiliugagdlit piunêruterkuvdlugit kerrúngordlugit úkarnerínait; ²⁷inuilo ajulersúngúsassut kugsalav-dlutigdlo pakatsivdlutigdlo, narssap naussuisut isassut ivigtutdlo ūmaussutut, ivigkatut igdlut kainítutut kajússiagssatutdlo sivker-sínagit parnúsimassutut. ²⁸najugkatdlo anissarnititdlo isertarni-titdlo ilisimaváka, níngagtorssûgavitdlo uvavnut. ²⁹tamána piv-dlugo, uvavnut níngagtorssûgavit, katdlangáissutsitdlo siutivnut kangátarmat, karsorsarumârpavkit kíngagkut supigsautigalo e-kingnut ilivdlugo, avkusínikutdlo aggerfigkut utersarumârpavkit. ³⁰mánalo nalunaerkutigísavat: ukiume matumane isumamingnik naussut nerísavatit, ukiuvdlo áipâne isumamingnik naorkigsut; ukiut-dle pingajugssâne siaruarterisause katerssuivdlusilo vînekutiling-nigdlo nautsviliordluse paormaitdlo nerivdlugit. ³¹Jûtákutdlo ani-guisimassut amiákússut mángokalisáput āma atimícut paorma-kalerdlutigdlo kulimícut. ³²amiákússut Jerûsalâmit aniumârmata, ^{27,6.} aniguisimassutdlo Stunip káxânit. Nâlagkap katerssârssuit Gû-tiata ilungersornerata tamána nâmagsumârpâ. ³³taimáitumik Nâ-

-lagak ima okarpok Asôriap kúngia pivdlugo: ungalûgkamut matumúnga písángilak karssumigdlo piseriarfigísanago erkornavér-kutinigdlo avatangísanago ivssumigdlo kagssoráisanane tungânut. ³⁴ avkusiníkut aggerfingmigut utísavok ungalûgkamutdlo matumúnga písanane, okarpok Nâlagak. ³⁵ ungalûgak mána sernigiumâravko ánaúkumavdlugo, uvavnik písutigalunga Dâvilo kivfara písutigalugo. ³⁶ tauva Nâlagkap íngilia anivok Asôriamiut tangmârfiáne tokorardlugit untritilingnik arfinek pingasunigdlo kulilingnik tat-dlimanigdlo túsintigdlit; uvlâkutdlo makiârmata, tássa-uko tamarmik timit tokungassut. ³⁷ Sanarrerile Asôriap kúngia aut-dlarpok angerdlariartordlune, Nfnivimilo unigpok. ³⁸ pivordle Gûtime Nisrûp igdluane patdlormat, ernerisa Atramflaup Sarítsa-rivdlo panamik tokúpât, Ararátivdlo nunânut ánapgut; erneralo Asarratût kúngíngorpok kingorârdlugo.

kapitalit 38.

Hiskia nápartok.

2 kúng. 20, ¹ uvlune táukunane Hiskia inûnángitsumik nápalerpok. I-
^{1-11.} -saiavdlo Aamorsip ernerata pruvfitip ornigpâ okarfigalugo: ima okarpok Nâlagak: inokutingnut perkussít, inûsángínavit, tokúsa-gavit. ² Hiskiavdle kîne karmamut sâgtípâ, Nâlagkamut tug-siardlune ³ okardlunilo: asassak Nâlagak, erkainiarit-ait, kînavit sâne saxigama ilumôrdlunga ûmativkudtlo ilûngardlunga iluarissar-nigdlo iliordlunga. Hiskialo kiavok kiangârdlune. ⁴ Nâlagkavdlo okausia Isaiamut pivok okardlune: ⁵ Hiskiamut okariartorit: ima okarpok Nâlagak sujuaissavit Dâvip Gûtia: tugsuutit tusarpara, kuvdlisitdlo takuváka; takuvat, uvdlugssatit ukiunik arkanek tat-dlimanik ilaváka; ⁶ Asôriavdlo kungiata agssainit ánaúkumârpavkit ungalûgardlo mána, sernigiumârparalo ungalûgak mána. ⁷ mánalo nalunaerkutigísavat Nâlagkamit, Nâlagkap okauserissane nâmag sí-sagâ: ⁸ takuvat, tarrak tungmeraussane Aagarsip tungmeraussiane ámut kigdligfigissânit sekiníkut kingumut utersarumârpara tungmeraussatut kulitut agtigissumik. tauva sekinek tungmeraussatut kulitut agtigissumik uterpok tungmeraussane ámut kigdligfigissaminit. ⁹ Hiskiáp Jûtap kúngiata agdlagai, náparsimavdlune nápáu-minít ajorungnaerame. ¹⁰ okaraluartunga: inûnerma taimáinerane unerivfiup isâvftsigut ingerdlalerpunga, ukiugssama sivnere makaissísaváka. ¹¹ okaraluartunga: Nâlagak takúsángilara, Nâlagak

inûssut nunãne; inuit issigísáisaváka soraiassup inue ilagalugit. ¹²inûnera inguvtigaulerpok autdlarússauvdlune uvavnit sôrdlo sa-
-vanik pârssissup tovka; inûssutsivnik kipissôrpunga, sôrdlo ikâr-
-titerissut kipississartut; ikârtiterivfiup putuinit kiorpânga; uv-
-dlormit únuak tikísínardlugo nungutíparma. ¹³isumassunga: uv-
-dlâk tikísínardlugo lfuvisut ilivdlune saunika tamaisa navdlúsagai;
uvdlormit únuak tikísínardlugo nungutíparma. ¹⁴tuluvarnatut kut-
-dlarsartutut kituitunga, tuínguatut nigsâlârtunga; issíka ekiániv-
-dlutik kutsigsumut issigíput. Nâlagak, erdlókilekaunga, sivnínga.
¹⁵канок окáсаунга? okarfigânga taimalo iliordlune; ingmatsiak
ingerdlásaunga ukiugssáka tamaisa tarnima ernumássusia pivdlugo.
¹⁶Nâlagak, tamáko inûssutigísavait, anerner malo tamákunanítut
tamaisa inûssutigai; ajorungnaersitdlungalo inûtíparma. ¹⁷taku-
-varma erkigsinermut ernumangáraluakissunga, ivdlitdle asanermut
tarniga tiguvat aserorfingmit sûjungnaerfingmit; ajortuliautsíka ta-
-maisa igíkagkit tunuvit kingornanut. ¹⁸mássa unerivfiup úner-
-siutigíngilâtít, tokup nersúngilâtít, ánivékángitsumut samungnartut
neriugíngilât ílumôrssutsit. ¹⁹kisiáne inûssut, táukua únersiutigí-
-savâtít, sôrdlo uvanga uvdlume iliortunga; atâtap kitornane na-
-lujungnaersísavai ílumôrssutsingnik. ²⁰Nâlagak ánássutigâra, tai-
-máitumik kúkilagtariautivnik kúkilagtorumârpugut Nâlagkap ig-
-dluane uvdlut inûvfigissagssavut tamaisa nâvdlugit.

²¹Isaialo okarsimassok figinik paormausianik atautsinik tigu- 2 kúng. 20,7.
-sísassut aserorterdlugit ajússamut mátutigssat, tauva ajorung-
-náissassok. ²²Hiskiale okarsimassok: suna nalunaerkutigísavara
Nâlagkap igdluanut majuásagama?

kapitalit 39.

Bâpalimit tikerártut.

¹uvdlune táukunane Merûtak-Bâlatâp, Bâlatâp ernerata, Bâ- 2 kúng. 20,
-palip kúngiata, Hiskia autdlartitsivigâ agdlagkanik pajugutinigdlo, ^{12-19.}
tusâmagamiuk náparsimassok ajorungnaersordlo. ²Hiskiavdlo ti-
-paitsûtigai, akigssamausivine táukunúnga takutitdlugo, sílvitdlo
kúltitdlo naussutdlo tipigigsautit úlialo erdlingnarnek, sákugssa-
-mausivinilo tamât, sûtldo tamaisa pekûsivingmine ítut. ig-
-dluane perkussissarfianilo tamarssuarne súnguakángilak Hiskiap
táukunúnga takutíngisânik. ³tauva Isaia pruvfite kúngimut His-
-kiamut tikiúpok okarfigalugo: канок okarpat angutit táuko, su-

-mitdlo ilingnut tikiúpat? Hiskialo okarpok: nunamit ungasig-
-sumit uvavnut tikiúput, Bâpalimit. ⁴okarpok: suna takuvât
igdlungne? Hiskialo okarpok: igdluvnîtit sût tamaisa takuvait,
súnguakángilak pekúsiivivne táukunúnga takutíngisavnik. ⁵Isaialo
Hiskiamut okarpok: Nâlagkap katerssârssuit Gútiata okausia tu-
-saratdlauk: ⁶takuvat, uvdlut nagdliúkumârput, tauva igdlungnîtit
Jer. 20,5. sût tamarmik sujuaisavitdlo uvdlok mána tikitdlugo pekúsiarissait
Bâpalimut autdlarúnexásáput; súnguamik amiákokásángitdlat, o-
-karpok Nâlagak. ⁷tigusiumârputdlo ernivit ilingnit píngortugssat
ilainik, kinguágssavit ilainik, Bâpalip kúngiata igdlússârssuane sa-
-kissartórkuvdlugit. ⁸Hiskiale Isaiamut okarpok: Nâlagkap okau-
-sia okalútigissat ajúngilak. okarpordlo: taimáitok inútitdlunga
erkigsivdlutik unigdluásassut.

kapitalit 40.

tugpatdlersaut. — puilassuitsume tordlulassok.

¹tugpatdlersaigitse, íngtáka tugpatdlersarsigik, okarpok Gú-
-terse. ²Jerúsâlât okalugfigisiuk inugsiarnersumik, tordlulavfi-
-gisiuk, sorssungnera nâmagsingmat, ajortuliâ isumákígaungmat,
mardloriagkamik píngmat Nâlagkap agssainit ajortuliautsine ta-
61,7. -maisa pivdlugit. ³nipe tordlulavok puilassuitsume: Nâlagkap
Mat. 3,3. avkutigssâ iluarsarsiuk; narssame kúgaitsume avkusinerssuak na-
-lingmagtersiuk Gútiivtínut. ⁴kórkut tamarmik kagfásáput, ká-
Lúk. 3,4-6. -karssuitdlo tamarmik kákánguitdlo nakigdlísáput; manítldlat na-
-lingmagtigáusáput, nunalugtutdlo narssartusísáput. ⁵Nâlagkap
nâlangnarssusia nalunaernexásangmat, uvinigdlitdlo tamarmik pe-
-katigígdutik takúsangmássuk Nâlagkap karna okalugtok. ⁶nipe
okarpok: tordlulagit; okarpordlo: kanok ítumik tordlulásaunga?
uvinigdlit tamarmik ivigáuput, alutornarssusiatdlo narssap asso-
-rutaisut ípok. ⁷ivigkat tokúput, assorutit katagput, Nâlagkap
anernerata suvdluarmagit. ilumut, inuit ivigáuput. ⁸ivigkat to-
1 Pít. 1,24 t. -kúput, assorutit katagput, Gútiivtale okausia isuanut aulajáipok.
⁹kákamut kingigtumut majuarit, Stune okáussivdluartutit; agsut
nipitusârit, Jerúsâlât okáussivdluartutit; nipitusârit sujóranatit,
Jûtap ungalúgainut okarit: takúsagigse Gúterse. ¹⁰takúsagigse
Lúk. 11, 21. 22. Nâlagak nâlagaussox píssauvdlune aggersok, talinilo perkussissú-
-tikâ; takúsagigse akiliúne nagsatarigâ, akiniutâlo kînâta sânitok.

¹¹ savanik pârssissutut ungûgkane pârîsavai; savârkat talerminut Juân. 10,11. katerssúsavai sardliaralugitdlo, savatdlo milugtitsissut tasîsser-sûsavai.

¹² kia imerssuit ûgtorpai itúmame imânik, kilak isagdlugo ag-
-ssangminik nunavdlo ivssue ússersardlugit ûgtûtêrkamik, kâkat
ûgtordlugit ûgtûmik nivingagkamik kâkânguitdlo ûgtûtinik igdlu-
-gîngnik? ¹³ kia misiligpâ Nâlagkap anernera, kialo sujuligtaissutut Rûm. 11,34.
nalunaerfigâ? ¹⁴ kina sujunersiortarpâ? kia nalujungnaersípâ? kia
ingerdlavingmik iluartumik ajokersorpâ ilisimanermigdlo ajoker-
-sordlugo avkúmigdlo sianinartumik ilisimalersitdlugo? ¹⁵ ârit, aki-
-mángitsut kusernínguatut kâtauamit kusersutut isumakartípai,
kassernínguatut ûgtûtine igdlugîngne nipítutut; ârit, sinerîssat pu-
-joralanertut kangátartípai. ¹⁶ Lîpanûne amigásassok ikumatit-
-sinermut, nerssutailo amigásassut tuníssúmut ikivkagagssamut.
¹⁷ akimángitsut tamarmik sûngitsutut íput tákuane, sûjungnaersunit
mingnerutípai, piúngitsûtípai. ¹⁸ kimúme Gûte ássersûkuma-
-visiuk? sunalo ássersût táussumúnga nagdlersíkumavisiuk? ¹⁹ inû- ap.sul. 17,29.
-ssaliak kiperugak inûssaliortup sanatórssûp kuerarpâ, kûltimigdlo
augtitsissup kagdlerpâ kûltimik singartitigkamik kalivnigssanigdlo
sîlviussunik augtitsivdlune. ²⁰ tuníssutigssailexissup kinerará ki-
-ssuk aujángitsox, inûssaliortumik ilisimassumik uyardlerdlune,
kiperugkamik inûssaliorkuvdlugo úpiaitsumik. ²¹ ilisimángilase?
tusángilase? autdlarkautânit nalunaerfiginekángilase? nunap tú-
-ngavilernerâ sianigíngilisiuk? ²² tamâssa nunap kaujalúnerata
kulâne inekartox inue pigdlertatut isivdlugit, kilangmik isuitit-
-sissok sâtoralânguatut siârdlugo tupertut inigissagssatut, ²³ nâla-
-gaunernik sûngisitsissok nuname erkartûssissut piúngitsúngor-
-dlugit. ²⁴ íkússorsimáinalersut, siaruartersimáinalersut, túngaviat
ivssume mángokáinalersok, tauva suvdluarpatik tokulerput, ano-
-rerssúvdlo kangátáupai sôrdlo ivigssuit kivdlornikut. ²⁵ kimúme
ássigissagssavnut ássersûkumavisinga? okarpok ivdlernartox. ²⁶ i-
-ssise ârdlortîsigik kúmut takuniardlusilo; kia máko píngortípai
perpagssue anisítardlugit amerdlássusîsigut? tamaisa arkisigut tugs. 147,4.
taissarpai; pigínaunera angingârmâ, nukingalo píssaungârmâ, ma-
-kaissinartokángitdlat. ²⁷ sôx okarpit, Jâko-â, okalugdlutitdlo,
Israile-â, [ima pivdlutit]: avkutiga Nâlagkap arajutsivâ, inardlui-
-ssutigssara Gûtima isumagíngilâ? ²⁸ ilisimángilatit? tusángilatit?
isuanit Gûtiuvok Nâlagak nunap isuinik píngortitsissok; kasusí-
-naunanilo nukigdlârsináungilak, sujunekarssusia misiligagssáu-

tugs. 18,30. -ngilak. ²⁹kasusok nukigtorsartarpâ, pigináungitsuvdlo nukinge amerdlisítarai. ³⁰inûsugtut kasussarput nukigdlârdlutigdlo, sâ-kunerdlâtdlo akugdlârdluinartarput; ³¹Nâlagkamigdle utarkissut nukisik nutângortítarpait, kutsigsiartortarput nagtoragdlup sului-nigdlusôk, arpagput nukigdlâsanatik, ingerdláput kasúsanatik.

kapitalit 41.

pavánga pissugssamik. — sujôranak.

¹nipangeritse uvavnut, sineríssat ukorsê; inuiaitdlo ukorsê, nukise nutângortísigik. aggeritse okalugdlusilo; erkartûtikiarto-katigígsa. ²kia pavánga pilerisârpâ iluarssusermik nâpitsissok angalanermigut? kia akimángitsut túniúpai kfnâta sânut? kia kúnginut nâlagautípâ panânut túniutdlugit pujoralanertut pisig-sianutdlo kivdlornikutut terkarsimassutut? ³malerssorpai, per-dlokarnane angalavâ avkut isigkame tikíngisáinagât. ⁴kia tamána pilarâ nâmagsivdlugulo? kinguâríngnik kaerkussissup pí-ngorkârneránit; uvanga Nâlagak tamássa, sujugdliussunga kisingugdlernilo táunaussunga. ⁵sineríssat malugingnigput sujôralerdlutigdlo, nunap isue ánilârput, ornigugdlutik aggerput. ⁶nalíngínaup tugdline ikiorpâ áiparminut okardlune: tugpatdlerit. ^{40,19.} ⁷inûssaliortup kúltimik augtitsissok tugpatdlersarpâ, káutamik manigsaissup kauvfigssuarne káutaissox tugpatdlersarpâ okardlunilo túngasarnera pivdlugo: tamána pitsaokaok: kikíssanigdlo aulajangersarpât úperkunago. ⁸ivdlitdle, Israfle kivfara, Jáko kinigara, ikíngúma Aaperâp kinguâ, ⁹nunap isuinit tigussara unga-singnerinit kaerkuvdlutit okarfigalutitdlo: kivfarâvkit, asigínángilavkit, kinerpavkit; ¹⁰sujôranak, uvanga áiparâvkit; nakimanak, ^{43,1. 2.} uvanga Gûtigârma. píssagtípavkit ikiordlutitdlo najúmivdlutitdlo iluarssutsima talerpianik. ¹¹takuvat, pakatsivdlutik kángusúsáput tamarmik ilingnik úmigssuissut; sūngitsutut ísáput, ptagáusáputdlo angutit ilingnut sakitsaissut. ¹²ujarumârpait nanísanagitdlo; sūngitsutut ísáput angutit ilingnik agssuardlersut, angutit ilingnut sorssugtut pekarungnáisáput. ¹³uvanga tássaugama Nâlagak Gûtít, talerpigkut ilingnik tigusissok okarfigalutitdlo: sujôranak, uvanga ikiorpavkit. ¹⁴sujôranak, kugdlugianguak Jáko-â, Israflíp ínugtarujúngue ukorsê; uvanga ikiorpavkit, okarpok Nâlagak; Israflíp ivdlernartua utertitsissigât. ¹⁵takuvat, kamutautípavkit sekugterut

ipigtok nutâk igdlugtut kînagak; kâkat tûkartordlugit sekumisi-
-savatit, kâkânguit kalipakutut isivdlugit. ¹⁶ natdlugdlugit terka-
-latisavatit, anorivdlo kangátâusavai, anorâsuavdlo siâmâsavai.
ivdlitdle Nâlagak kîmasûtigisavat, Israflip ivdlernartua usorssit-
-sautigisavat. ¹⁷ nâgdliugtut ajorssartutdlo imermik uyardlersut,
pekângitsordle, okait panertut kilalernermit; uvanga Nâlagak táuko
akiumârpâka, uvanga Israflip Gûtia kimâsângilâka. ¹⁸ kûngnik Mat. 5,6.
angmaiumârpunga kâkânguane merkuitsune, puilassunigdlo nar-
-ssartûne; puilassuitsox tasingortikumârpara imilik, nunalo pa-
-nertok imermut pikialârfigitikumârpara. ¹⁹ sîterinik pekartîku-
-mârpara puilassuitsox, mângertînertûnigdlo tipigigsûssânguanigdlo
orpingnigdlo orssûtilingnik; narssak kûgaitsox pekartîkumârpara
kanungnernik orpingnigdlo mângertunik ipaitsunigdlo atautsîkut,
²⁰ takorkuvdlugo misingnarserkuvdlugulo ûmâmiugerkuvdlugulo sia-
-nigerkuvdlugulo atautsîkut, Nâlagkap agssaisa tamâna piliarigât,
Israflip ivdlernartuata píngortîkâ.

²¹ sakitsauterse kâisiuk, okarpok Nâlagak; sarkúmiúsîgik pí-
-ngitsûssutiginiagkase, okarpok Jâkup kûngia. ²² nagdliútugssat
sarkúmiutdlugit nalunaerfigilisigut, sujornagut okautigissat kanok
ítut nalunaersigik; ûmâmiugisavavut tauva kingornatigut pissut
misiginiardlugit. nagdliútugssanigdlûnt tusardlertigut; ²³ kingorna
piumârtugssat nalunaersigik, tauva misigiumârpavse Gûtiussuse.
kâ, ajúngitsumigdlûnt ajortumigdlûnt pilioritse, kiviarmârpugut
tauva takuniaekatigîdluta. ²⁴ ârit, sûngitsumit ípuse, piliarsilo
sûngitsumit mingneruvok; maujungnarpok ilivsînik kinerdlersok. 44,9.
²⁵ avânga pilerisâgara aggîsavok, sekernup nuissarfianit ativkut
tordlorfigîsavânga; nâлагаussutdlo tikîsavai marrartut ilivdlugit,
marriortup marriugâtut tungmardlugit. ²⁶ kina autdlarkautânit
nalunaersiva misigilerkuvdluta? itsarnitsanigdlûnt, okarsînaor-
-kuvdluta: iluarpok? kisiâne nalunaersissokângilak, tusardlîsso-
-kângilak, okautsivsînik tusâssokângilak. ²⁷ sujugdliuvdlunga Sfu-
-nimut okarpunga: takuvat, takúsagitit; Jerûsalâtdlo okâussiv-
-dliuartokartîpara. ²⁸ takuniaigama inokângilak; sujúnersuissoxâ-
-ngilak táukunane; aperisagaluaravkit, táukualo akîsagânga. ²⁹ ârit,
tamarmik atúngitdlat; suliait sûngitdlat, kueragait [inûssaliat] su-
-vernerínâuput píungîsut.

kapitalit 42.

Kristusimik Nâlagkap kivfânik.

Mat. 12, ¹âjuna kivfara najúmissara, kinigara tarnima nuánarissâ;
^{18-21.} anertera táussumúnga túniúpara, inardluússut akimángitsunut sar-
 -kúmiutísavâ. ²nivdliásananilo nipitusásángilax, nipâlo tusarssáu-
 -sángilax igdlut akornáne; ³suvdlortók nagfalik navdlorkísángilâ,
 iperardlo kamilersok kamivísángilâ; erkartússisigssax nāmagsísavâ
 ilumôrníkut. ⁴nikatdlúsanano nukigdlásángilax, inardluússut nu-
 -name inekartitserdlugo; inatsisailo sineríssat neriugísavait. ⁵ima
 okarpok Gúte Nâlagax, kilangmik pingortitsissok isuititdlugulo,
 nunamik siártitsissok naulersitai táputdlugit, anersârnermik túniú-
 -ssissok inungnut kânītunut, anernermigdló tássane angalassunut:
⁶uvanga Nâlagax kaerkuvavkit iluartumik iliordlunga, agssagkut
^{49,8. 9.} tiguvdlutit sernigalutitdlo angerutsitit inungnut túniúpavkit, aki-
 -mángitsunut káumarkutigssatut, ⁷tagpítsut issait uiserkuvdlugit,
 parnaerússat aniserkuvdlugit parnaerússivingmit, târmiussutdlo ig-
^{2 Mór. 3,16.} -dlumit mátússivingmit. ⁸uvanga Nâlagax, tássa atera; nâlang-
 -narssusera avdlamut túniutísángilara, únersiutigissauneralúnft inû-
 -ssalianut kiperugkanut. ⁹sujornagut okautigíssat ârit nagdliúput,
 nutágssatdlo nalunaerpâka; naulíngíkatdlarneráne ilivínut tusar-
 -dliúpâka. ¹⁰Nâlagax erinersârfígisiuk eriniugkamik nutâmik,
 únersiutigisiuk nunap isuinit, ímâkut angalassuse iluanítutdlo, si-
 -neríssat táukunanítutdlo. ¹¹puilassuitsox nipitusârdle ungalû-
 -gartailo, igdlorpánguagdlitdlo Kítaríkut inigíssait; kîmagtardlit
 ivname nunagdlit; kâkat kârpiainit tordlordlit. ¹²Nâlagkamut pi-
 -gítísavât nâlangnarssusex; únersiutiginekarnígssâ sineríssanut tu-
^{26,21.} -sardliúsavât. ¹³Nâlagax aniumârpok píssarssuartut, ilunger-
 -sortitsiumârpok sorssugtartutut; nivdlerumârpok nipitûmik, pí-
 -ssaujumarpox akerartortiminut. ¹⁴isuanit nipangeraluarpunga,
 síngilanga nunuvdlungalo; mánale nivdliásaunga ernilersutut, sor-
 -dlungmigardlunga ilungmôrdlungalo atautsíkut. ¹⁵kâkarssuitdlo
 kâxánguitdlo piunêrutikumârpâka nautstatdlo tokulersitdlugit; kûit
 sineriautikumârpâka tatsitdlo parkersitdlugit. ¹⁶tagpítsutdle inger-
 -dlatikumârpâka avkutíkut ilisimángisâtigut, avkusernitigut ilisi-
 -mángisaisigut pisugtíksamârpâka; târtok káumartikumârpâka kí-
 -naisa sâne, avkusernitdlo sangungassut nardlorsarumarpox. ta-
 -mâkunínga piumarpox, kímásángilákalo. ¹⁷tunungmut aliartú-
 -sáput pakatsingârdlutigdló inússalianut kiperugkanut isumav-

-dluartut, kueragkanut okartut: ilivse Gûtigâvse. ¹⁸tusilartut ukorsê, tusaritse; tagpîtsutdlo ukorsê, kiviaritse takuniardluse. ¹⁹kina tagpîpa, kivfara kisime ilâ? kinalo arpârtuvttut autdlar-titavttut tusilartigâ? kia inardluitsox tagpêkatigâ? Nâlagkap kivfâ kia tagpêkatigâ? ²⁰amerdlasût takugaluardlugit erkaimassa-xângilatit; siutitit angmagaluartut tusâssakângilatit. ²¹Nâlagkap kajumigai iluarssutse pivdlugo; inatsisit angisûtipai isumatûngor-dlugitdlo. ²²ukule inuiâuput ujajâgkat pîfagaussutdlo, tamarmik narkup atâne kilerssugâuput, igdlume mâtússivingme issertugauv-dlutik; ujajârnekarpit ânâussissigssakarnatigdlo; pîfagâuput, imalo okartokângilax: utertíkit. ²³kia ardlavse tamána siúmigsautigâ siúnerardlune tusâniardlunilo piumârtugssanik? ²⁴kia Jâko tú-niúpâ pîfagagssatut, Israile ujajârnekarkuvdlugo? Nâlagkap ajor-tuliarfigissavta pînginerpâ? ingerdlajumângitdlame avkutigerku-ssaisigut tusarumanagitdlo inatsisai. ²⁵taimâitumik níngangerme katsungâinera táukunúnga kuerarpâ sorssugtutdlo píssaunerat; a-vatânit ikuatdlagtitsivok, misigingitdlatdle; akornâne ikivkaivok, ûmâmiugíngilâtdle.

kapitalit 43.

pigâvkit.

¹mânale ima okarpox Nâlagax pîngortitsissit, Jâko-â, ilingnik piliortox, Israile-â: sujôranak, utertípavkit; atigkut kaerkuvavkit, ¹Môr. 48, pigâvkit. ²imerssuax ikârugko âiparîsavavkit, sarfarnerisalo sú-^{15. 16.}putísângilâtit; ingnikut ingerdlaguvit kilúsângilâtit, ikualaneratalo ûsângilâtit. ³uvanga tássaugama Nâlagax Gûtít, Israîlip ivdler-nartua ânâussissit; Egivtine túniúpara sáimâunartitâussutigssar-nik Aitiûpialo Sîpalo taortigssarnik. ⁴erdlingnarsigavit issiv-nut atarkinardlutitdlo, uvangalo asagavkit, tamána pivdlugo inuit túniúpâka taortigssarnik inuiaitdlo tarnivit taortigssânik. ⁵sujôra-nak, âiparâvkit; sekernup nuissarfianit kinguâtít aggiúsavâka tarrít-sarfianitdlo katerssordlutit. ⁶avangnamut okarumârpunga: kâikit, ^{11,12.} kujatânutdlo: unigtitsinak. erníka aggiúkit ungasigsumit, paníkalo nunap isuinit, ⁷tamaisa ativnik taisimassut, nâlangnautigssavnik ^{Râm. 8,30.} pîngortitâka piliaralugitdlo inerdlugitdlo. ⁸sarkúmerdlit inuit tagpîtsut issexaraluartut, tusilartutdlo siutekaraluartut. ⁹akimâ-ngitsut tamarmik katerssordlit atautsíkut, inuiakâtigítldlo ataut-simut pilit. kia ardlâta tamána nalunaersínauvâ? sujornagut

toetamantitoxax.

70

okautigissanik tusardlerdlisigut, ingmingnut ilisimangnigtut savssar-
-titdlisigik iluartûterkuvdlutik; tauva tusarumârput okardlutigdlo:
ilumut. ¹⁰ ilivse ilisimangnigtûvuse uvavnut, okarpok Nâlagak, kiv-
-farâvsilo kinigaraluse, misigerkuvdluse ugpererkuvdlungalo ilisi-
-markuvdlusilo uvangaussunga. sujunivkut Gûtiussunik piliarissa-
-kângilak, kingunivkutdlo itokâsângilak. ¹¹ uvanga, uvanga tâssa
^{26.} Nâlagak, ânâussissokângilardlo uvangaungitsunik. ¹² uvanga nalu-
-naersivunga ânâussivdlungalo tusartitsivdlungalo; ilivsiine avdlaner-
-tak pîngilak. taimâitunik ilivse ilisimangnigtûvuse uvavnut, okar-
-pok Nâlagak, uvanga Gûtiugama. ¹³ uvdlokângikatdlarmat uvanga
tâunauvunga, agssavnitdlo ânagtitsissugssakângilak; piliariligara kia
utertîsavâ? ¹⁴ ima okarpok Nâlagak ilivsinik utertitsissok Is-
-raîlip ivdlernartua: ilivse pivdluse Bâpalimut autdlartitsivunga,
parnaersâussuit tamaisa samunga kagdluardlugit Kaltfaritdlo umiar-
-ssuarne kîmagtautigissaine. ¹⁵ uvanga tâssauvunga Nâlagak iv-
-dlernartorse, Israîlimik pîngortitsissok kûngerse. ¹⁶ ima okarpok
Nâlagak imavingme avkutigssiortatok, imerssuarne pîssaussune
^{2 Mör. 14,} avkusinigssiortatok, ¹⁷ kamutinik kimugtuarssungnigdlo sâkutûnigdlo
^{22-28.} pîssaussunigdlo anisitsissok, atautsikut natdlartitdlugit makînerdlo
ajulersitdlugit, kamitdlugitdlo sôrdlo iperak kamîrtatok: ¹⁸ sujorna-
-nitsat isumâkêrsigik, kângiûtutdlo nalunaerssorungnaersigik. ¹⁹ ta-
^{sark. 21,5.} -kuvare, nutâgssak pîngortîpara, mâna naulîsavok; ata, misigîsa-
-vare. âma puilassuitok avkutekartîkumârpara, kôkartitsivdlunga
inuerûtume. ²⁰ narssap nerssutaisa nâlangnartîsavânga, kingmit nu-
-juartat katigagtûssatdlo, puilassuitok imekartîkuvko, inuerûtok
kôkartitdlugo, inugtâka imîkumavdlugit kinigkâka. ²¹ inuiat uko
uvavnut piliarâka, ûnersiutigalunga okautigîsavânga. ²² ivdlit
kaerkugangma pîngilak, Jâko-â, erdlókîssutigigangmalûnt pîngilak,
Israîle-â. ²³ uvavnut aggiutîngilatit savat tunîssutitit ikivkagagssat,
nâlangnartîngilarmalo tunîssutingnik tokutagssanik; ulapitîngilavkit
tunîssutinik nekigssanik, erdlókîsingilavkitdlo tipigigsautigdlviger-
-kuvdlunga. ²⁴ uvavnut aningaussaerutigîngilatit kanârtat tipigigsut,
tunîssutivitdlo tokutagssat tûnuânik kârsitdlartîngilarma; kisiâne
^{Rôm. 3,} ulapitîparma ajortuliautsingnik, erdlókîsitdlungalo ajortuliornernik.
^{19-27.} ²⁵ uvanga, uvanga pînerdlungnitit pîfarpâka uvanga pivdlunga, ajor-
-tuliautsitdlo isumâkêrpara. ²⁶ erkaisînga, erkartûtekatigîgisa; iv-
-dlit okarit, iluartûterkuvdlutit. ²⁷ sujuaissat sujugdlek ajortuliar-

-pok, igdlersortivitdlo pinerdlugfigānga; ²⁸ tamána pivdlugo nalingi-
-nautípaka ivdlernartūme nâlagaussut, Jāko túniutdlugo utertína-
-vêrsagagssatut, Israfle mitautigissagssāngordlugo.

kapitalit 44.

Gūtiliortunik. Kórásse.

¹ mánale tusarit, kivfara Jāko, Israfle kinigara, ² ima okarpok
Nâlagak píngortitsissit, arnavit tímāta iluanit ilingnik piliortok ^{43,1.}
ikiortigissat: sujōranak, kivfara Jāko, iluarissānguak kinigara; ³ i- ⁵ Mōr. 32,15.
-mermik kuissiumārama kilalersumut, kordlortunigdlo panertumut;
anernera kuiumārpara kinguāgssangnut, pivdluarxússutigalo timing-
-nit píngortunut, ⁴ naulersitdlugit ivigatsiait akornānilusōk, sōrdlo
sêrsut kūnguit sinaine. ⁵ ardlāt okarumārpor: Nâlagkap pigānga,
ardlātdlo ingminik táisavok Jākup arkanik; ardlātalo agssane ag-
-dlagtísavai Nâlagkamut pigititdlugit, Israflivdlo arka atertārisavā.
⁶ ima okarpok Nâlagak Israflip kungia, utertitsissālo Nâlagak ka-
-terssārssuit Gūtiat: uvanga sujugdliuvunga, uvangalo kingugdliu-
-vunga, Gūtekāngilardlo uvangāungitsumik. ⁷ kinalo uvavtut ípa, ^{41,4.}
kaerkussivdlunga nalunaiaivdlungalo uvavnut pissarêrsaigama tai-
-manile, inuiat itsarnitsat inigssiuleravkit? piúmārtugssatdlo nag-
-dliútugssatdlo táukunūnga nalunaerdlisigik. ⁸ ersexinase sujōra-
-nasilo. sujornagut ilingnut okautigalugo tusardliutíngínerpara?
ilivsilo uvavnut ilisimangnigtūvuse; Gūtekarpa uvangāungitsumik?
avdlamik kaersokāngilak, ilisimassakāngilanga. ⁹ kiperugkanik
inūssaliortut tamarmik piúngitdlat, sakímerissaitdlo iluakutāungit-
-dlat; ingmingnutdlo nangminex ilisimangnigtūput, takussakarna-
-tigdlo misigissakāngínamik; tamána pivdlugo pakatsísáput. ¹⁰ kí-
-kut-uko Gūtiliortut, inūssaliamik kiperugkamik kueraissut iluaku-
-tāusāngitsumik? ¹¹ takuvatit, ilagissait tamarmik pakatsísáput, inū-
-ssaliortue inuit ilagingmatigik. tamarmik katíngarmik savssara-
-luarunik ersísáput pakatsivdlutigdlo atautsikut. ¹² sagfiortok uli-
-mausiorpok aumalerivdlune káutanigdlo pivdlugo suliaralugulo ta- ^{41,6. 7.}
-lime nukinge tamākerdlugit, perdlilerdlune nukigdlārdlune imer-
-migdlo imernane kísalo kasuvdlune. ¹³ sanassup sorkārut siārpā,
titartáumik titardlugo, sánamik sanavdlugo, ássigtgsautinigdlo kig-
-dlilersordlugo, sanavdlugulo angutip píssusia issuardlugo, inūp
pínerssusia issuardlugo, igdlume inekarkuvdlugo. ¹⁴ stterinik kiv-

-dluiartordlune tigusissaraok napisuitsunik orpingnigdlo mángertu-
 -nik, kinerdlerdlunilo orpiggait orpíne, íkússuivdlune napártumik,
 sialuitdlo agdlisípát. ¹⁵ tamána inungnut kissugssauvok; ilánigdlo
 tigusigame ūnagpok, āma ilānik ikititsivdlune timiussanik ūterivok,
 āma tauva ilānik Gūtiliorpok patdlorfigalugo; inūssaliarigamiuk sēr-
 -kumiarifigā. ¹⁶ agfā ingnermut kissugā, agfā nekitūtigā, sujatamik
 sujatsigame kârsitdlardlune; āma ūnâssutigā okardlune: kujanak
 ūnagkama, ingnermik takuvdluarama. ¹⁷ amiâkuale Gūtiliarâ inū-
 -ssaliautigiunavdlugo, sêrkumiarifigalugo patdlorfigā tugsarifigalugulo
 okardlune: ánâunga, ivdlit Gūtigâvkit. ¹⁸ malugissakarnatigdlo sia-
 -nigissakángitdlat, tagpítldlisitaugamik, issait issigerkunagit ūmatait-
 -dlo sianerkunagit. ¹⁹ ūmâmiugíngilâtdlo, ilisimâssusekarnatigdlo
 sujunekángitdlat, ima isumâsagaluaramik: agfâ ingnermut kissugâra,
 timiussanigdlo ūterivdlunga aumaine, nekimigdlo sujatsivdlunga ne-
 -rivdlungalo; sivneralo maujungnartularisagiga kissorujûp sânut sêr-
 -kumiardlunga? ²⁰ arssat iluarai, ūmatâta sagdlokítagaussup sani-
 -mut sangutípâ, taimâitumik tarnine ánagtingilâ imalo isumanane:
 sagdlunerúnginersok talerpingma sulîâ? ²¹ tamána erkaiguk, Jâko-â,
 Israililo, kivfarigavkit. piliarâvkit, kivfarâvkit; Israfle, puiorna-
 43,25. -véringa. ²² pinerdlungnitit píarpâka nuiatut isivdlugit, ajortuliaut-
 -sitdlo putsutut. uvavnut sâgit, utertíkavkit. ²³ kîmagtaritse,
 kilait ukorsê, Nâlagak taimailiormat; nivdleritse, nunap atdlê u-
 49,15. -korsê, kîmagtarnise anísigik, kâkat ukorsê, orpiggait orpítldlo ta-
 -mavse táukunanítuse, Nâlagkap Jâko utertingmago nâlangnarsiv-
 -dlunilo Israílime. ²⁴ ima okarpok Nâlagak utertitsissit, arnavit
 timâta iluanit ilingnik piliortok: uvanga tássauvunga Nâlagak ta-
 -manik pingnigtok, kilangmik isuititsissunga kisima, nunamik siâr-
 -titsissunga ilakarnanga, ²⁵ usorssitsârtut nalunaerkutiliainik unior-
 -titsissunga erkuiniartutdlo pivdlerortitdlugit, ilisimassunik uteriar-
 1 Kor. 1, 19, 20. -titsissunga ilisimâssusiat piúngitsúngortitdlugo, ²⁶ kivfama okau-
 -sianik aulajaisitsissunga arpártuma pilerssârutât nâmagsivdlugo,
 Jerúsalamut okartunga: inoxásautit, Jûtavdlo ungalûgainut: kar-
 -marnekâsause, piunêrúnikuilo kingumut nápartíkika, ²⁷ itinermut
 okartunga: tigssorit, kûgssuatitdlo parkersisavâka, ²⁸ Kôrássimut
 Esr. 1,1. 2. okartunga: pârssissûtitarâ, iluarissaralo tamât nâmagsisagâ, Jerû-
 -salâmut okarkuvdlugo: karmarnekâsautit, nâlagfingmutdlo: túnga-
 -vilernekâsautit.

kapitalit 45.

Kôrássimik. Israile ámagtitáusassok.

¹ima okarpok Nálagak tanitaminut Kôrássimut, táuna tigu-^{44,28.}
 -vara talerpiagut, kfnáta sáne akimángitsut kunutíkumavdlugit
 kúngitdlo kiterutait kilerússaerumavdlugit, matut matuerkuvdlugit
 táussuma sáne isâvftdlo matorkunagit: ²uvanga sujunigkut inger-
 -dlajumârpunga kakissariagdliit nalingmagterdlugit; matut kangnú-
 -saussut navdlorumârpáka parnaersáussuitdlo saviussut katagtit-
 -dlugit; ³ilingnutdlo túniúkumârpáka pekûtit issertugkat, erdling-^{Kul. 2,3.}
 -nartut torkortat, misigerkuvdlutit, uvanga Nálagak Israflip Gûtia
 atigkut kaerkugivkit. ⁴kivfara Jáko pivdlugo Israflilo kinigara
 pivdlugo atigkut kaerkuvavkit atertártitdlutitdlo, ilisaringíkatdla-
 -rangma. ⁵uvanga tássa Nálagak, avdlamigdlo náme; uvangáu-
 -ngitsumik Gûtekángilak. kiteruserpavkit ilisaringíkatdlangma,
⁶sekernup nuissarfianit tarritsarfianutdlo misigerkuvdlugit uvangáu-
 -ngitsokángitsox; uvanga tássa Nálagak, avdlamigdlo náme, ⁷kau-
 -massumik piliortox târtumigdlo píngortitsissox, erkigsinermik pe-
 -kartitsissox perdlungmigdlo píngortitsissox; uvanga tássauvunga
 Nálagak tamákuńga tamanik pekartitsissunga. ⁸kuseritse pa-
 -vánga, kilait ukorsé, kutsigsup nuiai kordlordlit iluarnermik; nuna^{tugs. 85,}
 magperdle ánássúmik naussoxalerdlune, iluarssuserdlo naulerdle^{10-12.}
 ilángutdlune. uvanga Nálagak tamána píngortípara.

⁹erkanak píngortitsissiminut sakitsaissox, marriugak ivssumit
 marriugkat ilât; marrak marriortiminut okartarpa: sulivit? sanât-^{Róm.9,20. 21.}
 -dlúnt pivdlutit okartarpa: agssakángilak? ¹⁰erkanak angúminut
 okartox: sôk ernertárainga? arnaminutdlo: sôk ernivit? ¹¹ima
 okarpok Nálagak Israflip ivdlernartua píngortitsissá: píumârtugssat
 uvavnut aperkutigisigik; uvanga perkussivfigaisinga kitornáka piv-
 -dlugit agssangmalo suliait pivdlugit? ¹²uvanga nuna pilarâra,
 inuitdlo píngortípáka kânítut; uvanga agssangma kilak isuitípât,
 perpagssuinutdlo tamanut perkussivunga. ¹³uvanga ivna pilerisâr-^{1.}
 -para iluartumik iliordlunga, avkutigssailo tamaisa nalingmagtísa-^{46,11.}
 -váka. táussuma karmásavâ ungalúgak piga, tigussaussutdlo píka
 autdlańsavai, akigssamik taortekartínagit pajugúmigdlo taortekar-
 -tínagit, okarpok Nálagak katerssârssuit Gûtia. ¹⁴ima okarpok
 Nálagak: Egivtinimiut katerssugait Aitiūpiamiutdlo Stpavdlo inuisa
 takisût niuvernerningnit pissait ilingnut nûgkumârput; ilingnut pi-
 -gitísáput, ivdliit malisavâtít; kalivnermik kilerssugauvdlutik nûgku-

-márput patdlorfigalutit tugsiarfigalutit; ilumut ilingnīpok Gûte, avdlamigdlo Gûtekángilak nâmerdluina. ¹⁵ilumut Gûtiuvutit isser-tortok, Israflip Gûtia ánaussissok. ¹⁶Gûtipilungnik inûssaliortut pakatsísáput kángusugdlutigdlo tamarmik, atautsíkut kángusugkiar-túsáput. ¹⁷Israfle ánagtínekásavok Nâlagkákut, ánaussinermik soraiuitsumik, pakatsísángitdluínásause kángusúsanasilo isuanut ag-dlât nâme. ¹⁸ima okarmat Nâlagak kilangmik píngortitsissok, Gûte ivna nunamik piliortok inerdlugulo aulajangersardlugulo, má-ssalo píngortíngiká sokángitsugssak, kisiáne piliarigâ inokartugssak: uvanga tássa Nâlagak, avdlamigdlo nâme, ¹⁹issertortume okalú-ngilanga, nunap ilâne târtume; Jákup kinguainut okángilanga: ujarsinga, pekángitsungalo. uvanga Nâlagak iluarnermik oxalug-punga, perkusersuitsumik nalunaiaivunga. ²⁰katerssoritse, agger-dlusilo savssaritse atautsíkut, akimángitsut aniguissortait ukorsê; misigissakángitdlat inûssaliautimingnik kiperugkanik kissûssunik ki-vitsissut, Gûtimut ánaussisínáungitsumut tugsiartut. ²¹nalunaer-sigitse sarkúmiutdlugulo, mássa isumaliokatigtgduluse: kia mána itsardle tusardliúpâ sujornagut nalunaerdlugo? uvanga Nâlagak píngínerpunga? avdlamigdlo Gûtekángilak uvangáungitsumik, Gû-timik nâperviudluartumik ánaussissumigdlo; uvangáungitsokángilak. ²²uvavnut sâgitse, tauva ánagkumârpuse, nunap isordlé tamavse-â, uvanga Gûtiugama, avdlamigdlo nâme. ²³ingmivnik narkigsiga-lunga ugpernarsaivunga, kanivnit anivok okausek iluarnek utísá-Râm. 14,11. -ngitsox, imáitok: uvavnut sérkumiásáput sérkut tamarmik, or-65,16. -katdlo tamarmik ugpernarsaivfigísavānga, ²⁴okardlutigdlo pívdlu-nga: Nâlagak kisime iluarnermik píssaunermigdlo pekarfuvox. táussumúnga písáput, pakatsísáputdlo tamarmik táussumínga ú-migssuissut. ²⁵Nâlagak iluartúngûtigalugulo usorssitsautigísavât Israflip kinguágssaisa tamarmik.

kapitalit 46.

Gûtipilungnik.

¹Bítde akugdlârpok, Nīpo úpīpok, Gûtipilugissait nerssutit nujuartut nerssutautitdlo pigssarilerpait; kivigtakase kakípait ka-sussunut nangmagkiutdlugit. ²úpíput akugdlârdlutik atautsíkut, nangmagagssak anitdlagtísínáungilât, nangminex autdlarússaujartú-sáput. ³tusarnársinga, Jákúkut ukorsê, Israflíkut amiákue ta-mavse-â, uvavnut erssugtítuse arnavse timâta iluanit, uvavnut

nangmagtítuse inúlerkârnivsinít. ⁴uvangalo táunauvunga utorká-
 -ngornivsinút agdlát, kêrsûngorserdluse uvanga erssugpavse. uvanga ⁵Mór. 32.11.
 taimailiorpunga, uvanga nangmagpavse, uvanga erssugpavse ánaút-
 -dlusilo. ⁵kimut ássigititdlungalo naligitípisinga? kimut ássig-
 -ssavnut ássersûpisinga? ⁶ukua kúltit kuivait pûmit, sílvit úgtor-
 -dlugit úgtútinik; kúltimik augtitsissox akilerpât Gútiliarísagâ, tau-
 -valo sêrkumiardlutik patdlorfigât. ⁷tuvimingnut kakitdlugo erssug-
 -dlugulo túngavigssánut ilivât; tássane unigpok iniminit nigornane.
 nivdliavfigaluaráine akissaringilax erdlokíssusiánitdlo ánáunagit.
⁸tamána erkaisiuk merdlertújungnaerdlusilo; ūmámiugisiuk, piner-
 -dlugtuse ukorsê. ⁹sujornanitsat erkaisigik isuanit pisimassut, uvanga
 Gútiussunga, avdlamigdlo nâme, Gútiussunga, uvavtutdlo itoxángit-
 -sok; ¹⁰píngorkârneránit nalunaersaríka kingorna piúmártugssat,
 sujornagut nalunaerdlugit sule píngitsut; okartungalo: pilerssâru-
 -tiga aulajáipok, iluarissáka tamaisa nâmagsissarpáka. ¹¹tingmiar-
 -ssuax kaerkuvara sekernup nuissarfianit, angut pilerssârutiga nu- ^{45,18.}
 -namit ungasigsumit. okautigigavko nagdliutísvava, isumaliútigi-
 -gavko nâmagsísvava. ¹²tusarnârsinga, sângisûnik ūmatekartuse,
 iluarnermit ungasigsuse. ¹³iluarssusera kanigdlisípara, ungasig- ^{56,1.}
 -kungnaerpok, ánáussutigalo mulúsángilax; ánagtitsiumârpunga Stu-
 -nime, Israile usornarsisitdlugo.

kapitalit 47.

Bâpale arkásassok.

¹arkarit ivssumut ingitdlutit, niviarsiak Bâpalip pania; nu-
 -namut ingíssassutit kilâlingmik igsiavfekarnatit, Kaltfarit paniat
 ūmâ; kingorna maitsumik maujgtumigdlo táisángilâtít. ²aseror-
 -terivik tigúk kajússanik aserorterivdlutit; kínavit sâgua péruk,
 isigkavit uliat kutdlaruk, ugpatitit ulêrdlugit kûkut nalorârit. ³ká-
 -ngugissat ulísvok, kângunarssutsit takorkuvdlugo; akiniaiuma-
 -vunga inungmik sokutigissakarnanga. ⁴utertitsisserput tássau-
 -vok, Nâlagax katerssârssuit Gútiat tássa arka, Israflip ivdlernartua.
⁵nipekarnatit igsiagit, târtumut piartorit, Kaltfarit paniat ūmâ;
 kingorna táisángilâtít arnamik nâlagauvfingnut nâlagaussumik. ⁶í-
 -nugtavnut níngalerama kingornússara nalingínavititdlugo, agssangnut
 túniúkavkit nagdligíngilatit, nangmautsiússat utorkarnut artornar-
 -tíngârpát; ⁷isumaxarputitdlo: isuanut agdlát nâlagáusaunga. tássa
 ūmámiugíngilatit tamáko, naggatigssât erkarsautigíngilat. ⁸taimái-

-tumik mána tusásavat māna, inūvdluáinartutit ūmá, terdligdlutit inūsutit ūmatigkut okardlutit: uvanga-ivna, avdlamigdlo nāme; u-
 sark. 18,7. 8. -vigdlarníngúsángilanga, misigísángilanga kitornaerutdlunga. ⁹ki-
 -siáne táuko mardluk ilingnut nagdliúsáput tássángáinak uvdlorme atautsime, kitornaerutdlutidlo uvigdlarníngúsassutit; nāmagdluáinar-
 -tumik ilingnut nagdliúsáput angákuarningnivit amerdlássusiat piv-
 -dlugo kilassarnivitdlo sualugssusiat pivdlugo. ¹⁰mássa tatitúvutit ajorssutsingne isumakardlutit: íssigíngilānga; ilisimássutsivit ilisi-
 -massavitdlo kigdlormut ságtíngmatit, ūmatigkut okarputit: uva-
 -nga-ivna, avdlamigdlo nāme. ¹¹taimáitumik ajortok ilingnut nag-
 -dliúsavok pitorarnigssánik misingnaitstítitdlutit; aserornerup tug-
 -figísavátit sáimarsainek sapilersitdlutit; tássángáinak nungutitsi-
 -nerssúp naláusavátit misingnaitstítitdlutit. ¹²ká, kilassarnitit au-
 -lajangerfiginiaraluásagitit, angákuarningnerpagssuatitdlo inūsung-
 -nernit erdlorkutigissatit; iluakutaussumik sapísángínersutit, ajugáu-
 -sanersutit. ¹³kasuvutit, isumaliútítit amerdlavatdlármata. uku-
 -lūnít aulajangerniaraluardlit, kilácut kigdlilersuissut uvdloriarsiortut
 káumáníngíngnik ilisimassut, ánautdlisit ilingnut nagdliúkumártunit.
¹⁴takuvatit, ivigssuit kivdlornikut ássigait, ingnerup ikípai, tarnitik
 5,24. ánagtisínáungilait ikualaneranit; nāme ikumassok ūnagfígssak, ing-
 -nek ingitdlune avatangigagssak. ¹⁵taima ilingnut ísáput erdlor-
 -kutigissatit, inūsungnernit angalakatigissatit; tamanut tamaunga
 támarumárput ánáussissigssaerutdlutit.

kapitalit 48.

Israílimut.

¹tamána tusarsiuk, Jákúcut, Israflip arkanik tainekartuse, Jûtap puilassuanit nagguvekartuse, Nálagkap arka narkigsigalugo ugpernarsaissartuse, Israflip Gûtianik erkaissartuse, ilumórtumigdle pinase, iluartumigdlo pinase. ²ungalúgkavit ivdlernartumit pi-
 -ssunik taissarmata Israflip Gûtianut ajaperdlutik; Nálagak kater-
 -ssársuit Gûtiat tássa arka. ³sujornanitsat nalunaerpáka sujor-
 -natigut, kanivnit aningmata, tusardliúkavkitdlo tássángáinak nā-
 -magsissarpáka nagdliutitdlugitdlo. ⁴nalúngínavkit mángekissutit
 ivdlit, pukutsut savingnik ujalokartok, kaudlo kangnúsaussook; ⁵ta-
 -mána pivdlugo sujornagut ilingnut nalunaerpunga, nagdliúngíkat-
 -dlarnerane tusardlerpavkit, okarkunatit: Gûtipilútima nāmagisivá,

inûssaliautima kiperugkap kueragkap perkussará. ⁶tusarputit, takuvatitdlo tamarmiussut; ilumut nalunaiassugssauvuse ilivse. uvdormit matumánga tusardlerpavkit nutânik, torkortanik ilisimá-ngisangnik. ⁷mána píngortitauvok sujornagut pinane, uvdlop táu-ssuma sujornagut tusángilat, okarkunatit: árit nalúngikaluarpara. ⁸tusagaxángilatit, ilisimassakángilatit, siutit sujornagut angmarsimángilak, nalúnginavkit ilumüngitsuliúfnarumártutit, pinerdlugtumik tainekaravit arnavit timáta iluanit. ⁹atera pivdlugo kamajulpunga, únersiutigissauneralo pivdlugo ilingnut nunuvunga, píarumanatit. ¹⁰takuvat, augtípavkit, silvisut pinatit; kinigagssiarávkít augtitsi-vingme nágdliugfingme. ¹¹uvanga pivdlunga tássa, uvanga pivdlunga taimailiorpunga, suvdlune [atera] nalingínautitáusava? nálangnarssuseralo avdlamat túniúkumángilara. ¹²uvavnut tusarnárit, Jáko-â, Israfle kaerkussara: uvangauvunga, uvanga sujugdliuvunga, âmátaok uvanga kingugdliuvunga. ¹³uvanga agssangma nuna túngavilerpát, talerpingmalo kilak isuípá; taigavkit, tássáuput atautsíkut. ¹⁴katerssoritse tamavse tusardlusilo; kia ardláta tamáko nalunaerpai? Nâlagkap asassâ iluarissaminik iliorumârpok Bâpalime, taliatalo Kaltfarit písavai. ¹⁵uvanga, uvanga okautigára kaerkuvdlugulo; aggersíkumârpára ingerdlavdluartitdlugulo. ¹⁶patdligtüniaritse uvavnut tusarniardlugo mána: autdlarkautânit issertortume okalúngilanga, pilerkârfánit tássanípunga; mánale Nâlagkap nâlagaussup autdlartípanga anerneratalo. ¹⁷ima okarpok Nâlagak utertitsissit Israflip ivdlernartua: uvanga tássauvunga Nâlagak Gûtít, iluakutaussunik ilingnut ajokersuissok, avkutíkut ingerdlavigssagkut ilingnik tasiuissok. ¹⁸kanortok inássutivnut tusainiaruvit, erkigsíssutsit kúgtut ilerka Sartok tauva, iluarssutsitdlo ímap magdlisut. ¹⁹kinguágssatit siorkatut ilerka Sartut tauva, tímíngnit píngortut ímap ujaráluisut; arke aserortigáungerka Sartut píagáusanatigdlo kînama sânit. ²⁰Bâpalimit anigitse, Kaltfarinit kimágitse; nipitûmik kîmagtardluse tusarssautitdlugulo nalunaersiuk mána, nunap isuanut tutsiutísiuk okardluse: Nâlagkap kivfe Jáko utertípá. ²¹kilalíngitdlatdlo piunêrútúkut ingerdlatingmatik, imermik kordlortuliorpai ivnamit, ivnak kupivâ imermik kûlersitdlugo. ²²iluaitusunut erkigsvigssakángilak, okarpok Nâlagak.

1 Pít. 1,6. 7.

45,13.

sark. 18,4.

kapitalit 49.

Kristusimik, Siunivdlo inuisa pivduarnigssānik.

¹tusarnārsinga, sinerīssat ukorsê, inuiakatigttdlo ungasigsuse, siūneraritse. Nālagkap kaerkuvānga arnama timāta iluanit, anā-
 sark. 1,16. -nama ilumiugigatdlarmanga, atera erkaivā. ²kaneralo panatut kī-
 narigsutut itípā, agssangme tarrānut issertorpānga; karssūtípānga
 1 Mòr. 32,28. māngertornfagak, karssulivingminutdlo issertorpānga; ³okarfīgā-
 -ngalo: ivdlit tássa kivfara, Israfle nālangnarsivigssara. ⁴uvangale
 isumakaraluarpunga maungāinak erdlokissunga, nukiga asule nu-
 ngulugsnariga; taimāitok uvavnut erkartūssisigssak Nālagkamīpok,
 akigssarsisagssaralo Gūtima pārá. ⁵mānale okarpok Nālagak ar-
 nama timāta iluanit uvavnik piliortok kivfariumavdlunga, Jāko
 ingminut sāgterkuvdlugo, Israfle ingminut katerssugaorkuvdlugo u-
 -vangalo nālangnarserkuvdlunga Nālagkap issainut, Gūtigalo uvav-
 -nut píssautigerkuvdlugo; ⁶okarpok: nāmāngilak, kivfarigavkit Jākup
 ap.sul. 13,47. nagguvekatigigsortai makiterkuvdlugit, Israflimit torkortat sāgter-
 -kuvdlugit, kisiāne akimāngitsunut káumarkutigítipavkit, ánáussu-
 -tiga nunap isuanut atarkuvdlugo.

⁷ima okarpok Nālagak Israflip utertitsissā ivdlernartua tar-
 -nigdlit narrugissānut inuiait maujugissānut perkussissut kivfānut:
 kúngit issigiumārput nikuitdlutigdlo, nālagarssuitdlo patdlorumārput
 Nālagak pivdlugo ilumōrtok táuna, Israflip ivdlernartua pivdlugo
 2 Kor. 6,2. ilingnik kinersissok. ⁸ima okarpok Nālagak: tusarpavkit sáimáu-
 -ssivikut, uvdlorme ánáussivingme ikiorpavkit; sernigalutitdlo ange-
 -rutsitut inungnut túniúpavkit, nuna iluarsarkerkuvdlugo, kingor-
 -nússat inuerútut túniútarkuvdlugit, ⁹parnaerússanut okarkuvdlutit:
 61,1. anigitse, tártumītunutdlo: sarkúmeritse, inūtigssarsiorpavdlugit av-
 -kusernit saniāne, kákānguanilo merkuitsune tamane mangiarfekar-
 -kuvdlugit. ¹⁰kālisanatigdlo kilalísāngitdlat, kiangnerssúvdlo se-
 sark. 7,16. 17. -kernuvdlo ūsāngilait, mássa nagdligtuisssāta pāriumārpai tasísser-
 -sútdlugit imermut puilassumut. ¹¹kákāka tamaisa avkutigssautí-
 -kumārpāka, avkusinerssuākalo kagfartitáusáput. ¹²takuvatit uko
 18. ungasigsumit aggersut, takuvatit uko avangnānit ímavdlo tungānit,
 44,23. ukulo Sínit nunānit. ¹³kīmagtaritse, kilait ukorsê, nunalo, kí-
 -masugit, kīmagtarnise anísigik, kákat ukorsê, Nālagkap ínugtane
 tugpatdlersarmagit, nāgdliugtortanilo nagdligtormagit. ¹⁴Stunile
 okarpok: Nālagkap taimaitípānga, Nālagkap puiorpānga. ¹⁵arnap
 nālungiāngue puioartarerpā, timime iluata erniā nagdligtúsanago?

puioraluarpatdlũft, taimáitox uvanga puúsángilavkit. ¹⁶takuvat, itúmavnut titarpavkit; ungalorssuatit tákuvñitũnarput. ¹⁷ine-riartortitsissitit tuaviorumârpút; ilingnik inguvterissut piunêrú-ssissutdlo ilingnit aniumârpút. ¹⁸issitit ârdlortíkit tamaging-nut, takúsagitit, ukua tamarmik katingarmik ornigpâtít. ilumut ^{60,4} tt. ũmagama, okarpok Nâlagak: uko tamaisa ássûtítut atísavatit kiterusiutdlugitdlo nuliagssatut. ¹⁹piunêrutdlutit inuerúkaluaravit, nunatdlo inguvternikuínaugaluarmat, mãna tátornarsísavok nuna-gísavdlugo, ilingnigdlo foraissut ungasigdlísáput. ²⁰ãma kitor-natit kitornaersiutigaluatit tusâtít dlutit okarumârpút: najugara ^{Róm. 9,6-8.} — ^{4,11} tt. nivnigekâra, igdluãmft inigssitdlunga. ²¹okarumârpútít dlo ũma-tigkut: kia ukunínga kitornartártípânga? uvanga kitornaerútu-nga, ernisuitsunga, anisitaúvdlunga ajagtugaussunga, ukule kia perorsarpai? mássalo uvanga amiákússunga kisima; sumíkaming-me uko? ²²ima okarpok Nâlagak nâlagaussox: takuvat, agssá-ka kutdlarumârpáka akimángitsunut, inuiangnutdlo náparumâr-para katingatigitara; tauvalo ernitit aggiúkumârpait pernermig-dlugit, panisitdlo tuvímíkut erssugkumârpait. ²³kúngit angutisia-rísavatit, nuliaitdlo nâlagausst milugtitsissigísavatit. kīnamingnik ^{60,14.} nunamut patdlorfigiumârpâtít isigkangne kassernerit alugdlugit. misigiumârpútít dlo uvanga tássaussunga Nâlagak, uvavnik utar-kissut pakatsísángitsut. ²⁴píssarssuak tigussaminik arsârneká-sava? akiniaivduartuvdlũft autdlarússai aniguísápat? ²⁵áp, ima okarmat Nâlagak: píssarssuak autdlarússaminik arsârnekásavok, a- ^{Lúk. 11,21} t. ngutausersuvdlo tigussai aniguísáput; sakitsaissitit uvanga sakitsa-rumârpáka, kitornatít dlo uvanga ánáukumârpáka. ²⁶kunutitsissitit nerisíkumârpáka nangminek nekānik, putumalísáputdlo nangminek aungmingnit sórdlo vīnimit nutāmit; uvinigdlitdlo tamarmik misi-gísáput uvanga tássaussunga Nâlagak ánáussissit, utertitsissit Jā-kup ajugaussua.

kapitalit 50.

inuit píssússut. āma Kristusimik.

¹ima okarpok Nâlagak: nauk agdlagkat anānavsínut avíssutit, táukunínga autdlartíkiga? kinalũft akiligagssarsivfigigavko, táussu-múnga akigísagivse? [takuvare, akiginekarpuse ajortuliase piv- ^{52,3.} -dlugit, anānarsilo autdlartitauvok pīnerdlungnise pivdlugit. ²sók inoxángila tikiúkama? tordlortunga akissokángitsordlo? agssáka ^{59,1.} 2.

utertitsinermut náipatdlárdluínalerpat? nukérúnerpungalúntt ánáu-
-ssinermut? takuvat, agpissalússinivnik imax tigssortípara, kúg-
-ssuitdlo puilassuitsútípáka aulisagait imekángnermit tipitúngor-
-titdlugit kilagtitdlugitdlo. ⁸kilak atitípara tártumik, pórssuarmik
uligdlugulusók.

Mat. 11,²⁸ tt. ⁴Nálagkap náлагаussup tunivánga ajokersugkap okânik, kasu-
-ssumut tugpatdlernartumik okalungnek ilisimarkuvdlunga. kau-
-lerángat itersartarpánga siutiga itersardlugo, tusárkuvdlunga ajo-
-kersugkatut. ⁵Nálagkap náлагаussup siutiga angmarpá, uvangalo
Mat. 26, ^{67-68.} uteríngilanga, tunuariángilanga. ⁶tunuga manivara unataissunut,
Juán. 19,^{1-3.} erssákalo umivnik nutsuissunut; kfnara issertúngilara mitangnernit
kitserarnernitdlo. ⁷Nálagkap náлагаussup ikiorpánga, tamána piv-
-dlugo kángusugtitáungilanga, tamánalo pivdlugo kfnara manivara
ujarkatut, ilisimagama pakatsisarnekásángitsunga. ⁸kanigpok uvav-
-nik iluartútitissok, kia sakitsásavánga? atautsimut kekarta, kina-
una agssuardlersiga? uvavnut savssardle. ⁹takuvase, Nálagkap

Rúm. 8,^{34.} náлагаussup ikiorpánga; kia pitdlagagssautísavánga? takuvase, ta-
-marmik atissatut nungutdlásáput, okúnguit nerisavait. ¹⁰kia ar-
-dlavse Nálagak mianerá kivfáta nipá tusardlugo? tártúkut inger-
-dlassup ingminut kaumassorsíngitsup Nálagkap arka isumavdlúti-
-giliuk, Gútinilo tatigiliuk. ¹¹atale, tamavse ingnermik ikititsi-
-ssuse, karssunik ingniligssanik kiterusersimassuse, ingerdlavigisiuk
ingnivse ikumanera, karssutdlo ingnigdlit ikitase. agssavnit tamána
ilivsinut pivok; ánerntumut ínásause.

kapitalit 51.

tugpatdlersaut.

Rúm. 4,^{11.} ¹tusarnársinga, iluarnermik anguniartuse, Nálagkamik ujar-
-dlersuse; kaersok issigisiuk tuggarnekarnfigse, puilassuvdlo iterssâ
kagssornekarnfigse. ²Aaperát issigisiuk atátarse, Sâardlo ilivsinik
ernissok. mássa atausiugatdlartok kaerkuvara pivdluarkuvdlugulo
amerdlisardlugulo. ³mássa Nálagkap Síune tugpatdlersarpá, tug-
-patdlersarpai piunêrúnere tamaisa, puilassuitsua nautsvígsut nuá-
-nersutut isivdlugo narssailo kúgaitut Nálagkap nautsvíatut isiv-
-dlugit; tipaitsungnek nuánârnerdlo tássane ísáput, kujaniutitdlo
tugsiautitdlo nipát. ⁴tusainiaritse uvavnut, ínugtáka, inuit pi-
-gissáka, uvavnut siúmigsaritse. inatsit uvavnit aniumârmát, er-
-kartússisigalo sarkúmersíkumâravko inuiakatigít kaumarkutigssát.

⁵ iluarssusera patdligúpok, ánáussutigá nuivok, inuiakatigít talerma 46,13.
 erkartūsavai. sinerissat utarkivānga, taleralo neriugát. ⁶ issise ár-
 -dlortísigik kilangmut, nunalo issigisiuk tasavna; kilak nungujumár-
 -mat putsutut, nunalo atissatut nungutdlarumármát, inuilo toko-
 -rarumármata ípernatut; ánáussutigale isuanut ísavok, iluarssuseralo
 aserúsángilak. ⁷ tusarnársinga, iluarnermik ilisimassuse, inuiat
 ukorsé inatsisivnik ūmámiokartuse; ersekinase, inuit okauserdlug-
 -figigpase, mítatigdlnerilo ánilárutigekinasigik. ⁸ okúnguit neriu- Mat. 5,11.
 -márpait atissatut, merkutortutdlo neriumárpait merkualigtut;
 iluarssuserale isuanut ísavok, ánáussutigalo kinguárit kingugdlig-
 -ssainut atavok.

⁹ ekérit, ekérit, píssaunermik atissít, Nálagkap talia ūmá;
 ekérit sujornagutut sôrdlo erkardlerfngne itsarnitsane. ivdlit táu-
 -náungínerputit pikigtartumik avguissok ūmassorujugssuak tokut- 30,7.
 -dlugo? ¹⁰ ivdlit táunáungínerputit ímamik itinerssŭp angisŭp imá-
 -nik tigssortitsissok? ímap itinerinik avkutigssángortitsissok uter-
 -titat tássŭna ingerdlatitdlugit? ¹¹ Nálagkap utertitai uterumár- 35,10.
 -put, Sfunimutdlo píumárpait kímagtarldlutik; tipaitsŭt soraiuitsox
 niakuisa kulānísavok, tipaitsungnek nuánárnerdlo nāpísavait, alia-
 -sungnerdlo anersāminerdlo kimāsáput. ¹² uvanga, uvanga-una
 ilivsinik tugpatdlersaissox. suvdlutit inuit ersigaigit tokujumártut, Mat. 10,28.
 inuit kitornait ivigkatut ilissartut? ¹³ Nálagardlo puiorpat píngor-
 -titsissit, kilangmik isuititsissok nunamigdlo túngavilssok, ersitŭí-
 -narputitdlo uvdlox tamát ánilártitsissup kamangnera pivdlugo,
 aseruilerssárāngat. naungme tauva ánilártitsissup kamangnera? ¹⁴ i-
 -nuk pexitak kilamik iperagáusavok, tokúsángilak iterssame, neri-
 -ssagssaminigdlo ajorssásángilak. ¹⁵ uvanga tássaugama Nálagak Gŭ-
 -tit, ímamik uloriasárissox maligssue kagfŭmissártitdlugit; Nálagak
 katerssárssuit Gŭtiat tássa atera. ¹⁶ okausera kanernut ilivara, ag-
 -ssangmalo tarrānik matuvavkit, kilak ivertíkumavdlugo, nunalo
 túngavilerumavdlugo, Sfunimutdlo okarumavdlunga: ínugtarávse.

¹⁷ ekérsarit, ekérsarit, nikuigit, Jerŭsalát-â; Nálagkap agssainit
 pivdlutit ermusex kamangnerata pia imerfigigaluaragko; ermutsip Jer. 25,15 tt.
 nágkiúnartup kapue imerpatit alugtordlugulo. ¹⁸ tasiortigssakángilak
 kitornamine erniarissamine tamane; agssangmigut tigusissigssaká-
 -ngilak kitornamine perorsagkamine tamane. ¹⁹ tamáko mardluk
 ilingnut nagdliungmata, kia nagdligátit? perdluk ánilárnerdlo, káng-
 -nerdlo panalo nagdliungmata, kia tugpatdlersarniarpátit? ²⁰ ki-
 -tornatit nukérutdluínardlutik úpísimassut tamagingne igdlut akor-

-nisa isuine sôrdlo savaussarnarssuak napititak, Nâlagkap kamangneranik tamâkersimavdlutik, Gûtivit agpissalüssineranik. ²¹ tamána pivdlugo mána tusásagit, nâgdliugtutit úmâ, kâvikórtutit, vīnimitdle pinatit: ²² ima okarpok nâlagkat, Nâlagak Gûtit Inugtaminik serni-gingnigtox: takuvat, ermusex nâgkiúnartox tiguvara agssangnit, ermutsip kamangnerma piata kapue imísáisavatit kingorna. ²³ ki-siáne túniúkumârpara nâgdliugtitsissivit agssainut, táuko tarningnut okartut: pugit, tássûna ingerdlásagavta; tauvalo tunut nunatut itísagit igdlut akornáne ingerdlavigssatut.

kapitalit 52.

ãmalo tugpatdlersaut.

¹ exêrit, exêrit, píssaunerit atiuk, Stune-â, ássûtutit usornautit atíkit, Jerúsâlât-â, ungalûgak ivdlernartox úmâ; kipinexángitsumik mingugtûmigdlo ilingnut isertoxásáisangmat kingorna. ² ivsugtor-dlutit kassernfarit, makitdlutit igsiagit, Jerúsâlât-â: kungatsivit kilerutainik mátaakarit, Stunip pania úmâ autdlarússaussutit. ³ ima okarmat Nâlagak: akekángitsumik akigissaugavse aningaussáungit-sumik utertínexásause. ⁴ ima okarmat Nâlagak nâlagaussox: Inugtáka sujornagut Egivtinimut samungnarput tássane takornartau-niardlutik; Asôrivdlo perssûpai píssutekarnane. ⁵ mánalo súsauंगा máne? okarpok Nâlagak; mássa Inugtáka tigussáuput akekartí-nagit, perkussissaitdlo uártortorssûput, okarpok Nâlagak; ateralo uvdlut tamaisa asignagáutuínarpok. ⁶ tamána Inugtama pivdlugo atera ilisarísavât, tamánane pivdlugo taimanikut ilisarssísáput, Juán. 8,25. uvangaussunga okalugtox, tássauvunga. ⁷ atale, alianaingártut Róm. 10,15. kákane okáussivduartut isigait, erkigsinermik tusardlssut, ajúngit-sumik okáussissut, ánáussinermik tusardlssut, Stunimut okartut: Gûtit kúngiuvok. ⁸ ata kinerdlersortavit nipât, nipertik anípât, tugs.126,1.2. kîmagtarput atautsíkut, navsoxángitsumik issigingnârumâramik, Nâ-lagkap Stune utersarpago. ⁹ kîmagtarnise anísigik atautsíkut, Jerúsâlâp piunêrúnere ukorsê, Nâlagkap Inugtane tugpatdlersar-magit, Jerúsâlât utertingmago. ¹⁰ Nâlagkap taline ivdlernartox uliguaerpâ akimángitsut tamaisa issigititdlugit; nunavdlo isuisa tamarmik issigísavât Gûtivta ánáussinera. ¹¹ nigoritse, nigoritse, ¹² anísángínavse tua-48,20. anigitse tássanga, mingungnartut agtokinasigik; anigitse akornánit, evxiaritse Nâlagkap pekutainik erssugtuse. ¹² anísángínavse tua-viordluse, kímâssututdlünft ingerdlásángínavse; Nâlagak ingerdla-

-jumârmat sujunivsigut, Israïlivdlo Gûtia kingunivsigut malingnau-
-jumârmat.

¹⁸takuvat, kivfara ilisimassutut iliorumârpok; akitsivdlunilo ag-
-dlivdlunilo kutsigsingârumârpok. ¹⁴sôrdlo amerdlasût tataitsagtut ^{49,5 t.}
ilingnut, — táutua aserorsimangmat inugtut íkungnaersitdlugo, inuit
kitornainit takujuminánerulersitdlugo, — ¹⁵taimátaok akimángitsut ^{53,2 t.}
amerdlasût ingminut nikuínasuartísavai, kúngit okarnavêrsásaput;
mássa ingmingnut univkârinekángitsut issigiumârpait, tusêrsimángi- ^{Rôm. 15,21.}
-satigdlo sianigiumârpait.

kapitalit 53.

Kristusimik ániartitáusassumik nâlangnarsísassumigdlo.

¹okáussutigssarput kia ugperísavâ? kimutdlo Nâlagkap talia ^{Juán. 12,37 t.}
nalunaersimava? ²naulerpok naordlânguatut ktnâta sâne, sordlagtut
nunamit panertumit. takujuminarssusekarnanilo atarkinarssuseká-
-ngilak, takugalaravtigo; sakíminartumik táutokángilak. ³narru-
-gissak inuit taimaititât, angut ánialik igpingnartumigdlo misigissox, ^{52,14.}
sôrdlo kînatik táussumánga issertúsagait; asigínagaungârmat sûtí-
-ngilarput. ⁴ilumut táussuma igpigissavut erssugpai, ániautivutdlo
ingminut písipai; uvagutdle patigausorârput Gûtimit perdlugtitak ^{Mat. 8,17.}
nâgdliugtitak. ⁵kisiáne ikiligauvox pinerdlungnivut pivdlugit, se-
-kumisitauvox ajortuliavut pivdlugit; pitdlaut táussumúnga tugtox ^{1 Pít. 2,24. 25.}
erkigsíssutigârput, unatarnekarnarilo ajorungnaerutigâvut. ⁶tamavta
támalersugut savatut, tamavta maungáinak sâgtartugut; Nâlagkavdle ^{Juán. 1,29.}
tamavta ajortuliavut táussumúnga torartipai. ⁷erdlorkúnekardlune
nâgdliugkame karne angmángilá, sôrdlo savârak tokutsivingmut pi- ^{ap. sul. 8,}
-sitaussox, sôrdlulũnt sava kivssaissiminut nivdlíngitsok karnilo ^{32-35.}
angmâsanago. ⁸angnikitdliornartumit erkartüssivingmitdlo pêrdlugo
tigussauvox, kialo taigínauvai kingulerígsue? inüssut nunânit pêr-
-sitaungmat ínugtama pinerdlungnere pivdlugit perdlugitauvdlune.
⁹iluitsune ilivigssakartípât, tokuane písúmítitdlugo; mássalo iluait- ^{Mat. 27,57 tt.}
-suliúngilak, sagdlokítáumigdlo kanermiugissakángisáinarpok; ¹⁰Nâ-
-lagkavdle iluarâ sekumisikumavdlugo igpigissakartitdlugo. inüssutse
tuníssutitut pitdlarnavêrkússutitut túniúkuniuk, kinguágssaminik ta-
-kujumârpok uydlugssane amerdlisitdlugit; Nâlagkavdlo iluarissâ
pivdluarumârpok agssaisigut. ¹¹tarnime erdlokineranit kârsitdlau-
-tigssaminik takujumârpok; ilisarissaunermigut kivfama táussuma
iluartup amerdlasût iluartútísavai, ajortuliat erssugkamigit. ¹²ta- ^{Rôm. 5,18 t.}

-mána pivdlugo avguartikumârpara amerdlasûne, nukexarneritdlo paggatigissatut avguarfigísavai, mána pivdlugo: inûssutse túniung-
Lúk. 22,37. -mago tokumut, pinerdlugtunutdlo ilaliússaungmat; amerdlasût dlo ajortuliausiat táussuma erssungmago, savssarmatdlo pinerdlugtut sivnerdlugit.

kapitalit 54.

Siunip inernigssânik.

¹ kîmagtarit, ernisuitsutit kitornartângitsutit, kîmagtarnitit a-
Gal. 4,27. -nîkit nipitusârdlutit, nârtusuitsutit; kisîngorútup kitornai amer-
-dlanerungmata nuliarinekartup kitornainit, okarpok Nâlagak. ² tu-
-perssuit inigtoruk, tuperpit kaleraí isulkit píngisakarnatit; noka-
-rutai tagdlisikit, pâgutailo aulajaitdlisikit. ³ sivssoraiumâravit ta-
-lerpiup tungânut sâmiuvdlo tungânut, kinguâgssavitdlo akimángitsut
pigilerumârmatigik ungalûgkatdlo inuerútut inokartísavdlugit. ⁴ su-
-jôranak, pakatsísángilatit; kángusungnak, igtôrtínekásángilatit; ki-
-siáne inûsungnerpit igtôrnarssusia puiúsavat, uvigdlarnerússutsi-
-vitdlo mitangnarssusia erkáisángilat kingorna. ⁵ píngortitsissit
uvigigagko, Nâlagak katerssârssuit Gûtíat tássa arka; Isratlivdlo
ivdlernartua utertitsissigigagko, silarssûp tamarme Gûtianik taine-
-kartok. ⁶ Nâlagkap kaerkungmatit arnatut kímagaussutut isumâ-
-lugtutut, nuliarinekarkârtutut asigínagkatut, okarpok Gûtít. ⁷ ing-
-maralánguak kimagkavkit, katerssorumârpavkit angajorkautserner-
-mik angisûmik. ⁸ níngangnerssûp pitoráunerane kfnara ilingnit
ingmánguak issertoravko, isumagssuinermik soraiuitsumik anga-
-jorkautserfigiumârpavkit, okarpok Nâlagak utertitsissit. ⁹ Nûap
1 Mór. 9,11. imerssuatut ísavok tamána uvavnut; sôrdlo ugpernarsaissunga Nûap
imerssua kingorna nunamut nagdliutísángitsok, taimátaok ugper-
-narsaivunga níngalerfigiومانatit agpísalûkumanatitdlo. ¹⁰ mássa
Róm. 8,38.39. kákarssuit nigúsáput, kákánguitdlo aulalísáput; isumagssuinerale
ilingnit nigúsángilak, angerusigalo erkigsinartok aulalísángilak, o-
-karpok Nâlagak nagdligtuissit. ¹¹ nágdliugtutit úmâ, anorivdlusók
tingititâ, tugpatdlersarnekángitsutit, takuvat, uvanga ujarkatit iliu-
sark. 21, -mârpâka erdlingnartut túngavilerdlutit ujarkanik atdlarniussanik,
18-20. ¹² kâviliordlutitdlo aligormik, isâvflerdlutitdlo ujarkanik aumaussa-
-nik, kigdligfúsitdlo tamaisa erdlingnartunik ujaralerdlugit, ¹³ kitor-
Juán. 6,46. -natitdlo tamaisa Nâlagkamut ajokersugarititdlugit, erkigisingâr-
-dlugitdlo kitornatit. ¹⁴ iluarnermik píssarérnekásautit; erdlókinar-

-tumit alisimásautit, sujórásingínavit; ánilárnartumitdlo alisimá-
-sautit, patdlísangingmatit. ¹⁵ takuvatit akerartulerssártut, uvavnit
píngitdlat; nalingínax ilingnut akerartulerssártok ilingnut sāsavok.
¹⁶ takuvat, uvanga píngortípara sagfiortok, ingnerup aumainik su-
-pûissok, sulivdlune sákugssaliortok; âmátaok uvanga píngortípara
aseruissok, mumisitserkuvdlugo. ¹⁷ sákut tamarmik sorssugku-
-mavdlutit sananekartut pivdluásángitdlat, orkatdlo tamaisa er-
-kartūkumavdlutit pilersut ajortûtisavatit. tamássa Nálagkap kiv-
-faisa kingornússagssát iluarnigssátdlo uvavnit, okarpok Nálagak.

Rúm. 5,1.

kapitalit 55.

pisiniaritse akigssakarnase. Gûtip okausianik.

¹ kâ, kilalersuse tamavse-â, kaigitse imermut; aningaussau-
-tekángitsusilo, kaigitse pisiniardluse nerivdlusilo; kâ, kaigitse,
vînimigdlo ímungmigdlo pisiniaritse aningaussautekarnase akigssa-
-karnase. ² sôk aningaussanik ússersaivise nekigssáungitsumut,
kivfartornivse akê tuniumavdlugit kârsitdlautigssáungitsumut? tu-
-sardluarniarsinga, tauva ajúngitsok nerísavarse, tarnivsilok kârsi-
-lanartok nuánarisavât. ³ siutise manisigik ornigdlungalo; tusar-
-niaritse, tauva tarnise inūsáput; angerfigiumârpavsilok isuanut ítug-
-ssamik, Dâvimut isumagssuinivnik aulajaitsunik. ⁴ takuvat, inung-
-nut ilisimangnigtûtípara, sujulerssortigititdlugo inatsissigititdlugulo
inungnut. ⁵ takuvat, inuiait kaerkúsavatit ilisimángisatit, inuiaitdlo
ilingnik ilisimángitsut ilingnut arpagkumârpup Nálagak Gûtit pí-
-ssutigalugo Israflivdlo ivdlernartua píssutigalugo, usornarting-
-matit. ⁶ Nálagak ujarsiuk nanissagssautitdlugo; tordlorfigisiuk
kanigitdlugo. ⁷ iluaitsup kimagdliuk avkutigissane, piúngitsulior-
-tuvdlo kimagdligit erkarsautine sâgdlnilok Nálagakmut, táussuma
angajorkautserfigiumârpâ tauva; Gûtivtínut sâgkile, isumákínerto-
-kingmat. ⁸ mássa erkarsautíka ilivse erkarsautigíngilase, av-
-kutisilok uvanga avkutigíngiláka, okarpok Nálagak. ⁹ sôrdlo ki-
-lak nunamit kutsigok, taimátaok avkutíka kutsigput avkutivsínit,
erkarsautíkalok erkarsautivsínit. ¹⁰ sôrdlulo sialuit kanítdlo kilang-
-mit tugtartut tássunga utísanatik, kisiáne nuna matsagtertarpat
kingunigssiortitdlugo naggorigsúngordlugulo, nautstagssanik tuni-
-ssisitdlugo siaruartigagssanik, nekigssanigdlo nerissagssanik, ¹¹ tai-
-máisavok okausera kanivnit anissok; sunane uvavnut utísángilax,
kisiáne iluarissáka suliarísavai, nâmagsivdluásaválo, suna pivdlugo

Juán. 7,37.
sark. 21,6.2 Sám. 7,
12. 13.

65,1.

tugs. 103,
1-5.

tarmantiozas.

48,20. autdlartíkiga. ¹² anísagavse tipaitsugdluse, ingerdlatitauvdlusilo erkigsivdluse. kákarssuitdlo kákánguitdlo kīmagtarnitik anísavait kīnavse sāne, narssavdlo orpīsa tamarmik agssatik erssártásavait. ¹³ kanungnerit náusáput orpigkat kinguárdlugit, tipigigsússánguitdlo náusáput kakitdlarnakutit taortigssait; Nālagkamut tusámassáu-ssutáusavok nalunaerkutigssauvdlunilo isuanut ítugssak pīarneká-sángitsok.

kapitalit 56.

Nālagkap igdluanut isertugssanik. kingminik nivdlíngitsunik.

¹ ima okarpok Nālagak: erkartūssisigssat maleruarsigik iluar-tuliordlusilo, ánáussutiga kanigdlingmat nagdliúsavdlune, iluar-
51,6. -ssuseralo sarkúmísavdlune. ² pivdluarpok inuk taimailiortok, inūp kitorná tamatumínga aulajangiússissok, sapāmut misigssortok ná-lingínautíkumanago, agssangminut misigssortok sūnguamik ajor-tuliorkunagit. ³ avdlanertardlo Nālagkamut ilángútok okarumá-
5 Mór. 23,1. 3. -sángilak: Nālagkap ínugtaminut avigsártísasimavānga; angutáu-ssutaiagardlo okásángilak: árit, orpiuvunga panertok. ⁴ ima okar-mat Nālagak angutáussutaiagkanut sapátivnut misigssortunut, ilua-rissavnik kinersissunut angerutsivnik aulajangiússissunut: ⁵ ig-dluvne ungaluvnilo tuniumárpáka inigssamik atermigdlo ernernit
sark. 2,17. paningnitdlo ajúngínerussumik; atermik isuanut ítugssamik tuniu-márpáka pīarnekasángitsumik. ⁶ avdlanertatdlo Nālagkamut ilá-ngútut kivfartūkumavdlugo Nālagkavdlo arka asajumavdlugo táu-ssumúnga kivfagssaujumavdlutik, tamaisa sapāmut misigssortut nalingínautíkumanago angerutsivnigdlo aulajangiússissut, ⁷ táuko
sark. 21,10. apútikumárpáka kákavnut ivdlernartumut tipaitsugtitdlugitdlo ig-dluvne tugsiartarfingme; tuníssutait ikivkagagssat tuníssutaitdlo tokutagssat nuánarissáusáput tunissiviutivne; igdluga igdlumik tug-siartarfingmik tainekasangmat inuiangnut tamanut. ⁸ Nālagak nālagaussox Israflip pigissainik kimátitanik katerssuissox okarpok: āmalo katerssuiumárpunga táussumúnga pigissainutdlo katerssug-
Juán. 10,16. -kanut. ⁹ narssap nerssutai tamavse-ā, neriartoritse, nerssutit orpīgpalíngmītuse tamavse-ā. ¹⁰ kinerdlersue tamarmik tagpīput, ¹¹ kī-
Hsk. 33,7. 8. ilísimassakángitdlat; tamarmik kingmiúput nivdlíngitsut, kílungnex nalussut, íngavdlutik singnagtortut, sinerulugkumassut. ¹¹ kí-siáne kingmiúput nāmagsiuitsut, kársitdlarneš ajortut; pārsi-
Fil. 2,21. -ssūput sujunekajuitsut; tamarmik maungáinax ságput, nungut-

-dlutik nangminersiorumatūput; ¹²[okararaut]: kaigitse, vīnimik aigdlisaunga, imigssamik silaerúnartumik nāmagsísaugut; akagulo uvdlumisut ísavox, pingártuatsiáusavox.

kapitalit 57.

tunússissumik. nikanartut Gútip najorai.

¹ iluartut píagaussarput, ūmámiugingnigtokángilardlo; inuitdlo isumagingnigtut katerssugaussarput; malugingnigtokángilardlo, iluar-
-tut katerssornekartarmata perdlúp sujornagut. ² erkigsivingmut
isísáput; ínángavingmingne unigfexásáput issertuiitsumik sakissut.
³ ilivsile maunga patdligtūsassuse, ilivse tórnisartup kitornai Hok. 16.
uverssaissuvdlo uverssartuvdlo kinguai. ⁴ kina nuánaraisiuk? ki-
-mut kanerse aitsartípisiuk okarsordlusilo? pinerdlungnerup
erniaraluse sagdlunerup kinguáríngínerpáse? ⁵ Gútinut kipsisassuse
orpigssuit pilutartút tamarmik atáne, merdlertunik tokutsissartuse
kūnguane ivnat kuvnerine. ⁶ kūnguit avgugaine avgútigssakar-
-putit, táukorpiat ímiarsiagssarátit, táukunúngalo kuerartarpatit
tuníssutit kueragagssat, tuníssutit nekigssat pigdliaralugit; tamáko
tugpatdliutigísanerpáka? ⁷ ínarfigssat kákamut kingigtumut nuisa-
-ssumut ilivat, tássungalo majuarputit tuníssutinik pigdlfumav-
-dlutit, ⁸ ilingnigdlo erkáissutit matup tunuanut matserftdlo tu-
-nuánut ilissarpatit; uvanga tunutdlunga ulisagavit majuardlutitdlo
ínarfigssatdlo nerugtordlugo angerdlutitdlo táukunúnga; ínartarfiat
kajungerissarpat, agssangmigsok takulerángagko. ⁹ ūliautekardlutit
kúngimut piartorputit, tarnutigssautititdlo amerdlakaut; uterssar-
-titit autdlartípatit ungasigsumut, nakigdlivutitdlo unerivfingmut
agdlát. ¹⁰ avkutigissavit amerdlássusiat erdlóksutigát, okarna-
-tittle: taimaitdle; inūssutigssamik navssáravít nukigdlāngikat-
-dlarputit. ¹¹ kimut mianerssorpit sujôravdlutitdlo sagdlussarâ-
-ngavit? mássa uvanga erkáingilarma, ūmámiugíngilarma. imái-
-ngila: isuanitdle nipangerama, mianeríngilarma? ¹² iluarssutsit 42,14.
nalunaerpara suliatitdlo, iluakutigísángínagkit. ¹³ nivdlialeruvit,
katerssugkavit ánautdlisít. kisiáne anorip tamaisa kangátáuku-
-márpai, anersárnerínaup autdlarúsavai; uvavnigdle tatigingnigtup
nuna kingornússarisavâ kákaralo ivdlernartox pigilerdlugo. ¹⁴ o-
-kausekarumárpordlo: nalingmagterigitse, nalingmagterigitse, av- 26,2.
-kutigssax iluarsarsiuk; nágfigerkajánartut ínugtama avkutigssánit 62,10.
píarsigik. ¹⁵ ima okarmat kutsigsok angneruvsártox, soraiuitsumik

inekartok ivdlernartumigdlo atilik: kutsigsume ivdlernartumilo ine-
 tugs. 51,19. -karpunga, āmátaok sekumítumik nikatdlortumigdlo anernilingne,
 inūmarigserkuvdlugo nikatdlortut anernerat, sekumítutdlo ūmatāt.
 16 sakitsaiumángínama isuanut atassumik níngagkumanangalo so-
 -raiuitsumik; anernerat ajulekinavok kínama sáne, mássa aner-
 -nigdlit uvanga píngortíkika. 17 píumatúvatdlárdlune ajortulingmat
 níngautigára, patigdlugulo issertorpunga níngagdlungalo, tauvalo
 kigdlormut ingerdlavok ingerdlavigiumassamigut. 18 ingerdlavigi-
 -ssai takuváka, katsorsarumárpara tasissersútdlugulo; nāmag-
 -tumik tugpatdlersarumárpara táuna aliasugtortailo. 19 kardlut
 anitagssát píngortípara: erkigsinek, erkigsinek ungasigsunutdlo
 Evf. 2,17. kanigtunutdlo, okarpok Nálagak; katsorsarumárparalo. 20 iluait-
 -sutdle imartut magdlersorssuartut íput, táuna uningnek saperpok,
 Jút. 18. maligssuisalo narkata perujue marrardlo kagfartítarait. 21 iluait-
 48,22. -sunut erkigsivigssakángilak, okarpok Gútiga.

kapitalit 58.

ísíngíniarnermik sapámigdlo.

1 nípitúmik tordlulagit kajagssūssakarnatit, nípigtorit suv-
 -dliartáussuartut, íngtákaló nalunaerfigíkit pinerdlungnerinik, Jā-
 -kúkutdlo ajortuliausiánik. 2 uvangame ujaraluarpānga uvdlut ta-
 29,13. -maisa, avkutigerkussákalo ilisimajumavdlugit kajumigput; inuiag-
 -tut iluartuliortutut Gútimik erkartūssisigerkussainik taimaititsí-
 -ngitsutut ilivdlutik píumavfigānga erkartūssisinik iluarnerup pínik,
 Gútimut patdligtūkumavdlutik kajumigput. 3 [okartarput]: suv-
 -dluta ísíngíniarpugut, issíngínavit? suvdlutalo ingmivtínik nág-
 -dliugtípugut, ilagsiumángínavit? takuvase, ísíngíniarāngavse ka-
 -jungerissase piniartarpase kivfartortisilo tamaisa unigtailivdlugit.
 4 takuvase, sakitsaiumavdluse agssortūkumavdlusilo ísíngíniartar-
 -puse, tigdlugtaiumavdlusilo arfavsínik iluaitsumik. ísíngíniásaeritse
 taima, níperse kutsigsume tusardliuterkuvdlugo. 5 tássaunerpa ísí-
 -ngíniarnek kinigagssara, uvdlok inúp ingminik nágdliugtívfiá, ivig-
 -ssuartut nakatdlune púgssiamutdlo arssanutdlo ínarpat? tamána
 ísíngíniarnermik taiumaviuk, uvdlormik Nálagakap nuánarissagssá-
 -nik? 6 imáipok ísíngíniarnek kinigagssara: kilerússáikit kilerutit
 iluaitsumik sukatigkat, nangmáutap kilernere inguvssortíkit, ajor-
 -tumik pássutatit autdlartíkit nálagaitsut, nangmáutat tamaisa kig-
 Mat. 25, -torákit; 7 kágtok avigsiguk nerissagssangnik, nágdliugtut maler-
 34-40.

-ssugaussut igdlumut isertíkit, tamakángitsumik takussakaruvit, ánorártoruk, uvinekatingnut issigingitsùssárnatit. ⁸tauva káumar-
-kutigssat ersserumârpok kaulersutut, iluarsinigssatdlo naulera-
-suarumârpok; tauva iluarssutsit sujunigkut ingerdlajumârpok, Nâ-
-lagkavdlo nâlangnarssusia kingunigkut malingnaujumârpok. ⁹tau-
-va tordloruvit, Nâlagak akiumârpok; nivdliaguvit, okarumârpok: 52,12.
tássauvunga. nangmaut akornangnit pêrugko mitagdlernatitdlo
piúngitsumigdlo okalungnatit, ¹⁰tarnitdlo kâgtumut ornigutíkugko,
nâgdliugtup tarnâ kârsitdlartitdlugo, tauva káumarkutigssat târ-
-tume nuumârpok, taggarigsordlo ilingne uvdlup kerkatut ísavok. 2 Mór. 10,23.
¹¹Nâlagkavdlo tasíssersütunarumârpâtit tarnit kârsitdlartitdlugo
nuname paningártume nukisitdlo píssagtitdlugit; taimáikumârp-
-titdlo sôrdlo nautstvik imilersugak, sôrdlulo puilassoq imermik Juán. 7,38.
angilugtorfiúngitsoq. ¹²iligkut karmarnekasáput piunérúnerit it-
-sarnitsat, kinguârigsokartitdlugo ũkarnerínausimassut náparter-
-kísavatit, tainekásautitdlo kupinernik karmaissumik avkusiner-
-nigdlo iluarsaíssumik inokarsínangorsardlugit. ¹³isigkat sapâmit
alisíkugko, uvdluvne ivdlernartume kajumigissat suliariumanago, 56,2.
sapât taigugko nuánersumik, Nâlagkavdlo ivdlernartûtâ nâlangnar-
-tumik, nâlangnartíkugkulo avkutigiúmassatit atornagit, kajumigi-
-ssatitdlo piniarnagit, asule okalungnatit, ¹⁴tauva Nâlagak nuá-
-nârutigísavat, kimugsersíku márpavkitdlo nunap kákánguisigut ner- 1 Mór. 27,
-dlerumârdlutitdlo atátavit Jákup kingornússânik; Nâlagkap karna 28 t.
taima okalungmat.

kapitalit 59.

Israilip perdlútainik ánangnigssânigdlo.

¹takuvat, Nâlagkap agssai ánáussinermut náipatlāngitdlat,
siutailo tusānermut ivssuvatdlāngitdlat; ²kisiáne ajortuliavse iliv-
-silo Gútersilo avigsártípāse, ajortuliautsivsiló kfnā ilivsínit isser-
-tortípāt tusarnekartailivdlusilo. ³mássa agssase mingugsimáput
aungmik, agssavsilo inuvai ajortulinermik; kardluse okalugput sag-
-dlunernik, orkasilo iluaitsumik anitsíput. ⁴iluarnermik okalūssi-
-ssokángilax, ilumôrtumigdlo erkartūssissoxángilax. sūngitsoq ta-
-tigāt okalungnerdlugdlutigdlo; erdlókíssúmik ilumiuLERAMIK piú-
-ngitsumik erníput. ⁵mánit pulateriárssuit ivait tukersípait, nig-
-ssavarssuit nigainik ikártiterivdlutik; mánínik nerissoq tokúsavok,
káráine pulateriárssuk kamangnertók tukeraraok; ⁶nigautait áno-

- 61,10. -râgssáungitdlat, suliaitdlo uliginek ajornarput; suliait suliaung-
-mata piúngitsut, iluaitsuliatdlo agssaini⁷put. isigait ajortu-
Rúm. 3, -mut arpagput, tuaviorput píngitsup aua kuísavdlugo; erkar-
15-17. -sautait erkarsautáuput piúngitsut, perdlugdlo aserornerdlo avku-
-sinerssuini⁸put. avkut erkigsinartok naluvât, inardluíssuteká-
-ngilardlo tungmissartagaine; avkusinitik ingmingnut mumisítar-
-pait; nalingínax tássûna ingerdlassok erkigsinermik nalussaraok.
9 tamána pivdlugo inardluíssut ungasigparput, iluarssuserdlo pat-
-dli⁹ngilarput; kaumassok utarkigavtigo, sunauvfale târpok; kauli-
-sasorigavtigo taggarigsume sakivugut. 10 karmak savtíparput tag-
2 Pítr. 1,9. -pítsutut; issexángitsutut savtítarpugut. uvdlop kerkane nâgkiú-
-tarpugut sôrdlo târsissume; târtumípugut tokussutut. 11 tamavta
uiánissârpugut nánutut, tuínguatut nigsâlârpugut; inardluíssut utar-
-kigaluaravtigo pekángilax; ánâssut utarkigaluaravtigo ungasig-
-parput. 12 pinerdlungnivut amerdlaxingmata tákungne, ajortu-
-liautsivutdlo akissarmata agssuaraluta; mássa pinerdlungnivut
uvavtíni¹²put, ajortulíavutdlo nalujungnaerpavut. 13 pinerdlugd¹³lutalo
Nâlagax miserratigavtigo, tunuardluta Gûtivta kingornanit, inar-
-dlínermik sakítserínermigdlo okalugdluta, okautsinik sagdluínau-
-ssunik ilumiulerdluta anitdlugitdlo ūmativtí¹⁴nit. 14 inardluíssutdlo
tunuartitauvok, iluarssuserdlo ungasigsume unigpok; ilumôrnek
akugdlârmat igdlut akornáne, issertuiuínerdlo isernek ajuler¹⁵mat.
15 taimáitumik ilumôrnek maxaíssinarpok, ajortumigdlo alarsissok
paggatiginekartarpok. tamána Nâlagkap issigâ, iluaríngilâlo inar-
-dluíssutekángingmat. 16 issigâ inokángit¹⁶sok, tupigusugpordlo tug-
-síússissokángingmat; kisiáne taline igdlersortigâ, iluarssutsilo na-
63,8. -júmissigâ. 17 iluarnek ativâ sâgtuaussatut, niakorornavêrutdlo á-
Evf. 6,14. 17. -náussut niakuaní¹⁷pok; ánorássat akiniutit atissarai, ilungersor-
-nerdlo kagdlersautit¹⁸ut uligâ; 18 akiliutigssax migssiliordlugo, ka-
-mangnek nâmagtíkumavdlugo erdlókisitsissiminut, akiliutigssardlo
akerartortiminut; sineríssanut akiliutigssax nâmagtíkumavdlugo;
19 Nâlagkap arka mianerissaorkuvdlugo sekernup tarritsarfianit, nâ-
-langnarssusialo nuissarfianit; aggerpat kûgssuartut supissutut Nâ-
-lagkap anernerata anordlilíússátut. 20 Sfunimutdle piumârpok uter-
Rúm. 11,26. -titsissok, Jâkúkúne pinerdlungnermit sâgtunut, okarpok Nâlagax.
21 tamássalo táukunúnga angerusiga, okarpok Nâlagax: aner²¹nera
ilingnik kulangtssok okautsí²¹kalo kanernut ilissáka, táuko nigúsángit-
-dlat kanernit kinguâgssavitdlo karninit kinguâgssavitdlo kinguâg-
-ssaisa karninit, okarpok Nâlagax, matumánga isuanutdlo agdlât.

kapitalit 60.

káumalerit.

¹ pilerit, káumalerit, káumarkutigssat aggermat, Nálagkavdlo ^{9,2.}
 nálangnarssusiata nuivfigingmatit. ² takuvat, nuna matôrsimavok
 tártumik, inuiaitdlo kausuitsumik; ivdlitdle Nálagkap nuivfigátit,
 nálangnarssusialo ersserpok kuligkut. ³ akimángitsut sakiumárput
 kaumassungne, kúngitdlo nuinerpit akisungnerane. ⁴ issitit árdlor- ^{sark. 21,24.}
 -tíkit tamagingnut, takúsagitit, ukua tamarmik katingarmik ornig- ^{49,18.}
 -pátit; ernitit ungasigsumit aggisáput, panisitdlo kivssumiásavait. ^{49,22.}
⁵ tauva issigingnigdlutitdlo pingnigtûmalerumárputit, ûmatitdlo tig-
 -dlerdlunilo nerugtorumârpok, ímap kigdlinganîtorpagssuit iling-
 -nut sangugpata, akimángitsutdlo katerssarpagssuisa ornigpatit. ^{49,12.}
⁶ katigagtût amerdlássusiata matôrumârpátit, pangalingnertût Mf-
 -tiâmit Eivfamitdlo; Ssipamit tamákerdlutik aggisáput; kûltimik ^{Mat. 2,11.}
 tipigigsáumigdlo kakortumik âtsiumárput, Nálagkavdlo únersiuti-
 -ginexarnigssâ okautigísavât. ⁷ Kítarip savautai tamarmik ilingnut
 katerssornekásáput, Nipâjúp savarssuartaia inûsugtut kivfartûsa-
 -vâtit. tunissiviutivne pigdliutiginexásáput nuánarissauvdlutik, ig-
 -dlugalo takoránersok takoránersarumârpâra. ⁸ kikut-uko nuiatut
 súkalissârtut, tuínguatut pulassarfingmingnut tingmissutut? ⁹ má- ^{Mat. 8,11.}
 -ssa sineríssat utarkivānga, umiarssuit imavigsiortut sagdliúput;
 kitorнатit aggiúsagait ungasigsumit sílviutitigdlo kûltiutitigdlo nag-
 -sataralugit, Nálagkap Gútitvít arka píssutigalugo Israflivdlo iv- ^{55,5.}
 -dlernartua píssutigalugo, usornartingmatit. ¹⁰ avdlanertat unga-
 -lorssuatit karmásavait, kúngísalo kivfartûsavâtit; mássa níngag-
 -dlunga patigkaluaravkit, sáimáussivdlunga angajorkautserfigâvkit.
¹¹ isâvísit matuersimáinásáput, uvdúkutdlúnft únuácutdlúnft ma- ^{sark. 21,25 t.}
 -tunexásangitdlat; akimángitsut katerssarpagssue ilingnut aggiú-
 -nexásangmata, kúngílo ilingnut ingerdlatitauvdlutik. ¹² mássa i-
 -nuiaitdlúnft nálagauvftdlúnft ilingnut kivfartorumángitsut píagáu-
 -sáput, inuiaitdlo táuko piunêrutdluinásáput. ¹³ Lípanûnip alu-
 -tornarssusia ilingnut písavok, kanungnerit orpítidlo mángertut
 ipaitsutdlo atautsíkut, ivdlernartûtima inâ takoránersarkuvdlugo;
 alutornarsisíkumârpâralo isigkama inât. ¹⁴ pugdlutik ilingnut piu-
 -márput nágdliugtitsissivít kitorнатit, patdlorumârpútdlo isigkavit ^{49,23.}
 aluinut tamarmik ilingnik asigssuissut, taiumârpátitdlo ungalûg-
 -kamik Nálagkap pianik, Stunimik Israflíp ivdlernartuata pianik.
¹⁵ kimagauvdlutit kíngarissaugavit sarssúnexarnatitdlúnft, taortig-

-ssânik inornartikumârpavkit isuanut ítugssamik tipaitsugtitdlu-
-titdlo kinguârfigsoxartitdlugo. ¹⁶ akimángitsut ímuat milúsavat,
kúngitdlo iviangê milúsavatit; misigísautitdlo uvanga tássaussunga
Nálagak ánáussissit utertitsissitdlo Jákup ajugaussua. ¹⁷ kang-
-núsak taortekartikumârpâra kúltimik, savigdlo taortekartikumâr-
-para sílvimik, kissuitdlo taortekartikumârpâka kangnúsangnik,
ujarkatdlo taortekartikumârpâka savigmik; takusaissititdlo piler-
-sorumârpâka erkigsinermik, nálagkersortititdlo iluarnermik. ¹⁸ i-
-luáinermik tusásáisáput nunangne, perdlungmigdlúnt aseruiner-
-migdlúnt kigdligissangne náme; kisiáne ungalorssuat táisavat
^{26,1.} ánássúmik, isávfisitdlo usornautinik. ¹⁹ sekinek káumarkutigísái-
sark. 21,23. -savat uvdlúkut, káumatdlo kaumasángilak káumarsásavdlutit; ki-
-siáne Nálagak káumarkutigísavat isuanut agdlât, Gútitdlo usor-
-nautigísavat. ²⁰ sekernit tarrísáisavok, káumatitdlo nungúsáisa-
-vok; Nálagak káumarkutigísagagko isuanut agdlât, tauvalo uvdlut
aliasugfisit násimásáput. ²¹ inugtatiitdlo tamarmik iluartúsáput,
isuanut agdlât nuna pigísavât; naorkingnek tássáusavok ikússu-
-gara, agssangma sulíât nálangnarsíssutigssara. ²² mingnek túsín-
-tilingúsavok, nikanarnerdlo inuíángúsavok píssaussut. uvanga
Nálagak tamána tuaviútigiumârpâra nagdliuvfigsságut.

kapitalit 61.

Kristuse tipaitsungnartumik okáussissok.

¹ Nálagkap nálagaussup anernerata kulangerpânga; taimái-
Lúk. 4,18-21. -tumik Nálagkap tanípânga nágdliugtut tusarnersumik okaorkuv-
-dlugit, autdlartípânga aserorsimassunik ūmatigdlit mátuserkuv-
-dlugit, autdlarússaussut tordlulavfigerkuvdlugit iperarnekarfigssa-
-mik, parnaerússatdlo ánvigssamik, ² tordlulautigerkuvdlugo Ná-
-lagkap ukiua sáimáussivik, Gútivtalo uvdlua akiniaivfik, aliasugtut
tamaisa tugpatdlersarkuvdlugit. ³ Stunip aliasugtue pigssísagíka,
niakorúmik pínersáumik tuninekarkuvdlugit arssat taortigssânik
úliamigdlo tipaitsúmik aliasungnerup taortigssânik uligússamigdlo
usornáumik anernerup nikatdlortup taortigssânik, tainekásassutdlo
orpigssuarnik iluarnerup pínik, Nálagkap ikússugainik nálangnar-
-síssutigssainik. ⁴ karmásavaitdlo piunêrúnerit itsarnitsat, sujug-
58,12. -dlerne agdlât nungúnikússut náparterkísavait; nutângortísavait
ungalúgkat piunêrútut, kinguârfigsoxartitdlugo nungúnikúsimassut.
⁵ takornartatdlo kekarumârput savautise páralugit, avdlanertatdlo

naussorigsaissigalugitdlo vīnekutilerissigisavase. ⁶ilivsile taineká-
 -sause Nālagkap palasertainik, Gūtivta kivfainik taiumârpâse; a- ^{1 Pitr. 2,9.}
 -kimángitsutdlo pekûtait neriumârpase, usornarssusiatdlo usornar-
 -ssuserilisavarse. ⁷kángusugssuserse mardloriardlugo taorsisavok,
 mitautiginexaraluartutdlo kīmagtásáput pigssamingne; tamána piv-
 -dlugo mardloriagkamik pigissakásáput nunamingne; tipaitsût so- ^{40,2.}
 -raiuitsok pigssarât. ⁸uvanga tássaugama Nālagax inardluissúmik
 asangnigtok tuníssutdlo ikivkagagssak arsárúmik ilalik kíngaralugo;
 taimáitumik akigssarsiangssât ilumórnermut nâpertúkumârpâse, a-
 -ngerfigiumârpâkalo isuanut itugssamik. ⁹kinguágssaitdlo nalu-
 -násángitdlat akimángitsune, timainitdlo píngortut inuiait akornáne;
 nalingínaup táukunínga takungnigtup ilisarísavai tássaussut erkar-
 -dlerit Nālagkap pivdluarkussai. ¹⁰Nālagkame tipaitsokaunga,
 tarniga kīmasugpok Gūtivne; atissartártingmanga ánássúmik ulig- ^{sark. 7,9. 10.}
 -dlungalo kagdlerisúmik iluartaussúmik, sôrdlo uvigssak píner-
 -sáumik niakorusersok palasisut, sôrdlulo nuliagssak ássuartok
 pekutínguaminik. ¹¹sôrdlume nunap naulersitane sarkúmersítarai,
 sôrdlulo nautsviup ingminut siaruartigkat naulersítarai, taimátaok
 Nālagkap nālagaussup iluarnex únersiutigingningnerdlo naulersísavai
 akimángitsut tamarmik tákuáne.

kapitalit 62.

Sīunip iluarnigssânik.

¹Stune pivdlugo nipangísángilanga, Jerúsâlât pivdlugo uní-
 -ngásángilanga, iluarnigssâ nuitserdlugo kaumangártutut, ánássutâlo
 ikúmarigsitserdlugo ikualassutut. ²akimángitsutdlo iluarssutsit
 takúsavât, kúngitdlo tamarmik nālangnarssutsit takúsavât, tai- ^{sark. 2,17.}
 -savâtitdlo atermik nutâmik, Nālagkap karnata nalunaigagssânik.
³niakorutaujumârpuitdlo takoránersok Nālagkap agssaine kaoru-
 -tauvdlutitdlo kúngimut nāmagtok Gūtivit itumâne. ⁴kingorna
 kimagaussúmik táisángilâtit, nunatdlo inuerúnermik táisángilât ki-
 -ngorna; kisiáne táisavâtit kajumigissavnik, nunatdlo nuliarine-
 -kartumik; Nālagkap kajumigingmatit, nunatdlo nuliarinekarmat.
⁵sôrdlo angut inúsugtok niviarsiamik nuliartartok, taimátaok ine-
 -riartortitsissitit ilingnik nuliásáput; sôrdlulo uvigssap nuliagsse
 tipaitsûtigissarâ, taimátaok Gūtivit tipaitsûtigisavâtit. ⁶Jerúsa-
 -lât-â, pigártut ungalorssuangnut takusaissûtikumârpâka, uvdlok
 tamât únuardlo tamât nipangíngitdluínásassut. Nālagkamik erkai-

tugs.137,5.6. -ssartuse-â, nipangernavêritse; ⁷nipangerfigitsailisiuk, Jerûsalât pissarêrnekarserdlogo únersiutigigitserdlugulo nuname. ⁸Nâlagak ugpernarsaivok talerpine narkigsigalugo píssaunerme talia [okar-dlune]: ilumut kingorna karriutitit akerartortingnut nerissagssa-
 57,14. -ritisángiláka, vîinigssautivítldo tunguat erdlokíssutigissat avdla-
 nertanut imertísángilara; ⁹kisiáne katerssortaisa nerísavait Nâ-
 lagak únersiutigalugo, erkússissaisalo imísavát ivdlernartútima si-
 lardlfne. ¹⁰ingerdlagitse, ingerdlagitse isávffsigut, inuiait avku-
 40,10. -tigssát iluarsarsiuk; nalingmagterigitse, avkusinerssuak naling-
 sark. 22,12. -magtersiuk, ujaráluinik píarsiuik; inuiakatigfngnut katíngatigssak
 kutdlarsiuik. ¹¹takuvase, Nâlagak tusartitsivok nunap isuanut;
 Stunip pania okáusiuk: takuvat, ánangnigssat nagdliutilerpok; ta-
 -kuvat akiliúne nagsatarigâ, akiniutálo kfnâta sánítok. ¹²taineka-
 -rumârputdlo inuiangnik ivdlernartunik, Nâlagkap utertitainik; iv-
 -dlítldo tainekarumârputit ungalûgkamik aperkutigissamik kima-
 -gáungitsumik.

kapitalit 63.

tunguiaivfngmik tungmaissok. tugsíut.

¹kina-una Eitumimit aggersok, augpatdlarigsunik atissalik
 34,5 t. Bûsramit pissok? una ássuangártok ássûtíminik, inûserigsok nu-
 -kime angíssusiane? uvanga-una iluarnermik okalugtok, ánáu-
 sark. 19, -ssinek pímaussok. ²sók ássûtít augpalugpa, atissatítldo sórdlo
 11-15. tunguiaivfngmik tungmaissup atissai? ³tunguiaivfik tungmarpara
 - 14,19 t. kisima, inuiakatigft atautsimigdlûnft ilakartíngilânga. tungmarpâka
 34,8. níngangnivne tugdlardlugítldo kamangnivne; taimáitumik tunguata
 atissâka serparfigai, ássûtíkalo tamaisa mingugtípâka. ⁴mâssa
 59,16. uvdlok akiniavfigssak ûmâmiugâra; ukiook utertitsivigssara nag-
 -dliúpok. ⁵kiviarâma ikiuissokángilak, tupigusugpungalo najúming-
 -nigtokángingmat; kisiáne talerma igdlersorpânga, kamangneralo
 najúmissigâra. ⁶taimáitumik inuiakatigft tugdlarpâka níngangnivne,
 silaerúnartumígdlo ímpâka kamangnivne, tunguatdlo nunamut kui-
 -vara.

⁷Nâlagkap isumagssuínere erkartorniásavâka, Nâlagkap úner-
 -siutigínexarnígssâ tamaisa Nâlagkap uvavtínut kanok-iliornere
 migssiliordlugit, ajúngitsuliarpagssuilo Israflíkúnut, kanok iliorfi-
 -gingmagit angajorkáussutse isumagssuingârssutsilo migssiliordlu-
 -git. ⁸okarpok: ilumut tamâssa ínugtâka, kitornat sagdlúsángitsut;
 taimáitumik táukunúnga ánáussissûlerpok. ⁹erdlokíssutait tamaisa

erdlokíssutigai, kfnátalo íngiliata ánaupai. asagamigit nagdligiga- 2 Mór. 33,
 -migitdlo utertípai táussuma; kividglugitdlo erssugpai uvdlut ta- 14. 15.
 -maisa itsarssuardle. ¹⁰táukule uteríput, anerneralo ivdlernartox
 ajuatdlagtípát; taimáitumik avdlángordlune táukunúnga akerartor-
 -túlerpok; nangminex táukunúnga sorssugpok. ¹¹tauva erkaivai
 uvdlut itsarnitsat, Mórsase ínugtani. sumípa ímamit majuartit- Epr. 3,1-6.
 -sissát savautime párssissátigut? sumípa anernerminik ivdler-
 -nartumik akornánut túniússissok, ¹²Mórsasip talerpiagut inger-
 -dlatitsissok nálangnarssutsime talianik, imerssuarmik kupissi-
 -ssok kfnaisa sáne, isuanut agdlát tusámassángorkuvdlune? ¹³iti-
 -nerssuákut táukunúnga ingerdlatitsissok kimugtuarssugtut isiv-
 -dlugit puilassuitsume akugdlártaríngitsutut? ¹⁴sórdlo nerssu-
 -tautit kórkumut atertartut, taimatut Nálagkap anernerata unig-
 -fekartípai; taimailiordlutit ínugtátit ingerdlatípatit, nálangnartutut
 tusámassángorkuvdlutit. ¹⁵kiviarit kilangmit, takuniaigit inekar-
 -fingnit ivdlernartumit takoránersumit. sumípa ilungersornerit pí-
 -ssauneritdlo? iluvit nákingnigssusia angajorkáussutsitdlo uvavnut
 nunuvatit. ¹⁶ivdlíme atátagávtigut; mássa Aaperáp nalugátigut,
 Israflivdlo ilisaringíkátigut, ivdlit, Nálagak, atátagávtigut, utertitsi-
 -sserput tássa arkit isuanit. ¹⁷sók avkutigerkussangnit támartí-
 -pisigut, Nálagak? sók ūmativut mángertípigit mianerinek aju-
 -lersitdlutit? uterna kivatit pivdlugit kingornússavit nagguveka-
 -tigfsortai. ¹⁸ínugtátit ivdlernartut ingmánguax pigingningmata,
 erdlokisitsissivta ivdlernartútít tugdlarpát. ¹⁹perkussivfigíngisái-
 -nagkatit ássigávut, aternik tainekángitsut.

kapitalit 64.

āma tugsíut.

kanortok kilak aligkugko, arkardlutitdlo kákat aulersitdlugit
 kīnavit sáne; ¹sórdlo ingnerup aválakíssat ikítarai, imex ingnerup
 kalatítarâ; arkit nalujungnaerkuvdlugo akerartortingnut, akimá-
 -ngitsut ūlilerkuvdlugit kīnavit sáne; ²ánilárnartut ilimanángitsut
 nāmagsivdlugit arkarputit kákat aulersitdlugit kīnavit sáne. ³[i-
 -máitok:] tusángisáinagât, siúmik tusángisáinagât, issip takúngi- 1 Kor. 2,9.
 -sáinagâ Gútíp — ivdlíme kisivit — neriugtíminut pilerssárutigâ.
⁴naláutarpatit tipaitsugdlutik iluartuliortut, avkutigerkussangne
 ilingnik erkaissartut. takuvat, níngalerputit, ajortuliaravta; tai-
 -mailiortuínaruvta ánaunekásanerpugut? ⁵tamavta mingugtútut

ípugut, iluarssuserputdlo tamarne atissatut ipertútut ípok; ta-
-mavta nákalerpugut, sórdlo pilutat nákalersartut, ajortuliavtalo
anoritut nagsatarátigut. ⁶atigkudlo tordlorfigingnigtoxángilax, ti-
-gujumavdlutit ekérsartokángilax; kīnat uvavtīnit issertoragko nā-
-sāngalersitdlutalo ajortuliavtigut. ⁷taimáitox atátagávtigut, Nāla-
-gak; uvagut marrauvugut, ivdlit marriortigávtigut; tamavtame ag-
-ssavit suliarátigut. ⁸nīngagpatdlākinak, Nālagax, ajortulīax er-
-káituīnarnavêruk. ata, kiviásassutit, tamavta ínugtarávtigut. ⁹u-
-ngalúgkat ivdlernartútítit puilassuitsūput, Sīfune puilassuitsūvok,
Jerúsālāt inuīlauvok. ¹⁰igdlorput ivdlernartok takoránersok, su-
-juaiissavta ilingnik únersiutigingnigfigissāt, ingnermik ikivkagau-
-vok, sakīmerissavutdlo sūt tamarmik piunérúput. ¹¹taimáitox
65.6. nunúsavit, Nālagax? nīpangīnásavit nāgdliugtīpatdlárdlutalo?

kapitalit 65.

Nālagkap akīssutā. Gútimik nalussut kaerkunekartut.

kīlak nutāk nunalo nutāk.

^{55,6.} ¹aperssuissaríngitsut aperkutīgilerpānga; uvavnik ujadlersa-
Róm. 10, -ríngitsut nanissalerpānga; inuiangnut ativnik tainexángitsunut o-
^{20. 21.} -karpunga: tássauvunga, tássauvunga. ²uvdlox tamát agssáka
siárpáka inuiangnut sakitserftsunut, avkutíkut ajúngíngitsúkut isu-
-mamingnik ingerdlassunut; ³tamássa inuiait uvavnik narrutsagit-
-sissáinartut issigititdlunga, tuníssutinik pigdlíssartut nautsfvingne,
tipigigsautigdlíssut karmasigssiat kāne, ⁴iliverne inekartut, inine
66,17. patdlerkussáungitsune únuissut, pūlukit nekānik nerissut kajordlo
maujungnartok pūgútamingnítitdlugo, ⁵okartut: alímt, patdlexi-
-nanga, ilingnut ivdlernarpatdlārama. táuko pujúngúsáput ní-
-ngangnivne, ingnínúsáput uvdlox tamát ikumassugssax. ⁶taku-
-varse kīnama sāne agdlagsimassok: nīpangísángilanga; akíltumār-
-punga, sainut akíltumárpunga, ⁷ajortuliase sujuaiissavsilo ajortu-
-liait atautsíkōrdlugit, okarpox Nālagax; kákane tipigigsautigdlíng-
-mata, kákánguanilo mitautigingmānga; sussarnerinik sujornanit-
Mat. 7,2. -sanik sainut úgtorfigiumárpáka.

⁸ima okarpox Nālagax: sórdlo tungugssax navssárigáine vī-
-nekutip paormaine okardlunilo: aserokinasiuk, pivdluarkússúmik
ilaxarmat, taima iliorumárpunga kīvfáka píssutigalugit, tamáker-
-dlugo aserorumanago. ⁹Jākumitdlo naulersitsiumárpunga kī-

-nguâgssanik, Jûtamitdlo kâkavnik pigingnigtugssanik, kinigkama pigísangmâssuk, kivfâkalo tâssane inekâsangmata. ¹⁰Sârunilo sa-
-vautit uníngavigísavât, perdlugssiortuvdlo kôrua ugsigit akupivfi- Jôrs. 7,26.
-gísavât, ínugtama uvavnik aperkutigingnigtut pîsa. ¹¹ilivsile Nâ-
-lagkamik taimaititsissuse kâkara ivdlernartox puíordlugo, nerrivik
pissarêrsardlugo Gâtimut, imigssiamik ulivkârtitsivdluse Mfnimut,
¹²ilivse panamut kisíkumârpavse, tamavse tokutsivingmut pugtit-
-dluse, imáitox pivdlugo: akíngínavse tordlorama, tusángínavsilo 66,4.
okalugkama; kisiáne issivnut ajortûssok suliarârse, iluaríngisaralo
kinerparse. ¹³tamána pivdlugo ima okarpok Nâlagax nâlagaussok:
takuvase, kivfâka nerísáput, ilivsile kâsause; takuvase, kivfâka
imísáput, ilivsile kilalísause; takuvase, kivfâka tipaitsúsáput, iliv-
-sile pakatsísause; ¹⁴takuvase, kivfâka kîmagtásáput kajuming-
-nermit, ilivsile nivdliásause erdloxinermit kernualavdlusilo aliat-
-sangnermit. ¹⁵atersilo iperásavarse kinigkavnut ugpernarsauti-
-gititdlugo: Nâlagkap nâlagaussup tokúkumârmatit; kivfanile taiu-
-mârpai atermik avdlamik. ¹⁶nuname pivdluarterkusok Gûtimut sark. 2,17.
ilumôrtumut pivdluarterkúsavok, nuname ugpernarsaisok Gûte sark. 3,14.
ilumôrtok narkigsigalugo ugpernarsáisavok; erdloxinartut sujugdlt
puiugaungmata, issivnutdlo takugssaujungnaermata.
¹⁷kilak nutâx píngortikumâravko ata, nunalo nutâx; sujugdlex sark. 21,1.
tauva erkaiungnâisavât erkarsautigiungnaerdlugulo; ¹⁸kisiáne so-
-raiuitsumik tipaitsúsáput kîmasugdlutigdlo píngortitagssara piv-
-dlugo; Jerûsalât kîmasûtigssiariumâravko inuilo tipaitsûtigssiara-
-lugit. ¹⁹kîmasûtigiumârpáralo Jerûsalât ínugtâkalo tipaitsûtiga-
-lugit; tusarnekásisavordlo tâssane kiassup nipâ nivdliassuvdlûnt
nipâ. ²⁰kingornagut tâssanísángilax milugtox uvdluinalik utorkar-
-dlûnt uvdlugssaminik inortuissok; kisiáne untritilingnik ukiulik
tokúsavok inûsugtûvdlune, ajortuliartox untritilingnik ukiulik per-
-dlorkunarsivdlune. ²¹igdluliorumârpút inígalugitdlo; vînekutinik
íkússuiumârpút paormaitdlo nerivdlugit. ²²igdluliúsángitdlat avdlap
inígssânik, íkússuísángitdlatdlo avdlap nerissagssânik; ínugtama
uvdlue orpiup uvdluisut ísangmata, agssangmigdlo suliait nungut-
-dlartísavait kinigkama. ²³asulinax erdloxísángitdlat, ernísángit-
-dlatdlo tokússutigssamik; Nâlagkap pivdluarkussaisa kinguait tá-
-ssaungmata, timimingnitdlo píngortut ilagísavait. ²⁴tordlortí-
-nagit akiumârpunga, sule okalugtitdlugit tusarumârpunga. ²⁵a- Mat. 7,7-11.
-marordlo savârdlo mangiakatigísáput, ltuverdlo karrfarnikutúsa-

11,6-9. -vok ugsigtut; pulateriârssûvdlo ivssok nekigssarísavâ. ajunârssi-
-ssokarnanilo aseruissokásángilak kákavne ivdlernartume ilânilûnft
nâme, okarpok Nâlagak.

kapitalit 66.

ilagît soraernavêrsumik erkigsissut.

¹ima okarpok Nâlagak: kilak igsiavfigâra, nunalo isigkama
ap. sul. 7,49. tungmarfigât; suna igdlo uvavnut igdlularísavisiuk, sunalûnft inig-
-ssak uníngavigísavara? ²máko tamaisa agssangma pilarait, tau-
-valo píngorput máko tamarmik, okarpok Nâlagak. imáitok ki-
57,15. -viásavara: nâgdliugtok kfmajungnaersok okautsivnigdlo miane-
-ringnigtok. ³ugsingmik tokutsissok inungmik tokutsisimavdlune,
savamik pigdlísok kingmimik kungasfaivdlune tuníssúmik nekig-
-ssamik pigdlísok pûlukip auanik, tipigigsáumik erkáissutigssior-
-tok piúngitsumik pivdluarkussivdlune, táukua avkutitik kinerma-
-tigik, maujungnartuliaitdlo tarnaisa iluaringmatigik, ⁴uvanga tauva
kinerumârpara pivdlingautiginekarnigssât ersigissâtdlo táukunúnga
65,12. nagdliutitdlugo, imáitok pivdlugo: akissoxángingmat tordlorama,
tusángingmatalo okalugkama; kisiáne issivnut ajortúsok suliarât,
iluaringisaralo kinerpât. ⁵Nâlagkap okausia tusarniarsiuk, okau-
-sianik mianeringnigtuse-â. katángutise ilivsinik kíngarssuissut,
atera pivdlugo ilivsinik avigsârtitsissut, táuko okartarput: Nâlagak
Juán. 16,2. nâlangnartíkile; takutísavorme tipaitsûtigssavsínik, táukule pakat-
-sísáput. ⁶ungalûgkamit nivdliarpalugput, nâlagfingmit perpa-
-lugput; Nâlagkap akerartortine akilerpalugpai nâmagdluinar-
-tumik.
⁷ernisugtínane ernierêrpor; nipigdlíunine ingminut nagdliutí-
sark. 12,5. -nagit angutínguak erniarâ. ⁸kina taima tusagakarpa? kina taima
ítumik takussakarpa? nuna uvdluínak erniarinekarsínauva? inuiait-
-dlûnft atautsíkut inúngorsínáupat? mássa Stune ernisulerame
tauva kitornane erniarerêrpai. ⁹igdliak angmâsanerpara ernisit-
-sinangalo? okarpok Nâlagak; uvanga ernisitsissunga erninavêr-
-sáisanerpunga? okarpok Gûtít. ¹⁰Jerúsâlât tipaitsokatigisiuk
kímasûtigalugulo, tamavse táussumínga asangnigtuse; tipaitsoxa-
-tigituínarsiuk, tamavse táussumínga aliasûtigingnigkaluartuse;
¹¹milugdlusilo xârsitdlâsagavse iviangtuit tugpatdlersautilingnit, a-
-lugtuivdlusilo nuánâsagavse nâlangnarssusiata uttersorneranit.
¹²ima okarmat Nâlagak: takuvat, erkigsinek táussumúnga sangu-

-típara kûgssuartut, akimángitsutdlo nâlangnarssusiat kûnguatut supissutut; tauva milugkumârpuse, kivigdluse kivssumiásavâse, sêr-kumik kaisigut sardliásavâse. ¹³sôrdlo kitorne anânâta tugpat-dlersararâ, taima tugpatdlersarumârpavse; Jerûsalâme tugpatdlersarnekasause. ¹⁴issigingnârumârpuse, ûmatisilo tipaitsugkumârpuput, saunikusilo ivigtut naorkârnertut sivkerumârpuput; tauvalo Nâlagkap agssai malungnarsísáput kivfaine, ûmitsangneralo akerar-tortaine. ¹⁵Nâlagak ingníkut aggerumârmat ata, kamutai anorâ-suatatut ítut, níngangnine piartortitdlugo ikumanermik, agpisa-lûtinilo ingnerup ikualaneranik. ¹⁶ingnermik Nâlagkap erkartû-kumârmagit uvinigdlit tamaisa panaminigdlo, amerdlajumârpuputdlo Nâlagkap tokutai. ¹⁷ivdlernarsartut minguersartut nautsivingne, atausex íssuardlugo kiterdlersartik, pûlukit nekânik nerissut, mau-jungnartunigdlo teríssanigdlo: táuko atautsíkut sûjungnâisáput, okarpok Nâlagak. ¹⁸uvangame [nalúngiláka] suliait erkarsautaitdlo; nagdliutilerpok akimángitsut okausigdlitdlo tamarmik kater-ssorfigssát, aggisangmata nâlangnarssusera takujartordlugo. ¹⁹nalunaerkúmigdlo piúmârpâka, ilaitdlo aniguisimassut autdlatíku-mârpâka akimángitsunut, Tarsisimut Fûlimutdlo Lûtimutdlo, pi-sigsartunutdlo Tûpalimutdlo Jávanimutdlo, sineríssanutdlo unga-sigsunut uvavnik tusâmassakángitsunut, nâlangnarssutsivnigdlo takussakángitsunut, nâlangnarssusera okautigerkuvdlugo akimá-ngitsune. ²⁰katángutisilo tamaisa aggiúkumârpait akimángitsunit tamanit, Nâlagkamut tuníssutigiartordlugit, kimugtuarssungnut kamutinutdlo akiartivfingnutdlo siutitôrssuarnutdlo katigagtûnutdlo pangalingnertûnut ingititdlugit; kâkavnut ivdlernartumut Jerûsalâmut aggersísavait, okarpok Nâlagak, sôrdlo Israflip kinguai tuníssutinik aggiússissartut Nâlagkap igdluanut pûgútane minguit-sune. ²¹âma ilait tigujumârpâka palasit Lívikutdlo ilagssait, okarpok Nâlagak. ²²imáisangmat: sôrdlo kilak nutâk nunalo nutâk píngortitagssâka aulajaisut kînama sâne, okarpok Nâlagak, taimátaok kinguágssase atisilo aulajáisáput. ²³káumánigfítldlo nungutdlugit sapátitdlo nungutdlugit uvinigdlit tamarmik aggisáput sâvnut patdloriartordlutik, okarpok Nâlagak; ²⁴anímârpuputdlo takujartordlugit angutit uvavnut pinerdlugtut kigdlue; kugdlugiát tokúsangingmat, ingneratdlo kamísangingmat; maujungnarumârpuputdlo uvinilingnut tamanut.

Rûm. 11,22.

2 Pitr. 3,7.

sark. 19,21.

65,s. 4.

1 Pitr. 2,5.

65,17.

Mák. 9,44.

Jerimiap agdlagai.

kapitale 1.

Jerimia pruvfitiorokunekartok.

Jôrs. 21,18. ¹Jerimiap okausê Hilkiap ernerata, palasit Anatûttime Bfn-
-jamfp nunâne itut ilâta; ²taussumúnga Nâlagkap okausia pivok
2kúng.21,24. Jôrsia Amunip ernerata Jûtákúne kúngiutitdlugo, ukiut kúngiu-
— 23,34. -vísa arkanek pingajuáne, ³kingornalo Jûjakft Jôrsiap ernerata
Jûtákúne kúngiutitdlugo, Sitikiap Jôrsiap ernerata Jûtap kúngiata
2 kúng. 25, ukiuisa [kúngiuvísa] arkarnata naggatâ tikitdlugo, Jerúsalamiut aut-
8 tt. -dlarússauvfiat tikitdlugo káumatit tatdlimâne.

⁴Nâlagkap okausia uvavnut pivok, okardlune: ⁵arnavit timâta
iluane piliaríngikatdlaravkit ilisarâvkit; arnavit timânit aníngikat-
-dlaravit, ingmikórtípavkit akimángitsunut pruvfitigssautitdlutit.
⁶uvangale okarpunga: ata, Nâlagak, Nâlagak; takuvarma okalung-
-nek nalussunga, inúsugpatdlârama. ⁷Nâlagkavdle okarfigânga:
okásángilatit: inúsugpatdlârpunga; kisiáne ingerdlásautit, sumut
Hsk. 2,6. 7. autdlartíkiavkit, okalugdlutitdlo, kanok inákivkit. ⁸sujôrásángilatit,
uvanga najoravkit ánáukumârdlutitdlo, okarpok Nâlagak. ⁹Nâ-
-lagkavdlo agssane isagtípai kanera agtordlugo okarfigalungalo:
takuvat, okautsíka kanernut pisípâka. ¹⁰takuvat, uvdume taku-
-saissûtípavkit akimángitsunut nâlagauvfingnutdlo, nutsuerkuvdlutit
inguvtererkuvdlutitdlo asiutitserkuvdlutitdlo nákartitserkuvdlutit-
-dlo, âma karmaerkuvdlutit íkússuerkuvdlutitdlo.

¹¹Nâlagkap okausia tauva uvavnut pivok, okardlune: suna issi-
-gaiuk, Jerimia? okarpungalo: naulerasuartup avalekutâ issigâra.
¹²Nâlagkavdlo okarfigânga: issigivdluarputit, pilerasuarumârama
okautsíka pivdlugit, nâmagsumavdlugit. ¹³Nâlagkap okausia
uvavnut pivok áipagssânik, okardlune: suna issigaiuk? okarpu-
-ngalo: igak supôrfigissax issigâra, sangminera avânga maunga
ítok. ¹⁴Nâlagkavdlo okarfigânga: avânga pitorásavok perdlugssax
tamanut nuname nunakartunut. ¹⁵takuvat, erkardlerft tamaisa
nâlagauvfingnit avanitunit kaerkujumâravkit, okarpok Nâlagak,
aggerumârdputdlo, nungutdlutigdlo igsiavfisik kilâgdliit iliumârdpait

Jerúsaláp isávfiša painut ungalorssuinutdlo tamanut kaujatdlag-
-dlugo Jútavdlo ungalúgainut tamanut. ¹⁶erkartüssiníkalo táu-
-kunúnga okauseriumárpáka ajorssusê tamaisa pivdlugit; kimang-
-mánga Gútinutdlo avdlanut tipigigsautigdlfvdlutik agssangmigdlo
suliait patdlorfigalugit. ¹⁷kitigkut kiteruserit tauva pikivdlutitdlo
okalugfigalugitdlo tamanik ilingnut inássutigissavnik. ánilárutigi-
-sángilatit, uvanga táukunínga ánilártekinavavkit. ¹⁸uvangalo ata, Hsk. 3, s. 9.
uvdlume ungalúgautípavkit igpiliugalik, sukarssuartut saviussutut
karmarssuartutdlo kangnúsaussutut ititdlutit nunamut tamarmut,
Jútap kungê nálagailo palasilo nunavdlo inue agssortorkuvdlugit;
¹⁹sorssugkuarunisit artúsavátit, uvanga najoravkit, okarpok Nâ-
-lagax, ánáukumárdlutitdlo.

kapitalit 2.

Israílíkut kujasuússusiat pivdlugo.

¹Nálagkap okausia uvavnut pivok, okardlune: ²Jerúsaláp
siutainut tordloriartorit okardlutit: ima okarpok Nálagax: erkai-
-vavkit, ungássutsit inúsgtúgatdlaravit, asangnigssutsit nuliag-
-ssaugatdlaravit, puilassuitsúkut maligkangma, nunákut siaruarte-
-rivfiginekángitsúkut. ³taimane Israfle Nálagkamut ingmíkôrti-
-tauvok katerssugaine sujugdliuvdlune; nalingínait táukunínga nu-
-ngutitsiniartut pitdlagagssautítaraut, perdlúp tikísagai, okarpok Hsk. 16, s.
sark. 2, 4.
Nálagax. ⁴Nálagkap okausia tusarsiuk, Jákúkut ukorsê tamav-
-silo Israflíkut erkardlerígsortait. ⁵ima okarpok Nálagax: suna
iluaitsok sujuaisavse uvavne navssárigamíko uvavnit nigorpat piú-
-ngitsut maligdlugit piúngitsuliordlutigdlo? ⁶okángitdlatdlo: su-
-mípa Nálagax ivna Egivtinimit uvavtínik majuartitsissok, uvav-
-tínik ingerdlatitsissok puilassuitsúkut, nunákut kúgaitsúkut kuv-
-nilíkut, nunákut panertúkut tokuvdlo târtitâgut, nunákut inger-
-dlaviginekángitsúkut inungnit nunaginekángitsúkut? ⁷pisípavsiló
nunamut nautsviussamut, inerititai nererkuvdlugit ajúngitsuiló;
tássungale pigavse nuna pigissara mingugtíparse kingornússaralo
maujungnartúngordlugo. ⁸palasit okángitdlat: sumípa Nálagax?
inatsisinigdlo pilerissut ilisaringilānga, pârssissutdlo uvavnut pi-
-nerdlugput, pruvftitdlo takordlúgkerssârput Bálíkut, iluaktáu-
-ngitsutdlo maligpait. ⁹tamána pivdlugo sakitsáutáinásavavse,
okarpok Nálagax; kitornavse kitornait agdlát sakitsáutásaváka.
¹⁰ingerdlagitsime Kítít sinerianut takuniaivdlusilo, Kítaríkúnutdlo

tautamantioax.

autdlartitsigitse sianigivdluarniardlugo takuniardlugulo tamatumatut inersok; ¹¹ akimángitsut Gútitik taorsersarnerait nauk Gútiúngit-sut? inugtamale nálangnarssusertik taorserpát iluakutáungitsut-mut. ¹² tatamíssutigisiuk, kilait ukorsé, úligdlusilo ánilángárdlusilo, okarpok Nálagak. ¹³ ajortut mardluk inugtama suliaríngimatigik: uvanga puilassuvíngmik puilassunga kimagpānga, puilassuliat ingmingnut tuggarumavdlugit, puilassuliat aserugkat imekarsínáungitsut.

¹⁴ Israíle kivfauva? inugsiauvdlunilúnt inúva? sórme ujjá-gaulerpa? ¹⁵ ltuvisiait uánissárfigát nipertik anitdlugo, nunálo inuerúningorpát; ungalúgai ikivkagáput inokásaersitdlugit. ¹⁶ āma Norfvldo Tarrapānsivldo inuisa niakuartarpátit. ¹⁷ nangminex tamána ilingnut suliarínginerpiuk, Nálagak Gútit kimagtaragko avkusínikut tasiorumassarāngatit? ¹⁸ mánale, súsavdlutit Egivtí-nimut ingerdlavit Sígórimít imeriartordlutit? súsavdlutitdlo Asó-riamut ingerdlavit kúgssuarmit imeriartordlutit? ¹⁹ ajorssutsivít pitdlarpátit, tunutertarnivít dlo inerterpátit; misigalugulo takúsavat ajorssusia kasilíssusialo Nálagak Gútit kimagkagko, mianeríngí-nangmalo, okarpok Nálagak nálagausok katerssárssuit Gútiat. ²⁰ isuanit nangmáutat navdlortariga kilerutititdlo kigtorardlugit, okararautitdlo: pinerdlúsángilanga; taimáitok kákánguit kingigtut tamarmik kaine orpít dlo pilutartút tamarmik ataine uverssarniarputit. ²¹ uvanga íkússoraluarivkit vínekutigíssak pítsaunigíssak, tamarme nautsíausassok ilumórtok; kanorme tauva avdlángordlutit vínekutip avdlanertap avalekutigilernerpátit? ²² arssat kajuánik assagkalaruvít, kakorsautigíssatdlo angnáraluarugko, taimáitok ajortuliat ipertórssúvok kínama sáne, okarpok Nálagak nálagausok. ²³ kanorme tauva okarsínauvit: mingugtúngilanga, Bálit malingiláka? takúsagít kórkume avkutigíssat misiginiardlutitdlo kanok iliortutit, pangalingnertók okilasók úmá, avkutingne sujunérútutit, ²⁴ sórdlo siutitók nujuartok puilassuitsumut sungiússi-simassok, pileritúnermine anorimut narajortok; kia pilerítsagtalísavá? nalingínait táussumínga ujjardlersut kasungásángitdlat, káumatáne naniúmárpát. ²⁵ isigkatit unigtíkit, kamigdláxinavutit; tordlut kilalernavérsaruk. okarputitdlo: nágga, ajornakaox; takornartat asakigavkit táuko malísaváka. ²⁶ sórdlo tigdlígtok pakat-sissartok kaníngarángáne, taima pakatsísáput Israílikut, táukulo kúngílo nálagaitdlo palasílo pruvíttertaitdlo, ²⁷ kíssungmut okartartut: atátagávkít, ujarkamutdlo: ivdlit inútíparma. mássa tu-

Is. 5,1-7.

-nutik uvavnut sangmisípait kīnatik pinagit; kisiáne perdlûp ti-
-kitsarāngatik okararaut: nikuigit ánaudlutalo. ²⁸naungme Gû-
-tisit ilingnut sanâtit? nikuerkúkit, ánausanerpâtít, perdlûp tikig-
-patit. mássa ungalûgkatit amerdlakatigait Gûtivit, Jûta.

²⁹suvdluse sakitsáupisinga? tamavse uvavnut pinerdlugpuse,
okarpok Nālagak. ³⁰kitornase asulinak patigtarpáka; inerterkut *Is. 1,5.*
ilagsingilât. panavse pruvfítetase nerivait liuverssuartut aserui-
-ssutut. ³¹kinguârft ukorsê, Nālagkap okausia malugisiuk. Is-
-raġlimut puilassuitsutut inerpunga, nunatutdlūnít târtorssuartut?
sôrme ínugtáka okarpat: nālagaitsûniarpugut, kingorna ilingnut
aggísangilagut? ³²niviarsiap ássûtine puortarnerpâ, nuliagssav-
-dlūnít kiterutine? ínugtamale puorpānga uvdlut kisigssáungitsut.
³³sôk avkutit ajúngitsûtípiuk asarkuvdlutit? tamána pivdlugo a-
-jornerit agdlât avkutingnik ajokersorpatit. ³⁴āma atissavit nûine
navssârinekarpok tarnit ajorssartut píngitsut auat; nâpíkagkit tig-
-dligtutut angmarterisitdlugit píngilatit, kisiáne tamáko tamaisa
[ajortuliautsisit] pivdlugit [tokúpatit]. ³⁵taimáitok okarputit: pí-
-ngitsúvunga, níngangnine uvavnut tunutísínardliuk. ata, erkartū-
-savavkit, okaravit: ajortuliángilanga. ³⁶sôk kimâvatdlákait avku-
-tigissat avdlángortítardlugo? Egivtinísaox pakatsíssutigíssavat,
sórdlo Asória pakatsíssutigigit. ³⁷tássángátaox anísautit agssatit
niarkuvit kânítitdlugit; Nālagkap asignarmagit tatigissatit, piv-
-dluarfigísangilatitdlo.

kapitalit 3.

sāngniarkússut.

¹okarpok: angutip nulê avíkuniuk, táussumalo kimagpane
avdlamik uvinigdlune, kingumut uterfigisinaunerpâ? nuna táuna ⁵Môr. 24,4.
ivdlernaitdluinalísangila tauva? ivdlitdle ikínguterpagssuatit uver-
-ssarfigâtít; taimáitok uterfigínga, okarpok Nālagak. ²issitit âr-
-dlortíkit kákánguanut merkuitsunut, takuniaivdlutitdlo sume ínau-
-tíngínerâtít. avkusinerne igsiassarputit utarkivdlugit, sórdlo Arâ-
-píamio puilassuitsume, nunalo ivdlernaitsúngortípat uverssarner-
-nik ajorssutsingnidlo. ³taimáitumik sialuit nāmagtut unigti-
-táuput, sialuitdlo kingorkutsissut pekángitdlat; ivdlitdle arnatut
uverssartartutut kaokarputit, igtôrumángilatit. ⁴imáingila: māna
uvavnut okarputit: atâtagâvkit, inûsungnivne tasíssersortigâvkit;
⁵níngangnine isuanut atátisanerpâ, soraiuitsumik aulajangerumav-
-dlugo? ârit, okaraluarputit ajortuliordlutitdlo sapiuitdlutitdlo.

⁶Jôrsia kúngiutitdlugo Nâlagkap okarfigânga: Israfle tunu-
 -tertartok kanok iliortok takuviuk? ingerdlassok kâkat kingigtut
 Hsk. 23. tamarmik kainut orpîtdlo pilutartût tamarmik atainut, uverssar-
 -dlunilo tássane. ⁷okarpungalo tamáko tamaisa suliaringmagit
 kingorna: uterfigísagânga; kisiáne utíngilak, katángutátalo ilumũ-
 -ngitsup Jûtap issigâ. ⁸uvangalo Israfle tunutertartok autdlatí-
 -kavko uverssarnere tamaisa píssutigalugit, agdlagkanigdlo avíssu-
 -tinik tunigavko, taimáitok issigâra katángutâ ilumũngitsox Jûta
 sujôrángitsox, kisiáne táunátaok uverssariartorok. ⁹uverssarne-
 -ratalo okautiginekarneranit nuna ivdlernaitdivok, ujarkatdlo ki-
 -ssuitdlo uverssarfigingmagit. ¹⁰sulilũnt katángutâ ilumũngitsox
 Jûta uvavnut sângilak ũmámigut ilũngardlune, kisiáne sagdluvidlune,
 okarpok Nâlagak. ¹¹Nâlagkavdlo okarfigânga: Israfle tunuter-
 -tartok iluartaussutekarneruvok Jûtamit ilumũngitsumit. ¹²inger-
 -dlagit, okautsinigdlo ukunínga tordlulagit avangnamut, okardlutit:
 uterna, Israfle tunutertartok ũmâ, okarpok Nâlagak; tauva kînara
 ilivsinut nakatísángilara; sáimaussûgama, okarpok Nâlagak, ní-
 -ngangnera isuanut atatísángilara. ¹³kisiáne ajortuliat misigûk,
 Nâlagkamut Gûtingnut pinerdlugkavit, maungáinak ingerdlassa-
 -ravít takornartanut, orpît pilutartût tamarmik atainut, nipigalo
 tusarnago, okarpok Nâlagak. ¹⁴uteritse, kitornat tunúngassut u-
 -korsê, okarpok Nâlagak; mássa inokutigigaluaravsinga tigúsa-
 -vavse, atausek ungalûgkamit, mardluk erkardlerfngnit, Sfu-
 Mat. 22,14. -nimutdlo písikumârpavse. ¹⁵pârssissokartíkumârpavsiló ũnáma
 iluarissainik, táukua pârísavâse ilisimavdlutik sianivdlutigdlo.
¹⁶piumârpordlo, amerdliguvse kinguágssissardlusilo nuname tai-
 -manikut, tauva okásáísáput Nâlagkap angerusiata igdlerfianik,
 okarpok Nâlagak; ũmámiugísáísavât erkáisaerdlugulo takusásaer-
 -dlugulo avdlamigdlo sanásanatik. ¹⁷taimanikut Jerûsalât taiu-
 Is. 60,11-14. mârpat Nâlagkap igsiavfianik kilâlingmik, tássungalo katerssú-
 -sáput akimángitsut tamarmik Nâlagkap arka Jerûsalâmítok
 pivdlugo, ingerdlásáísáputdlo ũmatimik ajortut ajorssusiat ma-
 -ligdlugo. ¹⁸uvdlune táukunane Jûtáikut ingerdlajumârput Is-
 -raílíkúnut, aggekatigígkumârputdlo nunamit avanítumit nunamut
 sujuaissavsinut kingornússagssarititavnut. ¹⁹okarpungalo: ímaka
 kitornanftikuvkit, ilingnutdlo túniúkuvko nuna kajungernartok, aki-
 -mángitsut katerssarpagssuisa kingornússât alianaitsox; okarpu-
 -ngalo: atátangnik taiumârparma nigúsanatitdlo uvavnit. ²⁰tai-
 -máitok arnak ikíngutiminut ilumũngitsulissox ássigalugo uvavnut

ilumūngitsulivuse, Israflīkut ukorsē, okarpok Nālagak. ²¹ nipe tusaressauvok kákanguane merkuitsune, Israflip kinguaisa nākiger-
-kuvdlutik kinussut xiarpaluat; avkutigssartik mumikamiko Nāla-
-gardlo Gūtertik puordlugo. ²² uteritse, kitornat tunúngassut
ukorsē, tauva tunutertarnise katsorsarumárpáka. takuvat, ornig-
-pavtigit, ivdlit táunangavit Nālagak Gūterput. ²³ ilumut sagdlokí-
-tautáuput kákanguit, kákane ujameriagssuit; ilumut Nālagkame
Gūtivtíne ípok Israflip ánassutigssá. ²⁴ kisiáne kángunartup inû-
-sungnivtínit nungútarpai sujuaissavta katerssugait, savautaitdlo
ugsiutaitdlo, ernerilo panflo; ²⁵ kángunarssutsivtíne inangavugut,
narrunarssutsivtalo uligpátigut; Nālagkamut Gūtivtínut ajortulia-
-ravta, uvagutdlo sujuaissavutdlo, inûsungnivtínit uvdlordlo mána
tikitdlugo, Nālagkavdlo Gūtivta nipá tusángikigput.

kapitalit 4.

ámalo sângniarkússut. Jútácut nunát piunêrutísassok.

¹ Israfle, sâgkumaguvit uvavnut sāsautit, okarpok Nālagak;
maujungnartûtítitdlo kīnama sânit pêrugkit inigssaisuásángilatit.
² ugpernarsaiumârputitdlo ilumôrnek inardluíssutdlo iluarnerdlo mig-
-ssiliordlugit [okardlutit]: ilumut ûmangmat Nālagak; tauvalo aki-
-mángitsut táussumúnga pivdluarterkujumârput usorssitsautigi-
-mârdlugulo. ³ ima okarmat Nālagak Jútáp angutitainut Jerúsa-
-lâmutdlo: nunauterise sanarfisiuk nutágssak, naussupiluit siaruar-
-terivfiginagit. ⁴ kipinekaritse Nālagkamut, ûmativise kipineká-
-ngíssusiat pêrsiuk, Jútáp angutitai ukorsē Jerúsalâvdlo inue u-
-korsē; kamangnera ingnertut anitdlakinavok ikuatdlagdlunilo ka-
-mínek ajornartumik, kanok-iliornivise ajorssusiat pivdlugo.

Mat. 13,7.

Rúm. 2,20.

⁵ Jútame okautigisiuk, Jerúsaláme tusardliúsiuk, okardluse:
suvdluartáussuarmik kardlortaritse nuname; nipitûmik torldulagitse
okardluse: atautsimut pigitse, ungalúgkanut igpiliugalingnut iserta.
⁶ katingatigssak kutdlarsiuk Sfunip tungânut, kimarnússigitse u-
-ningnasilo, perdluk aggersíkumâravko avánga, agsut ánilângâru-
-tigssak. ⁷ lfuvek majuarpok orpigkanit uníngavingminit, akimá-
-ngitsunik aseruissook autdlarpok najugkaminit anivdlune nunat
inuerúkumavdlugo, ungalúgkatit igdlukúngúsassut inokásaersitdlu-
-git. ⁸ tamána pivdlugo púgssiamik atissigitse, upitdlusilo ker-
-nualagitse, Nālagkap níngangnerata katsungáissusia uvavtínit tu-
-nuarumángingmat. ⁹ piumarporldo taimaníkut, okarpok Nālagak,

1,14.

5,6.

50,44 tt.

kúngip ūmatâ tauva nâsângalerumârpok, nâlagarssuitdlo ūmatait, palasit tataitsagkumârpup, pruvfititdlo tupigusúsaput. ¹⁰ uvangale okarpunga: ata, Nâlagak Nâlagak, ilumut inuiait uko Jerûsalâtdlo misigíngitsôrtitdluinarpatit, okarmata: erkigsiumârpuse; sunauvfale panap tarne tikípâ. ¹¹ taimaníkut inuiangnut ukunúnga Jerûsalâ-mutdlo okarumârpup: anore kîssartok puilassuitsume kâkânguit merkuitsut anorât aggerpok ínugtama paniata tungânut, terkala-titsînâsângitsok sanfautigssâungitsok. ¹² anore tâssânga angnek tikiúsavok atugagssara, tauvalo uvanga taiumârpâka táukunúnga

7. erkartüssisigssat. ¹³ takuvarse majuartok nuiatut, kamutailo ano-râsuatut ítut; kimugtuarssue nagtoralingnit súkanerúput. erkanak uvagut, piunêrutitaulerpugut. ¹⁴ uvfardlutit ūmatit ajorssustaruk, Jerûsalât-â, ânâunekarkuvdlutit; erkarsautipilutit piúngitsut kanok sivistigissumik ilungne únuiúsavigit? ¹⁵ nipe kalerrisârissox Dâ-

6. -nimit tikiungmat, nâgdliúmigdlo tusardlissok Eivfarâp kâkainit. ¹⁶ akimângitsut erkaisînarsigik; ata, Jerûsalâmut tusardliúsiuk: unguissartortúngôk aggersut nunamit ungasigsumit nipertik aníku-mârdlugo Jûtap ungalúgainut. ¹⁷ narssame pârssissutut ilivdlutik avatâgut kaujatdlâsavât, uvavnut uterfingmat, okarpok Nâlagak. ¹⁸ ilerkuvit kanok-iliornivitdlo tamâkunúnga pivâtit; ajorssutsivit

2,19. tamâna taimailivâ, kasilitsup tikingmatit, ūmatit patdlingmago. ¹⁹ iluga iluga, âniakaunga; ūmatima ilua ila; ūmatiga pikigtors-sûvok iluvne, nipangersînâungilanga; suvdluartâussûp nipâ ivdlit, tarniga, tusaragko, sorssugtutdlo nivdlianerssuat. ²⁰ aserornerssuit kingulertgdutik tutsiúput, nuna tamarme piunêrutitaungmat; tâ-ssângâinak piunêrutitâuput tupîka, kalerkâkalo uisorînak nu-ngúput. ²¹ kanok sivistigissumik katíngatigssak issigísavara suvdluartâussûp nipâ tusardlugo? ²² mássa ínugtâka sianîput, ilisaríngilângalo; kitornâuput silakângitsut sujunekângitsut; ajor-tumut ilisimakaut, ajúngitsordle naluvât. ²³ nuna takuniarpara, sunauvfalo sokângitsok ilisarssâungitsok; kilangmutdlo kiviarama, kaumassokângilak. ²⁴ kâkat takuniarpâka, sunauvfalo sajugtut, kâ-kânguitdlo tamarmik aulassut. ²⁵ takuniarpara, sunauvfalo ino-kângitsok, tingmíssatdlo kilaup atânîtit tamarmik nujugsimassut. ²⁶ takuniarpara, sunauvfalo nautsviussak puilassuitsûlersok, unga-lûgartailo tamarmik inguvtigaussut Nâlagkap aggerneranit, ní-ngangnerata katsungâneranit. ²⁷ ima okarmat Nâlagak: nuna

5,10. tamarme inuilângúsavok; taimâitok núngutaerumângilâka. ²⁸ ta-mâna pivdlugo nuna aliasúsavok, kilagdlo pavûna târsisavok;

uvanga okauserigavko pilerssârutigalugulo, perkigsimísangilanga tunúsanagulo. ²⁹ kimugtígdilit písigsartutdlo nipainit ungalûgarmit tamarmik kimásáput, orpigpangnut torssunernut piniardlutik iv-^{18.} -nanutdlo kakivdlutik: ungalûgkat tamarmik kimagáusáput inue-
-rutdluárdlutik. ³⁰ ivdlitdle piunêrutitaussutit, kanok iliúsavit? augpatdlarigsumik atissigaluaruvit, ássûtinik kûltiussunik ássuara-
-luaruvit, kînat amiúmik agiangáraluarugko, taimáitok asulinak pínersarputit; angúnunivit asigínarpâtít, inússutsit kinugât. ³¹ nipe tusaravko sórdlo ernisugtup nipâ, sórdlo pernáuminik ernilersup erdlokerpalua; Stunip pania anersârulugtok agssane siârdlugit [okartok]: erkanaralugtuak uvanga, tarniga nukigdlârpok tokutsi-
-niartut pivdlugit.

kapitalit 5.

inuit ajortuliainik. pitoráukumârtunik.

¹ sakissaritse Jerúsâlâp igdluisa akornisigut, takuniaivdlu-
-silo-ait, misilfniardlusilo ujadlerdlusilo igdluisa akornine siling-
-nerne, atautsimik navssâsanersuse: inokarnersok agssuarnaitsumik ^{1 Mór. 18,}
illumórnermutdlo ernumassumik, isumákêrfigiumârpâka tauva. ^{20.}
-karaluarângamik: ilumut úmangmat Nâlagak; taimáitok sagdluv-
-dlutik ugpernarsaissarput. ³ Nâlagak, issivit ilumórnek píngí-
-nerpât? patigkalaragkit ániángitdlat, núngutaileraluaragkit iner-
-terkut ilagsiumángilât; kfnait kaersumit mavtunerúput, uterumá-
-ngitdlat. ⁴ isumagaluarpunga: mássame uko inorujúnguit sianft-
-sutut iliorput, ilisimassaxánginamik Nâlagkap avkutigissânik Gû-
-tímgidlo erkartússissarnerinik. ⁵ nuname angnerit ornísavâka
okalokatigalugitdlo, táukua ilisimásangmássuk Nâlagkap avkutigi-
-ssâ, Gûtímgidlo erkartússissarnere. mássale táukua pekatigí-
-dlutik nangmaut navdlorsimagât kilerutitdlo kigtorardlugit. ⁶ ta-
-mána pivdlugo lfuvip orpigpalingmit pissup perdlugtísavai, amar-^{4,7.}
-kuvdlo narssamit kûgaitsumit pissup piunêrutísavai; milakulâp
kamajumârpai ungalûgait, tamarmigdlo táukunânga anissut aligtu-
-gáusáput. mássa pinerdlungnere amerdlavatdlârpup, tunutertar-
-nerilo sualugpatdlâkaut. ⁷ suvdlunga isumákêrfigísagivkit? mássa
kitornavit kimagkânga ugpernarsaissardlutigdlo Gûtíungitsox nar-
-kigsigalugo; kârsitdlartíkavkit uverssarput, uverssartut igdluánut
kerdleráuput. ⁸ kimugtuarssugtut pftaitsutut tamanut angaláput;
nalingínaup tugdlime nulia kardlulavfigissará. ⁹ tamáko pivdlugit

- takusásángíneríka? okarpok Nálagak; tarnima akiniásángínerai inuiait ukutut ítut? ¹⁰ungalorssue kakiniarsigik aseruivdlusilo,
- 4,27. núngutaernagitdle; avalekutai siángassut p̄farsigik, Nálagak pi-
 Juán. 15,2. -gíngingmagit. ¹¹tássa ilumüngitsulivdluínarmata uvavnut, Israflí-
 -kutdlo Jútákutdlo, okarpok Nálagak. ¹²Nálagak miserratigât okardlutik: táuna píngilak, ajortok uvavtínut nagdliutísángilak, panalo kângnerdlo takúsángilavut; ¹³pruvftitdlo anoritut ísáput, okausek táukunaníngilak, nangminek taima pinekarilit. ¹⁴tamána pivdlugo ima okarpok Nálagak katerssârssuit Gûtiat: okausek ta-
 -mána okauserigavsiuk, ata, okautsíka kanerpit iluane ingnigssá-
 -ngortípaka, inuiaitdlo uko kissugssángordlugit, nungúsavaitdlo.
 6,22. ¹⁵ata, inuiait ungasigsumit aggersíkumârpáka ilivsinut Israflíkúnut, okarpok Nálagak, inuiait nakússut, inuiait itsarnitsat; inuiait táu-
 -kua okausê naluvatit, tusásínáungilatit kanok okalugtut. ¹⁶karssu-
 -livê ilivertut angmassutut íput, tamarmik píssarssûput. ¹⁷kater-
 -ssugkatit nexigssautititdlo nungúkumârpait, ernititdlo panisitdlo nungúkumârpait, savautititdlo ugsiutititdlo nungúkumârpait, vîneku-
 -tautititdlo figekutautititdlo nungúkumârpait, ungalúgkatitdlo igpi-
 -liugagdlit tatigissatit panamik aserorumârpait. ¹⁸tamanikutdlûnt
10. núngutaerumángilavse, okarpok Nálagak. ¹⁹okaraluaruvsiilo: suna pivdlugo Nálagak Gûtivta tamákunínga tamanik pivátigut? tauva akiumârpait: sórdlo uvanga kimagkivsinga Gûtinut avdlanertanut kivfartordluse nunagissavsíne, taimátaok takornartanut kivfartú-
 -sause nunagíngisavsíne. ²⁰Jákúkut tamatumínga nalunaerfigi-
 -sigik, Jútamut tusardliúsiuk okardluse: ²¹mána tusásagigse, inuit silakángitsut ilisimássusekángitsut ukorsê, issekartut issigísana-
 -tigdlo, siutekartut tusásanatigdlo: ²²mianeriumángilisinga? okar-
 -pok Nálagak; issiginivnit ûligkumángilase? imak siorkanik kig-
 -dlilersoriga isuanut kigdligfigssainik kángisángisainik; kagfumi-
 -ssâraluarune artúsavai, maligssuisa kârtaraluarunik kángisángi-
 -lait. ²³inuiaitdle uko ûmatekarput sakitseritsumik nálagakumá-
 -ngitsumigdlo; sakitseríkiartunarpur. ²⁴okángitdlatdlo ûmatimi-
 -kut: Nálagak Gûterput mianerisigo, táussuma tunissarátigut sia-
 -lungnik piártunik sialungnigdlo kingorkutsissunik nagdliuvfigssai-
 -sigut; sapátit akúnere katerssuivfingmut atorkussat uvavtínut
- Is. 59,2. aulajangerarai. ²⁵ajortuliavse tamáko mumisípait, ajortuliautsiv-
 -silo ajúngitsox unigtípât ilivsinut perkunago. ²⁶inuit iluaitut navssârinekarmata inugtavne, táuko kokagssniarpur, sórdlo kilo-
 -rartortut púngujôrtartut; matussiniutigssak ilissarpât inuit pissa-

-riumavdlugit. ²⁷ sôrdlo tingmiausivik tingmíssanik ulivkârtartok, taima igdlue perkuserdlungnernik ulivkârput; taimáitumik angi-sûvdlutigdlo pisûput, ²⁸ pualanermit kivdlerdlutik. ajortup pê pingârtípaít; sujunersiutigissat erkartüssíssutigíngilait, iliarssuit su-junersiutigissait, pivduardlutigdlo; ajorssartunut erkartüssíssutig-ssak erkartüssíssutigíngilât. ²⁹ tamáko pivdlugit takusásángíneríka? okarpok Nâlagak; tarnima akiniásángínerai inuiait ukutut ítut? ^{9.}

³⁰ tatáinartok úlingnartordlo nuname ilerkúvok: ³¹ pruvftit takor-dlûgkerssârput sagdluvdlutik, palasitdlo nâлагаuniarput ilitsersor-tigalugit, inugtamalo sakímerait taimailiortut. kanorme iliúsavise naggatigssâgut?

kapitalit 6.

ãmalo inuit ajortuliainik. ãmalo pitoráukumârtunik.

¹ Jerûsalâmit kimâgitse, Bînjamîp kinguai ukorsê; Tîkuame suvduartáussuarmik kardlortaritse, vînekutigdlup igdlutâta kulâne ^{4,5. 6.} ingnek nalunaerkutigssak ikualatísiuk; perdlugssak kulangiutiler-mat avânga, agsut ânîlângârutigssak. ² pînersok nuánersok Sfunip pania soraersísavara. ³ táussumúnga aggerumârput savanik pâ-ssissut savautaitdlo ungûgkat, akianut tuperdlutik kaujatdlag-dlugo, mangiartitsivdlutigdlo nungutdlutik najugkamingne. ⁴ sor-ssungnekarnigssâ ivdlernarsarsiuk; kâ, majuarta uvdlup kiterar-nerane; erkanak uvagut, uvalilermat, tarrat tagdlilekingmata. ⁵ kâ, majuarta únuauditdlugo, igdlússârssue aserordlugit. ⁶ ima okarmat Nâlagak katerssârssuit Gûtiat: orpingnik kivdluigitse, ivssumigdlo kagssoraigitse Jerûsalâp tungânut; ungalûgak tamâssa takusagagssak, ilumigut perssûssinîlînarssuak. ⁷ sôrdlo puilassup ^{5,1.} imek puilatítarâ, taimatut ajorssutse puilatítarpâ táussuma; iluái-nerit perdlugtitsineritdlo tusarssautdlâraut tássane; ániartitsinerit unataineritdlo kînama sâniúinarput. ⁸ inertigagssauniarit, Jerû-salât-â, tarnima arajutekinavâtít, nunat inuilângortekinavara ino-karnavêrsitdlugo. ⁹ ima okarpok Nâlagak katerssârssuit Gûtiat: vînekutitit ilivdlugit Israflip amiákue pftsakorsiúsavait; agssatit utertartíkit nuniáumut nuniagtutut. ¹⁰ kimútok okalugdlanga? ki-mútok tusâjumassumut nalunaiailanga? takuvatit, siutait kipine-kángitdlat, tusâniarsínâungitdlat; takuvatit, Nâlagkap okausia tiv-^{ap. sul. 7,51.} sigînarpat, kajumigíngilât. ¹¹ taimáitumik Nâlagkap kamangne-ranik ulivkârpunga, nununek katsúpara. kueraigit merdlertunut igdlut akornánitunut sákunerdlâtdlo atautsímivfiánut atautsíkut;

támarmik tigussáusangmata, angutitdlo arnatdlo, utorkaitdlo utorkauneritdlo. ¹²igdlue avdlanut pigititaulísáput nunautaitdlo nuliaitdlo táputdlugit; agssáka isagtikumâravkit nunap inuikut, o-
 8,10 tt. -karpok Nâlagak. ¹³mâssa mingnernet angnertudlo agdlât tamarmik piumatúvatdlârtorssûput, pruvfitinit palasinutdlo agdlât tamarmik sagdlussáinarput. ¹⁴inugtamaló aserornere katsorsarniapalâgínarpait okardlutik: erkigsilit, erkigsilit; nauk erkigsivig-
 Migg. 3,5. -ssakángitsox. ¹⁵igtôrpat maujungnartulioramik? igtúngitdluinarput, igtôrnek nalugamik. tamána pivdlugo ordlúsáput ordlussut akornánut; takusaleruvkit akugdlârumârpup, okarpok Nâlagak. ¹⁶ima okarpok Nâlagak: avkusinerne unigitse takuniaivdlusilo aperkutigalugitdlo avkusernit itsarnitsat, sordliussox avkut ajúngitsox, tássúnalo ingerdlagitse; tauva kasuerfigssarsiumârpuse tarnivsinut. okarputdle: ingerdlavigísángilarput. ¹⁷kinerdlersut ilivsinut ivertípâka; suvdluartáussûp nipánut siúmigsarniaritse. okarputdle: siúmigsásángilagut. ¹⁸tamána pivdlugo tusaritse, akimángitsut ukorsê, ilisimalerdlusilo, ilagft ukorsê, suna táukunanitok. ¹⁹tusarnârit, nuna úmâ: takuvat, perdlugssak inuiangnut ukunúnga nagdliutikumârpâra, erkarsautaisa kingunerat, okautsivnut tusâniángingmata, inatsisíkalo asigfnarmatigik. ²⁰súsagíka tipigigsautit kakortut Sstpamit tikiússat kanârtatdlo tipigigsut nunamit ungasigsumit pissut? tuníssutise ikivkagagssat nuánaringilâka, tuníssutisilo tokutagssat uvavnut igdlingnángitdlat. ²¹tamána pivdlugo Nâlagak ima okarpok: takuvat, nâgfigssat ilivâka inuiangnut ukunúnga, tamâko angutaisalo ernerisalo atautsikut nâgfigísavait nunakatigft támakatigígsitdlugit. ²²ima okarpok
 50,41 tt. Nâlagak: takuvatit inuiait aggersut nunamit avanitumit, inuiait
 Is. 5,26 tt. amerdlasût pilerilersut nunanit isordlernit, ²³pisigsinik kalugiussanigdlo tigumiakartut, nâkigtaitnut asássusexángitsut, nipait imarssuartut perpalugtut, kimugtuarssungnigdlo kimugersut; sâkutûtut siagput ilingnut, Stunip pania úmâ. ²⁴tusâmalerpavut, agssavut nukingerúput; erdlokinartup tigutdlarpâtigut ernisuler-sutut ániâlersitdluta. ²⁵narssamat aninavêritse, avkusinikut ingerdlakinase, kíngarssuissut panait ersinartutdlo tamagingne ingmata. ²⁶inugtama pania úmâ, pugssiamik atissft, arssanut agssakauarit; aliasugit ernituaerútutut; nipitûmik kâpialagit, piunêrutissok tássángáinak uvavtinut pitoralermat. ²⁷misilfssûtípavkit inugtavnut kivdligssáungitsunut, avkutigissait ilisimarkuvdlugit misilerkuvdlugitdlo. ²⁸tamarmik sakitseritdluinarput;

angaláput mamardltvdlutik, kangnúsauvdlutigdlo saviúput; tamar-
-mik aseruiniáinarput. ²⁹súput kilugpok, akerdlox ingnerup nu-
-ngúpâ, taimáitox asulínax augtitsiuarnarpok, ajortut pîngitdlat.
³⁰sílvimik asigínagkamik taissariakásáput, Nâlagkap asigínarmagit.

kapitalit 7.

kigdormut tatigingnigtunik, perdlugsiornerinigdlo.

¹okausek Jerimiamut pissok Nâlagkamit, okartok: ²keka-
-riartorit Nâlagkap igdluata isâvfianut, tássanilo tordlulautigkit
okautsit máko okardlutit: Nâlagkap okausia tusarsiuk, Jútákut
tamavse-â, isâvfitigut ukunatigut isertartuse Nâlagkamut patdlo-
-riartordluse. ³ima okarpok Nâlagax katerssârssuit Gûtiat Is-
-raflip Gûtia: avkutigissase iliornisilo ajúngisíniarsigik, tauva na-
-jugkame matumane inekartíkumârpavse. ⁴isumavdlútigísángilase
okautsit sagdlutaussut, okarângata: tamássa Nâlagkap nâlagfiutâ,
tamássa Nâlagkap nâlagfiutâ, tamássa Nâlagkap nâlagfiutâ; ⁵ki-
-siáne avkutigissase iliornisilo ajúngisíniardluinaruvsigik, erkartû-
-ssisigssax erkortíkuvsíuk inungmut inokatânudlo, ⁶takornartat
iliarssuitdlo uvigdlarneritdlo ínardliortíngíkuvsigik, pîngitsup aua-
-nik kuissíngíkuvse najugkame matumane, Gûtitdlo avdlat ma-
-lingniángíkuvsigik perdlútigssavsínik, ⁷tauva najugkame matu-
-mane inekartíkumârpavse, nuname sujuaissavsínut túniússavne,
soraiuitsumik pigerkuvdlogo. ⁸takuvare, isumavdlútigâse okautsit
sagdlutaussut iluakutáungitsut. ⁹tigdlíkguvse, inuaruvse, uver-
-ssaiguvse, perkuserdlugtumik ugpernarsaiguvse, Bâlimut tipigig-
-sautigdlígvse, Gûtitdlo avdlat malingniaruvsigik ilisaringisase,
¹⁰tauva aggísavise sâvne kekarniardluse igdlume matumane ativnik
taisimassume okardlusilo: ánagpugut; maujungnartut máko ta-
-maisa ilerkorísagavsigik? ¹¹igdlo mána ativnik taisimassok sor-
-kusaitsunut issertorfigssausoraisiuk? ârit, issigíngíngilanga, okar-
-pok Nâlagak. ¹²ímaka Sílume najugarigaluavnut písassuse, tá-
-ssane atera inekartíkaluariga perkârnerane, takuniásagísilo ka-
-nok ilioriga ínugtama Israflíkut ajorssusiat pivdlugo. ¹³mânale
mákunínga tamanik taimailivdluse pigavse, okarpok Nâlagak, oka-
-lugfigissaravsilo piárdlungalo pissardlungalo tusángitsusile, tor-
-dlorfigissaravsilo akíngitsusile, ¹⁴tamána pivdlugo igdlo ativnik
taisimassok isumavdlútigissarse najugardlo ilivsinut sujuaissavsi-
-nutdlo túniússara Sflutut iliorumârpára; ¹⁵igíkumârpavsilo kîna-

Mat. 21,18.

1Sâm.4,10 tt.

-ma sânit, sôrdlo katángutise Eivfarâp kinguai tamaisa igíkka.
¹⁶ivdlitdlo tugsíúsángilatit inuit uko, nivdlianerdlūnt tugsíut-
 -dlūnt anísángilat táuko pivdlugit, savssarfigísángilarmalo, tusá-
 -sángínavkit. ¹⁷issigíngiligít uko kanok iliortut Jûtap ungalúgaine
 Jerûsalâvdlo igdluisa akornine? ¹⁸kitornait kissugtarput, angu-
 -taisalo ingnek ikitípât, arnatdlo útigagssat nakítarpait, kilaup
 44, 15.19. kúngianut arnamut sâtúngualiorumavdlutik tuníssutitdlo kueragag-
 -ssat kuerarumavdlugit Gútinut avdlanut, narrutsagtíkumavdlunga.
¹⁹uvanga narrutsagtínerpānga? okarpok Nâlagak; ingmingnik pí-
 -ngínerpat, pakatsíssutigiumâramíko? ²⁰tamána pivdlugo ima o-
 -karpok Nâlagak nâlagausok: takuvat, níngangnera kamangneralo
 kuissaulerpok najugkamut matumúnga, inungnutdlo nerssutaui-
 -nutdlo narssavdlo orpñut nunavdlo inerititainut, ikualásavordlo
 kamísananilo. ²¹ima okarpok Nâlagak katerssârssuit Gútiat Is-
 -raflip Gútia: tuníssutise ikivkagagssat tuníssutivsinut tokutag-
 -ssanut ilángutekínarsigik nexitordlusilo. ²²tuníssutinik ikivka-
 -gagssanik tuníssutinigdlo tokutagssanik sujuaissase okalugfigingí-
 -navkit inánagít dlo taimane Egivtinimit anisíkavkit; ²³kisiáne ma-
 -tumínga inápáka okardlunga: nipiga nâlagsiuk, tauva Gútigisavav-
 -singa, uvangalo Inugtariumârpavse; ingerdlagitsilo ilivsinut avku-
 -tigerkussavkut nalingínákut, inûvdluarkuvdluse. ²⁴tusarumángit-
 -dlatdle, siutitigdlo maníngilait; kisiáne ingerdláput pilerssárutitik
 maligdlugit, ūmatimigdlo ajortut ajorssusiat maligdlugo; sāsaga-
 -luaramik tunússíput. ²⁵uvdlormit ivssumánga sujuaissase Egiv-
 -tinimit aningmata uvdlordlo mána tikitdlugo ilivsinut autdlartí-
 -tarpáka kivfáka tamaisa pruvfítit, uvdlut tamaisa, piárdlungalo
 pissardlungalo; ²⁶tusarumángilāngale, siutitigdlo maníngilait; ki-
 -siáne tunutsutik mángertípait sujuaissamingnit sualungneruvdlutik.
²⁷okautsinigdlo mákunínga tamanik okalugfigigaluarugkit tusaru-
 -mángilātít, tordloraluarugkit akísángilātít. ²⁸taimáitumik ima
 okarfigísavatit: tamássa inuit Nâlagkap Gútimik nipānik tusaru-
 -mángitsut inerterkúmidlo ilagsiumángitsut; ugpernartok támar-
 -pok karninit pñagauvdlune. ²⁹nutsatit kivssarnexajuitsut kiv-
 -ssákit igitdlugít dlo, kákanguane merkuitsune kápialássutit aníkit;
 Nâlagkap asigínardlugít dlo taimaitingmagit erkardlerft uko arrang-
 -nerme sâgai. ³⁰mássa issivnut ajortússumik iliorput Jûtap ki-
 -nguai, okarpok Nâlagak; maujungnartútítik ilivait igdlumut ativ-
 -nik taisimassumut, mingugtít dlo; ³¹kingigtúnguitdlo karmarpait
 2 kúng. 21, 6. iterssame ingnilingme kernualassut kôruáne, ernitik panisigdlo

ingnermik ikivkarumavdlugit; tamána inássutigíngkiga ūmámiugi-
-ngisáinardlugulo. ³²tamána pivdlugo ata, nagdliúkumârpok, o-
-karpok Nâlagak, okásáissassut iterssamik ingnilingmik kernuala-
-ssutdlo kôruánik, kisiáne tokoráutut kôruánik, tokussutdlo iliu-
-mârpait iterssame ingnilingme, avdlamik inigssakásángingmat.
³³inuitdlo ukua timait tokungassut tingmíssanut kilaup atânitunut
nunavdlo nerssutainut nerissagssáusáput, nujuarsaisokásángilardlo.
³⁴Jûtap ungalógaine Jerûsalâvdlo igdluisa akornine soraersíku-
-mârpapa tipaitsugtut nuánârtutdlo nipât, uvigssavdlo nuliagssavdlo ^{25,10.}
nipât, nuna piunérússáusangmat.

kapitalit 8.

perkigsimiumángitsut perdlûp tikíkalugtuarai.

¹taimaníkut Jûtap kúngísa saorne nâlagartaisalo saorne pa-
-lasitdlo saorne pruvfititdlo saorne Jerûsalâvdlo inuisa saorne
ilerfinit anisísavait, okarpok Nâlagak, ²siaruardlugitdlo sekinnermut
káumámudtlo kilauvdlo perpagssuinut tamanut, asassainut kivfar-
-torfiggissainut malingniagainut aperkutigissainut patdlorfiggissainut; ^{2 kúng. 21,3.}
katerssornekásanatigdlo ilivermut ilinekásángitdlat, kisiáne anartut
ísáput nunap kâne. ³amiákûssutdlo tamarmik erkardleríngnit
ukunánga ajortunit amiákûssut najugkane amiákûssune táukunúnga
kimávfigititavne tamane tokugssak piumanerúsavât inûnermit, o-
-karpok Nâlagak katerssârssuit Gútiat. ⁴taimáitumik okarfigíkit:
ima okarpok Nâlagak: ordlussut kingumut makísángitdlat? kig-
-dlormut sâgtok kingumut utísángila? ⁵sôrme inuiait uko Jerû-
-salâmiut kigdlormut sâgsimáinarpat soraiuerdlutik? sagdloxítautit
aulajangerfigait uterumanatigdlo. ⁶siúnerardlunga tusarniarpunga;
piúngitsunik okalugput, ajorssutse pivdlugo perkigsimissoxángilak;
ima okartokángilak: kanok iliulekaunga? tamarmik arpagdlutik
kigdlormut sâgput, sôrdlo kimugtuarssuk sorssungnermut panga-
-ligtok. ⁷ungassorssûp agdlât nagdliútok nâperiagagsse kilácut ili-
-simassarpâ, tuíngûp kuluartartup tuluvarnavdlo kardlûtítôrssúvdlo
aggerfiggissatik nalunaerssortarpait; inugtamale Nâlagkap erkartûssi-
-sigerkussâ ilisimángilât. ⁸kanorme okartarpise: ilisimassûvugut, ^{Is. 1,3.}
Nâlagkap inatsisai uvavtíniput? mássa agdlagkanik ilisimassut
titartautáta sagdluniutaussup sagdluníngortikai. ⁹ilisimassut ká- ^{Mák. 7,13.}
-ngusugtitáuput ánilársagauvdlutigdlo tigussauvdlutigdlo; takuvase,
Nâlagkap okausia asigínarât, suname ilisimássuserísavât? ¹⁰ta-

-mána pivdlugo nuliat tûniúkumârpâka avdlanut, narssautaitdlo kinguârsissugssainut. mássa mingnernit angnernutdlo agdlât ta-
 6,13 tt. -marmik piumatûvatdlârtorssûput, pruvftinit palasinutdlo agdlât tamarmik sagdlussáinarput. ¹¹ínugtamaló paniata aserornere kat-sorsarniapalâgínarpait okardlutigdlo: erkigsilit, erkigsilit; nauk erkigsivigssakángitsox. ¹²igtôrpat majungnartulioramik? igtûngit-dluínarput, igtôrnek nalugamik. tamána pivdlugo ordlúsáput ordlussut akornánut; takusarnekarunik akugdlârumârpút, okarpok Nâlagax. ¹³pîardluínarumârpâka, okarpok Nâlagax, vînekut vînig-ssaerutdlugo figekutdlo figêrutdlugo pilutatdlo nákalersitdlugit; tunigaluaravkit ingerdlarssorfigititdlugit. ¹⁴suvdluta unínganer-pugut? atautsimut pigitse, ungalûgkanutdlo igpiliugalingnut iser-riartorta, tássanilo nungutitserdluta, Nâlagkap Gûtivta nungutiler-matigut imermik sungarnitsumik ímitdluta, Nâlagkamut ajortuliaravta. ¹⁵erkigsinartox utarkigaluardlugo ajúngitsoxángilax; ajorung-naerfigssak utarkigáine ánilârnek tássauvok. ¹⁶Dánimit tusar-ssaulerpok kimugtuarssuisa sordlungmigarnerat, kimugserfigssuisa kardlularpaluinit nuna tamarme ûligpok; aggerput nuna nungúku-
 6,22 tt. -mârdlugo táussumanítutdlo, ungalûgardlo inuilo. ¹⁷imáikumârtok ata: ilivsinut autdlartíkumârpâka pulateriârssugssuit pulateriâr-ssuitdlo ivait serrassagssáungitsut, táukua kîsavâse, okarpok Nâ-lagax. ¹⁸tugpatdlersautigssavnigtox, aliasokigama; ûmatiga nukigdlârpok. ¹⁹ata, ínugtama paniata nivdliarपालua nunamit un-gasigsumit: Nâlagax Stunimîngila? kúngiata najúngínerpâ? sôr-me narrutsagtítarpânga inûssaliamingnik kiperugkanik piúngitsû-timingnidlo avdlanertanik? ²⁰katerssuivfik kímûpok, aussak nâr-rêrpok, ánaunekángitsugutdle. ²¹ínugtama paniata aserornera pivdlugo aserorpunga, tipaitsungnavêrpunga, tataitsangnerup tigut-dlarpânga. ²²Gfliatime tarnutigssakángila? katsorsaissegssaká-ngilalûnit? ínugtama pania sôx máusernekángila?

kapitalit 9.

âma inuit ajortuliainik. Nâlagax usorssitsautigilissuk.

¹kanortok niakora imermik ulivkârile, issikalo kuvdlinik puilassûgilit, tauva uvdlúkutdlo únuákutdlo kîasagíka ínugtama paniata ilánguákulue tokutaussut. ²kanortok puilassuitsume únúivfigssakarnaunga tikerâriartortutut, tauva asiardlunga ínugtâka kî-másagíka, tamarmik uverssaissegmâta, katíngarmik ilumúngitsû-

-liormata. ³orkatik sukaterpait sagdlunernik pisigsautigissartag-
 -katik, ilumórnerdlo uniordlugo nuname angutauserput; ajortok
 kingugdleršarpát ajortokatánik, uvangalo ilisaringilānga, okarpok
 Nālagak. ⁴nalingínak ikíngutiminut mianerssordle, katángúne ki-
 -naussordlúnt tatiginavérđliuk; katángutit tamarmik kokagssniái-
 -narmata, ikíngutitdlo tamarmik angalangmata mamardlívđlutik.
⁵nalingínaup ikíngúne sagđlokítararâ, ilumórtumigdlo okalúngitđlat;
 orkatik sungiusarpait sagdlunernik okalorkuvđlugit; mumisitsissar-
 -nermit ingmingnik kasutítarput. ⁶perkuserđlungnerit akornáne
 nunakarputit; perkuserđlungnermit ilisariumángilānga, okarpok Nâ-
 -lagak. ⁷tamána pivđlugo ima okarpok Nālagak katerssârssuit
 Gútiat: takuvat, augtitđlugit misiligkumârpáka; kanorme iliúsaga-
 -luaravko íngutama pania? ⁸okait karssúput tokutsissut perku-
 -serđlungnermik okalugtut; kanermingnik ikíngutitik okalugfigait
 inugšiarneršumik, ilumíkutđle kokagssissarpait. ⁹tamáko piv-
 -đlugit takusásángineríka? okarpok Nālagak; tarnima akiniásá-
 -nginerai inuiat ukutut ítut? ¹⁰kákat kíssatigalugitđlo úputi-
 -gísaváka, puilassuitsuvđlo ivigalé kápialássutigísaváka, ūsimang-
 -mata tássúna ingerđlassokarungnaersitđlugo, nerssutautitđlo nipát
 tusarssaujungnaersitđlugo; tingmíssat kilaup atánítut nerssutitđlo
 tamarmik nujugđlutigđlo autđlarput. ¹¹Jerúsálát Kerruínángortí-
 -kumârpára kingminut nujuartanut najugagššarititđlugo, Jútavđlo
 ungalúgai inuerúníngortíkumârpáka nunaginekášaersitđlugit. ¹²kina
 angutauva ilisimassok matumíngalo sujunekartok, nalunaiassok
 Nālagkap karnata kanok okalugfigigáne? suna pivđlugo nuna a-
 -siuva ūsimavđlunilo, puilassuitsok ingerđlaviginekángitsok á-
 -ssigilerđlugo? ¹³Nālagardlo okarpok: inatsisíka kimangmatigik
 táukunúnga sarkangiússáka, nipigalo nālángingmássuk maleruarna-
 -gulo, ¹⁴úmatimigđle ajorssusé malingmatigik Bálitđlo, sórdlo su-
 -juaissamik sungiusarâtik; ¹⁵tamána pivđlugo ima okarpok Nâ-
 -lagak katerssârssuit Gútiat Isralip Gútia: takuvat, inuiat uko
 nerđlerumârpáka naussunik sungarnitsunik ímitđlugitđlo imermik
 sungarnitsumik; ¹⁶siámarumârpákalo akimángitsunut táukualúnt
 sujuaissaisalúnt ilisimángisainut; panalo kingornatigut autđlartí-
 -kumârpára nungutserđlugit. ¹⁷ima okarpok Nālagak katerssâr-
 -ssuit Gútiat: kinerđleritse kaerkussivđlusilo arnanik upítugššanik,
 aggerkuvđlugit, autđlartitsivđlusilo arnanut ilisimassunut, agger-
 -kuvđlugit; ¹⁸tuaviordlíngók upíkíartordluta, issivut kuvđlinik kú-
 -lerkuvđlugit, kimeríssavutđlo kordlúlalerkuvđlugit. ¹⁹upítut nipát

5,29.

tusarssauvok Sfunimit: atale piunérútugut, kángusugtitaungártugut; nuna kimásagavtigo, igdluvut úpitingmatigik. ²⁰tusarsiuk māna Nālagkap okausia, arnat ukorsê, siutivsiilo ilagsiniardlissuk kar-nata okausia; panise upīnermik ajokersorsigik, kápialanermik ajokersokatigítitse. ²¹toko igalássavtínut kakisimangmat igdlú-ssârssuavtínut iserdlune, merdlerut p̄fásavdlugit silamit, sáku-nerdlâtdlo igdlut akornánit. ²²okarit: ima okarpok Nālagak: inuit timait tokungassut mânīnak ísáput anartut narssap'káne, ivigtut kilerssugkatut kivdluissup kingornagut tigungekángitsutut.

²³ima okarpok Nālagak: ilisimassup usorssitsautiginavêrdliuk ilisimássutse, píssaussup usorssitsautiginavêrdliuk píssáussutse, pí-sûp usorssitsautiginavêrdliuk písūssutse; ²⁴matumúnale usorssit-sârile usorssitsârumassok: uvanga ilisimavdlungalo ilisariguninga, uvanga tássaussunga Nālagak isumagssuinermik erkartūssisigssa-migdlo erkordluartitsisok nuname; tamána iluarigavko, okarpok Nālagak. ²⁵ata, uvdlut nagdliúkumârput, okarpok Nālagak, tauva takusarumârpáka kipinekartut tamaisa kipinekángitsunut ila-liutdlugit: ²⁶Egivtinimiut Jútákuťdlo Eitumíkuťdlo Amunivdlo kinguai Múapíkuťdlo tamaisalo kivssagkanik tûtsinigdlit puilassuit-sume nunagdlit. mássa akimángitsut tamarmik kipinekángitsûput, Rôm. 2,²⁹. Israflíkuťdle tamarmik kipinekángitsunik ūmatekarput.

kapitalit 10.

Gútilianik, Gútimigdlo ūmassumik.

¹tusarsiuk okausek Nālagkap ilivsinut okauserissâ, Israflíkuť ukorsê. ²ima okarpok Nālagak: akimángitsut ingerdlavigissait ilníásángilase, nalunaerkutitdlo kilangmítut ersigísángilase, mássa akimángitsut táuko ersigissarait; ³inuiakatigít ilerkorerkussait piú-ngitsuínaungmata. orpik kivdlorarát orpígpalingme, xiperuissup ulimáumik sanassagassâ, ⁴pínersardlugo sílvimik kúltimigdlo; kíkí-^{1s. 41,7.}ssanigdlo káutanigdlo aulajangersaruníko, kfsa, aulajungnaekaok. ⁵napassok túkagak ássigát, okalungnerdlo saperput; kivigtariakar-putdlo, avdloriarneker sapermata. sujôragísángilase, mássa ajor-tumik písínaungitdlat, âmátaok ajúngitsuliornek saperput. ⁶iligtut ítokángilak, Nālagak, ivdlit angingârputit, arkitdlo angingârputok pí-^{sark. 15,4.}ssaunigkut. ⁷kia mianerísángínerátit, akimángitsut kúngiat ūmâ? ivdlit sâteriakaravit; akimángitsut ilisimassortaine tamane nála-gauvfnilo tamane iligtut ítokángingmat. ⁸tamarmik silakarna-

-tigdlo sianíngitdlat; piúngitsox ajokersûtigât: kissuk. ⁹ sílvimik singartitigkamik aggiússiput Tarsisimit, kúltimigdlo Uvfarsimit, kiperuissuvdlo augtitsissuvdlo sanassagssâník; tungutsorigsumik augpatdlarigsumigdlo atitipât; tamât ilisimassut sanârât. ¹⁰ Nâ-lagardle ilumut Gûtiuvok, táuna Gûtiuvok úmassok, isuanut kú-ngiussok. níngangnerssuanit nuna sajugpok, úmitsangneralo aki-mángitsut artorpât. ¹¹ ima okarfigisigik: Gûtít kilangmigdlo nu-namigdlo píngortitsingitsut píagáúsáput nunamit kilauvdlo ma-tuma atânít. ¹² táussuma nuna piliarâ píssaunermigut, inuitdlo najugât aulajangersarpâ ilisimássutsimigut, sujunekarssutsimigutdlo kilak isuitipâ. ¹³ nipine anitarângago, imerpagssuit kilangmfleraraut; putsut majortípai nunap isuinit, ingnâtdlagtarnerit sialugssiarai, anorilo kimatulivingmínit anisítarâ. ¹⁴ sianíngitdlat inuit ilisarssí-ngitsut tamarmik, kúltimigdlo augtitsissut tamarmik inússaliatik kiperugkat pakatsíssutigait, inússaliatik kueragkat sagdlutaung-mata, anernekángingmatalo. ¹⁵ piúngitsuínáuput, támartitsissut sanârait; takusarnekarpata píagáúsáput. ¹⁶ Jákup pígssâ táukutut íngilak; táunauvok tamanik piliortok, Israfilo úgtugarsiaralugo kingornússarâ; Nâlagak katerssârssuit Gûtiat tássa arka. ¹⁷ pialúnguatit nunamit katerssúkit, patdligtailissame nuna-kartutit. ¹⁸ ima okarmat Nâlagak: takuvat, tamatumúna nunap inue igdlusautigiumârpâka angnikitdliortitdlugitdlo misigissagssâ-ník. ¹⁹ erkanak uvanga, aserulerama; ikiga ajuleriartorpok. isu-makarpungale: igpingnartok tamána ilagínásavara. ²⁰ tupera ase-rorpok, nokarutailo tamarmik kigtorarput; kitornâka uvavnit aní-put pekarungnaerdlutigdlo; tupivnik kingumut nápartitsissugssa-kángilak kalerkavnigdlo isuititsissugssakarnane. ²¹ pârssissut sí-laerungmata Nâlagak aperkutigísaerdlugo; tamána pívdlogo ilisi-massutut iliúngitdlat, pârissaitdlo tamarmik síámarput. ²² nipe ersserpok, ata tikiútok, úlingnartorssuardlo nunamit avanítumit: ^{8,16.} Jûtap ungalúgai inuerutísassúngôk, kingmit nujuartat najugagssa-risagait. ²³ nalúngilanga, Nâlagak, inûp ingerdlavigsse pígi-ngikâ, ingerdlassuvdlo pígingíkâ avdliortarnime sangunavérnig-úss. 16,9. -ssât. ²⁴ inertertânga, Nâlagak, taimáitok námáinartumik, níngag-titdlutit pinatit, nungutípatdlákinavarma. ²⁵ kamangnerit akimá-ngitsunut kueraruk, ilingnik nalussunut erkardleríngnutdlo atíngkut tugs. 79,6. 7. ilingnut tordlortaríngitsunut; mássa Jâko nerivât, nerivdlugulo nú-ngutaerdlugulo, inigissâlo inuerúpât.

kapitalit 11.

Gûtíp angerusianik uniortínekartumik. Jerimia tokutaorkajartok.

¹okausek Jerimiamut pissok Nâlagkamit, okartok: ²tusarsigik angerutsip matuma okausé okalûseralugitdlo Jûtap angutitainut Jerûsalâvdlo inuinut. ³okarfigikitdlo: ima okarpok Nâlagak Is-
⁵ Mór. 27,²⁶.-raflip Gûtia: perdlorkunarsile nalingínak angerutsip matuma okau-
 -sñnut nâlangitsox, ⁴tamatumínga sujuaissase inákíka uvdlok ivna Egvitínimit anisíkavkit, savingmik augtitsivingmit, okardlunga: ni-
 -piga nâlagsiuk, taimardluñardlo ilioritse, sôrdlo inákivse, tauva Inugtariumârpavse, ilivsiló Gûtígsavavsinga. ⁵imáitok pivdlugo: ugpennarsaut aulajangerkuvdlugo, sujuaissase ugpennarsaivfigigavkit nuna ímungmik tungusungnitsúmígdlo kûgtok táukunúnga túniúku-
 -mavdlugo, sôrdlo mánákut erssitsox tauva akivdlunga okarpu-
 -nga: ilumut, Nâlagak. ⁶Nâlagkavdlo okarfigánga: okautsit máko tamaisa tordlulautigíkit Jûtap ungalûgaine Jerûsalâvdlo igdluisa akornine, okardlutit: nâlagsigik angerutsip matuma okausé nâ-
 -magsivdlugitdlo. ⁷mássa sujuaissase narxigfigáka taimane Egvitínimit majuartíkavkit uvdlordlo mána tikitdlugo, piârdlungalo pi-
 -ssardlungalo, okardlunga: nipiga nâlagsiuk. ⁸tusarumángitdlatdle,
^{7,24}. siutítígdlo maníngilait, kisiáne ingerdláput nalingínak úmáme ajor-
 -tup ajorssusia malígdugo. taimáitumik táukunúnga nagdliutípáka angerutsip matuma okausé tamaisa, táuko inássutigigíka nâmagser-
 -kuvdlugit, nâmagsíngilaitdle. ⁹Nâlagkavdlo okarfigánga: per-
 -dlugssiortunik navssârfigínekarpot Jûtap angutitai Jerûsalâvdlo i-
 -nue. ¹⁰sujuaissamik sujugdlt ajortulíait uterpait, táukua okaut-
 -síka nâlagkumángíkait, Gûtítldlo avdlat malingniarait kivfartûku-
 -mavdlugit; angerusiga sujuaissainut aulajangersagara Israflíkut Jû-
 -tákuúgdlo uniortípát. ¹¹tamána pivdlugo ima okarpok Nâlagak: takuvat, perdluk táukunúnga nagdliutípara ingalagssáungitsox; niv-
 -dliavfigigaluarpánga tusásángiláka. ¹²tauva Jûtap ungalûgaisa Je-
 -rûsalâvdlo inuisa nivdliavfigiartordlisigik Gûtít tipigisautígdliavfigi-
 -ssartagkatik, kisiáne perdlugsissut ánásángilait táukua. ¹³mássa
^{2,28}. ungalûgkatit amerdlakátigait Gûtívit, Jûta; Jerûsalâvdlo igdluisa akornisa amerdlakataínik tunissiviliorpuse kángunartunik, tunissi-
 -vingnik Bálimut tipigisautígdliavfigissanik. ¹⁴ivdlitldlo tugsíúsángi-
^{7,16}.-latit inuit uko, nivdlianerdlúnft tugsíutdlúnft anísángilat táuko pivdlugit, tusásánginama perdlokarnermingne tordlulavfigigpánga.
⁵ Mór. 33,¹². ¹⁵asanerussara igdluvne súsava? isumapiluliornine amerdlanâramígit,

nekivdlo ivdlernartitap ilingnit pisanermagit; ajortuliorangavit nuáná-rarautit. ¹⁶úliakúmik úmaussumik paormanik igdlingnartunik ta-koránersagaussumik Nálagkap taigaluarpatit, mánale nivdlianeru-jugssuarmik ingnek ikitipá avatágut, avalekutailo navdlorput. ¹⁷Ná-lagak katerssárssuit Gútiat ilingnik ikússuissox ilingnut perdlugssa-mik okalugpok, Israílikutdlo Jútákutdlo ajorssusiat ilerkorissát pí-ssutigalugo, narrutsagtítarmánga Bálmut tipigigsautigdlfnermingnik.

¹⁸Nálagkavdlo nalujungnaersingmanga nalujungnaerpunga; taima-ne takutíparma pilerssárutainik. ¹⁹uvangalo sórdlo saváarak ungassox tokutsivingmut pisitaussok, ilisimángitsungalo uvanga pivdlunga isumaliokatigígsimassut [okardlutik]: orpik aserokisigo paormailo, pfordlugulo inússut nunánit, arka erkainekásaersitdlugo. ²⁰Nálagak katerssárssuit Gútiat, erkartüssissox iluartok úmá, tartunigdlo úmatinigdlo misilfssutit, táukunúnga akiniutigssat takujumárpara, sakitsautiga ilingnut navsueravko. ²¹tamána pivdlugo ima okarpok Nálagak Anatútip angutitainut inússutsingnik kinugingnigtunut, o-kartunut: takordlúgkerssásángilatit Nálagkap arka taivdlugo, ag-ssavtigut tokutaujumángíkuvit; ²²tamána pivdlugo ima okarpok Nálagak katerssárssuit Gútiat: takusarumárpáka ata, sákunerdlár-tait panamik tokutáusáput, ernerilo panflo perdlísáput. ²³amiá-kuerúsáput; perdlungmik nagdliutitsiumárama Anatútip anguti-tainut, ukiox takusarnekarfigssát nagdliugpat.

tugs. 7,10.

kapitalit 12.

Jerimiap erdlokíssusia. perdlugssamik iluarsivigssamigdlo.

¹Nálagak, ivdlit iluartúvutit, sakitsautiga ilingnut okautigilara, erkartüssinermik okalokatigilavkit. sók iluaitut pivdluartarpat, ilumúngitsulissutdlo tamarnik sók erkigsissarpat? ²íkússortarpatit, tauvalo mángokaleraraut agdliartordlutigdlo inerititaxalerdlutigdlo; karninut kanigputit, tartuinitdle ungasigputit. ³ivdlíme ilisima-varma, Nálagak, issigárma, úmatigalo misiligpat ilingnut kanok ítok. autdlarúkit savatut tokutagssatut, ingmíkórtíkit uvdlormut tokoraivfigssamut. ⁴kanok sivisutigissamik nuna aliasúsava, nar- ^{Is. 6,11.} -ssap naussue tamatigut panerdlutik? inuisa ajorssusiat pivdlugo nerssutautitdlo tingmíssatdlo pfaáput; mássa okartarput: kingu-nigssarput issigingilá. ⁵pisuínartut arpakatigalugit kasuting-matit, ímaka kimugersut unangmekatigígsagugkit? nuname erkig-sinartume terdligdlutit inúvutit, ímakale Jórtanip patdlingneka- ^{50,44 tt.}

73*

-juitsuane? ⁶mássa katángutivídlúnt atátavítdlo igdlokataisa ag-
-dlát ilumūngitsulivífgātít; táukualūnt kingorkanguit aválárfigātít;
ugperísángilatít, ajúngitsumik okalugfigigaluarpatít. ⁷igdluga ki-
-magpara, kingornússaralo taimaitipara; tarnima ungasissá akeraisa
agssainut túniúpara. ⁸kingornússara uvavnut líuvisut orpígpaling-
-mítutut ilerpok; uíanissárfigânga, tamána pivdlugo kíngarilerpara.
⁹kingornússara iliversiortutut kásugtutut uvavnut iliorpok; kásugtut
ungulerdlíssuk; narssap nerssutai tamaisa ataútsimut katerssoriar-
-torsigik, aggerdlit neriartordlutik. ¹⁰savanik párssissorpagssuit
nautsíviga vínekutilik aserorpát, pígiligara tugdlarpát; pígiligara
6.a. sakíminartok puilassuitsutut inokángitsutut itípát. ¹¹inuerúníngor-
-típát, inuerutitauvdlune aliasugpok uvavnut; nuna tamarme inue-
-rutitauvok, ūmámiugingnigtokángingmat. ¹²piunérutitsissut tikiú-
-put puilassuitsup kákánguinut merkuitsunut tamanut, Nálagkap
panâ nungutisingmat nunap isuanit isuatalo áipánut; uvinilingmut
5 Mór. 28, erkísvívgíssakángilak. ¹³kajússiagssanik siaruarterigamik naussupi-
38 tt. -lungnik katerssuíput; nukígdjárput, iluakutiginagule; piniagka-
-se kángusútigiumârpase Nálagkap níngangnerata katsungáineranit.
¹⁴ima okarpok Nálagak sanilivnut ajortunut tamanut kingornú-
-ssagssamik ínugtavnut Isráilíkúnut kingornússagssarítitavnik savi-
-tórfigingnigtunut: takuvat, nutsugkumârpáka nunainit, Jútákutdlo
nutsugkumârpáka táukua akornánit. ¹⁵piumârpordle nutsorêruvkit,
tauva kingumut angajorkautserfigiumârpáka, utersarumârpákalo nu-
-ngutdlugít kingornússagssainut nungutdlugít dlo nunainut. ¹⁶piu-
-mârpordlo, ínugtama ingerdlavígssait ilíniarniaruníkik ugpernar-
-sailerdlutik atera taivdlugo: ilumut ūmangmat Nálagak, sórdlo
4.a. ínugtáka ajokersorait ugpernarsaerkuvdlugít Bále taivdlugo, tauva
ineriartúsáput ínugtama akornáne. ¹⁷tusarumángigpatale nutsugku-
-mârpáka inuíait táuko, nutsugdlugít píardlugít dlo, okarpok Nálagak.

kapitalit 13.

kiterúmik ausimassumik. puiaussat tamarmik ímíssasut.

¹Nálagkap ima okarfigânga: kiterúmik ilupágssiamik písiar-
-torit, kitingnutdlo ivertíssuk, imermutdle pinavêrsardlugo. ²tauva
kiterúmik písvínga, sórdlo Nálagkap okalugfigigânga, kítvínutdlo
ivertípara. ³Nálagkavdlo okausia áipagssânik uvavnut pivok, okar-
-dlune: ⁴kiterut písiat kitingnítok tígúk, píkiivdlutítdlo autdlarit
Aivfaratimut, tássane issertordlugo kaersup kuvneranut. ⁵tauva

autdlarpunga issertordlugo Aivfaratime, sôrdlo Nâlagkap inákânga. ⁶pivordlo uvdlorpagssuit nângmata, Nâlagkap okarfigânga: pikiv-dlutit Aivfaratimut autdlarit, kiterutdlo tássânga tigûk ilingnut tássunga issertorkussara. ⁷tauva Aivfaratimut autdlarpunga ni-vaivdlungalo kiterutdlo tiguvdlugo inânit issertuivfvnit; sunauvfale kiterut ausimassok sugssaujungnaerdlunilo. ⁸tauva Nâlagkap okausia uvavnut pivok, okardlune: ⁹ima okarpok Nâlagak: taimatut ilivdlugo aserorumârpara Jûtap inornartíniarnera Jerûsalâvdlo inornartíniarnera angekissock. ¹⁰inuiat ukua ajortut, okautsivnik tusarumángitsut, ûmatimik ajorssusiat maligdlugo ingerdlassut, Gûtít avdlat malingniardlugit kivfartorfigiumavdlugit patdlorfigiumavdlugitdlo, táukua kiterut mána sugssaujungnaersok ássigísavât. ¹¹mássa sôrdlo kiterut agtûmassartok angutip^o kerkanut, taimailivdlugit Israílikut tamaisa Jûtákutdlo tamaisa uvavnut agtûmatípâka, okarpok Nâlagak, inugtariumavdlugit tusâmassángûtigiumavdlugitdlo nersornautigiumavdlugitdlo ássûtigiumavdlugitdlo; tusarumángitdlatdle. ¹²taimáitumik okarfigíkit okautsimik matumínga: ima okarpok Nâlagak Israílip Gûtía: puiaussat tamarmik vînimik ímísáput. tauva akiumârpâtit: ilisimánginersugut puiaussat tamarmik vînimik ímísangmata? ¹³okarfigísavatitdlo: ima okarpok Nâlagak: takuvarse, nunap matuma inue tamaisa ímerumârpâka silaerutitdlugit, kúngit Dâve kinguârdlugo igsiavfiâne kilâlingme igsiassut palasitdlo pruvfititdlo Jerûsalâvdlo inue tamaisa; ¹⁴sekumisítakátârumârpâkalo nalingínak áipânut, angutaitdlo xitornaitdlo atautsikut, okarpok Nâlagak; kajagssûssísângilanga nâkingnísanangalo nagdligtúsanagitdlo aserornekarnerat pivdlugo. ¹⁵tusarniardluse siúmigsaritse angneruniarasilo; Nâlagak okalungmat. ¹⁶Nâlagak Gûterse nâlangnartísiuk târsilersínago isigkasilo aportartínagit kâkane tarrajugtune, kausmassok utarkissarse tokup târtítânik kausuitsumigdlo taorsersínago. ¹⁷tusarumángíkuvsíugdle tamána, tarniga tauva issertordlune kíasavok makitasût pivdlugit; kuvdlilingârdlunga issíka kuvdlinik kûsáput, savautit Nâlagkap ungûgai tigussaungmata. ¹⁸kú- ²kúng. 24, 12. 16. ngimut arnatdlo angnertânut okarit: morparitse, niakorut usornauterse niarkuvsínit nákarimat. ¹⁹kujatâne ungalûgkat matussáuput, matufissugssakángilardlo; Jûtákut tamardluinarssuarmik autdlarússáuput. ²⁰issise árdlortísigik takuniardlugit avânga aggersut; naungme ilingnut ungôrkussat, savautit usornautitit? ²¹kanok oká- ²kúng. 16, 7. 8. savit, takusalerpatit ilagsinekartut ivdlit nangminek sungiusagkatit ilingnut nâlagángortitdlugit. nipigdliúnerit tigutdlásángínerpâtit ar- — 20,12 tt.

-natut ernisulersutut isivdlutit? ²² ūmatigkudtlo okaruvit: sôrme ta-
-matuma naláupânga? ajortuliornivit amerdlássusiat pivdlugo kilú-
-ngautitit kutdlartigáuput, kingmisitdlo ajunârfígissáuput. ²³ inûp
kernertup amine avdlángortísinaunerpâ, milakulâvdlünft milane? [pi-
-gínaugpata,] ilivsisaox ajúngitsuliornek sapísángilase, ajortumut su-
-ngiusartuse. ²⁴ taimáitumik siámarumârpâka, sôrdlo ivigssuit kiv-
-dlornikut puilassuitsup anorânit tingtartut. ²⁵ tamássa ímiarsia-
-ssat, úgtugarsiat uvavnit, okarpok Nâlagak; puiorangma, sagdlu-
-neritdlo tatigigagkit. ²⁶ uvanga kilúngautitit kutdlarpâka kînanguut
pisitdlugit, kángugissat takorkuvdlugo. ²⁷ uverssainitit pftaitdliorni-
-tit, kángusuitdlutit angúnunekaravit, kâkánguanilo narssamilo tai-
-maitdlutit, tamáko maujungnartuliornitit takuvâka. erkanak Je-
-rûsalât-â, minguernaviarâtdlángilatit.

kapitalit 14.

siagdlísaernera pivdlugo. Jerimia tugsíússissok.

¹ Nâlagkap okausia Jerimiamut. pissok siagdlísaernera piv-
-dlugo. ² Jûta aliasugpok, isâvfflo kîmassuerúput; táutordlugput
Aam. 4,7-9. nuna pivdlugo, Jerûsalâvdlo nivdlianera kangâtarpok. ³ angnertaisa
mingnertatik autdlartítarpait imermut; imertartarftit tikípait, imer-
-sinatigdle; angerdlarput imertautait imakángitsut; igtôrdlutigdlo
kángusugput, niarkutigdlo uligpait. ⁴ ivssok aserormat, nunamut
siagdlíngingmat, tamána pivdlugo naussorigsaissut igtôrput, niarku-
-tigdlo uligpait. ⁵ kulavaitdlünit narssame ernissut piarkatik kimag-
-pait, ivekángingmat; ⁶ siutitútdlo nujuartut kâkánguane merkuitsune
nikorfáput anorimut narajordlutik kingmisut nujuartatut; issait tu-
tugs. 69,4. -kumajungnaerput, naussokángingmat. ⁷ Nâlagak, ajortuliaavut nalu-
4 Mór. 14, 11-20. -nâiaigaluarmata pivdluta, taimáitok kanok-iliorna arkit píssutigá-
-lugo; tunutertarnivut amerdlaxingmata ilingnut ajortuliauserissavut.
⁸ Israîlip neriugissâ ūmâ, ânâussissâ angnikitdliornartumit, sôx ta-
-kornartatut iliorpit nuname, tikerâriartortutut únúisavdlune tuper-
-niartutut? ⁹ sôx angutitit kunussutut iliorpit, píssaussutut ânâú-
-ssinek sapersutut? mássalo akornavtínîputit, Nâlagak, aternigdlo
tainekarpugut; kimangnavértigut.

¹⁰ ima okarpok Nâlagak inuiat uko pivdlugit: taima angala-
-jumatdlâraut, isigkatik unigtíkúsúngilait; taimáitumik Nâlagkap
nuánaríngilai, ajortuliait mâna erkaivai, ajortuliausiatdlo takusarpâ.

¹¹ Nâlagkavdlo okarfigânga: ajúngitsox kínutigísángilat inuit uko pivdlugit; ¹² mássa ísingíniaraluarpata nivdlianerat tusarumángilara; tuníssutinigdlo ikivkagagssanik tuníssutinigdlo nekigssanik aggiú-ssigaluarpata nuánarisángiláka. kisiáne panamik kângnermigdlo tokorarnermigdlo núngutaerumârpáka. ¹³ tauva okarpunga: ata, Nâlagak Nâlagak, takuvat, pruvfitit táukunúnga okartarput: pana takúsángilarse, kângneruvdlo písángiláse, kisiáne ilumórtumik er-xigsisíkumârpavse najugkame matumane. ¹⁴ Nâlagkavdlo okarfigânga: pruvfitit sagdlunernik takordlûgkerssârput atera taivdlugo, Mat. 7, 15.
 uvanga autdlatíngiláka inásimanagitdlo okalugfigisimanagitdlo; takordlórnermik sagdlutaussunik erkuiniutinigdlo piúngitsunigdlo úmatimigdlo sagdloxítautainik takordlûgkerssârfigáse. ¹⁵ tamána pivdlugo Nâlagak ima okarpox pruvfitinut atera taivdlugo takordlûgkerssârput nauk autdlatíngikivtik, okartunut: panalo kângnerdlo nuname matumane ísángitdlat: pruvfitit táuko panamitdlo kângnermitdlo tokúsáput. ¹⁶ inuíaitdlo táukua takordlûgkerssârfigisáit 5 Mór. 18, 20.
 igitáusáput Jerúsálâp igdluisa akornine, kângnermit panamitdlo tokussut, ilississugssakarnatigdlo, táukulo nulíaitdlo ernerilo panflo; ajorssusiánik kueraivfigiumâravkit. ¹⁷ okarfigísavatitdlo okautsimik matumínga: issíka kuvdlinik kûgput únuákutdlo uvdlúkutdlo so-raerumajungnaerdlutigdlo; niviarsiax ínugtama pania aserorner-ssuarmik aserugaungmat, ikialo ajuleriartuínarmat. ¹⁸ narssamut anigângama panamik tokutaussut takussarâka, ungalûgkamutdlo iserângama perdlertut takussarâka; mássa pruvfititdlúnt palasitdlo agdlát nuname angaláput nalornivdlutik. ¹⁹ Jûta asigínardluí-narpiuk? Síune tarníngnut narrunarpa? sórme patigpisigut ajorungnaerfigssaerutdlutalo? erkigsinartok utarkigaluardlugo ajúngit-soxángilax; ajorungnaerfigssak utarkigáine ánilárnek tássauvok. 8, 15.
²⁰ iluáissuserput sujuaissavta ajortuliát nalujungnaerparput, Nâlagak, ilíngnut ajortuliaravta. ²¹ taimáitok ajagtornavértigut arkit píssutígalugo; igsiavfit kilálik nálangnarssutsívit pia narrunarsarnavêruk; erkainiarit, uvavtínut angerutsit uniortísángínagko. ²² akimángitsut piúngitsútaine siagdlerísigínaussoxarnerpa, kilagdlúnt sialungnik námagtunik tuníssisínaunerpa? ivdlit táunáungínerpit, Nâlagak Gû-terput? ivdlit neriugávtigít, ivdlit tamáko tamaisa píliaríagkit.

kapitalit 15.

Gútip akíssutá. Jerimiap erdlokíssusia.

- Hsk. 14, 12 tt. ¹Nálagkap okarfigânga: Môrsasilo Sâmualilo sávne kekara-luarpata, taimáitok inungnut ukunúnga kajumigssusekángilanga. kīnama sánit autdlartíkit, anilit. ²ilingnutdlo okaraluarpata: su-mut písaugut? tauva akiumârpáitit: ima okarpok Nálagak: to-kumut pissugssak tokumut pile, panamut pissugssak panamut pile, kángnermut pissugssak kángnermut pile, tigussauvfingmut pí-ssugssak tigussauvfingmut pile. ³sisamavít táukunúnga takusai-síkumâravkit, okarpok Nálagak: pana tokoraissugssak, kingmit uniakátaissugssat, tingmíssatdlo kilaup atánítut nunavdlo nerssutai nerissugssat aseruissugssat. ⁴unigfigssaisuatikumârpákalo nuname
- 2 kúng. 21, ¹¹tt. ⁵nálagauvfingne tamane Mánarse Hiskiápe ernera Jútáp kúngia pí-ssutigalugo, Jerúsáláme ilerkorissai pívdlugit. ⁶kiame kajagssū-sagátit, Jerúsálát? kialo nagdligísagátit? kinalo avkúminít sakí-sava perdlokángíssutsingnik kígdliúsavdlutit? ⁷ívdlit kimagparma, okarpok Nálagak; tunungmut ingerdlavutit; uvangalo agssáka iling-nut isagtípáka aserorumavdlutit; perkígsimínek kasuvunga. ⁸ni-váumik terkalatítsímik natdlugdlugit terkalatípáka nunap isávFINE; ínugtáka ingerdlavingmingnit uterumángitsut kíternaerutitdlugitdlo pífarpáka. ⁹uvigdlarnertait ímap síorainít amerdlanerúput uvavnút; uvdlup kekane táukunúnga aggersípara sákunerdlát arnánik píu-nérutíssisok; kugsalanartok ánilângárnartordlo tássángáinák táu-ssumúnga tugtípáka. ¹⁰arfínek mardlungnik ernígaluartok tumá-ngulísavok anerníngerdlunilo; sekerna tarrísavok uvdlúmatitdlugo, kángusugdlunilo pakatsíavok; amíákuilo panamut túníupáka ake-raisa sáne, okarpok Nálagak.
- Mat. 3, 12. ¹¹erkanak uvanga, erníarígangma, anánaga, angut nunamiut tamarmik sakítsagát agssuaríssát; akilígagssarsísítíngilanga akilígagssarsísítíngilángalo, taimáitok tamarmik perdlokuvānga. ¹²Ná-lagak okarpok: ilumut íperartíkumârpávit ajúngekutígssangnik; ¹³akeraussok ilumut ílingnut kínujartortíkumârpápara perdlungnarsív-¹⁴dlune angníkitdliornarsípat. ¹⁵savik avānga píssugssak savekatáta sekumísanerpá, kángúsagdlo? ¹⁶pekutíse akígssautísilo újájágu-tíkumârpáka taortekartínagit, tássa ajortulíautsise tamáisa pívd-lugit, erkavsínilo tamane. ¹⁷akerkangnutdlo autdlarutíkumârpáka nunamut nalussangnut, íngnek níngangnívne íkuatdlagtok ílivsínut íkualalermat. ¹⁸Nálagak, ívdlit nalúngilat, erkaíngina takusar-

-dlungalo, akiniutíngalo malerssortivnut, p̄fakinanga [táukunúnga] kamajuisitdlutit; ilisarínga ivdlit pivdlutit mitangnerit nanertorānga. 16 okautsisit nanissaungmata íváka, okautsisit ūmatima nuánaralu- 2 kúng. 22,8.
-gitdlo tipaitsútigai, aternik tainekarama, Nálagak katerssárssuit Gútiat-á. 17 igdlartut atautsimfvfiáne igsiángilanga nuánárdlunga, agssavit sáne igsiavunga kiserdliordlunga; ūmitsangnermik ulivká- 6,11.
-rangma. 18 sók ániautiga soraiulpa, ikíkalo sók mamitsuľpat kat-
-sorsagagssaunatigdlo? kúgtut parkersutut uvavnut ísavit, imertut ilumúngitsutut? 19 tamána pivdlugo ima okarpok Nálagak: ság-
-kungma sāsavavkit, kīnama sáne kekásautit; erdlingnartordlo igi-
-tagssamit p̄ersíkugko kanivtut ísautit. uko ilingnut sāsáput, iv-
-dlitdle táukunúnga sāsángilatit. 20 karmarssuartut kangnúsausutut igpiliugkatut itípavkit inuiangnut ukunúnga; sorssugkaluarunisit ar- 1,18 t.
-túsavātít, uvanga najoravkit ánáukumárdlutit aniguisíkumárdlutit-
-dlo, okarpok Nálagak. 21 aniguisíkumárpavkíme ajortut agssainit utertitdlutidlo angutausersut itumainit.

kapitalit 16.

Jútákut pitdlarnekarñigssānik utersarnekarñigssānigdlo.

1 Nálagakp okausia uvavnut pivok, okardlune: 2 nuliásángilatit ernekarnatidlo panekarnatidlo najugkame matumane. 3 ima okar-
-mat Nálagak najugkame matumane ernertárinekartut panigsárine-
-kartutdlo pivdlugit arnaitdlo táukunúnga ernissut pivdlugit angu-
-taitdlo nuname matumane táukunúnga kitorñartártut pivdlugit:
4 nápautit tokússutigisavait, kianekarnatigdlo ilivermut ilinekásá-
-ngitdlat; anartut ísáput nunap káne. panamitdlo kángnermitdlo
nungutitáusáput, timaitdlo tokungassut tingmíssanut kilaup atāñi-
-tunut nunavdlo nerssutainut nerissagssáusáput. 5 ima okarmat
Nálagak: upítunut isísángilatit, tokussokartunutdlo kiajartúsángilatit
nagdligísanagitdlo táuko; erkigsisautiga inuiangnit ukunúnga p̄ravko,
okarpok Nálagak, isumagssuinalo angajorkautserníkalo. 6 angi-
-sútdlo mikissutdlo tokúsáput nuname matumane, ilinekarnatigdlo
kianekásángitdlat, kilersokásángilardlo nujaersokásananilo táuko piv- 5 Mór. 14,1.
-dlugit. 7 aliasugtunut nerdliut avguásángilát táukunane tokusok 6 Hsk. 24,17.
pivdlugo tugpatdlersaiumavdlutik; ermuserdlo tugpatdlersaut túniú-
-sángilát angajorkaerútuinut. 8 āma imerniartunut isísángilatit unig-
-figiumavdlugit, neriumavdlutit imerumavdlutidlo. 9 ima okarmat

Nálagak katerssárssuit Gútiat Israflip Gútia: ata, inútitdluse issi-
7,24. -gititdlusilo najugkame matumane soraersikumárpáka tipaitsugtut
25,10. nuánártutdlo nipait, uvigssavdlo nuliagssavdlo nipait.

¹⁰ piúmárpordlo, máko tamaisa inuiangnut ukunúnga okautigi-
-gugkit, aperigpatitdlo: sók Nálagkap perdlugssat máko angisút
tamaisa uvavtínut okalútigai? suna ajortuliarigavtigo, sunalo ajor-
-tuliauserigavtigo, Nálagkamut Gútiavtínut ajortuliardluta? ¹¹ tauva
akiumárpaitit: sujuaissavse kimangmánga, okarpok Nálagak; Gútit
avdlat malingmatigik kivfartorfigalugitdlo patdlorfigalugitdlo, uva-
-ngalo kimangmánga inatsisíkalo maleruarnagit; ¹² ilivsililo sujuai-
-ssavsínit ajornerussunik ilioravse. áríme, ingerdlavuse nalingínak
úmáme ajortup ajorssusia maligdlugo uvanga tusarumananga. ¹³ ta-
-mána pivdlugo nunamit matumánga igikumárpavse nunamut nalu-
-ssavsínut, ilivsilúnt sujuaissavsilúnt ilisimángisavsínut; tássane
Gútinut avdlanut kivfartorsínaritse uvdlúkutdlo únuákutdlo, sái-
-máunermik písángínavse. ¹⁴ taimáitunik ata, uvdlut nagdliúku-
-márpait, okarpok Nálagak, tauva okásáisáput: ilumut úmangmat
Nálagak Israflip kinguinik majuartitsissok Egivtinimit; ¹⁵ imale:
ilumut úmangmat Nálagak Israflip kinguinik majuartitsissok nu-
-namit avanítumit, nunanitdlo tamanit sumut ajagtoraluararnagit.
utersarumáravkit nunánut, sujuaissainut túniússavnut. ¹⁶ takuvat,
Mat. 4,19. autdlatitsiumárpunga aulisartorpagssuarnut, okarpok Nálagak, táu-
-kua aulisásavait; kingornalo autdlatitsiumárpunga piniartorpag-
-ssuarnut, táukua piniásavait kákarssuarne tamane kákánguanilo
tamane kaersutdlo kuvnerine tamane. ¹⁷ mássa ingerdlavigissait
Epr. 4,13. tamaisa issima issigait, issiginivnit issertorsimángitdlat, ajortu-
-liaitdlo tákuvnut tarrisimángitdlat. ¹⁸ taimáitunik ajortuliait ajor-
-tuliausiatdlo mardloriardlugit akileratdlásaváka, nuna pigissara na-
-lingínautingmássuk maujungnartútunik kigdluinik, kingornússaralo
narrujúminartútuningnik tamákermássuk.

¹⁹ Nálagak, píssautiga píssaunavérfiga, kimarravigissara angni-
-kitdliornartume, ilingnut aggsáput akimángitsut nunap isuinit o-
-kardlutik: sujuaissavut sagdlunerínarnik kingornússakarput, piú-
-ngitsunik iluakutáungitsunik. ²⁰ inuk ingminut Gútiliorsínaunerpa?
mássalo Gútiúngitsut táuko. ²¹ tamána pivdlugo ata, nalujungnaer-
-sísaváka tamatumúna; agssavnik píssaunivnigdlo nalujungnaersísa-
-váka, nalujungnáisáputdlo atera tássaussok: Nálagak.

kapitalit 17.

perdluit nagguvínik. sapámik.

¹Jútap ajortuliausia agdlagsimavok titartáumik savínaussumik, aligorkik nókusiutdlugo kiperorsimavok ūmataisa agdlagtagagssar-tainut tunissivísalo nagssússainut, ²sórdlo kitornaisa erkainiartarait tunissivisik orpigssuarmiuliatigdlo orpingne pilutartúne kákángua-
nilo kingigtune. ³kákara narssamítok ūmá, pekutitit akigssamau-
tititdlo tamaisa ujajissunut túniúpáka, kingigtúnguatitdlo, erkang-
-ne tamane ajortuliarinekartut pivdlugit. ⁴tauva isumangnik tai-
-maitikumárpát kingornússat ilingnut túniússara, akerkangnutdlo
kivfartortikumárpavkit nuname nalussangne; ingnek níngangnivne ^{15,14.}
ikitikavsiuk isuanut agdlát ikualassugssak. ⁵ima okarpok Nâ-
-lagak: perdlorkunarsile angut inungmik tatigingnigtok, uvinilik
taleriniardlugo ūmatá Nâlagkamit sakigtok; ⁶táuna suerútutut ísa-
-vok narssame kúgaitsume, ajúngitsordlo takúsángilá nagdliutit-
-dlugo; naussuerútok nunagísavá puilassuitsume, nuna tarajússok
inokángitsox. ⁷pivdluarkunarsile angut Nâlagkamik tatigingnigtok,
Nâlagkamik tatigissatualik; ⁸táuna orpigutut ísavok imerme íkú-
-ssugkatut, sordlangminik kúngmut autdlartitsissutut; kíssartorssuar-
-dlo mísigísángilá nagdliutitdlugo, pilutaile ūmaugínásáput; ukiox ^{tugs. 1,3.}
siagdlísaersok nakangássutigísángilá, paormakásavordle soraerane.
⁹ūmat perkuserdlugpok tamanit angnermik iluarsissugssauna- ^{1 Mór. 6,6.}
-nilo; kia ilíkarsínauvâ? ¹⁰uvanga Nâlagak tássa ūmámik kigdli- ^{Juán. 3,3.}
-siuissok tartunik misiltsox, nalingínak tunísavdlugo ingerdlavigissai
migssiliordlugit, pilerssárutaisa kingunere migssiliordlugit. ¹¹sórdlo
axigssiuissak erniaríngisaminik ivassok, taimáipok pisússutigssaminik ^{Lúk. 12,20 t.}
katerssuissok iluartumik pinane; uvdlugssame kerkáne kimásavai,
naggatigssaminilo silakángitsūsavok. ¹²igsiavfik kilálik nálangnar-
-ssutsip pia kigdlinganit kutsigsok tássa-una ivdlernartútivta ini-
-gissâ. ¹³Israflip neriugissâ Nâlagak ūmá, tamarmik ilingnik ki-
-matsissut pakatsilit, nigortutdlo nunamut agdlangnekárilít; Nâlagak ^{Lúk. 10,20.}
kimangmássuk puilassuvingmik puilassok. ¹⁴Nâlagak, katsor-
-sánga, katsorsarnekásaunga tauva; ánáunga, ánáunekásaunga tauva;
mássa ivdlit usorssitsautigávkit. ¹⁵ata, uko uvavnut okartarput:
Nâlagkap okausia nauk? nagdliúkile. ¹⁶uvangale nigorniángilanga
kingunigkut pársissórkugangma, āma uvdlok iluarsivigssaxángitsox
kilanáríngíkiga ivdlit nalúngilarma: kardluvnit anissut kínavit sâ-
-níput. ¹⁷ánilárnakinak uvavnut; ivdlit kimávfigssarávkit uvdlorne

perdlungnartume. ¹⁸uvavnik malerssuissut pakatsilit, uvangale pakatsexinanga; táuko ánilárdlit, uvangale ániláxinanga; uvdlok perdlungnartox táukunúnga nagdliutissuk, sekumisíkit mardlo-riardlugit.

¹⁹Nálagkap ima okarfigânga: kekariartorit inuit isâvfiánut, Jû-tap kúngísa isertarfiánut anissarfiánut Jerûsalâvdlo isâvfiánut ta-manut, ²⁰okarfigalugitdlo: Nálagkap okausia tusarsiuk, Jûtap kúngê ukorsê, Jûtákutdlo tamavse Jerûsalâvdlo inue tamavse isâvfitigut mákunatigut isertartuse. ²¹ima okarpok Nálagax: mianerssoritse tarnise pivdlugit, nangmagkanik nangmarkunase sapâme, Jerûsalâp isâvfiisigut erkúkumavdlugit; ²²igdluvsínitdlünft nangmagkanik anisitsekinase sapâme, nalingínaitdlo pássutagssat suliarísángilase; kisiáne sapât ivdlernartísiuk, sórdlo sujuaissase inákíka. ²³tusângilângale táukua, siutitigdlo maníngilait, kisiáne tunutsutik mángertípait tusarumanatik inerterkutdlo ilagsiumanago. ²⁴piumârpordlo nálagkuvsinga, okarpok Nálagax, sapâme nangmagagssanik erkússíngikuvse ungalûgkap matuma isâvfiisigut, ivdlernartíkuvsingudle sapât, nalingínait pássutagssat suliariumanagit uvdlok táuna, ²⁵tauva kúngitdlo nálagauneritdlo Dâvip igsiavfiáne kilálingme igssiassut ungalûgkap matuma isâvfiisigut isertásáput, kamutinigdlo kimugtuarssungnigdlo kimugsersut, táukulo nálagaunertaitdlo, Jû-tavdlo angutitai Jerûsalâvdlo inue; tauvalo ungalûgak mána isuanut agdlât inokásavok. ²⁶aggisáputdlo Jûtap ungalûgainit Jerûsalâvdlo avalfnit Bînjamívdlo nunânit nakigtuanitdlo kâkainitdlo kujatânitdlo, aggiússivdlutik tuníssutinik ikivkagagssanik tuníssutinigdlo tokutagssanik tuníssutinigdlo nexigssanik tipigigsautinigdlo, tuníssutinigdlo kujaniutinik aggiússivdlutik Nálagkap igdluanut. ²⁷nálángikuvsi-ngale, sapât ivdlernartíngíkuvsíuk, nangmagkanik nangmagdluse Jerûsalâp isâvfiisigut isertaruvse sapâtíkut, tauva ingnex ikitíkumârpâra isâvfiáne, táussuma nungúsavai Jerûsalâp igdlússârssue kâminékâsanani.

kapitalit 18.

marriortup marriugânik.

¹okausek Jerimiamut pissok Nálagkamit, okartox: ²ateriartorit marriortup igdluanut, tássane okautsivnik tusardlerumârpavkit. ³tauva aterpunga marriortup igdluanut, tássalo suliarissar-tagke suliarigâ kâvítartumine. ⁴pûgutardlo sananiagâ aserormat,

sórdlo marrak marriortup pássutá ilissartok, tauva avdlángordlugo kingumut pûgutaliarâ iluarissaminik. ⁵tauva Nâlagkap okausia uvavnut pivok, okardlune: ⁶ûmatut marriortutut iliorsínáungíner-pavse, Israflíkut ukorsê? okarpok Nâlagak. takuvarse, sórdlo marrak ítok marriortup agssaine, taima ilivse, Israflíkut, ípuse ag- Róm. 9,21.
 -ssavne. ⁷tássángáinak okalugtaraunga inuiangnut nâlagauvfing-
 -mutdlo nutsugkumavdlugit inguvterumavdlugitdlo pfarumavdlugit-
 -dlo; ⁸inuiaitdle táuko sâgpata ajorssutsimingnit ingmingnut oka-
 -lûtigissavnit, tauva perkigsimíssutigísavara ajortok erkarsautigi- Ján. 3,10.
 -ssara, táukunúnga nâmagšilerssâgara. ⁹ãma tássángáinak oka-
 -lugtaraunga inuiangnut nâlagauvfingmutdlo ineriartortíkumavdlugit
 íkússorumavdlugitdlo; ¹⁰iluaríngisavnigdle iliorpata nipiga tusaru-
 -manago, tauva perkigsimíssutigísavara ajúngitsox okautigissara, 1kúng.11,11.
 táukunúnga ajúngitsuliarilerssâgara. ¹¹tauva okarna-ait Jútáp angu-
 -titainut Jerúsálâvdlo inuínut okardlutit: ima okarpok Nâlagak:
 ata, ajortok ilivsinut pilerssârutigâra, isumaliorpungalo ilivse pivdluse;
 sângniásassuse nungutdluse ingerdlavivsinut ajortunit; ingerdlavisilo
 iliornisilo ajúngisniarsigik. ¹²okarputdle: ajornakaox, kisiáne er-
 -karsautivut malísavavut, nungutdluta ûmativta ajortut ajorssusiánik
 ilerkokásaugut. ¹³tamána pivdlugo ima okarpok Nâlagak: akimá-
 -ngitsune aperkutigísagigse, kina taima ítumik tusarsimanersok?
 nivarsiax Israfle úlingnartorssuarmik iliorpok. ¹⁴Lípanúnip aputá
 kaersumit narssamut kúgtok soraersarpa? ermit avdlanertat nig-
 -dlertut kordlortut parkersarpat? ¹⁵kisiáne ínugtama puíorpânga,
 piúngitsunut tipigigsautigdlíput, akugdlártípaidlo avkutigissaine av- tugs. 139,24.
 -kusinerne isuanit ítune, avkutit avkutigissiarinekángitsut ingerdla-
 -vigerkuvdlugit, ¹⁶nunát inuerúníngorkuvdlugo isuanut agdlât asig-
 -ssugagssak, nalingínax tássûna ingerdlassok tataitsagdlune ileximi-
 -sâsassok. ¹⁷agsarnerssuarmigdlusók siámarumârpâka akeraisa sâne;
 kínavnik pinagit tunuvnik issigitikumârpâka nanertugaulerpata.
¹⁸okarputdle: kâ, Jerimia pivdlugo isumaliokatigígsa, inatsisit
 támarsínáungingmata palasimit, sujúnersútigssardlúnft ilisimassumit,
 okauserdlúnft pruvftímit. kâ, orkavtínik tokokisigo okaustílo ta-
 -maisa tusángíniardlugit. ¹⁹Nâlagak, nalunaerssúnga, sakitsaissi-
 -malo nipât tusaruk. ²⁰ajúngitsox ajortumik akilernekásava? tar- Is. 37,17.
 -nivnut nákarfigssak nivangmássuk. erkaigit, sângne kekarama 22.
 táukua ajúngíssutigíssânik okalungniardlunga, táukunúnga kamang-
 -nerit kingumut soraerkuvdlugo. ²¹tamána pivdlugo kitornait kâng-
 -nermut túniúkit, panamutdlo pisíkit, arnartait kitornaeruterkuv-

-dlugit uvigdlarníngorkuvdlugitdlo, angutitaitdlo tokorarnexarkuv-
-dlugit; sákunerdlártait panamik tokutaugilit sorssungnerme. ²²niv-
-dlianex tusarssaugile igdluinit, katerssat tássángáinak táukunúnga
tugs. 57,7. pitorautilerugkit; nákarfigssax nivangmássuk pissariumavdlunga xi-
-lorartútinigdlo issertugakardlutik isigkavnut. ²³ivdlíme, Nálagak,
nalúngilátit uvanga pivdlunga pilerssárutigissait tamaisa, tokúku-
-mangmánga; ajortuliait matórnávikit, ajortuliausiatdlo kīnavit sānit
tugs. 83,17. pfasinago; ordlutitaugilit kīnavit sāne, pássúkit níngagtitdlutit.

kapitalit 19.

kúmuátamik marraussumik.

¹ima okarpok Nálagak: kúmuátamik marriortup piliánik pi-
-siniariartorit, inuit utorkaunertaisa palasitdlo utorkaunertaisa ilai-
-nik ilakardlutit, ²anivdlutitdlo kernualassut kóruánut marriortut
isávfata sujoránitumut, tássanilo tordlulautigikit okautsit ilingnut
okauserissagssáka, ³okardlutit: Nálagak okausia tusarsiuk, Jútap
kúngé ukorsé Jerúsálávdlo inue ukorsé. ima okarpok Nálagak kater-
-ssárssuit Gútiat Israflip Gútia: ata, perdlungmik nagdliutitsiumár-
-punga najugkamut matumúnga, nalingínaup táussumínga tusáma-
-lersup siutai avilorumárput. ⁴imáitok pivdlugo: kimangmánga,
najugardlo mána avdlanartingmássuk, Gútinutdlo avdlanut tássane
tipigigsautigdlíngmata, táukualúntt sujuaissaisalúntt Jútap kúngísa-
-lúntt ilisimángisainut, najugardlo mána píngitsut auánik tamáker-
7,31 t. -mássuk. ⁵kingigtúnguitdlo karmarpait Bálmut, kitornatik ing-
32,86. -nermik ikivkarumavdlugit Bálmut tunissutitut ikivkagagssatut, ta-
-mána inássutigíngíkiga okalútinginagulo úmámiugíngisáinardlugulo.
⁶tamána pivdlugo ata, nagdliúkumárpok, okarpok Nálagak, najugak
mána táisáisagát iterssamik ingnilingmik kernualassutdlo kóruánik,
kisiáne tokoráutut kóruánik. ⁷Jútavdlo Jerúsálávdlo sujúnersútát
imaerumárpara najugkame matumane, panamitdlo ordlutikumárpáka
akeraisa sāne inūssusínigdlo kinuvingnigtut agssainut pisitdlugit;
timaitdlo tokungassut tingmíssanut kilaup atánitunut nunavdlo ner-
-ssutainut túniúkumárpáka nererkuvdlugit. ⁸ungalúgardlo mána
uitsatigissagssángortikumárpáka asigssugagssángordlugulo; nalingínax
18,16. tássúna ingerdlassok tataitsagdlune asigssuísassok patíngnearnere
5 Mór. 28, tamaisa pivdlugit. ⁹nerdlerumárpákalo ernerisa nexānik panfalo
58-57. nexānik, nalingínaudvdo tugdlerme nexā nerísavá angnikitdliornar-
-tume erdlokinartumilo, tamatumínga akeraisa inūssustnigdlo kinu-

-gingnigtut erdloxisisagait. ¹⁰tauvalo kúmuátax aserúsavat angutit táuko ingerdlakatitit issigititdlugit, ¹¹okarfígsavatitdlo: ima okarpox Nálagax katerssárssuit Gútiat: taimailivdlugit inuiait uko ungalû-gardlo mána aserorumárpáka, sôrdlo pûgutax marrax aserortarát kingumut suikángornavérsitdlugo; iterssamilo ingnilingme ilineká- ^{7,ss.} -sáput, avdlamik inigssakásángingmat ilivigssamik. ¹²taimailioru-márpara najugax mána inuilo, okarpox Nálagax, ungalûgax mána iterssamut ingnilingmut ássigititdlugo. ¹³Jerûsalâvdlo igdluisa Jû-tavdlo kúngisa igdluisa najugax mána iterssax ingnilik ássigísavát mingugtâvdlutik; igdlut tamákísáput kaisigut tipigigsautigdlívgine-kartut kilaup perpagssuinut tamanut tuníssutinigdlo kueragag-ssanik kueraiivfiginekartut Gútinut avdlanut.

¹⁴Jerimialo tikíkame iterssamit ingnilingmit, tássunga Nálagkap takordlûgkerssáriartorkugâne, tauva kekarpox Nálagkap igdluata silardliane inuit tamaisa okarfígalugit: ¹⁵ima okarpox Nálagax katerssárssuit Gútiat Israflip Gútia: ata, ungalûgkamut matumúnga ungalûgkanutdlo ilagissainut tamanut nagdliutikumárpáka perdlugssat tamaisa táukunúnga okalûtigissáka, tunutsutik mánger-tingmatigik okautsika tusarumanagit.

kapitalit 20.

Pássôrimut. Bâpalimut autdlarússásusassut. Jerimiap erdlokingârssusia.

¹Pássôrip Ingmerip ernerata palasip Nálagkap igdluane takusaissartut sujulerssortáta Jerimia tusaramiuk okautsinik tamá-kunúnga takordlûgkerssártox, ²tauva pruvfite Jerimia unatarpá, kiggitsivingmutdlo pisípá Bînjamp isâvfiane kutdlerme Nálagkap igdluata saniane itumut. ³akagûngmatdle Pássôrip Jerimia kiggitsivingmit anispá. tauva Jerimiap okarfíga: Nálagkap Pássôrimik táingilátit, kisiáne ersinartut kaujaluisânik. ⁴ima okarmat Nálagax: ata, ersinartumut túniúpavkit ikíngutititdlo tamaisa, akerekamik panainit ordlúsáput, ivdlit issingnik issigititdlutit; Jûtalo tamát túniúpara Bâpalip kúngiata agssainut, táussuma Bâpalimut autdlarúsavai panamigdlo tokutdlugit. ⁵ungalûgkavdlo matuma pé tamaisa katerssugaitdlo tamaisa erdlingnartûtaitdlo tamaisa Jû-tavdlo kúngisa pigssamautait tamaisa túniúpáka akeraisa agssainut, táukua ujajásavait, tiguvdlugit Bâpalimutdlo tikiutdlugit. ⁶iv-dlitdlo, Pássôre, igdlokatititdlo tamavse tigussauvdluse Bâpalimut

piartúsause, tássane tokúsautit, tássanilo ilinekásautit ikingutititdlo tamarmik sagdlunernik takordlûgkerssârfigissatit.

- ⁷Nâlagak, misigîngitsôrtîparma, uvangalo misigîngitsôrpunga; pissauvatdlâravit artorssartîparma. uvdlut tamaisa igdlautigissarpânga, tamarmik mitautigânga. ⁸mâssa okalugkângama erdlokinermik nivdlîasassunga, inardlînermik perdlungmigdlô tor-dlulavdlunga; taimâitumik uvdlut tamaisa mitautigalungalo inûkutigissarpânga Nâlagkap okausia pivdlugo. ⁹isumakaraluarpunga: isumâkîsavara, kingorna okalúsângilanga arka taivdlugo. kisiâne
- 6,11. ingnertut ikumassutut ilerpok ûmativne, saunima iluanit ânivekângitsutut, tauvalo ilumiuginex katsûpara sapilerdlugulo. ¹⁰mâssa tugs. 31,14. -sartarpâka amerdlasût únerdlûtait, tamagingnit ersinartut, [okartut]: okarniaritse, okautiginiartigo; ikingutigssaraluama tamarmik sanivnit misigssorarânga [okardlutik]: misigîngitsôrtitdlugo ímaka sapísângilarput akiniarsínâusavdlugo. ¹¹Nâlagkavdle najorpânga píssaussutut sapítsutut, tamâna pivdlugo malerssortika akugdlâsâput sapísavdlutigdlo; pakatsingâsâput ilisimassutut iliúnginamik; narrunarsísâput isuanut ítugssamik puionekásángitsumik. ¹²Nâlagak katerssârssuit Gûtiat, iluartunik misilîssutit tartunigdlo ûmatinigdlo
- 11,20. issigissutit, takulara táukunúnga akiniutigssat, sakitsautiga ilingnut navsueravko. ¹³Nâlagak erinersârfigisiuk, Nâlagak únersiutigisiuk, ajorssartup tarnâ ajortut agssainit aniguisingmago.
- Júp. 3. ¹⁴perdlorkunarsile uvdlôx inúngorfîga; pivdluarkussaunavêrile uvdlôx ivna, anânama erniaringmanga. ¹⁵perdlorkunarsile angut atâ-tavnut okâussiartortok okardlune: ernínguartârputit; tipaitsungârtîniaraluaramiuk. ¹⁶angutip táussuma ássigísavai ungalûgkat Nâlagkap mumisítai perkigsimîssutiginagitdlo; nivdlîanex tusardliuk uvdlâkut, nipârnerssuardlo uvdlup kerkane. ¹⁷sôrme tokúngilânga arnama timâta iluanftitdlunga? anânaga tauva iliverísagiga, timâlo isuanut agdlât nârtúsassok. ¹⁸sôk arnama timâta iluanit anivunga, erdlokinartut nâgdliungnartutdlo takúsagavkit uvdlúkalo nâsavdlugit kângusugdlunga?

kapitalit 21.

Jerúsâlât tigussâusassok, Sitikialo autdlarússâusassok.

¹okausek Jerimiamut pissok Nâlagkamt, kúngip Sitîkiap táussumúnga autdlartingmagit Pâssôre Malkiap ernera Sivfânialo Magastap ernera palase, okásassut: ²Nâlagak sujunersioruk-ait uvagut

pivdluta, Nipukánftsare Bâpalip kúngia uvavtínut sorssungmat, Nâlagkap iliorfigiumásanerâtigut tupingnartuliane tamaisa migssi-
-liordlugit, uvavtínit autdlarkuvdlugo. ³Jerimiavdlo okarfigai: Sitikia ima okarfigisiuk: ⁴ima okarpok Nâlagak Israflip Gûtia: ata, sâkut agssavsínit Bâpalip kúngianut Kaltfarinutdlo unga-
-lorssûp silatâne ilivsínik ungussissunut sâkugissase kingumut sâgtísavâka, katerssorumarpâkalo ungalûgkap matuma kerkanut. ⁵uvangalo sorssugkumarpvase agssangnik isagsimassunik talermig-
-dlo píssaussumik níngangnermigdlo kamangnermigdlo ûmitsang-
-nermigdlo angisûmik; ⁶patigkumarpâkalo ungalûgkap matuma inue, inuitdlo nerssutautitdlo, tokorarnerssuâkut tokúsâput. ⁷ta-
-matumalo kingornagut, okarpok Nâlagak, Sitikia Jûtap kúngia kivfailo inuitdlo ungalûgkame matumane tokorarnermit panamitdlo kângnermitdlo amiákússut túniúkumarpâka Nipukánftsarip Bâpalip kúngiata agssainut akeraisalo agssainut inûssusnigdlo kinuging-
-nigtut agssainut; panavdlo kfnânik patísavai nâkigísanagit kajag-
-ssûsanagitdlo nagdligísanagitdlo. ⁸inuitdlo uko okarfigikit: ima okarpok Nâlagak: ata, ilivsínut sarkangiúpâka inûnermut av- ⁵ Môr. 11,
-kut tokumutdlo avkut. ⁹ungalûgkame matumane unigtok tokú- ²⁶ tt.
-savok panamit kângnermitdlo tokorarnícutdlo; anissordle Kal-
-tfarinutdlo ilivsínik ungussissunut sâgtok inûsavok; inûssutse paggatigissatut pigísavâ. ¹⁰kfnara ungalûgkamut matumúnga sang-
-misíkavko ajorumârtumik, ajúngitsugssamik pinanga, okarpok Nâlagak; Bâpalip kúngiata agssainut túniúnexâsavok, táussumalo ingnermik ikivkâsavâ. ¹¹Jûtavdlo kúngiata inokutai pivdlugit Nâlagkap okausia tusarsiuk. ¹²Dâvip inokutai ukorsé, ima okar-
-pok Nâlagak: iluartumik erkartûssigitse uvdlâkut, arsârnekartok aniguisisiuk ínardlîssup agssainit; kamagssusera ingnertut anit- ^{7,20.}
-dlakinavok ikivkaivdlune kamititsissugssaerutdlugo ajortuliornise pivdlugit. ¹³sâtdlarumarpvakit, iterdlangme nunakartutit ma-
-nigsup ivnârssugtâ ûmâ, okarpok Nâlagak; okartuse: kia aterfi-
-gísavâtigut, kialo najugkavut tikísavai? ¹⁴takusarumarpvavilo kanok-iliornivse kingunigssait migssiliordlugit, okarpok Nâlagak; ingnerdlo ikitíkumarpara orpiliâne, táussuma tamaisa tamagingnit nungúsavai.

kapitalit 22.

Juagarsilo Jújakítldo Jújaggítldo pivdlugit.

- ¹ima okarpok Nálagak: aterit Jûtap kúngiata igdluanut, tá-
-ssanilo okausek mána okalûtigûk, ²okardlutit: Nálagkap okausia
tusaruk, Jûtap kúngia ûmâ, Dâvip igsiavfiane kilâlingme igsiassutit,
ivdlit kivfatitldo inugtattitldo isâvfitigut mákunatigut isertartuse.
- 21,12. ³ima okarpok Nálagak: erkartüssisigssak erkordluartísiuk, arsâr-
-nekartok aniguisísiuk inardlissup agssainit, takornartatldo iliar-
-ssuitldo uvigdlarneritldo kunutínavêrsigik iluaitsuliorfiginagitldo,
píngitsuvldo auanik kuissinase najugkame matumane. ⁴imáisang-
-mat: okausek tamána maligdluinaruvsiuk, tauva kúngit Dâve ki-
17,25. -nguârdlugo igsiavfiane kilâlingme igsiassut igdlup matuma isâv-
-fisigut isertásáput, kamutinigdlo kimugtuarssungnigdlo kimug-
-sersut, kúngilo kivfailo inugtailo. ⁵okautsitdle tamáko malíngi-
-kuvsigik, ingmivnik narkigsigalunga ugpernarsaivunga, okarpok
Nálagak, igdlo mána piunêrutitáusavok. ⁶ima okarmat Nálagak
Jûtap kúngiata inokutai pivdlugit: Gíliatisut íputit uvavnut, Lí-
-panûnip kârpíátut; taimáitok puilassuitsutut itísángínerivkit, unga-
-lúgkatut inokángitsutut? ⁷mássa aseruíssugssat ilingnut ingmí-
-kôrtípáka, tamarmik sákugssamingnik pigdlit, táukua kivdlúsavait
sfteriutitit kinigkat ingnermutldo igitdlugit. ⁸akimángitsutldo a-
-merdlasût ungalúgak mána sarssúkumârpât aperssokátautdlutig-
5 Mór. 29,24. -ldo: sôk Nálagkap ungalúgak mána angisôk taimailiorfigâ? ⁹akiu-
1 kúng. 9,8. -mârpaitldo: Nálagkap Gûtímiik angerusia taimaitingmássuk Gû-
-titldo avdlat patdlorfigalugit kivfartorfigalugitldo. ¹⁰tokussok
kiakinasiuk aliasûtiginagulo; autdlartok kiangârsiuk, kingumut utí-
-sángingmat erkardlime nunât takúsavdlugo. ¹¹ima okarmat Nâ-
-lagak Salût pivdlugo Jôrsiap ernera Jûtap kúngia, angúne Jôrsia
2kúng. 23,84. kinguârdlugo kúngiussox, táuna najugkamit matumána autdlartok:
kingumut maunga utísángilak; ¹²autdlarússauvfingmine tokúsagame
nuna mána takorkísanago. ¹³erkanak igdlugssaminik igdlulior-
-tok iluartumik pinane, kaliagssaminigdlo náparterissox ilerkori-
-ssariakartumik pinane, tugdline asulinak kivfartortitldugo suline-
Jäk. 5,4. -rata akigssânik tuninago, ¹⁴isumakartok: igdluliúsaunga igdlug-
-ssavnik angisûmik kaliagssavnigdlo nerutusûnik, igalágssaminik
ulimatitsissox sfterinigdlo ígkersordlugo augpalugtumigdlo kalipag-
-dlugo. ¹⁵kúngiúsanerputit sfterit unangminiutigigakit? atâtat

nerissardlunilo imertaringinersok? taimaitok erkartüssisigssak er-
 -kordluartipâ, taimane perdlokángilak. ¹⁶nâgdliugtut ajorssar- 2 kúng. 22,2.
 -tutdlo sujunersiuutigissait erkartüssisutigai, taimane perdloká- — 23,26.
 -ngilak. tássáungínerpa uvavnik ilisarssisok? okarpok Nâlagak.
¹⁷mássale issekarnatitdlo ũmatekángilatit avdlamut, kisiáne piu-
 -matũnermut, píngitsuvdlo aua kuiumavdlugo ínardlernartutdlo
 aserornartutdlo suliariumavdlugit. ¹⁸tamána pivdlugo Nâlagak ima
 okarpok Jûjakit Jôrsiap ernerá Jûtap kúngia pivdlugo: úputi- 1kúng.13,30.
 -gísángilât ima: ũmâ katángutiga, ũmâ katángutiga; úputigísá-
 -ngilât ima: ũmâ nâlagara, ũmâ angingáraluaxissok. ¹⁹siutitútut
 ilerfiugáusavok uniagauvdlune igitauvdlunilo Jerúsálâp isávffisa a- 2 nal. 36,6.
 -vatingátsiãnut. ²⁰Lípanũnimut majuarit nivdliavdlutit, Bâsa-
 -nime nipit aníssuk, ituítaríssanit nivdliagit, asassitit tamarmik
 sekumisitaungmata. ²¹okalugfigávkit erkigsigatdlaravit, okarpu-
 -titdle: tusarumángilanga. tamássa ilerkut inũsungnernerit, nipiga
 tusarumángíkit. ²²pârssissortatit tamaisa anorip nungúsavai, asa-
 -ssititdlo tigussauvdlutik autdlásáput; aitsât tauva pakatsivdlu-
 -titdlo kángusúsautit ajorssutsisit tamaisa píssutigalugit. ²³Lí-
 -panũnime inigssiakartutit, sítterine inekartutit ũmâ, ímaka nâki-
 -narsiumâravít nipigdlíunerit tikigpatit, ernisugtutut nimâleruvit.
²⁴ilumut ũmagama, okarpok Nâlagak: Kanja Jûjakit ernerá Jûtap 2 kúng. 24,6.
 kúngia nakitsisaugaluarpát talerpívne agssangmiugissara, tássánga-
 -lũnt nuskajakávkit ²⁵túniutdlutitdlo inũssutsingnik kinuging-
 -nigtut agssainut ersigissavitdlo agssainut, tássa Nipukánitsarip
 Bâpalip kúngiata agssainut Kaltíarítldlo agssainut. ²⁶ivdlitdlo
 anânatdlo ilingnik ernissok nalugkumârpavse nunamut avdlamut 2kúng.24,16.
 inúngorfigingisavsinut, tássanilo tokúsause. ²⁷nunamutdlo tarnaisa
 kajungerissãnut uterfigiumassãnut utísangitdlat. ²⁸angut una Kanja
 pûgutauva sugssáungitsox sekumítok? pekutauvalũnt píumane-
 -kángitsox? sôrme tauva nalugsimápat táuna kinguágssailo igi-
 -tauvdlutik nunamut ilisimángisamingnut? ²⁹nuna ũmâ, nuna ũ-
 -mâ, nuna ũmâ, Nâlagkap okausia tusaruk. ³⁰ima okarpok Nâ-
 -lagak: angut una agdlagsiuk kitornakángitsutut, angutitut inútít-
 -dlune pivdluásángitsutut; kinguaine pivdluartokásángingmat Dâ- 2kúng.24,17.
 -vip igsiavfiáne kilálingme igsiassugssamik, kingorna Jûtákúne nâ-
 -lagaussugssamik.

kapitalit 23.

pârssissunik ajortunik pruvfitinigdlo támartitsissunik.

Kristusimik.

- Hsk. 34. ¹erkanak pârssissut savautinik pârissavnik támartitsissut siá-
-martitdlugitdlo, okarpok Nâlagak. ²tamána pivdlugo ima okar-
-pok Nâlagak Israflip Gûtia pârssissut pivdlugit, inugtavnik pâr-
-ssissut: ilivse savautíka siámartípase kimátitdlugitdlo takusar-
-nagitdlo; uvangale ata, ajortuliornise ilivsíne takusarumârpá-
-ka, okarpok Nâlagak. ³uvangalo savautima amiákue kater-
-ssorumârpáka nunanit tamanit, sumut kimátikaluaríka, utersaru-
-mârpákalo inigissainut, tauvalo kinguágssissardlutik amerdliartoru-
-mârpút. ⁴pârssissunigdlo táukunúnga ivertitsiumârpunga, táukua
pârisavait; sujórásángitdlatdlo kingorna ánilásanatik makaisinekása-
-natigdlo, okarpok Nâlagak. ⁵ata, uvdlut nagdliúkumârpút, okar-
-pok Nâlagak, tauva Dâvimut makitíkumârpára naulersitak iluar-
Is. 4,2. -tok, táuna kúngisut nâlagaujumârpok, ilisimassututdlo iliordlune
9,24. erkartüssisigssak erkordluartísavâ nuname. ⁶táussuma uvdluine
Jûta ánakumârpok, Israflilo terdligdlune nunakásavok; tamássalo
arka, táussumínga táisagât: Nâlagak iluarssusekarfigpút. ⁷tamána
pivdlugo ata, uvdlut nagdliúkumârpút, okarpok Nâlagak, tauva
16,14 t. okásáisáput: ilumut úmangmat Nâlagak Israflip kinguainik ma-
-juartitsissox Egivtinimit; ⁸imale: ilumut úmangmat Nâlagak Is-
-raflíkut kingunigssainik majuartitsissox aggersitsissordlo nunamit
avanítumit nunanitdlo tamanit, sumut ajagtoraluaríka; nunakásá-
-putdlo nunamingne.
- Hsk. 13. ⁹pruvftit pivdlugit úmatiga aserorpok ilivne, sauníka ta-
-marmik úligpút; silaerúnartumik imersimassutut ípunga, angutitut
vínip sapilersitátut, Nâlagak píssutigalugo okausflo ivdlernartut
píssutigalugit. ¹⁰mássa uverssaissut nuna tamákerpát, perdlor-
-kússut píssutigalugo nuna aliasugtutut ilivok, puilassuitsuvdlo
ivigalê panerput; inuit arpangnerat ajorpok, píssáussusiatdlo piú-
-ngilak. ¹¹mássa pruvftitdlo palasitdlo ivdlernáiput; igdluvni-
-lúnft navssárisarâka ajorssusê, okarpok Nâlagak. ¹²tamána piv-
tugs. 35,6. -dlugo avkutát táukunúnga kuasartutut ísavok tártume; ajagtu-
-gáusáput ordlorardlutigdlo tássane. perdlugssamik nagdliutit-
-sivigiumâravkit, ukíok takusarnekarfigssát nagdliugpat, okarpok
Nâlagak. ¹³Samâriap pruvfertaine takugaluarpáka isumáitsut,
Bâlikut takordlúgkerssártartut inugtáka Israflíkut támartitdlugit;

¹⁴ Jerûsalâvdle pruvfittertaine takussarâka ûlingnartut, uverssaissut sagdlunernik ilerkuḡdlit, ajortut agssainik pissagtitsissut, ajorssut-siminit sângniartokarkunago; uvavnut tamarmik Sûtumatut íput, nunavdlo inue Gumôratut itdlutik. ¹⁵ tamána pivdlugo ima okar-pok Nâlagak katerssârssuit Gûtiat pruvfittit pivdlugit: takuvat, nerdlerumârpâka naussunik sungarnitsunik ímitdlugitdlo imermik ^{9,15.} sungarnitsunik; Jerûsalâp pruvfittertainit nuna tamarme ivdler-naitsoxarmat. ¹⁶ ima okarpok Nâlagak katerssârssuit Gûtiat: nâlasângilase pruvfittit okausê takordlûḡkerssârfigissarângase; sag-dlokitâinarpâse. ûmatimik takordlûḡainik okalugtarput, Nâlagkap ^{14,14.} karnanit pinatik. ¹⁷ uvavnik asiginaissunut okararaut: Nâlagak okalugpok, erkigsiumârpuse; tamanutdlo ûmatimik ajorssusiat ma- ^{8,11.} -ligdlugo saxissunut okartarput: perdlûp tikisângilase. ¹⁸ kiame Nâlagak atautsimêkatigâ okausia takuvdlugulo tusardlugulo? okau-sia kia nalunaersorpâ tusâvdlugulo? ¹⁹ ata, Nâlagkap anoreressua ^{30,28.} kamangnek pitorarumârpok, uluvssârssuardlo iluaitut niakuinut kâvssârsumârpok. ²⁰ Nâlagkap níngangnine soraersísângilâ, kisiâne nâmagsiguniuk, aulajangersaruniugdlo ûmáme isumaliornera; uv-dlugssane kingugdlerne sujunersivdluarumârpase. ²¹ pruvfittit uko autdlartíngilâka, isumamingnik arpagput; okalugfigíngíkvitik isu-mamingnik takordlûḡkerssârput. ²² mássa atautsimêkatigigalua-runínga inuiat uko okautsivnik tusardlerkajakait sâgtitdlugit-dlo, ingerdlavigissânit ajortumit ajortuliornerinitdlo. ²³ kanigtume Gûtiugama, okarpok Nâlagak, ungasigsume Gûtiúngínerpunga? ²⁴ inuk issertorfigsarsisínauva uvanga issigíngisavnik? okarpok ^{tugs. 139,} Nâlagak; kilagdlo nunalo uvanga tamákingínerpâka? okarpok Nâ- ^{7-12.} -lagak. ²⁵ tusâvâka pruvfittit kanok okartartut, atera taivdlugo sagdlunernik takordlûḡkerssârartartut, okardlutik: singnagtorpunga, singnagtorpunga. ²⁶ kanok sivistigissunik pruvfittit tamána ûmâ-miugísavât? táukua sagdlunernik takordlûḡkerssârartartut, ûmati-migdlo sagdlokitainerinut pruvfittiusut? ²⁷ erkarsarnersut atera ínugtavnut puorkuvdlugo singnagtugkatik pivdlugit, nungutdlutik tugdlimingnut okalugtuarissatik; sôrdlo sujuaissaisa atera puiorât Bâle pivdlugo? ²⁸ pruvfite singnagtugakartok singnagtugkaminik okalugtuarile, okautsivnigdle pekartok okautsivnik okalugkile ilu-môrdlune. karrfarnikut karritik súsangmatigik? okarpok Nâ-lagak. ²⁹ okausera ingnertut íngila, okarpok Nâlagak, kâuta-tutdlo kaersunik sekumisitsissutut? ³⁰ tamána pivdlugo sâtdla- ^{Epr. 4,12.} -rumârpâka pruvfittit, okarpok Nâlagak, okautsivnik tigdligtartut

nungutdlutik tugdlimingnit. ³¹ sátdlarumárpáka pruvftit, okarpok Nálagak, orkamingnit okalugtut okardlutik: okarpok. ³² sátdlaru-
-márpáka singnagtugkanik sagdlunernik takordlúgkerssártartut, o-
-karpok Nálagak; tamáko okalugtuarissarait inugtáka támartit-
-dlugit sagdlunermingnik kápiornermingnigdlo; mássa uvanga aut-
-dlartíngiláka inásimanagitdlo, iluakutáungitdlatdlo inuiangnut uku-
-núnga, okarpok Nálagak.

³³ aperigaluarpatitdlo inuiait ukua, pruvftivdlúntt palasivdlúntt, okardlutik: kanok ípa Nálagakp okausia nanertuissox? tauva o-
-karfigísavatit suna nanertuisassox, imáitok: taimaitíkumárpavse, okarpok Nálagak. ³⁴ nalingínardle pruvftilúntt palasilúntt inuiait-
-dlúntt ilát okarpat: Nálagakp okausia nanertuissox, inuk táuna takusarumárpára, inokutailo. ³⁵ imána okartásause nalingínak tug-
-dliminut, nalingínardlo katángutiminut: Nálagak kanok akiva, ka-
-nordlo Nálagak okalugpa? ³⁶ kingornalo okásángilase Nálagakp okausianik nanertuissumik, nalingínaup nangminek okautse naner-
-tuissigísangmago, Gútip úmassup okausia mumítaravsiuk, Nálagakp katerssárssuit Gútiata Gútiyta okausia. ³⁷ imána okartá-
-sautit pruvftimut: Nálagakp kanok akivátit? kanordlo Nálagak okalugpa? ³⁸ kisiáne Nálagakp okausianik nanertuissumik okaru-
-maguvse, tamána pivdlugo ima okarpok Nálagak: okausek ta-
-mána okauserissaravsiuk, Nálagakp okausia nanertuissox, naugdlo autdlartitsivigivise okarkussivdlunga: Nálagakp okausianik naner-
-tuissumik okásángilase; ³⁹ tamána pivdlugo ata, puirdluínaru-
-márpavse, taimaitíkumáravse issigiungnaerdluse, ilivsiló ungalú-
-gardlo ilivsinut sujuaissavsinutdlo túniússara. ⁴⁰ ilivsinutdlo pi-
-síikumárpára narrunarnigssak isuanut ítugssak, kángusungnigssar-
-dlo isuanut ítugssak puiornekásángitsox.

kapitalit 24.

figinik ajúngitsunik ajortunigdlo.

¹ Nálagakp takordlúisípánga, sunauvfa nuioragkat mardluk figinik imagdlit ilisimassut Nálagakp nálagfutáta sánut, Nipuká-
2 kúng. 24, -nítsarip Bápálip kúngiata Jiggúnia Jújakfp ernerá Jútáp kúngia
¹⁵ t. Jútavdlo nálagai sanassutdlo sagfortutdlo Jerúsálámit autdlarung-
-magit, Bápálimutdlo pisingmagit kingorna. ² nuioragkat áipáta imarai figit ajúngingártut, sórdlo figit piárdlutik kárulersut ítartut; nuioragkatdlo áipáta imarai figit ajokissut, ajornermit nerissag-

-ssáungitsut. ³Nálagkavdlo okarfigânga: suna issigaiuk, Jerimia? okarpungalo: figit; figit ajúngitsut ajúngingârput, ajortutdlo ajo-
-kaut, ajornermit nerissagssáungitdlat. ⁴tauva Nálagkap okausia
uvavnut pivok, okardlune: ⁵ima okarpok Nálagak Israflip Gûtia:
sórdlo uko figit ajúngitsut ítut, taimaisivdlugit ilisariumârpâka
Jûtamit autdlarússat, najugkamit matumânga Kaltfarit nunânut
autdlartitâka, ajúngekutigssânik. ⁶issigiumârpâkalo ajúngekutig-
-ssânik utersardlugitdlo nunamut matumúnga; ineriartorumârpâka
inguvternagitdlo, ikússordlugit nutsungnagitdlo. ⁷tuniumârpâkalo
ûmâmik ilisaringnigtumik, ilisarerkuvdlunga uvanga tássaussunga
Nálagak; inugtariumârpâkalo, táukualo Gútigisavânga; sâgfigiumâr-
-mânga ûmatimikut ilüngardlutik. ⁸sórdlulo uko figit ajortut ítut,
ajornermit nerissagssáungitsut, Nálagak taima okarpok, taimailio-
-rumârpâka Sitîkia Jûtap kúngia, nálagartailo Jerûsalâvdlo amiâkue
nuname matumane amiâkûssut Egiptinimilo nunakartut; ⁹unigfig-
-ssaisuatikumârpâkalo ajortumut pisitdlugit nunamiut nálagauvfine
tamane, inúkutigissagssat ússatigissagssat mitautigissagssat per-
-dlorkussagssat najugkane tamane, sumut ajagtorumârîka. ¹⁰pana-
-migdlo kângnermigdlo tokorarnermigdlo autdlartitsivigiumârpâka,
nungutserdlugit nuname táukunúnga sujuaissainutdlo túniússavne.

Epr. 8,10.

5 Mór. 28,37.

kapitalit 25.

ukiut arfinek mardlungnik kuligdlit Bâpalimiunut kivfartúsassut.
vinimik kamâumik imertugssat.

¹okausek Jerimiamut pissok Jûtâkut tamaisa pivdlugit, Jû-
-jakîp Jôrsiap ernerata Jûtap kúngiata ukiuisa [kúngiuvfisa] sisa-
-mâne, tamâssa Nipukânitsarip Bâpalip kúngiata ukiuisa [kú-
-ngiuvfisa] sujugdliat; ²okauserdlo tamâna pruvftip Jerimiap okalû-
-tigâ Jûtâkúnut tamanut Jerûsalâmiunutdlo tamanut, okardlune:
³Jôrsiap Amunip ernerata Jûtap kúngiata ukiuisa [kúngiuvfisa] ar-
-kanek pingajuânit uvdlordlo mâna tikitdlugo, ukiut tamâko mar-
-dlungnik kuligdlit pingasutdlo ukiûtítldlugit Nálagkap okausia u-
-vavnut pissarpok, okalugfigissarpavsilo piârdlungalo pissardlu-
-ngalo, tusarumángilasile. ⁴Nálagkavdlo ilivsinut autdlartitarpai
kivfane tamaisa pruvftit, piârdlunilo pissardlunilo, tusarumángi-
-lasile, nálâsagaluardluse siutise maníngilase. ⁵okartarput: sâng-
-niásassuse nungutdluse ingerdlavivsinut ajortunit ajortuliorniv-
-sínitdlo, tauva nuname Nálagkap ilivsinut sujuaissavsinutdlo

1,2.

18,11.

túniússâne nunakartuínásause nâgssáungitdluínartumik. ⁶ Gútitdlo avdlat malingniásángilase kivfartorfigiumavdlugit patdlorfigiumavdlugitdlo, narrutsagtísángilavsingalo agssavse sulianik; tauva ajor-tumik písángilavse. ⁷ kisiáne nâlángilavsinga, okarpok Nâlagak, narrutsagtíkumavdlunga agssavse sulianik, perdlûtigssavsínik. ⁸ tamána pivdlugo ima okarpok Nâlagak katerssárssuit Gútiat: okaut-síka tuserumángínavigik, ⁹ tamána pivdlugo ata, autdlartitsiumârpunga avangnáta erkardlerígsue tamaisa piartortitdlugit, okarpok Nâlagak, Nipukánítsarimutdlo Bâpalip kúngianut kivfavnut autdlartitsivdlunga; aggersíkumârpákalo nunamut matumúnga inuinutdlo akimángitsunutdlo ukunúnga tamanut avatâmiuinut; utertínavérsarumârpákalo uitsatigissagssángordlugit asigssugagssángordlugitdlo piunérúningordlugitdlo isuanut taimáitugssat. ¹⁰ pfaivfigiumârpákalo tipaitsugtut nuánártutdlo nipānik, uvigssavdlo nuliagssavdlo nipānik, aserorteriviup perpaluanik nanerússavdlo kaumanerānik; ¹¹ nunalo mána tamarme piunérúningordlune inuerúningúsavok, inuiakátigtidlo uko Bâpalip kúngianut kivfartúsáput ukiut arfinex mardlungnik kuligdlit. ¹² piunârpordle ukiut arfinex mardlungnik kuligdlit nâmagtigpata, tauva Bâpalip kúngia inuiaitdlo uko takusarumârpâka ajortuliat pivdlugit, okarpok Nâlagak, Kaltíaritdlo nunât, inuilautíkumârpâralo isuanut taimáitugssak. ¹³ nunamutdlo táussumúnga erkûtíkumârpâka okautsíka tamaisa pivdlugo okauserissáka, tamaisa magpersagkane ukunane agdlagsimassut, Jerimiap takordlûgkerssárutigissai inuiakátigt tamaisa pivdlugit. ¹⁴ táukútaok kivfartortísangmatigik akimángit-sorpagssuit kúngerssuitdlo; akilerumârpâkale kanok-iliornere migssiliordlugit agssaisalo suliat migssiliordlugit.

¹⁵ ima okarfigingmanga Nâlagkap Israllip Gútiata: ermusek una vīnimik kamáumik imalik agssavnit tigûk, táussumíngalo ímíkit inuiakátigt tamaisa ilingnik autdlartitsivigissáka. ¹⁶ imísáputdlo úpítardlutigdlo pivdlerutdlutigdlo pana píssutigalugo akornánut autdlartitagssara. ¹⁷ tauva ermusek tiguvara Nâlagkap agssainit, ímípakalo inuiakátigt tamaisa Nâlagkap uvavnik autdlartitsivigissai [ímáitut]: ¹⁸ Jerúsâlât Jútavdlo ungalúgai kúngflo nâlagarssuartailo, piunérússagssat uitsatigissagssat asigssugagssat perdlorkussagssat, sôrdlo mánácut erssitsox, ¹⁹ Fáraô Egvitinip kúngia kivfaiilo nâlagarssuartailo inugtailo tamaisa, ²⁰ samanimiutdlo tamaisa Usivdlo nunâta kúngé tamaisa Filisteritdlo nunâta kúngé tamaisa Askalûnilo Gásalo Eikerûnilo Astûtivdlo amiákue,

sark. 18,
22. 23.

2 nal. 36, 21 tt.

D&n. 9, 2. 24 tt.

sark. 14, 9. 10.

13, 18.

²¹Eitumfikutdlo Mûapfikutdlo Amunivdlo kinguai, ²²Tôruvdlo kú-
 -ngê tamaisa Stîúvdlo kúngê tamaisa sineríssavdlo imarssúp u-
 -ngatânítup kúngê, ²³Dítanilo Tímalo Búsilo tamaisalo kivssag-
 -kanik tûtsinigdlit, ²⁴Arâpiavdlo kúngê tamaisa samanimiutdlo
 kúngê tamaisa puilassuitsume nunagdlit, ²⁵Simrívdlo kúngê ta-
 -maisaisa Eilamivdlo kúngê tamaisa Míteritdlo kúngê tamaisa,
²⁶avangnátalo kúngê tamaisa kanigtutdlo ungasigutdlo ilángute-
 -katigítitlugit, tamaisalo nunamiut nálagauvfê nunap kânítut;
 Stsauvdlo kúngia imísavok kingornatigut. ²⁷okarfigíkitdlo: ima ^{51,41.}
 okarpok Nálagak katerssârssuit Gútiat Isralip Gútia: imeritse,
 kâvikôrdlusilo meriardlusilo ordluvdlusilo nikuínavêrdluse pana
 píssutigalugo akornavsinut autdlartitagssara. ²⁸ermuserdlo ag-
 -ssangnit tigujumángigpássuk imerumanatigdlo, tauva okarfigíkit:
 ima okarpok Nálagak katerssârssuit Gútiat: imíngísángilase. ²⁹ata,
 ungalúgkame ativnik taisimassume perdlugssak autdlarnileravko, ^{1 Pft. 4,17.}
 ilivse píngitsûtitáusanerpise? píngitsûtitáusángilase, pana kaer-
 -kugavko nuname nunakartunut tamanut, okarpok Nálagak kater-
 -ssârssuit Gútiat. ³⁰ivdlitdlo takordlúgkerssârfigísavatit okaut-
 -sinik mákuninga tamanik, okarfigalugit: Nálagak kutsigsumit uia-
 -nissârumârpok, najugkaminitdlo ivdlernartumit nipine anísavâ; ^{Júit. 3,21.}
 uianissângârumârpok inigissaminut, nivdliarujôrnek aníkumârpâ vî-
 -nigssanik tungmaissutut, nunap inue tamaisa pivdlugit. ³¹perpaluk
 tikiúpok nunap isuanut agdlât, Nálagak sakitsautigssakarmat aki- ^{Is. 34,2.}
 -mángitsunut, uvinigdlit tamaisa erkartükumârmagit; iluaitut pa-
 -namut túniükumârpai, okarpok Nálagak. ³²ima okarpok Nálagak
 katerssârssuit Gútiat: ata, perdlugssak píngorumârpok inuianguit
 inuiakatainut, anorerssuak angisôk pitorartitaujumârpok nunanit
 isordlernit; ³³Nálagakvdlo tokutai taimanikut nunamíkumârpup
 isuanit isuatalo áipânut; kianekarnatigdlo katerssornekarnatigdlo ^{sark. 19,}
 ilivermut ilinekásángitdlat; anartut ísáput nunap kâne. ³⁴kernua- ^{11-21.}
 -lagitse, pârssissut ukorsê, nivdliavdlusilo arssane agssakauaritse,
 savautine angnertaussuse ukorsê, uvdlugssase nâmagtingmata to-
 -kutaorkuvdluse; sekumísassuse nákadlusilo pûgútatut erdligi-
 -ssatut. ³⁵pârssissut kimâvfigssakásángitdlat, savautinilo angner-
 -taussut ánafigssakásángitdlat. ³⁶pârssissut nivdlianerat savau-
 -tinilo angnertaussut kernualanerat tusarssauvok, pârssiviat Nâ-
 -lagkap aserormago, ³⁷ivigagdlitdlo erkigsinartut nungutitaungmata
 Nálagakap níngangnerata katsungáissusia píssutigalugo. ³⁸orpigalik

50,44. najugke kimagpâ lfuivitsiartut, taimáitumik nunât inuerúningorpok katsungaerssornera kununartok píssutigalugo níngangneratalo kat-sungáissusia píssutigalugo.

kapitalit 26.

Jerimia tokuterkugát, ánáunekartordle.

¹Jújakp Jórsiap ernerata Jútap kúngiata nálagaulerkárnerane okausek mána Nálagkamit pivok, okardlune: ²ima okarpok Nâ-lagak: Nálagkap igdluata silardlianut kekariartorit, Jútavdlo u-ngalúgaisa inuinut tamanut Nálagkap igdluanut patdloriartortunut okalûtigikit okautsit tamaisa kanok táukunúnga okalorkugivkit; ikigdlisángilatit. ³tusarumásanersut sâgdlutigdlo nalingínak inger-dlavingminit ajortumit; tauvalo perkigsimíssutigísagiga ajortok ^{18,8.}erkarsautigissara, táukunúnga námagsilerssâgara ajortuliornere pí-ssutigalugit. ⁴okarfigísavatitdlo: ima okarpok Nâlagak: nálag-kumángikuvsinga, inatsisika ilivsinut sarkangiússâka maleruaru-managit, ⁵tusarumanagitdlo kivfama pruvffitit okausê, táuko iliv-sínut autdlartítaríka piârdlungalo píssardlungalo, tusarumángit-^{7,14.}-susile, ⁶tauva igdlo mána taimailiorumârpara, sôrdlo Sflo ilioriga, ungalúgardlo mána perdlorkússutigssângorumârpara nunap akimá-ngitsuinut tamanut.

⁷palasitdlo, pruvffititdlo inuitdlo tamarmik Jerimia tusávât okautsinik tamákuńga okalugtok Nálagkap igdluane. ⁸pivordlo Jerimiap okalûtigerêrmagit tamaisa kanok Nálagkap inungnut ta-manut okalorkugâne, tauva palasit pruvffititdlo inuitdlo tamarmik tiguvât okardlutik: inûssugssâungilatit. ⁹sók takordlúgkerssârpit Nálagkap arka taivdlugo, okardlutit: igdlo mána Sflutut ísavok, ungalúgardlo mána piunêrutitáusavok inuerutdlunilo? inuitdlo ta-marmik Jerimiamut ugsagput Nálagkap igdluanut. ¹⁰Jútavdlo nálagarssuisa tamána tusaramiko, kúngip igdluanit majuarput Nâ-lagak igdluanut, ingíputdlo Nálagkap [igdluanut] isâvfigsâp pánut. ¹¹tauva palasit pruvffititdlo nálagarssuarnut inungnutdlo tamanut okarput: angut una tokorkussagssauvok, ungalúgkamut matumúnga takordlúgkerssârmat, sôrdlo siutivsinik tusartuse. ¹²Jerimiale o-karpok nálagarssuarnut tamanut inungnutdlo tamanut, okardlune: Nálagkap autdlartípânga okautsit tusagkase tamaisa takordlúgker-ssârutigerkuvdlugit igdlumut matumúnga ungalúgkamutdlo matu-múnga. ¹³taimáitumik mána ingerdlavisilo iliornisilo ajúngisí-

-niarsigik, Nálagkavdlo Gútivse nipá nálangniarsiuk, tauva Nálagkap perkigsimíssutigiumárpá ajortok ilivsinut okalútigissane. ¹⁴tássa tigussarávvinga; iliorfigisinga ajúngitsorissavsinik iluari-ssavsinigdlo. ¹⁵kisiáne imáitok ilisimásavarse: tokúkaluaruvvinga píngitsup aua ilivsinut písísagavsiuk ungalúgkamutdlo matumúnga inuinutdlo; ilumut Nálagkap ilivsinut autdlartingmanga okautsit tamáko tamaisa okalútigerkuvdlugit tusátitdluse. ¹⁶tauva nálagarssuit inuitdlo tamarmik palasinut pruvftinutdlo okarput: angut una tokorkussagssáungilak, okalugfigingmatigut Nálagkap Gútvta arka taivdlugo. ¹⁷angutitdlo nuname utorkaunertat ilait níkuiput, okalulerputdlo inungnut katerssortunut tamanut, okardlutik: ¹⁸Migga Marísamio taimane takordlúgkerssárpok Hiskia Jútákúne kúngiutitdlugo, Jútákut inuiait tamaisa okalugfigalugit, okardlune: ima okarpok Nálagak katerssárssuit Gútiat: Stune nautsvígsut agssatdlagternekásavok, Jerúsaldlo kerrualúngorumárpok, igdluvdlo káká kingigtúnguángorumárpok orpigpalik. ¹⁹Hiskiাপ Jútáp kúngiata Jútákutdlo tamarmik tauva tokorkunerpát? imáingila: Nálagak mianerigamiuk manigútdlune kinulerpok Nálagkap kfnáta sáne, tauvalo Nálagkap perkigsimíssutigilerpá ajortok táukunúnga okalútigissane; uvagutdle tarnivtinut ajungártuliorkajartugut. ²⁰ama angut avdla takordlúgkerssárpok Nálagkap arka taivdlugo, Ueria Simaiap ernera, Kériat-Jfarímio, táuna takordlúgkerssárpok ungalúgkamut matumúnga nunamutdlo matumúnga, taimardluinak sórdlo Jerimia. ²¹kúngivdlo Jújakíp píssarssuar-taisalo tamarmik nálagarssuitdlo tamarmik tusaramíkkik okausé, kúngip tokutínialuarpá, Ueriavdle tusaramiuk sujóralerdlune kímávok Egivtinimutdlo pivdlune. ²²kúngivdlo Jújakíp angutit Egivtinimut autdlartípai, Elnátat Agpôrip ernera angutitdlo táussuma ilagissagssai Egivtinimut. ²³táukua Ueria Egivtinimit anisípát kúngimut Jújakímut písitdlugo, táussumalo panamik to-
-xutípá, timálo tokungassok igípá inuinait ilerfinut. ²⁴kisiáne Agíkáp Savfanip ernerata Jerimia sernigá inuit ag-
-ssainut tóniúnekarkunago, tokúkumangmássuk.

Mat. 23,36.

Migg. 3,12.

2 kúng. 22,
12. 14.

kapitalit 27.

Bápalip kúngiata nangmautsiússánik.

¹Sitíkiap Jórsiap ernerata Jútáp kúngiata nálagaulerkárne-
-rane okausek mána Nálagakmit Jerimiamut pivok, okardlune: 28,1.

²ima okarpok Nâlagak uvavnut: agdlunâliordlutit nangmautsiorit ilingnut kungatsingnut ilivdlugit; ³autdlartíkitdlo Eitumíkut kúngiá-nut Mûapíkutdlo kúngiánut Amunivdlo kinguaisa kúngiánut Tôruv-dlo kúngianut Sítúvdlo kúngianut, arpártutigut Sitikiamut Jûtap kúngianut Jerûsalâmut tikiútutigut, ⁴nâlagainut ima okarkuvdlugit: ima okarpok Nâlagak katerssârssuit Gûtiat Isralip Gûtia: ima okarfigisavase nâlagkase: ⁵uvanga nuna pilarâra, inuitdlo nerssu-tautitdlo nunap kânînut, píssaunerssuavnik talivnigdlo isagsima-ssumik, nalinginarmutdlo iluarissavnut túniútarpâka. ⁶mânale nunat uko tamaisa túniúparâka Nipukântsarimut Bâpalip kúngianut kivfavnut; narssap nerssutai agdlât táussumúnga túniúparâka kivfartortigerkuvdlugit. ⁷akimángitsutdlo tamarmik kivfartorfigisavât, táuna erneralo erneratalo ernera, táussumátaok nunâta pinexarfigssâ nagdliutserdlugo; tauva akimángitsorpagssuit kúngerssuitdlo kivfartortisavât. ⁸inuiaitdlo nâlagauvfitdlünt táussumúnga Nipukântsarimut Bâpalip kúngianut kivfartorumángitsut, kungatsimingnigdlo Bâpalip kúngiata nangmautsiússânut pisitsiumángitsut, inuiait táuko takusarumârpâka panamik kângnermigdlo tokorarnermigdlo, okarpok Nâlagak, táussuma agssaisigut nungutitserdlugit. ⁹taimáitumik nâlangnavêrsigik ilivsinînut pruvfitit erkuiniartutdlo singnagtortutdlo tôrnissutdlo angákutdlo, táuko ilivsinut okartartut: Bâpalip kúngianut kivfartúsángilase. ¹⁰mâssa sagdlunernik takordlûgkerssârfigâse nunavsinut ungasigdlisíkumavdluse uvavnutdlo ajagtorkuvdluse támarkuvdlusilo. ¹¹inuiaitdle kungatsimingnik Bâpalip kúngiata nangmautsiússânut pisitsissut kivfartorfigalugulo, táuko unigtíkumârpâka nunâne, okarpok Nâlagak, sanarferkuvdlugo nunagerkuvdlugulo. ¹²tauva Sitikia Jûtap kúngia okalugfigâra okautsit máko tamaisa issuardlugit, okardlunga: kungatsise Bâpalip kúngiata nangmautsiússânut pisitsigik kivfartorfigalugulo, táuna inugtailo, tauva inûsause. ¹³sók tokujumavise, ivdlit inugtaitdlo, panamit kângnermitdlo tokorarnemitdlo, sôrdlo Nâlagak okalugtox inuiangnut Bâpalip kúngianut kivfartorumángitsunut? ¹⁴taimáitumik nâlangnavêrsigik pruvfitit okausê, ilivsinut okartarmata: Bâpalip kúngianut kivfartúsángilase; mâssa sagdlunernik takordlûgkerssârfigâse. ¹⁵uvanga autdlartíngilâka, okarpok Nâlagak, kisiâne sagdluvdlutik takordlûgkerssârput atera taivdlugo, uvavnut ajagtorkuvdluse, támarkuvdlusilo ilivse pruvfititdlo ilivsinut takordlûgkerssârtut. ¹⁶palasitdlo inuitdlo uko tamaisa okalugfigâka okardlunga: ima okar-

Dãn. 2,⁸⁷.⁸⁸.25,¹⁴.

-pok Nâlagak: nâlangnavêrsigik pruvfiterjavse okausê, takordlûg-
 -kerssârfigissarmase okardlutik: ata, Nâlagkap igdluata pekutai
 mâna Bâpalimit uterkajâlerput; mássa sagdlunernik takordlûgker-
 -ssârfigâse. ¹⁷nâlangnavêrsigik, Bâpalip kúngia kivfartorfigisiuk, ^{28,8.}
 tauva inūsause. sôk ungalûgak mána piunêrutitâusava? ¹⁸ukule
 pruvfitiugunik, Nâlagkavdlo okausia táukunanfpat, tauva Nâlagak
 katerssârssuit Gûtiat kinuviginiaraluardlissuk, pekutit Nâlagkap
 igdluane Jûtavdlo kúngiata igdluane Jerûsalâmilo amiákûssut Bâ-
 -palimut perkunagit. ¹⁹ima okarmat Nâlagak katerssârssuit Gû-
 -tiat sukarssuit pivdlugit pûgutaussarssuardlo pivdlugo ikorfatdlo
 pivdlugit pekutitdlo amiákue ungalûgkame matumane amiákûssut
 pivdlugit, ²⁰táuko Nipukánntsarip Bâpalip kúngiata tigúngikai,
 Jiggúnia Jûjakf ernerer Jûtap kúngia Jerûsalâmit Bâpalimut aut-
 -dlarúkamiuk, Jûtákúnilo Jerûsalâmilo angerit tamaisa; ²¹ima ^{2 kúng. 24,}
 okarmat Nâlagak katerssârssuit Gûtiat Israflip Gûtia pekutit ^{12. 18.}
 Nâlagkap igdluane Jûtavdlo kúngiata igdluane Jerûsalâmilo amiá-
 -kûssut pivdlugit: ²²Bâpalimut písáput, tássanfínásáputdlo uv-
 -dlok nagdliutserdlugo táukunínga takusaivfígssara, okarpok Nâ-
 -lagak, kingumut majûterkuguvkit najugkamut matumúnga. ^{2 kúng. 25, 18.}

kapitalit 28.

Hanáiamut.

¹pivordle ukiok tamána, Sitikiap Jûtap kúngiata nâlagauler-
 -kârnerane, ukiut sisamâne káumatit tatdlimâne, Hanánia Atsôrip
 ernerer pruvfite Gfpiûnimio uvavnut okartok Nâlagkap igdluane,
 palasit inuitdlo tamaisa najortitdlugit, okardlune: ²ima okarpok
 Nâlagak katerssârssuit Gûtiat Israflip Gûtia: Bâpalip kúngiata
 nangmautsiússâ navdlorpara; ³ukiut mardluk nâtnagit najugkamut
 matumúnga utertikumârpáka Nâlagkap igdluata pekutai tamaisa, ^{27, 16.}
 Nipukánntsarip Bâpalip kúngiata najugkamit matumúnga tigussai
 Bâpalimutdlo pisitai; ⁴Jiggúnialo Jûjakf ernerer Jûtap kúngia Jû-
 -tamitdlo autdlarússat Bâpalimut pissut tamaisa uvanga utertiku-
 -mârpáka najugkamut matumúnga, okarpok Nâlagak; Bâpalip kúngia-
 -ta nangmautsiússâ navdlorumâravko. ⁵tauva pruvfitip Jerimiap
 pruvfite Hanánia sâpâ, palasit inuitdlo tamaisa Nâlagkap igdluane
 kekartut najortitdlugit, ⁶okardlune: ilumut, Nâlagak taimailiorile;
 Nâlagkap okautsit aulajangersariliuk takordlûgkerssârutigissat, Nâ-
 -lagkap igdluata pekutai autdlarússatdlo tamaisa Bâpalimit uter-

-terkuvdlugit najugkamut matumúnga. ⁷kisiáne tusásagit-ait o-
 -kausek mána, ivdlit tusátitdlutit inuitdlo tamaisa tusátitdlugit
 okalûtigissara: ⁸pruvfitit itsak pruvfitiussut uvangalo ivdlitdlo su-
 -junivtigut, táuko nunanut amerdlasúnut nálagauvfingnutdlo angi-
 -súnut takordlûgkerssârput sorssungnermik kângnermigdlo toko-
 -rarnermigdlo. ⁹pruvfite erkigsinermik takordlûgkerssârpat, pruv-
 -fitip táussuma okausia erkûgpat, ilisarísavât ilumut Nâlagkap
 autdlartíkâ. ¹⁰tauva pruvfitip Hanániap nangmaut tiguvâ pruv-
 27,2. -fitip Jerimiap kungasianit navdlordlugulo. ¹¹Hanánialo okarpok
 inuit tamaisa tusátitdlugit: ima okarpok Nâlagak: taimailivdlugo
 navdlorumârpara Nipukánftsarip Bâpalip kúngiata nangmautsiússâ,
 ukiut mardluk nâtnagit, akimángitsut tamarmik kungasnit pêr-
 -dlugo. Jerimiale pruvfite ingerdlavingmigut ingerdlavok. ¹²Nâ-
 -lagkavdlo okausia Jerimiamut pivok, pruvfitip Hanániap nang-
 -maut pruvfitip Jerimiap kungasianit navdlormago kingorna, okar-
 -dlune: ¹³Hanániamut ima okariartorit: ima okarpok Nâlagak:
 nangmaut kissuk navdloragko kinguártigssânik nangmautaliorit sa-
 -vingmik. ¹⁴ima okarmat Nâlagak katerssârssuit Gútiat Israllip
 Gútia: nangmaut saviussox ilivara akimángitsut ukua tamarmik
 kungasnut, Nipukánftsarimut Bâpalip kúngianut kivfartorkuvdlugit,
 24,6. taimáitumik kivfartorfígisavât; narssap nerssutai agdlât táus-
 -múnga túniúkavkit. ¹⁵pruvfitilo Jerimia pruvfitimut Hanániamut
 okarpok: tusásassutit-ait, Hanánia, Nâlagkap autdlartíngilâtit,
 inuitdlo uko sagdlunernut isumavdluartípatit. ¹⁶tamána pivdlugo
 Nâlagak ima okarpok: takuvat, nunap kânit autdlartíkumârpavkit;
 ukiox mána tokúsautit, Nâlagkamut utertsitsivdlutit okalugkavit.
¹⁷tauva pruvfite Hanánia tokuvok ukiox táuna, káumatit arfinek
 áipâne.

kapitalit 29.

Jerimiap agdlagai Bâpalimut autdlarússaussunut.

¹tamássa okautsit agdlagkat pruvfitip Jerimiap Jerúsalamit
 nagsiússai autdlarússat utorkaunertaisa amiákuinut palasinutdlo
 pruvfitinutdlo inungnutdlo tamanut Nipukánftsarip Jerúsalamit
 Bâpalimut autdlarússainut, — ²kúnge Jiggúnia arnatdlo angnertât
 24,1. kúngivdlo saxissartue Jûtavdlo Jerúsálâvdlo nálagarssue sana-
 -ssutdlo sagfiortutdlo Jerúsalamit pérmata kingorna, — ³nagsiú-
 -ssai Elásácut Savfanip erneragut Gimáriákutdlo Hilkiap erne-

-ragut, táuko Sitikiap Jútap kúngiata Nipukánftsarimut Bâpalip kúngianut autdlartíkai Bâpalimut. imáiput:

⁴ima okarpok Nâlagak katerssârssuit Gútiat Israflip Gútia autdlarússanut tamanut Jerûsalâmit Bâpalimut autdlarússavnut: ⁵igdlulioritse inigalugitdlo, nautsvilioritse inerititainik nerivdluse. ⁶nuliaritse ernertártardluse panigsártardlusilo, ernisilo nuliarsar-sigik, panisilo nulíssiutisigik, ernertártarkuvdlugit panigsártar-kuvdlugitdlo; ikigdlinase amerdliartoritse tássane. ⁷ungalûg-kavdlo uvavkut autdlarutitauvfivse erkigsinarnigssânik piniaritse, Nâlagkamutdlo tugsíútersiuk, erkigsinarnieragut ilivse erkigsi-sagavse. ⁸ima okarmat Nâlagak katerssârssuit Gútiat Israflip Gútia: sagdlokítartínávêritse pruvftertavsinut akornavsinînutunut erkuiniartortavsinutdlo, singnagtugkasilo nâlangnavérsigik sing-nagtorissartagkase, ⁹sagdluvdlutik táukua takordlûgkerssârfiging-mase atera taivdlugo; autdlartitaríngilâka, okarpok Nâlagak. ¹⁰ima okarmat Nâlagak: ukiut arfinex mardlungnik kuligdlit Bâ-
palimut nâmagtigpata takusarumârpavse, okauseralo ajúngitsox ^{25,11 t.} ilivsinut aulajangersarumârpâpara najugkamut matumúnga utersar-dluse. ¹¹uvanga nalúngínavkit erkarsautíka ilivsinut erkarsau-tigissâka, okarpok Nâlagak, perdlugsinartumik pinanga erkigsi-nartumik erkarsarfigigavse, kingugdligssak neriugissarse ilivsinut túniúkumavdlugo. ¹²tordlorfigiumârpavsinga tugsiarfigiartordlunga-
-lo, uvangalo tusarumârpavse; ¹³ujarumârpavsinga nanivdlungalo, ^{5 Mór. 4,29.} tugs. 50,16. ũmatisigut ilúngardluse ujaruvsinga. ¹⁴ilivsinut nanisikumârpunga, okarpok Nâlagak, autdlarússartasilo utersarumârpâka, katerssoru-mârpavsilo akimángitsunit tamanit najugkanitdlo tamanit, sumut ajagtoraluarivse, okarpok Nâlagak; utersarumârpavsilo najugkamut matumúnga, tássânga autdlarutitíkiavse. ¹⁵okaruvsile: Nâlagkap Bâpalime pruvftinik makititsivfigátigut, ¹⁶tauva Nâlagkap ima okautigâ kúnge Dâvip igsiavfiane kilâlingme igsiassox, inuitdlo tamaisa ungalûgkame matumane nunakartut, katángutise autdla-rússaokatigingisase: ¹⁷ima okarpok Nâlagak katerssârssuit Gútiat: ata, panamik kângnermigdlo tokorarnermigdlo autdlartitsivigiumâr-pâka, figipilungnut ássigititdlugit ajornermit nerissagssâungit-
-sunut. ¹⁸malerssorumârpâkalo panamik kângnermigdlo tokorar-
-nermigdlo, unigfigissaisuatitdlugit nunamiut nâlagauvfine tamane, ^{24,9. s.} perdlorkussagssat uitsatigissagssat asigssugagssat inúkutigissagssat ^{24,9.} inuiangne tamane, sumut ajagtorumârika. ¹⁹mána píssutigalugo: okautsíka nâlangingmatigik, okarpok Nâlagak, nauk táukunúnga

autdlartítaríka kivfáka pruvftit piárdlungalo pissardlungalo; tu-
-sarumángitsusime, okarpok Nálagak. ²⁰ilivsile autdlarússau-
-ssuse, Jerúsalamit Bâpalimut autdlartitáka tamavse-â. Nálagakap
okausia tusarsiuk. ²¹ima okarpok Nálagak katerssârssuit Gútiat
Israflip Gútia Aaga Kulaiap ernera pivdlugo Sitikialo Magastap
ernera pivdlugo, táukua sagdlunernik takordlûgkerssârfigigáse atera
taivdlugo: ata, Nipukánftsarip Bâpalip kúngiata agssainut túniú-
-kumárpáka, táussuma perdlugtísavai issigititdluse. ²²perdlorkú-
-ssutitârfigiumârpaitdlo tamarmik Jútamit autdlarússat Bâpali-
-mítut okartardlutik: Nálagakap Sitikiatut Aagatutdlo iliordlisit,
táuko Bâpalip kúngiata ingnermik sujákai. ²³tássa silaerssor-
-dlutik iliormata Israflime tugdlmik nuliait uverssaivdlugit sag-
-dlunernigdlo okalugdlutik atera taivdlugo, okautsinik táukunúnga
inásutigíngisavnik. uvanga-una ilisimangnigtok nalunaiassordlo,
okarpok Nálagak.

1 Mór. 38,24.

²⁴Simaialo Nerralámio pivdlugo ima okásautit: ²⁵ima okarpok
Nálagak katerssârssuit Gútiat Israflip Gútia: arkit nalunaerkut-
-siutdlugo agdlagkanik nagsiússigavit inungnut tamanut Jerúsala-
-mítunut Sivfâniamutdlo Magastap ernernanut palasimut palasinut-
-dlo tamanut, okausekardlutit: ²⁶Nálagakap palasiutingmatit Jújatâp
palasip kingornagut, Nálagakap igdluane takusaissórkuvdluse ta-
-manut pivdliŋgártunut takordlûgkerssârtunutdlo, kiggitsivingmut
mátússivingmutdlo piserkuvdlugit, ²⁷sórme tauva Jerimia Anatû-
-timio agpísalûngiliuk, táuna ilivsinut takordlûgkerssârtartok?
²⁸imáitok pivdlugo: uvavtínut Bâpalimut okáussingmat okardlune:
sivisúsavok mána, igdlulioritse inigalugitdlo, nautsvilioritse ineri-
-titainik nerivdluse. ²⁹agdlagkat tamáko palasip Sivfâniap atuar-
-simagai pruvfite Jerimia tusátitdlugo. ³⁰tauva Nálagakap okausia
Jerimiamut pivok, okardlune: ³¹autdlarússanut tamanut okáussít
okardlutit: ima okarpok Nálagak Simaia Nerralámio pivdlugo:
Simaiap takordlûgkerssârfigingmase, nauk uvanga autdlartíngíkiga,
sagdlunernutdlo isumavdluartingmase, ³²tamána pivdlugo ima o-
-karpok Nálagak: takuvarse, Simaia Nerralámio takusarumârpara,
kinguágssailo; ilakásángilax inuiait ukua akornáne nunakartugssa-
-mik, ajúngitsordlo ínugtavne nâmagsiumassara takúsángilá, okar-
28,16. -pok Nálagak; Nálagakamut uterísitsivdlune okalugkame.

kapitalit 30.

Israëlíkut utersarnekarinigssánik.

¹okausek Jerimiamut pissok Nálagkamit, okartok: ²ima o-
-karpok Nálagak Israflip Gútia: okautsit tamaisa ilingnut okause-
-rissáka agdlagagssiamut agdlákit. ³uvdlut nađdliúkumármata ata,
okarpok Nálagak, tauva inugtama Israflícut Jútákutdlo autdlarú- ^{29,14.}
-ssartait utersarumárpáka, okarpok Nálagak; utersarumárpáka nu-
-namut sujuaissainut túniússavnut, táukunúnga pigerkuvdlugo. ⁴ta-
-mássalo okautsit Nálagkap okauserissai Israfle pivdlugo Jútalo piv-
-dlugo, ⁵ima okarmat Nálagak: ánilártut nipait tusarpavut; ersissut
tamássa, erkigsissutdlo náme. ⁶aperkutigisagigse misilingniardlugo:
angutit ernissarnersut? sórme tauva angutit tamaisa issigáka agssa-
-tik kitermingnitikait arnatut ernisugtutut, kfnaitdlo tamarmik mu-
-mitdlutik asingartut? ⁷erkanak, uvdlorssuak tássaungmat ásse-
-kángitsox, Jákumut angniktdliornartok; taimáitox tássanga ánáu- ^{Jút. 2,11.}
-nekásavok. ⁸taimanícut nangmautsiússá navdlorumárpara ku-
-ngatsingnit, okarpok Nálagak katerssársuit Gútiat, kilerutititdlo
kigtorardlugit; avdlanertanut kingorna kivfaritisángitdlat, ⁹kisiáne
Nálagak Gútertik kivfartorfigisavát, Dávilo kúngertik táukunúnga ^{Hsk. 34,28 t.}
makititagssara. ¹⁰tamána pivdlugo sujóranak, kivfara Jáko-á,
okarpok Nálagak, ánilárnatitdlo, Israfle-á. takuvat, ánáukumárpav-
-kit najugkangnit ungasigsumit, kinguágssatitdlo nunamit autdla-
-rússauvfániit; tauva Jáko uterumárpok uníngavekásavdlunilo isu-
-málungnaitsumik, ánilártitsissokásángilardlo. ¹¹uvanga najoravkit, ^{Is. 43,1-5.}
okarpok Nálagak, ánáukumavdlutit. mássa akimángitsut tamaisa
soraersícumárpáka ilingnik siámaiivfigissáka; ivdlitdle soraersísangi-
-lavkit, pitdlarumárpavkitdle námáinartumik, píngitsútkumanatit.
¹²ima okarmat Nálagak: aserorsimássutsit iluarsissugssáungilak, ^{Is. 1,6.}
íkit ajuleriartorpok; ¹³ilingnik isumagingnigtokángilak marnfásav-
-dlugo; katsorsautigssaujungnartumik mátutigssakángilak ilingnut.
¹⁴asassivit tamarmik puiorpáitit, aperkutigingiláitit. mássa akerau-
-ssutut isivdlutit patigpavkit pitdláumik sukangnersumik ajortuliavit
amerdlássusiat pivdlugo, ajortuliautsit sualokingmat. ¹⁵sók niv-
-dliakait aserorsimássutsit pivdlugo ániarssutsitdlo nipangiuitsox
pivdlugo? ajortuliavit amerdlássusiat pivdlugo taimailiorpavkit, ajor-
-tuliautsit sualokingmat. ¹⁶taimáitox tamarmik ilingnik nungutit-
-siniartut nungutitáusáput, ilingnigdlo angniktdliortitsissut tamar-
-ssuarmik autdlarússauvfingmut piartúsáput; ilingnik pfaissut pfaiv- ^{Is. 33,1.}

-figinekásáput, ilingnigdlo ujajaisut tamaisa ujajágagssángortípáka. is. 1,18. ¹⁷uvanga mátuserumâravkit ikisitdlo katsorsardlugit, okarpok Nâ-lagak; ivdlit pivdlutit okarmata: ajagtugaussutit, Stunigôk aper-kutiginekángitsox. ¹⁸ima okarpok Nâlagak: ata, Jâkup tovkinit ^{3.}autdlarússat utersarumârpáka, inigissailo angajorkautserfigiumârpáka; ungalûgak karmarnekásavok kâkânguamine, igdlússârssuar-dlo ilerkumisut iniminîsavok; ¹⁹kujaniutitdlo nuánârtutdlo nipait tássânga anísáput. ikigdlisarnagit amerdlisarumârpáka; nikanar-sarnagit nâlangnartíkumârpáka. ²⁰ernere sujornagutut ísáput, ila-gîgsuilo kînama sâne aulajangísáput; kunutitsissait tamaisa ta-kusarumâravkit. ²¹ilartik nâlagarísavât, perkussissâtdlo akor-nânit pisavok; táussuma ornîsavânga, patdligutíkumâravko. kiame ūmâne sagdlunavêrutitut túniúsavâ ornîgkumavdlunga? okarpok Nâlagak. ²²ínugtariumârpavsilô, ilivsilô Gûtigísavavsinga. ²³ata, Nâlagkap anoreressua kamangnek aniumârpok, uluv-^{23,19 t.}-ssârssuardlo iluaitisut niakuinut kâvssârsumârpok. ²⁴Nâlagkap níngangnerme katsungáissusia soraersísángilâ, kisiâne nâmagsigu-niuk, aulajangersaruniugdlo ūmâme isumaliornera; uvdlugssane kingugdlerne sujunersivdluarumârpase.

kapitalit 31.

pivdluarfigssamik. angerusigssamik nutâmik.

¹taimanîkut Israflip erkardlertgsortaisa tamarmik Gûtigísa-vânga, okarpok Nâlagak, uvangalo ínugtariumârpáka. ²ima okarpok Nâlagak: puilassuitsume sâimâunarsíput inuiait panamit a-miâkússut; Israfle unigfigssarsartorpok. ³Nâlagak uvavnut Epr. 4. ⁴takutípok ungasigsumit. asangningnermik soraiuitsumik asa-tugs.116,8.9. ⁵kingumut ungasigsumit. asangningnermik soraiuitsumik asavavkit, tamâna pivdlugo isumagssuinermik kilussarpavkit. ⁴kingumut ineriartortilerumârpavkit, tauvalo inernekásautit, niviar-siak Israfle ūmâ; kingumut kilautitit ássûtigísavait anissardludtitdlo nuánârtut kaujaluisut ilagalugit. ⁵kingumut vînekutilingnik nautsviliúsautit Samâriap kâkaine; ikússortaisa ikússor-dlugitdlo nalinginarnut atortísavait. ⁶uvdlorme nagdliútugssame Eivfarâp kâkaine pigârtut tordlorumârmata: kâ, Stunimut majuarta Nâlagkamut Gûtivtînut. ⁷ima okarmat Nâlagak: Jâko pivdlugo kîmagtaritse tipaitsugdlose, nipitusâritse akimángitsut sujuler-ssordlugit; kujaniutise tutsiutísigik okardluse: Nâlagak, ánâukit ínugtatis Israflip amiâkue. ⁸takuvase, aggersípáka nuna-

-mit avanitumit katerssordlugitdlo nunanit isordlernit, tagpftsut 30,s.
 tusiagtutdlo nartussutdlo ernissutdlo atautsikut táukunúnga ilá-
 -ngutdlugit; katerssarpagssúvdlutik maunga utisáput. ⁹kiavdlutik
 aggerumárput, kinutitdlugitdlo tasíssersúkumárpáka, kúlingmut Is. 35,8.
 ingerdlatitdlugit avkutikut iluartúkut, tássúna nágkiúsángitdlat.
 mássa Israílip atátagánga, Eivfarátldo angajugdliarára. ¹⁰Nálag-
 -kap okausia tusarsiuik, akimángitsut ukorsé, sineríssanilo unga-
 -singnerne okautigisiuk okardluse: Israílikúnik siámarterissup ki-
 -ngumut katerssorumárpai páralugitdlo, sórdlo savanik párssissup
 ungúgkane párrissarai. ¹¹Nálagkap Jáko utertingmago artugáta
 agssainit kingumut pisiaralugo. ¹²aggerumárputdlo kīmagtardlutik Is. 35,10.
 Stunip kingingnerane kerdlerautilerdlutigdlo Nálagkap ajúngitsú- - 58,11.
 -tánut, karrinut vīnimutdlo nutámur ūliamutdlo, savanut pia-
 -raussunut ugsingnutdlo piaraussunut; tauvalo tarnait ilerumár-
 -put sórdlo nautsfvik imilersugak, tumángulerkísángitdlatdlo ki-
 -ngorna. ¹³tauva niviarsiat tipaitsugkumárput kaujalwissut ila-
 -galugit, inúsugtutdlo utorkaitdlo atautsikut; aliasungnerat taor-
 -serumárvko tipaitsungnermik tugpatdlerardlugitdlo aliasungne-
 -rata kingornagut. ¹⁴palasitdlo tarnait ajúnginernik námagsisi-
 -kumárpáka, inugtámalo ajúngitsútiga kársitdlautigísavát, okarpok
 Nálagak.

¹⁵ima okarpok Nálagak: Rámamit nipe tusarssauvok kápia-
 -larpalugtok kiangárpalugtok; Rágttdlip kitornane kiavai tugpat- Mat. 2,18.
 -dlersagagssaunanilo kitornane pivdlugit, pekángingmata. ¹⁶ima
 okarpok Nálagak: nipit kiarpalugtailíssuk, issititdlo kuvdlilitsai-
 -líkit, sulissarnerit akigssakarmat, okarpok Nálagak; utisáputdlo
 akeraussup nunánit. ¹⁷kingugdligssatitdlo neriugissagssakarput,
 okarpok Nálagak, kitornatit nunagissamingnut utisáput. ¹⁸Eiv-
 -farát tusardluarpara nimártok [okardlune]: pitdlarparma, pitdla-
 -gauvungalo ugsérkatut sungiusagáungitsutut. ságtínga, ságsimá-
 -saunga tauva; ivdlit, Nálagak, Gútigigavkit. ¹⁹ságtitaugama ki- tugs. 119,
 -ngorna perkigsimivunga, ilisimalersitaugamalo sivfíssáka tigdlug- 67. 71.
 -páka. pakatsivunga kángusugdlungalo, inúsungnerma mitang-
 -narssusiata nanertormanga. ²⁰Eivfarát pigínginerpara ernertut
 erdligissatut kitornatutdlo nuánarissatut? mássa okalugfigissará-
 -ngavko kingumut erkaitdlárára. tamána pivdlugo iluga aulavok
 pivdlugo; angajorkautserfigíngisángilara, okarpok Nálagak. ²¹na-
 -lunaerkutigssangnik nápartitsít, napassunik issigissagssangnik i-
 -vertitsít; ūmatit avkusinerssuarmut ságtíssuk, avkúmut ingerdla-

-vigissangnut; uterit, niviarsiak Isratle-â, uterit ungalûgkangnut ukunûnga. ²² kanok sivismutigissumik angalanerdlûsavit, panik tusark. 21,2. 3. -núngassok ûmâ? mássa Nâlagkap nutâmik píngortitsivok nuna-me: arnap iluvâ angut.

²³ ima okarpok Nâlagak katerssârssuit Gûtiat Israflip Gûtia: okausek mána kingumut okauseriumârpát Jûtap nunâne ungalû- s. -gainilo, autdlarússartait utersaleruvkit: Nâlagkap pivdluarkulisit, iluarnerpup inigissâ ûmâ, káxak ivdlernartok ûmâ. ²⁴ tássanilo nu-nakásáput Jûtácut ungalûgaisalo inue tamarmik atautsikut, nau-ssorigsaissut angalassartutdlo ungûgautigdlit. ²⁵ tarnit nukigdlâr- Mat. 11,28. -tut tumánguersarumâravkit, tarnit tumángulersut nâmagsisitdlugit. ²⁶ tamána píssutigalugo iterpunga issigilerdlungalo; sinigalo ka- ap. sul. 2,24. -suersautigivdluarpara. ²⁷ ata, uvdlut nagdliúkumârpút, okarpok Nâlagak, tauva Israflícut Jûtácutdlo siaruarterivfigiumârpáka naut- -sfagssanik inugssanik nautsfagssanigdlo nerssutautigssanik; ²⁸ sôrd- dlulo erkumássutigigíka nutsugkumavdlugit inguvterumavdlugitdlo ûkartíkumavdlugitdlo asiutíkumavdlugitdlo ajortumigdlo piúmav- dlugit, taima erkumássutigiumârpáka ineriartortíkumavdlugit ikú- -ssorumavdlugitdlo, okarpok Nâlagak. ²⁹ taimaníkut ima okásái- -sáput: angutait kigutaernartormata, kitornait kigutaersíput; ³⁰ ki- Hsk. 18,2-4. -siáne nungutdlutik nangminex ajortuliatik tokússutigísavait, na- -lingínax inuk kigutaernartorune, táuna kigutaersísavok.

³¹ ata, uvdlut nagdliúkumârpút, okarpok Nâlagak, tauva nu- Epr. 8,8-12. -tâmik angerfigiumârpáka Israflícut Jûtácutdlo; ³² taima písángit- -sumik sôrdlo sujuaissait angerfigigavkit, taimane agssaisigut ti- -gugavkit Egivtinimit anisíkumavdlugit; angerusiga táuna unior- -típát uvavnut asiginagagssángordlutik, okarpok Nâlagak. ³³ ki- -siáne imána angerfigísaváka Israflícut uvdlut mákua kingorna- -tigut, okarpok Nâlagak: inatsisíka iluinut túniúkumârpáka, ûma- -tainutdlo agdlagdlugit; Gûtigísavāngalo, uvangalo inugtariumârpáka. ³⁴ kingornalo tugdliminigdlūntt katángúminigdlūntt ajoker- -suissoxásángitdlat ima okartumik: Nâlagak ilisarúk: tamarmik ilisarisangmānga, mingnernit angnernutdlo agdlāt, okarpok Nâlagak. ajortuliat isumákêrumâravkit ajortuliausiatdlo erkaiungnaerdlugo kingorna. ³⁵ ima okarpok Nâlagak sekinnermik uvdlormut káu- -markutigititsissok, káumativdlo uvdlorissatdlo ilerkuinik únuamut Is. 51,16. káumarkutigititsissok, ímamik uloriasárissox maligssue kagfiumi- - 54,10. -ssártitdlugit, Nâlagak katerssârssuit Gûtiat tássa arka: ³⁶ ilerkut tamáko kīnama sánit nigorpata, okarpok Nâlagak, tauvátaok Israflip

kinguâgssai ingmikut inuiaujungnâisâput uvdlut nungutdlugit kinama sânitugssat. ³⁷ima okarpok Nâlagak: kilak ûgtornekarpat pavûna, nunavdlo túngavê misilingnekarpatata samunga, tauvâtaok Israflip kinguâgssai tamaisa asigînarumârpâka kanok-iliornere tamaisa pí-ssutigalugit, okarpok Nâlagak. ³⁸ata, uvdlut nagdliúkumârp-put, okarpok Nâlagak, tauva ungalûgak karmarnekasavok Nâlagakamut, Hanânlip kakivfliânit isâvfingmut tekerekordlermut; ³⁹sor-
Sagg. 14, 10 t.
-kârutdlo ûgtût âma anîsavok nalânit Gârfvip kâkânguanut, Gûâ-tamutdlo sanguvdlune; ⁴⁰kigdlutdlo arssatdlo kôruat tamarme narssautitdlo tamarmik kûnguak Kîtrûne tikitdlugo kimugtuar-ssuitdlo isâvfîata kangimut itup tekerkua tikitdlugo tamarme Nâlagkamut ingmikôrtitâusavok, kingorna isuanut agdlât nutsung-nekarnavêrdlune ûkartitaunavêrdlunilo.

kapitalit 32.

Jerimia narssautisissok.

¹okausek Jerimiamut pissok Nâlagkamit, Sitikiap Jûtap kûngiata ukiuisa [kûngiuvtisa] kulingâne, tamâssa Nipukântsarip ukiuisa [kûngiuvtisa] arfersanek pingajuat. ²taimane Bâpalip kûngiata sâkutôrpagssuisa Jerûsalât unguvât, Jerimialo pruvfite parnaerússauvok parnaerússiviup Jûtap kûngiata igdluanîtip silardliane, ³tâssunga Sitikiap Jûtap kûngiata parnaerutîká okarame: sôk takordlûgkerssârpit okardlutit: ima okarpok Nâlagak: ata, ungalûgak mâna Bâpalip kûngiata agssainut túniúpara, táussu-
25, 1.
2kûng. 25, 1 t.
-malo tiguâsavâ, ⁴Sitîkialo Jûtap kûngia anâsângilak Kaltfarit ag-ssainit, kisiâne Bâpalip kûngiata agssainut túniússauvdluinâsavok, kanerminik karnanut okalúsavok, issiminigdlo issai issigîsavai. ⁵táussumalo Sitikia Bâpalimut ingerdlatîsavâ, tâssanîsavordlo uvavnut takusarnekarserdlune, okarpok Nâlagak. mâssa Kaltîarî-
34, 3.
38, 23.
39, 5-7.
-rinut sorssugkaluaravse súsângilase.

⁶okarpordlo Jerimia: Nâlagkap okausia uvavnut pivok, okardlune: ⁷ata, Hanânlip Salûp ernerata âkavit ornigkumârpâtîp okardlune: narssautiga Anatûtîmîtok pisiarûk, ivdlit kînguârsissugssaugavit pisiarîsavdlugo. ⁸tauva Nâlagkap okausia migssiliordlugo Hanânlip âkama ernerata ornigpânga parnaerússiviup silardlianut okarfigalunga: narssautiga Anatûtîme Bînjamîp nunâne itox pisiarîsagit-ait, ivdlit kingornússissugssauvdlutit kinguârsissugssaugavit, pisiarûk. tauva malugâra Nâlagkap
Rût. 4, 1-4.

tamána okauserigá. ⁹ narssautdlo Anatútimitox pisiarára Ha-
 -nâmfliimit ákama erneranit; aningaussatdlo táussumúnga úg-
 -torpáka, sílvit arfersanek mardluk. ¹⁰ agdlagagssiardlo agdlag-
 -para nakíssuserdlugulo, ilisimangnigtugssatdlo najortípáka, ani-
 -ngaussatdlo ússersaivfingne úgtorpáka. ¹¹ tiguvákaló pisiavnik
 agdlagkat, perkussak ilerkússordlo maligdlugo nakíssusigkat, ássi-
 -ngilo nakíssutexángitsut, ¹² túniutdlugitdlo Bárungmut Nériap
 36,4. erneranut Magasfap ernutânut, Hanâmfle ákaga issigititdlugo
 ilisimangnigtutdlo pisiavnik agdlagkanut agdlagtut issigititdlugit
 Jútítldlo parnaerússiviup silardliane igsiassut tamaisa issigititdlugit;
¹³ issigititdlugitdlo Bárúk inápara okardlunga: ¹⁴ ima okarpox Ná-
 -lagak katerssárssuit Gútiat Israflíp Gútia: agdlagkat máko tigúkit,
 uko pisiavnik agdlagkat nakíssusigkat ukulo ássinge nakíssuteká-
 -ngitsut, púgssiamutdlo marraussumut ilíkit, sivisúmik aulángitsór-
 -kuvdlugit. ¹⁵ ima okarmat Nâlagak katerssárssuit Gútiat Israflíp
 Gútia: igdlunigdlo narssautinigdlo nautsfvingnigdlo vînekutilingnik
 48 t. kingumut pisissarumârput nuname matumane. ¹⁶ pisiavnik ag-
 -dlagkat Bárungmut Nériap erneranut túniuteréravkit, Nâlagkamut
 tugsiarpunga okardlunga: ¹⁷ ata, Nâlagak nâлагаussutit, takuvat,
 ivdlit kilagdlo nunalo píngortípatit píssaunerssuagkut talernigdlo
 isagsimassumik; ilingnut sujunersigssáungitsoxángilak. ¹⁸ isumag-
 2 Mór. 34,7. -ssuinermik aulajangíssartutit túsintilingnut, sujuaissat ajortuliait
 akiniutigalugit kitornaisa sánut kingornatigut, Gútiussutit angingâr-
 -tok píssaussordlo, Nâlagak katerssárssuit Gútiat tássa arkit,
¹⁹ pilerssárnigkut angingártutit piliarissagkutdlo angingártutit, issi-
 -titdlo magpersimassut inuit kitornaisa avkutigissainut tamanut,
 tamaisa tuniumavdlugit avkutigissait migssiliordlugit suliaisalo
 kingunigssait migssiliordlugit; ²⁰ nalunaerkutinik tupingnartulianig-
 -dlo pilissutit Egiptinime uvdlordlo mána tikitdlugo, Israflíkú-
 -nutdlo inungnutdlo nalingínarnut, tusámassángortitdlutitdlo, sórdlo
 mánákut erssitsox; ²¹ inugtátitdlo Israflíkut Egiptinimit anisíkitit
 nalunaerkutinik tupingnartulianigdlo, agssangnik píssaussunik ta-
 -lermigdlo isagsimassumik ánilárnaxissumigdlo; ²² tunivatitdlo nu-
 -namik matumínga, sujuaissainut ugpernarsaigavit táukunúnga tú-
 -niúkumavdlugo, nuna ímungmik tungusungnitsúmigdlo kúgtok;
²³ tikípátdlo pigilerdlugulo, nipitdle nâlangnago inatsisítitdlo male-
 -ruarnagit; tamaisa íngmingnut nâmagserkussatit nâmagsíngilait,
 taimáitumik perdluk mána tamát táukunúnga nagdliutípat. ²⁴ ta-
 -kuvat, ivssut kagssoragkat ungalúgak tikípát tiguagagssángor-

-dlugo, ungalûgardlo unguissaisa Kaltfarit agssainut túniússáu-
 -savok panákut kángnikutdlo tokorarnikutdlo; sôrdlulo okartutit,^{2.}
 taima ilivok, árit issigát. ²⁵ivdlitdlo, Nálagak nálagaussutit.
 uvavnut okarputit: narssaut pisiarûk aningaussanik, ilisimangnig-
 -tugssatdlo najortikit. naugdlo ungalûgak Kaltfarit agssainut tú-
 -niússaulersok. ²⁶tauva Nálagkap okausia Jerimiamut pivok,
 okardlune: ²⁷ata, uvanga Nálagak uvinigdlit tamarmik Gûtigānga;
 uvavnut sujunersigssáungitsoxarnerpa? ²⁸tamána pivdlugo ima
 okarpok Nálagak: takuvat, ungalûgak mána Kaltfarit agssainut
 túniúpara Nipukánftsarivdlo Bâpalip kúngiata agssainut,^{3.} táussu-
 -malo tiguásavâ. ²⁹Kaltfaritdlo ungalûgakamik matumínga ungu-
 -ssissut iserumárput, ungalûgardlo mána ingnermik ikitikumárpât
 ikivkardlugulo, igdlut ilángutdlugit kaisigut Bálmut tipigigsautig-^{19,13.}
 -dlivfiginexartut tuníssutinigdlo kueragagssanik kueravfiginexartut
 Gútinut avdlanut, narrutsagtikumavdlunga. ³⁰mássa Israflip ki-
 -nguai Jútavdlo kinguai iluaríngisáinavnik iliorput inûsungnerming-
 -nit, Israflip kinguaise narrutsagtítáinarmánga agssangmik suliai-
 -nik, okarpok Nálagak. ³¹mássa níngagtítardlunga kamagtítar-
 -dlungalo pivánga ungalûgkap tamatuma, uvdlok táuna autdlarkau-
 -tigalugo karmalerkármássuk uvdlordlo mána tikitdlugo, kinama
 sánit pèrsariakalardlune. ³²tássa Israflip kinguaise Jútavdlo ki-
 -nguaise ajorssusé tamaise pivdlugit, narrutsagtikumavdlunga i-
 -lerkorissait, táukualo kúngtsalo nálagarssuisalo palasísalo pruv-
 -fitertaisalo Jútavdlo angutitaisa Jerúsálávdlo inuisa. ³³tunutig-
 -dlo uvavnut sangmisípait kínatik pinagit, nauk ajokersortaríka
 piárdlungalo pissardlungalo; kisiáne tusarumángitdlat, inerterkut-
 -dlo ilagsíngilát. ³⁴maujungnartútítigdlo ilivait igdlumut ativnik
 taisimassumut, mingugtikumavdlugo; ³⁵kingigtúnguitdlo Bálmut
 karmarpait kernualassut xóruánítut, ernitigdlo panisigdlo útag-^{19,5.}
 -ssiúkumavdlugit Múlorrimut; tamatumínga perkúngisáinaríka, ũ-
 -mámiugíngisáinarigalo maujungnartut tamáko pilarísagait Jútácut
 ajortuliarsardlugit. ³⁶mánale tamána pivdlugo Nálagkap Israflip
 Gútiata ima okautigá ungalûgak mána, táuna okautigissarse Bâ-
 -palip kúngiata agssainut túniússaulersok panácut kángnikutdlo
 tokorarnikutdlo: ³⁷takuvase, katerssorumárpáka nunanit tamanit,^{5 Mór. 30,}
 sumut ajagtoraluaríka níngangnivne kamangnivnilo úmitsangner-^{1-10.}
 -ssuavnilo angisóme; utersarumárpákalo najugkamut matumínga,
 nunagísavátldlo terdligdlutik; ³⁸ínugtariumárpákalo, táukualo Gúti-
 -gísavānga. ³⁹tuniumárpákalo ũmámik atausiussumik avkutigissa-^{Is. 35,8.}

-migdlo atausiussumik, mianererkuvdlunga uvdlut tamaisa, inûv-
 -dluarkuvdlugit kitornaitdlo kingornatigut. ⁴⁰ angerfigiumârpákalo
 isuanut ítugssamik ajúngitsuliorfigísaernavêrumavdlugit; ũmámiu-
 -lerumârpákalo mianererkuvdlunga, uvavnit nigorkunagit. ⁴¹ ti-
 -paitsûtigiumârpákalo ajúngitsuliorfigísagavkit, íkússorumârpákalo
 nunamut matumúnga; ilumut, ũmativkut ilúngardlunga tarnivkudtlo
 ilúngardlunga. ⁴² ima okarmat Nálagak: sórdlo inuiangnut uku-
 -núnga nagdliutíkiga perdlugssuak mána tamát, taimátaok táuku-
 -núnga nagdliutíkumârpára ajúngitsok tamát táukunúnga okalûti-
 15. -gissara. ⁴³ narssautinigdlo pisiúmârpút nuname matumane, táuna
 okautigârse inuerutísassok, inungnigdlo nerssutauginigdlo pêrutí-
 -sassok, Kalttaritdlo agssainut túniússaulesok. ⁴⁴ narssautit pi-
 -sariumârpait aningaussanik, agdlagagssiak agdlagdugo nakíssu-
 -serdlugulo ilisimangnigtugssatdlo najortitdlugit, Btñjamtp nunáne
 Jerúsálávdlo erkáne Jútavdlo ungalúgaine, ungalúgkane kákainítune
 ungalúgkanilo nakigtuanítune ungalúgkanilo kujatánítune; autdla-
 -rússartait utersarumâravkit, okarpok Nálagak.

kapitalit 33.

únersûtít nangitat. Kristusimik nálagaufígíssânigdlo.

¹ Nálagakvdlo okausia Jerimiamut pivok áipagssânik, sule
 32.2. parnaerússiviup silardliane parnaerúsimatitdlugo, okardlune: ² ima
 okarpok Nálagak mákunínga píngortitsissox, Nálagak mákunínga
 piliortox inerdlugitdlo, Nálagak tássa arka: ³ tordlorfíginga, tauva
 akiumârpavkit ilingnut nalunaerdlugit angisût pásigssáungitsut ili-
 -simángisatit. ⁴ ima okarmat Nálagak Israflip Gútia ungalúgkap
 matuma igdlue pivdlugit Jútavdlo kúngtsa igdlue pivdlugit, táuko
 inguvtigaussut ivssut kagssoragkat píssutigalugit panalo píssuti-
 -galugo, ⁵ iserfigíssait Kaltfarinut sorssugkumavdlutik, ulivkâru-
 -mârdlugitdle inuit tokutat timainik, níngangnivne kamangnivnilo
 patigkavnik, kfnara issertoravko ungalúgkamit matumánga, ajor-
 -ssusé tamaisa píssutigalugit: ⁶ takuvat, máuserumârpáka katsor-
 -sardlugitdlo, katsorsarumârpákame; sarkúmersitsivigiumârpákalo
 erkígíssutigíssanik sagdlusuíssutaussunigdlo amerdlangártunik. ⁷ Jú-
 -tavdlo Israflivdlo autdlarússartait utersarumâravkit ineriartortitdlu-
 -gitdlo sórdlo pilerkârneráne. ⁸ minguersarumârpákalo ajortuliainik
 ap. sul. 10,48. tamanik pfáivfigalugit uvavnut ajortuliautigíssainik; isumákérfigiu-
 -mârpákalo ajortuliainik tamanik uvavnut pinerdlútigíssainik. ⁹ tau-

-valo tusâmassaulisaunga tipaitsungnartumik kutsavigissauvdlu-
-ngalo únersiutigissauvdlungalo akimángitsune nunamiussune ta-
-mane, tusalerpatigik ajúngitsut tamaisa ingmingnut nāmagsissáka;
úligdlutigdlo tupigutsagkumârput ajúngitsut tamaisa pivdlugit er-
-kigsissutigssatdlo tamaisa pivdlugit táukunúnga nāmagsissagssáka.

¹⁰ima okarpok Nâlagak: najugkame matumane, piunêrútutut
inungnigdlo nerssutautinigdlo pêrútutut okautigissavsine, Jûtap
ungalûgaine Jerûsalâvdlo igdluisa akornine inuerúnerne, inungnik
nalingínarnik inungnigdlo inuvingmingnik nerssutautinigdlo pêrú-
-tune, tássane kingumut tusásavât ¹¹tipaitsugtut nipât nuânâr- ^{7,34.}
-tutdlo nipât, uvigssavdlo nuliagssavdlo nipât, imalo okartut nipât:
kutsavigisiuk Nâlagak katerssârssuit Gûtiat, Nâlagak avâgingnig- ^{tugs. 106,1.}
-tûngmat, isumagssuina soraernaviángingmat, tuníssutinigdlo ku-
-janiutinik Nâlagkap igdluanut átsissut nipât; nunamit autdla-
-rússat utersarumâravkit pilerkârneránisut isivdlugit, okarpok Nâ-
-lagak. ¹²ima okarpok Nâlagak katerssârssuit Gûtiat: najugkame
matumane piunêrútume, inungnigdlo nerssutautinigdlo pêrútume,
ungalûgartainilo tamane kingumut isáput pârssissut savautinik a-
-kupisitsissut inigissait; ¹³ungalûgkane kâkainítune ungalûgkanilo
nakigtuanítune ungalûgkanilo kujatânítune Bînjamítvdlo nunâne Je-
-rûsalâvdlo erkâne Jûtavdlo ungalûgaine kingumut savautit inger-
-dlásáput kisitsissup misigssugai, okarpok Nâlagak. ¹⁴ata, uv-
-dlut nagdliúkumârput, okarpok Nâlagak, tauva aulajangersaru- ^{29,10.}
-mârpara okausera ajúngitsok Israflíkúnut Jûtákúnutdlo okauseri-
-ssara. ¹⁵uvdlune tamákunane, tamána nagdliugpat, tauva Dâ- ^{23,5. 6.}
-vimut naulersíkumârpara naulersitak iluartok, táussuma erkartû-
-ssisigssak erkordluartísavâ nuname. ¹⁶uvdlune tamákunane Jûta
ánagkumârpor, Jerûsalâtdlo terdlingnartumik inekásavok; imalo
táisavât: Nâlagak iluarssusekarfigput. ¹⁷ima okarmat Nâlagak:
Dâve pêrutísángilak angúmik Israflíkut igsiavfiutâne kilâlingme ^{2 Sám. 7,16.}
igsiásassumik; ¹⁸palasitdlo Lívikut pêrutísángitdlat angúmik kî- ^{1 Pítr. 2,5. 9.}
-nama sânitugssamik, tuníssutinik ikivkagagssanik pigdlíssumik,
tuníssutinigdlo nekigssanik ikititsissumik, tuníssutinigdlo tokutag-
-ssanik uvdlut tamaisa pissarêrsaissumik. ¹⁹Nâlagkap okausia
âma Jerimiamut pivok, okardlune: ²⁰ima okarpok Nâlagak: uv- ^{31,35 tt.}
-dlormut angerusiga únuamutdlo angerusiga uniortísinauguvsiuk
uvdlordlo únuardlo nagdliútarfísigut nagdliúsaersitdlugit, ²¹tauvá-
-taok Dâvimut kivfavnut angerusiga uniortitaulísavok, ernekásaer-
-sitdlugo igsiavfiane kilâlingme kúngiúsassumik, Lívikúnutdlo pala-

-sinut kivfavnut angerusiga. ²²sordlo kilaup perpagssue kisig-
-ssaungitsut, imavdlo siorai úgtugagssaungitsut, taima amerdlisa-
-rumârpâka Dâvip kivfama kinguâgssai Ltvikutdlo uvavnut kiv-
-fartortut. ²³âma Nâlagkap okausia Jerimiamut pivok, okar-
-dlune: ²⁴misigíngiligít inuiait uko kanok okalugtut okardlutik:
erkardlerít mardluvt Nâlagkap kineraluaramigit asigínarpai? Inug-
-tákalo asigssorpait kingumut inuiángúsángitsutut isivdlugít. ²⁵ima
okarpok Nâlagak: uvlormut únuamutdlo angerusiga soraerpat,
kilauvdlo nunavdlo ilerkugssait uvavnit písaerpata, ²⁶tauvátaok
asigínarumârpâka Jâkup kinguâgssai kivfamalo Dâvip, kinguâg-
-ssainit tigúsísaerdlunga nálagaussugssanik Aaperâvdlo Iisâvdlo
Jâkuvdlo kinguâgssainut. autdlarússartait utersarumâravkit anga-
-jorkautserfigalugít dlo.

kapitalit 34.

Sitíkiamut. iperarnekarfigssamik.

² kúng. 25,1. ¹okausek Jerimiamut pissok Nâlagkamt, Nipukánftsare
Bâpalip kúngia sákutôrpagssuilo tamarmik nunamiutdlo nálagauvfé
táussuma perkussivfigissai tamarmik inuiakatigtdlo tamarmik Jerú-
-salâmut ungalûgartainutdlo tamanut sorssungmata, okartok: ²ima
okarpok Nâlagak Israflip Gûtia: Sitíkiamut Jûtap kúngianut oka-
-riartorit okarfigalugo: ima okarpok Nâlagak: takuvat, ungalûgak
^{23,3. 4.} mána Bâpalip kúngiata agssainut túniúpara, táussuma ingnermik
ikivkásavâ. ³ivdlitdlo agssainit ánasángilatit, tigussauvdlu nása-
-gavit agssainut túniússauvdlutit, issingnigdlo Bâpalip kúngiata
issai issigísavatit, kanerninigdlo kanernut okalúsavok, Bâpalimut-
-dlo písautilit. ⁴taimáitok Nâlagkap okausia tusaruk, Sitíkia Jûtap
kúngia, ima okarpok Nâlagak ivdlit pivdlutit: panamik tokutáu-
-sángilatit, ⁵erkigdlutit tokúsautit; sôrdlulo sujuaissatit ikivkai-
-viliükait, kúngit sujugdilit sujunerne ítut, taimátaok ivdlit ikiv-
-kaiviliūsavâtit úputigalutitdlo [okardlutik]: alianak nálagarput;
uvanga tamána okauserigavko, okarpok Nâlagak. ⁶Jerimiasvdlo
pruvftip okautsit tamáko tamaisa Sitíkiamut Jûtap kúngianut
okalútigai Jerúsâlame, ⁷Bâpalip kúngiata sákutôrpagssue Jerú-
-salâmut sorssungmata Jûtavdlo ungalûgainut amiákûssunut ta-
-manut, tássa Lâkisimut Asíkamutdlo, táuko amiákûngmata Jûtap
ungalûgainit, ungalûgkanit igpiliugalingnit.

⁸okausek Jerimiamut pissok Nâlagkamt, kúngip Sitíkias

Jerusalámiut tamaisa angerfigekatigisimangmagit iperarnekarfigssak táukunane tordlulaufigerkuvdlugo: ⁹ nalingínaup kivfe angutdlünft 5 Mór. 15, arnardlünft Eiperíkússok autdlartísagâ nálagaitsox, katángúminik 12 tt. Jútiussumik kivfarsiakartokarkunago. ¹⁰ nálagarssuitdlo tamarmik inuitdlo tamarmik angerfigekatigt tusáiput, nalingínaup kivfe a-
-ngutdlünft arnardlünft autdlartísagâ nálagaitsox, kingorna kivfar-
-siarerkunagit; nálagdlutik autdlartípait. ¹¹ kingornale avdlángor-
-put, kivfatdlo angutitdlünft arnatdlünft kingumut tiguvaít, aut-
-dlartíkaluaramíkik nálagaitsox, nakúserfigaitdlo kivfaorkuvdlugit. ¹² tauva Nálagkap okausia Jerimiamut pivok Nálagkamit, okar-
-dlune: ¹³ ima okarpok Nálagak Israflip Gútia: uvanga sujuaissav-
-sínut angerpunga taimane Egivtinimit aniskavkit kivfartorfingmit, okardlunga: ¹⁴ ukiut arfinek mardluk nássarângata nalingínaup ka-
-tángúne Eiperíkússok pisiarigaluane autdlartísavâ; ukiut arfinigdlit ilingnut kivfartorsimagpat, ilingnit autdlartísavat nálagaitsox. ki-
-siáne sujuaissavse nálangilânga, siutitigdlo maníngilait. ¹⁵ ilivsile uvdlume sâgpuse iluarissara námagsivdlugo, iperarnekarfigssak tor-
-dlulautigigavsiuk nungutdluse tugdlivsínut; angerpusilo kînama sâne igdlume ativnik taisimassume. ¹⁶ kisiáne avdlángorpuse, ate-
-ralo nalingínauparse, kivfasilo angutitdlünft arnatdlünft kingu-
-mut tiguvasse, autdlartíkaluaravsigik nálagaitsox isumamingnik perkuvdlugit; nakúserfigâsilo ilivsínut kivfaorkuvdlugit. ¹⁷ tamána pivdlugo Nálagak ima okarpok: nálangilavsinga iperarnekarfigssak tordlulautigigavsiuk nungutdluse katángutivsínut tugdlivsínutdlo; ata, uvanga ilivsine tordlulautigisavara iperarnekarfigssak, okarpok Nálagak, panamut tokorarnermutdlo kângnermutdlo; unigfigssai-
-suatíkumârpavsiilo nunamiut nálagauvfine tamane. ¹⁸ túniúkumârpâkalo angutit angerutsivnik sanerkutsissut, angerutsip okausnik aulajangiússingitsut kînama sâne angeramik, ugsik mardlúngor- 1 Mór. 15, -dlugo avikamiko agfaisa akornatigut ingerdlavdlutik, ¹⁹ Jútap ná- 10. 17. -lagarssue Jerúsálâvdlo nálagarssue, kúngip sakissartue palasitdlo, nunavdlo inue tamaisa ugsigup agfaisa akornatigut ingerdlasima-
-ssut; ²⁰ táuko túniúkumârpâka akeraisa agssainut inüssusfnigdlo kinugingnigtut agssainut, timait tokungassut nerissagssautitdlugit tingmíssanut kilaup atânítunut nunavdlo nerssutainut. ²¹ Sitikialo Jútap kúngia nálagarssuartailo túniúkumârpâka akeraisa agssainut inüssusfnigdlo kinugingnigtut agssainut Bâpahvdlo kúngiata sákutôr-
-pagssuisa ilivsínit autdlartut agssainut. ²² ata, perkussiumârpunga, 37,5 tt.

okarpok Nâlagax, utersarumârpákalo ungalûgkamut matumúnga, tauvalo sorssúsavât tiguardlugulo ingnermigdlo ikivkardlugo; Jû-tavdlo ungalûgai inuilautikumârpâka inokarnavêrsitdlugit.

kapitalit 35.

Ríggákúnik.

¹okausek Jerimiamut pissok Nâlagkamit, Jûjakft Jôrsiap
¹nal. 2,56. ernera Jûtákúne kúngiutitdlugo, okartok: ²Ríggákut orníkit, oka-lugfigalugitdlo Nâlagkap igdluanut isertíkit najornigft ardlânut vînisortitdlugitdlo. ³tauva Jásania ilaserâra Jerimiap ernera Ha-pasíniap ernutâ, katángutailo ernerilo tamaisa Ríggákutdlo ta-maisa, ⁴isertípakalo Nâlagkap igdluanut, Hânâp Jigtâliap erne-rata Gûtip kivfartortâta kinguaisa najornigfiânut, nâlagarssuit najornigfiata saniane ítumut, Magastap Salûp ernerata avdlo-riussap pârssissâta najornigfiata kulâne. ⁵savssaivfigâkalo Ríggá-kut kinguait kueraivfingnik vînimik imalingnik ermutsinigdlo o-karfigalugitdlo: vînisoritse. ⁶okarputdle: vînisúsángilagut; su-
²kúng. 10,16. ⁷juaissavta Jûnâtap Ríggap ernerata inangmatigut okardlune: vînisornaviásángilase ilivse kinguâgssasilûnt, ⁷igdluliornase naut-stagssanigdlo siaruarternase, vînexutilingnidlo nautsviliornase piginagitdlûnt; kisiâne tupernik inigissakásause inûtitdluse, inû-mersorkuvdluse nunap kâne takornartauvfivsíne. ⁸taimáitumik sujuaissavta Jûnâtap Ríggap ernerata okausia nâlagdluinarpaput, kanok inákâtigut, inûtitdluta vînisornata, uvagutdlûnt nuliavut-dlûnt ernivutdlûnt panivutdlûnt, ⁹igdluliornatalo inigissagssav-tínik nautsvingnidlo vînexutilingnik narssautinigdlûnt nautstag-ssanigdlûnt pigissakarnata; ¹⁰kisiâne tupernik inigissakarpugut, nâlagdlutalo taimardluinak iliorpugut, sórdlo sujuaissavta Jûnâtap inákâtigut. ¹¹kisiâne Nipukánftsare Bâpalip kúngia nunamut ma-
^{34,1.}juarmat, okarpugut: kâ, Jerúsalamut kimâjartorta Kaltfarit sâku-tôrpagssuinit Sériamiutdlo sâkutôrpagssuinit; taimalo Jerúsalâme unigpugut. ¹²tauva Nâlagkap okausia Jerimiamut pivok, okar-dlune: ¹³ima okarpok Nâlagax katerssârssuit Gûtiat Israflip Gûtia: Jûtap angutitainut Jerúsalâvdlo inuinut okariartorit: inerterkut ilagsiumángilisiuk okautsíka nâlásavdlugit? okarpok Nâlagax. ¹⁴Jû-nâtap Ríggap ernerata okausé aulajangiússauput, kinguâgssane inangmagit vînisorkunagit, vînisúngitdlatdlo uvdlok mána tikit-dlugo, sujuaissamik inássutâ nâlagkamíko; uvangale okalugfigi-

-ssarpavse piárdlungalo pissardlungalo, taimáitok nálángilavsinga. ¹⁵ilivsinutdlo autdlartítarpáka kivfáka tamaisa pruvftit, piárdlu-
-ngalo pissardlungalo, okarkuvdlugit: sângniásassuse nungutdluse ^{25,6 t.}
ingerdlavivsnit ajortunit; iliornise ajúngisíniarsigik, Gútitdlo av-
-dlat malingnavérsigik kivfartükumavdlugit, tauva unigkumárpuse
nuname ilivsnut sujuaissavsinutdlo túniússavne; kisiáne siutise
maningilase, nálángilavsingalo. ¹⁶Júnátap Ríggap ernerata ki-
-nguaisa sujuaissamik inássutá aulajangiungmássuk kanok inákâtik,
inuiáitdle ukua nálagkumángingmánga, ¹⁷tamána pivdlugo Nálagak
katerssárssuit Gútiat Isratlip Gútia ima okarpok: ata, Jútamut
Jerúsálávdlo inuinut tamanut nagdliutíkumárpáka perdlugssat ta-
-maisa táukunúnga okalútigissáka, imáitok pivdlugo: okalugfigiga-
-luarivtik nálángingmánga, tordlorfigigaluarivtigdlo akíngingmánga. ^{18, 65, 12.}
¹⁸Ríggákúnutdle Jerimia okarpok: ima okarpok Nálagak kater-
-ssárssuit Gútiat Isratlip Gútia: mána pivdlugo, sujuaissavse Jû-
-nátap inássutá nálagkavsiuk maleruadlugitdlo inássutai tamaisa,
taimardluínax iliordluse, sôrdlo inákáse. ¹⁹tamána pivdlugo Ná-
-lagak katerssárssuit Gútiat Isratlip Gútia ima okarpok: Júnáta
Ríggap ernerera pértúsángilax angúmik uvdlut tamaisa kínama sáne ^{33, 18.}
kekartugssamik.

kapitalit 36.

Jerimiap takordlúgkerssárutai ikivkagaussut.

¹pivordlo Jújaxip Jôrsiap ernerata Jútap kúngiata ukiuisa [kú-
-ngiuvísa] sisamáne, tauva okausek mána Jerimiamut pivok Nálag-
-kamit, okardlune: ²magpersagagssianik tigusft, tássungalo agdlákit
okautsit tamaisa Isratle pivdlugo Jútalo pivdlugo inuiakatigtldlo
tamaisa pivdlugit ilingnut okauserissáka, uvdlormit Jôrsia inútit-
-dlugo okalugfigilerkâravkit uvdlordlo mána tikitdlugo; ³Jútácut
tusásanerait perdlugssat tamaisa ingmingnut námagsilerssâgkâka, ^{26, 3.}
sâgkumásanerdlutigdlo nungutdlutik ingerdlavingmingnit ajortunit,
tauvalo ajortulíait isumákisagika ajortuliausiatdlo. ⁴tauva Je-
-rimiap Bâruk Nériap ernerera kaerkuvâ, Bârúvdlo Jerimiap kar-
-nanit magpersagagssianut agdlagpai Nálagkap okausé tamaisa
táussumúnga okauserissai. ⁵Jerimiavdlo Bâruk inápâ okardlune:
uvanga akornutekarpunga, Nálagkap igdluanut pinex saperpunga;
⁶ivdlitdle tássungnarniarit, magpersagkatdlo Nálagkap okausfnik
kanivnit agdlagkatit ísingíniarfikut atuákit inuit tusátitdlugit, áma

Jûtákut nunakarvingmingnit aggersut tamaisa tusátitdlugit atuása-
-vatit; ⁷ kínutait tugkumárnersut Nálagkap kînâta sânut, sâgku-
-márnersutdlo nungutdlutik ingerdlavingmingnit ajortunit; níngaug-
-nek kamangnerdlo angekingmat Nálagkap okalûtigissâ inuiait uko
pivdlugit. ⁸ Bârugdlo Nériap ernerata taimardluínak iliorpok, sôrdlo
Jerimiap pruvftip inákâne, Nálagkap ovausínik agdlagkat atuar kuv-
-dlugit Nálagkap igdluane. ⁹ pivordle Jûjakíp Jôrsiap ernerata
Jûtap kúngiata ukiuisa [kúngiuvisa] tatdlimâne, káumatit arfinex si-
-samâne, tauva Nálagkap kînâta sâne ísinginiarfigssak tordlulautigât
inungnut tamanut Jerûsalâmítunut inungnutdlo tamanut Jûtap
ungalûgainit Jerûsalâmút piartortunut; ¹⁰ Bârûvdlo agdlagkat Je-
-rimiap okausé atuar pai Nálagkap igdluane, Gimáriap Savfanip
ernerata agdlagtartup najornigfiane, silardlerme kutdlerme Ná-
-lagkap igdluanut isávfigsâp pâne, inuit tamaisa tusátitdlugit.
¹¹ Miggaiavdle Gimáriap ernerata Savfanip ernutâta Nálagkap o-
-kausé tamaisa agdlagkanit tusaramigit, ¹² kúngip igdluanut ater-
-pok agdlagtartup najornigfianut; sunauvfalo tássane igsiassut
nálagarssuit tamarmik: Elisâma agdlagtartok Dilaialo Simaiap
ernerata Elnâtatdlo Agpôrip ernerata Gimârialo Savfanip ernerata
Sitikialo Hanâniap ernerata nálagarssuitdlo tamarmik, ¹³ Miggaiav-
-dlo nalunaerfigai okautsinik tamanik tusagkaminik, Bârûp ag-
-dlagkat atuar magit inuit tusátitdlugit. ¹⁴ tauva nálagarssuit ta-
-marmik Jûtê Nitâniap ernerata Salâmiap ernutâ Kússip ernutar-
-kiutâ Bârungmut autdlartípât okarkuvdlugo: magpersagkat inuit
tusátitdlugit atuagkatit nagsardlugit karrt. tauva Bârûp Nériap
ernerata magpersagkat nagsardlugit ornigpai. ¹⁵ okarfigâtdlo: ingi-
-katdlait, tusátitdluta atuásagitit. Bârugdlo atuailerpok tusátit-
-dlugit. ¹⁶ pivordlo okautsit táuko tamaisa tusaramíkik, ánilâr-
-dlutik sâkatigflerput, Bârungmutdlo okarput: okautsit tamâko
tamaisa kúngimut okautigissaria kartípavut. ¹⁷ Bârugdlo aperât
okardlutik: nalunaerfigitigut-ait: kanok ilivdlutit okautsit máko
tamaisa karnanit agdlagpigít? ¹⁸ Bârûvdlo akivai: kanerminít tai-
-sivfigânga okautsinik mákunínga tamanik, uvangalo kernerúmik
agdlagagssiamut agdlagpâka. ¹⁹ tauva nálagarssuit Bârungmut okar-
-put: issertoriartoritse ivdlitdlo Jerimialo, sumítuse ilisimanekarku-
-nase. ²⁰ kúngilo ornigpât silardlermut, magpersagkat Elisâmap
agdlagtartup najornigfianut torkorsimavdlugit; okautsitdlo táuko
tamaisa kúngimut okalûserait. ²¹ tauva kúngip Jûtê autdlartípâ

magpersagkat tigujartorkuvdlugit: tigugamigitdlo Elisâmap agdlag-
 -tartup najornigfianit, Jûtîp tauva atuarpai kúnge tusâtítldlugo
 nâlagarssuitdlo kúngip sâne kekartut tamaisa tusâtítldlugit. ²² kú-
 -ngile igsiavok igdlume ukfvingme kaumatit arfinex sisamâne, au-
 -malivigdlo sâne ikumavok. ²³ pivordlo Jûtîp kúpernerit pinga-
 -sutdlünft sisamatdlünft atuarêrangagit, savigmik agdlausiúmik
 kipissarai ingnermutdlo igitdlugit aumalivingmítumut, magpersagkat
 ingnermut aumalivingmítumut tamâkerserdlugit. ²⁴ ânîlângítldlatdlo,
 atissatigdlo alingilait, kúngivdlünft kivfaisalünft okautsinik tamâ-
 -kunínga tamanik tusartut ardlâinâtalünft nâme, ²⁵ naugdlo Elnâ-
 -tavdlo Dilaiavdlo Gimâriavdlo kúnge kînuvigigât magpersagkat
 ikivkarterkunagit, nâlangilaile. ²⁶ kisiâne Jerarramfle Hâmflaup
 ernera Seraialo Asríalip ernera Salámialo Avtllip ernera kúngip
 inâpai Bâruk agdlagtartok Jerimialo pruvfite tigorkuvdlugit; ki-
 -siâne Nâlagkap issertorsimatíkai. ²⁷ tauva Nâlagkap okausia
 Jerimiamut pivok, magpersagkat okautsitdlo Jerimiap karnanit
 Bârûp agdlagai kúngip ikivkartingmagit kingorna, okardlune: ²⁸ â-
 -malo tigustt magpersagagssianik avdlanik, tássungalo agdlákit
 okautsit sujugdlt tamaisa, magpersagkane sujugdlerne Jûjakp
 Jûtap kúngiata ikivkartitainie ikaluartut. ²⁹ Jûjakítldlo Jûtap kú-
 -ngia pivdlugo okásautit: ima okarpok Nâlagak: ivdlit magper-
 -sagkat táuko ikivkartípatit okardlutit: sôk tássunga ima agdlag-
 -pit: Bâpalip kúngia aggisavok nuna mâna aserordlugo inuitdlo
 nerssutautitdlo tássanga pèrsitdlugit? ³⁰ tamâna pivdlugo Nâlagak
 ima okarpok Jûjakít Jûtap kúngia pivdlugo: Dâvip igsiavfiâne
 kilâlingme igsiassugssamik kinguâkásángilax, timâlo tokungassok ^{22,19.}
 igitâusavok uvdlúkut kiagtumut únuâkutdlo kfanartumut. ³¹ ajor-
 -tuliâtdlo takusarumârpara táussumane kinguâgssainilo kivfainilo,
 perdlugssatdlo tamaisa táukunúnga okalûtigissáka tusarumángisait ^{35,17.}
 táukunúnga nagdliutísaváka, Jerûsalâvdlo inuinut Jûtavdlo angu-
 -titainut. ³² tauva Jerimiap magpersagagssiat avdlat tiguvai
 Bârungmut Nériap ernernanut agdlagtartumut túniutdlugit; táussu-
 -malo okautsit tamaisa Jûjakp Jûtap kúngiata ingnermik ikiv-
 -kartitainie agdlaugaluit Jerimiap karnanit tássunga agdlagpai;
 âma okautsinik amerdlasûmik taimatut ítunik taperput.

kapitalit 37.

Jerimia parnaerússaulersok, kúngivdlo okalokatigà.

2kúng.24,17. ¹kúngilo Sitikia Jórsiap erna kúngiulerpok Kanja Jùjakíp erna kinguârdlugo, Nipukánitsarip Bâpalip kúngiata kúngiuting-
-mane Jùtap nunâne. ²táussumale kivfaisalo nunavdlo inuisa Nâlagkap okausé nâlangilait Jerimiákut pruvftíkut okauserissai. ³taimáitok kúngip Sitikiap Juggâle Salâmiap erna Sivfâniâlo Magasap erna palase Jerimiamut pruvftimut autdlartípai okar-
-kussivdlune: pivdluta Nâlagkamut Gûtivtínut tugsiarit-ait. ⁴Je-
-rimiale anissardlunilo isertartok inuit akornâne, igdlumut mátú-
-ssivingmut pisíngikât. ⁵Fâraúvdlo sákutôrpagssue Egivtinimit a-
-nisimassut; Kaltfaritdlo Jerûsalâmik ungussissut táukunínga ka-
-lerrikamik Jerûsalât kimagsimagât. ⁶tauva Nâlagkap okausia Jerimiamut pruvftimut pivok, okardlune: ⁷ima okarpok Nâlagak
Israílíp Gûtia: ima okarfigisiuk Jùtap kúngia ilivsínik uvavnut aut-
-dlartitsissok sujnersiorkuvdlunga: ata, Fâraúp sákutôrpagssue
ikiorumavdluse anisimassut kingumut nunamingnut Egivtinimut pí-
-sáput; ⁸Kaltfaritdlo uterumârput ungalûgkamut matumúnga sor-
-ssugdlutik tiguârdlugulo ingnermigdlo ikivkardlugo. ⁹ima okarpok
Nâlagak: ingmivsínik sagdlokitarnavêritse, isumakaravse: Kaltfarit
uvavtínit autdlásáput; autdlásángitdlat. ¹⁰mâssa Kaltfarit sákutôrp-
-pagssue ilivsínut sorssugtut tamaisa perdlugtíkaluaruvsigik, angu-
-titdlo ikiligkat amiákûgunik, táuko nungutdlutik tupermingne ma-
-kísáput ungalûgak mâna ingnermik ikivkardlugo. ¹¹pivordlo
Kaltfarit sákutôrpagssue Jerûsalâmit autdlarmata Fâraúp sákutôrp-
-pagssue píssutigalugit, ¹²tauva Jerimia Jerûsalâmit anivok Bînjamíp
nunânut piunavdlune, inuit akornisigut pasinarane tássânga autdla-
-rumavdlune. ¹³tauva Bînjamíp isâvfianut pigame, takusaissûtítak
sujumorpâ Jériamik atilik, Salâmiap erna Hanâniap ernutâ: táu-
-ssuma Jerimia pruvfte tiguvâ okardlune: Kaltfarinut sâlerssârputit.
¹⁴Jerimiavdle akivâ: taimângilak, Kaltfarinut sâlerssângilanga. ki-
-siâne tusarumângilâ: tauvalo Jériap Jerimia tiguvâ nâlagarssuarnut
pisitdlugo. ¹⁵nâlagarssuitdlo níngalerput Jerimiamut unatardlugulo;
parnaerússivingmutdlo pisípât Jùntâp agdlagtartup igdluanut, igdlo
tâuna mátússiviliúkamíko. ¹⁶taima Jerimia narkup atânut iserpok
karmâinarssuarnutdlo, uvdlorpagssuit tássanflerdlune. ¹⁷kúngile
Sitikia autdlartitsivok piartortitdlugo, kúngivdlo igdlumine suju-
-nersiorpâ ângiortumik, okardlune: Nâlagkamit okausigssakarpit?

Jerimiavdlo akivâ: âp, okardlunilo: Bâpalip kúngiata agssainut túniúnekásautit. ¹⁸Jerimialo kúngimut Sitíkiamut okarpok: iling-nutdlūnīt kivfangnutdlūnīt inuiangoutdlūnīt ukunúnga sumik ajor-tuliarama igdlumut mâtússivingmut pisípisinga? ¹⁹naungme pruv-ftertase ilivsinut takordlúgkerssártut okardlutik: Bâpalip kúngia ilivsinut nunamutdlo matumúnga písángilak? ²⁰mánale tusánga-ait, nálagara kúnge-â, kínutiga kīnavit sánut tugkile, kingumut Júntâp agdlagtartup igdluanut piserkunanga, tássane tokorkunanga. ²¹tauva kúnge Sitíkia perkussivok Jerimia párisagât parnaerússiviup silardliane, timiussiamigdllo atautsimik uvdlut tamaisa tunissásagât úterissut igdlunit, timiussiagssat tamaisa ungalúgkame nungutser-dlugit. tauva Jerimia parnaerússiviup silardlianflerpok. 38,28.

kapitalit 38.

Jerimia iterssaliament igikât, ánáunexartordle.

¹Savfâtiavdle Mátânip ernerata Gitâliavdlo Pássôrip ernerata Juggâlivdlo Salâmiap ernerata Pássôrivdlo Malkiap ernerata tu- ^{21,1.}
-sarpait okautsit Jerimiap inungnut tamanut okauserissai, okar-
-mat: ²ima okarpok Nâlagak: ungalúgkame matumane unigtok ^{21,9.}
tokúsavok panamit kângnermitdlo tokorarníkudlo, Kaltfarinutdle
anissok inūsavok, inūssutse paggatigissatut pigísavâ inūvdunilo;
³ima okarpok Nâlagak: ungalúgak mána Bâpalip kúngiata sákutôr-
-pagssuisa agssainut túniússáusavok, tiguásavâlo. ⁴tauvalo nálagar-
-ssuit kúngimut okarput: angut una tokuterkuguk ila, taimailiordlune ^{Aam. 7,10.}
sákutût ungalúgkame matumane amiákússut agssait nukingeruting-
-magit inuitdlo tamarmik agssait, okautsinik tamákunínga okalug-
-figissaramigit; angut táuna inuiait ukua erkigsíssutigssānik piniá-
-ngingmat, kisiáne perdlútigssānik. ⁵kúngilo Sitíkia okarpok: tá-
-ssa isumavsinik písavarse, mássa kúnge ilivsinut kanok iliorsí-
-náungilak. ⁶tauva Jerimia tiguvat igitdlugulo Malkiap Hámflaup
ernerata iterssaliament parnaerússiviup silardlianitumut, tássunga
Jerimia ningpât agdlunaussanik; kisiáne iterssaliak imekángilak,
marugdluínakarpok. Jerimialo marugdlungmut maggúpok. ⁷ki-
-siáne Eipat-Mflak kernertok kúngip sakissartuisa ilât kúngip ig-
-dluanitartok tusarame Jerimia iterssaliament pisikât, kúngilo Bfn-
-jamîp isâvfiane igsiangmat, ⁸tauva Eipat-Mflak kúngip igdluanit
anivok, kúngilo okalugfigiartorpâ okardlune: ⁹nálagara kúnge-â,
angutit uko ajortumik iliúinarpup Jerimiamut pruvfitimut, iterssa-

testamentozar.

- liamut igikamiko; uvnit najugkamine perdlisasimagaluartok, ungalûgkame timiussautaerungmat. ¹⁰tauva kúngip Eipat-Mflak kernertok inápâ okardlune: angutit pingasunik kuligdlit mǎnga ilaseralugit Jerimia pruvfite iterssaliamit kakkiuk tokúngikatdlarnerane. ¹¹Eipat-Mflauvdlo angutit táuko ilaserai kúngip igdluanut iserdlune pekûsiviup atânut; tássángalo tiguvai ánorâmernit nungutdlarnikut atissakutdlo nungutdlarnikut agdlunaussanik ningitdlugit Jerimiamut iterssaliamut. ¹²Eipat-Mflagdlo kernertok Jerimiamut okarpok: uko ánorâmernit nungutdlarnikut atissakutdlo uningnut ilisagitit agdlunaussanut neruvssarkusiutdlugit. Jerimialo taimailiorpok. ¹³tauva Jerimia agdlunaussanik amuvdlugo iterssaliamit kakípât; Jerimialo parnaerússiviup silardlianflerpok.
- ¹⁴kúngilo Sitikia autdlartitsivok Jerimia ingminut piartortitdlugo Nâlagkap igdluata iseriaisa pingajuánut; kúngivdlo Jerimia okarfigâ: aperisavavkit, sumik ángiutísángilarma. ¹⁵Jerimiavdlo Sitikia akivâ: nalunaerfigiguvkit tokúnaviaxârma, sujúnorsoraluaruvkitdlo nâlangnaviángilarma. ¹⁶tauva kúnge Sitikia Jerimiamut ugpernarsaivok ángiortumik, okardlune: ilumut ûmangmat Nâlagkap mákunínga tarnekartitsisserput, tokúsángilavkit, angutitdlo ukua inûssutsingnik kinugingnigtut agssainut pisisángilavkit. ¹⁷Jerimialo Sitikiamut okarpok: ima okarpok Nâlagkap katerssârssuit Gútiat Israflip Gútia: anivdlutit Bâpalip kúngiata nâlagarssuartainut piskuvit, tauva tarnit inûsavok, ungalûgardlo mána ingnermik ikivkarnekásángilax; ivdlit inûsautit inokutititdlo. ¹⁸kisiáne Bâpalip kúngiata nâlagarssuartainut pisingíkuvit, tauva ungalûgak mána Kaltfarit agssainut túniússáusavok, ingnermigdlo ikivkásavât, ivdlitdlo agssainit ánasángilatit. ¹⁹kúngilo Sitikia Jerimiamut okarpok: Jútít sujôragâka Kaltfarinut sâgtut, táukunúnga pisexinavânga mitautigititdlungalo. ²⁰Jerimiavdle akivâ: pisisángilâtít. Nâlagkap nipâ tusásagítok ilingnut okalûtigissara, tauva iluanâsautit, tarnitdlo inûsavok. ²¹pisikumángíkuvitdle, — tamássauvok okausek Nâlagkap uvavnut takutitâ, — ²²ata, arnat tamarmik Jútáp kúngiata igdluane amiákûssut Bâpalip kúngiata nâlagarssuartainut anisitáusáput okarumârdlutigdlo: erigisvilerissortavit pilerisârpâtít artorssartitdlutitdlo; isigkatít marugdlungmut maggungmata tunuarterput. ²³tássa nuliatit tamaisa kitornatitdlo Kaltfarinut anísavait, ivdlitdlo agssainit ánasángilatit; kisiáne Bâpalip kúngiata agssainik tigunekásautit, ungalûgardlo mána ingnermik ikivkarnekartísavât. ²⁴Sitikiálo Jerimiamut okarpok: sumik okalokati-

-gtgkavta ilisimassokángikile, tauva tokúsángilatit. ²⁵ nálagarssuit-dlo tusaraluarpata okalokatigigivkit, ornigkaluarpatitdlo ilingnut ima okardlutik: nalunaerfigitigut-ait, kúngimut kanok okalugpit? — ángiúnatigut, tauva tokúsángilavtigit, — kanordlo kúnge ilingnut okalugpa? ²⁶ tauva akiumârpait: kúnge kínuvigâra kingumut Jûntâp igdluanut píserkunanga, tássane tokorkunanga. ²⁷ tauva nála-^{37,20.} garssuit tamarmik orningmáne apersormánilo, Jerimiap taimar-dluínak akivâi, sôrdlo kúngip inákâne; tusagagssardlo ajornarmat, kanok okarnatik kimagpât. ²⁸ Jerimialo parnaerússiviup silardliá-nítuarpok Jerûsalâp tiguarnekarfia nagdliutserdlugo.

kapitalit 39.

Jerûsalât tigussaussox. Eipat-Mílangmut.

¹ nagdliúpordlo Jerûsalâp tiguarnekarfia. Sitíkiap Jûtap kú- ² kúng. 25, -ngiata ukiuisa [kúngiuvísa] arfinek sisamâne káumatit kulingáne ^{1-12.} Nipukánítsare Bâpalip kúngia sákutôrpagssuilo tamarmik Jerûsalâ-mut tikiúput ungulerdlugulo; ² Sitíkiavdlo ukiuisa [kúngiuvísa] ar-karnâne káumatit sisamâne káumatip uvdluisa arfinek sisamâne ungalûgkamut kerdlerorúput. ³ tauvalo Bâpalip kúngiata nálagar-ssuartaí tamarmik isâlerput unigdlutigdlo isâvfingme kiterdlerme: Nerrâle-Sarítsare, Samkâre-Nípo, Sarsaggt sakissartut nálagât, Nerrâle-Sarítsare ilisimatût nálagât, ilaitdlo Bâpalip kúngiata nála-garssuartaí tamarmik. ⁴ Sitíkiavdlo Jûtap kúngiata sákutûtdlo ta-marmik takuleramikik kimâput, únuame ungalûgkamit anivdlutik kúngip nautsviata avkutâgut, isâvfikut ungalorssuit tapitalertt akornánitúkut, aníputdlo narssarssûp tungânut. ⁵ Kalttaritdle sá-kutôrpagssuisa malerssorpait, Sitíkialo anguvât Jériggup narssar-ssuane, tiguvdlugulo Nipukánítsarimut Bâpalip kúngianut â-^{34,8.} pât Rivdlâmut Hâmatip erkânítumut, táussumalo erkartûpâ. ⁶ Bâpalivdlo kúngiata Sitíkiap kitornai Rivdlâme tokutípai issi-gititdlugo, âma Jûtákúne angnerit tamaisa Bâpalip kúngiata to-kutípai. ⁷ Sitíkiavdlo issai tagpftdlivait kilerssordlugulo kaliv-nernik kangnúsaussunik, Bâpalimut ârkuvdlugo. ⁸ kúngivdlo ig-dlua inuitdlo igdlue Kalttarit ingnermik ikivkarpait, Jerûsalâvdlo ungalorssue ingvterpait; ⁹ inuitdlo sivnerussut ungalûgkame amiá-kússut, tunússissut ingminut sâgsimassut sivnerussutdlo inuit ^{21,9.} amiákue Nipusarátanip kúngimik párssissut nálagâta Bâpalimut autdlarúpai. ¹⁰ kisiáne inuit nikanartut súnguamik pigissakángitsut

ilait Nipusarâtanip kúngimik pârssissut nâlagâta Jûtap nunâne amiákûtîpai, nautstvingnigdlo vînekutilingnik narssautinigdlo tai-
-mane tunivai. ¹¹ Nipukánftsarilo Bâpalip kúngia Jerimia piv-
-dlugo Nipusarâtanimut kúngimik pârssissut nâlagānut perkussivok
tugs. 105,15. okardlune: ¹² tigûk issigalugulo súnquamigdlo ajortumik pekinago;
kisiáne kanok okalugfigipatit taima iliorfigûk. ¹³ tauva autdlartit-
-sîput Nipusarâtane kúngimik pârssissut nâlagât Nipusaspanilo
sakissartut nâlagât Nerrâle-Sarîtsarilo ilisimatût nâlagât Bâpalivdlo
kúngiata nâlagarssuartaî tamarmik, ¹⁴ autdlartitsivdlutik Jerimia
40,1. 5. piartortîpât parnaerússiviup silardlianit Gitâliamut Agíkâp erner-
26,24. -nut Savfanip ernutānut pisitdlugo angerdlarterkuvdlugo, taimalo
inuit akornánflerpok.

¹⁵ Nâlagkavdle okausia Jerimiamut pivok, parnaerússiviup si-
-lardliane parnaerússaugatdlarmat, okardlune: ¹⁶ Eipat-Mîlangmut
38,7 tt. kernertumut okariartorit: ima okarpok Nâlagak katerssârssuit Gû-
-tiat Israflip Gûtia: ata, okautsíka ungalûgkamut matumúnga nag-
-dliutikumârpâka perdlûtigssânik, pivdluautigssânik pinanga; takuju-
-mârpâta taimailigpat. ¹⁷ ivdlitdle ánagtikumârpavkit taimailissúkut,
okarpok Nâlagak, angutitdlo ersigissavit agssainut túniúnekásangi-
-latit; ¹⁸ aniguisikumâravkit panamik tokutaorkunatit, inússutsitdlo
paggatigissatut pigísavat, isumavdluarfigigangma, okarpok Nâlagak.

kapitalit 40.

Jerimia Gitâliame unigtok.

(42,7.) ¹ okausek Jerimiamut pissok Nâlagkamit, Nipusarâtanip kú-
-ngimik pârssissut nâlagâta Râmamit autdlartingmago kingorna;
39,14. taimane piartortíkamiuk, kalivnernik kilerssugaugaluarimat Jerûsa-
-lâmit Jûtamitdlo, autdlarússat Bâpalimut autdlarússagssat ilaga-
-lugit. ² mássa kúngimik pârssissut nâlagâta Jerimia piartortíkâ
okarfigalugo: Nâlagkap Gûtivit perdluk tamána okalûtigâ najug-
-kamut matumúnga, ³ Nâlagkavdlo nagdliutîpâ taimailiordlunilo,
sórdlo okalugkame; Nâlagkamut ajortuliaravse, nipâlo nâlangín-
-siuk, tamatumúnga pinekarpuse. ⁴ mánale takuvat, uvdlume ka-
-livnerit agssanguñitut pêrpâka; Bâpalimut áiparisavdlunga iluari-
-gugko áiparínga, issigiumârpavkit; Bâpalimutdle áiparisavdlunga
iluaríngíkugko písángilatit; takuvat, nuna tamarme sângnîpok, ilua-
-rissat ornigkumassat orniguk. ⁵ sulilo akíngingmat [okarpok]: tauva

uterit GitáIAMut Agíkáp erneranut Savfanip ernutánut, Bâpalip kúngiata Jútáp ungalúgaine takusaissûtítánut, táussumanflerdlutit inuit akoruáne; nalingínardlūnít ornigkumassat orniguk. tauvalo kúngimik pârssissut nálagâta takuagssamik akigssáumigdlo tunivâ autdlartitdlugulo. ⁶Jerimialo Mispamut tikiúpok GitáIAMut Agíkáp erneranut táussumanflerdlune inuit nuname amiákússut akornáne.

2kúng.25,22.

⁷sácutútdle nálagait nunáinarmítut tamarmik angutitaitdlo tusaramik, Bâpalip kúngiata GitáIA Agíkáp ernera nuname taku-saissûtíkâ, angutitdlo arnatdlo merdlertutdlo nunap nikanartortai Bâpalimut autdlarúnexángitsut táussumúnga takusartarkugai, ⁸tauva Mispamut tikiúput GitáIAMut: Ismafle Nitániap ernera Juánâtdlo Júntâtdlo Kârfap ernere Seraialo Taggumttip ernera Eivfaivdlo Nituvfamiup ernere Jasánialo Mâggatip ernera, táukulo angutitaitdlo. ⁹Gitálialo Agíkáp ernera Savfanip ernutâ ugpernarsaivok táukunúnga angutitainutdlo, okardlune: sujôrásángilase Kaltfarinut kivfáusa-gavse; nuname unigitse Bâpalip kúngianut kivfauvdluse, tauva iluanâsause. ¹⁰takuvavsinga Mispame nunakartunga Kaltfarinit uvavtínut tikiútunit kivfartútekardlunga; taimáitumik ilivse kater-ssuigitse vīnimik paormarssuarnigdlo ūliamigdlo torkorsivivsinut torkordlugit, igdlokarfivsinilo pigissavsine nunaxaritse. ¹¹āma Jútít tamarmik Múapíkúne Amunivdlo kinguaine Eitumíkúnilo nunanilo nalingínarne ítut tusaramik Bâpalip kúngiata Jútákut amiákokar-tíkai, Gitálialo Agíkáp ernera Savfanip ernutâ táukunúnga taku-saissûtíkâ, ¹²tauva Jútít tamarmik uterput najugkamingnit kimâti-tauvfingmingnit tamanit, Jútavdlo nunánut tikiúput Mispamut GitáIAMut vīnimigdlo paormarssuarnigdlo amerdlangártunik kater-ssuivdlutik.

2 kúng. 25,
23 t.

¹³Juánâtdlo Kârfap ernera sácutútdlo nálagait nunáinarmítut tamarmik Mispamut tikiúput GitáIAMut ¹⁴okarfígalugulo: ilisima-nerpit Báltsip Amunip kinguaise kúngiata Ismafle Nitániap ernera autdlartíkâ inuartererkuvdlutit? Gitáliavdle Agíkáp ernerata ugperíngilai. ¹⁵tauva Juánât Kârfap ernera ángiortumik GitáIAMut okalugpok Mispame, okardlune: autdlardlanga-ait, Ismafle Nitániap ernera tokúsavara ilisimassokartínago. sôk táussuma inuarterísa-vátit, Jútákut ilingnut katerssortut tamaisa siámarkuvdlugit, Jútáp amiákue támarkuvdlugit? ¹⁶Gitáliale Agíkáp ernera Juánâmut Kârfap erneranut okarpok: taimailiúsángilatit; Ismafle ivdlit sag-dlutigigagko.

kapitalit 41.

Gitáliákut Ismaflip tokúkai.

¹pivordle káumatit arfinek áipāne, tauva Ismafle Nitániap
^{40,6.} erna Elisámap ernutâ kúngit kinguaise kúngime nálagaussut ilát
angutinik kulnik ilakardlune Mispamut tikiúpok Gitáliamut Agíkâp
erneranut, nerekatigígpudtlo tássane Mispame. ²Ismaflilo Nitániap
^{2kúng.25,25.} erna angutitdlo táuko kulit ilagissai nikuíput, Gitálialo Agíkâp
erna Savfanip ernutâ panarpât, tokutdlugo táuna Bâpalip kú-
-ñgiata nuname takusaissûtítâ. ³Jútitdlo tamaisa táussumanítut,
Mispame Gitáliamítut, Kaltlaritdlo tássane nâpítatik sákutússut
Ismaflip tokúpai. ⁴pivordlo Gitália tokungmago akaguane, sule
ilisimassokángkatdlarmat, ⁵anguterpait tikiúput Siggímimit Sflu-
-mitdlo Samâriamitdlo, angutit arfinek pingasunik kuligdlit, umisik
kipisimagait atissatigdlo aligdlugit kilersimavdlutigdlo, tuníssutitdlo
nekigssat tipigigsautitdlo tigumiarait Nálagkap igdluanut ákumav-
-dlugit. ⁶Ismaflilo Nitániap erna Mispamit anivok pâriartor-
-dlugit, xiavdlunilo ingerdlatitdlune; tikíkamigitdlo okarfigai: Gitá-
-liamut Agíkâp erneranut iseriartoritse. ⁷pivordle ungalúgkap
kerkanut pingmata, tauva Ismaflip Nitániap ernerata ilagissaisalo
tokúpait iterssaliamut erkardlugit. ⁸kisiáne angutit táukua ilait
kulit Ismaflimut okarput: tokoxinatigut, narssame tokortakaravta
kajússiagssanik suaussiagssanigdlo úliamigdlo tungusungnitsūmigdlo.
tauva taimaitípai katángutainut tokutaminut ilángúnagit. ⁹iter-
-ssaliardle táuna, Ismaflip erkaivia angutit Gitáliamut ilángutdlugit
^{1kúng.15,22.} tokutame timainik tokungassunik, táunavox kúngip Asap sanatítâ
Baisa Israflip kúngia píssutigalugo; táuna Ismaflip Nitániap ernerata
tokutanik ímerpâ. ¹⁰inuitdlo amiákue Mispamítut tamaisa Is-
-maflip autdlarúpai, kúngip panê inuitdlo tamaisa Mispame amiá-
-kússut, Nipusarátanip kúngimik pârssissut nálagáta Gitáliamut
Agíkâp erneranut takusartarkussai, táuko Ismaflip Nitániap erne-
-rata autdlarúpai, Amunip kinguainut ikâriartordlune. ¹¹Juánâvdle
Kâriap ernerata sákutútdlo nálagaisa táussumanítut tamarmik
Ismafle Nitániap erna tusaramíko kanok ajortigissumik iliorsi-
-massok, ¹²tauva angutit tamaisa ilaserait Ismaflimut Nitániap
erneranut sorssugkiartordlutik; nâpípâtdlo imerssuarne Gípiúni-
^{2 Sám. 2,13.} -mítume. ¹³inuitdle Ismaflimítut tamarmik Juánât Kârtap erna
sákutútdlo nálagait táussumanítut tamaisa takuleramik tipait-
-sulekaut, ¹⁴sanguvdlutigdlo inuit táuko Ismaflip Mispamit aut-

-dlarússai tamarmik uterput Juánâmut Kârfap erneranut pivdlutik. ¹⁵Ismaflile Nitániap ernera Juánâmit ánapok angutit arfinek pi-
ngasut ilagalugit, Amunivdlo kinguainut piartorok. ¹⁶Juá-
-nâvdlo Kârfap ernerata sákutútdlo nálagaisa táussumanítut ta-
-marmik Mispamit ilaserait inuit amiákue tamaisa, Ismaflimit Ni-
-tániap erneranit utertitak, Gitália Agikâp ernera tokutaungmat
kingorna: angutit sákutút arnatdlo merdlertutdlo kúngivdlo saki-
-ssartue Gípiúnimit utertitak; ¹⁷ingerdlagamigdlo unigput Kí- ^{2 Sám. 19,}
-miâmip akungnigtarfiane Bttdlimip sanianítume, Egivtinimut piar- ^{37 t.}
-torumavdlutik; ¹⁸tássa Kaltîarit píssutigalugit, sujôragigamik,
Ismaflip Nitániap ernerata Gitália Agikâp ernera tokungmago,
táuna Bâpalip kúngiata nuname takusaissútítá.

kapitalit 42.

Egivtiniliarumatdlersut inerternek araluartut.

¹tauva savssarput sákutút nálagait tamarmik: Juánât Kârfap
ernerera Jasánialo Husaiap ernera inuitdlo tamarmik mingnernit
angnernutdlo agdlât, ²okarputdlo Jerimiamut pruvftimut: kínu-
-tivut kínavit sánut tugkíltok, Nálagardlo Gútit tugsiarfigúk piv-
-dluta, uko amiákússut tamaisa pivdlugit, (mássa amerdlagaluar-
-tugut ikigtúngúvdluta amiákúvugut, sórdlo issigigivtigut), ³Nálag-
-kamut Gútingnut nalunaerfigerkuvdluta, sumut ingerdlásassugut,
kanordlo iliúsassugut. ⁴Jerimiavdlo pruvftip okarfigai: tusávunga;
tássa Nálagkamut Gútivsínut tugsiarumârpunga, sórdlo okartuse;
okautsitdlo tamaisa ilivsínut nalunaerumârpáka, kanok Nálagkap
akiumârnerâse, sumik ángiutísángilavse. ⁵táukulo Jerimiamut o-
-karput: Nálagak uvavtínut ilisimangnigtúsavok ilumórtok ugper-
-nartok, ilumut taimardluinak iliúsagavta, sórdlo Nálagkap Gútitiv
uvavtínut okarkujumârnerâtít; ⁶piuminarpatdlúnft piuminángigpat-
-dlúnft, Nálagkap Gútivta ilingnik autdlartitsivigissavta nipâ nálag-
-kumârpaput, iluanârkuvdluta Nálagkap Gútivta nipâ nálagkuvtigo.
⁷tauva uvdlut kulit nângmata, Nálagkap okausia Jerimiamut ^(40,1.)
pivok. ⁸kaerkuvai tauva Juánât Kârfap ernera sákutútdlo ná-
-lagait táussumanítut tamaisa inuitdlo tamaisa mingnernit angner-
-nutdlo agdlât, ⁹okarfigalugitdlo: ima okarpok Nálagak Israflip
Gútia, uvavnik autdlartitsivigissarse kínutise kínáta sánut tug-
-terkuvdlugit: ¹⁰nuname matumane unigkuvse, ineriartortikumâr-
-pavse inguvternasilo, ikússorumârpavse nutsungnasilo; ajortok per- ^{18,7. 8.}

- 41,18. -kigsimíssutigigavko ilivsinut nāmagsissara. ¹¹ sujōragisāngilarse Bāpalip kungia sujōragissarse; sujōragisāngilarse, okarpok Nālagak, uvanga najoravse ánāukumavdluse agssainitdlo aniguisíkumavdluse. ¹² nagdligtuiivfigitíkumārpavse, tauva nagdligtōrumārpāse, nunavsi-nutdlo utersarumārpāse. ¹⁸ okaruvsiile: nuname matumane uní-sāngilagut, tássa Nālagkap Gūtivse nipā tusarumāngíkuvsíuk ¹⁴ o-
- 41,17. -kardlusilo: nāgga, kisiáne Egivtinimut písaugut, tássane sorssug-tunik takúsāngínava suvduartāussūvdlo nipā tusásanago nekig-ssamigdlo ajorssásanata, tássane unísaugut; ¹⁵ ká; taimáitordle Nālagkap okausia tusarsiuk, Jūtap amiákue ukorsé. ima okarpok Nālagak katerssārssuit Gūtiat Isratlip Gūtia: Egivtinimut pilerīna-ruvse tássunga takornartaujartōrumavdluse, ¹⁶ tauva panap sujōra-
- Is. 30,15. 16. -gissavse tássane Egivtinime angúsavāse, kāngneruvdlo isumālūti-gissavse tássane Egivtinime nipivfigísavāse, tássanilo tokúsause. ¹⁷ taimáisáput angutit tamarmik Egivtinimut pilerissut tássane ta-kornartaujūmavdlutik: panamit kāngnermitdlo tokorarníkutdlo to-kúsáput; amiákokásāngitdlat ānagtōkarnatigdlo perdlungmit táu-kunūnga nagdliutitagssavnit. ¹⁸ ima okarmat Nālagak katerssār-ssuit Gūtiat Isratlip Gūtia: sōrdlo níngangnera kamangneralo kueragaussut Jerūsālāp inuinut, taimátaok kamanguera ilivsinut kueragāusavok, Egivtinimut piguvse, perdlorkutitdluse uitsatigitit-
- 29,18. -dluse okauserdlugfigititdluse inūkutigititdluse; najugardlo māna kingumut takúsāngilarse. ¹⁹ Nālagak ilivsinut okalugpok, Jūtap amiákue ukorsé, Egivtinimut perkunase; ilisimásause uvlume na-lunaiavfigigivse. ²⁰ mássa ingmivsinik támartípuse, Nālagkaput Gūtivsinut autdlartikavsinga okardluse: Nālagak Gūterput tugsiar-figúk pivdluta, tamanigdlo Nālagkap Gūtivta okauserissainik na-lunaerfigitigut, tauva taimailiorumārpugut. ²¹ nalunaerfigāvsilo uv-dlume, ilivsiile nālagkumāngilarse Nālagkap Gūtivse nipā, taimar-dluínak iliorumanase, sōrdlo ilivsinut okarkugaluarānga. ²² tai-máitumik māna ilisimásause panamit kāngnermitdlo tokorarní-kutdlo tokúsagavse najugkame kajungerissavsíne takornartauju-mavfivsíne.

kapitalit 43.

Jūtīt Egivtiniliardlutik Jerimia nagsarāt. Nipukánitsarip maligkumārai.

¹ pivordle Jerimiap inungnut tamanut Gūtiata Nālagkap okausé tamaisa okautigerērmagit, sōrdlo Gūtiata Nālagkap táukunūnga

okarkugâne okautsinik tamákuninga tamanik, ²tauva Asaria Husaiap
 ernera Juánátdlo Kárfap ernera angutitdlo sorkusaitsut tamarmik
 Jerimiamut okarput: sagdluvutit, Nálagkap Gútvta autdlartíngiláit
 okarkuvdlutit: Egivtinimut takornartaujartúsángilase; ³kisiáne Bâ-
 -rúp Nériap ernerata uvavtínut pilerisártarpátit, Kaltfarit agssainut
 túniúnekarkuvdluta, táukua tokúsagátigut, Bâpalimutdlūnt autdla-
 -rutísagátigut. ⁴taimáitumik Juánâp Kárfap ernerata sáku-
 -tútdlo nálagaisa tamarmik inuitdlo tamarmik Nálagkap nipâ ná-
 -lángilát, Jútâp nunâne unerkungmatik; ⁵kisiáne Juánâp Kárfap
 ernerata sákutútdlo nálagaisa tamarmik ilaserait Jútákut amiákue
 tamaisa, inuiangnit nalingínarnit kimâvfigissamingnit utertut, Jútâp ^{40,11 t.}
 nunâne takornartauniartut: ⁶angutitdlo arnatdlo merdlertutdlo kú-
 -ngivdlo panê tamaisalo Nipusarátanip kúngimik pârssissut nála-
 -gáta Gitáliame Agíkâp ernerane Savfanip ernutáne unigtitai Je-
 -rimialo pruvfite Bârugdlo Nériap ernera; ⁷Egivtinimutdlo píput,
 Nálagkap nipâ nálánginamíko, Tarrapânsimutdlo apūput. ⁸tau-
 -va Nálagkap okausia Jerimiamut pivok Tarrapânsime, okardlune:
⁹ujarkanik angisúnik tigusít, marrarmut íkutdlugit karmasigssior-
 -fingme Fáraúp igdluata pânítume Tarrapânsime, Jútâp angutitai
 issigititdlugit; ¹⁰okarfigísavatitdlo: ima okarpok Nálagak katerssâr-
 -ssuit Gútiat Israflip Gútia: ata, autdlartitsiumârpunga Nipukánft-
 -sare Bâpalip kúngia kivfara piartortitdlugo, igsiavfialo kilálik
 ujarkat mákua íkússama kânut iliumârpâra, kulátigutdlo kalerá-
 -ssârssuane isuitísavai. ¹¹tikiúsavok Egivtine perdlugitdlugo, to-
 -kumut pissugssak tokumut pisitdlugo, tigussauvfingmut pissugssak ^{15,2.}
 tigussauvfingmut pisitdlugo, panamut pissugssak panamut pisit-
 -dlugo; ¹²ingnerdlo ikitíkumârpâra Egivtinip Gúttisa igdluine, táu-
 -ssumúnga ikivkarkuvdlugit autdlarorkuvdlugitdlo. Egivtinilo atí- ^{Hsk. 29,18 tt.}
 -savâ, sôrdlo savanik pârssissup uligússe atissará, tássángalo aní-
 -savok perdlokarane. ¹³Bítsimisime Egivtinimítume napassuliat
 táussuma navdlúsavai, Egivtinivdlo Gúttisa igdlue ingnermik ikiv-
 -kásavai.

kapitalit 44.

Jútínut Egivtinimítunut uterítsunut.

¹okausek Jerimiamut pissok Jútínut tamanut Egivtinime nu-
 -nakartunut okausigssak, Migtúlime Tarrapânsimilo Norfimilo Pâ-
 -trúsimilo nunakartunut, okartok: ²ima okarpok Nálagak kater-

-ssârssuit Gûtiat Israflip Gûtia: issigârse perdluk tamât Jerûsa-
 -lâmut Jûtavdlo ungalûgainut tamanut nagdliutitara, takuvasime
 mânia piunêrûtut nunaginekângitsutdlo. ³taimáiput ajorssusertik
 5 Mór. 7, ilerkorissartik píssutigalugo, narrutsagtíkamínga, tipigigsautigdliar-
 16. 26. -tortaramik kivfartordlutigdlo Gûtinut avdlanut, táukualüñt ilivsi-
 -lünñt sujuaissavsilünñt ilisimángisavsínut; ⁴naugdlo ilivsinut aut-
 -dlartítaríka kivfáka tamaisa pruvftit, piârdlungalo pissardlungalo,
 okarkuvdlugit: narrujûminartuliornerit tamáko úmigissáka ilerkore-
 -kinasigik; ⁵tusarumángitdlatdle, siutitigdlo maníngilait, ajorssut-
 -simingnit sásagaluaramik, Gûtinut avdlanut tipigigsautigdliñatik.
⁶tauva kamangnera níngangneralo kuissaulerput ikuatdlagdliutik
 Jûtap ungalûgaine Jerûsalâvdlo igdluisa akornine, piunêrúningor-
 -dlugit inuilângordlugitdlo, sôrdlo mánákut erssitsox. ⁷mánalo
 ima okarpok Nâlagax katerssârssuit Gûtiat Israflip Gûtia: sôx
 taima agtigissumik tarnivsinut ajortuliorpise, angutitdlo arnatdlo
 merdlertutdlo nâlungiatdlo tamavse Jûtamit píarkuvdluse, amiá-
 -kugssaerorkuvdluse, ⁸narrutsagtíkavsinga agssavse piliainik, Gû-
 -tinut avdlanut tipigigsautigdliñsaravse Egivtinime takornartaujar-
 -torfivsíne, píagaorkuvdluse inuiangnilo nunamiussune tamane okau-
 12. -serdlugfigerkuvdluse inúkutigerkuvdlusilo? ⁹puiorπισigik sujuai-
 -ssavse Jûtavdlo kúngtsa nuliaisalo perdlugsiutait, ilivsiló perdlug-
 -siutise nuliavsiló perdlugsiutait, Jûtap nunâne Jerûsalâvdlo ig-
 -dluisa akornine ilerkorissait? ¹⁰uvdlumimut agdlât perkigsimí-
 -ngitdlat sujôranatigdlo; ingerdlángitdlatdlo inatsisivkut ilerkorer-
 -kussavkutdlo ilivsinut sujuaissavsínutdlo sarkangiússavkut. ¹¹ta-
 -mânia pivdlugo Nâlagax katerssârssuit Gûtiat Israflip Gûtia ima
 okarpok: ata, kînara ilivsinut sangmisípara ajorumártumik, Jûtácut
 tamaisa píarumavdlugit. ¹²Jûtavdlo amiákue tigujumârpáka, táuko
 Egivtinimut pílerissut tássane takornartaujumavdlutik, tamarmigdlo
 Egivtinime nungúsáput: panamit ordlúsáput, kângnermitdlo nungú-
 -sáput, mingnernit angnernutdlo agdlât; panamitdlo kângnermitdlo
 tokúsáput perdlorkussauvdlutik uitsatigissauvdlutik okauserdlugfigi-
 29,16. -ssauvdlutik inúkutigissauvdlutik; ¹³takusarumârpákalo Egivtinime
 nunagdliñt, sôrdlo Jerûsalât takusariga, panamik kângnermigdlo to-
 -korarnermigdlo; ¹⁴Jûtavdlo amiákue Egivtinimut takornartaujar-
 -tortut aniguissokarnatik amiákokásángitdlat Jûtap nunânut uter-
 -tugssanik, kajungerissamingnut kingumut nunagiumassamingnut;
 28. mássa utísángitdlat, aniguissorpánguáinait písáput. ¹⁵tauva angutit
 tamarmik nuliamingnik Gûtinut avdlanut tipigigsautigdliñsartunik

nalúngitsut arnarpagssuitdlo tamarmik tássane kekartut inuitdlo tamarmik Egivtinime Pátrúsime nunakartut Jeremia akiorpát o-kardlutik: ¹⁶okautsigkut Nálagkap arka taivdlugo uvavtínut okautigissagkut nálagkumángilavtigít, ¹⁷kisiáne okautsit tamaisa kanivtínit anissut nāmagsísavavut kilaup kúngia arnak tipigigsautigdlívfígalugo tuníssutitdlo kueragagssat táussumúnga kuerardlugit, sórdlo uvagutdlo sujuaissavutdlo kúngivutdlo nálagarssuavutdlo iliortartugut Jútáp ungalúgaine Jerúsálávdlo igdluisa akornine; taimane kársit-⁵ Mòr. 29, -dlartarpugut pivdluardlitalo, perdlungmigdlo takussakarata. ¹⁸ki-^{19. 20.} siáne kilaup kúngia arnak tipigigsautigdlívfígsaeravtígo, tuníssutitdlo kueragagssat táussumúnga kuerásaeravtigik, kigdligalugo tamani ajorssarpugut panamitdlo kángnermitdlo nungulerdluta. ¹⁹āma kilaup kúngia arnak tipigigsautigdlívfígissaravtígo tuníssutitdlo kueragagssat táussumúnga kuerardlugit, uvivut ilaginagit pissarnerpugut, táussumúnga sātúngualiorângavta kivfartūkumav-^{7, 17} t. -dlugo, tuníssutitdlo kueragagssat táussumúnga kuerarângavtigik? ²⁰tauva Jerimia okarpok inungnut tamanut angutinutdlo arnanutdlo inungnutdlo tamanut akiortiminut, okardlune: ²¹Jútáp ungalúgaine Jerúsálávdlo igdluisa akornine tipigigsautigdlíssaravse ilivse sujuaissasilo kúngisilo nálagarssuasilo nunavdlo inue, taimailiortarnise Nálagkap erkáingínerpai ūmámiugíngínerdlugitdlo? ²²Nálagkavdlo kamagisínaujungaerpai piliavse ajorssusé, narrujūminartuliornerit ilerkorissase; taimáitumik nunarse piunérúpok uitsatigissauvdlunilo perdlorkussauvdlunilo inuerutdlunilo, sórdlo mánákut erssitok. ²³imáitok pivdlugo: tipigigsautigdlíssaravse, Nálagkamutdlo ajortuliaravse Nálagkap nipá tusarumanago inatsisaisigutdlo ilerkorerkussaisigutdlo nalunaiautaisigutdlo ingerdlajumanase; tamána pivdlugo perdlúp tamatuma naláupáse, sórdlo mánákut erssitok. ²⁴Jerimialo inungnut tamanut arnanutdlo tamanut okarpok: Nálagkap okausia tusarsiuk, Jútákut tamavse Egivtinimítuse; ²⁵ima okarpok Nálagak katerssárssuit Gútiat Israílíp Gútia: ilivse nuliasilo okalugpuse kanivsínik, agssavsínigdlo nāmagsivdlugo, okaravse: únersútivut erkortíngísángilavut, únersuigavta kilaup kúngia arnak tipigigsautigdlívfígiumavdlugo tuníssutitdlo kueragagssat táussumúnga kuerarumavdlugit; mássame únersútise aulajangiúpase, únersútise erkortípase. ²⁶tamána pivdlugo Nálagkap okausia tusarsiuk, Jútákut tamavse Egivtinime nunakartuse: ata, ugpernarsaivunga atera angingártok narkigsigalugo, okarpok Nálagak: ilumut ativnik kingorna kanermiugingnigtokásángitdlat Jútákut tamarmik Egivti-

-nime tamarssuarne, okartokásángitdlat: ilumut ûmangmat Nâla-gak nâlagaussox. ²⁷ata, erkumássutigiumârpâka ajorumârtumik, ajúngitsugssamik pinanga, Jûtákutdlo tamarmik Egivtinimîtut pa-namit kângnermitdlo nungorásáput núngutaerserdlugit. ²⁸pana-mitdlo aniguissut Egivtinimit Jûtáp nunânut uterumârpút ikigtú-ngûvdlutik; tauvalo Jûtákut Egivtinimut takornartaujartoraluartut amiákue tamarmik misigísáput, kia okausia erkûtox, uvangalûntt táukualûntt. ²⁹mánalo nalunaerkutigisavarse, okarpok Nâlagak, takusarumâravse najugkame matumane, ilisimarkuvdluse okausera ilivsinut erkûkumârtok ajorumârtumik; ³⁰ima okarpok Nâlagak: ata, Fáraô Huvfera Egivtinip kúngia túniúkumârpâra akeraisa ag-ssainut inûssusianigdlo kinugingnigtut agssainut, sórdlo Sitîkia Jûtáp kúngia túniúkiga Nipukánftsarip Bâpalip kúngiata agssainut, akeraisa inûssusianigdlo kinugingnigtup agssainut.

kapitalit 45.

Bârungmut.

¹okausek Jerimiap pruvftip okauserissâ Bârungmut Nériap 36,4. erneranut, okautsit máko Jerimiap karnanit agdlagagssiamut ag-dlangmagit, Jûjakfp Jôrsiap ernerata Jûtáp kúngiata ukiuisa [kú-ngiuvtisa] sisamâne, okardlune: ²ima okarpok Nâlagak Israflip Gûtia ilingnut, Bâruk: ³okarputit: erkanaralugtuak uvanga, ániarssusera Nâlagkap aliasungnermik ilangmago; anersâmissernermit nukigdlâr-punga kasuerfigssarsinangalo. ⁴okarfigísavat ima: ima okarpok Nâlagak: takuvat, ineriartortitâka inguvterpâka, ikússugkákalo nut-sugpâka, nuna mána tamákerdlugo. ⁵ivdlitdlo angisûnik ilingnut kigsarputit; kigsautigísángilatit. takuváme, uvinigdlit tamaisa per- 39,16 tt. -dlungmik nagdliutitsivigigíka, okarpok Nâlagak; ilingnutdle inûssut-sit paggatigissatut pigitísavara, sumutdlûntt ingerdlagaluarângavit.

kapitalit 46.

Egivtinimut. Israile ánilásángitsox.

¹Nâlagkap okausia Jerimiamut pruvftimut pissok akimá-ngitsut pivdlugit. ²Egivtine pivdlugo, Fáraûp Niggup Egivtinip kúngiata sákutôr- 2kúng.23,29. — 24,7. -pagssue pivdlugit, kúgssuarne Aivfaratime ítut Karrimissime, táuko Nipukánftsarip Bâpalip kúngiata saperssisikai Jûjakfp Jôrsiap er-

-nerata Jûtap kúngiata ukiuisa [kúngiuvísa] sisamāne: ³ erkornavérkutit avsseritdlo pissarêrsarsigik, sorssungnermut savssaritse. ⁴ kimugtuarssuit pitugtorsigik, kakigitse, kimugtigitlit ukorsê; savssaritse, niakorornavérkutigitlit ukorsê; kalugiussat kivdlerdlit, sâgtuaussat atisigik. ⁵ sôrme takulekâka kugsalassut, tunuartertut, pissarssuar-tait tokutaussut? kimângâramik kiviângitdlatdlûnt; ersinartut tamagingne íput, okarpok Nâlagak. ⁶ okilasók kimâsínâungilak, pissarssuak aniguisínâungilak; avane kûgssûp Aivfaratip saniane akugdlârput ordluvdlutigdlo. ⁷ kina-una kûgârtutut supissok, erme kûgssuartut sarfartut? ⁸ Egiptine kûgârtutut supivok, ermilo kûgssuartut sarfarput; okarpordlo: majúasaunga, nuna matúsavara, ungalûgak aserúsavara inue táputdlugit. ⁹ kimugtuarssungnut kakigitse, súkalissâritse, kimugstersut ukorsê; pissarssuit ornigúkiar-tordlit: Aitiûpiamiut Pútkutdlo erkornavérkutinik tigumiagdlit ^{1 Mór. 10,}
Lútkutdlo pisigsartut. ^{6. 18.} ¹⁰ uvdlordle tamána tássauvok Nâlagkap
nâлагаussup katerssârssuit Gútiata akiniaivfia, akerartortine aki-niásagamigit; tauva pana nungutitsisavok nâmagsivdlune auánitdlo ^{Is. 34,5-7.}
putumassutut ilivdlune; mássa Nâlagkamut nâлагаussumut kater-ssârssuit Gútiánut pigdliutekarpok avane kûgssûp Aivfaratip sinâne.
¹¹ Gfíatimut majuarit tarnutigssarsiniardlutit, niviarsiak Egiptinip pania úmâ; katsorsautit asulinak amerdlanârpait, ilingnut máttigssakângilak. ¹² mitangnarssutsit akimângitsut tusarpât, nivdlia-nerpitdlo nuna tamâkerpâ; nâgkiungmata pissarssuak pissarssua-kâminut ordluvdlutigdlo tamarmik atautsíkut.
¹³ okausek Nâlagkap Jerimiamut pruvftimut okaiserissâ, Ni-pukântsare Bâpalip kúngia aggísangmat Egiptine perdlugtísav-^{43,10 tt.}
-dlugo: ¹⁴ Egiptinime okautigisiuk Migtûlime tusardliutdlugo, Nor-fimilo Tarrapânîsimilo tusardliúsiuk; okaritse: savssarit, upalu-ngaersarit, avatingnîtit panap nungulermagit. ¹⁵ sók nakuarssuar-tatit natdlartitáupat? kekartuarsínâungitdlat, Nâlagkap ajangmatik.
¹⁶ akugdlârtut amerdlasûtípai, mássa ordlokatigítput, okarputdlo: kâ, erkardlivtínut uterta nunavtínutdlo, pana kununartok píssutigalugo. ^{50,16.}
¹⁷ tássane tordluláput: Fâraô Egiptinip kúngia sûjungnaerpok; nag-dliútok nâperiagagssak kímûtípa. ¹⁸ ilumut úmagama, okarpok kúnge, Nâlagak katerssârssuit Gútiat tássa arka: sórdlo Tâpore ítok kâkat akornâne, sórdlulo Karmale ítok ímap sinâne, taimait-dlune nagdliúsavok. ¹⁹ autdlârtut pekutainik upalungaersaigit, uní-ngavekartutit Egiptinip pania úmâ; Norfe inuerúningúsangmat ikivkagauvdlune inokâsaersitdlugo. ²⁰ Egiptine norrauvok kussana-

-vigsox; kapississugssax avánga aggilexaox. ²¹āma ingmine kiv-fartortitai norrtatut puatdlarsagaussutut Itut, táukútaox sangú-sáput kimákatigtgdlutik unísanatigdlo; mássa erdloxivfigssát táu-kunúnga nagdliúpok, uvdlox takusarnekarfigssát. ²²nipá pulate-riárssúp nipátut ilerkoarpox, katerssauvdlutik aggermata ornig-dlugulo ulimautilerdlutik kissungnik kuvdluissartutut. ²³orpigpai táukua kivdlúsavait, okarpox Nálagax, nautsorssornek ajornarsisit-dlugit; mássa pigdlertanit amerdlanerúput, kisigssáungitdlat. ²⁴E-givtinip pania pakatsivox; avangnámiut agssainut túniússauvok. ²⁵Nálagax katerssárssuit Gútiat Israflip Gútia okarpox: ata, taku-sarumárpara Amune Nûmîtox, Fâraûlo Egivtinilo, Gútllo kúngflo, Fâraô táussumúngalo isumavdluartut; ²⁶túniúpákalo inûssusínik kinugingnigtut agssainut, Nipukánitsarip Bâpalip kúngiata agssainut kivfaisalo agssainut. kingornale nunaginekásavox itsartut, okar-pox Nálagax.

^{30,10} t. ²⁷ivdlitdle sujôranak, kivfara Jāko, ánilárnatitdlo, Israfle-á. takuvat, ánáukumárpavkit najugkangnit ungasigsumit, kingúgssa-titdlo nunamit autdlarússauvfiánit; tauva Jāko uterumárpox u-níngavexardlunilo isumálungnaitsumik, ánilártitsissokásángilardlo. ²⁸taimáitumik sujôranak, kivfara Jāko, okarpox Nálagax, uvanga najorpavkit. mássa akimángitsut tamaisa soraersíkumárpáka iling-nik ajagtuivfigissáka, ivdlitdle soraersísángilavkit, námáinartumigdle pitdlarumárpavkit píngitsútkumanatit.

kapitalit 47.

Filisterinut.

¹Nálagkap okausia Jerimiamut pruvftimut pissox Filisterit pivdlugit, Fâraûp Gâsa perdlugtingkatdlarmago. ²ima okarpox Is. 14, ²⁹ tt. Nálagax: takuvat, imex avánga supilerpox, kúngorumártox súpú-ssissox, nuna súpudlugo táussumanítutdlo, ungalúgardlo inuilo; tauva inuit nivdliajumárpút; nunamiutdlo tamarmik kernualaju-márpút ³kimugtuarssuisa kukigssuisa tungmarpaluinit, kamutaisa ivkulungnerinit, agssakâssuisa perpaluinit; angutaisa kitornatik ki-viásángilait ánilángârnermit, ⁴uvdlox nagdliútugssax pivdlugo, Fili-sterit tamarmik piunêruvfigssát Tôruvdlo Sttúvdlo ikiortaisa amiá-kússut tamarmik pfarnekarfigssát; Nálagkap Filisterit piunêruti-^{Aam. 9,7.}-lermagit, Kavtôrip kekertap inuisa amiákue. ⁵nuaernigssax Gá-samut pilerpox, Askalûne nungutitaulerpox kôruáne amiákússox;

kanok siviutigissumik kilersásavit? ⁶erkanak Nálagkap paná; ka-
-kugo unísavit? pûngnut mangúnarit soraerdlutit unerkgisârdlu-
-titdlo. ⁷kanok ilivdlune unísava, Nálagkap inangmane? Aska-
-lûnimut ímavdlo sinânut, tássunga perkuvá.

kapitalit 48.

Mûapíkúnut.

¹Mûape pivdlugo. ima okarpok Nálagak katerssârssuit Is. 15. 16.
Gûtiat Israflip Gûtia: erkanak Ntpo, piunérungmat; Kériátât pa-
-katsivok tigussauvdlunilo, Miska pakatsivok ánilârdlunilo. ²Mûape
usornantaerúpok; Hîspúnime ajortumik isumaliorfigât [okardlutik]:
pfariartortigik inuiajungnaersitdlugit. ivdlítaok, Matmîna, nunguti-
-tâusautit; panap malerssúsavâtít. ³Horunâmit nivdlianek tutsiúpok,
perdluk aserornerssuardlo. ⁴Mûape aserortigauvok; mingnertaisa
nivdlianerat tusarssauvok. ⁵Luggitip majuariâgut xiangârdlutik
majuarput; Horunâp ateriâne angnikitdliortitsissut aserorterissut Is. 15,6.
nivdliarpalugput. ⁶kimâgitse, inûssuserse ánagtísiuk; kisiâne paor-
-makutdluk puilassuitsumîtok ássigísavarse. ⁷suliatit katerssug-
-katitdlo isumavdlûtigigagkit, tamána pivdlugo ivdlítaok tiguneká-
-sautit; Kâmorsilo anísavok autdlarússauvdlune palasflo nâlagar- 1 kúng. 11,7.
-ssuartailo ilángutdlugit. ⁸mássa piunérutitsissup ungalûgkat ta-
-maisa tikísavai ungalûgkamik ánagtoxángisitdlugo; kôrkut aserú-
-sáput, narssardlo inuerúsavok, sôrdlo Nálagak okalugtok. ⁹Mûape
sulunigtísiuk, tingmivdlune autdlásangmat; ungalûgailo inuerúní-
-ngúsáput inokásaersitdlugit. ¹⁰perdlorkunarsile Nálagkap sulia-
-rerkussânik exiagtartok; perdlorkunarsile panaminik unigtitsissok tugs. 137,8 t.
auiærkunago. ¹¹Mûape inûsungnerminit isumálúngilak, kíniku-
-mine uníngáinarpok nápartamut avdlamut kuinekángisáinardlune
autdlarússatdlo ilagíngisáinardlugit; taimáitumik mamarssutse pigí-
-narpâ, tivkalo avdlángúngilak. ¹²tamána pivdlugo ata, uvdlut
nagdliúkumârput, okarpok Nálagak, tauva uvertiterissunik aut-
-dlartitsivigiumârpara, táukua uvertítisavât nápartautai imaiardlugit
puiaussautailo sekumisitdlugit. ¹³Mûapivdlo Kâmorse pakatsíssu-
-tigísavá, sôrdlo Israflikut Bítile pakatsíssutigigât isumavdlûtigi- 1 kúng. 12,29.
-galuartik. ¹⁴suvdluse okarpise: uvagut píssarssûvugut sákutût
pímaussut? ¹⁵Mûape piunérúsavok, ungalûgailo kakivfigísavait; sá-
-kunerdlártailo kinigkat tokutsivingmut atísáput, okarpok kúnge,
Nálagak katerssârssuit Gûtiat tássa arka. ¹⁶Mûapip erdlókivfigssá

- nagdliuterkajálerpok; perdlugssá tuaviungárpok. ¹⁷ nagdligisiuk, avatámiue tamavse-â, tamavsiló arkanik ilisimassuse; okaritse: ajáu-piak kajanguaitsox tigumiak piningártok kanok ilivdlune na-peká? ¹⁸ nálangnarfingmit arkarit kilalerfingmut ingitdlutit, u-níngavekartutit Dípúnip pania úmâ; mássa Múapip piunéru-titsissâ ilingnut majuarpok, igpiliugautitit aserorpai. ¹⁹ av-kusinerme kekarit kinerdlutitdlo, Aaruérime uúngavekartutit úmâ; kimássut aniguissut sujunersiúkit okardlutit: kanok-ilípat? ²⁰ Múape pakatsivok aserorame; kápialavdluse nivdliagitse; Arnú-nime okautigisiuk Múape piunérútok. ²¹ pitdlautip nuna narssau-ssok tikípâ, Húlúne Jásalo Mivfátilo ²² Dípúnilo Nípulo Bít-Div-dlátátldlo ²³ Kériátátldlo Bít-Gámulilo Bít-Maunilo ²⁴ Kériutilo Búsrálo ungalúgkatldlo tamaisa Múapip nunánítut, ungasigutldlo kanigtutldlo. ²⁵ Múapip nagssua kivdlugavok, talialo navdlugavok, okarpok Nálagak. ²⁶ putorkatísiuk, Nálagkamut angneruniarmat; Múape ivsugtúsavok meriarnermine, táunátaok igdlautiginexarkuv-dlugo. ²⁷ Israile igdlautigingineragkulúnít? tigdligtut akornáne nâpínekarnepa, ilekimisártaravit okautigissarângagko? ²⁸ ungalúgkat kimagsigik ivnane initárdluse, Múapime nunakartuse ukorsé; tuínguatut ilioritse kârusuit paisa saniáne uvdlokartutut. ²⁹ tu-
- Is. 16,6. -sámavarput Múapip inornartíniarnera inornartíniangármat ná-larkutúnera inornartíniarneralo angneruniarneralo makitássusialo. ³⁰ arrangnera uvanga nalúngilara, okarpok Nálagak, usorssitsárnerilo piúngitsut; piúngitsuliorput. ³¹ tamána pivdlugo Múape kápialautigára; Múapikut tamaisa pivdlugit nivdliavunga; Kerrârasip angutitai pivdlugit anersárlungnarpok. ³² Jaisere kíssatigigavko angnermik ivdlit kíssatigávit, Sipmap vīnekutâ; avalekutivit siá-ngassut imax ikárpát, Jaiserip imâ agtúmavát; kisiáne paormanik katerssuivfít vīnigssanigdlo katerssuivfít piunérutitsissup aserorpai. ³³ tipaitsugtuerutdlune kímasugtuerúpok nautsviussame Múapivdlo nunâne, vīnilo tunguiaivfingne soraersípara; tungmaissut nivdliaru-júsángitdlat, nivdliarujórnerigaluat avdlanarsísavok. ³⁴ Hfispúnime nivdliagamik Elfale tikitdlugo Játsilo tikitdlugo nipitik anípat, Súarimit Horunát tikitdlugo ugsik arnaviak pingasunik ukiulik; Nimrfvdlúnít erme parkermata. ³⁵ Múapime soraersíkumárpáka kingigtúnguane ikivkagagssanik pigdlitssut, okarpok Nálagak, Gú-
- Is. 16,11. -títutldlo tipigisautigdlitssut. ³⁶ tamána pivdlugo úmatiga kardlor-
- 15.2. -tautitut úngialavok Múape pivdlugo, áma Kerrârasip angutitai pivdlugit úmatiga kardlortautitut úngialavok, piniagaisa sivnere

asiungmata. ³⁷niarkut tamarmik nujaerput, ungmit tamarmik
kipissáuput; agssait tamarmik kilernekarpot, kitermikut púgssianik Is. 15,2.
atissakarpot. ³⁸Múapip igdluisa kaine tamane igdluisalo akornine
upítuinarssūput; Múape navdloravko púgútatat sugssarinekángit-
-sutut, okarpok Nálagak. ³⁹atale aserungârtok, ata kápialassut;
atale Múape tunugtok pakatsingârame; Múape igdlautigalugulo
ánilârutigât avatâmiuisa tamarmik. ⁴⁰ima okarmat Nálagak: ta-
-kuvat, nagtoraligtut tingmivok, sulune Múapimut siârpai. ⁴¹Kê-
-riut pissavok, patdligtailissatdlo tigussáuput; Múapivdlo píssar-
-ssuartaissa ūmatait taimailissúkut arnap ernisulersup ūmatátut
íkumârput. ⁴²Múape pfarnekásavok inuiaujungnaersitdlugo, Ná-
-lagkamut angneruniarmat. ⁴³ersinartok nákáukiardlo kilorartût- Is. 24,17 t.
-dlo pigssarâse, Múapime nunakartuse, okarpok Nálagak. ⁴⁴piu-
-mârpordlo, nalingínax ersinartumit kimâgaluarune nákáukiamut
nákasavok, nákáukiamitdlo kakigune kilorartūmik pissáusavok; u-
-kiok takusarnekarfigssâ Múapimut nagdliutísagavko, okarpok Ná-
-lagak. ⁴⁵Hfspūnip alanguane unigput artornartunit kimássut; ki-
-siáne ingnek anísavok Hfspūnimit, ikualanerdlo Sfgūmit, táussu- 4 Mór. 24,17.
-ma nungúsavai Múapip pingârnerssai aseruissorssuitdlo kavssere.
⁴⁶erkanax Múape, Kâmorsip inugtai pfağáuput; ernitit tigungma- 4 Mór. 21,29.
-tigik autdlarutdlugit panisitdlo autdlarutdlugit. ⁴⁷kisiáne uv-
-dlugssane kingugdlerne Múapip autdlarússartai utersarumârpáka,
okarpok Nálagak. tássunga kigdlekarpok Múapip erkartūne-
-karnera.

kapitalit 49.

Amunikúnut; Eitumikúnut; Damaskusimut; Arâpíamut; Eilamikúnut.

¹Amunip kinguai pivdlugit. ima okarpok Nálagak: Israfle
ernekángila? kingornússissigssakánginerdlunilūnt? sôrme Mal- 1 kúng. 11,5.
-kūmip Gâte kingornúpâ, inugtailo sôk táussuma ungalúgaine
nunakarpat? ²tamána pivdlugo ata, uvdlut nagdliúkumârput, o-
-karpok Nálagak, tauva sorssugtut niperssuat tusardliúkumârpara
Rapamut Amunip kinguaisa pigissānut, agtakúngordlugo inuerútok;
panflo ingnermik ikivkarnekásáput; Israflivdle kingornússissigiga-
-luane kingornúsavai, okarpok Nálagak. ³kernualagit, Hfspūne-â,
Ai piunérungmat; nivdliagitse, Rapap pané ukorsê, púgssianik
atissivdluse; kápialagitse ungalut akornáne angalarujôrdluse, Mal-
-kúme autdlarússaulermat palasflo nálagarssuartaile ilángutdlugit. 48,7.
⁴suvdlutit kôrkut usorssitsautigaigit? kôrok pigissat kúnángorpok,

teatamantitoan.

- panik tunúngassok úmâ, katerssugkangnut tatigingnigtutit [okar-
-dlutit]: kia patdlisangmanga? ⁵ata, ersinartok ilingnut nagdliuti-
-kumârpara, okarpok Nâlagak, Nâlagak katerssârssuit Gûtiat,
tamagingnit avatingnit, tauva kimâtínekásause nalingínak sujuner-
-minut, kimâssunigdlo katerssuissokásángilak. ⁶kingornale
- 48,47. Amunip kinguaise autdlarússartait utersarumârpâka, okarpok
Nâlagak.
- ⁷Eitume pivdlugo. ima okarpok Nâlagak katerssârssuit
Gûtiat: Tímanimiut ilisimassokásaerpat? sujunekartut sujúnersû-
-tigssaerúpat? ilisimâssusiat sugssaujungnaerpa? ⁸kimâgitse, sa-
-ngugitse, inigssavsínik atsigsorsioritse, Dítanime nunakartuse;
- 48,44. Eisauimut nagdliutitísagavko erdlokivfigssâ, uvavnit takusarnekar-
Opât, 5. -figssâ. ⁹vínigssanik katerssuisssut ornigkunisit pít sakorsiugag-
-ssanik amiâkokartitísángínerpat? tigdligtut únuame ornigkunisit
nâmagissamingnik aseruerkajakaut. ¹⁰mâssa Eisaue ulérpara, i-
-ssertorfê sarkumisípâka issertornek ajulersitdlugo; kinguâgssai
piunérúput katángutailo sanilflo, pekarungnaerput. ¹¹iliarssugtatit
taimaitíkit, uvanga inútísavâka; uvigdlarnertavitdlo uvanga tati-
25,28 t. -gilínga. ¹²ima okarmat Nâlagak: ata, ermutsimit imertugssáu-
tugs. 137,7. -ngikaluartut imísangmata, ivdlit píngitsûtítáusanerpit? píngit-
-sûtítáusángilatit, imísautit. ¹³ingmivnik narkigsigalunga ugper-
-narsaigama, okarpok Nâlagak: Bûsra uitsatigísagât inúkutigalu-
-gulo piunérutdlugulo perdlorkussissutigalugulo, ungalûgartailo ta-
-marmik isuanut agdlât piunérúsímásassut. ¹⁴Nâlagkamit kalerrí-
Opât. 1-4. -punga, uterssartok akimángitsunut autdlartitaussorôk [okásassok]:
katerssoritse ornigdlugulo, sorssungnermut pikigitse. ¹⁵takuvâme,
nikanartípavkit akimángitsune asignagautitdlutitdlo inungne. ¹⁶â-
-nilârnarssutsivit úmâpitdlo sorkusáissusiata sagdlokítarpâtít, iv-
-nat kuvnerine inekartutit, kâxánguit kingingnerssainik pigissa-
-kartutit; inekarfit nagtoraligtut kutsigsigitíkaluarugko, tássanga-
-lûnit nákartíkumârpavkit, okarpok Nâlagak. ¹⁷taimaitdlune Eitu-
-me uitsatigissaulisavok, nalingínak tássûna ingerdlassok tataitsag-
19,8. -dlune asigssuisassok patíngnekarnere tamaisa pivdlugit. ¹⁸taimái-
50,40. -savok sôrdlo Sûtumalo Gumôralo sanilflo, mumínekarmata, okarpok
Nâlagak; inungmik tássane nunakartokásángilak, inuitdlo kitornaisa
angalavfigísángilât. ¹⁹takuvat líuvisut majuartok Jôrtanip pat-
50,44-46. -dlíngnekajuitsuanit inigissamut aulajaitsumut; mâssa uisorerdlunga
tássanga arpagsârumârpara. kinale kinigarâra tássunga takusai-
-ssugssax? kiname uvavtut ípa? kialo erkartúterkúsavânga?

kinalo-una pârssissok sâvne kekartugssak? ²⁰ tamána pivdlugo Nâlagkap sujúnersûtâ tusarsiuk, Eitume pivdlugo sujúnersûtigissâ, erkarsautailo Tîmanip inue pivdlugit erkarsautigissai: savautit mingnertaisa uniarumângînerpait? inigissât kulaisigut nákartíku-mângînerpâ ivssuma? ²¹ úpigpat, perpaluanit nuna sajugkumârpok; nivdliarpaluat ímame kerkuartûme tusarssâusavok. ²² takuvat, nagtoraligtut kutdlarsardlune tingmivok, sulune Bûsramut siârpai; ^{48,40 t.} Eitumivdlo píssarssuartaísa ûmatait taimailissúkut arnap ernisu-lersup ûmatátut íkumârupt.

²³ Damaskuse pivdlugo. Hâmatilo Arpâtilo pakatsíput; ajortumik kalerríkamik násângalerput; ímap sinâmiue isumâlugput, unínganek sapilerput, ²⁴ Damaskuse nukingerúpok, sanguvok kí-mâvdllune, ánilârneruvdlo pulavâ; erdlokínerup nípigdíúneritdlo tigutdlarpât ernisulersutut. ²⁵ atale kímagaungârmát ungalûgak tusâmassak, igdlorpagssualik nuánarissara. ²⁶ tamána pivdlugo sákunerdlártai ordlúsáput igdluisa akornine, sákutûilo tamarmik ^{50,30.} nungutitáusáput taimailissúkut, okarpok Nâlagak katerssârssuit Gútiat. ²⁷ ingnerdlo íkítíkumârpára Damaskusip ungalorssuine, Bfn-Hátatip igdlússârssuínik nungutitsissugssak.

²⁸ Kítare pivdlugo, Hâtsorímilo nálagauvft Nípukánftsarip ^{1 Mór. 25,18.} Bâpalip kúngiata perdlugtítai pivdlugit. íma okarpok Nâlagak: kâ. Kítarímut majuarítse, pavángarnítsat píunêrutísígik. ²⁹ tovkilo savautaitdlo tigúsavait, kalerainigdlo pekutainigdlo tamanik kati-gagtútainigdlo arsâsavait, ersínartutdlo tamagingnit táukunúnga tordlulautígísavait. ³⁰ kímâgítse, inigssaisuangâritse, inigssavsínik atsígsorsíoritse, Hâtsoríme nunakartuse, okarpok Nâlagak, Nípu-kánftsarip Bâpalip kúngiata pílerssârúminik pílerssârfigíngmase erkarsautímínigdlo erkarsarfigaluse. ³¹ kâ, majuarfigísígik ínuiat perdlókángitsut terdlígdlutik nunagdít, okarpok Nâlagak; mator-ssuakarnatigdlo parnaersâussuaxángítlat, íngmíkôrdlutik íne-karput. ³² katíaggtútait újájágagssáuput, nerssutauterpagssuílo paggatígíssâusáput; síaruásavákalo anorínut tamanut, táuko kí-ssagkaník tûtsínígdít; tamagingnitdlo erkânit erdloxívgíssât nag-dlíutíkumârpára, okarpok Nâlagak. ³³ Hâtsorílo kíngmít nujuartut najugagssarísavât, ísuanut agdlât ínuiáusavok; ínúngmik tássane nunakartokásángílak, ínuitdlo kíturnaisa angalavfigísángílat. ^{18.}

³⁴ Nâlagkap okausia Jerímíamut pruvftímút píssok Eílame pivdlugo, Sítkíap Jútáp kúngiata nálagaulerkârnerane, okartok: ³⁵ íma okarpok Nâlagak katerssârssuit Gútiat: takuvat, Eílámip

pisigsia navdlorpara, píssaunerata pilerkautá; ³⁶ Eilamimutdlo pi-
torartísaváka anorit máko sisamat kilaup isuinit sisamanit, sia-
ruásavákalo anorinut táukunúnga tamanut, inuiakángisitdlugo Ei-
lamimit kimátitat tikíngisainik. ³⁷ Eilamíutdlo ersiortíkumâr-
páka akerainut tamanut inüssusfnigdlo kinugingnigtunut, perdlug-
ssax táukunúnga nagdliutitdlugo níngangnerma katsungánera,
okarpok Nálagak; panalo kingornánut autdlartikumârpara nungut-
serdlugit. ³⁸ igsiavfigalo kilálik Eilamimut iliumârpara kúngilo
nálagarssuitdlo tássánga pfordlugit, okarpok Nálagak. ³⁹ ki-
siáne uvdlugssane kingugdlerne Eilamip autdlarússartai utersa-
rumârpáka, okarpok Nálagak.

kapitalit 50.

Bâpalimut. Israílíkut iluarsísassut.

¹okausek Nálagkap okaiserissâ Jerimiákut pruvftíkut Bâ-
pale pivdlugo Kaltfaritdlo nunât pivdlugo. ²akimángitsut
nalunaerfigisigik tusardliússivdlusilo, katingatigssax kutdlarsiuk,
tusardliússigitse ángiússinase, okaritse: Bâpale tigussauvok, Bítidle
Is. 21,9. pakatsivok, Merútak navdlugauvok, Gútipilue pakatsíput, Gúti-
liarujue navdlugáuput. ³avangnânit inuiait tássunga majuarmata,
nunât inuerúníngordlugo tássane nunakartuerutdlugo; inuitdlo ner-
ssutautitdlo kimâvdlutik autdlarput. ⁴uvdlune táukunane, ta-
mána nagdliugpat, okarpok Nálagak, tauva Israflip kinguai agge-
rumârput Jútavdlo kinguai atautsíkut, ingerdlajumârputdlo kiav-
31,9. dlutik Nálagak Gútertik aperkutigalugo. ⁵Sítune sujunersiuutigí-
savât, kīnatik tássunga ságtitdlugit [okardlutik]: kâ, Nálagka-
mut ilángúkisa angerutsimik isuanut ítugssamik puiugagssáu-
ngitsumik. ⁶ínugtáka savautáuput támartut, pârssissaisa támar-
típait kákane utertakajártitdlugit; kákarssuarmit kákanguamut
pissartaramik akupivfigissartagkatik puiorpait. ⁷nápitsissaisa ta-
marmik nerissarpait, okarputdlo angnikitdliortitsissait: pitdla-
gagssautíngilagut, Nálagkamut ajortuliarmata, inigissamut iluar-
tumut sujuaissaisalo neriugissánut Nálagkamut. ⁸Bâpalimit ki-
Is. 48,20. mágitse, Kaltfarit nunânit anigitse; savarssuartut utorkartut sa-
vautit sujulerssorsigik. ⁹pilerisâriumârama ata, inuiagssuakati-
gígsorpagssuit nunamit avangnardlermit Bâpalimut majuartit-
Is. 13,4 t. -dlugit, táussumúngalo siagpata, tássánga tigussáusavok; karssue
píssaussup ilisimassutut iliortup sutdlanguarnane utíngitsup kar-

-ssuisut iput. ¹⁰ Kalttaritdlo nunât paggatigisavât; tássane paggá-
-tut tamarmik nāmagsísáput, okarpok Nâlagak. ¹¹ tipaitsugkavse,
nuánâravse, kingornússavnik ujajaissuse ukorsê, pigsigsakátâravse,
sórdlo norrak ivingne naorkârnerne iliortartok, kimugtuarssugtudlo
kardlulavdluse. ¹² arnarse pakatsingârpok, ilivsínik ernissok ig-
-tôrpok; takuvarse akimángitsut naggatât: puilassuitsox panertok
kûgaitsox. ¹³ Nâlagkap níngangnera píssutigalugo nunaginexá-
-sángilak, tamarme inuilâusavok; nalingínak Bâpalíkut ingerdlassok
tataitsagdlune asigssuísavok patíngnekarnere tamaisa pívdlugit. ^{49,17.}

¹⁴ Bâpalímut siangniaritse tamagingnit, písigsartut tamavse-â;
písigsarsiuk, karssut erdligekinagit; Nâlagkamut ajortuliarmat.
¹⁵ tamagingnit nívdliavfigisiuk; sapilerpok, túngavê nákarput, unga- ^{sark. 18,2. 6.}
-lorssue úpíput; tássame Nâlagkap akiniutâ; akiniarsiuk; sórdlo
táuna iliortok, taima iliorfigisiuk. ¹⁶ Bâpalímit píarsigik siaruar-
-terissut kivdlūmigdlo tigumiartartut katerssuivfikut; pana kunu- ^{46,16.}
-nartok píssutigalugo tamarmik erkardlimingnut sâgkilit, tamarmik
nunamingnut kimâgilit. ¹⁷ Israfle tássa savat siámartut, líuvit
kimâtítait; Asôriap kúngiata sujugdliuvdlune nerivai, úmalo ki-
-ngugdliup Nipukánitsarip saunikutorpai. ¹⁸ tamána pívdlugo Nâ-
-lagak katerssârssuit Gútiat Israflíp Gútia ima okarpok: takuvat,
Bâpalíp kúngia takusarumârpara nunâlo, sórdlo Asôriap kúngia
takusariga. ¹⁹ Israflile utersarumârpara inigissânut, inútigssarsiú-
-sáputdlo Karmalime Bâsanimilo, Eivfarâvdlo Gflíativdlo kákaine
tarnait nāmagsísáput. ²⁰ uvdlune táukunane, tamána nagdliugpat,
okarpok Nâlagak, tauva Israflíp ajortuliâ ujarumârpât pekángitsox,
Jútavdlo ajortuliausia ujarumârpât nanigssáungitsox; amiákútítaka
isumákêrfigiumâravkit.

²¹ majuarfigûk nuna uterêrkigfik táuna, takusaríssavdlo inue;
kinguártai piunêrutdlugit utertínavêrsákit, okarpok Nâlagak, tai-
-mardluínak iliordlutit, sórdlo inákivkit. ²² sorssugtut nuname
tutsiúput, aserornerssuardlo. ²³ silarssuarmut tamarmut kautak
kanok ilivdlune sekumitdluínarpa? Bâpale kanok ilivdlune aki- ^{Is. 14,4-6.}
-mángitsune uitsatigissaulerpa? ²⁴ kilorartorpavkit, Bâpale, má-
-ssalo píssauvutit misíngitsórdlutit; náperiardlutit tigussauvutit,
Nâlagkamut sorssulerssâravít. ²⁵ Nâlagkap kimatulivine matuerpâ
úmítsangnerme sâkue tamaisa anitdlugit; Nâlagkap nálagassup ^{Is. 13,5.}
katerssârssuit Gútiata tamána sulíaringmago Kalttarit nunâne.
²⁶ isordlernit ornigsiuk, iserterivê matuersigik, atautsimut ekiter-
-sigik inugsugkatut ilivdlugit; utertínavêrsarsigik amiákugssaerut-

- dlugit. ²⁷ ugsigtait tamaisa nungutisigik, tokutsivingmut aterti-
-sigik; erkanak táuko, uvdlugssát nagdliungmat, takusarnekar-
-figssát. ²⁸ kimássut Bâpalip nunânit áragtut nipait tássáput,
Stunime okautigigât Nâlagkap Gûtivta akiniutâ, nâlagflutine aki-
-niutigingmago. ²⁹ pímaussut Bâpalimut kaerkusigik, pisigsartut
tamaisa; kaujatdlagdlugo akianut tangmâritse áragtokarnavêrsit-
-dlugo; suliai migssiliordlugit akilersiuk, sôrdlo táuna iliortok,
^{16.} taimardluñak iliorfigisiuk; Nâlagkamut sorkusaitsutut iliormat,
^{49,26.} Israïlip ivdlernartuanut. ³⁰ tamána pivdlugo sákunerdlártai or-
-dlúsáput igdluisa akornine, sákutûilo tamarmik nungutitáusáput
taimailissúkut, okarpok Nâlagak. ³¹ sâtdlarumârpavkit, sorkusait-
-sok ûmâ, okarpok Nâlagak, Nâlagak katerssârssuit Gûtiat; mássa
uvdlugssat nagdliúpok, takusarnekarfigssat. ³² tauva sorkusaitso-
^{49,27.} nâgkiutdlune ordlúsavok makititsissigssakásananilo; ingnerdlo iki-
-tíkumârpara ungalûgartaine, avatânitunik tamanik nungutitsissug-
-ssak. ³³ ima okarpok Nâlagak katerssârssuit Gûtiat: Israïlip kinguai
Jûtavdlo kinguai pekatigtgdlutik ínardlernekarpot, autdlarússissaisa
tamarmik tigussariuarpait autdlartíkumanagitdlo. ³⁴ kisiáne uter-
-titsissát píssauvok, Nâlagak katerssârssuit Gûtiat tássa arka;
^{Is. 14,7 t.} sakitsautait táussuma sakitsautigiumârpai, nunamiut unigfigssakar-
-kuvdlugit, Bâpalivdlo inue ûlilerkuvdlugit. ³⁵ pana Kalttarinut
pile, okarpok Nâlagak, Bâpalivdlo inuínut, nâlagarssuartaínutdlo
ilisimassortainutdlo. ³⁶ pana usorssitsârtuinut pile sianftsôrtit-
-dlugit; pana píssarssuartaínut pile kugsalalersitdlugit. ³⁷ pana
kimugtuarssuinut pile kimugstersuinutdlo tamalânutdlo tamanut
tássanítunut, arnatut ilerkuvdlugit; pana kimatulivtut pile uja-
-járnekarkuvdlugit. ³⁸ panernek imekarfinut pile parkerkuvdlugit,
nuna táuna kiperugkanik inússalialigssûngmat, amflárnartuliatigdlo
^{Is. 13,19-22.} usorssitsautigingmatigik. ³⁹ tamána pivdlugo kitsuarssuit teriang-
-niatdlo tássane pulassarfekásáput, katigagtússatdlo inekarfigisa-
-savát; kingumut nunaginekásángilak isuanut agdlât, kinguârigso-
-kartitdlugo iniginekásángilak. ⁴⁰ taimáisavok sôrdlo Sûtumalo
^{49,18.} Gumôralo sanililo, Gûtip mumingmagit, okarpok Nâlagak; inungmik
tássane nunakartokásángilak, inuitdlo kitornaisa angalavfigísángilât.
^{6,22-24.} ⁴¹ takuvatit inuiat aggersut avánga, inuiat amerdlasût kúnger-
-pagssuitdlo pilerilersut nunanit isordlernit; ⁴² pisiginik kalugiu-
-ssanigdlo tigumiakartut, nâkigtaitstut asássusexángitsut, nipait
imarssuartaítut perpalugtut, kimugtuarssungnigdlo kimugstersut; sá-
-kutútut siagput ilingnut, Bâpalip pania ûmâ. ⁴³ Bâpalip kúngiata

tusâmalerpai, agssai nukingerúput; erdlokinartup tigutdlarpâ er-
 -nisulersutut ánialersitdlugo. ⁴⁴ takuvat lfuvisut majuartok Jôr- ^{49,19-21.}
 -tanip patdlingnekajuitsuanit inigissamut aulajaitsumut; mássa ^{4,7.}
 uisorerdlunga tássánga arpagsârumârpâka. kinale kinigarâra tá-
 -ssunga takusaissugssak? kiname uvavtut ípa? kialo erkartû-
 -terkúsavânga? kinalo-una pârssissok sâvne kekartugssak? ⁴⁵ ta-
 -mána pivdlugo Nâlagkap sujúnersûtâ tusarsiuk, Bâpale pivdlugo
 sujúnersûtigissâ, erkarsautailo Kalttarit nunât pivdlugo erkarsau-
 -tigissai; savautit mingnertaisa uniarumângínerpait? inigissak ku-
 -laisigut nákartikumângínerpâ ivssuma? ⁴⁶ Bâpale tigussaугpat,
 perpaluanit nuna sajugkumârpok; nivdlianerat akimángitsune tu-
 -sarssâusavok.

kapitalit 51.

âma Bâpalimut.

¹ ima okarpok Nâlagkap: takuvat, anore aseruissox pilerisâ-
 -rumârpâra Bâpalimut akerartortimalo timerdlersainut; ² terka-
 -latitsissutdlo Bâpalimut autdlartikumârpâka, táukua terkalatísavât
 nunâlo imaerdlugo; mássa tamagingnit avatangerumârpât perdlug-
 -figssâne. ³ nokarterissup pisigse nokardliuk nokarterissumut
 sâgtuaussalingmutdlo mersersârtumut; sâkunerdlártai nâkigekina-
 -sigik, katerssai tamaisa utertínavêrsarsigik, ⁴ tokutat ordlorarsi-
 -markuvdlugit Kalttarit nunâne kapissatdlo igdluisa akornine.
⁵ mássa Israílilo Jûtalo uvigdlarnerutínekásángitdlat Gûtímingnit, ^{Is. 54,4-6.}
 Nâlagkamit katerssârssuit Gûtíánit, nauk nunât tamarme pitdla-
 -gagssautítok Israílíp ivdlernartuanut. ⁶ Bâpalimit kimâgitse, tar- ^{50,8.}
 -nise ánagtísigik, ajortulinerane nungutitaokínavuse; tássaungmat ^{sark. 18,4.}
 Nâlagkap akiniaivfia; akilerpâ erkorsimassumik. ⁷ Bâpale er-
 -musiugaluartok kûltiussox Nâlagkap agssaine, silamiunik tamanik
 putorkatitsissox; vînianit akimángitsut ímerput, tamána pivdlugo ^{25,15 t.}
 akimángitsut pivdlerúput. ⁸ tássángáinak Bâpale úpípok aseror- ^{sark. 14,8.}
 -dlunilo; kápialautigisiuk, tarnutigssamik tigusigitse ikínut, ajorung-
 -náisanersut. ⁹ Bâpale ajorungnaersarniaraluaravtigo ajorungnáingi-
 -lak. taimaitisiuk, angerdláinarta; mássa pitdlarnekaútâ kilangmut
 kigdligpox nuianutdlo apigsitdlune. ¹⁰ Nâlagkap iluarnigssarput
 sarkúmersípâ; kâ, Nâlagkap Gûtívta suliai Sîunime okautigiartor-
 -tigik. ¹¹ karssut kînagsigik, karssulivít ímersigik. Míterit
 kúngtsa anernerat Nâlagkap pilerisârpâ, Bâpale isumaliorfigamiuk ^{— 18,10.}

aserorumavdlugo; Nâlagkap akiniutâ tâssaungmat, nâlagfutine aki-
 50,28. -niutigisangmago. ¹² katingatigssak kutdlarsiuk Bâpalip ungalor-
 -ssuane, pigârtut pissagtisigik, alapernaerssuissugssat ivertisigik,
 kokagssissugssat inigssisigik, Nâlagkap isumaliûtigalugulo nâmag-
 -sisangmago Bâpalip inue pivdlugit okautigisse. ¹³ imerpagssuarne
 sark. 17,1. inekartutit katerssugarpagssuakartutit ûmâ, naggatigssat nagdliû-
 -pok, piumatûssutsivit ûgtornekarnigssâ. ¹⁴ Nâlagak katerssârssuit
 Gûtiat ugpernarsaivok ingminik narkigsigalune, ima: ilumut inung-
 -nik tâtokisikumârpavkit sôrdlo pigdlertanik, nivdliarujôrnermik
 10,12-16. ilingnut nivdiassugssanik. ¹⁵ tâussuma nuna piliarâ pîssauner-
 -migut, inuitdlo najugât aulajangersarpâ ilisimâssutsimigut, suju-
 -nekarssutsimigutdlo kilak isuitipâ. ¹⁶ nipine anigpago, imerpag-
 -ssuit kilangmfleraraut; putsut majortipai nunap isuinit, ingnât-
 -dlagtarnerit sialugssiarai, anorilo kimatulivingminit anisitarâ.
¹⁷ sianingitdlat inuit tamarmik ilisarssingitsut, kûltimigdlo augtit-
 -sissut tamarmik pakatsissutigait inûssaliatik kiperugkat, inûssa-
 -liatik kueragkat sagdlutaungmata, anernekingingmatalo. ¹⁸ piû-
 -ngitsuinauput, tâmartitsissut sanârait; takusarnekarunik pîgâu-
 -sâput. ¹⁹ Jâkup pigssâ taimatut ingilax; tâunauvok tamanik pi-
 -liortok, ûgtugarsiaralugo kingornûssarâ; Nâlagak katerssârssuit
 Gûtiat tâssa arka. ²⁰ sekumitsisigâvkit sorssungnermut sâku-
 -galutit; akimângitsut ilingnik sekumisipâka, nâlagauvftdlo ilingnik
 aserorpâka. ²¹ kimugtuarssuit ilingnik sekumisipâka kainilo igsia-
 -ssut, kamutit ilingnik sekumisipâka tâukuningalo kimugstersut;
²² angutitdlo arnatdlo ilingnik sekumisipâka, utorkaitdlo inûsug-
 -tutdlo ilingnik sekumisipâka, nukagpissatdlo niviarsiatdlo ilingnik
 sekumisipâka; ²³ pârssissutdlo pârissaitdlo ilingnik sekumisipâka,
 naussorigsaissutdlo uniartigissaitdlo ilingnik sekumisipâka, nunat-
 -dlo nâlagait misigssuissutdlo ilingnik sekumisipâka. ²⁴ Bâpali-
 -mutdlo Kaltîaritdlo nunâta inuinut tamanut ajortut tamaisa
 50,29. Sîunime issigititdluse, nâmagsissait akiliutigiumârpâka okarpok
 Nâlagak. ²⁵ sâtdlarumârpavkit, kâkax aseruissox ûmâ, okarpok
 Nâlagak, silarssuak tamâkerdlugo aseruisstit; isagtorumârpungalo
 ilingnut ivnanit agssakâtitdlutit kâkângordlutitdlo ikinex. ²⁶ tigu-
 -sisângitdlatdlo ilingnit ujarkamik tekerekugssamigdlûnft tûngavig-
 -ssamigdlûnft, kisiâne isuanut agdlât inuilâusautit, okarpok Nâ-
 -lagak. ²⁷ katingatigssak kutdlarsiuk nuname, suvdluartâussuar-
 -mik kardlortaritse akimângitsune, akimângitsut ivdlernarsarsigik
 Is. 5,28 tt. sorssungnekarnigssânut; Ararâtip Minîvdlo Askinâsivdlo kûngilê

táussumúnga kaerkusigik, nálagauerssuak tássunga takusaisisiuk, kimugtuarssuit majuartísigik pigdlertatut sulunigtutut isivdlugit. ²⁸akimángitsut ivdlernarsarsigik sorssungnekarnigssánut: Míterit kúngé ilagissaitdlo nunat nálagait misigssuissutdlo tamaisa per-kussissarfiatdlo nuna tamát, ²⁹nuna sajugtitdlugo kisuatitdlugulo, Nálagak erkarsautai Bâpalimut erkútilermata, Bâpalip nuná inue-rúningorkuvdlugo inokásaersitdlugo. ³⁰píssarssuit Bâpalimítut sorssúsaerput, patdligtailissane unigput. píssaunerat nunguvok, arnatut ilerput; inigissait ikivkarpait, parnaersáussue navdlorput. ³¹arpagtut párdlagtardlutik arpagput, nalunaeriartortutdlo párdlag-tarput Bâpalip kúngia nalunaerfigísavdlugo, ungalúgautâ ikánga tigussaungmat, ³²ikârfítldlo tigussauvdlutik, tatsitdlo ivigssue ingner-mik ikivkagauvdlutik, sákutútdlo ánilângárdlutik. ³³ima okarmat Nálagak katerssárssuit Gútiat Israflip Gútia: Bâpalip pania sórdlo túkartuivfik atortariaakalersok; kilaralánguamik katerssuivfik táu-ssumúnga nagdliúsavok. ³⁴Nipukánitsarip Bâpalip kúngiata nerivátigut núngutaerdluta, púgutautípátigut imakángitsox; úma-ssorujugssuartut ilivdlune ívátigut nárssuane ímerdlugit mamar-tútivtínik; pérsípátigut. ³⁵iluaitisuliornerit uvavnut uvinivnutdlo pigaluartut Bâpalimut pilit, okarpok Stunip inúngua; auga Kal-tfarit nunáta inuinut pile, okarpok Jerúsálát. ³⁶tamána piv-dlugo Nálagak ima okarpok: takuvat, sakitsautigssaraluit sakit-
sautigiumárpara, akiniutigssaraluitdlo akiniutigiumárpara; imá ^{50,34.}
tigssortíkumárpara puilassualo parkersardlugo. ³⁷Bâpalilo kerruí-
nángúsavok kingmit nujuartat najugagssát, uitsatigissagssak asig-
ssugagssak inokásángitsordlo. ³⁸lfuvitsiartut uíanissâkatigísáput, ^{9,11.}
lfuverssuit piaraisut katimâgdlutik. ³⁹kiagkerpata imigssânik ava-
laiumârpunga putorkatitdlugitdlo, nuánârkuvdlugit; tauvalo sini-
lísáput siningmik isuanut ítugssamik iternavisavdlutigdlo, okarpok ^{Dân. 5.}
Nálagak. ⁴⁰tokutsivingmut atertíkumârpáka savatut, sórdlo sa-
varssuit inúsugtut savarssuarnut utorkarnut ilángutdlugit ilior-
tarait. ⁴¹kanok ilivdlune Stsak pissauva, silamiutdlo tamarmik ^{25,26.}
nersugât kanok ilivdlune tigussauva? Bâpale kanok ilivdlune
akimángitsune uitsatigissaulerpa? ⁴²ímap Bâpale karssúpâ, ma-
ligssuisa matórpât. ⁴³ungalúgartai inuerúningorput, nunáuput
panertox kúgaitsoordlo, nuna inungnit nunaginekángitsox inuitdlo ^{50,40.}
kitornaisa ingerdlavigíngisát. ⁴⁴mássa Bítidle Bâpalimítok taku-
sarpara okúmiâ karnanit anisitdlugo; taimáitumik akimángitsut
táussumúnga ukerútísángitdlat kingorna, Bâpalip ungalorssualúnft

6. nákarimat. ⁴⁵ anigitse tássánga, inugtáka; tarnise ánagtísigik
 Is. 26,20. Nâlagkap níngangnerata katsungáneranit; ⁴⁶ úmatise kugsalaleki-
 -náput sujôralerdlutigdlo, nunamiut kalerrilerpata. mássa kalerri-
 -kumârput ukiok táuna, kingornagutdlo áipâgut âma kalerriku-
 Mat. 24,6. 7. -mârput, iluaitsuliorneritdlo nuname ísáput, perkussissok âmalo
 perkussissok. ⁴⁷ tamána pivdlugo ata, uvdlut nagdliúkumârput inû-
 -ssalianik kiperugkanik Bâpalimîunik takusaivfigssáka; tauva nunâ
 tamarme pakatsisavok, tokutartailo tamarmik tássane ordlusimá-
 -sáput. ⁴⁸ kilagdlo nunalo táukunanîutdlo tamarmik kîmagtásáput
 sark. 18,20. Bâpale pivdlugo, piunêrutitsissut avánga tikitdlarmássuk, okarpok
 Nâlagak. ⁴⁹ sórdlo Israflime tokutaussut Bâpale ordlússutigigát,
 taima nuname tamarssuarme tokutaussut Bâpalip ordlussortári-
 -savai. ⁵⁰ ingerdlagitse, panamit aniguissuse, unigtarnase; Nâlagak
 tugs.137,4.5. erkaisiuk ungasigsume, Jerúsálâtdlo úmâmiugisiuk. ⁵¹ pakatsivugut,
 mitautigissak tusaravtigo, igtôrnermit kínernek sapilerpugut, ta-
 -kornartat Nâlagkap igdluata ivdlernartue tikitdlarmatigik. ⁵² ta-
 -mána pivdlugo ata, uvdlut nagdliúkumârput, okarpok Nâlagak,
 inûssaliainik kiperugkanik takusaivfigssáka; tauva nunâne tamar-
 -ssuarme inûnángitsumik ikiligkat nimârumârput. ⁵³ Bâpale ki-
 Is. 14,13 tt. -langmut kakiniaraluarimat, píssáussutsilo kutsigsume pínekartai-
 -liniaraluarimago, taimáitok piunêrutitsissut uvavnit tikitdlarumâr-
 -pât, okarpok Nâlagak. ⁵⁴ nivdliassut Bâpalimit tutsiúput, ase-
 -rornerssuardlo Kaltfarit nunânit, ⁵⁵ Nâlagkap Bâpale piunêruti-
 -lermago niperessua tusarssaujungnaersitdlugo; magdle imerpag-
^{42.} -ssuartut sujorssugput, nipât igtugtorssûvok, ⁵⁶ piunêrutitsissup
 tikitdlarmago táuna Bâpale; píssarssuartaí pissaulerput, písigsê
 navdlugaulerput, Gûtip akilîssartup Nâlagkap akilerdluínalermago.
⁵⁷ nâlagarssuilo ilisimassortailo nunanutdlo nâlagautitai misigssor-
 -tailo putorkatikumârpáka, tauvalo sinilísáput siningmik isuanut
^{39.} ítugssamik iternavisavdlutigdlo, okarpok kúnga, Nâlagak kater-
 -ssârssuit Gûtiat tássa arka. ⁵⁸ ima okarpok Nâlagak katerssâr-
 -ssuit Gûtiat: Bâpalip ungalorssue siligtut túngavínángúsáput, isâv-
 -fîlo portusût ingnermik ikivkarnekásáput; taima inuiakátigt sū-
 -ngitsugssamik agssartorsimásáput, inuiat ardlarít ingnigssak ka-
 -sússutigisimásavât.
⁵⁹ tamássa okausek Jerimiap pruvftip inássutigissâ Seraiamut
 32,12. Nêriap erneranut Magasfap ernutânut, Sitikia Jûtap kúngia Bâ-
 -palimut ingerdlakatigilermago nâlagáussusiata ukiuisa sisamâne.
 Seraiale nâlagarssûvok unigdluartitsissok. ⁶⁰ Jerimiavdlo perdlug-

-ssat tamaisa Bâpalimut nagdliútugssat agdlagagssiamut atautsi-
-mut agdlagpai, okautsit máko tamaisa Bâpale pivdlugo agdlag-
-simassut; ⁶¹ okarpordlo Jerimia Seraiamut: Bâpalimut piguvit
nalunaerssuigit, okautsitdlo máko tamaisa atuákit ⁶² okardlutitdlo:
Nâlagak, ivdlit najugak mána pivdlugo okalugputit píarumavdlugo,
tássane nunakartokarnavérsitdlugo, inungnigdlünft nerssutautinig-
-dlünft náme, kisiáne isuanut agdlát inuiláusassok. ⁶³ agdlagardlo
mána nâvdlugo atuarêrugko, tauva ujarkamik tássunga kilerú-
-ssivdlutit igisavat Aivfaratip kerkanut, ⁶⁴ okardlutitdlo: taima sark. 18,21.
Bâpale kivísavok makerkísananilo perdlungmit táussumúnga nag-
-dliutitagssavnit; kasússutigisimásavâtdlo. tássunga kigdlekar- 58.
-put Jerimiap okausé.

kapitalit 52.

Jerusalát piunêrutitaussok. Jújaggit parnaerússaujungnaersok.

¹ mardlungnik kulilingnik atautsimigdlo ukiokardlune Sitíkia ² kúng. 24,
kúngingorpok, ukiutdlo arkanigdlit kúngiuvidlune Jerúsaláme; ar- 18 tt.
-nâta aterâ Hamutále Jerimiap pania Lipnamio. ² Nâlagkavdlo
iluaríngisânik iliorpok, taimardluinak sôrdlo Jújakít iliortok: ³ Nâ-
-lagkap Jerúsalâtdlo Jîtalo níngaungmagit kiname sânit igitdlu-
-narserdlugit. Bâpalivdle kúngia Sitíkiap nâlagkumajungnaerpâ.
⁴ pivordle ukiut arfinek sisamâne kúngiutitdlugo káumatit kuli- 39,1-10.
-ngâne káumatip uvdluisa kulingâne, tauva Nipukánítsare Bâpalip 2 kúng. 25.
kúngia sákutôrpagssuilo tamarmik Jerúsalâmut tikiúput; akianutdlo
tangmârput, tungânut igpiliordlutik kaujatdlagdlugo. ⁵ taima unga-
-lûgak ungunekarpok Sitíkiap ukiuisa kúngiuvísa arkarnânut. ⁶ káu-
-matit sisamâne káumatip uvdluisa arfinek sisamâne kângnek
sualugtípok ungalûgkame, nunavdlo inuinut nekigssakángilak. ⁷ tau-
-va ungalûgkamut kerdlerorúput; sákutútdlo tamarmik kimâput
únuame ungalûgkamit anivdlutik isâvfikut ungalorssuit tapitalerít
akornánítúkut, kúngip nautsívianut sangmissúkut, mássa Kaltarit
ungalûgak avatangerát; ingerdláputdlo narssarssûp tungânut. ⁸ Kal-
-táritdle sákutôrpagssuisa kúnge malerssorpât, Sitíkialo anguvât
Jêriggup narssarssuane, sákutôrpagssuilo tamarmik táussumúnga
siámarput. ⁹ kúngilo tiguvât Bâpalip kúngianut âtdlugo Rivdlâmut
Hâmatip erkânítumut, táussumalo erkartûpâ. ¹⁰ Bâpalivdlo kú-
-ngiata Sitíkia issigititdlugo kitornai tokutípai, âma Jútácut ná-

-lagarssue tamaisa Rivdlâme tokutípai; ¹¹Sitikiavdlo issai tagptt-dlivait kilerssordlugulo kalivnernik kangnúsaussunik; Bâpalivdlo kúngiata Bâpalimut átkamiuk parnaerússivingmítípâ tokuvfia tikitdlugo. ¹²káumatitdlo tatdlimâne káumatip uvdluisa kulin-gáne, tássa ukiut arfersanek sisamâne Nipukánttsare Bâpalip kúngia kúngiutitdlugo, Nipusarátane kúngimik pârssissut nálagát Bâpalip kúngiata sâne kekartok Jerúsalamut tikiúpok, ¹³Nálagkap igdlua kúngivdlo igdlua ikivkartitdlugit Jerúsalâvdlo igdlue tamaisa igdlorssuitdlo tamaisa ingnermik ikivkartitdlugit; ¹⁴Jerúsalâvdlo ungalorssue kaujaluisut tamaisa Kaltfarit sákutórpagssuisa kúngimik pârssissut nálagâta ilagissaisa tamarmik inguvterpait. ¹⁵inuitdlo nikanartut ilait inuitdlo sivnerussut, ungalúgkame amiákússut, tunússissutdlo Bâpalip kúngianut sâgsimassut ujameriagssuitdlo sivnerussut Nipusarátanip kúngimik pârssissut nálagâta autdlarúpai. ¹⁶kisiáne nunap inuisa nikanartut ilait Nipusarátanip kúngimik pârssissut nálagâta amiákútípai vînekutilerissugssat naussorigsaissugssatdlo. ¹⁷sukarssuitdlo kangnúsaussut Nálagkap igdluanitut ikorfatdlo pûgutaussarssuardlo kangnúsaussok Nálagkap igdluanitok Kaltfarit avgorpait, kangnúsaitdlo tamaisa Bâpalimut nagsarpait. ¹⁸igatdlo kalutautitdlo tarkigssútítidlo pûgútátidlo ajánguajátidlo tamaisalo pekutit kangnúsaussut kivfartússinermut atortut tiguvait; ¹⁹pûgutarssuitdlo aumausivítidlo pûgútátidlo igatdlo nanerúserfítidlo ajánguajátidlo katdlutitdlo sût kúltinaussut sflvînaussutdlo kúngimik pârssissut nálagâta tiguvai. ²⁰sukarssuit mardluk, pûgutaussarssuardlo atausiussox, ugiussatdlo arkanek mardluk kangnúsaussut ikorfagssiat kúngip Sâlumûp sanatitai Nálagkap igdluanut, pekutit tamákua tamarmik kangnúsat okimáinermit ússersagagssáungilak. ²¹sukarssuitdlo imáiput: tatdlit arfersanek pingasut ¹⁵tt. sukarssûp atautsip portússuserai, sorkârutip tatdlisut arkanek mardlugtut takitigissup kaujaluvâ, agssagtutdlo ivssutigaox, suvdlokarame. ²²kâvekússualo kangnúsaussok; kâvekússûp atautsip tatdlit tatdlimat portússuserai, nuerssagaussatdlo kingmernarssuaussatdlo kâvekússuarmítut kaujatdlagdlugo tamarmik kangnúsauput; âma sukarssûp áipâ taimatut ípok kingmernarssuaussatdlo. ²³kingmernarssuaussat arfinex sisamanik kuligdlit arfinigdlitdlo a-norinut sangmíput; katitdlugit kingmernarssuaussat untritilíuput nuerssagaussane atautsine, kaujatdlagdlugit. ²⁴kúngimigdlo pârssissut nálagâta Seraia palasiunex Sivfâniâlo palase tugdlex av-dloriussamigdlo pârssissut pingasut tiguvai; ²⁵ungalúgkamitdlo

1 kúng. 7,

¹⁵ tt.

tiguvai: atausek kúngip sakissartua sákutúnik takusaissútita a-
 -ngutitdlo arfinek mardluk kúngip kúñanik takussartut ilait, unga-
 -lùgkame nâpínekartut, agdlagtartordlo katerssat nâlagât, nunap
 inuunik sorssungnermut kaerkussissartok, angutitdlo arfinilingnik
 kuligdlit nunap inuisa ilait, ungalùgkame nâpínekartut; ²⁶ táuko
 Nipusarátanip kúngimik pârssissut nâlagâta tiguvai, Bâpalip kú-
 -ngianut pisitdlugit Rivdlâmut; ²⁷ Bâpalivdlo kúngiata tokutípai
 Rivdlâme Hâmatip erkânitume. taima Jútákut nunamingnit aut-
 -dlarúnekartut. ²⁸ tamássa inuit Nipukánftsarip autdlarússai:
 ukiut arfinek áipâne Jútít pingasunik túsintigdlit mardlungnigdlo
 kuligdlit pingasutdlo; ²⁹ áma Nipukánftsarip ukiuisa [kúngiuvisa]
 arfersanek pingajuáne tarnigdlit arfinek pingasunik untritigdlit pi-
 -ngasunigdlo kuligdlit mardlugdlo Jerúsalmámit; ³⁰ áma Nipukánft-
 -sarip ukiuisa [kúngiuvisa] mardlungnik kuligdlit pingajuáne Ni-
 -pusarátanip kúngimik pârssissut nâlagâta tarnigdlit arfinek mar-
 -dlungnik untritigdlit sisamanigdlo kuligdlit tatdlimatdlo Jútiussut
 autdlarúpai. tarnigdlit tamaisa katitdlugit sisamanik túsintigdlit
 arfinilingnigdlo untritigdlit. ³¹ pivordle ukiut pingasunik ku-
 -ligdlit arfinek áipâne, Jújaggít Jútáp kúngia autdlarússaungmat
 kingorna, káumatit arkanek áipâne káumatip uvdluisa mardlungnik
 kuligdlit tatdlimâne, tauva Evile-Merútaup Bâpalip kúngiata Jù-
 -jaggít Jútáp kúngiata niakua makitípâ, parnaerússivingmit anisit-
 -dlugo ukiume kúngingorfingmine; ³² ajúngitsumigdlo okalúpâ, ig-
 -siavfialo pingârnerutípâ kúngit ingmine Bâpalime ítut igsiavfínit;
³³ ánorailo parnaerússivingme atugai avdlángortípai, ingmine neri-
 -ssartuínartitdlugo uvdlut inûvfigissai tamaisa nâvdlugit. ³⁴ inû-
 -tigssainigdlo Bâpalip kúngianit tuninekartarpoq aulagsángitsunik,
 uvdlut nungutdlugit uvdlup pigssánik, tokuvfia tikitdlugo uvdlut
 inûvfigissai tamaisa nâvdlugit.

2kúng. 24, 14.

2 kúng. 25,
27 tt.

úputit.

kapitale 1.

¹ atale, kisingorutdlune iniminítok ungalúgak inuligssúgaluak; uvigdlarnertut ipok. akimángitsune angnerssaugaluak nunane ná-lagaugaluak akilerártartúlerpok. ² únuame kiavok kuvdline ulú-ssamigut kúgtitdlugit tugpatdlersaissexarnanilo ikíngutigigaluamine tamane; tugdlísa tamarmik ilumúngitsulivfigát, akerkatut iliorfigát. ³ Jútácut nunamingnikungnaerput nágdliungnermit kiv-fartungárnermitdlo, akimángitsune nunakarput unigfigssarsinatigdlo; malerssortaisa tamarmik anguvait angnikitdliornartut akú-nerisigut. ⁴ Stunimut avkutit aliasugtutut íput, nagdliútumut aggersokángingmat; isávfê tamarmik inuerúput, palasê anersâmíput, niviarstairtai aliasugput, nangminerdlo ajuatdlangákaok. ⁵ erdloxisitsissai kagdliúput, akeraí perdlokángitdlat, Nálagkap aliasugtingmago pinerdlungnerpagssue pivdlugit; mérartai autdlarússauvdlutik ingerdláput erdloxisitsissup sujornagut, ⁶ ássútailo tamarmik Stunip panianit anisítauput. nálagarssuisa tugtut ássigait nerivfigssakángitsut, nukérutdlutik malerssuissup sujornagut ingerdlassut. ⁷ erdlingnartut sujornagut pigissaraluane Jerúsáláp erkaivai nágdliungnermine kinuginexarnerminilo, ínugtane ordlusimangmata erdloxisitsissup agssaisigut, ikiortigssakánginamilo; erdloxisitsissaisa issigát perdlugsiornere igdlautigalugit. ⁸ Jerúsálát ajortuliangákaok, tamána pivdlugo maujugissaulerpok; atarkissigigaluisa tamarmik sugssariungnaerpát, kángugissá takugamíko; tamássa anersâmivok tunungmut ságdllune. ⁹ mingua kí-lúngaútainípok, kingunigsse erkarsautigingínamiuk; tupingnartumik arkartitauvok tugpatdlersaissexarnanilo. Nálagak, nágdliugssusera issigúk, akerausok angisútingmat. ¹⁰ erdloxisitsissup agssane isagtípai erdligissainut tamanut; mássa ivdlernartúne issigá akimángitsut iserfigigát, táuko pivdlugit perkussivutit ilagfigsingnut písángitsut. ¹¹ ínugtái tamarmik anersâmíput nexigssarsiordlutik; erdlingnartútítik nerissagssamut akigait tarnisik tumánguersarutugs. ^{37,25.} mavdlugit. Nálagak, issigísassutit; sugssarinexángíssusera kiviásagit. ¹² sokutigíngilisiuk, tássúna sarssugtuse tamavse-â? kiviardluse takuniásassuse, ánerntokarnerpok ániarissavtut uvavnut perssútaussutut ítumik, Nálagkap aliasugtingmanga níngang-

-nerme katsungaitsup uvdluane. ¹³ingnex kutsigsumit autdłartípá saunivnut, tássane nálagauníásassok; kagssutit isuípai isigkavnut, tunungmut ságtípánga; sugssaujungnaersípánga uvdlut tamaisa náparsimatitdlunga. ¹⁴pinerdlungníka nangmautsiutdlugit táussuma agssaisa kilerssorpaít; nuiüssauvdlutik kungatsivnut píput nukiga akugdlártitdlugo; Nálagkap túniúpánga makivfigisínáungisama ag-ssainut. ¹⁵ajugaussartortáka tamaisa Nálagkap tugđłarpai uvav-ńítitdlugit; katisimassugssat uvavnut kaerkuvai, sákunerđłártáka aserorkuvdlugit; tunguiaivfik Nálagkap tungmarpá nivíarsiamut Jútap panianut. ¹⁶tamána pivdlugo kiavunga; issíka imermik kúgput, tugpatđlersaisok tarnivnik tumánguersaissugssaugaluak uvavnit ungasexingmat; kitornáka sugssaujungnaerput, akerau-ssok ajugaungmat. ¹⁷Stíune agssangminik isagtorpok, tugpat-đlersaissekarnanile; Nálagkap tamagingnit Jákumut perkuvai er-đlokisitsissai; akornáne Jerúsálát maujugissaulerpok. ¹⁸Nálagak nápertuivđluarpok, karnanut uteríkama. tusásassuse, inuíakátigít tamavse-â, ániautiga takúsagigse: nivíarsíartáka nukagpiartákalo autđlarússauvdlutik autđlarput. ¹⁹íkingutigigaluáka tordlulavfigi-gavkit, sagđlokítarpánga; palasíka utorkaunertákalo ungalúgkame anerningerput, nerissagssarsíoramik tarnisik tumánguersarumav-đlugit. ²⁰Nálagak, erđlokíssusera issigísagít, erđlavíka unigku-majungnaermata; ũmatiga iluvne mumigpok, uterípatđlárana. sí-lame panap kitornaiarpánga, igđlume toko ípok. ²¹anersámi-ssunga tuságaluarpánga, tugpatđlersaissekángilangale; akerkama tamarmik perđlokarssusera tusarpát, típaitsugđlutigđlo taimailio-ravit. uvđlok tordlulautigissat nagđliutíkumárpat, tauva uvavtut ilísáput. ²²ajorssusiat tamát kínavit sánut písisuk, perssuarfí-gíkit, sórdlo uvanga perssuarfigigingma pinerdlungníka tamaisa pivdlugit; anersámissarníka amerđlakíngmata, ũmatigalo náparsi-makingmat.

tugs. 38,5.

Is. 63,3.

3,64.

kapitalit 2.

¹atale, Stunip pania Nálagkap níngangnermine társisingârá; Israflíp usornarssusia kílangmit nunamut ígípá, isigkamilo tung-marfiat erkáingilâ níngangnerme uvdluane. ²Jákup inigissai tamaisa Nálagkap pťarpai kajagssússinane; Jútap paniata ígpiliugalé arrangnermine aserorterpai nunamut natđlautitdlugit; nálagaufvê nálagarssuílo nalingínavít. ³Israflíp nagssue tamaisa kípvai ní-

-ngangnerme katsungáinerane; talerpine tunungmut nusugpá ake-
-raussup aggernerane, Jákume ikumavdlune ingnertut ikualassutut
tamanut siaruartertutut. ⁴ akeraussutut ilivdlune pisigse nokarpá,
talerpine savssartípá kíngarssuissutut issigiuminartut tamaisa to-
-kutdlugit kamangnino ingnertut kuivdlugo Stunip paniata tov-
-kanut. ⁵ Nálagak akeraussutut ípok; Israle pfarpá, igdlússársue
tamaisa pfarpai, igpiliugalé aserorpai, nágdiungneritdlo aliasungne-
-ritdlo Jûtap panianut amerdlasûtípai. ⁶ ungalüne nutsugpá naut-
Is. 5,5. -siviup pianut ássigititdlugo, nâpítarfiúne aserorpá; katisimavfit
sapátitdlo Nálagak Stunime puiugautípai, kúngilo palasitdlo ajag-
-tordlugit níngangnerme katsungáinerane. ⁷ Nálagak tunissiviúne
igípá, ivdlernartüne maujugá; igdlússársuisa ungalorssue ake-
-raussup agssainut pisípai; Nálagak igdluane nipertík anípát
sórdlo uvdlorne katisimavfingme. ⁸ Nálagak erkarsarpok Stunip
Is. 34,11. paniata ungalorssue aserorumavdlugit; sorkárut siárpá, pfarêr-
- 26,1. -sínagit agssane unigtíngilai; avatdliliardlo ungalorssuardlo alia-
-sugtípai, pekatigígdlutik kímassuerúput. ⁹ isâvfê ivssumut mor-
-ssugput, parnaersáussue navdlordlugitdlo támartípai; kúngia ná-
-lagarssuilo akimángitsuníput; inatsisit náme, pruvfitertailúnft ta-
-kordlúgkamik Nálagakmit písaerput. ¹⁰ Stunip paniata utorkau-
-nertai nuname igsiáput nipangerdlutik, niarkutik ivssumik sauvait
púgssianigdlo atissivdlutik; Jerúsáláp niviarsiartai nakáput nu-
-namut. ¹¹ issíka kuvdlilinermit tukumajungnaerput, erdlavíka
unigkumajungnaerput; tinguga nunamut kuissauvok ínugtama pa-
-niata aserorsimásssusia pivdlugo, merdlertúnguit nálungiatdlo tu-
-mángungmata igdlorpagssuagdlup igdluisa akornine; ¹² arnaming-
-nut okarmata: nerissagssamigtok vînimigdlo; inûnángitsumik
ikiligkatut tumángulermata ungalúgkap igdluisa akornine, tarni-
-ngerमतalo arnamingnut sardliartitdlutik. ¹³ kanok ítumik oka-
-lugtúsavavkit, sumut ássersúsavavkit, Jerúsáláp pania úmâ?
kimut ássigititdlutit tugpatdlersásavavkit, niviarsiak Stunip pania
úmâ? mássa aserorsimásssusit imartut agtigaok, kia katsorsása-
-vâtít? ¹⁴ pruvfitertavit piúngitsunik atúsángitsunigdlo takordlúiv-
-figâtit, ajortuliatitdlo navsuiángilait autdlarúnekartailisagaluar-
-misit; kisiáne takordlúivfigâtit okautsinik nanertuissugssanik piú-
Jer. 23,ss tt. -ngitsunik ajagtugáussutigssanigdlo. ¹⁵ sarssugtut tamarmik ag-
-ssatik erssârtarpait pivdlutit úngiartordlutigdlo ileximisárdlu-
-tigdlo Jerúsáláp pania pivdlugo [okardlutik]: tássaunerpa unga-
-lúgak tamanit takoránerneragát, nunap tamarme tipaitsûtígissá?

¹⁶akerkavit tamarmik aitsarfigätit, úngiartorput korsarkortardlu-
-tigidlo okardlutigidlo: ékárput; tássame uvdlok utarkissarput;
inortúngilarput, issigárput. ¹⁷Nálagkap isumaliútigisse suliará,
nāmagsivá okautse uvdline itsarnitsane inássutigisse; aserorterivok 5 Mór. 28,
kajagssüssinane, akeraussok ilingnik tipaitsûtekartípá, kíngarssor- 15 tt.
-tivit nagssuat kutsigsisípá. ¹⁸ūmataisa Nálagak nivdliavfigät:
Sfunip paniata ungalorssua ūmá, kuvdlisit kūnguatut kúgtíkit uv- Sagg. 2,9.
-dlúkutdlo únuákutdlo, uningnavérsárit, issivit tagpiutá soraerna-
-véřile. ¹⁹makitdlutit únuame nimárit, pigárfit autdlarkautaine
ūmatit imertut kuiuk Nálagkap kfnáta sáne; agssatit táussumúnga
kutdlartíkit merdlertortavit tarnait pivdlugit, kángnermit tumá-
-ngulermata igdlut akornisa tamarmik isuine. ²⁰Nálagak, issigi-
-sassutit, kiviásassutit kina taima perssuarfigigit; arnat erniatik Jer. 19,9.
nerísanerpat, merdlertúnguit kivssumiagkat? palasitdlo pruvfi-
-titdlo Nálagkap ivdlernartútáne tokutáusápat? ²¹inúsugtutdlo
utorkaitdlo igdlut akornine úpísimáput, niviarsiartáka nukagpiar-
-tákaló panamit ordlúput; tokoraivutit níngangnerpit uvdluane,
auiavutit kajagssüssinatit. ²²tamagingnit ersinartut uvavnut kaer-
-kuvatit, sórdlo uvdlormut katisimavfingmut kaerkussissartut; á-
-nagtokarnanilo amiákússokángilax Nálagkap níngangnerata uv-
-dluane; kivssumiartagkáka perorsagkáka akerkama núngutaerpai.

kapitalit 3.

¹uvanga-una angut nágdliungnermik takussakartok arrang-
-nerata patitsisánit; ²uvanga angalatípánga, kaumassumut pinanga
tártumut ingerdlatípánga; ³uvavnuínax ságtarpok agssane mumig-
-tardlugit uvdlut tamaisa. ⁴uviniga ameralo utorkángortípai, sau-
-níka navdlorpai; ⁵karmáupánga, sungarnitsumik nágdliungnartu-
-migdlo unguvánga; ⁶tártumftípánga tokusimauásassutut. ⁷unga-
-lórpánga aninek ajulersitdlunga; kalivnerit uvavnut okimaisípai;
⁸nivdliavdlungalo tordlulagaluaráma tugsiutiga avkutigssaerutípá. 44.
⁹avkutigssáka ungalórpai ujarkanik sikigigsagkanik; tungmissag-
-ssara sangussartípá. ¹⁰nánutut ilivdlune takigssorpánga, lfuvisut
issertortutut. ¹¹avkutíka uniortípai, aligtorpánga sugssaujungnaer-
-sitdlunga. ¹²pisigse nokarpá, ókátautitut karssumut kekarti-
-pánga; ¹³karssulivingme imai tartuvnut pisípai. ¹⁴ínugtama ta-
-marmik igdlautigānga; uvdlut tamaisa erinarssútigānga. ¹⁵ma- tugs. 22,7.
-maitssuarnik kársitdlartípánga, naussunik sungarnitsunik ímí-

-pânga; ¹⁶ ujarálungnut kigutaiartípânga, arssanut mangúpânga. ¹⁷ tarniga erkigsivigssaerúpok; ajúngitsok puiorpara; ¹⁸ okarpungalo: kulajuissusera támaivara, neriugissaralo Nálagakmit. ¹⁹ nâgdliug-
-ssusera kinuginekarssuseralo erkaigiuk, naussunik sungarnitsunik
imermigdlo sungarnitsunik pigangma. ²⁰ erkaiumârputíme, mássa
tarniga nikatdlorpok iluvne. ²¹ mána ūmámiugísavara, tamána piv-
-dlugo neriugpunga; ²² Nálagak isumagssuina nungúngissuti-
-gârput, angajorkautsernera soráingingmat; ²³ uvdlât tamaisa nu-
-taussarpok, ilumôrssutsit angekaok. ²⁴ Nálagak pigssarâra, okar-
-pok tarniga; tamána pivdlugo neriugfigâra. ²⁵ Nálagak aváging-
-nigtúvok utarkissiminut, tarnip aperkutigigpane. ²⁶ iluanárnarpok
neriugdlune, nipangerdlunilo Nálagak ánáussinigssânut. ²⁷ ilua-
-nâsavok angut, nangmaut nangmautigiguniuk inûsungnermine;
²⁸ kiserdliordlune nipangísassok ilissivfigigpane; ²⁹ karne ivssumut
písísagâ neriútigssakarsoralugo; ³⁰ ulússe manísagâ erssártiminut
nâmagtumigdlo mitautigitdlune. ³¹ mássa Nálagak ajagtuissari-
-ngilak soraiuitsunik, ³² kisiáne aliasugtitsissaraluarângame kingu-
-mut angajorkautseraraok isumagssuissutse augingârtok migssi-
-liordlugo. ³³ ūmáminut nâgdliugtítaríngínamigit inuit kitornait
aliasugtíkângamigit, ³⁴ nuname kilerússat tamaisa isigkame atânut
sekumisitdlugit, ³⁵ angúmut erkartússisigssak mumisititdlugo kut-
-singneruvsártup kînâta sâne, ³⁶ inuk ajunártititdlugo sakitsaine-
-rane, sôrdlo Nálagak issigíngikâ. ³⁷ kina okásava kanok ili-
-ssunik Nálagak perkúngisânik? ³⁸ ajortutdlo ajúngitsutdlo kut-
-singneruvsártup karnanit pissaríngínerpat? ³⁹ sôk inuit inútít-
-dlutik mamiasugtarpat? mássa nungutdlutik ajortuliautsisik piv-
-dlugit? ⁴⁰ ingerdlavigissavut misiligkaluartigik ilíkarniardlugitdlo
Nálagakmutdlo sâgdłuta; ⁴¹ ūmativutdlo agssavutdlo kutdlartigik
Gútimut kilangmiussumut. ⁴² uvagut pinerdlugpugut uterftdlutalo;
ivdlit isumákíngilatit. ⁴³ níngangnermik uligdlutit malerssorpav-
-tigut, tokoraivutit kajagssússinatit; ⁴⁴ nuíamík uligputit tugiut
avkutigssaerutitdlugo. ⁴⁵ sorujútípavtigut asigínagautitdlutalo inuia-
-katigíngne; ⁴⁶ akerkavta tamarmik aitsarfigâtigut; ⁴⁷ ersinartok ná-
-káukiardlo pigilerpavut, piunérúnex aserornerdlo. ⁴⁸ kuvdlilinerit
issivnit kúgput inugtama paniata aserorsimássusia pivdlugo; ⁴⁹ issíka
kúgínarput soraernek ajulerdlutik, soraerfexángínamik, ⁵⁰ kisiáne
Nálagak kilangmit takuniaigpat issigilerdlunilo. ⁵¹ issíma tarniga
perssuarfigâ nunakarfigma panê tamaisa pivdlugit. ⁵² tingmiá-
-nguatut pissariniarpânga akerkama, píssutekarnatigdle; ⁵³ inússu-

tugs. 42,6.
Is. 30,16.
Ják. 1,12.

Is. 54,8.

Aam. 3,6.

Is. 59,1. 2.

Jer. 48,43 t.

-sera iterssaliame piunérúpát ujarkanik igitsivigalunga. ⁵⁴ermup Jer. 38,6.
 niakora karssúpá; okarpunga: pèrsitauvunga. ⁵⁵atigkut tordlor-
 -figávkit, Nálagak, iterssaliap narkanit. ⁵⁶nipiga tusarpat; siutitit
 matórnavikit anersâminivnut tordlulanivnutdlo. ⁵⁷kanigputit tai-
 -mane tordlorfigigavkit; okarputit: sujóranak. ⁵⁸tarnima sakit- tugs. 145,18.
 -sautâ saxitsautigât, Nálagak; inüssusera utertípat. ⁵⁹Nálagak,
 issigârma ajunártínekartunga; erkartüssíssutigalunga erkartüssít.
⁶⁰akiniaínere tamaisa issigátit, uvavnut erkarsautigíssait tamaisa.
⁶¹mitautigdlínere tusarpatit, uvanga pivdlunga erkarsautigíssait
 tamaisa, ⁶²agssuardlersimalo kardlue uvavnutdlo isumaliornere
 uvdlut tamaisa. ⁶³kiviásagitit, ingíkângamigdlünft nikuikângamig-
 -dlünft erinarssútigíssarpânga. ⁶⁴Nálagak, akilikit agssaisa suliait Jer. 50,29.
 migssiliordlugit; ⁶⁵ûmataisa tâlutagssânik tuníkit; perdlorkússu- Is. 6,10.
 -tívit piligit. ⁶⁶ningagdlutit malerssúkit, kilaup Nálagak piata
 atânit pfardlugit.

kapitalit 4.

¹atale, kûltiugaluak nalunarsingârtok, kûlte ajúngínersiak av-
 -dlanarsingârtok; ivdlernartútítip ujarai igdlut akornisa isuinut ta-
 -manut igísimassut. ²Stunip inue erdlingnartut kûltimut akuiag-
 -kamut ássersüssaugaluit; atale, puiaussatut marraussutut isuma-
 -kartitaulersut marriortup agssaisa sanaisut. ³kingmitdlünft nu-
 -juartat iviángitik manissarpait piarkatik milugtitardlugit; inug-
 -tamale pania nâkigtâisassok sórdlo katigagtússat puilassuitsume.
⁴nálungiap okâ kilânut nipípok kilalerame; merdlertúnguit neri-
 -ssagssamik kinúput, avguaissekarnatigdle. ⁵mamartunik neri-
 -ssaraluartut igdlut akornine perdlilerput; augpatdlarigsumik ímor- ¹⁰
 -kutekardlutik kivssumiagaugaluit ánat ekípait. ⁶ínugtama paniata
 ajortuliâ Sútumap ajortuliausianit angneruvok, táuna tássángáinak
 mumípok agssangnik pássúnekarnane. ⁷Gútimut ingmíkórtitartai ⁴Mór. 6.
 apúmit kaugdloringnerúput, ímungmit kakornerúput; táutumíkit
 sapángarigsunit augpalujárnerúput, kât sórdlo ujarak atdlarniussax.
⁸mânale inugigssuserigaluat kernernermit nalunarsingârmak, igdlut
 akornine ilisarínekángitdlat; amiat saorninut nípúsíma vok kissugtut
 panertigalune. ⁹panap tokutai iluanârput kângerup tokutainit,
 táuko perdlerput kapissauvdlutigdlusók narssap naussuinik ajor-
 -ssarnermit. ¹⁰arnat angajorkauvdluarnerit nangminex agssang- ⁵Mór. 28,
 -mingnik kitornatik úpait nexigalugitdlo ínugtama paniata aseror- ⁵⁸tt.

-nekarnereane. ¹¹Nálagkap kamangnine nāmagtípā, níngangnine katsungaitsox kuerarpā; Sfunime ingnek ikitípā túngavník nu-ngutitsissok. ¹²nunap kúngisa inuidlo najugāne nunagdliit ta-marmik ugperíngikaluarpāt kíngarssuissok akeraussox Jerúsalāp isāvftisigut isisassok. ¹³pruvftertaisa ajortuliausiat pivdlugo pisi-mavok, palasfalo ajortuliait pivdlugit, iluartut auat kuissarmá-ssuk iluane; ¹⁴igdlut akornine tagpitsutut maungáinak angaláput, aungmigdlo mingugtísimáput atissait agtugagssaujungnaersitdlugit. ¹⁵péritse, mingugtúvok; taima suaortarput pivdlugit: péritse, pé-ritse, agtokinasigik. mássa unigfigssaisuavdlutik angalásáput; akimángitsune okartarput: tamána najúsáisavât. ¹⁶Nálagkap issi-
^{5,12.}gernata avigsártípai, kiviaramajungnaerpai; palasit soxutigíngilait, utorkaitdlo sáimáungilait. ¹⁷sule issivut tukumajungnaerdlutik issigíput ikiortigssavtínut piúngitsunut; kinertuarpuget inuiangnut ánáussigínáungitsunut. ¹⁸tumisiortarpátigut igdluvta akornine a-ngalanek ajulersitdluta; naggatigssarput patdligúpok, uvdlugssavut nāmagtíput, mássame naggatigssarput nagdliúpok. ¹⁹malerssor-tívut nagtoralingnit kilaup atánítunit súkanerúput; kákane ma-lerssutdlarpátigut, puilassuitsume takigssortarpátigut. ²⁰kíngavta anernekaútāt Nálagkap tanitá iterssaliaine pissavok, táuna piv-dlugo okartugut: alánguane inūsaugut akimángitsut akornáne.
²¹tipaitsugdlutit nuánársínait, Eitumip pania úmā, Usip nu-
 Jer. 49,12. -nāne nunakartutit; ermusex ilingnútaok piúmárpok, putorkaler-dlutit tamataiásautit. ²²ajortulinerit nāvok, Sfunip pania úmā, autdlaruterkísángilāt; ivdliidle, Eitumip pania, ajortulinerit taku-sarumárpā ajortuliautsit ulérdlugo.

kapitalit 5.

¹Nálagak, erkaigit kanok ilersugut; kiviardlutit mitagáussu-serput takuniásagit. ²kingornússavut takornartanut nūgput, ig-dluvtulo avdlanertanut. ³iliarssúvugut, atátakángilagut; anā-navut uvigdlarnertut íput. ⁴imigssavtínik imeraraugut pisivdluta; kissugssavut pissarāvut akilerdlugit. ⁵malerssorpátigut tunutsuvut agtungajagtardlugit; erdlokissugut unigfigssakángilagut. ⁶Egívtine agssavtínik nivtaivfigárput Asóriilo, nerissavtínik kársitdlarumav-
⁵ Mór. 20,6. -dluta. ⁷sujuaissavut ajortuliarput pekarungnaerdlutigdlo; uva-gutdle ajortuliait erssugpavut. ⁸kivfat perkussivfigátigut, agssai-nitdlo aniguisitsissigssakángilagut. ⁹inūssuserput navérsitdlugo

nekigssavut tikiúpavut puilassuitsume pana píssutigalugo. ¹⁰ ami-
 -vut úput sórdlo útsivingmit, kángnerup únarneranit. ¹¹ Stunime
 arnat narrunarsarpait, niviarsiatdlo Jútap ungalúgaine. ¹² nálagar-
 -ssuit nívingarpait agssaisa; utorkait atarkinekángitdlat. ¹³ sáku- ^{5 Mór. 28,}
 -nerdlát tiguvait aserortervingmut pisitdlugit, inúsugtutdlo ki- ^{49 t.}
 -ssugtarnermit akugdlártarput. ¹⁴ utorkait isâvfingmīsaerput, sá-
 -kunerdlâtdlo kúkilagtúsaerput. ¹⁵ ūmativta tipaitsûtât soraerpok;
 kaujaluissearnivut aliasungnermik taorserput. ¹⁶ niarkuvta niako-
 -rutât nákarpok; erkanaralugtuak uvagut, ajortuliangâravta. ¹⁷ ta-
 -mána pivdlugo ūmativut náparput, tamána pivdlugo issivut târ-
 -típut, ¹⁸ Stunip kákâ pivdlugo, inuerungmat, teriangniat angalav-
 -figingmássuk. ¹⁹ ivdlit, Nálagak, nâgssâungilatit, igsiavftit kilâlik
 kinguârfgsokartitdlugo aulagsásángilak. ²⁰ sôk puiordluinarpisigut ^{tuga. 13.}
 siviŭmik kimagsimavdluta? ²¹ ilingnut utersartigut, Nálagak, uter-
 -simalerkuvdluta; uvdluvut nutângortikit itsartut. ²² asigínardluí- ^{Is. 54,8.}
 -narnerâvtigutdlūft agsut níngautdluta?

Hisikialip agdlagai.

kapitale 1.

Nálagak Hisikialimut takutítok.

¹ ukiut pingasunik kuliliáne káumatit sisamâta uvdluisa tat-
 -dlimâne, autdlarússaussut akornántitdlunga kûngme Kíparime,
 tauva kilak angmarpok, takuvákalo Gûtimit takordlórnerit. ² káu-
 -matip uvdluisa tatdlimâne, tássa ukiut tatdlimángulermata kúng
 Jûjagftit autdlarússaungmat kingorna, ³ tauva Nálagkap okausia ^{2kúng.24,15.}
 pivok Hisikialimut Búsíp erneranut palasimut, Kaltfarit nunâne
 kûngme Kíparime; tássane Nálagkap agssaisa kulangerpât. ⁴ ta-
 -kungnigpungalo, anorerssuak sunauvfa pitorartok avánga, nuar-
 -ssuardlo ingnerínak ingminut sâgtartok, avatâ tamarme íngia-
 -nartok, kerkanilo sórdlo kangnúsarigsup kivdlaringnera ingnerup
 kerkane. ⁵ kerkanilo sórdlo ūmassut sisamat, issigalugit sórdlo ^{sark. 4,6-8.}
 inûp táutuanik ilagdlit. ⁶ tamarmigdlo sisamanik kñakardlutik
 sisamanik sulokarput. ⁷ isigait isigáuput iluamêrsut, aluilo sórdlo
 nukatugkap alue, kivdlerputdlo sórdlo kangnúsak kivdlarigsagak.

⁸ inuitdlo agssainik agssakarpud sulungmik ataisigut sanerkamí-
 -kut sisamatigut. kînakardlutigdlo sulokarpud sisamáussutsimikut.
⁹ sulue tamarmik ingmingnut agtûmáput, angalassarputdlo sa-
 -ngussarnatik; ingerdlavingmingnut ingerdlassarpud sujumuínax.
¹⁰ kînaitdlo sôrdlo inûp kîná, âma sôrdlo lîuvip kîná talerpiup
 tungâne táukunane sisamane, âma sôrdlo ugsigup kîná sâmiup
 tungâne táukunane sisamane, âma sôrdlo nagtoragdlup kîná táu-
 -kunane sisamane. ¹¹ kînaitdlo suluilo kulânit avigsângáput; su-
 -luit mardluk ingmingnut katíngatigait, suluít mardluk timiming-
 -nut uligait. ¹² ingerdlavingmingnut ingerdlassarpud sujumuínax;
 anernerup sangmissânud ingerdlassarpud, angaláputdlo sangussar-
 -natik. ¹³ ûmassutdlo táuko issigalugit sôrdlo aumat ingnerí-
 -nait ikualassut, sôrdlo ikuatdlangnerit issigigáine, tamákulo
 angaláput ûmassut akornisigut; íngianarpordlo ingnek, ingnât-
 -dlangneritdlo ingnermit anissarpud. ¹⁴ ûmassutdlo angaláput,
 sôrdlo ingnâtdlagiartok issigigáine. ¹⁵ takugavkitdlo táuko ûma-
 -ssut, sunauvfa agssakâssok atausek nunamîtok ûmassut sa-
 -niáne, sangmissaminut sisamanut sangmissok. ¹⁶ agssakâssutdlo
 táuko issigalugit sananerat sôrdlo Tarsisip ujarâta akisungnera,
 sisamauvdlutik tamarmik ássigt; issigalugit sananerat sôrdlo ag-
 -ssakâssok agssakâssup kerkane. ¹⁷ ingerdlagângamik sangmissa-
 -mingnut sisamanut ingerdlassarpud; angaláputdlo sangussarnatik.
¹⁸ avatait portokaut ersinakalutik; avatait kaujatdlagdlugit issinik
 tamákersimassut táuko sisamat. ¹⁹ ûmassutdlo ingerdlagângata,
 agssakâssútaok ingerdlassarpud sanfsigut, ûmassutdlo nunamit
 kangátarângata, agssakâssútaok kangátararaut. ²⁰ anernerup sang-
 -missânud ingerdlassarpud, anernek sumut sangmigângat; agssa-
 -kâssutdlo kangátartarpud ilagalugit, anernek ûmássutaussok ag-
 -ssakâssuníngmat. ²¹ ingerdlagângata, táukútaok ingerdlassaraut,
 unigkângata, táukútaok unigtaraut, nunamitdlo kangátarângata, ag-
 -ssakâssútaok kangátararaut ilagalugit, anernek ûmássutaussok
 agssakâssuníngmat.. ²² ûmassutdlo niakuisa kulâne sôrdlo isúisi-
 -massok, sôrdlo aligok akisugtók, ánilárnartok, isúisimassok nia-
 -kuisa kulátigut. ²³ isúisimassuvdlo atâne sulue tíkorpud tugdle-
 -rígdlutik, nungutdlutigdlo suluít mardluk timimingnut uligait.
²⁴ tusarparalo suluisa nipât, sôrdlo imerpagssuit nipât, sôrdlo aju-
 -gaxángitsup nipâ; ingerdlagângamik perpaluk sôrdlo sákutôrpag-
 -ssuit perpaluat; unigkângamik suluít mamiligtítarpait. ²⁵ nipe-
 -karângatdlo isúisimassup niakuisa kulânítup kulânit, unigkângamik

sulutik mamiligtítarpait. ²⁶isuisimassuvdlo niakuisa kulānītup kulā issigalugo sōrdlo ujarak atdlarniussak, sōrdlo igsiavfik kilālik, táussumalo igsiavfigsut kilāligtut ítup kulāne sunalusôk, sōrdlo inuk issigigáine kâne kulāne; ²⁷takuvaralo sōrdlo kangnúsarigsup kivdlaringnera, sōrdlo ingnek kigdiligak issigigáine, kerkata er-ssíneranit kúmut, kerkatalo erssíneranit ámut takuvara, sōrdlo ingnerínax issigigáine, avatâ tamarme íngianartok. ²⁸sōrdlo neriuussák issigigáine nuíamítartok siagdlerângat, taimáipok íngianartok avatágut ítok issigigáine. tamássa Nálagkap nálagnar-ssusiata erssínerata táutua; takugavkulo kínavnik patdlorpunga, tusarparalo nipe okalugtok.

sark. 4, 2. 3.

kapitalit 2.

Hisikiale pruvfitoriokunekartok.

¹okarfigàngalo: inùp kitornâ úmâ, isigkangnik nikuigit, okalugfigísavavkit. ²okalugfigítitdlungalo anernerup pulavânga, táussumalo isigkavnik nikuitípânga, tusarnárparalo uvavnut okalugtok. ³okarfigàngalo: inùp kitornâ úmâ, autdlartípavkit Is-raflip kinguainut, inungnut táukunúnga okautserítsunut, uvavnut okautserítsunut; táukualo sujuaissaisalo pinerdlugfigânga uvdleme uvdlok tikitdlugo. ⁴kinguârit tamássa sisaussunik kínagdilit mángertunigdlo úmatigdilit, táukunúnga autdlartípavkit, okarfigísavavtitdlo: ima okarpok Nálagak nálagaussok. ⁵súsassok nálakgunigdlünit nálángikunigdlünit, mássa uterékatigíput, taimáitok ilisimásáput pruvftimik ilakaraluaramik. ⁶ivdlitdlo, inùp kitornâ úmâ, ersigísángilatit, okausílo ersissutigísángilatit; mássa kakitdlarnatut kapinartututdlo íkaluarput ilingnut, sukorpiúnitdlo akornáne nuna-karputit, taimáitok okausé ersigísángilatit, kínaitdlo ánilárutigísángilatit, uterékatigíngmata. ⁷okautsíkaló táukunúnga okause-rísavatit, súsassok nálagpatalünit nálángigpatalünit, uterítduínamata. ⁸ivdlitdle, inùp kitornâ úmâ, tusarit kanok okalugfigígívkít; ivdlit uterísángilatit, sōrdlo táuko uterékatigít ítut; aít-sarit nerivdlugulo ilingnut túniúkumassara. ⁹takungnigpungalo, sunauvfa agssait uvavnut isagtortut, agdlagardlo imussak tigu-miarigát. ¹⁰isuipálo kínama sánut, iluagutdlo kágutdlo agdlangnilik, agdlagfigisimassordlo aliasungnernik erdlokinernigdlo kíanernigdlo.

3, 8 t.

kapitalit 3.

Hisikiale nūssúnekartok inerterissugssatutdlo ivertínekardlune.

¹okarfigāngalo: inūp kitornā ūmā, sāngnītok neriuk, neriuk mána agdlagak, autdlardlutitdlo Israflíkut okalugfigíkit. ²aitsara-
sark.10,9,10. -malo nerisípānga táussumínga agdlagkamik ³okarfigalungalo: inūp kitornā ūmā, agdlagak mána ilingnut túniússara nássangnut ner-
 -dliutigísavat erdlavingnutdlo ímiutdlugo. tauva nerivara, kaniv-
 -nilo tungusungnīpok milugíssat tungusungnitsútátut. ⁴okarfigā-
 -ngalo: inūp kitornā ūmā, autdlarit Israflíkúnut, okalugfigíkitdlo okautsivnik. ⁵mássa autdlartítaungilatit inuiangnut avdlanartunik kardlúsilingnut nalunartunik okausilingnut, kisiáne Israflíkúnut; ⁶inuiagssuarnut pinatit avdlanartunik kardlúsilingnut nalunartunik okausilingnut, táukua okausé ilingnut tusarssáusángitsut; ilumut táukunúnga autdlartikaluaruvkit tusarkajarpātít. ⁷kisiáne Israflíkut tusarumásángilātít, uvangalūnft tusarumángingmānga, Israflíkut ta-
 -mákerdlutik sisaussunik kaokardlutik mángertunik ūmatekarmata. ⁸takuvat, kīnat sisagpara táukua kīnainut, kautdlc sisagpara táu-
 -kua kauinut. ⁹kaut mángertípara aligorkik ássilivdlugo kaer-
 -sumit mángerníngordlugo; ersigísángilatít, kīnaitdlo ánilárutigísá-
 -ngilatít, uvnit uterékatigígsut. ¹⁰okarfigāngalo: inūp kitornā ūmā, okautsíka ilingnut okauserissáka tamaisa ūmatingnik ilagsíkit, siutingnigdlo tusákit, ¹¹autdlardlutitdlo autdlarússaussunut, naggu-
 -vigpít kinguainut. okalugfigísavatitdlo okardlutit: ima okarpok Nālagak nālagaussox; súsassox nālagpatalūnft nālangigpatalūnft. ¹²tauva anernerup kangátáupānga, kingorkavnitdlo tusarpara kagdlerssūp nípā, ima: pivdluarkunarsile Nālagkap nālanguarssusia najugānit; ¹³ūmassutdlo táukua suluisa ingmingnut agtūtartut nī-
 -pāt tássaussox agssakāssutdlo táukua ilagissaisa nípāt kagdler-
 -ssūvdlo nípā. ¹⁴uvangale anernerup kangátáupānga autdlarut-
 -dlungalo. ingerdlavungalo anernivkut agsut katsungaerssordlunga, ^{2,9.} Nālagkavdle agssaisa píssauvdlutik kulangerpānga. ¹⁵tikípákalo autdlarússaussut Tyl-Aapimītut, kūngme Kīparime nunagdlit, unig-
 -pungalo najugaine, tássanilo unigfigāka uvdlut arfinex mardluk isumavkut aserorsimavdlunga. ¹⁶uvdlutdlo táuko arfinex mardluk nāngmata, Nālagkap okau-
 -sia uvavnut pivok, okardlune: ¹⁷inūp kitornā ūmā, Israflíkúnut ^{33,1-9.} alapernaerssuissútípavkit; kanivnit okausigssarsivdlutit inerter-
 -tásavatit uvavnit. ¹⁸iluaitsumut okaruma: tokúsautit, ivdlitdlo

inertíngikugko, iluaitsox inerterdlugo ingerdlavingminut iluaitsumut misigssorkuvdlugo inútikumavdlugulo okángikuvit, iluaitsox tauva tokúsavok ajortulinermine, ivdlitdle auanut pissútikumârpavkit. ¹⁹kisiáne ivdlit iluaitsox inerterugko, sãngíkunilo iluait suliorner-minit ingerdlavingminitdlo iluaitsumit, tokúsavok tauva ajortu-linermine, ivdlitdle tarnit áragtísimásavat. ²⁰iluartordlo iluar-ssutse tunutdlugo iluait suliorpat, nãgfigssã sãnut ilumârpapa, to-kúsavordlo; ivdlit inertíngínagko, ajortuliautsimine tokúsavok, iluarssusialo ilerkorigalua puingãusavok, ivdlitdle auanut pissútí-kumârpavkit. ²¹kisiáne iluartox inerterugko iluartox ajortuliar-kunago, ajortuliãngíkunilo, inūsavok inertertíkame, ivdlitdlo tarnit áragtísimásavat.

²²Nãlagkap agssaisa tássane kulangerpãnga, okarfigãngalo: pí-kigit kôrkumut autdlardlutit, tássane okalugfigiumârpavkit. ²³tau-va pikivdlunga kôrkumut autdlarpunga, sunauvfalo Nãlagkap nã-langnarssusia tássanitok, sórdlo kúngme Kíparime takugavko, kínavnigdlo patdlorpunga. ²⁴anerneruvdlo pulavãnga isigkavnik nikuititdlunga; okalugfigãngalo okardlune: autdlarit igdlungne par-naerutdlutit. ²⁵inûp kitornã ûmã, agdlunaussanik pilersorumâr-pãtit táukunínga kilerssordlutit, anivfigísãisavatitdlo. ²⁶uvangalo orkat kilãngnut nipíngatikumârpapa okarne ajulersitdlutit, okãu-tãsaerkuvdlugit kingorna, uterêkatigíngmata. ²⁷kisiáne ilingnut ^{2,2.} ^{33,21 t.} okalúsaguma karnit angmarumârpapa, okarfigísavatitdlo: ima okar-pok Nãlagak nãlagaussok. nãlagkumassok nãlagdle, nãlagkumã-ngitsordle nãlãngíkile, mãssa uterêkatigítput.

kapitalit 4.

Jerúsalãp ungunekarnigssãnut ássersút.

¹inûp kitornã ûmã, karmasigssiamik tigust sãngnut iliv-dlugo, tássungalo ássiliuk ungalûgak Jerúsalãt. ²tungãnutdlo unguississuliorit igpiliordlutit ivssumigdlo kagssoraivdlutit kater-ssanigdlo tungãnut sãgtitsivdlutit kãutãussuarnigdlo tungãnut ili- ^{2 kúng. 25,1.} ssivdlutit kaujatdlagdlugo. ³ilingnutdlo tigust sujatsivingmik sa-viussumik, táuna karmãusavok saviussok ivdlitdlo ungalûgkavdlo akúnivsiñe; kínatdlo tássunga sãgtíssuk ungunekartilerdlugo, iv-dlit ungúsavat, Israflíkut nalunaerkutigssãnik. ⁴inãsautitdlo sã-mingnut, Israflíkut ajortuliner tãssunga ilivdlugit: uvdlut tãssunga inãrsimavfigissatit ajortulinerinut nanertortísautit. ⁵uvangalo ajor-

-tulinerata ukiue uvdlunut amerdlássuseritípáka ilingnut, tássa
 4 Mór. 14,³⁴. uvdlut pingasunik untritigdlit arfinek sisamanigdlo kuligdlit Is-
 -raílíikut ajortulinerinut nanertortísautit. ⁶ tamánalo nāmagsigugko
 ínásautit talerpingnut Jútákut ajortulinerinut nanertortitdlutit uv-
 -dlut sisamanik kuligdlit; táukuníngátaok ukiok nungutdlugit uv-
 -dlormik nalekartítarpara. ⁷ kīnatdlo tatdlitdlo uliguaersimassok
 Jerùsalámut ungunekartumut ságtíkit takordlúgkerssárfigalugulo.
 3,²⁵. ⁸ atalo, agdlunaussanik pilersorumárpavkit igdluanut agssatdlang-
 -navêrsardlutit, uvdlut ungussivigssatit nâtserdlugit. ⁹ tauva ti-
 -gusít kajússiagssanik suaussiagssanigdlo êrtausanigdlo kákuau-
 -ssanigdlo torranigdlo igfiagssanigdlo umftsunik; tamaisalo ataut-
 -simut pôrdlugit útigagssaríkit, uvdlut igdluanut íngavigssavit
 amerdlássusiat nâpertordlugo, uvdlut pingasunik untritigdlit arfinek
 sisamanigdlo kuligdlit nerissagssamautigssangnik; ¹⁰ tássa uvdlor-
 -mut nungutdlugit síkilit mardlungnik kuligdlit okimaekatait neri-
 -ssagssarísavatit, nagdlersfvdlutit nerissartagagssatit. ¹¹ āma imek
 imigssarísavat úgtordlugo, tássa ínip avgornerisa arfernat úgtúti-
 -galugo, tamánátaok imertásavat nagdlersfvdlutit. ¹² āma suau-
 -ssanik sujatanik nerissásautit, issigernáne inuit anainik sujatag-
 -ssangnik. ¹³ Nâlagardlo okarpok: taimaitdlutik Israílíp kinguaisa
 nekigssatik mingungnartut nerísavait akimángitsut akornáne, táu-
 -kunúnga ajagtorumáravkit. ¹⁴ uvangale okarpunga: ata, Nâlagak
 Nâlagak, takuvat, tarniga sule mingugtíngisáinarpok, merdler-
 -nivnit mánalo tikitdlugo kigdulumigdlúnft kfsortup aligtugânig-
 -dlúnft sule neríngilanga, nekimigdlo maujugissamik okúmíssíngi-
 -sáinarpunga. ¹⁵ okarfigângalo: takuvat, ugsigit anainik perku-
 -vavkit inuit anaisa taortigssainik, táukunínga nekigssat úsavat.
 16 okarfigângalo: inûp kitornâ úmâ, takuvat, Jerùsaláme nekig-
 -ssautit pikunaiarumárpáka; nekigssak nerísagát úgtordlugo erka-
 -sugdlutigdlo, imigssardlo imísagát úgtordlugo tataitsagdlutigdlo;
 17 nekigssardlo imigssardlo amigásassut, tataitsakatigtgdlutigdlo
 ajortulinermingne tarúsassut.

kapitalit 5.

nutsane úgtordlugit avgúsagai.

¹ inûp kitornâ úmâ, savingmik tigusft kīnarigsumik, salíssú-
 -mik; tiguvdlogo nutsatitdlo umisitdlo táussumínga salíkit, úgtú-
 -tinigdlo tigusivdlutit avgúkit. ² avgornerisa pingajue ingnermut

ikitísavatit ungalûgkap kerkane, ungussauvfa kímûgpat; āma av-
 -gornerisa pingajue tigúsavatit panardlugit avatāne; āma avgor-^{12.}
 -nerisa pingajue anorimut terkartísavatit, uvangalo kingornisigut
 pana amujumârpara. ³kisiāne ilāngue ikigtúnguit tiguvdlugit uli-
 -gússavit nūinut xilerúkit. ⁴āma táukua ilāngue tiguvdlugit ing-
 -nermut igíkit ingnermut ikivkartitdlugit; tássānga ingnex nauli-
 -savok Israflíkúnut tamanut. ⁵ima okarpok Nālagak nāla-
 -gaussok: tamāssa Jerûsalât akimāngitsut akornānut ilissara nu-^{úp. 1,1.}
 -nanik avatikārdlugo. ⁶kisiāne erkartūssisigerkussāka mumisípait
 ajokersûtinut iluaitusunut akimāngitsunit angnermik; ilerkorerku-
 -ssākalo mumisípait nunanit avatimingnītunit angnermik; erkar-
 -tūssisigerkussāka asigínaramíkik ilerkorerkussavkut ingerdlaju-
 -manatik. ⁷tamána pivdlugo ima okarpok Nālagak nālagaussok:
 pivdlingāravse akimāngitsunit avativsínītunit angnermik, ilerkorer-^{16,47.}
 -kussavkut ingerdlāngínavse, erkartūssisigerkussākalo ilerkoríngi-
 -navsigik, akimāngitsutdlūnīt avativsínītut erkartūssisigissait iler-
 -koríngínavsigik, ⁸tamána pivdlugo ima okarpok Nālagak nāla-
 -gaussok: uvanga sâtdlarumârpavkit; ilingne erkartūssiumârpunga
 akimāngitsut issigititdlugit. ⁹pitdlarumârpavkitdlo sujornagut pit-
 -dlautigíngisáinagkavnik kingornagutdlo pitdlautigísāngisavnik mau-
 -jungnartuliatit tamaisa pivdlugit. ¹⁰tāssa ilingne angajorkaisa
 kitornatik nerisavait, kitornaisalo angajorkātik nerisavait; erkar-^{úp. 4,10.}
 -tūssiumârpungalo ilingne amiākutit tamaisa terkartitdlugit ano-
 -rinut tamanut. ¹¹tamána pivdlugo, ilumut ūmagama, okarpok
 Nālagak nālagaussok: ivdlernartûtiga mingugtíkagko maujungnar-
 -tûtīngnik narrujūminartûtīngnigdlo tamalānik, ilumut tāssa alaru-
 -mârpavkit; issíka nākingnisāngitdlat, kajagssūssísāngilangalo. ¹²av-^{2.}
 -gornivit pingajue tokorarníkut tokúsáput, perdlerdlutigdlo nungú-
 -sáput ilingne; āma avgornivit pingajue panamit ordlúsáput ava-
 -tingne, āma avgornivit pingajue anorinut tamanut terkartísavāka,
 kingornisigutdlo pana amujumârpara. ¹³níngangnera nāmagtísavok,
 kamangneralo táukunane unigtíkumârpâra tugdlûtđlungalo; misi-^{16,42.}
 -gísáputdlo uvanga Nālagak okalugsimassunga ilungersornivne, ka-
 -mangnera táukunúnga nāmagsileruvko. ¹⁴nungunikúngorumâr-
 -pavkit inúkutigissagssāngordlutitdlo akimāngitsune tamane ava-
 -tingnītune sarssugtut tamaisa issigititdlugit. ¹⁵inúkutigalutitdlo
 mitautigalutitdlo anusingorsautigalutitdlo uitsatigísavātīt akimā-^{Jer. 29,18.}
 -ngitsut avatingnītut, ilingne erkartūssileruma níngangnermik ka-
 -mangnermigdlo kamangneruvdlo torarnerinik, — uvanga Nālagak

taima okarpunga, — ¹⁶kângnerup karssue ajokissut táukunúnga aut-
-dlartileruvkit aserûtít, ilivse aserorkuvdluse autdlartileruvkit,
kângnerdlo ilivsinut sualugtíkuvko, nekigssautisilo píkunaiaruvkit.
¹⁷kângnek ùmassutdlo ajortut ilivsinut autdlartikumârpâka, kitor-
-naerutisavâse táukua; tokorarnerdlo augdlo ilingne angalásáput,
^{14,21.}panalo ilingnut nagdliutikumârpâra: uvanga Nâlagak taima o-
-karpunga.

kapitalit 6.

Israïlip nunâ Gûtílipugsiortuerutísassok.

¹Nâlagkap okausia uvavnut pivok, okardlune: ²inûp kitornâ
ùmâ, kînat sâgtíssuk Israïlip kâkainut takordlûgkerssârfigalugitdlo
^{36,1-16.}³okardlutit: Israïlip kâkai ukorsê, Nâlagkap nâlagaussoq okausia
tusarsiuk. ima okarpok Nâlagak nâlagaussoq kâkanut kâkângua-
-nutdlo kûngnutdlo kôrkunutdlo: ata, pana ilivsinut nagdliutíku-
-mârpâra kingigtúngualiasse asiutitdlugit; ⁴tunissivisilo kimagáu-
-sáput, sekinnermutdlo nápartitase navdlúsáput, tokutartasilo or-
-dlutíkumârpâka Gûtíliarujvse sâne. ⁵Israïlip kinguaisa timait
Gûtíliarujuisa sânut iliumârpâka, saunisilo siaruartisavâka tunissi-
-vivse avatainut. ⁶najugkavsíne tamane ungalûgkat piunêrusáput,
kingigtúnguitdlo kimagâusáput; tunissivise piunêrutdlugit kima-
-gautisangmatigik, Gûtíliarujuse navdlordlugit soraersitdlugitdlo
sekinnermutdlo nápartitase kivdlordlugit suliasilo aserorterdlugit.
⁷tokutatdlo akúnivsíne ordlorarsimásáput, misigísausilo uvanga
^{5,3.}tássaussunga Nâlagak. ⁸kisiáne ilavsinik amiákugssakartíkumâr-
-pavse, panamit aniguissokásagavse akimángitsut akornáne, nunanut
siámarsimaleruvse. ⁹táukua aniguissortavse erkailerumârpânga a-
-kimángitsut akornáne autdlarússauvfingmingne, ùmatait uverssai-
-gajugtut uvavnit nigorsimassut issaitdlo uverssaigajugtut Gûtíli-
-rujuinut issigisimassut kârsimaguvkit; ingmingnigdlo maujugiu-
-mârpâput ajorssusertik maujungnartuliamíkut tamatigut atugartik
pivdlugo; ¹⁰misigísáputdlo uvanga tássaussunga Nâlagak, asulinak
okalúngitsunga perdlungmik tamatumínga piunavdlugit.
¹¹ima okarpok Nâlagak nâlagaussoq: agssatit erssártákit,
isigkangnik túkarit, okardlutitdlo: erkanak, Israïlikut ajorssusiata
maujungnartue tamaisa pivdlugit; ordlorásáput panamit kângner-
-mitdlo tokorarnermitdlo. ¹²ungasigsoq tokorarníkut tokúsavok,
kanigtok panamit ordlúsavok, amiákússok torkortok perdlúsavok;

kamangneralo táukunúnga nāmagsísavara. ¹³misigísausilo uvanga tássaussunga Nálagak, tokutartait Gútiliarujuisa akornánflerpata tunissivísa avataine. kákanguane kingigtune tamane kákatdlo kâr-piaine tamane orpítldo pilutartút tamarmik ataine orpítldo má-ngertússat torssusút tamarmik ataine, Gútiliarujungmingnut ti-pigigsautigdlfvfigissartagkamingne. ¹⁴agssákalo isagtíkumârpáka táukunúnga nuna inuilāngordlugo suerutdlugulo Dívdlâp puilassuit-suanit angnermik, najugaine tamane; misigísáputdlo uvanga tá-ssaussunga Nálagak.

kapitalit 7.

naggatigssak kanigdlissok.

¹Nálagkap okausia uvavnut pivok, okardlune: ²inûp kitornâ ûmâ, ima okarpok Nálagak nálagaussok Isralip nunâ pivdlugo: naggat; naggatigssak kagdlilerpok nunap tungainut sisamanut. ³naggatigssat tamássa; níngangnera ilingnut autdlartísavara, erkar-tûsavavkitdlo avkutigissatit atuardlugit, narrujûminartuliangnigdlo tamanik ilissivfigísavavkit. ⁴issimalo nâkigísangilâtit, kajagssûssi-sángilangalo; kisiáne avkutigissangnik ilissivfigísavavkit, narrujû-minartuliavitdlo najúsavâtit, misigísausilo uvanga tássaussunga Nálagak. ⁵ima okarpok Nálagak nálagaussok: perdluk, perdluk atausek tamássa kagdlilerpok. ⁶naggatigssak kagdlilerpok, kagdlilerpok naggatigssak, ilingnut naggatigssiúpok, tamássa kagdlilerpok. ⁷kaujatlâutop pilerpâtit, nunap inua ûmâ; nagdliúpok, uvdlok ilimatsagfigssak kanigpok; kákane nuánârpaluk nâme. ⁸kilānguamik kamangnera ilingnut kuerásavara, níngangneralo ilingnut nāmagsísavara, erkartûsavavkitdlo avkutigissatit atuardlugit, narrujûminartuliangnigdlo tamanik ilissivfigísavavkit. ⁹issimalo nâkigísangilâtit, kajagssûssi-sángilangalo; kisiáne avkutigissangnik ilissivfigísavavkit, narrujûminartuliavitdlo najúsavâtit, misigísausilo uvanga Nálagak patigkivse. ¹⁰ata uvdlok, ata kagdlilersok, kaujatlâutok nuivok, unataut ersserpok, makitanek kangekalerpok. ¹¹iluaitisuliornerit pilerput iluáinernut unatautigssat; nâme táuko, nâme inugpagssuit, nâme perpalugtut, nâme kápialassut. ¹²nagdliúpok, uvdlok kanigdlivok; pisiniartok nuánâsángilak, tuniniaissok ugguásángilak, katsungáinerup inugpagssuit táuko tamaisa nalautilermagit; ¹³tuniniaissuvdlo tunissane kingumut písángilâ,

Jer. 16,4. 5.

inûssut akornáne inûgaluarunigdlûnt sule. mássa takordlûgkap inugpagssuit táuko tamaisa pivai utísananilo; ajortulinermine inû-ssutsiminik píssagtitsissokásángilax. ¹⁴ suvdluartaússuarmik kar-dlortarsínardlit upalungaersardlutigdlo; sorssungnermut autdlar-tokásángilax, katsungáinerma nalautilermagit inugpagssuit táuko tamaisa.. ¹⁵ silatânîpok pana, iluanîput tokorarnerdlo kângnerdlo; narssartânîtut panamit tokúsáput, ungalûgkamîtit tokorarneruvdlo kângneruvdlo nungúsavait. ¹⁶ aniguissortaitdlo aniguissimagaluar-dlutik kákane taimáisáput sórdlo kôrkune tuínguit, tamarmik nigsálârtut, nungutdlutik ajortulinerdik pivdlugo. ¹⁷ agssait tamarmik nákángásáput, sêrkutdlo tamarmik imerpatdlagdlutik angalá-sáput. ¹⁸ pûgssianik atissísáput, ánilârnermigdlo matôrsimásáput; kfnait tamarmik igtúsáput, niakue tamarmik nujaersimásáput.

Jer. 48,³⁷. Is. 2,³⁰ t. ¹⁹ silviutitik igdlut akornánut igísavait, kûltiutitigdlo sorujûtisavait; silviutaisalo kûltiutaisalo píssaritsailinex sapísavait Nâlagkap arrangerata uvdluane; tarnimingnut kârsitdlautigísángilait, erdlaving-mingnutdlo imaxautigísángilait, ajortuliautisik nâgkiússutigigamíkik. ²⁰ pínekutiliaralugit makitanermut atoripait, narrujûmî-nartuliaralugitdlo maujungnartuliaralugitdlo inûssaliarait; tamána pivdlugo táukunúnga sorujugítisaváka, ²¹ takornartanutdlo tigutí-kumârpáka ujjârkuvdlugit iluaitsunutdlo nunamîtunut paggatiger-kuvdlugit nalingínauterkuvdlugitdlo. ²² kfnaralo tunutísavara táukunúnga, issertugara nalingínauterkuvdlugo; ujjajissut patdlisavât nalingínautitdlugo. ²³ kalivniliorit, nuna ulivkârmát auerkussí-ssutigssanik, ungalûgardlo iluaitsuliornerdik. ²⁴ akimángitsut ajor-nerssait aggersíkumârpáka, igdlue táukua pigilísavait; soraersíkumârpáralo píssaussut makitássusiat, ivdlernartûtaitdlo nalingínángúsáput. ²⁵ piunêrúnigssak kagdlilerpok; erkigsivigssarsiorumârpút angilugtordlutigdlo. ²⁶ aserornek aserornerup malísavá, kalerrínek kalerrínerup malísavá; pruvftinit tauva takordlûgkamik tusarniarumârpút, kisiáne palasit ajokersûtaersersimásáput, utorkaitdlo sujúnêrsûtigssaerutdlutik. ²⁷ kúnge isumanerdlúsavok, sú-julerssortât ánilârnermik atissisimásavok, nunavdlo inuisa agssait úlísáput. avkutigissait atuardlugit písaváka, erkartússisigissaitdlo atuardlugit erkartúsaváka, misigísáputdlo uvanga tássaussunga Nâlagak.

kapitalit 8.

Hisikiale takordlûgakartok nâlagfingmik mingugtitsissunik.

¹ pivordlo ukiut arfernâne káumatit arfernata uvdluisa tat-dlimâne, uvanga igdluvne igsiassunga, Jûtáku²dlo utorkaunertait ^{1,2} sâvne igsiassut; tássane Nâlagkap nâlagaussup agssaisa tugfigānga. ² takungnigpungalo, sunauvfalo sunalusôk, sôrdlo ingnek issigigáine, kerkata er³ssíneranit ámut ingnerínaussok, kerkanitdlo kúmut sôrdlo káumarig^{1,27}sok issigigáine, sôrdlo kangnúsarigsup kivdlaringnera. ³ isagtípálo agssagtut ássekartok nutsavkutdlo tigu³vdlunga, tauvalo anernerup kangátáupānga nunavdlo kilauvdlo akornánut, Jerûsa-lâmutdlo pisípānga Gûtimit takordlôrníkut isâvfiup iliordliup avunga sangmissup pānut, ilungersornartup ássingata ilungersor-titsissup inānut; ⁴ sunauvfalo tássanítok Israflip Gûtiata nâlang-narssusia, sôrdlo er⁵ssínera kôrkume takugavko. ⁵ okarfigāngalo: ^{3,28} inûp kitornâ úmâ, ata, issitit árdlortísagitit avangnamut; issíka tauva árdlortípāka avangnamut, sunauvfalo tunissivingmut isâvfiup avangnâne ítok ilungersornartup ássinga táuna, tássane iseriâne. ⁶ okarfigāngalo: inûp kitornâ úmâ, issigaigit ukua suliait, narrujû-minartorssuit Israflíkut tássane suliarissait, ivdlernartûtivnit nigortitdlunga? kisiâne narrujûminartorssuarnik takorkigkatdlâ-sautit. ⁷ pisípāngalo silardliup pānut, takungnigpungalo, sunauvfalo karmâne angmanek. ⁸ okarfigāngalo: inûp kitornâ úmâ, ata, karmak putorkutísagit. putorkúkavkulo karmak, sunauvfa pāk tássanítok. ⁹ okarfigāngalo: iserdlutit takujartúkit narrujûminartut ajortut tássane suliarissait. ¹⁰ iserpunga tauva takungnigdlungalo, sunauvfalo tássanítut paormortutdlo nerssutitdlo nalingínait ássingema¹¹jungnartut Israflíkutdlo Gûtiliarujue nalingínait karmâne ássilimassut tamât kaujatdlagdlugo. ¹¹ sâgdlugitdlo kekarput angutit arfinek mardlungnik kuligdlit Israflíkut utorkaunertaisa ilait, Já-sánialo Savfanip ernera akornâne kekarpok; nungutdlutigdlo pujórtitsivisik tigungiar¹²pait, pujórutaisalo pujuata tivka kangátarpok. ¹² okarfigāngalo: issigaigit, inûp kitornâ úmâ, Israflíkut utorkaunertait kanok iliortut târtume, nungutdlutik inimingne ássilingme? mássa okarput: Nâlagkap issigíngilátigut, Nâlagkap nuna kimagpâ. ¹³ okarfigāngalo: narrujûminartorssuarnik takorkigkat-dlâsautit suliarissainik. ¹⁴ pisípāngalo Nâlagkap igdluanut isâvfiup avunga sangmissup pānut, sunauvfalo arnat igsiassut Tâmûsimut kiassut. ¹⁵ okarfigāngalo: issigaigit, inûp kitornâ úmâ? narrujû-

Is. 29,15.

-minartunik takorkigkatdlásautit ukua angerkinginik. ¹⁶ pisípâ-
-ngalo Nâlagkap igdluata silardlianut ilordlermut, sunauvfalo Nâ-
-lagkap nâlagfiutâta pâne pârdliuvdlo tunissiviuvdlo akornâne iput
angutit mardlungnik kuligdlit tatdlimatdlo migssigissait, Nâlagkap
nâlagfiutâ tunutdlugo pavunga sâgtut, sexinek patdlorfigigât pa-
-vunga sâgdlutik. ¹⁷ okarfigângalo: issigaigit, inûp kitornâ ûmâ?
Jûtâkut nâmagínginerpait narrujûminartuliatik máko tássane su-
-liarissatik? mássa nuna iluaitsuliornermik tamákerpât narrut-
-sagterkigsáinardlungalo; takuvatit, níngáunekarnigssartik kissug-
-torpât. ¹⁸ tássa kamangnermik písaváka; issíka nâkingnísangit-
-dlat, kajagssüssísángilangalo; niperssuarmik tordlulagaluarpata
Is. 1,16. tusâtitdlunga, tusásángiláka.

kapitalit 9.

tokoraissugssat arfinigdlit nalunaerkutsersuissumik ilagdlit.

¹ tordlorpordlo niperssuarmik tusâtitdlunga, okardlune: nag-
-dliutisiuk ungalûgkap takusarnekarfigssâ; nungutdluse piunêru-
-titsíssutise tigumiarsigik. ² âritdlo, angutit arfinigdlit aggerput
isâvfiup kutdliup avunga sangmissup avkutâgut, tamarmigdlo se-
-kumitsímik tigumiakarput. kisiâne atausek ilagât merkuluit-
-sumik kakortumik ánorâlik, agdlagtup pôkâtânik kiterúmiulik.
iserputdlo tunissiviup kangnúsaussup saniane unigdlutik. ³ Is-
-raílíp Gútiata nálangnarssusia tauva kangátarpok kêrupiup ku-
-langigkame kulânit igdlup avdloriussânut nûgdlune; tordlorpâlo
ivna merkuluitsumik kakortumik ánorâlik, agdlagtup pôkâtânik
kiterúmiulik; ⁴ Nâlagkavdlo okarfigâ: ungalûgak angalavfigûk, una
sark. 7,8. Jerûsalât, sâningassulingmigdlo kauisigut nalunaerkutsersúkit inuit
aliasugdlutik erdlókissut narrujûminartut tássane suliarissaussut
tamaisa pivdlugit. ⁵ ivkulo okarfigai tusâtitdlunga: ungalûgak
ingerdlavigisiuk una maligdlugo, anaulerivdlusilo; issise nâkingní-
-sángitdlat, kajagssüssísángilasilo, ⁶ utorkait, nukagpíssat, niviar-
-siat, merdlertut, arnat, tamaisa tokúsíigik piunêrutdlugit, kisiâne
sark. 9,4. inuk nalingínax sâningassulingmik táussumínga agdlangnilik agtú-
-sángilarse; ivdlernartûtigalo perkârfigisiuk. tauva perkârpait utór-
-kait táuko igdlup sânitut. ⁷ okarfigailo: igdlo mingugtisiuk, silardlé
tokutanik ulivkârdlugit; anigitse. aníput tauva anaulerivdlutik unga-
-lûgkame. ⁸ anaulererêrmatalo uvanga amiákúvunga. tauva kînavnik
patdlorpunga nivdliavdlungalo okardlunga: ata, Nâlagax Nâlagax, Is-

-raflimit amiákússut tamaisa aserúsavigit, kamangnerit Jerúsa-
-lâmut kueraleragko? ⁹okarfigângalo: Israillikut Jútákutdlo ajor-
-tuliornerat angivatdlâkaok; nuna ulivkârpok auerkussissutigssa-
-nik, ungalûgardlo mumisitsinernik; mássa okarput: Nâlagkap
nuna kimagpâ, Nâlagak issigíngilax. ¹⁰tássa issíka nâkingnísá-
-ngitdlat, kajagssüssísángilangalo, kisiáne ingerdlavigissait niakui-
-nut ilisavâka. ¹¹atalo, angut táuna merkuluaitsumik kakor-
-tumik ánorâlik agdlagtup pókátânik kiterúmiulik navsueriartorpok
okardlune: taimailiorpunga, sôrdlo inákingma. ^{8,12.}

kapitalit 10.

nalunaerkutsersuissup Jerúsalât aumanik ikumassunik siaruarterfigísagâ.

¹takungnigpungalo, sunauvfalo isuísimassume kêruptt nia-
-kuisa kulânitume sôrdlo ujarak atdlarniussak, issigalugo sôrdlo ^{1,26.}
igsiavfik kilâlik issigigâine kulânîtox. ²okarfigâlo angut táuna
merkuluaitsumik kakortumik ánorâlik okardlune: iserit agssakâssut
akornánut kêrupiup atânut, itúmatitdlo ulivkârdlugit aumanik iku-
-massunik tigustt kêrupît akornánit, ungalûgkamutdlo siaruartíkit. ^{1,18.}
iserpordlo issigititdlunga. ³kêrupîtdle unigput igdlup saniane
talerpiup tungâne, angut táuna isermat, nuiavdlo silardlex ilordlex
tamâkerpâ. ⁴Nâlagkavdlo nâlangnarssusia kangátarpok kêrupiup
kulânit igdlup avdloriussânut nûgdlune, igdluvdlo ilua nuiap ta-
-mâkerpâ, silardlerdlo tamarme akisugpok Nâlagkap nâlangnar-
-ssusianit. ⁵kêrupîtdlo suluisa nipât tusarssauvok silardlerme
avatdlerme, sôrdlo Gûtíp ajugakángitsup nipâ okalugkângame.
⁶pivordlo angut táuna merkuluaitsumik kakortumik ánorâlik inang-
-mago okarfigalugo: ingnermik tigustt agssakâssut akornánit kê-
-rupît akornánit, iserpok tauva agssakâssup saniane unigdlune.
⁷kêrupigdlo isagtorpok kêrupît akornánit ingnermut kêrupît akor-
-nánitumut, ilânigdlo tigusivdlune angúmut táussumúnga merku-
-luaitsumik kakortumik ánorâlingmut túniúpâ itumainut; táussuma
tiguvâ anivdlunilo. ⁸kêrupingnilo takugssáuput inûp agssaisut
ássekartut suluisa atâne. ⁹takungnigpungalo, sunauvfalo agssa-
-kâssut sisamat kêrupingnîtit, nungutdlugit kêrupingme atautsime
agssakâssok atausek; agssakâssutdlo issigalugit sôrdlo Tarsisip ^{1,16 tt.}
ujarâta akisungnera. ¹⁰issigalugitdlo táukua sisamat táutuut atau-
-siuvok, sôrdlo agssakâssok agssakâssup kerkane. ¹¹ingerdlagâ-
-ngamik sangmissamingnut sisamanut ingerdlassarput, angaláputdlo

tastamantitokas.

sangussarnatik; niarkumik sangmivé ornigdlugit angaláput sangu-
 -ssarnatik. ¹²timátdlo ilüngarme tunuilo agssaitdlo suluilo agssa-
 -kássutdlo kaujatdldugit issinik tamákarsimáput táuko agssaká-
 -ssue sisamat. ¹³tusávaralo agssakássunut tordlortokartok: ag-
 -ssakâgitse. ¹⁴tamarmik sisamanik kfnakarput: sujugdlex kërupiup
 kfnâ, áipâ inûp kfnâ, pingajuat liuvip kfnâ, sisamât nagtoragdlup
^{1,10.} kfnâ. ¹⁵kërupftdlo kangátarput. tamássa ûmassok táuna kúngme
 Kîparime takussara. ¹⁶kërupft ingerdlagângata, agssakássútaok
 ingerdlassarput sanfsigut; kërupft sulutik siârângatigik nunamit
 kangátardlutik, agssakássútaok sangúngitdlat sanfnit. ¹⁷unigkâ-
 -ngata, táukútaok unigtaraut, kangátarângatalo, táukútaok kangá-
 -tararaut ilagalugit, anernex ûmássutaussok táukunaningmat. ¹⁸Nâ-
 -lagkap nálangnarssusia tauva igdlup avdloriussâta kulânit anivox
^{4.} kërupft kulâne unigdlune. ¹⁹kërupftdlo sulutik siârpait, issigitit-
 -dlunga nunamit kangátardlutik anigamik, agssakássutdlo ilagait:
 unigputdlo Nâlagkap igdluanut isâvfiup sagdliup pâne, Israflivdlo
 Gûtiata nálangnarssusiata kulangerpai. ²⁰tamássa ûmassok táuna
 kúngme Kîparime takussara Israflip Gûtiata atâne, malugâkalo
 kërupiussut. ²¹tamarmik sisamanik kfnakardlutik sisamanik sulo-
 -karput, suluisalo atâne íput sórdlo inûp agssai. ²²kfnait issiga-
 -lugit kînat táukûput kúngme Kîparime takussâka, táutuilo píssu-
 -silo. ingerdlavingmingnut ingerdlassarput sujumuínak.

kapitalit 11.

perdlungmik iluarsivigssamigdlo. takordlûgâ tamána áungartok.

¹uvangalo anernerup kangátáupânga, pisípângalo Nâlagkap
 igdluanut isâvfiingmut sagdlermut pavunga sangmissumut, sunauv-
 -falo isâvfiup pânîput angutit mardlungnik kuligdlit tatdlimatdlo;
 akornânîlo takuvâka Jâsânia Atsôrip ernera Pilâtialo Binaiap er-
 -nera, inuit nálagarssue. ²okarfigângalo: inûp kitornâ ûmâ, tá-
 -ssa-uko angutit ajortuliagssanik erkarsartut isumaliûtinigdlo ajor-
 -tunik isumaliortut ungalûgkame matumane, ³okartut: pigatdlá-
 -ngilak, igdluliorsínarta; igauvok mána, uvagutdlo úvigátigut. ⁴ta-
 -mána pivdlugo takordlûgkerssârfigíkit; takordlûgkerssârit, inûp
 kitornâ ûmâ. ⁵Nâlagkavdlo anernerata tugfigânga, okarfigângalo:
 okarit: ima okarpok Nâlagax: taima okalugsimavuse, ilivse Israfl-
 -líkut, anernivsnit kagfartut ilisimavduarpâka. ⁶tokutase amer-
 9,9. -dlanârpase ungalûgkame matumane, igdluisa akorne tokutanik

ulivkârpase. ⁷ tamána pivdlugo Nâlagak nâlagaussox ima okarpok: tokutase iluanut ilissase ûvigisavai igap táussuma, ilivsile tássánga anisínexásause. ⁸ pana sujôragârse, mássalo pana ilivsinut nag-dliutikumârpâpara, okarpok Nâlagak nâlagaussox. ⁹ tássángalo anisikumârpavse takornartat agssainut túniutdluse; erkartüssiumârpungalo ilivsíne. ¹⁰ panamit ordlúsause; erkartükumârpavse Israflip kigdlingane, misigísausilo uvanga tássaussunga Nâlagak. ¹¹ igarísángilarse mána, ûvigísángilásilo táussuma, kisiáne Israflip kigdlingane erkartükumârpavse, ¹² misigísausilo uvanga tássaussunga Nâlagak; mássa ilerkorerkussavkut ingerdlángilase, erkartüssisigerkussákalo ilerkoríngilase, kisiáne akimángitsut avativsínitut erkartüssisigissait ilerkorâse. ¹³ taimalo takordlûgkerssârtitdlunga Pilátia Binaiap ernera tokuvok. tauva kînavnik patdlorpunga, 1. niperssuarmigdlo nivdliavdlunga okarpunga: ata, Nâlagak Nâlagak, Israflip amiákue tamákerdluínásavigit? ¹⁴ tauva Nâlagkap okausia uvavnut pivok, okardlune: ¹⁵ inûp kitornâ ûmâ, katángutitit pivait, katángutitit erkardlisitdlo Israflíkkutdlo tamaisa pivdlugit uko Jerûsalâmítut okartarput: Nâlagak nigorsiuk, uvagut nunamik matumínga tunivâtigut pigerkuvdlugo. ¹⁶ tamána pivdlugo okarit: ima okarpok Nâlagak nâlagaussox: nigortíkavkit akimángitsunut pisitdlugit, nunanutdlo siámartíkavkit, tássa ivdlernartûtigitsiásangmánga nunane tikisamingne. ¹⁷ tamána pivdlugo okarit: ima okarpok Nâlagak nâlagaussox: inuiakatigíngnit katerssorumârpavse atautsimutdlo píssutdluse nunanit siámarnfigissavsínit, Israflivdlo nunânik tuniumârpavse. ¹⁸ tássunga písáput, maujungnartutdlo narrujûminartutdlo tamaisa tássánga písavait. ¹⁹ tuniumârpákalo ûmámik atausiussumik, anernerdlo nutâk ilivsinut túniúkumârpâpara, ûmat ujaraussok uvíngnánit pêrdlugo ûmámigdlo uviniussumik tunivdlugit; ²⁰ imáitox pivdlugo: ilerkorerkussavkut ingerdlásangmata, erkartüssisigerkussákalo maleruásangmatigik ilerkorralugitdlo. inugtariumârpákalo, táukualo Gûtigísavānga. ²¹ kisiáne ingerdlassut maujungnartûtímik narrujûminartûtímigdlo ûmatait ûmatímíkkut maligdlugit, táuko niakuinut ilissivfigiumârpáka avkutigissainik, okarpok Nâlagak nâlagaussox. ²² tauva kêrupít sulutik siârpait agssakássut ilagalugit, Israflivdlo Gûtiata nâlangnarssusiata kulangerpai. ²³ Nâlagkavdlo nâlangnarssusia kangátarpok ungalûgkamit kâkame ungalûgkap kangiliane unigdlune. ²⁴ uvangale anernerup kangátáupānga, Kaltfarit nunānut pisitdlunga autdlarússau-

Jer. 32, 29.

-ssunut, takordlõrnõkut Gûtíp anerneragut; takordlûgardlo tamána takussara kúmut áungaivara. ²⁵tauva autdlarússaussunut okauti-gãka tamaisa Nâlagkap takordlûisitdlunga okauserissai.

kapitalit 12.

autdlártutut ilíassok. takordlõrnerit mutdlússáusángitsut.

¹Nâlagkap okausia uvavnut pivok, okardlune: ²inûp kitornâ úmâ, uterêkatigít akornáne najugakarputit; táuko issekarput issi-
 Is. 6,9 t. -gissarkuvdlugit, issigíngitdlatdle; siutekarput tusássarkuvdlugit, tu-sãngitdlatdle; uterêkatigígkamik. ³tamána pivdlugo, inûp kitornâ úmâ, autdlártut pekutainik upalungaersaigit autdlárdlutitdlo uvdlû-titdlugo issigititdlugitdlo; issigititdlugit najugkangnit autdlãsaunit najugagssamut avdlamut, misigiumársoralugit uterêkatigígkamik. ⁴pekutititdlo anísavatit autdlártut pekutaisut uvdlûtítitdlugo issigítitdlugitdlo, únúkutdlo autdlãsaunit issigititdlugit, sõrdlo autdlártut autdlartartut. ⁵issigititdlugit karmak putúsavat tássúnalo anitsiv-dlutit; ⁶issigititdlugit erssúsautit anitsivdlutitdlo târsilerpat; kînat matúsavat nuna issigerkunago, Israîlikúnut tupingnartûtígitikavkit. ⁷taimailiorpungalo, sõrdlo inákânga, uvdlûtítitdlugo pekutíka anípaka autdlártut pekutaisut, únúkutdlo karmak putuvara agssavnik, târ-silermatdlo erssugdlunga anitsivunga issigititdlugit. ⁸uvdlã-kutdlo Nâlagkap okausia uvavnut pivok, okardlune: ⁹inûp kitornâ úmâ, Israîlikut táukua uterêkatigít aperíngínerpãtit sulissutit? ¹⁰okarfigíkit: ima okarpok Nâlagak nâlagausok: Jerúsalamíut su-julerssortãnut nanertuissugssak tamássa, Israîlikúnutdlo tamanut tássanítunut. ¹¹okarit: ilivsinut tupingnartûtãuvunga, sõrdlo uvanga iliortunga, taima iliorfigínekarumãrput, autdlárdlutigdlo autdlarú-ssauvdlutigdlo autdlásáput. ¹²sujulerssortãt erssugdlune anitsiu-mãrpok târsilersúkut; karmak putúsavãt tássúnalo anitsivdlutik; kîne matúsavã issiminik nuna issigerkunago. ¹³kagssutigalo táu-ssumúnga isuíkumãrpara nigavnik nigãrtordlugo; Bãpalimutdlo pi-síkumãrpara Kaltfarit nunãnut, nauk takúsángíkã tamána; tássanilo
 Jer. 52,11. tokúsavok. ¹⁴ilussissailo tamaisa ikiortailo siagtítailo tamaisa ter-kartísavãka anorinut tamanut, kingornisigutdlo pana amujumãrpara. ¹⁵tauva misigísáput uvanga tássaussunga Nâlagak, akimángitsut akornãnut siãmartíkuvkit, nunanutdlo siaruarteruvkit. ¹⁶kisiãne ila-ralãngue sivnerutíkumãrpãka panamit kãngnermitdlo tokorarner-6,8. -mitdlo, táukua akimángitsunut tikisamingnut okalugtuarísavãit iv-

-kua narrujūminartuliornere tamaisa, misigísaputdlo uvanga tássau-
-ssunga Nálagak.

¹⁷Nálagakp okausia uvavnut pivok, okardlune: ¹⁸inûp kitornâ
ûmâ, nekigsssat nerísavat ûligdlutit, imigssatdlo imísavat sajug-
-dlutit erkasugdlutitdlo. ¹⁹nunavdlo inue okarfigíkit: ima okarpok
Nálagak nálagaussok Jerûsalâp inuinut Israîlip nunâ pivdlugo:
nekigssartik nerísavât erkasugdlutik, imigssartigdlo imísavât tatait-
-sagdlutik, nuna pêrutísangmat pekutiminik tamanik, inuisa tamarmik ^{4,18 t.}
iluaitisuliornerat pivdlugo. ²⁰ungalûgkat inokartut piunêrutísaput,
nunalo kimagáusavok; misigísausilo uvanga tássaussunga Nálagak.

²¹Nálagakp okausia uvavnut pivok, okardlune: ²²inûp kitornâ
ûmâ, suna-una ússatigekaisiuk Israîlip nunâ pivdlugo, okartaravse:
uvdlut sivitsorput, takordlûgkat tamarmik támarput? ²³tamána ^{2 Pitr. 3,3. 4.}
pivdlugo okarfigíkit: ima okarpok Nálagak nálagaussok: ússat ta-
-mána soraersikumârpara, kingorna Israîlíkúne ússatiginekásaersit-
-dlugo. imale okarfigíkit: uvdlut kanigdlíput, takordlûgkatdlo o-
-kautigissat tamarmik. ²⁴kingorna Israîlíkúne piúngitsunik takor-
-dlûissokásangingmat piutsersumigdlo erkuiniartokásanane. ²⁵mássa
Nálagaussunga okausera okauserâra, taimailísavordlo mutdlússáu- ^{4 Mór. 23,19.}
-sanane kingorna; ilivse uterêkatigt inûtitdluse okausek okause-
-ralugulo nâmagísavara, okarpok Nálagak nálagaussok.

²⁶Nálagakp okausia uvavnut pivok, okardlune: ²⁷inûp kitornâ
ûmâ, ata, Israîlíkut okartarput: ûma takordlûgâ nagdliúnaviarat-
-dlángilak, uvdlut ungasigsut takordlûgkerssârutigai. ²⁸tamána piv-
-dlugo okarfigíkit: ima okarpok Nálagak nálagaussok: okautsíka
tamarmik mutdlússáusángitdlat kingorna; okausek okauserissara
taimailísavok, okarpok Nálagak nálagaussok.

kapitalit 13.

pruvfítinut sagdlussunut.

¹Nálagakp okausia uvavnut pivok, okardlune: ²inûp kitornâ
ûmâ, takordlûgkerssârfigíkit Israîlip pruvfíttertai táuko takordlûg-
-kerssârtartut; isumamingnik takordlûgkerssârtut okarfigíkit: Nâ- ^{Jer. 23,9 tt.}
-lagkap okausia tusarsiuk. ³ima okarpok Nálagak nálagaussok:
erkanak pruvfítterujuit, anernermingnik nâlâinartut takussakarna-
-tik. ⁴Israîle-â, pruvfítteravit teriangniat inuerúnernîtut ássigait. ^{erín. a. 2,16.}
⁵aitsanganernnut piartúngilase, Israîlíkutdlo ungalulíngilase Nálagak ^{tugs. 106,23.}
uvdluane sorssungnerme kekásavdluse. ⁶piúngitsunik takordlûíput,

erkuiniarputdlo sagdluvdlutik; okararaut: Nâlagak okarpok; nauk Nâlagkap autdlartingikâtik; okausertigdlo erkükumârnerartarpât. ⁷taimáingila? takordlórnermik piúngitsunik takordlúingínerpise? erkuiniarnernik sagdlunernik okángínerpise, okartaravse: Nâlagak okarpok? mássa okángitsunga. ⁸tamána pivdlugo Nâlagak nâlagaussox ima okarpok: piúngitsunik okalugkavse, sagdlunernigdlo takordlúissaravse, tamána pivdlugo sâtdlarumârpavse, okarpok Nâlagak nâlagaussox; ⁹agssákalo tugtísímásáput pruvftinut piúngitsunik takordlúissunut, sagdluvdlutik erkuiniartunut; inugtama a-tautsimívfíánísángitdlat, Israílikutdlo agdlagsimavfánut agdlangnekásángitdlat Israílivdlo nunânut písanatik; misigísausilo uvanga tássaussunga Nâlagak nâlagaussox. ¹⁰imáitok pivdlugo, mássame imáitok pivdlugo: inugtáka támartingmatigik okardlutik: erkigsilit; nauk erkigsivigssakángitsox. auna karmaissox, takuvatitdlo panertumik kalipagkât. ¹¹táuko panertumik kalipaissut nákartugssaliortut okarfigikit: sialugssuartok súpússissox nagdliúkumârpok, ilivsilo, natarkornat ujaraussuse, tugtíkumârpuse, ivdlitdlo, anorâsuak, pitorarit. ¹²âríme, karmak nákarok. ima písángínerpâse-â: naungme kalipagak, táuna kalipagarse? ¹³tamána pivdlugo ima okarpok Nâlagak nâlagaussox: ata, anorâsuak pitorartíkumârpâra kamangnivne, sialugssuartordlo súpússissox nagdliúkumârpok níngangnivne, natarkornatdlo ujaraussut aumártut nungutitsísassut. ¹⁴karmak úpitíkumârpâra, táuna panertumik kalipagarse, nunamutdlo túkâukumârpâra túngavia erssersitdlugo; nákarímásavok, ilivsilo tássane nungúkumârpuse; misigísausilo uvanga tássaussunga Nâlagak. ¹⁵kamangneralo nâmagísavara karmamut panertumigdlo kalipaissunut, imalo piúmârpavse: nâme karmak, táussuúngalo kalipaissut nâme. ¹⁶tamássa Israílip pruvftertai, Jerúsálâmut takordlúgkerssártut, takordlórnermik erkigsinartunik takordlúissartut; nauk erkigsivigssakángitsox, okarpok Nâlagak nâlagaussox.

¹⁷inûp kitornâ úmâ, kīnat sâgtíssuk erkardlivit panfnut, isumamingnik takordlúgkerssártunut; takordlúgkerssârfígíkit ¹⁸okardlutit: ima okarpok Nâlagak nâlagaussox: erkanak ilivse neruvssarkutinik merssortartuse ikutsinut tamanut akitsiortardlusilo niarxunut nalingínarnik angíssusilingnut tarninik napiarniardluse. inugtama tarnait napitísavisigik, ilavse tarnait inûtítldlugit? ¹⁹inugtavnutdlo nalingínaritisavisíngina suaussigssat ekisimiagssánguit pivdlugit timiussaminínguitdlo pivdlugit, tarnit tokúsángitsut tokúkumavdlugit tarnitdlo inúsángitsut inûtíkumavdlugit, inugtáka sagdlu-

Jer. 6,14.

1 Tas. 5,3.

-nernik tusarnârtartut sagdlokítartaravsigik? ²⁰tamána pivdlugo ima okarpok Nâlagak nâlagaussox: neruvssarkutiliase sâtdlarumâr-pâka, tarninut napiarniutise tingmiautitavsinut; aligtúsavâka taliv-sínit pêrdlugit, tarnit napiagkase autdlartitdlugit, tarnit tingmiau-titase. ²¹akitsiasilo aligtúsavâka ínugtâka ánaudlugit agssavsinut, agssavsinik napiarnekarnavêrsardlugit kingorna; misigísausilo uva-nga tássaussunga Nâlagak. ²²imáitox pivdlugo: iluartup ūmatâ perkuserdlugtunik aliasugtítaravsiuk uvanga aliasugtitaríngisara, i-luaitusvdlo agssai nakússagtítaravsigik, inūsagaluartox ingerdla-
Jer. 23,14.

-vianit ajortumit sângnavêrsardlugo. ²³tamána pivdlugo piúngit-sunik takordlúísángilase kingorna erkuiniartarnavêrdlusilo; kisiáne ínugtâka agssavsinut ánâukumârpâka, misigísausilo uvanga tássau-ssunga Nâlagak.

kapitalit 14.

sujunersiainerdlugtunik. pitdlautit kíkut anigúsagait.

¹ilâne Israílíkut utorkaunertaisa ilaisa ornigpānga sâvnut ingitdlutik. ²tauva Nâlagkap okausia uvavnut pivox, okardlune: ³inûp kitornâ ūmâ, angutit ukua Gûtiliarujutik ūmatimingne kag-dliutípaít ajortulinerminut nâgfigissartik kīnamik nalānut iliv-dlugo; táukunúnga sujunersiortísanerpunga? ⁴tamána pivdlugo ^{20,3.} okalugfigíkit okardlutit: ima okarpok Nâlagak nâlagaussox: inuk nalingínax Israílíkut ilagissât Gûtiliarujungminik ūmámīne kagdliu-titsissok ajortulinerminut nâgfigisse kīname nalānut ilivdlugo pruv-ftimutdlo pissok, Nâlagaussunga táuna akiumârpâra Gûtiliaru-juisa amerdlássusiat nâpertordlugo. ⁵imáitox pivdlugo: Israílíkut ūmataisigut tigujumavdlugit, tamarmik avigsârsimangmānga Gûti-liarujutik pivdlugit. ⁶tamána pivdlugo Israílíkut okarfigíkit: ima okarpok Nâlagak nâlagaussox: sâgdlyse Gûtiliarujuse tunúsígik, narrujūminartuliasilo tamaisa kiviarnavêrsigik. ⁷mássa inuk na-lingínax Israílíkut ilagissât, takornartatdlūnft Israflime nunasissut ilagissât, uvanga avigsârdlunga Gûtiliarujungminik ūmámīne kag-dliutitsissok ajortulinerminut nâgfigisse kīname nalānut ilivdlugo pruvftimutdlo pissok táussumūna sujunersiorumavdlunga, Nâlagau-ssunga uvanga nangmīnek táuna akiumârpâra, ⁸kfnaralo inungmut táussumúnga sangmisikumârpâra erkigsitsailivdlugo nalunaerkutigssá-
5,15.

-ngordlugulo ússatigssângordlugulo pêrdlugulo ínugtavnit; misigísau-silo uvanga tássaussunga Nâlagak. ⁹pruvftilo misigíngitsôrtitigpat

okautsimik okardlune, Nálagaussunga tauva misigíngitsórtíkumâr-para pruvfite táuna, agssákalo táussumúnga isagtíkumârpáka inug-tavnit Israflíkúnit pêrdlugo. ¹⁰taima tamarmik ajortulinerminngnut nanertortísáput; pruvftip ajortulinera sujunersiuissup ajortulineratut ísavok. ¹¹imáitok pivdlugo: Israflíkut kingorna uvavnit támarku-nagit mingugterkunagidlo pinerdlungnerminngnut tamanut; kisiáne ^{11,19 t.} inugtariumârpáka, táukualo Gútigísavānga, okarpok Nálagak nâ-lagaussok.

¹²Nálagkap okausia uvavnut pivok, okardlune: ¹³inûp kitornâ ûmâ, nunap nalingínaup ajortulivfigigpanga perkuserdlugtulinermik, ^{4,16.} uvangalo agssáka tássunga isagtíkuvkit nekigssautai pikunaiardlugit, kângnerdlo tássunga autdlartíkuvko inuitdlo nerssutautitdlo tá-ssānga pîardlugit, ¹⁴angutitdlo uko pingasut: Nûalo Dānialilo ^{Jer. 15,1.} Jûpilo, tássanīkalarunik, kisimik tarnitik iluarssutsimingnik ānag-tísavait, okarpok Nálagak nâlagaussox. ¹⁵ûmassutdlūñt ajortut nunat ilâtigut ingerdlatíkuvkit inue kitornaerutitdlugit inuerutdlu-gulo, angalavfiginex ajornarsisitdlugo ûmassunit, ¹⁶angutitdlo táuko pingasut tássanīkalarunik, ilumut ûmagama, okarpok Nálagak nâlagaussox, ernitigdlūñt panisigdlūñt ānagtísāngilait, nangminek kisimik ānagtísáput, nunalo inuerutdlune. ¹⁷panalūñt nunamut táussumúnga nagdliutíkuvko okardlunga: pana, ingerdlagit nunácut táussumûna, taimalo inuitdlo nerssutautitdlo tássānga pîartíkuvkit, ¹⁸angutitdlo táuko pingasut tássanīkalarunik, ilumut ûmagama, okarpok Nálagak nâlagaussox, ernitigdlūñt panisigdlūñt ānag-tísāngilait, nangminek kisimik ānagtísáput. ¹⁹tokorarnerdlūñt nu-namut táussumúnga autdlartíkuvko, kamangneralo tássunga kue-raruvko aungmik inuitdlo nerssutautitdlo tássānga pîardlugit, ²⁰Nûalo Dānialilo Jûpilo tássanīkalarunik, ilumut ûmagama, okar-pok Nálagak nâlagaussox, ernitigdlūñt panisigdlūñt ānagtísāngilait, kisimik tarnitik iluarssutsimingnik ānagtísavait. ²¹kisiáne ima okarpok Nálagak nâlagaussox: ímakátaok Jerûsalāmut autdlartíka-luaruvkit erkartûssutíka táuko sisamat ajortut: panalo kângnerdlo ^{sark. 6,8.} ûmassutdlo ajortut tokorarnerdlo, inuitdlo nerssutautitdlo tássānga pîardlugit, ²²ata, taimáitok aniguissunik sivnekásáput anitdlagku-mártunik, ernerminngnik paningmingnigdlo; atalo, anitdlagkumârupt ilivsinut, takujumârpasilo avkutigíssait suliaitdlo tugpatdlerdlusilo perdluk Jerûsalāmut nagdliutitara pivdlugo, tamaisame tássunga nagdliutitáka pivdlugit. ²³tugpatdliutigiumârpase táuko, avkutígi-

-ssaitdlo suliaitdlo takuguvsigik; misigiumârpusilo píssutekarnanga suliaríngíkika tamaisa tássane suliarissáka, okarpok Nâlagak nâ-lagaussok.

kapitalit 15.

vīneikutip kissuanik.

¹Nâlagkap okausia uvavnut pivok, okardlune: ²inûp kitornâ ûmâ, vīneikutip kissua kanok ípa kissokatiminit, orpigkap orpig-palingmītip kissuanit? ³kissua sanârissernerpât? pekúmutdlūnit nârkavigssiarissernerpât? ⁴takuvat, ingnermut kissugissarpât. isue Juán. 15,6. tamarmik ingnermut kissugisimassut kerkalo aumalisimassok sa-nâgssamut pitsáusanerpa? ⁵ârit, suíkaugatdlarame sanâgssâungilak, ímaka aitsât kingorna sanâgssâusángitsok, ingnermut ki-ssugisimavdlune aumalingmat. ⁶tamána pivdlugo ima okarpok Nâlagak nâlagaussox: sórdlo vīneikutip kissua ítok kissungne or-pigpalingmītune, táuko ingnermut kissugítaríka, taimailisikumâr-pákátaok Jerúsâlâp inue. ⁷kīnaralo táukunúnga sangmisikumâr-para; ingnex anigoraluaruniko, taimáitok ingnermut kissūsáput. misigisausilo uvanga tássaussunga Nâlagak, kīnara táukunúnga sangmisíkuvko, ⁸nunalo inuerúkuvko perkuserdlugssusiat pivdlugo, okarpok Nâlagak nâlagaussox.

kapitalit 16.

kujasuitsumik. angerusigssamik nutámik.

¹Nâlagkap okausia uvavnut pivok, okardlune: ²inûp kitornâ ûmâ, Jerúsâlât nivtaivfigúk narrujūminartuliornerinik, ³okardlutit: ina okarpok Nâlagak nâlagaussox Jerúsâlâmut: Kânâkut nunât 1 Mór. 24,3. nagguvigalugulo inúngorfigât; angutit Amórikut ilagât, arnatdlo Hítícut ilagât. ⁴inúngorfit ímána pivok: kalatsit kipinekángilak taimane erniugavit, imermigdlo uvfángilātít ipérússutigssangnik, taratsumigdlo taníngilātít nángernatitdlo. ⁵nagdliginexángínavit ta-mákunúnga píngilātít nákgí/sagaluardlutit; kisiáne silamut igípâ-tít tarnit narrugalugo, taimane erniugavit. ⁶uvangale sarssúpav-kit takuvdlutitdlo aungmiussutit tutissaorkajartutit, okarfígvákitdlo aungmiutitdlutit: inūsautit. mássame, aungmiutitdlutit okarfí- 2 Mór. 2, 23. 24. -gávkít: inūsautit. ⁷agdliartortípvákitdlo naussutut narssamītutut, agdliartoravitdlo angisúngorputit ássuangárfígssak tikísimavdlugo;

iviángitit imáiput, nutsatitdlo tagdlíput: kisiáne tamakángilatit ká-
 -ngunardlutitdlo. ⁸uvangalo sarssúpavkit takuvdlutitdlo, sunauv-
 -falo pinekarfigssat nagdliútok, asavfigssak. tauva uliguara ilingnut
 Rút. 3,9. isuípara kángugissat matuvdlugo; ugpernarsaivfigávkít dlo angersi-
 Jer. 2,2. -massúlerdlunga ilingnut, okarpok Nálagak nálagaussok; pigiler-
 -pavkitdlo. ⁹imermik uvfarparavkit assagdlutitdlo auínaussutit úlia-
 -migdlo tanitdlutit. ¹⁰ánorártártípvavkit putórtuliamik, tungujor-
 -sianik kamigtártitdlutit, kiteruserdlutitdlo ilupágssiamik kaugdlo-
 -rigsumik sflikimigdlo uligdlutit; ¹¹ássútinigdlo ássuartípvavkit, ta-
 -jagssangnik tunivdlutit pavfingnut kalivnêrkanigdlo kungatsingnut;
¹²tugdlerúmigdlo tunivavkit kınangnut iverutinigdlo siutingnut nia-
 -korúmigdlo pínersáumik niarkungnut. ¹³ássuarsimaxautíme kül-
 -timigdlo sfvimigdlo atitísimavdlutitdlo ilupágssiamik kaugdlorig-
 -sumik sflikimigdlo putórtuliamigdlo; kajússanigdlo tungusungnit-
 -sūmigdlo úliamigdlo nerissarputit pínersingárdlutitdlo agsut, kú-
 -ngigssángulerdlutit. ¹⁴akimángitsunutdlo tusámassaulerputit pí-
 -nerssutsit pivdlugo, nāmagdluinarmat uvanga ássútigitavkut i-
 -lingnut ilissavkut, okarpok Nálagak nálagaussok.

23. ¹⁵kisiáne pínerssutsit tatigilerpat, tusámassáussutsitdlo uver-
 -ssautigát, nalingínak sarssugtok uverssarnernik kueraiivfigalugo,
 táuna piunavdlugo. ¹⁶tigusivutitdlo atissavit ilainik, milagtúnik
 kingigtúnguarmiuliordlutit ilingnut, uverssarfigalugitdlo táuko; tai-
 -máitokásángitok, taimalo ilísángitok. ¹⁷tigusivutitdlo pekutivit
 pínersautit ilainik, kúltiutima sfviutimalo ilingnut túniússama ilainik,
 angutaussaliaralugit uverssarfigalugitdlo táuko. ¹⁸ánorátitdlo pu-
 -tórtuliat tiguvatit táukunúnga uliutdlugit; úliautigalo tipigigsau-
 -tigalo táukua sānut ilivatit. ¹⁹nerissagssautíkalo ilingnut túniú-
 -ssáka, kajússat úlialo tungusungnitsútdlo nerissagssatit, táukua
 sānut ilivatit tivkat naimajuminartorerkuvdlugo. taimáipok, okar-
 2 kúng. 16,3. -pok Nálagak nálagaussok. ²⁰ernititdlo panisitdlo uvavnut ernia-
 — 21,6. -rissatit tiguvatit pigdliaralugit táukunúnga nerissagssaritutdlugit.
 uverssarnitit mikigaigit? ²¹kitornáka agdlát tokúkagkit táukunúnga
 túniutdlugit útagssiutdlugit? ²²taimáitok narrujūminartuliornerne
 uverssarnernilo tamane inūsungnerit erkáingilat, tamakaritutdlo
 kángunaravit, aungmiuvdlutitdlo tutissaorkajaravit. ²³pivordlo ajor-
 -ssutsivit tamákua tamarmik kingornatigut, — erkanak, erkanak,
 okarpok Nálagak nálagaussok, — ²⁴kingornatigut uverssarfiliorputit
 kákasigsuliordlutit igdlut akornine tamane. ²⁵avkusernit tamarmik
 isuine kákasigsuliatit kagssorpatit, pínekissutit narrujūminarsisit-

-dlutit; avdlångavutit sarssugtunut tamanut uverssarnitit amerdli-singårdlugit. ²⁶ uverssarfigilerpatit Egivtinip inue tugdlisit, táuko uvinigtút, uverssarnititdlo amerdlisingárpatit narrutsagtíniardlunga. ²⁷ mássale agssáka ilingnut isagtípáka ilerkut nunutdlugo, túniut-dlutitdlo kíngarssortivit Filisterit pantsa piúmássusiánut, táukua inútsit kángunartox kángusútigát. ²⁸ áma uverssarfigilerpatit Asó-riap inue, nāmagsinex sapileravit; táuko uverssarfigigagkit sulilūnit nāmagsíngilatit. ²⁹ kisiáne uverssarnitit amerdlisingárpatit Kánáp nunánut Kaltfarinutdlo agdlát sulilūnit nāmagsinatit; ³⁰ imaka ūmatit kfsangárame, okarpok Nálagak nálagaussok; tamáko tamaisa uverssartup kángusujuitsup ilerkué ilerkorigagkit, ³¹ uverssarfilior-taravit avkusernit tamarmik isuine kákasigsuliordlutit igdlut akor-nine tamane. uverssartokatitit ássíngilatit nálagsáumik sugdlugingnigtartut; ³² uverssartox uvilik ássigát uvine pinago avdlanik ilagssisox. ³³ mássa uverssartut tamaisa tunissarpait tuníssutinik, ivdlitdle angúnunitit tamaisa tunissarpait tuníssutingnik pajugdługitdlo, tamanit aggerkuvdlugit uverssaivfigerkuvdlutitdlo. ³⁴ tássa arnat ilerkuat ilingne mumingavox uverssarnigkut; mássa malíngilātít, ivdlitdle nálagsáumik tunissardlugit nálagsáumik tuninekángilatit; taimáitumik mumingavutit.

Jer. 2,10. 11.

³⁵ tamána pivdlugo, uverssartox ūmá, Nálagkap okausia tusaruk. ³⁶ ima okarpok Nálagak nálagaussok: akigssautitit kuiner-dlugkagkit, kángugissatdlo uverssarnerne ulérágko angúnunernut Gútiliarujungnutdlo tamanut narrujūminartútingnut, kitornavitdlo táukunúnga túniússavit auat pivdlugo, ³⁷ tamana pivdlugo ata, angúnunitit tamaisa katerssúsaváka akuvfigissatit, ikíngutigissatit tamaisa kíngarissatitdlo tamaisa ilángutdlugit; ilingnut katerssúsaváka tamanit avatingnit, kángugissatdlo táukunúnga ulêrumârpara, kángugissat tamát takorkuvdlugo. ³⁸ erkartükumârpavkitdlo arnatut uverssartutut auiaissututdlo isivdlutit, auínángortitdlutit kamangnerup ilungersorneruvdlo naleríssutigssānik. ³⁹ túniúkumârpavkitdlo táukua agssainut, uverssarfiliatit nákartísagait, kákasigsuliatitdlo aserortísagait mátardlutitdlo pekutingnigdlo pínarsautinik arsárdlutit kimagdlutitdlo tamakángitsutit kángunartutit; ⁴⁰ inugpagssuitdlo ilingnut majuartísagait, ujarkanik mitdlórdlutit panamingnigdlo avgor-dlutit; ⁴¹ igdlutitdlo ingnermik ikivkartísagait erkartútdlutitdlo ar-narpagssuit issigititdlugit. uverssarnek soraersísavavkit, nálagsautinigdlo tunissísángilatit kingorna. ⁴² kamangnerale ilingne uníngajumârpu-tíkumârpara, ilungersornera ilingnit nigortitdlugo; uníngajumârpu-

tugs. 106,
35. 36.

sark. 17,16.

24,13.

-ngalo narrutsarkingnanga kingorna. ⁴³imáitok pivdlugo: inûsung-nerit erkáingínagko; tamáku níngale tamanik ûmitsagtíkangma, tássa tamána pivdlugo avkutigissatit niarkungnut ilisaváka, okarpok Nálagak nálagaussok; kángunartuliorkerkunatit narrujūminartulior-nivit tamarmik tapigssānik. ⁴⁴ata, tamarmik ússatinik ator-tartut ússatigalutit okarumārput: arnamisut ípok pania. ⁴⁵arnavit panigātít, uvinilo kitornanilo táussuma narrugai; katángutivítldo katángutigāít, uvisigdlo kitornatigdlo táukua narrugait. arnarse Hítikut ilagāt, angutersilo Amorikut ilagāt. ⁴⁶angajut tássa Samária, táussumalo panê, sámigpít tungānīpok táuna; nugkat taler-pigpít tungānītok tássa Sútuma, táussumalo panê. ⁴⁷mássalo táukua avkutigissait ingerdlavigíngilatit, narrujūminartuliaitldo íssuángilatit, kisiáne mikigalugit kilamik arajúpatit táukunánga sualungneruler-dlutit ingerdlanerne tamane. ⁴⁸ilumut ûmagama, okarpok Nálagak nálagaussok: Sútuma nugkat táussumalo panê taima iliú-ngítldat, sórdlo ivdlit iliortutit panisítldo. ⁴⁹nugkavit Sútumap ajortuliá tássa imáitok: makitavdlutik nexigssautiligssúvdlutik ún-ngavekardluarput, táunalo panflo, nágdlíugtutdle ajorssartutldo ikiortaríngilait; ⁵⁰kisiáne angneruniardlutik uvavnut narrujūminartuliorput; taimáitumik sakigtípáka issigileravkit. ⁵¹āma Samária ajortuliautsivit kerkanigdlūnt ajortuliúngilak, kisiáne narrujūminartuliornitit ivkunánga amerdlanerutingāragkit, katángutitit iluartú-típatit narrujūminartuliornerpagssuanguk. ⁵²taimáitumik mitangnarssutsivit nanertordlisit, katángutingnut pigssarititavit; mássa ajortuliautsigkut ivkunánga angnermik narrujūminartulioravit, ilingnit iluarnerutípatit. taimáitumik kángusugit, mitangnarssutsivítldo nanertordlisit, katángutitit iluartútkagkit.

Jer. 48,47.

- 49,6. 39.

⁵³kisiáne autdlarússartait utersarumārpáka, Sútumap pantsalo autdlarússartait, Samáriavdlo pantsalo autdlarússartait, ivdlítldo autdlarússaussutit autdlarússartatit táukunúnga ilángutdlugit; ⁵⁴mitangnarssutsivit nanertúsangmatit, kángusorkuvdlutit kanok-iliornitit tamaisa pivdlugit, táukua tugpatdlersautigssānik. ⁵⁵katángutivítldo táukua Sútumap pantsalo píssusertik sujugdlek uterfigísavát; Samáriavdlo pantsalo píssusertik sujugdlek uterfigísavarse. ⁵⁶Sútuma katángutit kanermiugíngilat taimane makitanerne; ⁵⁷ajorssutsit ulérnexasngkatdlarmat, taimanisut Séríap pantsa mitautigissarmatit avatāmiuisalo tamarmik Filisterítldo pantsa, táukua tamagingnit ilingnik asigssuissartut. ⁵⁸kángunartulior-nivit narru-

-jūminartuliornivitdlo nanertorpātī, okarpok Nālagak. ⁵⁹imale okarpok Nālagak nālagaussox: ilingnut taimailiorpunga, sōrdlo iv-dlit iliortutit, ugpernarsaut narrugigagko angeruserdlo uniortit-dlugo. ⁶⁰taimáitox uvanga erkaiumârpapa angerusiga, inūsugtit-dlutit angerfigigavkit, angerfigiumârpavkitdlo isuanut ítugssamik. ⁶¹ivdlitdlo ingerdlavigissatit erkaiumârpapit kángusugdlutitdlo, anga- ^{20,43.} ⁶²jutitdlo nugkatitdlo ilagilerugkit, uvangalo ilingnut panigitíkuvkit, Kul. 1,19-22. nauk ivdlit angerutsit píssutigínago. ⁶³aulajangersarumârpapa iling-nut angerusiga, misigísautitdlo uvanga tássaussunga Nālagak. ⁶³tássa erkaihdlutitdlo kángusúsagavit okausigssaerutdlutitdlo mi-tangnarssutsit pivdlugo, kanok iliornernik tamanik matôfigiguvkit, okarpok Nālagak nālagaussox.

kapitalit 17.

Jerúsálâp kúngianut. Kristusip nālagauvfigssânik.

¹Nālagkap okausia uvavnut pivok, okardlune: ²inûp kitornâ umâ, Isratlikut nalorssitsâkit nalorssitsârúmik, ássersûmik ásser-sútdlugit, ³okardlutit: ima okarpok Nālagak nālagaussox: nagto-raligssuak isarorkortôk nūligssartôk agdlaligpagssuarnik merkulik Ltpanûnimut tikiúpok sfterip kârfa tiguvdlogo. ⁴nûa naordlâk nusugdlugo nunamut niuvertartulingmut autdlarúpâ, ungalûgkamut nuisitsissulingmut ilivdlugo. ⁵ãma nunap nautstartaisa ilânik tigu-sivok nautsivngmut ilivdlugo; imiligatsiâmut ilivâ íkutdluardlogo. ⁶naulerpordlo vīnekutíngordlune siângassok túngavia púkitsok; má-ssa avalekutaisa sanguvfigigât, sordlaisalo atangerât; vīnekutíngor-pordlo pârdlangassulik kangilik. ⁷ãma tássanîpok nagtoraligssuak avdla isarorkortôk merkortôk, sunauvfalo vīnekutip sordlane táu-ssumúnga sangutípai, avalekutinilo táussumúnga avalagtípai, mat-sagterkuvdlune íkússuivfanit nautsivigssiamit. ⁸ivssorigsumut íkúsimagaluarpok imiligatsiâmut, avalekutekarsínauvdlune paor-makarsínauvdlunilo vīnekutaulekajarpok pitsaussox. ⁹okarit: ima okarpok Nālagak nālagaussox: pivdluásanerpa? sordlai nutsúsá-ngínerpait paormailo kivdlordlugit tokuníngordlugulo? tokuní-ngúsáput pilutai nausimassut tamarmik; talerssuitdlūnft inuiag-ssuitdlūnft atúsangitdlat sordlainit amúsavdlugo. ¹⁰takuvat íkú-simagaluartok; pivdluásanerpa? agsarnerup agtorpane tokuv-dluínásángínerpa, nauvfingmine nautsivigssiamie tokuníngordlune?

- ¹¹ tauvalo Nâlagkap okausia uvavnut pivok, okardlune: ¹² ata, aperísagitit táuko uterékagitit: tamáko naluvísigik? okardlutitdlo: ata, Bâpalip kúngia Jerúsalamut tikiútox kúngialo nâlagarssuar-
- 2 kúng. 24, -tailo tiguvdlugit Bâpalimutdlo autdlarutdlugit nangminerminut.
- ^{15, 17.} ¹³ kúngivdlo kinguâgssaisa ilānik tigusivok, angerfigekatigalugulo ug-
- pernarsaisipā; kisiāne nuname píssaussut pērsípai, ¹⁴ kúngiússusia púkitsúngôrkuvdlugo makitalerkunagulo, angerutse maleruásang-
- mago atavdluarkuvdlugo. ¹⁵ kisiāne nâlagkumajungnaerpok ar-
- pârtunik autdlartitsivdlune Egivtinimut, kimugtuarssungnik inug-
- pagssuarnigdlo tunerkuvdlune. pivdluásanerpa? ánásanerpa tai-
- mailiortok? angerutsimik uniortitsissok ánásanerpa? ¹⁶ ilumut
- ûmagama, okarpok Nâlagak nâlagaussox: kúngip táussuma najugāne,
- kúngingortitsissime, táussumúnga ugpernarsāune narrugigamiuk, táu-
- ssumúnga angerutse uniortíkamiuk, táussuma najugāne Bâpalime
- Jer. 52,11. tokúsavok. ¹⁷ Fâraúvdlo sorssungnikut súsangilā sákutôrpagssuarnik
- inugpagssuarnigdlo, ivssumik kagssorailerpata, igpiliulerpatalo tar-
- niligpagssuit pŕagáussutigssānik. ¹⁸ mássame ugpernarsaut narru-
- gigamiuk, angeruserdlo uniortíkamiuk, agssangmigut exitisimaga-
- luardlune; ata, taimailiorame ánásangilak. ¹⁹ tamána pivdlugo ima
- okarpok Nâlagak nâlagaussox: ilumut ûmagama, uvavnut ugper-
- narsāune narrugingmago, uvavnut angerutse uniortingmago, ilumut
- niakuanut nagdliutisavara. ²⁰ kagssutigalo táussumúnga isuikumâr-
- 12,13. -para nigavnik nigártordlugo; Bâpalimutdlo pisíkumârpara, tássa-
- nilo erkartükumârpara uvavnut perkuserdlugtulinere pivdlugit.
- ²¹ kimákatailo tamarmik siagtitarigalue tamarmik panamit ordlú-
- sáput, amiákússutdlo anorinut tamanut terkartitáusáput; misigi-
- sausilo uvanga Nâlagak okalugsimassunga.
- ²² ima okarpok Nâlagak nâlagaussox: uvangátaox sŕterip por-
- tusûp kârfanit tigusivdlunga íkússuimârpunga, núanit naordlā-
- Is. 11,1. -ngvak nusugkumârpara kákamut kingigtumut nuisassumut íkut-
- 53,2. -dlugo. ²³ Israílip kákānut kingigtumut íkúkumârpara, avalekute-
- Mat. 13, -kalísavordlo paormakalerdlunilo orpíngordlunilo sŕteriussox pitsau-
31. 32. -ssok, atānilo inekásáput tingmissartut nalingínait nalingínarnik
- isarugdlit; avalekutaisa alánguat inigísavât. ²⁴ tauvalo narssap orpē
- Mat. 23,12. tamarmik misigísáput, Nâlagaussunga uvanga orpik portusôx púki-
- lisíkiga orpigdlo púkitsox portusisítldlugo; orpik ûmak tokutíkiga
- orpigdlo tokungassox sivkersítldlugo. uvanga Nâlagak okalugdlu-
- ngalo taimailiorpunga.

- 2 Mór. 20,5. -táta ajortulinera sók erneranútaok nanertuísángila? mássalo er-
nerata erkartüssisigssak erkordluartíkâ, ilerkorerkussáka tamaisa
maleruadlugitdlo ilorkorigai; inūsavok táuna. ²⁰tarnilik nalingínak
ajortuliartok tokúsavok; erneranut nanertuísángilak angutáta ajor-
5 Mór. 24,16. -tulinera, angutânudlo nanertuísángilak ernerata ajortulinera, ki-
siáne iluartok iluarssusiata kulangísavâ, iluaitbordlo iluáissusiata
kulangísavâ. ²¹kisiáne iluaitok sâgkune ajortuliautsiminit ta-
manit ilerkorissaminit, ilerkorerkussákalo tamaisa maleruadlugit
Rôm. 10, erkartüssisigssak erkordluartíkuniuk, tauva tokúsángilak, inūsavok.
⁴⁻¹¹. ²²pinerdlungnere tamarmik ilerkorigalue puiugáusáput, iluarssutsi-
mine ilerkoriligkamine inūsavok. ²³iluarinerpara iluaitok to-
^{33,11}. -kugpat? okarpok Nâlagak nâlagaussox; iluaríngínerpara inger-
dlavingminit sâgpat inûvdlunilo? ²⁴iluartordle iluarssutse tunut-
dlugo iluaitsuliorune narrujûminartut iluaitsup ilerkorissai tamaisa
ilerkorilerdlugit, táuna inûsanerpa? iluarssusia tamarme ilerkori-
galua puiugáusavok; perkuserdlugtulinermine ajortuliautsiminilo
ilerkoriligkamine tokúsavok. ²⁵ilivsile okartuse: Nâlagkap av-
kutâ sangussarpok. ata, tusásassuse Israílikut-â: avkutiga sangus-
ssarpa? ímaka ilivse avkutise sangussakinersut? ²⁶iluartok iluar-
ssutse tunutdlugo iluaitsuliorune tokuvdlunilo taimánermine, tauva
tokusímásavok iluaitsuliornermine ilerkoriligkamine. ²⁷iluaitbordle
sâgkune iluáissutsiminit ilerkorissaminit, erkartüssisigssardlo erkor-
dluartíkuniuk, táussuma tarne inûtísavâ. ²⁸misigilerdlunilo piner-
dlungnerminit tamanit ilerkorissaminit sâgkame tokúsángilak, inû-
savok. ²⁹taimáitok Israílikut okarput: Nâlagkap avkutâ sangus-
^{33,12-20}. -ssarpok. avkutíka sangussarpat, Israílikut-â? ímaka ilivse av-
kutise sangussakinersut? ³⁰tamána pivdlugo ilivsíne Israílikúne
nalingínak erkartúsavara avkutâ atuardlugo, okarpok Nâlagak nâ-
lagaussox. sâgdluse pinerdlungnise tamaisa tunúsígik, ajortuliak
nâgfigerkunago; ³¹pinerdlungnise tamaisa igísígik pinerdlútígissar-
tagkase, pilerdlusilo ũmámik nutámik anernergígdlo nutámik. sók
1s. 55,7. tokujumavise, Israílikut? ³²mássa iluaríngilara tokulersok tokugpat,
tugs. 51,12. okarpok Nâlagak nâlagaussox; sâgdlusilo inûgitse.

kapitalit 19.

Israílikut sujulerssortait upísagai.

¹ivdlitdle upíkit Israílikut sujulerssortait ²okardlutit: arnavit
suna ássigâ? ílúvek utorkak, ílúvit akornáne akupissok; piarkane

perorsarai lfuivtsiait akornánilo. ³ piarkame ardlât agdlisipâ lfuivit-
 -siángulersitdlugo, táussumalo ilerkorilerpâ aligtuissardlune inugtû-
 -malerdlunilo. ⁴ akimángitsut taimailiortok tusaramiko putdlatiming- ^{2 kúng. 23,}
 -nut pulassivât, kingarmiulerdlugulo Egivtinimut píssúpât. ^{31-34.} ⁵ arnâ
 nautsorssuigaluardlune misigilerame neriugissaerutdlune, piarkame
 ardlât avdla pivâ lfuivtsiángordlugo. ⁶ táuna lfuivit akornáne anga-
 -lavdlune lfuivtsiángorpok, ilerkorilerpâlo aligtuissardlune inug-
 -tûmalerdlunilo. ⁷ uvigdlarnertait ínautarpai, ungalûgaitdlo piu-
 -nérúpai nunalo táussumanitutdlo ánilártitardlugit uiánissârner-
 -minik. ⁸ akimángitsut tauva pinialerpât avatânit nunakarfignit,
 kagssutertigdlo táussumúnga isuípât putdlatimingnutdlo pulassiv-
 -dlugo; ⁹ kingarmiulerdlugo inigssiamutdlo pisitdlugo Bâpalip kú- ^{2 kúng. 24,}
 -ngianut píssúpât; patdligtailissamutdlo ilivât, nipâ Israflip ká- ^{8-12.}
 -kaine tusarssaunavérsardlugo. ¹⁰ arnavit ilitut ássigigaluarpâ
 vînekut imilingmut íkúsimassok, paormakalerdlunilo avalekute-
 -kalersok imekarnermit. ¹¹ siligtunik avalerkokalerpok nâlagau-
 -ssunut tigumiagssángortunik portusivdlunilo nuiat akornánut ta-
 -kugssauvdlunilo angekisok, avalekutailo amerdlakissut; ¹² tauvale
 kamagtup nutsugpâ nunamut igitdlugo, paormailo agsarnerup pa-
 -nertípai; avalerkuilo siligtut navdlordlutik tokungmata, ingnerup
 nungúpai. ¹³ mánalo íkúsimavok puilassuitsumut, nunamut paner-
 -tumut imíflatsissumut; ¹⁴ ingnerdle naulersimavok avalekutaisa
 túngaviánit, paormai núngutaerdlogit, siligtunik avalerkuerutdlugo
 nâlagaussumut tigumiagssamik. úputigssak tamássa úputigine-
 -kásassok.

kapitalit 20.

sujunersiuissunut erkartuússutit.

¹ pivordlo ukiut arfinek áipâne káumatit tatdlimâta uvdluisa ^{8,1.}
 kulingáne, tauva Israflíkut utorkaunertaisa ilaisa ornigpānga Nâ-
 -lagak sujunersiorumavdlugo, sâvnutdlo ingíput. ² tauva Nâlagkap ^{14,2 t.}
 okausia uvavnut pivok, okardlune: ³ inûp kitornâ úmâ, Israflíkut
 utorkaunertainut okalugit okarfigalugit: ima okarpok Nâlagak nâla-
 -gaussok: sujunersiorumavdlunga aggerpise? ilumut úmagama, iliv-
 -sínut sujunersiorokúngilanga, okarpok Nâlagak nâlagaussox. ⁴ erkar-
 -tūsagitit, erkartūsagitit, inûp kitornâ úmâ; sujuaissaisa narrujūmi-
 -nartuliornerinik nivtaivfigikit ⁵ okarfigalugitdlo: ima okarpok Nâ-
 -lagak nâlagaussox: taimane Israfle kineravko, Jútácut kinguágssait

testamentitoken.

- agssavnik kutdláissutigāka misingnartitdlungalo táukunúnga Egiv-
- 2 Mór. 6, -tinime. mássame, agssavnik kutdláissutigāka okardlunga: uvanga
^{6-8.} tamássa Nálagak Gúterse. ⁶taimane agssavnik kutdláissutigāka
 Egivtinimit anisikumavdlugit nunamut táukunúnga kinigkavnut,
 imungmik tungusungnitsūmigdlo kúgtumut, nunat tamarmik pit-
 -saunerssānut; ⁷okarfigākalo: nungutdluse igísigik maujungnartut
 issigissartagkase mingugtinasilo Egivtinimiut Gútiliarujunik; uva-
 -nga tamássa Nálagak Gúterse. ⁸kisiáne uterīput uvavnut, ná-
 -lagkusúngilāngalo; maujungnartunik issigissartagkamingnik igitsi-
 -ssokāngitdlat, Egivtinimiutdlo Gútiliarujue iperāngilait. tauva
 kamangnera táukunúnga kueralerssārpara, níngangnera táukunane
- 2 Mór. 14, nāmagsumavdlugo tássane Egivtinime; ⁹kisiáne taimaitīpara atera
^{11-15.} pivdlugo, nalinginauterkunago akimāngitsut issigititdlugit táukua
 najugait, táuko issigititdlugit ivkunúnga misingnartikama Egivti-
 -nimit anisikumavdlugit. ¹⁰tauva Egivtinimit anisikavkit puila-
 -ssuitsumut pisípāka; ¹¹ilerkorerkussavnigdlo tunivāka erkartū-
 -ssisigerkussavnik nalunaerfigalugit, tamāko inūp ilerkorlugit inū-
- 3 Mór. 18, ^{5.}
 2 Mór. 20, -ssutigissarai. ¹²āma tunivāka sapātivnik, nalunaerkutāusassunik
^{8-11.} uvangalo táukualo akúnivtīne, ilisimarkuvdlugit uvanga tássau-
 -ssunga Nálagak ivdlernartitsissertik. ¹³kisiáne Israīlikut uvav-
 -nut uterīput puilassuitsume, ilerkorerkussavkut ingerdlāngit-
 -dlat, erkartūssisigerkussákalo asigīnarpait, tamāko inūp iler-
 -korlugit inūssutigissarai; sapātíkalo nalinginautingārpait. tauva
- 4 Mór. 14, kamangnera táukunúnga kueralerssārpara puilassuitsume, nunguti-
^{12-20.} -kumavdlugit; ¹⁴kisiáne taimaitīpara atera pivdlugo, nalinginau-
 -terkunago akimāngitsut issigititdlugit, táuko issigititdlugit anisi-
 -kavkit. ¹⁵āma agssavnik kutdláissutigāka puilassuitsume, nuna-
- 4 Mór. 16, ^{21. 45.}
 4 Mór. 17, ^{10.} -mut túniússavnut imungmik tungusungnitsūmigdlo kúgtumut nu-
 -nat tamarmik pitsaunerssānut pisíkumanagit; ¹⁶tássa erkartūssi-
 -sigerkussāka asigīnarmatigik, ilerkorerkussavkutdlo ingerdlānging-
 -mata, sapātíkalo nalinginautingmatigik; ūmataisalo Gútiliarujutik
 malingmatigik. ¹⁷kisiáne issima nākigait aserúsagaluaravkit, nu-
 -ngutingilákalo puilassuitsume. ¹⁸tauva kitornait puilassuitsume
 okarfigāka: sujuaissavse ilerkuisigut ingerdlásāngilase, erkartūssi-
 -sigissaitdlo maleruásāngilase, Gútiliarujunigdlo mingugtísāngilase.
¹⁹uvanga tamássa Nálagak Gúterse, ilerkorerkussavkut inger-
 -dlagitse, erkartūssisigerkussákalo maleruarsigik ilerkorlugitdlo;
²⁰sapātíkalo ivdlernartísigik, nalunaerkutāusassut uvangalo ilivsilo
 akúnivtīne; ilisimalerkuvdluse uvanga tássaussunga Nálagak Gú-

-terse. ²¹ kisiáne kitornait uvavnut uteriput, ilerkorerkussavkut ingerdlángitdlat, erkartüssisigerkussákalo maleruángilait ilerkorina-
-gítldo, tamáko inûp ilerkorlugit inüssutigissarai; sapátíkalo na-
-linginautipait. tauva kamangnera táukunúnga kueralerssârpara,
ningangnera táukunane nāmagsiumavdlugo puilassuitsume; ²² ag-
-ssákale alisípáka, taimaitiparalo atera pivdlugo, nalinginauterku- 4 Mór. 25.
-nago akimángitsut issigititdlugit, táuko issigititdlugit anisikavkit.
²³ āma agssavnik kutdláissutigāka puilassuitsume, akimángitsunut 3 Mór. 26,
siāmartikumavdlugit nunanutdlo siaruarterumavdlugit; ²⁴ tássa er- 33-35.
-kartüssisigerkussáka ilerkoríngingmatigik, ilerkorerkussákalo asi-
-gínarmatigik, sapátíkalo nalinginautingmatigik, issaitdlo sujuai-
-ssamik Gútiliarujuinut sangmingmata. ²⁵ taimáitumik tuniváka Róm. 1,24 tt.
ilerkunik iluartúngitsunik erkartüssisinigdlo inüssutigssáungitsunik; 2 Tas. 2,10 t.
²⁶ mingugtípákalo tuníssutainik, angajugdliiait tamaisa útagssiutit-
-dlugit; tássa erkigsitsailiumavdlugit, ilisimalerkuvdlugit uvanga
tássaussunga Nálagak. ²⁷ tamána pivdlugo Israílikúnut okalugit,
inûp kitornâ ûmâ, okarfigalugit: ima okarpok Nálagak nálagaussok:
āmátaok sujuaisavse mitagpānga perkuserdlugtulinermingnik. ²⁸ a-
-pútíkavkit nunamut agssavnik kutdláissutigissavnut táukunúnga
túniúkumavdlugo; sume takugāngamíko kákānguak kingigtok or-
-pigdlúnt pilutartók, tássane pigdliarait tuníssutitik, tássungalo
aggiúpait savssaigdliutitik narrutsangnartut, tássungalo ilivát tipik
naimajuminartuliartik, tássungalo kuerarpait tuníssutitik kuera-
-gagssat. ²⁹ okarfigākalo: kingigtúnguak sūngmat tássungnartar-
-pise? sulilo tamássa kingigtúnguamik taissarpát. ³⁰ tamána piv-
-dlugo Israílikut okarfigíkit: ima okarpok Nálagak nálagaussok:
mingugtípuse ilâ sujuaisavse avkutigissāne, uverssarpusilo mau-
-jungnartuliait maligdlugit; ³¹ Gútiliarujuvsnigdlo mingugtítarpuse
tuníssutise ātarāngavsigik, kitornase táukunúnga útagssiútaravsigik
uvdlumimut agdlát; taimáitok ilivínut sujunersiortísanersunga, Is-
-raílikut? ilumut úmagama, okarpok Nálagak nálagaussok, iliv-
-sínut sujunersiorkúngilanga. ³² āma anernivínit kagfartok atú-
-sāngilak, okartaravse: akimángitsutut ísaugut nunane erkardle-
-rfgsutut, kissuitdlo ujarkatdlo kivfartútdlugit. ³³ ilumut úmagama,
okarpok Nálagak nálagaussok, agssangnik píssaussunik talermigdlo
isagsimassumik kamangnermigdlo kuerarsimassumik ilivínut kú-
-ngiúsaunga. ³⁴ anisíkumârpavsiló inuíakatigíngnit katerssordlusilo
nunanit siāmarfigissavínit agssangnik píssaussunik talermigdlo
isagsimassumik kamangnermigdlo kuerarsimassumik; ³⁵ písikumâr-

- Jer. 31,2. -pavsilo inuiakatigft puilassuitsuanut, tássanilo erkartükumârpavse
 Hús. 2,16. kînarsivdluse. ³⁶sórdlo sujuaissase erkartükika Egivtinip puila-
 -ssuitsuane, taimátaok ilivse erkartūsavavse, okarpok Nâlagak
 Migg. 7,14. nâlagaussox. ³⁷pârssissup ilitersûtânut nâlagsarumârpavse, ange-
 -rusek ilivsinut uniortitsailivdlugo. ³⁸uterfitsudlo uvavnutdlo pi-
 -nerdlugtut ilivsinut përsikumârpâka nunamit takornartauvfânit
 anisitdlugit; mássale Israflip nunânut písangitdlat, misigísausilo
 uvanga tássaussunga Nâlagak. ³⁹Israflíkut-â, ima okarpok Nâlagak
 nâlagaussox: nungutdluse Gûtiliarujuse kivfartûkiartorsínarsigik;
 kingornagutdle uvavnut tusaiumassokarumânginerpise? atera iv-
 23,39. -dlernartok kingorna nalingínautísángilarse tuníssutivsinik Gûtilia-
 -rujuvsnigdlo. ⁴⁰imáísangmat: kâkavne ivdlernartume, Israflip
 kâkâne kingigtume, okarpok Nâlagak nâlagaussox, tássane kiv-
 -fartūsavânga Israflíkut tamarmik, nuname ilagíssaisa tamarmik;
 Evf. 3,6. tássane iluariumârpâka, tássanilo aperkutigiumârpâka tuníssutise
 ilioragkat tuníssutisilo pernautit, tamaisame ivdlernartitase. ⁴¹i-
 -luariumârpavse tipik naimajuminartok naivdlugo, inuiakatigftngnit
 anisikuvse katerssordlusilo nunanit siámarfigíssavsinut, ilivsine iv-
 -dlernarsiguma akimángitsut issigititdlugit. ⁴²misigiumârpusilo
 uvanga tássaussunga Nâlagak, Israflip nunânut apûtíkuvse, nunamut
 agssavnik kutdláissutigíssavnut sujuaissavsinut túniükumavdlugo.
 16,61 tt. ⁴³tássane erkaiumârpase avkutigíssase suliasilo mingugtíssutise
 maujugalusilo ajorssuserse ilerkoríssarse tamât pivdlugo. ⁴⁴misi-
 -gísausilo uvanga tássaussunga Nâlagak, sulivfigíleruvse atera
 píssutigalugo, avkutigíssase ajortut suliasilo aserornartut migssi-
 -liornagit, Israflíkut-â, okarpok Nâlagak nâlagaussox.

kapitalit 21.

pana nagdliúkumârtok Israflíkúnut Amunikúnutdlo.

- ¹Nâlagkap okausia uvavnut pivok, okardlune: ²inûp kitornâ
⁷ûmâ, kînat sâgtíssuk nerrup tungânut kavunga kueraivdlutit; ku-
 -jatâta narssâta orpígpainut takordlûgkerssârit ³okarfígalugit ku-
 -jatâta orpígpai: Nâlagkap okausia tusarsiuk. ima okarpok Nâ-
 -lagak nâlagaussox: ata, ilivsine ingnek íkítikumârpâra, orpft ûmat
 Jer. 21,14. tamaisa orpftdlo tokornit tamaisa ilivsinîtit táussuma nungúsavai;
 ikualanera ikuatdlarulugtok kâmisángilak, kisiâne kînat kavángalo
 avungalo ítut tamarmik táussumúnga kilutísáput; ⁴uvínigdlitdlo
 tamarmik takúsavât Nâlagausunga íkumatíkiga kâmisángitsordlo.

⁵ uvangale okarpunga: ata, Nâlagak Nâlagak, ima pissarpānga: una
âssersûtâinarnik okalugtarpok.

⁶ Nâlagkap okausia uvavnut pivok, okardlune: ⁷ inûp kitornâ
ûmâ, kînat sâgtissuk Jerûsalâmut, ivdlernartûtînut kueravdlutit;
Israîlip nunânut takordlûgkerssârit ⁸ okarfigalugo Israîlip nunâ:
ima okarpok Nâlagak: sâtdlarumârpavkit; panaga pûanit amuju-
-mârpâra iluartutdlo iluaitutdlo ilingnit pîardlugit. ⁹ iluartutdlo
iluaitutdlo ilingnit pîâsagavkit, tamâna pivdlugo panaga pûmînit
anîsavok uvinilingnut tamanut, kavāngalo avungalo îtunut; ¹⁰ uvi-
-nigdlitdlo tamarmik misigîsâput Nâlagaussunga panaga pûanit ⁴
amusimagiga kingumutdlo mangûsangitsox. ¹¹ ivdlitdlo, inûp ki-
-tornâ ûmâ, anersâmîsautit kitîardlutit agdlât; kasiltsorssuarmik
anersâmîsautit issigititdlugit. ¹² aperigpatitdlo sôk anersâmîssutit,
okâsautit: kalerrînex pivdlugo, nagdliutîlîrmat; ûmatit tamarmik
nâsângalerumârmata, agssaitdlo tamarmik nukingerutdlutik, aner-
-neritdlo tamarmik nikatdlordlutik, sêrkutdlo tamarmik îmerpat-
-dlagdlutik. ata, nagdliutîlerpok pîlerêrdlunilo, okarpok Nâlagak
nâlagaussok.

¹³ Nâlagkap okausia uvavnut pivok, okardlune: ¹⁴ inûp kitornâ
ûmâ, takordlûgkerssârit okardlutit: ima okarpok Nâlagak: okarit:
pana panarssuak kînagauvdlunilo silissauvok. ¹⁵ kînagauvok toko-
-raerkuvdlugo, silissauvok ulorianarkuvdlugo. tipaitsûsanerpugut-
-dlûnt? ernerma tigumiâta kissuit tamaisa asigînarpai. ¹⁶ sili- ^{tugs. 2,9.}
-sîpâ tigûmerkuvdlugo; kînagauvdlunilo silissauvok pana tokutsi-
-ssup agssainut tûniûssagssak. ¹⁷ nivdliavdlutit uârtorit, inûp
kitornâ ûmâ, inugtâka pîlîrmagit, Israîlîkutdlo sujulerssortait ta-
-maisâ; panamut sujôrakaut inugtâka; tamâna pivdlugo sivfîssatit
tigdlûkit. ¹⁸ misiligaugaluarput; sugssak? ivnalûnt tigumiak asi-
-gînaissok sûsangînerdlune? okarpok Nâlagak nâlagaussok. ¹⁹ iv-
-dlitdle, inûp kitornâ ûmâ, takordlûgkerssârit, agssatitdlo erssâr-
-tâkit; mâssa pana tapitalerîsavok pingasûvdlune, pana tokorai-
-ssugssak, pana agsut tokoraisugssak, tâu kunûnga pingîsangitsox.
²⁰ ûmatit nâsângalerkuvdlugit ordlussutdlo amerdlarkuvdlugit panap
kînâ isâvîfnut tamanut sangmîsîpara. erkanaralugtuak ulorianar-
-singârmâ, tokorainermut kînarîgsingârmâ. ²¹ atautsîkôrî, taler-
-pingmut sâgit, sangmîgit, sâmingmut sâgit, nalingînak sumut
kînat pivfigssakarângat. ²² tauva uvangâtaok agssâka erssârta-
-mârpâka kamangneralo unigtitdlugo; uvinga Nâlagak taima o- 16,42.
-karpunga.

²³Nálagkap okausia uvavnut pivok, okardlune: ²⁴inûp kitornâ ûmâ, titákit avkusernit mardluk, Bâpalip kúngiata panâta agger-figssai, tamaisa nunamit atautsimit avkutigssángordlugit, tíkuar-tulerdlugulo ungalûgkap avkutâta isua. ²⁵avkusinek sangmisi-savat pana avkutigssiordlugo Rapamut Amunip kinguaisa piánut Jûtamutdlo Jerûsalâmut igpiliugalingmut. ²⁶Bâpalip kúngia kekarmârmat avkusernup avigsârfiane, avkutit mardluk isuáne, erkuiniarfigititdlune; karssut aulaterpagit, Gûtiliautine sujunersiorpagit, tinguk kimerdlôrpago, ²⁷tauva talerpiánikumârpok Jerûsalâmut erkuissox, káutáussuarnik ilisserkuvdlugo karnilo angmarkuvdlugo aserortererkussinermut nipinilo anerkuvdlugo sor-
 4.2. -ssungnermut nivdliáumik káutáussuarnigdlo ilisserkuvdlugo isâv-finut ivssumigdlo kagssoraerkuvdlugo igpiliorkuvdlugulo. ²⁸kisiáne táukua erkuiniut piúngitsûsorísavât, ugpernarsautinik ugpernarsaivfigingmatik; ivssumale ajortuliax erkartorumârpâ tigu-ssaorkuvdlugit. ²⁹tamána pivdlugo ima okarpok Nálagak nálagaussox: ajortulíavsinik erkaisínekásagavse pinerdlungnise ulêrsimatitdlugit, ajortuliauserse takorkuvdlugo kanok-iliornivisine tamane, erkaisínekásagavse, perssûssauvdluse tigunekásause. ³⁰ivdlitdlo, ivdlernaitsox iluaitsox Israîlîkut sujulerssortât, uvdlug-ssat nagdliutílermat ajortulivfiup naggatâgut, ³¹ima okarpok Nálagak nálagaussox: nasaruserssuak písassox, niakorússuak iperásassox; mána atásángilak, atsigsox kutsísavox, kutsigsox atsisavox; ³²mumitdlugo mumitdlugo mumitdlugo písavara; tamá-
 Sagg. 9.9. -nalûnit atásángilak; kisiáne pigingnigtugssax tikiugpat, táussu-múnga túniúkumârpâ.

³³ivdlitdle, inûp kitornâ ûmâ, takordlûgkerssârit okardlutit: ima okarpok Nálagak nálagaussox Amunip kinguai pivdlugit mitagdlerneratdlo pivdlugo: okarit: pana panarssuak amussavox tokoraerkuvdlugo, silissavox nungutitserkuvdlugo ulorianarkuvdlugulo; ³⁴piúngitsunik takordlûvivfigitíkvit, sagdlunernik erkui-niarfigitíkvit, ivdlítaox ilissaorkuvdlutit iluaitsut tokutartaisa kungasfnut, táukua uvdlugssât nagdliutílersox ajortulivfiup naggatâgut. ³⁵pana kingumut pûanut manguínaruk; erkartûkumârpavkit píngortitauvfingne, nuname nagguvigissangne. ³⁶ûmitsangneralo ilingnut kuerásavara, arrangnerma ingnera supôrdlugo ilingnut; túniúkumârpavkitdlo angutit silakángitsut aserorterinex pímaussut agssainut. ³⁷ingnermut kissugssauvutit, aut nunáinarmísavox; puigáusautit; uvanga Nálagak taima okarama.

kapitalit 22.

Jerúsalâp ajortuliornerinik.

¹Nâlagkap okausia uvavnut pivok, okardlune: ²inûp kitornâ umâ, erkartüssisassutit, erkartūsagit ungalûgak auiainiligssuak, narrujûminartuliornerinik nivtaivfigalugo. ³okarit: ima okarpok Nâlagak nâlagaussox: ungalûgak umâ, aungmik ilingne kuississar-
-tutit pivfigssat nagdliuterkuvdlugo, Gûtiliarujungnik ilingne sa-^{24,6.}
-nassartutit mingugterkuvdlutit, ⁴auk ilingne kuissak pivdlugo pitdlagagssautîputit, Gûtiliarujungnik sanângnik mingugtîputit; tai-
-maitdlutit uvdlugssatit aggersîpatit, ukiugssatitdlo tikîpatit. ta-
-mâna pivdlugo akimângitsunut mitautigitîsavavkit inûkutigitit-
-dlutitdlo nunane tamane. ⁵kanigtutdlo ungasigutdlo inûkuti-
-gisavâtit, atigkut mingugsimassutit aseruinigkut angnerpaussutit.
⁶Israflîkut sujulerssortait tâssa ilingnîput tamarmik sapîngisa-
-mingnik aungmik kuissiniartartut; ⁷angajorkâtik asigait ilingne;
takornartat înardliortîpait ilingne; uvigdlarneritdlo iliarssuitdlo
kunutîpait ilingne. ⁸ivdlernartûtîka asigînarpatit, sapâtîkalo na-
-lingînautîpatit. ⁹angutit mamardlîssut ilingnîput aungmik kui-^{1 Juán. 3,15.}
-ssiniartartut; kâkane nerissarput ilingne; kângunartuliorput i-^{18,6.}
-lingne. ¹⁰angûmik kângugissait ulêrsarpait ilingne; arnat timi-
-mik aunârnerânik mingugtut narrunarsarpait ilingne; ¹¹tugdlimik
nuliait maujungnartuliorfigissarpait, ukuatik mingugtîtarpait kângu-
-nartuliornermingne; katângutitik arnat angûmik panê narrunar-
-sarpait ilingne. ¹²pajugutit tigussarpait ilingne aungmik kuissi-
-niardlutik; akiliûmik akimortitsissarputit tapertitsivdlutitdlo; tug-^{18,8.}
-dlit înardlersarpat piumatûvatdlârnermit; uvangalo puiorparma,
okarpok Nâlagak nâlagaussox. ¹³atalo, agssâka erssârtarpâka
piumatûvatdlârssutsit ilerkorissat pivdlugo augdlo kuissak iling-
-nîtox pivdlugo. ¹⁴ûmatit atajumârnerpa, agssatitdlûnît píssaute-
-karumârnerpat, kakugo pássússivigileruvkit? uvanga Nâlagak
okalugdlungalo taimailiorpunga. ¹⁵akimângitsunut siâmartîkumâr-
-pavkit nunanut siaruarterdlutit mingugssutsitdlo ilingnit nungu-
-sardlugo; ¹⁶nalingînautitâusautitdlo akimângitsut issainut iligkut
nangminek, misigîsagavit uvanga tâssaussunga Nâlagak.
¹⁷Nâlagkap okausia uvavnut pivok, okardlune: ¹⁸inûp kitornâ
umâ, Israflîkut uvavnut kajukuínângorsimâput; kangnûsagdlo sa-
-vigdlo akerdlordlo mângertok akitsordlo tâssa kisimik augtitsi-^{Jer. 6,28 tt.}
-vingmîtit; silvip kajukorai. ¹⁹tamâna pivdlugo ima okarpok

Nálagak nálagaussox: tamavse kajukuínángorsimagavse, tamána pivdlugo ata, Jerúsaláp iluanut atautsimut pisikumárpavse. ²⁰sórdlo sílvilo kangnúsagdlo savigdlo akerdlordlo akitsok mánger-tordlo augtitsivingmut atautsimut pisítarait, ingnerdlo tássunga supôrdlugo aorkuvdlugit, taimátaok ilivse níngangnivne kamang-nivnilo atautsimut pisikumárpavse iliorkardlusilo augtitdlusilo. ²¹mássame, atautsimut píssúkumárpavse, arrangnerma ingnera iliv-sínut supôrdlugo, augtitdlusilo tássane. ²²sórdlo sílve augtartox augtitsivingme, taimátaok ilivse áusause tássane, misigísausilo uvanga Nálagak kamanguivnik ilivsinut kueraisimassunga.

²³Nálagkap okausia uvavnut pivok, okardlune: ²⁴inúp kitorná úmâ, okarfigúk: nunauvutit sorujuiarnexángitsox, siagdlerfiginexá-
^{13, 5, 6.}ngitsox úmitsangnerup uvdluane. ²⁵pruvfítertai pikigtitsissor-ssüput tássane, lfuvisut uianissártutut aligtuiniartutut ilivdlutik tarninik neriniarput, pekútinigdlo erdlingnartunigdlo tigusissarput, uvigdlarneritdlo amerdlisípait tássane. ²⁶palasísa inatsisíka iluait-suliorfigait, ivdlernartútigalo nalingínautípât; ivdlernartutdlo nalingínaussutdlo taimaexatigígíspait, mingungnartutdlo mingungnait-sutdlo ingmíkórssusisigut nalunáingilait, sapátivnutdlo issitik matuvait; nalingínautitauvungalo táukunane. ²⁷nálagarssuartaí a-markutut aligtuiniartutut íput tássane, aungmik kuissiniardlutik tarnitdlo támartiniardlugit piumatúvatdlárnermit. ²⁸pruvfítertai-salo panertumik kalipaissarfigait, piúngitsunik takordlúivdlutik
^{13, 6-11.}sagdlunernik erkuiniarfigait okardlutik: ima okarpox Nálagak ná-lagaussox; nauk Nálagak okángitsox. ²⁹nunap inue ínardlíssarput arsaivdlutigdlo, nágdliugtut ajorssartutdlo kunutítarpait, takor-nartatdlo ínardlersarpait iluángitsuliorlutik. ³⁰ujardlerfigákalo inungmik ungalulíssugssamik, sâgdlunga nunalo sernigalugo ait-
^{13, 6.}-sanganerme kekartugssamik, uvavnut aserorkunago; navssângíla-ngale. ³¹tamána pivdlugo úmitsangnera táukunúnga kuerarpara, arrangnerma ingneranut nungutípáka; avkutait niakuinut iliváka, okarpox Nálagak nálagaussox.

kapitalit 23.

Jútákutdlo Isráilíkutdlo uverssartunut nukaringnut ássersünekartut.

¹Nálagkap okausia uvavnut pivok, okardlune: ²inúp kitorná úmâ, arnaxarpox mardlungnik, arnap atautsip panfnik; ³táuko inúsungnermingne uverssarput Egivtinime, tássane iviangê sav-

-típait, tássanilo mulinge niviarsiaunissut pássúpait. ⁴ arke imáiput: angajugdliup: Ogûla, nukátalo: Ogûlipa. pigilerpákalo, er-
 -nertártarputdlo panigsártardlutigdlo. arke imáiput: Ogûla tássa ^{16,46.}
 Samâria, Ogûlipa tássa Jerûsalât. ⁵ Ogûlalo terdlivnit uverssar-
 -pok, pileritsáutorssúvdlugit angúnunine Asôriamiut patdligútut,
⁶ tungutsorigsunik atissagdilit, nunat nálagait misigssuissutdlo, ta-
 -marmik inûsugtut issigiuminartut, kimugtigdilit kimugtuarssungnik
 kimugsersut; ⁷ táuko uverssarfigai, Asôriap inue kinigkat tamaisa,
 tamákerdlugitdlo pileritsagfigissame Gûtiliarjuinik tamanik mingug-
 -títardlune. ⁸ âma uverssarnine iperángilai Egivtinimiune atug-
 -kane, táukua ináukât inûsungnerane mulinge niviarsiaunissut pá-
 -ssutdlugit uverssainerminguidlo kueraivfigisimavdlugo. ⁹ tamána ^{2 kúng. 17,}
 pivdlugo túniúpara angúnornisa agssainut, pileritsagfigissaisa Asô- ^{6-18.}
 -riap inuisa agssainut; ¹⁰ táukua kángugissâ ulêrpât ernerilo pa-
 -nlo tiguvdlugit panamigdlo tokutdlugo; arnatdlo tusâmalerpât,
 erkartûngmássuk. ¹¹ nukátale Ogûlipap tamána takugaluardlugo
 pileritsangnine ivssumánga ingagtípâ uverssardlunilo angajuminit ^{16,15. 47. 51.}
 angnermik. ¹² pileritsáutorssúvai Asôriap inue, nunat nálagait
 misigssuissutdlo patdligútut, atissarivfârt kimugtigdilit kimugtuar-
 -ssungnik kimugsersut, tamarmik inûsugtut issigiuminartut. ¹³ tau-
 -va misigilerpara mingugtísimassok; avkut atausek tamarmik atorât.
¹⁴ kisiáne táussuma uverssarnine angningorpâ. takuleramigit kar-
 -mame angutit ássilissat Kaltfarit ássinge, augpalugtumik ássili-
 -simassut, ¹⁵ kitermikut kiterusersimassut, niarkumíkut nivingata-
 -lingnik kaorutigdlit, tamarmik sákutôrkingnertut táutugdilit, sôr-
 -dlume Bâpalip inue Kaltfarit ítartut nunamingne, ¹⁶ tauva pile-
 -ritsantilerpai takuleramigit, arpártunigdlo autdlartitsivigai Kal-
 -tfarit nunânut. ¹⁷ Bâpalip inue tauva tikiúkamik nuliagssatut
 ináukumavdlugo, mingugtípât uverssainermingnik; táussumalo mi-
 -ngugtivfigai arajutdlugitdlo. ¹⁸ erssitorsuarmik uverssardlune
 kángugisse ulêrmago, arajúpara, sôrdlo angajua arajúkiga. ¹⁹ ki-
 -siáne uverssarnine agdlisînarpai, inûsungnine erkailerdlugo, tai-
 -mane Egivtinime uverssartaratdlarame; ²⁰ pileritsautilerpâlo tau-
 -kua uverssainerat, táukua siutitûtut kfsassut kimugtuarssugtut
 pileritsagtut. ²¹ tauva nangípatit inûsugkatdlaravit kángunartu-
 -liornitit, Egivtinime mulitit pássungmatigik iviángitit inûsugtut
 pivdlugit. ²² tamána pivdlugo, Ogûlipa, ima okarpok Nálagak
 nálagaussok: ata, ilingnut pilerisârumârpâka angúnunitit táuko
 arajússatit, tamagingnit ilingnut pisitdlugit: ²³ Bâpalip inue Kal- ^{16,37.}

-tŕaritdlo tamaisa, takusaissartut pingártutdlo nálagaussutdlo Asô-riap inue tamaisa ilaliutdlugit, inúsugtut issigiuminartut, tamar-mik nunat nálagait misigssuissutdlo, sákutôrkingnerit pârissag-dlitdlo, tamarmik kimugtuarssungnik kimugsersut. ²⁴ilingnut piumarput sákugdlit kamutigdlit agssakâssuligdlit, inugpagssûv-dlutik katerssugkat; avssilerdlutik erkornavêrkuserdlutik niakoror-navêrkuserdlutigdlo tamagingnit ungujumârpât. táuko erkartû-sserkujumârpâka, erkartôrkuvdlutit erkartûssisitik maligdlugit. ²⁵ilungersorneralo ilingnut nagdliutikumârpara, kamangnermik i-liorfigerkuvdlutit táukunúnga; kingaerdlutitdlo siutáisavât, ki-ngulisitdlo panamit ordlúsáput; ernititdlo panisitdlo tigúsavait, kingulisitdlo ingnerup nungúsavai; ²⁶atissangnik mâtardlutit pe-kutitit pínersautit tigúsavait. ²⁷kángunartuliornitit soraersísa-váka, uverssarnititdlo Egivtinimiune atugkatit; issitit táukunúnga ârdlortísangilatit kingorna, Egivtinimiut kingorna erkáisangilatit. ²⁸ima okarmat Nálagak nálagaussok: ata, túniúkumârpavkit kí-ngarissavit agssainut, arajússavit agssainut; ²⁹kingarssuissutut iliorfigisavâtit táukua; katerssugkatit tamaisa tigúsavait kimag-dlutitdlo tamakángitsutit kángunartutit, kángugissat uverssautsit kángunartuliornititdlo uverssarnititdlo ulêrsitdlugit. ³⁰taima pi-nekásautit akimángitsunut uverssarnitit pivdlugit, táukua Gûtiliarujuinik mingugtíkavit. ³¹angajuvit avkutâ atuaragko, táussuma ermusia agssangnut túniúpara. ³²ima okarpok Nálagak nálagaussok: angajuvit ermusiata nerutusûp itisûp imâ imísavat; ig-dlautigalutitdlo mitautigisavâtit imarkortússusia píssutigalugo. ³³kâvikôrdlutitdlo aliasúsautit tamarpit; ermusek tatáinartok áni-lárnartordlo tássaungmat angajuvit Samâriap ermusia. ³⁴imâlo imísavat alugtordlugulo aserornikuilo lpardlugit iviángititdlo alig-tordlugit; uvanga taima okarama, okarpok Nálagak nálagaussok. ³⁵tamána pivdlugo ima okarpok Nálagak nálagaussok: uvanga puiorangma, tunungnutdlo igíkangma, tamána pivdlugo kángunartuliornivit uverssarnititdlo nanertordlisit.

Jer. 25,16 tt.

³⁶Nálagkap okarfigânga: inûp kitornâ ûmâ, Ogûlalo Ogûlipalo erkartûsagitit narrujûminartuliornierinik nalunaerfigalugit. ³⁷mássa uverssarput, agssaitdlo auligssûput, Gûtiliarujutigdlo uverssarfigait; âma kitornatik uvavnut erniarissatik táukunúnga útagssiúpait ner-rissagssait. ³⁸âma tauva imailiorfigânga: ivdlernartûtiga mingug-típât uvdlok táunarpiak, sapâtikalo nalinginautípait. ³⁹mássa kitornatik tokútarângamíkik Gûtiliarujungmingnut, uvdlok táu-

-narpiak ivdlernartûtivnut isertarput nalinginautitdlugo. takuvat, taimailiorput igdluvne. ⁴⁰ãma tauva autdlartitsíput angutinut ungasigsumit aggersugssanut; arpártunik autdlartitsivigingmatik, árit aggerput, tauvalo uvfarputit, issititdlo tanípatit, ássûtinigdlo ássuarputit táuko pivdlugit. ⁴¹igsiavutitdlo nalaussârfingme píni-ngártume, sánitox nerrivik pilersortgax, tipigigsautíkalo úliauti-^{16,18 t.}galo tássunga ilisimagitit. ⁴²tássanilo ujameriagssuit isumait-sut perpalugput, angutinutdlo inuínarpagssuarnut ilagssarsiarait imíngersut puilassuitsumit, tajagssainik táukua tunivait pavfínut, niakorutinigdlo pínersautinik niakuinut. ⁴³uvangalo okarpunga táuna uverssarnermit nungutdlartox pivdlugo: aitsát tássa uver-ssaivfigitíkalugtuarpok. ⁴⁴mássa iserfigissarpát, sórdlo arnak uverssarniartox iserfigissarát; taimardluínax iserfigissarpait Ogûlalo Ogûlipalo, arnat táuko kángunartuliortut. ⁴⁵kisiáne angutit nâ-pertuivdluartut erkartūsavait táuko, arnatut uverssartutut auiai-^{16,38.}ssututdlo isivdlugit; mássa uverssartūput, agssaitdlo auligssūput. ⁴⁶ima okarmat Nálagak nálagaussok: inugpagssuit táukunúnga majuartíkit, unigfigssaisuaterkuvdlugit ujajârkuvdlugitdlo; ⁴⁷ujar-kanik mitdlūsagait táukua inugpagssuit, panamingnigdlo kuvdlú-sagait, ernerilo panflo tokúsagait, igdluilo ingnermik ikivkartí-sagait. ⁴⁸kángunartuliornerit nuname soraersisaváka, arnat ta-maisa anusíngorkuvdlugit, ilivsisut kángunartuliorkunagit. ⁴⁹ká-ngunartuliornivsínik ilissivfiginekásause, Gûtiliarujuvsigutdlo ajor-tuliauserissavse nanertúsaváse; misigísausilo uvanga tássaussunga Nálagak nálagaussok.

kapitalit 24.

Jerúsálâp piunêrúnekarnigssânik takordlugkersârutit.

Histikiale tupingnartûtigísagât.

¹Nálagkap okausia uvavnut pivok ukiut arfinek sisamâne ^{8,1.}káumatit kulingata uvdluisa kulingáne, okardlune: ²inûp kitornâ úmâ, nalunaerkutseruk uvdlok tamána, uvdleme uvdlok, Bâpalip ^{Jer. 52,4.}kúngia Jerúsálâmut avatangiungmat uvdlok tamána uvdleme. ³ássersūmigdlo ássersūkit táuko uterékatigt, okarfigalugit: ima okarpok Nálagak nálagaussok: iggaserit imermigdlo kuvdlugo; ⁴úvigssai igssorákit, úvigssat pitsaussut tamaisa, kutsernitdlo kiasíttdlo, patigagssanik kinigkanik ulivkârdlugo. ⁵savautit pitsau-nersiordlugit tigust; kalertngnik kissugtoruk patigagssat piv-

-dlugit; kalagdluardle, patigagssátaok útdluarkuvdlugit iluane. ⁶ tamána pivdlugo ima okarpok Nálagak nálagaussok: erkanak ungalúgak auiaíniligssuak, igak nipíniligssuak nipínere pfarneká-
^{35-37.} -ngitsut; úvê tamaisa niôrákit niorkágagssarsionnagit. ⁷ mássa auk kuissâ iluanīpok, kaersuínarmítipâ; ivssumut kuíngilâ, ivssup matūsagaluarmago. ⁸ kamangnex kagfartíkumavdlugo akiniutigiu-
 -mavdlugulo auk kuissâ kaersuínarmítipara, matôrnekarunago. ⁹ tamána pivdlugo ima okarpok Nálagak nálagaussok: erkanak ungalúgak auiaíniligssuak; küssugssai kalerft kagtusísaváka. ¹⁰ ki-
 -ssugssat amerdlisíkit, ingnex ikúmarigsaruk, neke nāmagtitdlugo, kajua kinertúngorkuvdlugo patigagssatdlo úlinerkuvdlugit. ¹¹ ima-
 -kartínagulo aumanut iliuk, küssarkuvdlugo, kangnúsâ aumaler-
 -kuvdlugulo, mingua iluanitok aorkuvdlugo nipínerilo nungorkuv-
 -dlugit. ¹² pássúniardlugo kasunakaok; taimáitok nipínerpagssue katagkumángitdlat, ingnermilūnft nipínere atáinarput. ¹³ mingug-
 -ssutsit kángunartuliornermik ilakarpok; ipfarniaraluaravkit ipéru-
 -tingilatit; taimáitumik mingugssutsingnik ipérúnávêrputit, kisiáne ^{16,42.} kamangnera ilingne unigtíkuvko. ¹⁴ uvanga Nálagak okalugpunga, nagdiúsavok; taimailiorumârpunga taimaitísanagulo; kajagssüssi-
 -sángilanga perkigsiminangalo; avkutigissatit kanok-iliornitidlo migssiliordlugit erkartúnekásautit, okarpok Nálagak nálagaussok. ¹⁵ Nálagkap okausia uvavnut pivok, okardlune: ¹⁶ inúp kitornâ úmâ, ata, issivit unagagissât ilingnit tigujumârpura perdlúkut: ki-
 -siáne upísángilatit kiásanatidlo, kuvdlisit anisísángilatit. ¹⁷ tu-
 -sarssáungitsumik anersâmisínauvutit, kisiáne tokussumut aliasug-
 -tutut iliúsángilatit; niakorutingnik pínersáumik niakorusísautit, kamingnidlo kamsautit, umisitdlo matúsángilatit, inuitdlo ner-
 -dlfait nerísángilatit. ¹⁸ tauva uvdlákut inuit okalugfigigavkit, únú-
 -kut nuliara tokuvok. uvdlāngormatdlo taimailiorpunga, sórdlo inákānga. ¹⁹ inuitdlo aperānga: nalunaerfigiumángilisigut sugssav-
 -tínik taimailiortutit? ²⁰ okarfigākalo: Nálagkap okausia uvavnut pivok, okardlune: ²¹ Israílíkut okarfigíkit: ima okarpok Nálagak nálagaussok: ata, ivdlernartútiga nalingínautísavara, píssaunivse inornautâ issivse unagagissât tarnivse kajungerissât; ernisilo pani-
 -silo kimagkase panamit ordlúsáput. ²² taimailiúsausilo, sórdlo uvanga iliortunga: umise matúsángilase, inuitdlo nerdlfait nerísá-
 -ngilase; ²³ kisiáne niarkuvsigut pínersáumik niakorusersimásause isigkavsigut kamigsimavdluse; upísángilase kiásanasilo, kisiáne ajortulinivsíne tarúsause, katimalugdlusilo nalingínax tugdliminut.

²⁴ Hisikiale tupingnartûtigisavarse, nagdliugpat taimardluinak ilior- 12,11.
 -tásagavse, sôrdlo táuna iliortok; tauva misigisause uvanga tá-
 -ssaussunga Nâlagak nâlagaussox. ²⁵ ivdlitdlo inûp kitornâ ûmâ,
 taimailissukut pissaunekarfiat táukunânga tiguguvko, nuánarissât u-
 -sornautât, issaisa unagagissât tarnaisa kajungerissât, ernerilo panflo,
²⁶ uvdlok táuna aniguissok ilingnut piunârpok okâussiartordlune.
²⁷ uvdlok táuna karnit angmarumârpok táussumúnga aniguissumut, 33,21 t.
 okartalisautitdlo okarne ajulisaerdlutit kingorna; mássa tuping-
 -nartûtigisavâtit, misigisáputdlo uvanga tássaussunga Nâlagak.

kapitalit 25.

Amunikúnut, Mûapikúnut, Eitumikúnut, Filisterinut.

¹ Nâlagkap okausia uvavnut pivok, okardlune: ² inûp kitornâ
 ûmâ, kînat sâgtíssuk Amunip kinguainut takordlûgkerssârfigalu- Jer. 49,1 tt.
 -gitdlo, ³ okarfigalugit Amunip kinguai: Nâlagkap nâlagaussox
 okausia tusarsiuk. ima okarpok Nâlagak nâlagaussox: ivdlernar-
 -tûtiga pivdlugo imáikavit: êk; taimane nalingínautitaungmat, Is-
 -raïlivdlo nunâ piunêrússaungmat, Jûtákutdlo autdlarússaulemata,
⁴ tamána pivdlugo ata, pavángarnitsanut túniúkumârpavkit piger-
 -kuvdlutit, ungalulisik táukua náparterumârpait ilingne nunasiv-
 -figalutitdlo; paormautitit nerísavait, imûtitdlo imísavât. ⁵ Rapa
 katigagtûnut inigitikumârpâra Amunivdlo kinguai savautinut aku-
 -pivfigititdlugit: misigisausilo uvanga tássaussunga Nâlagak. ⁶ ima
 okarmat Nâlagak nâlagaussox: agssatit erssârtaragkit, isigkangnigdlo
 túkarssoravit, Israïlivdlo nunânut asigssuissarnitit tamaisa tar-
 -nigkut tipaitsûtigigagkit, ⁷ tamána pivdlugo ata, agssâka ilingnut
 isagtikumârpâka akimángitsunut ujajágagssángordlutit inuiakati-
 -gngnitdlo píardlutit asiutitdlutitdlo nunamit nungutitdlardlutit-
 -dlo; misigisautitdlo uvanga tássaussunga Nâlagak.

⁸ ima okarpok Nâlagak nâlagaussox: Mûapilo Starilo okar- Jer. 48.
 -mata: ârit, Jûtákut akimángitsutut nalingínartut ilerput; ⁹ tamána
 pivdlugo ata, Mûapip sanerâ angmarumârpâra ungalûgkat autdlar-
 -nîvfigalugit, kigdligissamingne ungalûgait: nunap alianáissutâ, Bît-
 -Jíssimût, Bâl-Miûnilo Kêriátâtldo; ¹⁰ pavángarnitsanut angmaru-
 -mârpâra Amunip kinguainut ilángutdlugo, táuko túniúkika piger-
 -kuvdlugit, Amunip kinguai akimángitsune erkainekásángingmata;
¹¹ Mûapilo erkartükumârpâra, misigisáputdlo uvanga tássaussunga
 Nâlagak.

Jer. 49,7 tt. ¹²ima okarpok Nâlagak nâlagaussox: Eitume akiniaumato-
-kingmat Jûtákúnut pitdlagagssautingârdlunilo táukunúnga aki-
-niainerminik, ¹³tamána pivdlugo ima okarpok Nâlagak nâlagau-
-ssox: agssáka isagtikumârpáka Eitumimut inuitdlo nerssutau-
-titdlo tássánga pîardlugit; Tîmanimit pilerdlugo piunérúningor-
-tisavara, Dítanilo tikitdlugo panamit ordlorásáput. ¹⁴akiniaiu-
-mârpungalo Eitumimut inugtama Israilikut agssaisigut, táukua
Eitume iliorfigísavât níngangnera kamangneralo migssiliordlugit,
akiniutiga táukunúnga misingnarsisitdlugo, okarpok Nâlagak nâ-
-lagaussox.

Jer. 47. ¹⁵ima okarpok Nâlagak nâlagaussox: Filisterit akiniaingmata,
akiniaumatokíngmata tarnimikut asigssuivdlutik, aseruiumavdlutik
isuanit kíngarssuinermit, ¹⁶tamána pivdlugo ima okarpok Nâlagak
nâlagaussox: takuvarse, agssáka isagtikumârpáka Filisterinut, Ka-
-rítamiut pîardlugit ímavdlo sinâne amiákússut asiutitdlugit. ¹⁷a-
-ngisùmik táukunúnga akiniaumârpunga inerterinernik kamang-
-nerssúp pînik; misigísáputdlo uvanga tássaussunga Nâlagak,
táukunúnga akiniaileruma.

kapitalit 26.

Tôrumut.

¹ukiut arkarnáne káumatip sujugdliup uvdluisa sujugdliáne
Nâlagkap okausia uvavnut pivok, okardlune: ²inûp kitornâ úmâ,
27. 28. Jerúsâlât pivdlugo Tôro imaingmat: êk, inuiakatigt isâvfiat nav-
-dlokaok, uvavnut sangúsáput, ulivkálísaunga, piunérússaungmat;
³tamána pivdlugo ima okarpok Nâlagak nâlagaussox: sâtdlaru-
-mârpavkit, Tôro, akimángitsorpagssuitdlo ilingnut majuartiku-
-mârpáka, sôrdlo imarssuak kagfiumissártartok; ⁴táukua Tôrup
ungalorssue aserúsavait, kaxivfiliailo nákartísavait; sekungnikuinik
agdlât saníarumârpára kaersuinángordlugo; ⁵kagssutinut siârfig-
-ssáusavok ímame; uvanga taima okarama, okarpok Nâlagak nâ-
-lagaussox; akimángitsutdlo ujajavfigísavât. ⁶panflo narssame
ítut panamik tokutásáput, misigísáputdlo uvanga tássaussunga
Nâlagak. ⁷ima okarmat Nâlagak nâlagaussox: takuvat, Tôrumut
avánga aggersíkumârpára Nipukánítsare Bâpalip kúngia, kúngit kú-
-ngiat, kimugtuarssungnik kamutinigdlo kimugtilingnidlo ilakartit-
-dlugo, katerssanigdlo inugpagssuarnik. ⁸táussuma panisit narssa-

-mítut panamik tokúsavai, tungingnut igpiliordlune ivssumigdlo
 kagssoraivdlune avssernigdlo ilingnut kutdlaivdlune. ⁹káutáussuane
 aserorterutit ungalorssuangnut iliumârpai, kakivfiliatitdlo sákumi-
 -nik inguvterumârpai. ¹⁰kimugtuarssue amerdlangârmata, pujora-
 -latitaisa matúsavãtit; kimugtigdlitdlo agssakâssutdlo kamutitdlo
 perpaluanit ungalorssuatit sajugpilúsáput, isãvfigkut iserpat, sórdlo
 ungalûgkamut kúpersimassumut isertartut. ¹¹igdluvit akorne ta-
 -maisa tugdlásavait kimugtuarssuisa kukigssuisa; ínugtãtit pana-
 -mik tokúsavai, napassuliatitdlo kajangnãtsut nunãmut nákasáput.
¹²pisûssutitit paggatigísavait, niorkutitit ujàsãsavait, ungalorssuatit
 nákartísavait, igdlutitdlo issigiuminartut inguvtisavait; ujarautitit
 kissûtititdlo sekungnikutitdlo agdlãt ímamut ígísavait. ¹³eríniug-
 -katit tusarssaujungaersíkumârpãka, kúkilagtaríssãvitdlo nipãt tu-
 -sarnekásãngilak kingorna. ¹⁴kaersuinãngortikumârpãvkit, kag-
 -ssutinut siãrfigssãusãutit, karmarnekásãngilatit kingorna; uvanga
 Nãlagak tãima okarama, okarpok Nãlagak nãlagãusok. ¹⁵ima
 okarpok Nãlagak nãlagãusok Tôrumut: sineríssãt sajugkumãngi-
 -nerpat perpalungnit úpíkuvit, ikilersimassut nimãlerpata, toko-
 -railerpata ilingne? ¹⁶ímap tungãne sujulerssuissut tamarmik
 igsiãvfigmingnit kilãlingnit arkarumãrput, kagdlersãutitik pãrdlugit
 atissamingnigdlo putórtulianik mátdãrdlutik, ánilãrnermik atissiv-
 -dlutik nunãmut íngísãput, sekungnernerit tamãisa ánilãrtãrdlutik ^{27,35.}
 tataitsãgdlutigdlo ivdlit pivdlutit. ¹⁷upíkumãrpãtitdlo ima piv-
 -dlutit: atale pãagaungãrmat imãrmiut nunãgíssãt, ungalûgak ner-
 -sugak ímame píssaussok, táunalo inuilo tássãne nunãkartunik
 tamanik ánilãrtíssãrtut. ¹⁸mãna sineríssãt ánilãrput, uvdlok
 táuna úpíkãvit; ímap sineriãi ùligput nãggatigíssãt pivdlugo. ¹⁹ima
 okarmat Nãlagak nãlagãusok: ungalûgãutíkuvkit piunêrússãk u-
 -ngalûgkanut inuerútunut ássigititdlutit, itinerssuãk ilingnut kag-
 -fartíkuvko, imãrssúvdlo matórpãtit, ²⁰tauva samungnãrtíkumãr-
 -pãvkit ánivexãngitsumut samungnãrtunut, inuiãngnut itsãrnitsã-
 -nut, nunãkartíkumãrpãvkitdlo atdlft nunãne, isuanit piunêrúnerne,
 ánivexãngitsumut samungnãrtune; imãitok pivdlugo: nunãgínekã-
 -sãngínãvit. tauva alianãitsokartíkumãrpara ínûssut nunãt; ²¹iv-
 -dlitdle tátãinãrtíkumãrpãvkit sújungaersítitdlutitdlo; ujarãluãrãtit,
 nanínekásãngilatit kingorna isuanut agdlãt náme, okarpok Nãlagak
 nãlagãusok. ^{27,32. 36.} ^{28,2. 8. 9.}

Jer. 50,46.

27,35.

27,32. 36.

28,2. 8. 9.

kapitalit 27.

Tôro upísagâ.

¹Nâlagkap okausia uvavnut pivok, okardlune: ²inûp kitornâ umâ, Tôro upísagit; ³Tôro tulajâme nunakartok sineriagpagssuit inuisa niuveriartortarfiat okarfigalugo: ima okarpok Nâlagak nâlagausok: Tôro-â, okarputit: uvanga pînerdluînarputunga. ⁴kig-sark. 17,16. -dligfisit imarssuit kiterpiânîput; ilingnik sanassut pînerdluînar-
⁵Môr. 3,9. -tîpâtî. ⁵Sanêrip kanungnerinik tamatigut igkersorpâtî; steterinik Lîpanûnimit aigdlerput nâparusiordlutit. ⁶Bâsanip mângertuinik ipusiorpâtî; igsorkiorpâtî tûgânîk Kîtt sineriaisa ipaitsuânut ikússugkanîk. ⁷ilupâgssiak kaugdlorigsok putôrtuliak Egivtinimit tîngerdlautigssarsiarât nalunaerkutigalugo; tungutso-
¹Môr. 10, 4. 16. 18. -rigsok augpatdlarigsordlo Elîsap kekertainit kaleragssarsiarâtî. ⁸Sîtûmiut Aaruatimiudlo anguartâput ilingnut; ilisimassortatî
¹kúng. 5,18. ilingnîput, Tôro, akugtorâtî tâuko. ⁹Gîpalip utorkai ilisimassortailo ilingnîput aserkutî iluarsardlugit; imame umiarssuit tamarmîk tâukunîngalo imarsiorut ilingnîput niorkutitit niorkutigalugit. ¹⁰Pêrseridlo Lûtîkutdlo Pûtîkutdlo sâkutûngnîput sor-
¹Môr. 10, 6. 18. -ssugtîtagkangne; erkornavêrkutitîk niakorornavêrkutitîgdlo ilingne nivîngarpait, ilingnut âssûtîgîtîput tâuko. ¹¹Aaruatîp inue sâkutûtîtdlo ungalorssuangnîput kaujatdlagdlogo, sorssutdlarkigsor-
¹Môr. 10, 2. 3. 7. -tâuput kaxivfiliangne; erkornavêrkutitîk ungalorssuangnut nivîngarpait kaujatdlagdlogo, pînerdluînartîpâtî tâukoa. ¹²Tarsisi-
¹Môr. 10, 2. 3. 7. -miut ilingnut niuvernîutigait pekutî tamalât amerdlasût; niuvertarfisî sîlvimîk savingmigdlo akerdlumîgdlo mângertumîk akî-
¹Môr. 10, 2. 3. 7. -sumîgdlo niorkutekartîpait. ¹³Jâvanîlo Tûpalîlo Mîsagdlo niuvertigîssarpait; inugsiagssanîk sanânîgdlo kangnúsaussunîk niorkutekarput ilingnut. ¹⁴Tukarmâkúnî niuvertarfisî niorkutekar-
¹Môr. 10, 2. 3. 7. -tîpait kimugtuarssungnik uniaissugssanîk kimugtuarssungnîgdlo kimugserfigssanîk siutitôrssuarnîgdlo. ¹⁵Dîtanîp inue niuvertigîssarpait, sinerîssat amerdlasût niuvernîakatîgalugit; tûgât kîssutdlo kernertut ilingnut taortîgait. ¹⁶Sêriamiut ilingnut niuvernîutigait sanârpagssuatî; alîkut aumaussarîgsut ânórâgssat-
¹Môr. 10, 2. 3. 7. -dlo augpatdlarîgsut putôrtulîatdlo ânórâgssîatdlo kaugdlorigsut imavdlo sordlai alîgordlo niuvertarfîngnut pisîtarpait. ¹⁷Jûtâkut
¹Môr. 10, 2. 3. 7. -erk. 11,38. Isrâflîvdlo nunâmiue niuvertigîssarpait; kajûssiagssanîk Mînfmit, mamartulîanîgdlo tungusungnîtsûmîgdlo ûliamîgdlo tarnúmîgdlo niorkutekarput ilingnut. ¹⁸Damaskusîmiut ilingnut niuvernîutigait

sanârpagssuatit pekuterpagssuitdlo tamalât; vînimik Hilpûnimit savatdlo merkuinik kaugdlorigsunik akilerpait. ¹⁹ Vîtanivdlo Jâ-vanivdlo Uusalimit niuvertarfingnut pisitarpait sagfiugkat ameerânguitdlo tipigigsut kanârtatdlo tipigigsut, niorkutingnûtugssat. ²⁰ Dîtanimiut niuvertigissarpait kimugsersunut uligssiarssuarnik. ²¹ Arâpiamiut Kîtarîkutdlo sujulerssortait tamaisa niuvernîakatigîssarpait; savat pualasût savarssuitdlo inûsugtut savarssuitdlo utorkait ilingnut niorkutigait. ²² Ssîpavdlo Raimavdlo niuvertartue ^{1 Môr. 10,7.} niuvertigissarpait; tipigigsautit tamalât pitsaunerssainik ujarkanîgdlo erdlingnartunik tamalânîk kûltimîgdlo niuvertarfîsit niorkutepait. ²³ Hâranîlo Kânalo Eitanîlo Ssîpavdlo Asôrivdlo Kilmâtîvdlo niuvertartue ilingne niuvertarput; ²⁴ tâuko niuvertigîssarpait pînivfaringnik: kagdlerpait tungutsorigsut putôrtulîatdlo igdlerfussatdlo ikârtitîgkanîk ilamingnik agdlalingnik imagdîlit agdlunaussanîk nîmersimassut kajangnaisut niuvertarfingnut niorkutigait. ²⁵ umiarssuit imavigsiortut niorkutitit angatdlâpait; ulivkârdlutitdlo atarkissaokautit imarssuit kiterpiâne.

²⁶ anguartivit imarssuarmut pisîkaluarmit agsarnerssûp navdlorpâtîit imarssuit kiterpiâne. ²⁷ pekutitit niorkutititdlo niuvernîutititdlo imarsîortortatitdlo akugtutitdlo aserkungnîgdlo iluarssaisut niorkutingnîgdlo niorkutigdîlit sorssugtîtagkatitdlo ilingnîtut tamarmîk katerssarpagssuitdlo ilingnîtut tamarmîk ilângutdîlutik imarssuit kiterpiâne kivîput ivdîlit kivexatîgalutit. ²⁸ avallîsit sajúsâput akugtutit nivdliarpaluânîit; ²⁹ îputînik tîgusîsartut tamarmîk imarsîortutdlo îmakutdlo akugtartut tamarmîk umiarssuamingnit niujumârpait; nuname unîgkumârpait; ³⁰ nîpertîgdlo ^{sark. 18, 15-19.} tusartîkumârpât ivdîlit pivdîlutit nivdliassorssûvdîlutik niarkutigdlo ivssumîk savdîlugit arssanutdlo agssakauardîlutik. ³¹ nutsatîk kivssardluînartîsavait ivdîlit pivdîlutit, pûgssianîk ulîgdîlutik kîssatîgalutitdlo tarnîmik kasîtdlernerâne aliatsangnarmîk kasîlîtsorssuarmîk. ³² kîtornaisalo upîkumârpâtîit imaitdîlutik: kîname taima îmap kerkane nîpîtanguerûpa Tôrutut? ³³ niuvertarfîsit îmamîit naulermata inuîakatîgîsorpagssuit kârsîtdlartîpatîit; pekutîvit niorkutîvitdlo amerdlâssusîtnîk nuname kûngîit pisûtîpatîit. ³⁴ mâna îmap navdlorpâtîit îmap îtînerîne niuvernîtîit katerssarpagssuatitdlo ilingnîtut tamaisa kivîsîtdîlugit. ³⁵ sîneriangmîut tamarmîk tataîtsagput pivdîlutit, kûngîlo ûlingârput tupagtutut tautoxardîlutik. ^{sark. 18,9.} ³⁶ inuîakatîgîngne niuvernîat uîngîartorput pivdîlutit, tataînarsivdîlutîit sîjungnaeravit îsuanut agdlât.

kapitalit 28.

Tôrup kúngianut Sitûmutdlo. Israîlikut pivdualísassut.

¹Nâlagkap okausia uvavnut pivok, okardlune: ²inûp kitornâ ûmâ, Tôrup sujulerssortâ okarfigûk: ima okarpok Nâlagak nâlagau-
²Tas. 2,4. -ssok: ûmatit angneruniarmat, okaravitdlo: Gûtiuvunga, Gûtiussup
^{Is. 14,13 t.} igsiavfiâne igsiavunga imarssuit kiterpiâne, nauk inuinaussutit Gû-
 -tiunatitdlo, ûmatitdlo Gûtip ûmatâtut itíkagko, — ³mássame
 Dâniálimit ilisimaneruvutit, issertugkamik nalussakángilatit, ⁴ili-
 -simássutsitdlo sujunekarssutsitdlo pisûngûtigâtit kûltitdlo silvitdlo
 kimatulivingnut katerssugaralugit, ⁵ilisimangârdlutit niuvertaravit
 sapítsorssuángorputit, ûmatitdlo angneruniarpok sapékigavit, —
⁶tamána pivdlugo ima okarpok Nâlagak nâlagaussox: ûmatit Gûtip
 ûmatâtut itíkagko, ⁷tamána pivdlugo ata, takornartat ilingnut
 aggersíkumârpâka, akimángitsut angutausernerssait, táukua panatik
 ilisimássutsingnut alianaigissamut amúsavait usornarssutsitdlo na-
^{26,20.} -lingnautitdlugo. ⁸iterssamut samungnartísavâtit, tokutat to-
 -kuánik tokúsautit imarssuit kiterpiâne. ⁹Imaka tauva tokut-
 -sissit sâgdlogo okarumârnersutit: Gûtiuvunga, nauk inuinaussutit
 Gûtiunatitdlo tokutsissivit agssaine. ¹⁰kipinekángitsut tokuánik
 tokúsautit takornartat agssaisigut; uvanga taima okarama, okarpok
 Nâlagak nâlagaussox.

¹¹Nâlagkap okausia uvavnut pivok, okardlune: ¹²inûp kitornâ
 ûmâ, Tôrup kúngia upísagit okarfigalugo: ima okarpok Nâlagak
 nâlagaussox: issornaitsut nâmagtíssutât ûmâ, tamatigut ilisimâ-
¹Môr. 1,27. -ssusilik pínerdluinártok, ¹³nuánersume Gûtip nautsviane íka-
 — ^{2,8.} -luartutit, ujarkat erdlingnartut tamaisa ássûtigalugit: aligok aug-
²Môr. 28, -palualârtok, aligok iseriagtússak, aligorkik, Tarsisip ujarâ, aligok
^{17-20.} tungujuartok, aligok akisungnertôk, aligok atdlarniussak, aligok
 aumaussarigsox, aligok korsorigsox, kûtilo; kilautivit kardlortau-
 -tivitdlo sulivfigigâtit, taimane píngortitaugavit pissarêrsimassut.
¹⁴kêrupiugaluartutit siártok uligsuissox, Gûtivdlo kákâne ivdler-
 -nartume itíkalarivkit; ujarkat ingnerínaussut akornáne angala-
^{1,13.} -galuartutit. ¹⁵inûtsit tamarmiugaluartok píngortitaulerkârfingnit,
 iluaitulinernik navssârfiginekarserdlutit. ¹⁶niuvertarnivit amer-
 -dlássusiat iluáinernik ulivkârutigât ilugkut ajortuliarsimavdlutitdlo;
^{Is. 14,12.} taimáitumik nalingínaussutut Gûtip kákânit ajagtorpavkit, ivdlit,
 kêrupiugaluartutit uligsuissox, pérsitdlutit ujarkat ingnerínaussut
 akornánit. ¹⁷ûmatit angneruniarpok pínerssutsit pivdlugo, ilisi-

-máassutsit aserorpat usornarssutsit pivdlugo; taimáitumik nuna-
-mut igípavkit, kúnginut issigingnâgagssiaralutit. ¹⁸ ajortuliarpag-
-ssuangnik iluaitsumik niuvertarnernik ivdlernartûtítit nalingínau-
-típatit, taimáitumik ingnex ilingnit naulersíkumârpara, táussuma
nungúsavâtít; arssángortíkumârpavkitdlo nuname, ilingnik issigi-
-ssartut tamaisa issigititdlugit. ¹⁹ inuiakatigîngne ilingnik ilisar-
-ssissut tamarmik tataitsagkumârput ivdlit pivdlutit, tatáinarsiv- ^{27,36.}
-dlutit sôjungnaeravit isuanut agdlât.

²⁰ Nâlagkap okausia uvavnut pivok, okardlune: ²¹ inûp kitornâ
ûmâ, kînat sâgtîssuk Stûmut takordlûgkerssârfigalugulo ²² okar- ^{Is. 23,2.}
-dlutit: ima okarpok Nâlagak nâlagaussox: sâtdlarumârpavkit, Sî-
-tût, nâlangnarsivdlungalo ilingne; misigísáputdlo uvanga tássau-
-ssunga Nâlagak, táussumane erkartûssiguma táussumanilo ivdler-
-narsivdlunga. ²³ tokorarnerdlo auainerdlo táussumûnga pisíku-
-mârpâka igdluisa akorninut, tássane ordlúsáput tokutauvdlutik
panamit tamagingnit táussumûnga sâgtumit; misigísáputdlo uvanga
tássaussunga Nâlagak. ²⁴ kingornalo Israflíkúnut kasilitsumigdlûnt
ânernartumigdlûnt kapinartokásángitdlat avatâmiue táukunínga a-
-sigssuissaraluartut tamarmik; misigísáputdlo uvanga tássaussunga
Nâlagak nâlagaussox. ²⁵ ima okarpok Nâlagak nâlagaussox:
Israflíkut katerssuleruvkit inuiakatigîngnit siâmarfigissainit, táuku- ^{20,40 t.}
-nane ivdlernarsiumârpunga akimángitsut issigititdlugit, nunaka-
-rumârpudlo nunamingne, kivfavnut Jâkumut túniússavne. ²⁶ nu-
-nagiumârpâtdlo terdligdlutik, igdluliordlutigdlo vînekutilingnigdlo
nautsviliordlutik; mássame, terdligdlutik nunagiumârpât, tamane
táukunínga asigssuissartune erkartûssileruma tamagingnit avatânit;
misigísáputdlo uvanga Nâlagak Gûtigigānga.

kapitalit 29.

Egivtinimut.

¹ ukiut kulingâne káumatit kulingata uvdluisa arkanex áipâne
Nâlagkap okausia uvavnut pivok, okardlune: ² inûp kitornâ ûmâ,
kînat sâgtîssuk Fâraûmut Egivtinip kúngianut takordlûgkerssâr-
-figalugulo táuna Egivtinilo tamât. ³ okalugit okardlutit: ima
okarpok Nâlagak nâlagaussox: sâtdlarumârpavkit, Fâraô Egivtinip
kúngia, kûkôriarssuak angisôk ûmâ, kûgssuautingne pûngassutit
okardlutit: uvanga-una kûgssuautiga, uvanga-una sanâra. ⁴ kisiâne ^{Dân. 4,30. 31.}
karsorsarumârpavkit agdlerkugkut, aulisagkat kûgssuautingnîtit tav-

- tagssuangnut nipigitdlugit, kûgssuautingnitdlo amuvdlutit aulisag-
 Is. 27,¹. -kat tavgtagssuangne nipingassut tamaisa ilángutdlugit; ⁵puilassuit-
 -sumutdlo igíkumârpavkit, aulisagkatdlo kûgssuautingnūtut tamaisa;
 narssap kânut tugsimásautit katerssornekarnatitdlo exiternekar-
 -natitdlo; nunap nerssutainut tingmissanutdlo kilaup atânītunut
 nerissagssautipavkit. ⁶tamarmigdlo Egiptinime nunakartut misigí-
 -sáput uvanga tássaussunga Nâlagak; tássa Israflíkūnut ajáupiausi-
 Is. 36,⁶. -magamik suvdlortôk; ⁷agssangmingnik tigussarângáne napissaraok
 tuviat tamât kupivdlugo; igarfigissarângánilo navdloraraok kerkat
 tamât patajatitdlugo. ⁸tamána pivdlugo ima okarpok Nâlagak nâ-
 30,⁴. -lagaussok: ata, pana ilingnut nagdliutíkumârpapa, inuitdlo nerssu-
 -tautitdlo ilingnit p̄ardlugit; ⁹Egiptinilo inuerutdlunilo piunêrúsa-
 Jer. 46,¹⁹. -vok, misigísáputdlo uvanga tássaussunga Nâlagak. tássa okarmat:
 uvanga-una kûgssuautiga, uvanga-una sanâra. ¹⁰tamána pivdlugo
 sâtdlarumârpavkit, ivdlitdlo kûgssuautititdlo, Egiptine piunêrut-
 -dluinarvlugo inuerutdlugulo Migtûlimit Suj̄nimutdlo Aitiûpiavdlo
 kigdlinganut, ¹¹inuitdlūnt nerssutautitdlūnt isigait tássûna inger-
 -dlâsaersitdlugit nunaginekâsaersitdlugulo ukiut sisamanik kuligdlit.
¹²Egiptine inuerúkumârpapa nunanut inuerūtunut ilagititdlugo, u-
 -ngalûgailo inuerúsímásáput ungalûgkat piunêrússat ilagalugit ukiut
 sisamanik kuligdlit nâvdlugit; Egiptinimiutdlo akimángitsunut siá-
 -martíkumârpâka, nunanut siaruarterdlugit. ¹³imale okarpok Nâ-
 -lagak nâlagaussok: ukiut sisamanik kuligdlit nâgpata, Egiptinimiut
 Jer. 46,²⁶. katerssorumârpâka inuiakatiġngnit siâmarsimavfigissainit; ¹⁴uter-
 -sarumârpâkalo Egiptinimit autdlarússaussut, Pâtrûsimut utersar-
 -dlugit nunamut nagguvigissānut, tássane kúngiuvfiúsáput nika-
 -nartok. ¹⁵nikanásavok kúngiuvfiġngnit avdlanit, kingorna akimá-
 -ngitsunut angneruniásanane; ikigdlisarumârpâka akimángitsunut
 nâlagauniarkunagit. ¹⁶Israflíkudlo kingorna tatigísángilait ajortu-
 -liamik erkainekautigssānik, tungānut sâgtaraluaramik; misigísá-
 -putdlo uvanga tássaussunga Nâlagak nâlagaussok.
¹⁷pivordlo ukiut mardlungnik kuligdlit arfīnek áipāne káu-
 -matip sujugdliup uvdluisa sujugdliāne, Nâlagkap okausia tauva
 uvavnut pivok, okardlune: ¹⁸inûp kitornâ ûmâ, Nipukánftsarip
 Bâpalip kúngiata sákutûne kivfartornerssuarmik kivfartortipai Tô-
 -rume, niarkut tamaisa nujaersitdlugit tuvfitdlo tamaisa nungut-
 -dlartitdlugit; taimáitok táunalūnt sákutūilūnt Tōrumit akigssar-
 -sīngitdlat, tássane kivfartoramik. ¹⁹tamána pivdlugo ima okar-
 Jer. 43,¹⁰ tt. -pok Nâlagak nâlagaussok: takuvat, Egiptine Nipukánftsarimut

Bâpalip kúngianut túniúpara, ujameriagssue tigorkuvdlugit pagga-
-tigerkuvdlugitdlo ujaarukuvdlugitdlo; tamána sákutúisa akigssar-
-siarisavât. ²⁰ kivfartûtigissânut akigititdlugo Egivtine táussu- 30,24.
-múnga túniúpara; uvavnut sulingmata, okarpok Nâlagak nâla-
-gaussock. ²¹ taimailissúkut Israflíkut nagssuat naulersíkumâr-
-para, ivdlitdlo okausigssakartíkumârpavkit akornáne; misigísá- 24,27.
-putdlo uvanga tássaussunga Nâlagak.

kapitalit 30.

ãmalo Egivtinimut.

¹ Nâlagkap okausia uvavnut pivok, okardlune: ² inûp kitornâ
úmâ, takordlûgkerssârit okardlutit: ima okarpok Nâlagak nâla-
-gaussock: uârtoritse; erkanak uvdlok; ³ mássa uvdlok kanigpok, Jûit. 2,1 t.
Nâlagkap uvdlua kanigpok, uvdlok nuiausok; akimángitsut pine-
-karfigssât nagdliutilerpok. ⁴ pana Egivtinimut nagdlúsavok, Ai- Is. 19,1. 2.
-tiûpiamiut kugsatdlásáput, tokutat Egivtinime ordloralerpata, uja-
-meriagssuilo tigussaulerpata, túngavlo nákartitaulerpata. ⁵ Aitiû-
-piamiutdlo Pútícutdlo Lûtícutdlo tamalâtdlo táuko tamarmik
Kûpimiutdlo nunavdlo angerfigissap inue panamit ordlúsáput ila-
-galugit. ⁶ ima okarpok Nâlagak: Egivtinip aulajangerutai úpi-
-sáput, píssauneratalo inornautâ samungnásavok; Migtûlimit Sujt-
-nimutdlo tássane panamit ordlorásáput, okarpok Nâlagak nâla-
-gaussock. ⁷ inuerúsáputdlo nunat inuerútut ilagalugit, ungalûgai- 29,12.
-salo ungalûgkat piunérússat ilagísavait; ⁸ misigísáputdlo uvanga
tássaussunga Nâlagak, Egivtinime ikititsiguma, ikiortailo tamarmik
navdlorpata. ⁹ taimailissúkut uvavnit arpártut autdlarumârpup
umiarssuarnik, Aitiûpiamiut terdligtut ánilársardlugit, kugsatdlar-
-titdlugit sôrdlo Egivtinip uvdluane; tássame nagdliutilerpok.
¹⁰ ima okarpok Nâlagak nâlagaussock: Egivtinip ujameriagssue so-
-raersíkumârpáka Nipukánitsarikut Bâpalip kúngiagut. ¹¹ táunalo
ínugtailo ilagissai, akimángitsut angutausernerssait, aggersitáuput
nuna aserorkuvdlugo; panatik Egivtinimut amujumârpait, nuna to-
-kutanik tamákerdlugo. ¹² kûgártut parkersíkumârpáka nunalo
inungnut ajortunut tunivdlugo; nuna táussumanítutdlo takornar-
-tanut nungutikumârpáka. uvanga Nâlagak taima okarpunga.
¹³ ima okarpok Nâlagak nâlagaussock: Gûtiliarujuit asiutíkumârpáka,
Norfime Gûtipiluit soraersitdlugit; kingorna sujulerssuissoxásá-
-ngilak Egivtinimit pissumik, Egivtinimiutdlo sujôrásáput. ¹⁴ Pâ- Is. 19,16.

-trûse inuerúkumârpara, Sûanime ikititsivdlunga Nûmilo erkartû-
-ssivdlunga, ¹⁵ kamangneralo kuerardlugo Sfnimut Egivtinip pi-
-ssaunavêrfiliânut Nûvdlo ujameriagssue pîardlugit. ¹⁶ Egivtinime
ikititsiumârpunga Sîne kugsalangâlersitdlugo, Nô kûpersitdlugo
Norfilo uvdlut tamaisa angnikitdliortitdlugo. ¹⁷ Ounivdlo Pî-Bî-
-sativdlo sâkunerdlârtait panamit ordlúsáput, arnatdlo autdlarú-
-ssaulísáput. ¹⁸ Tarrapânfsime uvdlók târsísavok, Egivtinip nang-
-mautsiússâ tássane navdloruvko, píssauneratalo inornautâ tássane
32,7. 8. soraersikuvko; nuiamik matussáusavok táuna, panflo autdlarú-
-ssaulísáput. ¹⁹ Egivtinime erkartûssiumârpunga, misigísáputdlo
uvanga tássaussunga Nâlagax.

²⁰ pivordlo ukiut arkarnáne káumatip sujugdliup uvdluisa ar-
-finex áipâne, Nâlagkap okausia tauva uvavnut pivok, okardlune:
²¹ inûp kitornâ ûmâ, Fâraûp Egivtinip kúngiata talia napivara,
takúsagitdlo, máusernekángilax; katsorsardlugo nimerdlugulo má-
-tuserdlugulo píssagtitdlugulo panamik tiguisínāngúsagaluarame
píngilax. ²² tamána pivdlugo ima okarpok Nâlagax nâlagaussok:
39,3. sâtdlarumârpara Fâraô Egivtinip kúngia, talê tamaisa navdlor-
-dlugit, ajúngitsordlo naperêrsordlo, pana agssainit nákartitdlugo;
²³ Egivtinimiutdlo akimángitsunut siámartíkumârpâka nunanutdlo
siaruarterdlugit. ²⁴ kisiáne Bâpalip kúngiata talê píssagítikumâr-
-pâka panaga agssainut túniutdlugo; Fâraûvdle talê navdlorumâr-
-pâka, tokutaulersutut nananârkuvdlugo táussuma sâne. ²⁵ má-
-ssame, Bâpalip kúngiata talê píssagítikumârpâka, Fâraûvdle talê
nâkangásáput; misigísáputdlo uvanga tássaussunga Nâlagax, pana-
-ga túniúkuvko Bâpalip kúngiata agssainut, Egivtinimiutdlo amug-
-pago; ²⁶ Egivtinimiut akimángitsunut siámartíkuvkit nunanutdlo
siaruarterdlugit; misigísápume uvanga tássaussunga Nâlagax.

kapitalit 31.

Asóre soraersitax Fâraûp silagtorsautigisagaluarâ.

¹ pivordlo ukiut arkarnáne káumatit píngajuata uvdluisa su-
-jugdliáne, Nâlagkap okausia tauva uvavnut pivok, okardlune:
² inûp kitornâ ûmâ, Fâraûmut Egivtinip kúngianut ujameriagssui-
-nutdlo okarit: kinatok ássigaiuk angíssutsigkut? ³ takuvat Asóre
Dâñ. 4. Lîpanûnime sîteriugaluartok, pínersok avalekutimigut, kangerkor-
^{10-12.} -tók alángortók, portungâramilo kârfa nuiat akornánitok. ⁴ ermit
agdlisikât, itinerssûp portusûtíkâ; táussuma kûgssuisa kâvíkât ikú-

-ssuivfia, kũnguanilo autdlartikai narssap orpĩnut tamanut. ⁵ta-
 -mána pivdlugo narssap orpĩnit tamanit portunerulerpok, avale-
 -kutai amerdlĩput, pilutserfĩlo tagdlĩput, avalekutitárkárnerane
 imek angekingmat. ⁶tingmĩssat tamarmik kilaup atãnĩtut avale-
 -kutaine uvdlokarput, narssavdlo nerssutai tamarmik pilutserfĩsa
 atãne piarakarput, inuiagssuakatigftdlo tamarmik alãngwane nuna-
 -karput. ⁷pĩnerpok angĩssutsimigut, avalekutimigut takisũtigut,
 mangua imerme angisũme ingmat. ⁸sĩterit issertornek saperpãt
 Gũtip nautsviane, kanungnerit ássersũssagssãungitdlat avaleku-
 -tainut, kãverkortũtdlo mikekaut pilutserfĩnit; orpekãngilax Gũtip
 nautsviane táussumũnga ássersũssagssamik pĩnerssusiagut. ⁹u-
 -vanga pĩnersaravko avalekuterpagssuakartitdlugo, orpft nuãnersut
 Gũtip nautsvianĩtut tamarmik usorãt. ¹⁰tamána pivdlugo ima
 okarpok Nãlagax nãlagaussox: portusingãrmat kãrfe nuiat akor-
 -nãnititdlugo, portũssusialo ũmatãta angneruniutigingmago, ¹¹ta- Is. 10,13-15.
 -mána pivdlugo akimãngitsut nakũnerssãta agssainut tũniũpara,
 iluãissusia nãpertordlugo pãssutĩsagã, pẽrkugavko; ¹²takornar-
 -tatdlo akimãngitsut angutausernerssaisa pãsagãt igitdlugulo; ava-
 -lekutai kãkanutdlo kãrkunutdlo tamanut tugsimãsassut, pilutser-
 -fĩlo nunap kũngvine tamane isassut navdlorsimassut, nunamilo
 inuiakatigft tamarmik alãnguanit aterãsassut kimagdlugulo; ¹³ting-
 -mĩssatdlo kilaup atãnĩtut tamarmik tũngavianut ũpĩsimassumut
 mĩsassut, narssavdlo nerssutai tamarmik pilutserfĩne inekãsassut.
¹⁴imãitox pivdlugo: orpingmik imermĩtumik portusingãrtokãsã-
 -ngingmat kãverminik nuiat akornãnititsissumik, nakũnerssaitdlo
 imermik mitdluartartut portunerminingne atassokãsãngingmata; ta-
 -marmik tokumut tũniũssaungmata; atdlĩt nunãnut pĩsassut, inuit
 kitornaitãnivekãngitsumut samungnartut ilagalugit. ¹⁵ima o-
 -karpok Nãlagax nãlagaussox: taimane unerivfingmut samungnar-
 -mat aliasugtitsivunga; itinerssuax matuvara táuna pivdlugo kũg- 32,7 tt.
 -ssue unigititdlugit imerssuitdlo angisũt avssersordlugit; Lĩpanũ-
 -nilo tãutordlugtĩpara pivdlugo, narssavdlo orpẽ tamarmik nakã-
 -put pivdlugo. ¹⁶ordlungmat perpaluanik akimãngitsut tupagsãr-
 -pãka, unerivfingmut samungnartĩkavkoãnivekãngitsumut samung-
 -nartunut ilagititdlugo; tugdlũputdlo atdlĩt nunãne orpft nuãnersut
 tamarmik, kinigkat Lĩpanũnip ajũngĩnerssai, tamarmik imermik mit-
 -dluartartut. ¹⁷tãukũtaox ilagalugo samungnaramik unerivfingmut
 panamik tokutaussunut; ikiortailo alãnguanĩput akimãngitsut akor-
 -nãne. ¹⁸kinatox ássigaiuk, taima nãlangnartigalutit taima ag-

-tigigavit orpingne nuánersune? taimáitok samungnásautit or-
-pingnut nuánersunut atdlit nunānut, kipinekángitsut akornānut
32,31 t. inásautit panamik tokutaussunut. tamássa Fáraó ujameriagssuilo,
okarpok Nálagak nálagaussok.

kapitalit 32.

Egivtinimut. píssarssúgaluit uncrivfingmilersut.

¹pivordlo ukiut arkanek áipāne káumatit arkanek áipāta
uvdluisa sujugdliáne, Nálagkap okausia tauva uvavnut pivok, okar-
-dlune: ²inûp kitornâ ûmâ, Fáraó Egivtinip kúngia upisagit okar-
-figalugo: Iuvitsiak ássigāt akimángitsune, kúkôriarssuardlūnīt
29,8. imerssuarmītok; puerdlugtarputit kúgssuautingne, imex isigkang-
-nik isortúngordlugo kúgssue sorujuánangortípatit. ³ima okarpok
Nálagak nálagaussok: kagssutiga ilingnut isuitikumárpara inuiag-
-ssuakatigígsorpagssuatigut, táukua kagssutivnik amúsavātī; ⁴nu-
-namut igitdlutit narssap kānut nalugkumárpavkit tingmíssanudlo
39,4. kilaup atānitunut tamanut mivfigititdlutit nunavdlo nerssutainut
tamanut kārsitdlautigititdlutit. ⁵nekit kákanítikumárpara kōrkut
ulivkārdlugit kigdlungnik; ⁶nuna karssutitagkat aungnik imertíku-
-márpara kákat tikitdlugit kúnguitdlo ilingnik ímerdlugit. ⁷ka-
Is. 13,9 t. -míkuvit, kilak ságujumárpara, uvdloriai tártúngordlugit sekinerdlo
Júit. 2,10. nuiamik ságuvdlugo, káumativdlo kaumássutse kaumatísangilá.
- 3,4. 20. ⁸kilangme káumarkutaussut tamaisa tártikumárpáka ivdlit pivdlutit,
nunagissat tártúngortitdlugo, okarpok Nálagak nálagaussok. ⁹inuia-
-katigīt amerdlasût ūmatait narrutsagtikumárpáka, navdlorsima-
-ssutit akimángitsunut pisíkuvkit, nunanut nalussangnut. ¹⁰inuia-
-katigít dlo amerdlasût tataitsagkumárput pivdlutit, kúngtsalo ūli-
21,14 t. -ngárutigísavātī, panaga kfnaisa sātīgūt uloriasáritíkuvko; sekung-
-nernerit tamaisa ánilásáput nungutdlutik inūnertik pivdlugo, uv-
-dlok táuna úpíkuvit. ¹¹ima okarmat Nálagak nálagaussok: Bā-
-palip kúngiata panāta naláusavātī. ¹²píssarssuit panaisīgūt uja-
-meriagssuatit ordlutikumárpáka, akimángitsut angutausernerssái-
-naisīgūt; Egivtinip inornautā táukua piunérutísavāt ujameriagssue
tamaisa pīardlugit. ¹³nerssutautailo tamaisa támartikumárpáka
imerssuarnit pērsitdlugit, kingornalo inuitdlūnīt isigaisa nerssu-
-tautitdlūnīt kukigssuisa isortúngortísangilait. ¹⁴tauva imerssue
Júit. 3,28. 24. kitserumárpáka kúgssue ūliatut kúgártitdlugit, okarpok Nálagak
nálagaussok; ¹⁵Egivtine inuerutíkuvko, nunalo pērugpat ulivkāru-

-tigialuaminik, tássanilo nunakartut tamaisa patigkuvkit, misiger-
-kuvdlugit uvanga tássaussunga Nálagak. ¹⁶úputigssak tamássa
úputigissagssát; akimángitsut panfsa úputigiumárpát tamána, Egiv-
-tinilo ujameriagssuilo tamaisa pivdlugit úputigiumárpát tamána,
okarpok Nálagak nálagaussok.

¹⁷pivordlo ukiut arkanek áipāne káumatip táussuma uvdluisa
arkanek tatdlimāne, Nálagakp okausia tauva uvavnut pivok, okar-
-dlune: ¹⁸inúp kitornā ūmā, Egivtinip ujameriagssue kápialássuti-
-gíkit; akimángitsut nakūssut panfnut ilángutdlugit samungnartíkit
atdlit nunānut, ánivexángitsumut samungnartunut. ¹⁹kimitok
alianáineruvit? samungnarit, kipinexángitsunut inarit. ²⁰panamik
tokutaussut akornāne ordlúsáput; paṇa túniuterêrpok; ámut nu-
-sugsiuk táuna ujameriagssuilo tamaisa. ²¹píssarssuit nakūner-
-ssaisa unerivfiup iluanit [Fáraô] okalugfígilisavât ikiortailo; sa-
-mungnarput, inarput kipinexarnatik panamik tokutauvdlutik.
²²Asôre tasama katerssarpagssuilo tamarmik, avatānilo ilerfe;
tamarmik tokutaussut panamit ordlussut, ²³ánivexángitsup kí-
-nguane ilivexartitaussut; katerssarpagssuilo ilerfata avatānítut,
tamarmik tokutaussut panamit ordlussut, ánilártitsissaraluartut
inūssut nunāne. ²⁴Eilame tasama ujameriagssuilo tamarmik iler-
-fata avatāne, tamarmik tokutaussut panamit ordlussut, kipine-
-karnatik samungnarsimassut atdlit nunānut, ánilártitsissaraluartut
inūssut nunāne; mitangnarssutsimingnut nanertortíput ánivexá-
-ngitsumut samungnartut ilagalugit. ²⁵tokutaussut akornāne inar-
-filiorpát ujameriagssuisa tamarmik najugāne, ilerfe avatānítit-
-dlugit, tamarmik kipinexángitsut panamik tokutaussut, nauk áni-
-lártitsissaraluartut inūssut nunāne; mitangnarssutsimingnut na-
-nertortíput ánivexángitsumut samungnartut ilagalugit; tássa to-
-kutaussut akornántitáuput. ²⁶Mfsak tasama Túpalilo ujameriag-
-ssuilo tamarmik, avatānilo ilerfe; tamarmik kipinexángitsut pa-
-namik tokutaussut, nauk ánilártitsissaraluartut inūssut nunāne.
²⁷inarsimásánginersut píssarssuit kipinexángitsune ordlussut ila-
-galugit? táuko unerivfingmut samungnartut sákutik sorssûtítik
atissaralugit, panatik niarkumik atānut ilissaokatigalugit, ajortu-
-liatigdlo saunikumingnut átataralugit; nauk píssarssuit ániláru-
-tigissaralarátik inūssut nunāne. ²⁸ivdlítaok kipinexángitsut a-
-kornāne navdlugáusautit inardlutitdlo panamik tokutaussut ila-
-galugit. ²⁹Eitume tasama kúngflo sujulerssortailo tamarmik,
píssarssûtítldlugit panamik tokutaussunut ilángússat; kipinexángit-

18 14,9-11.

38,2.

-sunut ínarput táuko, ánívekángitsumut samungnartunut. ³⁰ tasama avangnámiut sujulerssortait tamarmik Sítûmiutdlo tamarmik, toku-
-tat ilagalugit samungnarsimassut, píssaunermingne ánilárnartíka-
-luardlutik kángusulerssimassut; kipinekarnatik ínarput panamik to-
-kutaussut ilagalugit, mitangnarssutsimingnutdlo nanertortíput áni-
-vekángitsumut samungnartut ilagalugit. ³¹ táuko Fáraûp ta-
-kúsavai ujameriagssuanilo tamaisa tugpatdliutigalugit; Fáraûlo
sákutôrpagssuilo tamarmik panamik tokutáuput, okarpoK Nálagak
Jer. 10,10. nálagaussok. ³² uvanga ánilártitsísagama inûssut nunâne; taimái-
-tumik Fáraûlo ujameriagssuilo tamarmik kipinekángitsut akor-
-nánut ínásáput panamik tokutaussut ilagalugit, okarpoK Nálagak
nálagaussok.

kapitalit 33.

pârsissut isumagissagssânik, inuitdlo mumingâssusiánik.
Jerûsalât tigussaussorók.

¹ Nálagakp okausia uvavnut pivok, okardlune: ² inûp kitornâ
ûmâ, okalugit nagguvigpit kinguainut, okarfigalugit: nunat ilânut
pana nagdliutíkuvkko, nunavdlo inuisa angut atausek ilartik iver-
-tíkuniko ingmingnut alapernaerssuissôrkuvdlugo, ³ táussumalo pa-
-na takuguniuk nunamut nagdliutilersok, suvdluartáussuarmik kar-
-dlortardlune inuit inerterdlugit, ⁴ nalingínax tusartok suvdluar-
-táussûp nipâ tusaraluardlugo inertertíngíkune, pana nagdliugpat
^{18,13.} pêrdlugulo, táussuma auernine pigísavâ. ⁵ suvdluartáussûp nipâ
tusaraluardlugo inertertíngíname auernine pigísavâ; kisiáne iner-
-tertítup inûssutse ánagtísavâ. ⁶ alapernaerssuiivssuvdle pana ta-
-kuguniuk nagdliutilersok suvdluartáussuarmik kardlortarnane, i-
-nuitdlo inerternexángíkunik, panalo nagdliugpat tarnigdilit ilât
pêrdlugo, táuna pêrsimásavok ajortulinermine, auanutdle alaper-
-naerssuissok pissútíkumârpara. ⁷ ivdlitdle, inûp kitornâ ûmâ,
^{3,17} tt. Israfilíkunut alapernaerssuissûtípavkit; kanivnit okausigssarsivdlutit
inertertásavatit uvavnit. ⁸ iluaitsumut okaruma: iluaitsoK ûmâ,
tokúsautit; ivdlitdlo okángíkuvit iluaitsoK ingerdlavingminut mi-
-sigssorkuvdlugo, iluaitsoK tauva tokúsavok ajortulinermine, iv-
-dlitdle auanut pissútíkumârpara. ⁹ kisiáne ivdlit iluaitsoK iner-
-terugko ingerdlavingminut misigssorkuvdlugo, tássánga sârkuv-
-dlugo, sângíkunilo ingerdlavingminit, tokúsavok tauva ajortuliner-
-mine, ivdlitdle tarnit ánagtísimásavat. ¹⁰ ivdlitdlo, inûp kitornâ

ûmâ, Israflíkúnut okarit: ima okartarpuse: pinerdlungniva ajor-
 -tuliautsivtalo karssungmatigut tarûtigâvut, kanorme ilivdluta i-
 -nûsaugut? ¹¹ okarfigikit: ilumut ûmagama, okarpok Nâlagak nâ-
 -lagaussok, iluaríngilara iluaitsox tokugpat, kisiáne iluaitsox inger-
 -dlavingminit sâgpat inûvdlunilo. sâgitse, sâgitse ingerdlavivsínit ^{18,23.}
 ajortunit; sôk toxujumavise, Israflíkut-â? ¹² ivdlitdlo, inûp ki-
 -tornâ ûmâ, okarit nagguvigpit kinguainut: iluartup iluarssutse
 ánâssutigísángilâ ilâne pinerdlugkune, iluaitsovdlo iluáissutse nâg-
 -kiússutigísángilâ ilâne iluáissutsiminit sâgkune, sôrdlume iluar-
 -tup inûssutigísángilâ ilâne ajortuliarune. ¹³ iluartox okar-
 -figiguvko inûsasso, táussumalo iluarssutse tatigileruniuk iluait- ^{18,24.}
 -suliordlunilo, iluarssuserigalua tamarme puigâusavok tauva, i-
 -luaitsoxnermine ilerkorigilakamine tokúsavok. ¹⁴ iluaitsovdlo okar-
 -figiguvko: tokúsautit; sâgkunilo ajortuliautsiminit, erkartússisig-
 -ssak erkordluartíkuniuk, ¹⁵ sagdlunavêrut utertíkuniuk iluaitsox,
 arsârutit taorserunigit, ilerkugssat inûssutaussut ingerdlavigigu- ^{20,11.}
 -nigit iluaitsoxiornanilo, inûsavok táuna, tokúsángilak. ¹⁶ ajortu- ^{18,21 t.}
 -liausia ilerkorigalua tamarme puigâusavok; erkartússisigssak er-
 -kordluartíkamiuk inûsavok. ¹⁷ taimáitox nagguvigpit kinguai okar-
 -tarput: Nâlagkap avkutâ sangussarpok; nauk táukua avkutât sa- ^{18,26.}
 -ngussartox. ¹⁸ iluartox iluarssutse tunutdlugo iluaitsoxiorune to-
 -kúsavok taimailiornermine. ¹⁹ iluaitsovdlo iluáissutsiminit sâg-
 -kune, erkartússisigssardlo erkordluartíkuniuk, táuna inûsavok tai-
 -mailiornermigut. ²⁰ taimáitox okartarpuse: Nâlagkap avkutâ sa-
 -ngussarpok. nungutdluse avkutise migssiliordlugit erkartúsa-
 -vavse, Israflíkut-â.
²¹ autdlarússaunivta ukiuisa arkanek áipâne káumatit kulingata
 uvdluisa tatdlimâne Jerûsalâmit aniguissok uvavnut pivok okar- ^{24,26 t.}
 -dlune: ungalûgak perdlugtitauvok. ²² Nâlagkavdlo agssaisa ku-
 -langerpânga únúkut aniguissok tikiutingíkatdlarmat, kaneralo ^{3,26.}
 angmarpâ uvavnut tikiutserdlugo uvdlâkut; kaneralo angmarmat
 okarne ajulísaerpunga kingorna. ²³ Nâlagkap okausia tauva
 uvavnut pivok, okardlune: ²⁴ inûp kitornâ ûmâ, piunêrúnerne uku-
 -nane Israflip nunâne nunakartut okartarput: Aaperât atausiugame
 nuna kingornússarâ; uvagutdle amerdlaxigavta aitsât nuna kingor-
 -nússarísavarput. ²⁵ tamána pivdlugo okarfigikit: ima okarpok
 Nâlagak nâlagaussok: aulingmik nerissarpuse, issise árdlortítarpase ^{1 Mór. 9,4.}
 Gûtiliarujuvsínut, aungmik kuississarpuse; taimáitox nuna kingor-
 -nússarísanerigse? ²⁶ ilivse, angutit, panase tatigâse, ilivse, arnat,

narrujūminartuliorpuse, nalingínauvdlo tugdlime nulia mingugtítará; taimáitok nuna kingornússarísanerigse? ²⁷ima okarfigísavatit: ima okarpok Nálagak nálagaussok: ilumut úmagama, piunêrúnernítut ^{6,12.}panamit ordlúsáput, narssamítut nerssutinut nerissagssautípáka, patdligtailissanilo kârusungnilo ítut tokorarníkut tokúsáput. ²⁸nuna suerutdlugulo inuilângortíkumâravko, píssaunerata inornautâ so-raersitdlugo; Israilivdlo kákai inuerúsáput tássûna ingerdlasso-kásaersitdlugo; ²⁹misigísáputdlo uvanga tássaussunga Nálagak, nuna suerutdlugulo inuilângortíkuvko narrujūminartuliornerere ta-maisa pivdlugit.

³⁰ivdlitdle, inûp kitornâ úmâ, nagguvigpit kinguaisa okalûse-rissarpâtít karmat saníne igdlutdlo paine, okalokatigtdlutigdlo nalingínak áiparminut, okardlutik: tusarnâriartortigo ait, okausek kanok itok Nálagakamit anissok. ³¹aggísáputdlo ilingnut, sórdlo inuit aggersartut, sângnutdlo ingísáput inugtáka okautsisit tusar-nârdlugit, malisanagitdle. mássa kanermingnik tusarnersússâr-tarput, úmataisale pilerigissatik maligtarpait. ³²takuváme, eri-niugkatut tusarnersutut itípâtít, nipigigsutut kúkilagtutdlarkigsu-tutdlûnt; okautsisit tusarnârarait, malisanagitdle. ³³kisiáne nag-dliugpat, — tássame nagdliutilerpok, — tauva misigísáput prov-^{2,5.}-fitimik ilakaraluaramik.

kapitalit 34.

pârssissunik ajortunik pârssissúvduartumigdlo.

¹Nálagakap okausia uvavnut pivok, okardlune: ²inûp kitornâ Jer. 23,1. 2. úmâ, takordlûgkerssârfígíkit Israilip pârssissai; takordlûgkerssârit okarfigalugitdlo táuko pârssissut: ima okarpok Nálagak nálagaussok: erkanak Israilip pârssissai ingmingnik pâriniartut; usiuvfa ¹Pitr. 5,2. 3. pârssissut savautit pârísagait? ³túnuat nerissarparse, merkuinik atissartârtarpuse, pualasût tokútarparse; savautitdle pâríngilase. ⁴sângítsut nakússagtíngilase, nápartut katsorsângilase, arkunarsi-massut máтусíngilase, támartakajártut utersângilase, támartut újângilase, kisiáne nâkingniuitsumik kajagssússiuitsumigdlo nálag-auniarfigâse. ⁵siámarsimáputdlo pârssissokânginamik; narssap nerssutainut tamanut nerissagssaulerput siámarsimavdlutigdlo. ⁶sa-^{Is. 53,6.}¹ Pitr. 2,25. -vautíka támalerput kákane tamane kákânguanilo kingigtune ta-mane, nunavdlo kâgut tamatigut siámarpup savautíka aperkuti-ginekarnatik ujarnekarnatigdlo. ⁷tamána pivdlugo, pârssissut

ukorsê, Nâlagkap okausia tusarsiuk. ⁸ilumut ûmagama, okar-pok Nâlagak nâlagaussox, savautika ujajâgagssângorsimangma-ta, narssap nerssutainut tamanut nerissagssaulerdlutik pârssisso-kânginamik, pârssissutdlo savautika sokutigingmatigik, pâr-ssissut ingmingnik pâriniarmata savautikalo pârinagit, ⁹tamána pivdlugo, pârssissut ukorsê, Nâlagkap okausia tusarsiuk. ¹⁰ima okarpok Nâlagak nâlagaussox: sâtdlarumârpâka pârssissut, sa-vautika táukunúnga aperkutigisavâka, pârssissut soraersitdlugit savanik pârssisaersitdlugit ingmingnidlo pâriniarnavêrsitdlugit; savautikalo ánâukumârpâka karninit, táukunúnga nererkunagit. ¹¹ima okarmat Nâlagak nâlagaussox: ata, savautika nangminek ujarumârpâka paorkivdlugitdlo. ¹²sôrdlo savanik pârssissup ungûg-kane paorkissarai, savautine siâmartut tikikângamigit, tainait-dlunga paorkiumârpâka savautika ánautdlugitdlo najugainit ta-manit nuiassume târsiornartume siâmarnfigissainit. ¹³anisikumâr-pâkalo inuiakatingnit, nunanit katerssordlugit nunânutdlo pi-sitdlugit; pârnumârpâkalo Israflip kâkaine kûnguanilo nunamilo nunakarfiussune tamane. ¹⁴pârssivingme ajúngitsume pârnumâr-pâka, Israflip kâkaine kingigtune Isáput inigissait; tássane aku-písáput inigissame ajúngitsume, pârssivik naggorigsox mangiar-figisavât Israflip kâkaine. ¹⁵uvanga pârnumârpâka savautika, uvangalo akupivfigisikumârpâka, okarpok Nâlagak nâlagaussox. ¹⁶tâmartut ujarumârpâka tâmartakajártutdlo utersardlugit arku-narsimassutdlo máuserdlugit nápartutdlo nakússagtitdlugit; ki-siáne pualasût píssaussutdlo nungutitdlarumârpâka; pârnumârpâka iluartumik.

tugs. 23,1. 2.

¹⁷ilivsile savautika ukorsê, ima okarpok Nâlagak nâlagaussox: ata, erkartüssisaunga savanut savakatainutdlo, savarssuarnut inû-sugtunut savarssuarnutdlo utorkarnut; ¹⁸sugdlugaisiuk pârssivik ajúngitsox mangiarfigigavsiuk pârssivingmilo sivnerutitase tugdlar-dlugit? imex kitsersimassox imerfigigavsiuk sivneralo isigkavsinik sorujuinángordlugo? ¹⁹savautima tugdlagarse mangiarfigisanerpât? isigkavsinigdlo sorujuinángortitarse imisanerdlugo? ²⁰tamána piv-dlugo ima okarfigai Nâlagkap nâlagaussox: ata, erkartüssiumârpun-ga savanut pualasûnut savanutdlo tuagtunut. ²¹sángitsut tamaisa sanerarmigsardlugit sarmigsardlugitdlo nagssungmigartardlugitdlo kîsa silatânut siâmartikavsigik, ²²tamána pivdlugo savautika ánâu-kumârpâka, ujajârnekarkunagit kingorna; erkartüssiumârpungalo savanut savakatainutdlo. ²³pârssissugssax atausiussox táukunúnga

Mat. 25,32 tt.

37,24 tt.

Juán. 10,11.

- makitikumârpara, táussuma pârísagai; tássa kivfara Dâve; táu-
 Jer. 30,9. -ssuma pârísavai, táukualo pârssissigísavât. ²⁴uvanga Nâlagak
 - 31,88. Gûtigísavānga, kivfaralo Dâve sujulerssuissūsavok akornāne; uva-
 -nga Nâlagak taima okarpunga. ²⁵angerfigiumârpákalo erkigsi-
 -nartumik, ûmassut ajortut nunamit përsitdlugit; terdligdlutik pui-
 -lassuitsume nunakarumârput orpiggalingnilo sinigtardlutik. ²⁶piv-
 Is. 19,24 t. -dluautigssautikumârpákalo táuko kâkânguamalo avatâmiue siag-
 -dlersitsissardlungalo nagdliuvfigssaisigut sialungnik pivdluautau-
 -jumârtunik. ²⁷narssap orpisa inerititagssatik ineritísagait, nu-
 -navdlo naussorigsûtine nautísagai, inuisalo nunartik nunagísagât
 terdligdlutik; misigísáputdlo uvanga tássaussunga Nâlagak, nang-
 -mautât erdlokinartok navdloruvko, kivfartorfigissaisalo agssainit
 ânâukuvkit. ²⁸ujajâgagssâusângitdlatdlo kingorna akimângitsunut,
 nunavdlo nerssutaisa nerisângilait; kisiāne nunakásáput terdlig-
 -dlutik ânîlârsarnekaratigdlo. ²⁹íkússugak usornautigssak táuku-
 -núnga naulersikumârpara, nunamiut kângnerānit nungúnavërsit-
 Jer. 33,9. -dlugit, akimângitsutdlo mitagdlernerisa kingorna nanertúsângilait.
³⁰misigísáputdlo uvanga Nâlagak Gûtigalungalo najortigigānga,
 ukulo Israîlikut ínugtarigika, okarpok Nâlagak nâlagaussox. ³¹iliv-
 Juán. 10,16. -silo savautika, savautit pârissâka, ilivse inuit, Gûtigísavavsinga,
 okarpok Nâlagak nâlagaussox.

kapitalit 35.

Eitumíkúnut.

- ¹Nâlagkap okausia uvavnut pivok, okardlune: ²inûp kitornâ
^{25,12} tt. ûmâ, kînat sâgtíssuk Sîarip kâkânut, takordlûgkerssârfigalugulo
 Is. 34,6-8. ³okarfigûk: ima okarpok Nâlagak nâlagaussox: sâtdlarumârpavkit,
 Sîarip kâkâ ûmâ, agssákalo ilingnut isagtikumârpâka suerutdlutit
 inuilângortitdlutit. ⁴ungalûgkatit piunêrutikumârpâka inuilângor-
 -titdlutit, misigísautitdlo uvanga tássaussunga Nâlagak. ⁵imâi-
 -tok pivdlugo: isuanit kíngarssuigavit, Israîlikutdlo panamut pi-
 21,80. 34. -sikagkit taimane erdlokingmata, ajortulivfiup naggatâgut, ⁶tamāna
 pivdlugo, ilumut ûmagama, okarpok Nâlagak nâlagaussox, aulnâ-
 -ngortikumârpavkit, auvdlo malerssúsavâtít; auk iluarînaragko, aup
 sark. 13,10. malerssúsavâtít. ⁷Sîarip kâkâ inuilâinavigssuângortikumârpâka, i-
 -tuitutdlo utertutdlo tássānga pîardlugit. ⁸kâkâ tokutanik tamā-
 -kerumârpâka, kâkânguatitdlo kôrkutitdlo kûnguatitdlo tamaisa pa-
 32,6. -namik tokutat ordlorarfigísavait. ⁹isuanut agdlât inuilautikumâr-

-pavkit, ungalûgkatitdlo nunaginekásangitdlat, misigísausilo uvanga tássaussunga Nâlagak. ¹⁰okaravit: inuiait uko mardluit nunatdlo uko mardluk uvanga pigísaváka, uvagut kingornússarisavavut; nauk Nâlagak tássanîtok; ¹¹tamána pivdlugo, ilumut ûmagama, okarpok Nâlagak nâlagaussox, níngagssutsit pilernutússutsitdlo migssilior-
-dlugit piúmârpunga, sôrdlo ivdlit kíngarssuivdlutit táuko pissarítit; ^{Mák. 4,24.} misigísau-
-titdlo Nâlagausunga tusâsimagíka asigssuissarnítit tamaisa Is-
-raílíp kákainut okauserissatit, okartaravit: inuerúput, uvavtínut avalaiáuput. ¹³uvavnutdlo angneruniarpuse kanivsiník, okautsise ^{Is. 37,28. 29.} uvavnut agssuardliutise amerdlanârdlugit; uvanga tusâvavse. ¹⁴ima okarpok Nâlagak nâlagaussox: nuna tamarme tipaitsugpat, ivdlit inuilângortíkumârpavkit; ¹⁵sôrdlo Israílíkut kingornússât tipaitsû-
-tigigit inuerungmat, taimatut piúmârpavkit; Staríp kákâ Eitumilo tamarssuarne inuilângúsavok; misigísáputdlo uvanga tássaussunga Nâlagak.

kapitalit 36.

Israílíkúník kingudligssaník.

¹ivdlitdlo inûp kitornâ ûmâ, takordlûgkerssârit Israílíp ká-
-kainut, okardlutit: Israílíp kákai ukorsê, Nâlagkap okausia tu-
-sarsiuk. ²ima okarpok Nâlagak nâlagaussox: kíngarssuissok
ilivsinut imaingmat: êk, kákánguit isuanit ítut uvagut pigssariler- ^{1 Mór. 49,26.}
-pavut; ³tamána pivdlugo takordlûgkerssârit okardlutit: ima okar-
-pok Nâlagak nâlagaussox: mána pivdlugo: nungúniardlusilo ta-
-magingnit ktsivfigingmase, akimángitsut amiákuinut pigssaritíku-
-mavdluse, kardlumiugingmasilo, inuitdlo okalúseringmase, ⁴ta-
-mána pivdlugo, Israílíp kákai ukorsê, Nâlagkap nâlagaussox o-
-kausia tusarsiuk. ima okarpok Nâlagak nâlagaussox kákanutdlo
kákánguanutdlo kúnguanutdlo kôrkunutdlo piunérúnernutdlo inue-
-rútunut ungalûgkanutdlo kimagaussunut, táuko akimángitsut a-
-miákuisa tamagingnit ujajaiufigalugitdlo mitautigissarait, ⁵tamá-
-name pivdlugo ima okarpok Nâlagak nâlagaussox: ilumut, ilu-
-ngersornerma ikumanerane okalugpunga akimángitsut amiákuinut
Eitumimutdlo tamarssuarmut, táukua nuna pigissara ingmingnut ^{25.}
pigssaritíkat ûmatimíkut tipaitsungârdlutik tarnimíkutdlo asigssuiv-
-dlutik, ujajaiumavdlutik píaiufigiumavdlugo. ⁶tamána pivdlugo
takordlûgkerssârit Israílíp nunâ pivdlugo kákarssuarnutdlo káká-

-nguanutdlo kũnguanutdlo kôrkunutdlo okardlutit: ima okarpok Nâlagak nâlagaussox: takuvarse, ilungersornivne kamangnivnilo okalugpunga, akimángitsut mitagdlernerisa nanertormase. ⁷ tamána pivdlugo ima okarpok Nâlagak nâlagaussox: agssáka kutdlarpáka, ilumut, akimángitsut avativsínitut mitagdlernerisa táuko nangminek nanertúsavait. ⁸ ilivsile, Israflip kákai ukorsé, avalekutitártokaler-

Is. 54,7. 8. -dlusilo inerititakalísause inugtavnut Israflíkúnut; mássalo nag-

-dliuterkajálerpok. ⁹ uvanga sâsagavse issigiumârdlusilo; tauva sanarfinexardlusilo siaruarterfiginekásause. ¹⁰ inuitdlo ilivsíne amerdlisarumârpáka, Israflikut tamarssuisa; ungalúgkat inokall-

-sáput, piunérúneritdlo karmarnekásáput. ¹¹ inuitdlo nerssutau-

-titdlo amerdlisarumârpáka ilivsíne, amerdliartúsáput kinguâgssi-

20,40. -ssardlutik; nunagítikumârpavsiló sujornagut ilerkuvisisut, ajúngitsulivfigaluse perkârnivsnit angnermik; misigísausilo uvanga tássau-

-ssunga Nâlagak. ¹² inungnut angalavfigítikumârpavse, inugtavnut Israflíkúnut, táukua pigísavâse kingornússaralúsiló, kitornaerutí-

-sáisavasiló kingorna. ¹³ ima okarpok Nâlagak nâlagaussox: piv-

-dluse okarmata: inungnik nungutitsissorssúvuse, inuse kitornaer-

-rutítarpase, ¹⁴ tamána pivdlugo inungnik nungutitsísángilase ki-

-ngorna, inusilo kitornaerutisángilase kingorna, okarpok Nâlagak nâlagaussox. ¹⁵ akimángitsutdlo mitagdlernerinik kingorna tusar-

-tísángilavse, inuitdlo okausipilúisa kingorna nanertúsángilâse, inu-

-silo kitornaerutisángilase kingorna, okarpok Nâlagak nâlagaussox.

¹⁶ Nâlagkap okausia uvavnut pivok, okardlune: ¹⁷ inûp kitornâ

úp. 1,8. 17. ûmâ, Israflikut nunamingne nunaxaratdlaramik, mingugtípât inger-

-dlanermingnik kanok iliornermingnidlo; ingerdlanerat maujugi-

-ssap mingungnarssusiatut ípok takuvne. ¹⁸ tauva kamangnera táu-

-kunúnga kuerarpara auk nunamut kuissât pivdlugo, Gútiliarujung-

-mingnidlo mingugtingmássuk. ¹⁹ siámartípákalo akimángitsunut

nunanutdlo siaruarterdlugit; avkutigissaitdlo kanok iliornerilo mig-

-ssiliordlugit erkartúpáka. ²⁰ akimángitsunutdlo pigamik tikisa-

Róm. 2,24. -mingnut, atera ivdlernartox nalingínautípât, pivdlutik okartaler-

-sitdlugit: tássáupat Nâlagkap inugtái nunamit pigissânit tikiútut?

20,9. 14. 22. ²¹ kisiáne atera ivdlernartox kajagssüssissutigâra, Israflikut nalingí-

-nautitât akimángitsune tikisamingne. ²² tamána pivdlugo Israflikut

okarfigíkit: ima okarpok Nâlagak nâlagaussox: ilivse pivdluse tai-

-mailúngilanga, Israflikut-â, kisiáne atera ivdlernartox pivdlugo,

akimángitsune tikisavsíne nalingínautitarse. ²³ ivdlernarsisíkumâr-

-paralo atera angingártok, akimángitsune nalingínautitaussox, ilivse

táukunane nalinginautitarse; akimángitsudlo misigísáput uvanga tá-
 -ssaussunga Nâlagak, okarpok Nâlagak nâlagaussox, ilivšine ivdler-
 -narsiguma issigititdluse. ²⁴ akimángitsunit tigujumâravse, nunanit Is. 11,11.
 tamanit katerssordluse nunavsínutdlo pisitdluse. ²⁵ serpartaivfigiu-
 -mârpavsilo imermik mingokángitsumik, minguerússutigssavsínik;
 minguersarumârpavse, mingugssutsivsínik tamanik Gûtiliarujuvsí-
 -nigdlo tamanik pfaivfigaluse. ²⁶ tuniumârpavsilo ũmámik nutámik
 anernerdllo nuták ilivsínut túniutdlugo, ũmat táuna ujaraussox 11,19 t.
 uvinivsínit pêrdlugo, ũmámigdlo uviniussumik tunivdluse. ²⁷ aner-
 -nera túniúkumârpava ilivsínut pingortitsivdlungalo ilerkererku-
 -ssavkut ingerdlassunik, táukua erkartússisigerkussáka maleruá-
 -savait ilerkoralgutdlo. ²⁸ nunalo sujuaissavsínut túniússara nu-
 -nagísavarse, inugtariumârpavsilo, ilivsilo Gûtigisavavsinga. ²⁹ mi-
 -ngugssuserse tamát ilivsínit kángartikumârpava, karritdlo naor-
 -kujumârpáka amerdlisardlugitdlo, kángnermigdlo pinase. ³⁰ amer- 34,27.
 -dlisarumârpáka orpít inerititait narssavdlo naussue, imáitox
 pivdlugo: kángnermik okausipilungnik kingorna tusangiasásánging-
 -mase akimángitsut. ³¹ tauva erkaiumârpase avkutigissase ajortut
 iliornisilo iluángitsut; ingmivšinigdlo maujugiumârpuse ajortuliase 20,43.
 pivdlugit narrujúminartuliasilo pivdlugit. ³² ilivse pivdluse tai-
 -mailiungilanga, okarpok Nâlagak nâlagaussox; tássa ilisimassag-
 -ssarse; igtôrdlusilo kángusugitse avkutigissase pivdlugit, Israfi-
 -líkut-â. ³³ ima okarpok Nâlagak nâlagaussox: taimailissúkut mi-
 -nguersaruvse, ajortuliautsivsínik tamanik pfaivfigaluse, ungalúgkat
 tauva nunagitikumârpáka, piunêrúneritdlo karmarnexásáput. ³⁴ nu- Is. 61,4.
 -nalo inuerútox, tássúna ingerdlassut tamaisa issigititdlugit inue-
 -rúkaluarmat, taortigssánik naussorigsarnekásavok. ³⁵ okásáputdlo:
 nuna mána inuerúkaluartox nautsivfigsut nuánersutut ilerpok; Hús. 2,1.
 ungalúgkatdlo piunêrússaugaluit inuerutdlutigdlo nákartitaugaluit
 igpiliugakalerdlutigdlo inoxalerput. ³⁶ akimángitsudlo avativšine
 amiákússut misigísáput uvanga Nâlagak nákartitanik karmaisima-
 -ssunga inuerútutdlo ikússorfigisimavdlugit; uvanga Nâlagak oka-
 -lugdlungalo taimailiorpunga. ³⁷ ima okarpok Nâlagak nâlagau-
 -ssok: matumínga sule Israflíkúnut kínuvigítikumârpunga, taimai-
 -liorumavdlugit: amerdlisásagíka, inuit savautiginekartísavdlugit. 34,31.
³⁸ sôrdlo savautit ivdlernartitat, sôrdlo Jerúsáláme savautit nag-
 -dliútune ítartut, taimaitdlutik ungalúgkat piunêrússaugaluit táto-
 -kísáput inungnik savautiginekartunik; misigísáputdlo uvanga tá-
 -ssaussunga Nâlagak.

kapitalit 37.

saunikut ūmartut. Jútalo Júserfio atausingúsassut.

- 11,24. ¹Nálagkap agssaisa kulangermánga anisípánga Nálagkap aner-
neragut, kórorssuarmut saunikunik ulivkártumut ilivdlunga. ²anga-
-latípangalo táukunatigut tamagingnut, takuvákalo amerdlangártut
kórorssûp narkane, takuvákalo panerdluinartut. ³okarfigångalo:
inûp kitornâ ūmâ, uko saunikut ūmarsináupat? okarpungalo: Ná-
-lagak nálagaussutit, ivdlit ilisimavat. ⁴okarfigångalo: takordlûg-
-kerssârfigíkit uko saunikut, okarfigalugit: saunikut panertut ukorsê,
Nálagkap okausia tusarsiuk. ⁵ima okarpok Nálagak nálagaussok
ukunúnga saunikunut: ata, anernermik ilivsinut pulatitsiumârpunga
ūmartitdlusilo. ⁶ujalunik pilersorumârpavse uviningmigdlo kagdl-
-dluse amermigdlo amerdluse anernermigdlo ilumiulerdluse ūmartit-
-dlusilo; misigisaisilo uvanga tássaussunga Nálagak. ⁷takordlûgker-
-ssârpungalo, sôrdlo inánekartunga, takordlûgkerssârtitdlungalo per-
-palulerpok, atalo ivkululersok, saunikudlo ingmingnut ornigútut,
saunikok nalinginak saunikokatiminut. ⁸takuniardlungalo takuler-
-pâka ujalunigdlo uviningmigdlo kagdlilersut, amermigdlo amerpai
kaisigut, kisiáne anernermik ilumiokángitdlat. ⁹okarfigångalo: ta-
-kordlûgkerssârit anorimut, takordlûgkerssârit, inûp kitornâ ūmâ,
anorimut okardlutit: ima okarpok Nálagak nálagaussok: anore,
karrít anordlersarfingnit sisamanit suvduardlugitdlo uko tokutat,
ūmarkuvdlugit. ¹⁰takordlûgkerssârpungalo, sôrdlo inákânga; tau-
-valo anernerup pulangmatik ūmarput isigkamingnik nikorfavdlutik,
katerssarparujussuit agsut amerdlasût. ¹¹okarfigångalo: inûp ki-
-tornâ ūmâ, saunikut uko tássa Israflíkut tamarmik; okartarpúme:
saunivut panerput, neriûtigissarput támarpok, pîagauvugut. ¹²ta-
-mâna pivdlugo takordlûgkerssârit okarfigalugit: ima okarpok Ná-
-lagak nálagaussok: ata, ilivise angmarumârpâka, makitíkumârpav-
-silo ilivivsinut, inugtâka, Israflíp nunânut pisitdluse. ¹³misigisau-
-silo uvanga tássaussunga Nálagak, ilivise angmaruvkit, makitíkuvsilu
ilivivsinut, inugtâka. ¹⁴anernivnik ilumiulerumârpavse ūmartitdlusilo;
uníngavigssíkuumârpavsilu nunavsiné; misigisaisilo uvanga Nálagak
okalugdlungalo taimailiorsimassunga, okarpok Nálagak.
- ¹⁵Nálagkap okausia uvavnut pivok, okardlune: ¹⁶inûp kitornâ
ūmâ, kissungmik atautsimik tigustt kânut agdlagdlutit: Jútap pia
Israflivdlo kinguaise táussuma iligissaisa piat; âma kissungmik av-
-dlamik tigustt kânut agdlagdlutit: Júserfíp pia, Eivfarâp kissûtâ,

sark. 7, 9 t.

Is. 26, 19.

Israflícutdlo tamarmik táussuma iligissaisa piat. ¹⁷ perńsavatitdlo kissuk atausingordlugo, tigumiásavatitdlo atausiussut. ¹⁸ aperigpa-titdlo nagguvigpit kinguaise okardlutik: nalunaerfigiumángilisigut sugssarigitit máko? ¹⁹ okarfigisavatit tauva: ima okarpok Nálagak nálagaussok: takuvarse, tiguvara Júserfip kissûtá Eivfarâp agssai-nítok, Israilivdlo nagguvexatigfsortai táussuma iligissai, kátutdlu-gitdlo Jûtap kissûtânut, kissuk atausingordlugo, tigumiásavákalo atausiussut. ²⁰ kissuitdlo táuko kaisigut agdlagfigissatit tigumiásavatatit issigititdlugit. ²¹ âma okalugfigisavatit: ima okarpok Nálagak nálagaussok: takuvarse, Israflip kinguai tigungumârpâka aki-mángitsut akornánit angalavfigissaraluinit, tamagingnit katerssordlugit nunânutdlo pisitdlugit. ²² inuiautikumârpâkalo atausiussut nuname Israflip kâkaine, tamarmigdlo kúnge atausek kúngigisavât; kingornalo inuiaúsangitdlat mardluviussut avigsârkisanatigdlo kingorna, Hús. 2,2. nálagauvfit mardlungordlutik; ²³ mingugtísangitdlatdlũnt kingorna Gûtiliarujungmingnik maujungnartuliamingnidlo pinerdlungnerming-nigdlo tamanik; kisiáne najugainit tamanit ajortuliarfigissainit áng-tikumârpâka minguersardlugitdlo; íngutariumârpâkalo, táukualo Gûtigisavānga. ²⁴ kivfaralo Dâve kúngigisavât, tamarmigdlo atausek pârssissigisavât; erkartüssisigerkussavkut ingerdlajumârput ilerko- 34,23 t. -rerkussákalo maleruadlugit ilerkorallugitdlo. ²⁵ nunakásáputdlo nuname kivfavnut Jâkumut túniússavne, sujuaissavse nunagissâne; táukualo kitornaisalo ernutaisailo nunagisavât isuanut agdlât, kiv-faralo Dâve sujulerssortigituínasavât. ²⁶ angerfigiumârpâkalo er- Is. 54,10. -kigsinartumik, tássa isuanut ítugssamik; uníngatikumârpâkalo a-merdlisardlugitdlo, ivdlernartûtigalo táukunanítikumârpâka soraiuit-sumik. ²⁷ ineķarfigalo táukunanísavok, Gûtigisavāngalo, uvangalo íngutariumârpâka. ²⁸ tauva akimángitsut misigísáput uvanga tá- sark. 21,3. -ssaussunga Nálagak Israflimik ivdlernartitsissok, ivdlernartûtiga soraiuitsumik táukunanilerpat.

kapitalit 38.

Górmut.

¹ Nálagak okausia uvavnut pivok, okardlune: ² inûp kitornâ ûmâ, kînat sâgtíssuk Górmut, Mâkôrme nunalingmut, Rüssivdlo sark. 20,8. Mfsauvdlo Túpalivdlo sujulerssortânut, takordlúgkerssârfígalugulo ³ okardlutit: ima okarpok Nálagak nálagaussok: sâtdlarumârpavkit, Gók, Rüssivdlo Mfsauvdlo Túpalivdlo sujulerssortât ûmâ, ⁴ sangu-

-tíkumârpavkitdlo karsorsardlutitdlo agdlerkugkut, anisíkumârpav-
-kitdlo sákutôrpagssuatit tamaisa ilaliutdlugit, kimugtuarssuitdlo
ximugtigdliitdlo, tamarmik atissarivfârt, katerssarpagssuit amer-
-dlasût, avssigdlit erkornavêrkutigdlit, tamarmik pananik tigu-
Dãn. 11,43. -miartut, ⁵Pêrseritdlo Aitiûpiamiutdlo Pútíkutdlo ilagigait, tamar-
-mik erkornavêrkutigdlit niakorornavêrkutigdlit; ⁶Gûmerilo siagti-
-tailo tamaisa Tukarmâkutdlo avangnarpasingneritdlo siagtitaiddlo
tamaisa, inuiakatigt amerdlasût ilagâtit. ⁷upalungaersarkigsâritse,
ivdlitdlo katerssarpagssuatitdlo tamarmik ilingnut katerssugkatit;
ivdlitdlo sernigssortigilisit. ⁸uvdlorpagssuit xímûgpata takusar-
-nekásautit; ukiune kingugdligssane nunamut tikiúkumârputit pana-
-mit utertitat piánut, inuiakatigtngnit amerdlasûnit katerssugkamut,
Israflip kâkainut inuerúsinaraluartunut; tamâssa inuiakatigtngnit
anisitâuput, tamarmik terdligdlutik nunakalerput. ⁹tagpavungna-
-rumârputit, anorâsuatut pitorarumârputit, nuiatut ilivdlutit nuna
matôrumavdlugo, ivdlitdlo siagtitaiddlo tamarmik, inuiakatigtiddlo
amerdlasût ilagissatit. ¹⁰ima okarpok Nâlagak nâlagaussox: piu-
-mârpok taimailissúkut, ûmatingne isumaliornerit tauva kagfarumâr-
-put, erkarsarnipilungnidlo erkarsarumârputit ¹¹okardlutit: pavung-
-násaunga nunamut igdluínalingmut, ornísavâka táuko uníngassut ter-
-dligdlutik nunakartut, tamarmik ungalorssuakarnatik inûssut par-
-naersâussuakarnatigdlo matorssuakángitsut. ¹²tâssa paggákumav-
-dlutit ujajiumavdlutitdlo, agssatit piunêrúnernut sâgtíkumavdlugit
kingumut inokalersunut, inuiangnut akimángitsunit katerssugau-
-ssunut, pigissakalersunut nangminersiakalersunut, nunap katsing-
-nerane nunalingnut. ¹³Ssîpalo Dítanilo Tarsisivdlo niuvernartue
liuvêrartaitdlo tamarmik ilingnut okarumârput: paggákumavdlutit
aggerpit? katerssarpagssuatit katerssorpigit ujajaerkuvdlugit, sfl-
-vitdlo kûltitdlo autdlarúcumavdlugit, pigissatdlo nangminersiatdlo
tigujumavdlugit, amerdlasûnik paggákumavdluse? ¹⁴tamâna piv-
-dlugo takordlûgkerssârit, inûp kitornâ ûmâ, Gôk okarfigalugo: ima
okarpok Nâlagak nâlagaussox: misigiumânginerpit taimailissúkut,
ínugtâka Israflíkut terdligdlutik nunakalerpata? ¹⁵tauva aggeru-
-mârputit najugkangnit avangnarpasingnermit, ivdlitdlo inuiakati-
-gítdlo amerdlasût ilagissatit, tamarmik kimugtuarssungnik kimug-
-sersut, katerssarpagssuit amerdlasût sákutôrpagssuit píssaussut,
¹⁶pitorautdlutitdlo ínugtavnut Israflíkúnut, nuiatut nuna matôrumav-
-dlugo. uvdlugssane kingugdlerne piúmârputit, aggersíkumârpavkit
tauva nunamut pigissavnut, akimángitsunut misigerkuvdlunga, issigi-

-titdlugit ivdlernarsiguma ilingne, Góκ. ¹⁷ima okarpok Nálagak nálagaussok: ivdlit táunauvit sujornagut kivfavkut Israflip pruvfi-
-tertaisigut okautigissara taimane itsak takordlúgkerssármata, táuku-
-núnga aggersikumagivkit? ¹⁸piumârpordle taimailissúkut, uvdlok
táuna Góκ pitoraugpat Israflip nunânut, okarpok Nálagak nálagau-
-ssok, tauva kamangnera kagfarumârpok níngangnivne. ¹⁹ilunger-
-sornivne arrangnermalo ikumanerane okalugpunga: ilumut uvdlok
táuna úlingnerssuak nagdliutisavok Israflip nunânut, ²⁰issiginivnit
úliisassut aulisagkat ímamítut tingmíssatdlo kilaup atânítut narssav- Is. 2,12-19.
-dlo nerssutai paormortutdlo tamarmik nunap kâne aulassartut
inuitdlo tamarmik nunap kânítut; kákatdlo nákasáput, ivnarssuitdlo
úpísáput, karmarssuitdlo tamarmik nunamut nákasáput. ²¹kaer- Dán. 11,
-kussivfigiumârpapalo panamik kákavnut tamanut pissugssamik, 40. 44 t.
okarpok Nálagak nálagaussok; nungutdlutik panatik áiparmingnut
ságtísagait. ²²tokorarnermigdlo aungmigdlo erkartúkumârpapara, sia-
-lugssuatumik súpússissumik natarkornanigdlo ujaraussunik ingner- sark. 20,9.
-migdlo ikuatdlagsáumigdlo siagdlerfigitísavara táuna siagtitalo i-
-nuiakatigtorsorpagssuitdlo ilagissai. ²³angisútitudlungalo ivdlernarsi-
-síkmârpunga misingnarsisitudlungalo akimángitsorpagssuit issigitit-
-dlugit; tauvalo misigísáput uvanga tássaussunga Nálagak.

kapitalit 39.

Góκ artorssásassok.

¹ivdlitdlo inûp kitornâ úmâ, Góκ takordlúgkerssárfígúk okar-
-dlutit: ima okarpok Nálagak nálagaussok: sâtdlarumârpavkit, Góκ,
Rüssivdlo Mísauvdlo Túpalivdlo sujulerssortât úmâ, ²sangutíku-
-mârpavkitdlo ugsagsárdlutitdlo, avangnarpasingnermit majuarsâr-
-dlutit Israflivdlo kákainut aggersitdlutit. ³tauva pisigsit tigdlug-
-kumârpapara agssangnit sâmingnit sapangisitdlugo karssutitdlo ag- 30,22.
-ssangnit talerpingnit nákartitdlugit; ⁴Israflip kákaine ordlúsautit,
ivdlitdlo siagtitalitdlo tamarmik inuiakatigtitdlo ilagissatit; tingmiar-
-ssuarnut nalingínarnik isarulingnut nunavdlo nerssutainut nerissag-
-ssaritípavkit. ⁵narssap kâne ordlúsautit; uvanga taima okarama,
okarpok Nálagak nálagaussok. ⁶ingnermigdlo igitiumârpunga Má- 38,22.
-kôrmut sineríssatdlo inuínut terdligtunut, misigísáputdlo uvanga
tássaussunga Nálagak. ⁷ateralo ivdlernartok nalunaerumârpapara
ínugtavne Israflíkúne, atera ivdlernartok nalingínautínávêrsardlugo; tugs. 76.
akimángitsutdlo misigísáput uvanga tássaussunga Nálagak Israflip

- 2 Tas. 2,7. ivdlernartua. ⁸ tássa nagdliutilerpok piúmárdlunilo, okarpok Nálagak nálagaussok; tamássa uvdlok okautigissara. ⁹ tauva Israflip unga-lûgaisa inue aniumârpút ikititsissardlutik sákutdlo erkornavêrkutitdlo avsseritdlo pisigsitdlo karssutdlo anaulerutitdlo kalugiussatdlo kissugalugit; ukiut arfinek mardluk tamákunínga kissugssakásáput. ¹⁰ narssamut kissugtásángitdlat orpiggalingnutdlûnít kivdluiartúsanatik, sákunik kissugssakásagamik; paggássissitik paggavfigísavait, ujajaisitigdlo ujajásavaít, okarpok Nálagak nálagaussok. ¹¹ taimailissúkut Gók tuniumârpára tássane inigssânik, Jút. 2,20. Israflime ilivigssânik, tássa angalassut kôruánik ímap kangianítumik; tamatuma angalassut miligtórtisavai. tássunga Gók ilísavât ujameriagssuilo tamaisa, taissalisavâtdlo Gúp ujameriagssuisa kôruánik. ¹² Israflíikutdlo ilississarumârpút káumatit arfinek mardluk, nuna minguersarniárdlugo. ¹³ nunavdlo inue tamarmik ilississarumârpút tusámassáussutigalugulo nagdliuvfigísságut nálangnarsiguma, okarpok Nálagak nálagaussok. ¹⁴ ingmíkôrtíkumârpáitdlo angutit aulagsásá-ngitsut nunácut angalassugssat, âma nunap kâne sivnerussunik ilississartugssat angalassut ilagalugit, nuna minguerkuvdlugo; káumatit arfinek mardluk nágpata uyardlilerumârpút. ¹⁵ angalassutdlo táuko nunácut angalatitdlutik ardláta inûp saorna takuguniuk sanniagut nalunaerkutsísavâ, ilississartunut ilitserdlugo Gúp ujameriagssuisa kôruánut. ¹⁶ âma ungalûgak ujameriagfingmik atekásavok. taimalo nuna minguersásavât. ¹⁷ ivdlitdle inûp kitornâ sark. 19, ^{17.} ^{18.} úmâ, ima okarpok Nálagak nálagaussok: tingmíssat nalingínarnik isarugdlit narssavdlo nerssutai tamaisa okarfigíkit: katerssoriartoritse, tamagingnit atautsimut kaigitse pigdliutíka ornigdlugit ilivsinut pigdliarissáka, pigdliuterpagssuit Israflip kákainítut; nekitordlusilo augtoritse. ¹⁸ píssarssuit nekât nerísavarse, nuname sujulerssuissut auat imísavarse, savarssuit inúsugtut savárkatdlo savarssuitdlo utorkait ugsigitdlo, tamarmik Bâsanime puatdlar-sagkat. ¹⁹ túnortúsause kârsitdlarluse, augtúsause kâvikúlersitdluse, pigdliutivnit ilivsinut pigdliarissavnit. ²⁰ kârsitdlautigísavasiló avalaiáka, kimugtuarssuit kimugersutdlo píssarssuitdlo sákutútdlo nalingínait, okarpok Nálagak nálagaussok. ²¹ nálangnarssuseralo akimángitsunut nivtarumârpára, akimángitsut tamarmik issigísagát erkartússutiga námagsissara, agssákalo táukunúnga isagtitáka. ²² Israflíikutdlo misigísáput uvanga Nálagak Gútigigánga, uvdlok táuna kigdligalugo kingornagutdlo; ²³ akimángitsutdlo misigísáput Israflíikut autdlarússaussut ajortuliatik pivdlugit, perku-

-serdlugtuli vfigingmanga; tamánalo pivdlugo kñara táukunánga i-
 -ssertorsimagiga angnikitdliortitsissainutdlo túniutdlugit, tamaisa
 panamit ordlutitdlugit. ²⁴mingugssusiatdlo pinerdlungnerilo mig-
 -ssiliordlugit piváka, kñara táukunánga issertoravko. ²⁵tamána Is. 54,9.
 pivdlugo ima okarpok Nálagak nálagaussok: mána Jákup autdla-
 -rússartai utersásaváka, Israflíkut tamaisa angajorkautserfigalugit
 ateralo ivdlernartok ilungersútigalugo. ²⁶mitangnarssusiata uvav- 16,63.
 -nutdlo perkuserdlugtuli ornerisa tamarmik nanertorsimásavait, nu-
 -nartik nunagileruníko terdligdlutik ánilársarne karnatigdlo; ²⁷inuia-
 -katigtngnit utersaruvkit katerssordlugitdlo kíngarssortaisa nunainit,
 ivdlernarsivigiguvkitdlo akimángitsorpagssuit issigititdlugit, ²⁸tauva
 misigísáput uvanga Nálagak Gútigigānga, akimángitsunut autdlaru-
 -tísimagaluardlugit atautsimut píssúkuvkit nunānut, ilānik atautsi-
 -migdlūnt kimatakarnanga tássane. ²⁹kingornalo kñara táuku- 36,27 t.
 -nánga issertúsángilara, anerera Israflíkúnut kueraruvko, okarpok
 Nálagak nálagaussok.

kapitalit 40.

Hisikiale nálagfingmik nutágssamik Jerúsalamigdlo nutágssamik
 takordlúisitausersok. nálagfup silardlínik.

¹autdlarússaunivta ukiuisa mardlungnik kuligdlit tatdlimāne
 ukiup autdlarkautāne káumatip uvdluisa kulingāne, tássa ukiut ar-
 -kanek sisamāne ungalúgak perdlugtitaungmat kingorna, uvdluk
 táunarpiak Nálagak agssaisa kulangerpānga, tássungalo písipānga.
²Gútimit takordlórnikut písipānga Israflip nunānut ilivdlungalo ká- sark. 21,10.
 -kamut kingigtorsuarmut, kánilo sórdlo ungalúgak igdluliorfigissak
 kavānga erssitok. ³tássungalo pisingmanga, sunauvfa angut tá-
 -ssanítok, táussuma táutua sórdlo kangnúsak issigigāne, sorká-
 -rutdlo ujalugssiak tigumiarā, suvdlortórdlo úgtútigssak; isávfigme
 kekarpok táuna. ⁴okalugfigāngalo táussuma angutip: inūp ki-
 -tornā ūmā, issigivdluardlutit tusávdluarniarit, ūmamiuginiákitdlo
 tamaisa ilingnut takutitagssáka. tamána pivdlugo aggersitaugavit,
 máko ilingnut takorkuvdlugit takussatitdlo tamaisa Israflíkúnut
 nalunaerkuvdlugit. ⁵sunauvfalo ungalorssuak igdlup avatānítok
 tamāt kaujatdlagdlugo; angutivdlo táussuma suvdlortók úgtútigssak
 tigumiarā, tatdlisut arfiniligtut takitigissok, talek agssait siligssu-
 -siānik tapersimavdlune. úgtorpālo karmarnerata atitússusia suv-

-dlortôk atausiardlugo, portússusialo suvdlortôk atausiardlugo. ⁶i-sâvfigdlo tikípâ, kangimut sangmissok, majuardlunilo majuartarft-sigut; ûgtorpâlo isâvfiup avdloriussâ suvdlortôk atausiardlugo sanimut, avdloriussavdlo áipâ suvdlortôk atausiardlugo sanimut; ⁷inínguardlo suvdlortôk atausiardlugo tukimut, âma suvdlortôk atausiardlugo sanimut, inínguitdlo akornat tatdlit tatdlimat, isâvfiuvdlo av-
¹⁰dloriussâ isâvfiup iseriâta sanianit iluagut suvdlortôk atausiardlugo.
¹ kúng. 6,^a. ⁸ûgtorpâlo isâvfiup iseriâ iluagut suvdlortôk atausiardlugo; ⁹âma ûgtorpâ isâvfiup iseriâ tatdlit arfinek pingasut; anfganere tatdlit
¹ kúng. 6,^{a1}. mardluk, isâvfiuvdlo iseriâ ilordliussok. ¹⁰inínguitdlo isâvfiingme kangimut itume igdlugtut pingasûput; tamarmik ûgtornerat atausiuvok, âma anfganerisa ûgtornerat igdlugtut atausiuvok. ¹¹âma ûgtorpâ isâvfiup pâta siligssusia tatdlit kulit, isâvfiuvdlo takíssusia tatdlit arkanek pingasut; ¹²inínguitdlo sâne kigdiligak talek atausek, âma igdluane kigdiligak talek atausek, inínguitdlo igdlugtut tatdlit arfinigdlit. ¹³âma ûgtorpâ isâvfik iníngûp kulânit áipâta kulânut sanimut tatdlit mardlungnik kuligdlit tatdlimatdlo; pâk pâmut sangmissok. ¹⁴âma taimailiorpai anfganerit tatdlit arfinilingnik kuligdlit, silardliata anfganera tikitdlugo isâvfik tamât kaujatdlagdlugo; ¹⁵isâvfiuvdlo iserkârfiup sânit isâvfiup ilordliup iseriâta sânut tatdlit tatdlimanik kuligdlit. ¹⁶inínguitdlo anfganerilo avssigkanik igalâkarpud isâvfiup iluata tungâgut tamât kaujatdlagdlugo; âmâtaok karajagdlue taimáipud; tamât kaujatdlagdlugo iluata tungâ igalâkarpok, anfganerilo palmiussakarpud. ¹⁷tauvalo silardlianut
¹ kúng. 6,⁴. avatdlermut pispânga, sunauvfalo najornigft tássane sanasimassut
^{Nim.} 10, ⁸⁷tt. núniugardlo, silardlia tamât kaujatdlagdlugo; najornigft pingasunik kuligdlit núniugkamîtut. ¹⁸núniugardlo isâvfit sanianîpok, isâvfit tukingânit agtordlugit; tamâssa núniugak atdlek. ¹⁹ûgtorpâlo nerutússusia isâvfiup atdliup sânit silardliata ilordliup sânut silatâgut tatdlit untritigdlit, kangialo avangnâlo. ²⁰isâvfigdlo avangnamut sangmissok silardliane avatdlerme itok ûgtorpâ tukimutdlo sanimutdlo; ²¹inínguartailo igdlugtut pingasut, anfganerilo karajagdluilo taima ûgtûtekarput sôrdlo isâvfiingme sujugdlerme; takíssusia tatdlit tatdlimanik kuligdlit, siligssusialo tatdlit mardlungnik kuligdlit tatdlimatdlo. ²²igalailo karajagdluilo palmiussailo taima ûgtûtekarput sôrdlo isâvfiingme kangimut sangmissume; tungmerkat arfinek mardluk tássunga majuartarfigait, karajagdluilo sagdliúput. ²³silardlianut ilordlermut isâvfekarpok isâvfiup avangnamut ítup nalâgut kangimutdlo ítup nalâgut; ûgtorpâlo isâvfiingmit isâvfiingmut

tatdlit untritigdlit. ²⁴tauvalo kujatânut pisípânga, sunauvfalo isâvfik tâssa kujâmut ítok; ûgtorpailo anŋanere karajagdluilo, taima ûgtûtekartut ivkutut; ²⁵tamâno karajagdluilo igalâkarpud tamât kaujatdlagdlugo, sôrdlo ivko igalâssat ítut; takissusia tatdlit tatdlimanik kuligdlit, siligssusialo tatdlit mardlungnik kuligdlit tatdlimatdlo. ²⁶tungmerkatdlo arfinex mardluk tâssunga majuartarfiûput, karajagdluilo sagdliûput; palmiussakarpuordlo igdlugtut a-tautsimik anŋanermigut. ²⁷âma silardlianut ilordlermut isâvfekarpok kujatânit; ûgtorpâlo isâvfingmit isâvfingmut kujâmut tatdlit untritigdlit. ²⁸tauvalo silardlianut ilordlermut pisípânga isâvfikut kujatdlîkut, ûgtorpâlo isâvfik kujatdlek taima ûgtûtekartok ivkutut; ²⁹inînguartailo anŋanerilo karajagdluilo taima ûgtûtekartut ivkutut, tamâno karajagdluilo igalâkartut tamât kaujatdlagdlugo; takissusia tatdlit tatdlimanik kuligdlit, siligssusialo tatdlit mardlungnik kuligdlit tatdlimatdlo. ³⁰karajagdlokarpok tamât kaujatdlagdlugo, tukimut tatdlit mardlungnik kuligdlit tatdlimatdlo, sanimutdlo tatdlit tatdlimat. ³¹karajagdlue silardlianut avatdlermut íput, anŋanerilo palmiussakarput, tungmerkatdlo arfinex pingasut ^{22. 26.} tâssunga majuartarfiûput. ³²tauvalo silardlianut ilordlermut pisípânga pavûna, ûgtorpâlo isâvfik taima ûgtûtekartok ivkutut; ³³inînguartailo anŋanerilo karajagdluilo taima ûgtûtekartut ivkutut, tamâno karajagdluilo igalâkartut tamât kaujatdlagdlugo; takissusia tatdlit tatdlimanik kuligdlit, siligssusialo tatdlit mardlungnik kuligdlit tatdlimatdlo. ³⁴karajagdlue silardlianut avatdlermut íput, anŋanerilo igdlugtut palmiussakarput, tungmerkatdlo arfinex pingasut tâssunga majuartarfiûput. ³⁵tauvalo isâvfingmut avangnardlermut pisípânga, ûgtorpâlo taima ûgtûtekartok ivkutut, ³⁶inînguartailo anŋanerilo karajagdluilo; igalâkarpordlo tamât kaujatdlagdlugo; takissusia tatdlit tatdlimanik kuligdlit, siligssusialo tatdlit mardlungnik kuligdlit tatdlimatdlo. ³⁷anŋanere silardlianut avatdlermut íput, anŋanere igdlugtut palmiussakardlutik, tungmerkatdlo arfinex pingasut tâssunga majuartarfiûput. ³⁸najornigfigdlo tâssanîpok, pâ isâvfup anŋanerinîtok; tâssane tunissutit ikivkagagssat errortúsagait. ³⁹isâvfivudlo iseriâne igdlugtut pissarêrsaivfit mardluk íput, táukunane tokúsagait tunissutit ikivkagagssat, tunissutitdlo ajortaeruterxússutit tunissutitdlo pitdlarnavêrkússutit. ⁴⁰sanianilo silatâne isâvfup avangnardliup pâta majuariâne íput pissarêrsaivfit mardluk, âma igdluane isâvfup iseriâta saniane pissarêrsaivfit mardluk. ⁴¹pissarêrsaivfit igdlugtut

sisamáuput isávfiup sanfne, tássa pissarêrsaivftt arfinex pingasut, táukunane [pigdliutit] tokútásagait. ⁴²ãma tuníssutinut ikivkagag-ssanut pissarêrsaivftt sisamat tássanīput ujaraussut síkigigsagkat, tatdlip áipáta kerkatut takitigissut, tatdlivdlo áipáta kerkatut silig-tigissut, tatdlisutdlo atautsitut portutigissut; táukunúnga ilisagait tuníssutinik ikivkagagssanik tuníssutinigdlo tokutagssanik tokutsi-saussartut. ⁴³sináxutitdlo agssait siligssusiatut portutigissut ilua-tigut ivertitáuput tamát kaujatdlagdlugo; pissarêrsaivfttdlo kánut nekit tuníssutaussut ilisagait. ⁴⁴isávfiuvdlo ilordliup silatáne íput najornigftt silardliane ilordlerme erínersártartunut; isávfiup avangnardliup sanianítut kujámut sangmíput, atautsit isávfiup ka-ngigdliup sanianítut avangnamut sangmíput. ⁴⁵okalugfigángalo: najornigftt uko kujámut sangmissut palasit pigait igdlo isumaga-lugo pârssissartut; ⁴⁶ukulo avangnamut sangmissut palasit pigait tunissivik isumagalugo pârssissartut. tássáuput Sâtúp kinguai, Ltvip kinguainit Nálagkamut patdligtúsassut kivfartútdlugo. ⁴⁷úg-torpálo silardlia, takíssusia tatdlit untritigdlit, siligssusialo tatdlit untritigdlit, igsorkárigsox; tunissivigdlo igdlup sánīpox. ⁴⁸tau-valo igdlup iseriánut pisípánga, úgtorpálo iseriáta anfganera ig-dlugtut tatdlit tatdlimat, isávfiuvdlo siligssusia igdlugtut tatdlit pingasut, ⁴⁹iseriátalo takíssusia tatdlit mardlungnik kuligdlit, silig-ssusialo tatdlit arkanigdlit; tungmerkátldo tássunga majuartarfigait, anfganerilo sukarssuakarput, igdlugtut atautsimik.

1 Sám. 2,36.

1 kúng. 2,36.

1 kúng. 7,
15. 21.

kapitalit 41.

nálagfiup iluanik.

¹tauvalo nálagfingmut pisípánga. anfganere úgtorpai ig-dlugtut tatdlisut arfiniligtut atitutigissut, tássa tovkup atitússusia; ²pátalo nerutússusia tatdlit kulit, pátalo sanfne igdlugtut tatdlit tatdlimat. tauva úgtorpá takíssusia tatdlit sisamanik kuligdlit, siligssusialo tatdlit mardlungnik kuligdlit. ³ilordlermutdlo iser-dlune páp anfganera úgtorpá tatdlit mardluk, párdlo tatdlit ar-finigdlit, pávdlo nerutússusia tatdlit arfinex mardluk. ⁴tauva úgtorpá takíssusia tatdlit mardlungnik kuligdlit, siligssusialo tatdlit mardlungnik kuligdlit, nálagfiup kinguane; okarfigángalo: tamássa ivdlernarnerpák. ⁵úgtorpálo igdlup karmá tatdlit arfinigdlit, iní-nguitdlo karmardlft nerutússusiat tatdlit sisamat, igdlup avatá tamát kaujatdlagdlugo. ⁶inínguitdlo karmardlft agtúmakatigtgput,

pingasutdlo pingasunigdlo kuligdlit; átagigátdlo karmak ininguanut karmardlernut igdlume sanasimassok tamát kaujatdlagdlugo; taima ávilerfexarput, igdluvdle karmá ávilerfiginago. ⁷inínguitdlo karmardlft kaujalutssut kulerígdlutik inigtoriartorput, igdlup kaujalunere kuleríngmata igdlo tamát kaujatdlagdlugo; taimánera mig- ^{1 kúng. 6,}
^{5. 6. 8.} ssiliordlugo inigtoriartorput ilungmut kúmut, taimalo atdlermit kutdlermut majuartarput kiterdlícut. ⁸āma takuvara igdlume kag-fagak, tamát kaujatdlagdlugo. inínguit karmardlft túngávísa suvdloritōk tamákerpát, tatdlit arfinigdlit sinarssuk tikitdlugo. ⁹inínguit karmardlft karmáta silardliup atitússuserai tatdlit tatdlimat, akúniliak inínguit karmardlft igdlumítut iluat initokatigalugo. ¹⁰najornigfingnutdlo tatdlisut mardlungnik kuliliglut ikertutigaok igdlup avatá tamát kaujatdlagdlugo. ¹¹inínguanut karmardlernut isertarfekarpok akúnialiamut; avangnānit isertarfik atausiussox, kujatānitdlo isertarfik atausiussox; akúniliavdlo tamagingnut tatdlit tatdlimat inítússuserai. ¹²igdlutálo núniugkap ingmíkórtup nalāne kitāta tungāne ítok tatdlisut arfínek mardlungnik kuliliglut siligtigaok, karmáta tamatigut tatdlit tatdlimat atitússuserai, igdlutáta takíssuserai tatdlit arfínek sisamanik kuligdlit. ¹³tauva igdlo úgtorpá tukimut tatdlit untritigdlit, núniugardlo ingmíkórtok igdlutálo karmailo tukimut tatdlit untritigdlit; ¹⁴sanimutdlo igdlup sá núniugardlo ingmíkórtok kangiagut tatdlit untritigdlit. ¹⁵āma úgtorpá igdlutāta takíssusia núniugkap ingmíkórtup táussuma tunuanítup ságut, sagdliartailo igdluglut tatdlit untritigdlit; nálagfigdlo ilordlek, silardliatalo iseriai; ¹⁶avdloriussatdlo igalássatdlo avssigkat, sagdliartatdlo pingasunut kaujalutssut, avdloriussak nagdlerdlugo kissungnik ígakartut tamát kaujatdlagdlugo, nunamit igalássatdlo ilángutdlugit, igalássat táuko kalekutsigkat; ¹⁷páp kulá igdlulo ilordlek ilángutdlugo silatānilo karmatdlo tamákerdlugit tamát kaujatdlagdlugo ilualo silatálo úgtússakarpok. ¹⁸ássilisimassutdlo kērupítldlo palmitdlo, palmek kērupít mardluk akornáutitaussartok, kērupítldlo mardlungnik kīnagdlit: ¹⁹igdluane inúp kīnā palmimut sangmissok, igdluane ífuvítsiaup kīnā palmimut sangmissok; igdlo tamarme taima pílersorsimassok tamát kaujatdlagdlugo. ²⁰nunamit páp kulá ilángutdlugo kērupítldlo palmitdlo ássilisimáput, tássa nálagfiup karmaine. ²¹nálagfiup matsarfé ígsorkárigput, ivdlernartútidlo sá táutuátut táutokarpok. ²²tunissiviup kissússup tatdlit pingasut portokatigai, tatdlitdlo mardluk sināta takíssuserai; te

- 1 kúng. 6,20. -kerkuilo sinailo ivnailo kissūput. okalugfigângalo: tamássa nerri-
-vik Nâlagkap sânitugssak. ²³matutdlo mardlūput nâlagfingmut
- 1 kúng. 6, ^{31. 34.} ivdlernartūmutdlo; ²⁴matutdlo tamarmik mardlungnik magpersar-
-tokarput kiversarfilingnik; matut ardlât mardlungnik magpersarto-
-karpok, āma áipâ mardlungnik magpersartokarpok. ²⁵āma táu-
-kunane nâlagfiup matuine kērupitdlo palmitdlo ássilisimáput, sōrdlo
táuko karmaine ássilisimassut; iseriátalo sâ silatâ kissungnik pâ-
1 kúng. 7,6. -kusiartakarpok. ²⁶igalássatdlo avssigkat palmiussatdlo igdlugtut
iseriâta santnīput, igdluudlo iníngvine karmardlerne pâkusiartainilo.

kapitalit 42.

nâlagfiup sanilīnik.

¹tauvalo silardlianut avatdlermut anisípanga avangnamut av-
-kutâgut, najornigfingnut pisitdlunga núniugkap ingmikôrtup nalâne
igdlutátalo nalâne avangnamut ítunut, ²tatdlisut untritoligtut ta-
8. -kitigissup tatdlimanigdlo kuliligtut siligtigissup avânga isertarfe-
41,10. -kartup sânut, ³tatdlit mardlungnik kuligdlit táukua silardliane
40,17. ilordlerme ítut nalānut, núniugkavdlo silardliane avatdlerme ítup
nalānut; sagdliartat sagdlerfiput [kúmut] pingasoriardlutik. ⁴na-
-jornigfitdlo sâne ingerdlavik ípok tatdlisut kulitut siligtigissox
ilungmut, avkutdlo tatdlisut atautsitut siligtigissox, isertarfilo a-
-vangnamut íput. ⁵najornigfitdlo kutdlit igdlutâta atdlersainit ki-
-terdlersainitdlo nerukínerúput, sagdliartat táukunânga ilângaing-
-mata. ⁶kulerfígdlutik pingasungmata táuko sukarssuakarnatigdlo
silardlit sukarssuisut; taimáitumik atdlernit kiterdlernitdlo kûne-
-karput nuname inítússusiat ilângardlugo. ⁷karmardlo najornigfit
agtūmassut avatānītok silardliata avatdiup tungâne najornigfit sâne
tatdlisut tatdlimanik kuliligtut takitigaok; ⁸najornigfit silardliagut
avatdlíkut tatdlit tatdlimanik kuligdlit takekatigingmatigik, nâlag-
-fiuvdle nalâgut tatdlit untritoligtut. ⁹najornigfitdlo táukua atâne
torssússakarpok kangianit, silardlianit avatdlermit tássunga iserta-
-riâne. ¹⁰āma silardliata kangimut karmâta sâninganerane núniugkap
ingmikôrtup sâne igdlutátalo sâne najornigfexarpok. ¹¹sānilo av-
-kutekarpok taimardluinak sōrdlo najornigfingne avangnamut ítune;
takíssusiatdlo siligssusiatdlo taimaekatigfiput, anissariaisalo tamar-
-mik ivko ássigait ilerkuisigutdlo paisigutdlo; ¹²āma najornigfit
kujāmut ítut ássigait paisigut, pâk avkutip isuanītok, avkutdlo
karmap úgtússap kangimut ítup sânitok, tássunga isertariâne.

¹⁸ okarfigângalo: najornigfit uko avangnamut itut, ukulo kujámut itut, núniugkap ingmíkórtup sánitut, tássa najornigfit ivdlernartut; tássane palasit Nálagkamut patdligútartut nerísavait ivdlernartorssuit; tássunga ilísavait ivdlernartorssuit, tuníssutit nekigssat tuníssutitdlo ajortaeruterkússutit tuníssutitdlo pitdlarNAVÉRkússutit; najugak tamána ivdlernartúngmat. ¹⁴ palasit iserângamik ivdler-nartūmit anísángitdlat silardlianut avatdlermut, kisiáne ánorá- ^{44,19.} -ssatik kivfartútigissatik tássunga ilísavait, ivdlernartúngmata táuko; ánorássatdlo avdlat atísavait, tauvalo patdligúsáput inuit piánut.

¹⁵ tauvalo igdlo ilordlek úgtorêramiuk anisípánga isâvfikut kangimut sangmissúkut úgtuivdlunilo tamát kaujatdlagdlugo. ¹⁶ ag-sarnerup tungá úgtorpá suvdlortúmik úgtútigissaminik, suvdlortók ^{40,6.} úgtúne tatdlimanik untritileriardlugo avatágut; ¹⁷ áma avangnap tungá úgtorpá suvdlortók úgtúne tatdlimanik untritileriardlugo avatágut; ¹⁸ áma nerrup tungá úgtorpá suvdlortók úgtúne tatdlimanik untritileriardlugo; ¹⁹ áma kanangnap tungánut sanguvdlune úgtorpá suvdlortók úgtúne tatdlimanik untritileriardlugo. ²⁰ anordlersarfingnut sisamanut sangminerisigut úgtorpá, tamát kaujatdlagdlugo ungalorssuakartok, tukimutdlo sanimutdlo [suvdlortók] tatdlimanik untritileriardlugo; ivdlernartordlo nalinginaussordlo avig- ^{44,23.} -sártitaorkuvdlugit.

kapitalit 43.

Nálagkap nálangnarssusia takutítok. tunissivingmik.

¹ tauvalo isâvfingmut pisípánga, isâvfingmut kangimut sangmissumut. ² sunauvfalo Israflip Gútiata nálangnarssusia tikiútok kangianit, igtugtorssúvordlo, sôrdlo imerssuit igtugtartut, nunalo káumarpok nálangnarssusianit. ³ erssíneralo taimáipok, sôrdlo ta- ^{9,3} tt. -kugiga, sôrdlo erssínera takugiga taimane ungalúgak aseroriartú-sagavko, taimáipok erssínera, sôrdlo kúngme Kíparime takugiga; ^{1,3} tt. kínavnigdlo patdlorpunga. ⁴ Nálagkavdlo nálangnarssusia igdlumut iserpok isâvfikut kangimut sangmissúkut. ⁵ tauva anernerup kangátáupánga silardlianut ilordlermut pisitdlunga, sunauvfalo Nálagkap nálangnarssusiata igdlup ilua tamákerpá. ⁶ tusarparalo uvavnut okalugtox igdlup iluanit, angutdlo sanivne kekartok. ⁷ okarfigângalo: inúp kitorná úmâ, tamássa igsiavfingma kilágdlup inâ isigkamalo aluisa inât; tássane inekarumavunga Israflip kingornalo Israflíkut atera iv-

-dlernartox mingugtísangilát, táukualüñft kúngtsalüñft, uverssarner-
-mingnik kúngimigdlo kigdluinik kingigtúnguarissamingnik; ⁸avdlo-
-riussatik ilingmatigik avdloriussama sanianut matserfisigdlo mat-
-serfingma sanianut ilivdlugit, karmáinak akúnerititdlugo ingming-
-nutdlo uvavnutdlo; taimalo atera ivdlernartox mingugtíkát mau-
-jungnartuliamingnik ilerkorissamingnik; taimáitumik níngangnivne
nungúpáka. ⁹mánale uverssarnitik kúngimigdlo kigdlue uvavnit
alísávait, akornánilo inekarumârpunga isuanut agdlát. ¹⁰ivdlitdle,
inûp kitornâ ûmâ, Israfilikut nalunaerfigíkit igdlumik matumínga,
ajortuliornitik igtôrutigerkuvdlugit; issornáissusialo úgtordlíssuk.
¹¹igtôrutigilerpatigigdlo tamaisa ilerkorissatik, tauva igdlup matuma
píssusia issornáissusialo anissariailo isertariailo píssusílo tamaisa
ilerkuilo tamaisa, tamaisame píssusé tássanilo inatsisaussut tamaisa
táukunúnga nalunaiákit issaisalo sánut agdlagdlugit; píssusé tamaisa
ilerkuilo tamaisa maleruásagait ilerkoralgigitdlo. ¹²tamássa igdlume
inatsit: kákap kârpíâne ivdlernartorssûsavok, erkâ tamát avatágut
kaujatdlagdlugo ivdlernartorssûsavok; tássauvok igdlume inatsit.

¹³mánauvok tunissiviup úgtorna tatdlinik, talek agssait siligssu-
40,6. -siánik tapersimavdlugo: atdliartá talek atausek, atitússusialo talek
atausek; sinákutálo kardluaussâ kaujatdlagdlugo agssait isanguerat
atausek; tamássa tunissiviup túngavia. ¹⁴atdliartánitdlo nunamí-
-tumit igdlernaussamut atdlermut tatdlit mardluk, atitússusialo talek
atausek; igdlernaussamitdlo mingnermit igdlernaussamut angnermut
tatdlit sisamat, atitússusialo talek atausek. ¹⁵ikivkaivigdlo Gútip
pia tatdlit sisamat, ikivkaiviuvdlo Gútip piata kulâne nagssússat
sisamat íput. ¹⁶ikivkaiviuvdlo Gútip piata takíssuserai tatdlit ar-
-kanek mardluk, âma siligssuserai tatdlit arkanek mardluk igdor-
-kârigdlune sanerkamigut sisamatigut. ¹⁷igdlernaussavdlo takíssu-
-serai tatdlit arkanek sisamat, âma siligssuserai tatdlit arkanek
sisamat sanerkamigut sisamatigut. sinákutálo tatdlip kerkatut úg-
-tûtekarpok kaujatdlagdlugo; atdliartátalo talek atausek úgtûtigá
kaujatdlagdlugo; majuartarfílo kangimut sangmíput. ¹⁸okarfigá-
-ngalo: inûp kitornâ ûmâ, ima okarpok Nâlagak nâlagaussox: ta-
-mássa tunissivingme ilerkorinekartugssat píssarérnekásagpat, tuni-
-ssutit ikivkagagssat kânut ilísavdlugit aungmigdlo serpartaivfigi-

40,6. -savdlugo: ¹⁹palasinut Lívikúnut, táukunúnga Sâtûp kinguaise ila-
-gissainut, kivfartûtúdlunga uvavnut patdligútartunut, okarpok Nâ-
-lagak nâlagaussox, táukunúnga túniúsavat ugsik piaraussox tuni-

2 Mór. 30,10. -ssutigssax ajortaeruterkússut. ²⁰tigusísautitdlo auata ilânik tar-

-nutdlugulo nagssússainut sisamanut igdlernaussavdlo tekerkuinut sisamanut sinákutánutdlo kaujatdlagdlugo; taimailivdlugo ajortaiásav-
-vat pinerdlungnernik matórfigititdlugo. ²¹ tigúsavatdlo ugsik tuní-
-ssut ajortaeruterkússut ikivkartitdlugulo igdlup iláne perkussau-
-ssume ivdlernartútip silatáne. ²² uvdluvdlo áipáne aggiúsavat sa-
-vaussarssuak malungnaitsox tuníssut ajortaeruterkússut; tunissivig-
-dlo ajortaiásavát, sórdlo ugsingmik ajortaiarnekartox. ²³ ajortaiar-
-nerdlo inerugko aggiúsavat ugsik piaraussox malungnaitsox, savau-
-titdlo ilagissát savarssuak inúsugtox malungnaitsox; ²⁴ aggiúsava-
-titdlo Nálagkap sánut, palasitdlo taratsunik siaruarterivfigísavait, ³ Mór. 2,18.
ikivkagagssatutdlo tuníssutigísavait Nálagkamut. ²⁵ uvdlut arfinek
mardluk návdlugit uvdlut nungutdlugit savaussarssuak tuníssut ajor-
-taeruterkússut pigdliarisavat; ámataox ugsik piaraussox savautitdlo
ilagissát savarssuak inúsugtox malungnaitsox pigdliarisavat; ²⁶ uv-
-dlut arfinek mardluk tunissivik pinerdlungnernik matórfigitísavát
minguersardlugulo atortugssángortitdlugulo. ²⁷ uvdlutdlo táukua ki-
-ngornatigut, uvdlut arfinek pingajuáne kingornalo, tauva palasit
tunissivingme pigdliarissásavait tuníssutise ikivkagagssat tuníssuti-
-silo kujaniutigssat; uvangalo nuánariumárpavse, okarpox Nálagak
nálagaussok.

kapitalit 44.

ivdlernartúme ilerkorinekásassunik palasinigdlo.

¹ tauvalo utersarpánga ivdlernartútip isávfianut silardlermut ka-
-ngimut sangmissumut, kisiáne parnaersimavox. ² Nálagkavdlo
okarfigánga: isávfik mána parnaersimásavox matuernekásananilo, ^{43,4.}
tássúnalo isertokásángilax; Nálagak Isratlip Gútia tássúna isermat,
tamána pivdlugo parnaersimásavox. ³ kisiáne sujulerssuissok su- ^{46,1. 2. 8. 12.}
-julerssuissúgame tássane igsiassásavox nekigssak nerivdlugo Ná-
-lagkap kfnáta sáne; isávfiup iseriágut iserdlune áma tássúna aní-
-savox. ⁴ tauvalo igdlup sánut pisipánga isávfikut avanguardlíkut,
takuniaramalo, sunauvfa Nálagkap nálangnarssusiata Nálagkap ig- ^{43,5.}
-dluata ilua tamákerpá; kīnavnigdlo patdlorpunga. ⁵ Nálagkavdlo
okarfigánga: inûp kitornâ ūmâ, ūmâmiugssarsiniardlutit issigiv-
-dluarniarit, tusávdluarniardlugitdlo tamaisa ilingnut okausigssáka
Nálagkap igdluane ilerkuigssat tamaisa pivdlugit tássanilo inatsi- ^{43,11.}
-saussut tamaisa pivdlugit; ūmâmiuginiákitdlo igdlup isertariai iv-
-dlernartútidlo anissariai tamaisa. ⁶ uteritsutdlo Isratlíkut okar-
-figíkit: ima okarpox Nálagak nálagaussok: sualugpatdlálekause,

Israflikut ukorsê, maujungnartuliavsinik tamanik; ⁷inuit avdlanertat ūmatimikut kipinexángitsut uviningmícutdlo kipinexángitsut ivdler-nartútivnut isertítaravsigik igdluga nalingínangordlugo, nekigssau-tíka aggiútarángavsigik, túnordlo augdlo; tássa angerusiga unior-títldlugo maujungnartuliavsinik tamanik. ⁸párssissaringilase iv-dlernartútiga isumagalugo, kisiáne párssissugssanik sivnersigssav-sinik ivertitsissarpuse piga isumagerkuvdlugo ivdlernartútivne. ⁹ima okarpok Nâlagak nâlagaussox: inungmik avdlanertamik ūmá-migut kipinexángitsumik uviningmigutdlo kipinexángitsumik iv-dlernartútivnut isertokásángilak, inuit avdlanertat Israflip kinguaise akornánitut sordliugaluartutdlūnít ilānik nāme. ¹⁰imáisavordle: Lívikut uvavnit alissut, Israflikut támarnérāne uvavnit támarsimassut Gútiliarujutik maligdlugit, táukua ajortuliatik erssúsavait. ¹¹ivdlernartútivne kivfartúsáput, igdlup isávFINE takusaissúvdlutik igdlumilo kivfartortúvdlutik; tuníssutit ikivkagagssat tuníssutitdlo tokutagssat inuit tikiússait tokútásavait, sainilo kekásáput kivfartúsavdlugit. ¹²imáitox pivdlugo: Gútiliarujuisa saine kivfartúngmatigik Israflikutdlo nágkiutisimavdlugit ajortulinermut, tamána pivdlugo agssavnik kutdláissutigāka, okarpok Nâlagak nâlagaussox, ajortuliatik erssúsagait. ¹³savssásángitdlatdlo uvavnut, palasisut kivfartúsavdlunga, ivdlernartútivnutdlo savssángitdluínásáput ivdler-nartorssuarmut; kisiáne kíngarkúnarssusertik erssúsavát, maujungnartuliatigdlo ilerkorissatik; ¹⁴tássa párssissútípáka igdlo isumagerkuvdlugo, tássane kivfartútaussunik nalingínarnik kivfartorkuvdlugit tássanilo suliaussunik nalingínarnik sulissarkuvdlugit.

43,¹⁹. ¹⁵kisiáne palasit Lívikússut, Sátúp kinguai, ivdlernartútiga isumagalugo párssisimassut Israflip kinguaise uvavnit támarnérāne, táuko uvavnut patdligúsáput kivfartúsavdlunga; sávnilo kekásáput túnordlo augdlo uvavnut aggiúsavdlugit, okarpok Nâlagak nâlagaussox. ¹⁶táuko ivdlernartútivnut isísáput, nerrivivnutdlo patdligúsáput kivfartúsavdlunga, párssísáputdlo piga isumagalugo. ¹⁷imáisavordlo: silardliata ilordliup isávFINE sigut isísagāngamik ánorássat ilupágssiat atísavait, merkulualingmigdlo atíssakásángitdlat silardliata ilordliup isávFINE kivfartórāngamik iluánilo. ¹⁸niarkumícut ilupágssianik niakorutekásáput pínersautinik, kitermícutdlo ilupágssianik kardle-

2 Mór. 39,²⁸. ¹⁹kásáput; kiterusísángitdlatdlo kiagugtitdlutik. ¹⁹anissarāngamigdlo silardlianut avatdlermut, silardlianut avatdlermut inungnut, ánoraiásáput tauva ánorássamingnik kivfartútigissamingnik ilivdlugitdlo

42,¹⁴. ininut ivdlernartunut; ánorássatdlo avdlat atísavait, inuit ivdler-

-nartísangínamikik atissamingnik. ²⁰ niarkutigdlo salissásangilait, amátaok nutsatik nautínásangilait; kisiáne nāmagdluartumik kiv-
-ssásavait. ²¹ āma vīnisortokásangitdlat palasit, silardlianut ilor- 3 Mór. 10,9.
-dlermut iserāngamik. ²² uvigdlarnermigdlūnft avitamigdlūnft nu- — 21,
-liartokásangitdlat, kisiáne niarsiamik Israflíkut kinguaisa ilānik, 18. 14.
uvigdlarnerdlūnft palasimik uvigdlartok písinauvāt. ²³ inugtākalo
ajokersúsavait, ivdlernartudlo nalingínaussudlo mingungnartudlo 22,26.
mingungnaitstudlo ingmíkôrssusfsigut ilisarerkuvdlugit. ²⁴ saxisit-
-sautokarpat, kekásáput erkartüssisavdlutik, erkartüssisáputdlo er-
-kartüssisigerkussáka erkordlugit; inatsisíkalo ilerkorerkussákalo
maleruásavait uvavnut katisimavfingne tamane, sapátíkalo ivdler-
-nartísavait. ²⁵ tokussumut isísangitdlat mingungnavérsitdlutik, ki- 3 Mór. 21,
-siáne angúminutdlūnft arnaminutdlūnft ernerminutdlūnft paningmi- 1-4.
-nutdlūnft katángúminutdlūnft angúmut katángúminutdlūnft arnamut
sule uvekarsimángitsumut mingugtítokarsínáusáput. ²⁶ minguersar-
-patdlo kingorna, uvdlut arfinex mardluk táussumúnga nautsor-
-ssortísavait; ²⁷ uvdlordlo táuna ivdlernartūmut iserune silardlianut
ilordlermut ivdlernartūme kivfartúsavdlune, tauva tuníssúne ajor-
-taeruterkússut aggiúsavā, okarpok Nālagak nālagaussok. ²⁸ ki- 4 Mór. 18,20.
-ngornússagssamigdlo písagamik uvanga kingornússagssarisavānga;
taimáitumik pigíssagssainik tunísangilase Israflíkúne, uvanga pi-
-gingmānga. ²⁹ tuníssutit nekígssat tuníssutitdlo ajortaeruterkú-
-ssutit tuníssutitdlo pitdlarnavêrkússutit, táuko neríssagssarísa-
-vait; āma Israflíkúne utertínavêrsagkat tamaisa pigísavait. ³⁰ naor- 3 Mór. 27,
-kārneritdlo tamarmik ilāngarkárnere tamaisa tuníssutitdlo iliora- 21. 28.
-gagssat tamaisa, nalingínarnik ilioragagssanik tuníssissarāngavse,
táuko palasit pigísavait. āma útigagssavse ilāngarkárnere pala- 4 Mór. 15,
-sinut túniútásavase, pivdluarkússut igdluvsíne unigterkuvdlugo. 20. 21.
³¹ nalingínait kigdlut aligtugkatdlo, tingmíssatdlūnft nerssutautit-
-dlūnft, táuko palasit nerísangilait.

kapitalit 45.

nunap ilānik ingmíkôrtitagssamik; tuníssutinik.

¹ nuna kingornússagssatut ímerautigiguvsíuk, nunap ilā iv-
-dlernartugssak Nālagkamut ingmíkôrtisavarse tuníssutitut iliora-
-gagssatut: takíssusigssā [suvdlortût] mardlungnik kulilingnik tat-
-dlimanigdlo túsintigdlit, silígssusigssālo kulínik túsintigdlit; ta-
-māna ivdlernartūsavok kigdlinga tamāt kaujatdlagdlugo. ² tama-

tastamantitokax.

- 42,15 tt. -tuma ilâ ivdlernartūmut pigssáusavok igsorkârigsok, kaujatdlag-
-dlugo tamagingnut [suvdlortūtut] tatdlimanik untrilitigtut agti-
-gissok, avatdligssálo tatdlisut tatdlimanik kuliligtut agtigissok
kaujatdlagdlugo. ³tássángalo úgtugkamit úgtúsavatit tukimut
[suvdlortūt] mardlungnik kulilingnik tatdlimanigdlo túsintigdlit sa-
-nimutdlo kulinik túsintigdlit; tássane ivdlernartok ísavok, ivdler-
-nartorssuak. ⁴tamána nunap ilâ ivdlernartugssak palasit pigísavát
- 44,16. ivdlernartūme kivfartortut, Nálagak kivfartúsavdlugo savssartartut;
tássáusavordlo igdluinut inigssak, ivdlernartūmutdlo ivdlernartug-
-ssak. ⁵āma [suvdlortūtut] mardlungnik kulilingnik tatdlimanigdlo
túsintiligtut takitigissok kulinigdlo túsintiligtut siligtigissok Ltvikut
igdlume kivfartortut ingmikut pigísavát, najornigfit mardlungnik
kuligdlit. ⁶ungalúgkavdlo pigissagssā imailísavarse: sanimut [suv-
-dlortūt] tatdlimanik túsintigdlit tukimutdlo mardlungnik kuli-
-lingnik tatdlimanigdlo túsintigdlit, ingmikórtitamut ivdlernartumut
agtortitdlugo; tamána Israflíkut tamarmik pigekatigísavát. ⁷su-
-julerssuissordlo pigssísavarse ingmikórtitap ivdlernartup avatāne
ungalúgkavdlo pigissāta avatāne igdlugtut ingmikórtitap ivdler-
-nartup sāne ungalúgkavdlo pigissāta sāne; kitāta tungānit sa-
-munga kangiatalo tungānit pavunga, tukungarnalo avgūtít ardlānut
agtortitdlugo, samunga kigdligfianit pavunga kigdligfianut. ⁸ta-
- 48,8-22. -mána nunagísavā Israflime pigissagssane, sujulerssuissortama ki-
-ngorna ínugtāka ínardlísángingmatigik, kisiāne nuna Israflíkúnut
pigítísavát nagguvekatigígsortainut.
- ⁹ima okarpok Nálagak nálagaussok: sualugpatdlálekause,
Israflip sujulerssortai ukorsé; iluáinerit perdlútítldlo soraerúsíigik,
erkartüssisigssak erkordluartísiuk, ínugtavnitdlo pērsitakásaeritse,
okarpok Nálagak nálagaussok. ¹⁰ússersaivfit iluartut úgtútítldlo
iluartut pigísavase. ¹¹ívfalo pātílo taimaekatigísáput, pāte úmerip
avgornerisa kulingānut naligititdlugo, āma ívfa úmerip avgornerisa
kulingānut naligititdlugo; úmerimut tamarmik úgtugáusáput. ¹²sī-
-kilivdlo naligísavai kērat mardlungnik kuligdlit; sikilit mardlung-
-nik kuligdlit, sikilit mardlungnik kuligdlit tatdlimatdlo, sikilit
arkanek tatdlimat, tássa ilivsíne mīnip naligissagssai. ¹³ta-
-māssa tuníssutigssat ilioragagssat iliorartagagssase: ívfap avgor-
-nerisa arfernat úmerimit kajússiagssanik imalingmit, āma ívfap
avgornerisa arfernat úmerimit suaussiagssanik imalingmit; ¹⁴úlia-
-mitdlo ilángautigssak, úliamit pātímut ímiússamit, tássa pātí-
avgornerisa kulingat kōrimit, imalūntt: pātínit kulínit, imalūntt:
- 3 Mór. 19,36.

ùmerimit, pãtit kulit ùmere nalingingmássuk; ¹⁵ savautinitdlo tama-
 -nit Israflip narssaine imilingne ítunit mardlungnik untritingnik
 ilalingnit sava atausek; tássa tuníssutigssat nexigssat tuníssutig-
 -ssatdlo ikivkagagssat tuníssutigssatdlo kujaniutigssat; pinerdlung-
 -nerinut matórutáusassut, okarpok Nâlagax nâlagaussox. ¹⁶ nunap
 inue tamarmik tuníssutinik tamákunínga ilioraissugssáusáput Is-
 -raflime sujulerssuissumut, ¹⁷ sujulerssuissuvdlo isumágissagssari-
 -savaí tuníssutit ikivkagagssat tuníssutitdlo nexigssat tuníssutitdlo
 kueragagssat nagdliútune káumánigfingnilo sapátinilo pigdliutigssat,
 Israflíkut katisimassarângata; táussuma pigdliarísavaí tuníssutit
 ajortaeruterkússutit tuníssutitdlo nexigssat tuníssutitdlo ikivkagag-
 -ssat tuníssutitdlo kujaniutigssat, Israflíkut pinerdlungnerinut ma-
 -tórutáusassut. ¹⁸ ima okarpok Nâlagax nâlagaussox: káumatip
 sujugdliup uvdluisa sujugdliáne tigusísautit ugsingmik piaraussumik
 malungnaitsumik, ivdlernartútdlo ajortaiardlugo. ¹⁹ palasilo tigu-
 -sísavok tuníssutip ajortaeruterkússutip auata ilânik tarnutdlu-
 -gulo igdlup matserfínut tuníssiviuvdlo igdlernaussâta tekerkuinut
 sisamanut silardliatalo ilordliup isâvfiata matserfínut. ²⁰ âma tai-
 -mailiúsautit káumatip uvdluisa arfinek áipâne inuit támalersut
 misigingitsórtutdlo pivdlugit; taimailivdluse igdlo pinerdlungnernik
 matórfígitísavarse. ²¹ káumatip sujugdliup uvdluisa arkanek sisa-
 -mâne ánivigsiúsause, uvdlut arfinek mardluk nagdliússivdluse sêr-
 -nakángitsunigdlo timiussartordluse. ²² uvdlormilo tamatumane
 sujulerssuissox ugsingmik pigdlísavok tuníssutigssamik ajortaeru-
 -terkússúmik ingminik pivdlune nunavdlo inue tamaisa pivdlugit.
²³ uvdlutdlo arfinek mardluk nagdliússivít uvdlútítldlugit Nâlagkamut
 pigdliarísavaí tuníssutit ikivkagagssat, ugsigit arfinek mardluk sa-
 -varssuitdlo inúsugtut arfinek mardluk malungnaitsut, uvdlut nu-
 -ngutdlugit uvdlut táuko arfinek mardluk nâvdlugit, savaussar-
 -ssuarmigdlo tuníssutigssamik ajortaeruterkússúmik uvdlut nungut-
 -dlugit pigdlísavok. ²⁴ tuníssutitdlo nexigssatut pigdliagssai tá-
 -ssa ívfap imâ ugsingmut, âma ívfap imâ savarssuarmut inúsug-
 -tumut, nungutdlugit ívfap imâ ínip imânik úlialersardlugo. ²⁵ káu-
 -matit arfinek áipâta uvdluisa arkanek tatdlimâne nagdliússivíkut ^{3 Mór. 23,34.}
 âma taimailiúsavok uvdlut arfinek mardluk nâvdlugit, tuníssutit
 ajortaeruterkússutit tuníssutitdlo ikivkagagssat tuníssutitdlo ne-
 -xigssat úlialo taimailivdlugit.

kapitalit 46.

tuníssutinik.

¹ima okarpok Nálagak nálagaussok: silardliata iliordliup isávfa kangimut sangmissok uvdlut táuko arfinigdlit sulissarfiussut parnaersimásavok, kisiáne sapāme matuisavât, āma káumánigfingne matuisavât. ²sujulerssuissordlo silatānit isísavok isávfiup ise-
^{44,1-3.}riágut kekardlunilo isávfiup matserfine, palasitdlo pigdliarísavait tuníssutai ikivkagagssat tuníssutailo kujaniutigssat, patdlúsavordlo táuna isávfiup avdloriussāne anivdlunilo; isávfigdle matunekásā-
ngilax únugtínago. ³āma nunap inue sapātine káumánigfingnilo Nálagkap kfnāta sāne patdlúsáput isávfiup táussuma pāne. ⁴tu-
níssutigssatdlo ikivkagagssat sujulerssuissup Nálagkamut sav-
ssaigdlitigssai tássa sapātine savárkat arfinigdlit malungnaitsut savarssuardlo inúsugtok malungnaitsox; ⁵tuníssutitdlo nexigssat: savarssuarmut inúsugtumut ívfap imâ, savárkanutdle agssangme
^{5 Mór. 16,17.}túniúkumassai, nungutdlugitdlo ívfap imâ fnip imānik ūlialersar-
dlugo. ⁶káumánigfingnilo tuníssutigssai tássa ugsik piaraussox malungnaitsox savárkatdlo arfinigdlit savarssuardlo inúsugtok, ta-
marmik malungnaitsut; ⁷tuníssutitutdlo nexigssatut pigdliarísavai ugsingmut ívfap imâ savarssuarmutdlo ívfap imâ savárkanutdlo agssangme sapíngisai, nungutdlugitdlo ívfap imâ fnip imānik ūlia-
lersardlugo. ⁸sujulerssuissordlo iserāngame isávfiup iseriágut isertásavok, āma tássūna anissardlune; ⁹nunavdle inue katisima-
ssarfingne Nálagkap kfnāta sānut iserāngamik, tauva patdloriar-
tordlutik isávfikut avangnardlíkut isersimassut isávfikut kujat-
dlíkut anísáput, isávfikutdlo kujatdlíkut isersimassut isávfikut avangnardlíkut anísáput; isávfikut iserfigissamikut kingumut aní-
sángitdlat, kisiáne sujunermíkut anísáput. ¹⁰sujulerssuissordlo akornāne isísavok iserāngata, anigāngatalo anekatigísavai. ¹¹nag-
dliússivingnilo katisimassarfingnilo tuníssutigssat nexigssat tássa ívfap imâ ugsingmut, āma ívfap imâ savarssuarmut inúsugtumut, savárkanutdle agssangme túniúkumassai ilángúsavai, nungutdlu-
gitdlo ívfap imâ fnip imānik ūlialersardlugo. ¹²sujulerssuissordle tuníssúmik ikivkagagssamik tuníssúmigdlūntf kujaniutigssamik ka-
jumingnerminít Nálagkamut pigdlfumagune, tauva isávfik kangimut sangmissok táussumúnga matuisavât, pigdliarísaválo tuníssúne ikiv-
kagagssax tuníssúnulo kujaniutigssax, sórdlo sapātine pigdlfssar-
tok, anivdlunilo; anigpatdlo isávfik parnáisavât kingornagut.

¹⁸ uvdlut nungutdlugit savamik ukiortamik malungnaitsumik tu- 2 Mòr. 29,
-nissutitut ikivkagagssatut Nàlagkamut pigdlisautit; uvdlát tamaisa 38-42.
taimaekatânik pigdlissásautit. ¹⁴ tunissutitudo nexigssatut uvdlát
tamaisa tássunga ilángútásavat ívfap avgornerisa arfernat, ùlialo ínip
avgornerisa pingajuat, kajússanut kusersitagssak; tamássa tunissut
nexigssak Nàlagkamut, ilerkugssak isuanut ítugssak kipisuitsugssak.
¹⁵ saváardlo tunissutudo nexigssak ùlialo uvdlát tamaisa pigdliari-
-ssásavait; tamássa tunissutigssak ikivkagagssak kipisuitsugssak.
¹⁶ ima okarpok Nàlagak nàlagaussok: sujulerssuissup ernime
ilât nunautitágssânik tunigpago, kingornússaringmago ernerisa pig-
-ssarât, kingornússagssatut pigât. ¹⁷ kisiáne kivfame ardlât nu-
-nautitágssânik tunigpago kingornússame ilânik, táussuma pigísavâ
ukiok iperarnekarfigssak tikitdlugo, tauvalo sujulerssuissup ki- 3 Mòr. 25,
-ngumut písavâ; kingornússâ ernerisa kisimik pigssaringmássuk. 8-18.
¹⁸ sujulerssuissordlo tigúsísángilak inuit kingornússainit, pigissainik 1 kúng. 21,
arsárdlugit; nangminex pigissaminik ernine kingornússagssakarti- 2 tt.

¹⁹ tauvalo isertarfikut isâvfiup sanianítúkut najornigfingnut pi-
-sípânga palasit ivdlernartúme pigissainut avunga sangmissunut, 42,18.
sunauvfalo najugagssak tássanípok saniáne kitâne. ²⁰ okarfigângalo:
tássane palasit igásavait tunissutit pitdlarnavérkússutit tunissu-
-titudo ajortaeruterkússutit, tássanilo tunissutit nexigssat útísavait,
silardlianut avatdlermut anisítariakarkunagit; inuit ivdlernarteki-
-navait. ²¹ tauvalo anispânga silardlianut avatdlermut ingerdla- 44,19.
-titdlungalo silardliata tekerkuinut sisamanut, sunauvfalo silar-
-dliata tekerkuine tamane silardliarak ítarpok; ²² silardliata te-
-kerkuine sisamane ítut silardliarkat pujórfigdlit, [tatdlisut] sisa-
-manik kuliligtut takitigissut pingasunigdlo kuliligtut siligtigissut;
úgtút atausek úgtútigât táukua tekerkordlît sisamat. ²³ nungut-
-dlutigdlo avatimikut ungalokarput táuko sisamat, ungalutudo atâne
igardlit sanasimáput kaujatdlagdlugit. ²⁴ okarfigângalo: tamássa
igavfik, tássane igdlume kivfartortut igásavait inuit pigdliutait.

kapitalit 47.

kúngmik ivdlernartumik. nunap kigdligfigssainik.

¹ tauvalo igdlup pânut utersarpânga; sunauvfalo imex igdlup Júitd. 3,23.
avdloriussâta atânit puilavok pavunga, igdlo pavunga sangmingmat; sark. 22,1.
imerdlo tamána kúgpok igdlup saniata talerpiup tungâta atâgut

- tunissiviup kujatâgut. ² anisipângalo isâvffikut avangnardllikut, avatâtâgut sangutitdlunga isâvffingmut avatdlermut kangimut sangmi-ssumut, sunauvfalo imex pikialârpok sanianit talerpiup tungânit. ³ angut táuna pavunga anigame ûgtût sorkârut tigumiarpâ; ûgtor-pailo tatdlit tûsintigdlit; imíkutdlo ikârtíngmanga, singernivkut kigdlexarpok. ⁴ âma ûgtorpai tatdlit tûsintigdlit; imíkutdlo ikârtíngmanga, sêrkuvkut kigdlexarpok. âma ûgtorpai tatdlit tûsintigdlit; ikârtíngmangalo, kitivkut kigdlexarpok. ⁵ âma ûgtorpai tatdlit tûsintigdlit, tauvalo kûgssûvox nalorâgagssâungitsox, imex itekingmat imex nalugffigssak, kûgssuak nalorâgagssâungitsox. ⁶ okarfigângalo: takuviuk, inûp kitornâ ûmâ? kingumutdlo kûgssûp sinânut pisípânga. ⁷ tássungalo kingumut pigama, sunauvfa orpít amerdlangârtut kûgssûp sinaine igdlugtut. ⁸ okarfigângalo: imex tamâna kûgpok kangiata erkânut, samungnardlune narssamut kû-
- Sagg. 14,8. -gaitsumut ímamutdlo pivdlune; ímamut pigpat, ermit ajorung-nâisáput. ⁹ tarnigdlitdlo ûmassut tamarmik kûgssuit ukua mardluk tikisaine tamane ujameriagtut ûmâsáput, aulisagkatdlo amerdlangâsáput; ermit uko tássunga pigpata, ajorungnâisáput ûmardlutigdlo tamarmik kûgssûp tikisai. ¹⁰ aulisartutdlo kekarumârput sinâne, Eingkatímit Ein-Eigdlamut kagssutinik siârfingekâsavok; aulisagakâsavok ingmíkut píssusilingnik imarssûp aulisagaisut, amerdlangârtunik. ¹¹ marugdluitdle tatsitdlo tássanítut ajorung-nâisángitdlat, taratsup pigísavai. ¹² kûgssûvdlo sinaine igdlugtut naujumârput orpít nalingínait nerissagssagdlit, pilutait tokúsá-
- sark. 22,2. -ngitsut, paormaitdlo nungúsángitsut, kisiâne kâumatít tamaisa naorkârnernik paormakâsáput, imigssât ivdlernartûmit pingmat. paormait nerissagssâusáput, pilutaitdlo katsorsautâusáput.
- ¹³ ima okarpok Nâlagak nâlagaussox: tamâssa kigdligfigssat, nuna kingornússagssatut avguásaguvsiuk Israflip nagguvekatigtg-
- 1 nal. 5,1. 2. -sortainut arkanek mardlungnut; Júserfip pigssat mardluk písavai. ¹⁴ avguartísavasilo ássigfigsitdlugit; agssâka kutdlaravkit sujuaissav-sínut túniúkumavdlugo, taimáitumik nuna tamâna kingornússagssatut ilivsinut pigitínekâsavok. ¹⁵ tamâssalo nunap kigdligfigssai: avangnâta tungâne imarssuarmit Hítldlúnícut Sítat tikitdlugo; ¹⁶ Hâmat, Bêrûta, Síperât, Damaskusivdlo Hâmativdlo kigdligffisa akornânítok, Hâtsarilo kiterdlex Hâveranip kigdlinganítok. ¹⁷ tássa ímamit kigdligfigisavâ Hâtsare puilassulik, Damaskusip kigdligfia avangnâlo avunga, Hâmativdlo kigdligfia; tamâssa avangnâta tungâ. ¹⁸ kangiatalo tungâ ûgtúsavarse Hâveranivdlo Damaskusivdlo Gt-

-liativdlo Israflikutdlo Jörtanime nunagissâta akornatigut, kigdlig-fingmit imamut kangigdlermut; tamâssa kangiata tungâ. ¹⁹ku-jatâtalô tungâ kavunga tâssa Tâmarimit imermut sakitsaivfingmut Kâtasimut, kûnguâkut imarssuak tikitdlugo; tamâssa kujatâta tungâ kavunga. ²⁰kitâtalô tungâ tâssa imarssuak, kigdligfingmit Hâmatip nalânut; tamâssa kitâta tungâ. ²¹tamânalô nuna avguâ-savarse ilivsinut Israflip nagguvekatigîgsortainut. ²²imâisavordle: kingornússagssatut ímerautigîsavarse ilivsinut takornartanutdlo a-kornavsine nunasissunut, akornavsine kitornartârtunut; ilivsine taimâisâput sôrdlo Israflip kinguaine nunavigdlit; ilagaluse kingor-nússagssax ímerautigîsavât Israflip nagguvekatigîgsortaisa akornâne. ²³imâisavordlo: nagguvekatigîgîgne takornartap nunasivfîne kingornússagssânik tunîsavarse, okarpox Nâlagax nâlagaussox.

kapitalit 48.

nunap avguagaunigssânik ungalûgartânigdlo.

¹tamâssa nagguvekatigîgt arke: avangnamut isuanit Hftdlûne ^{47,16-17.} avkutigalugo Hâmativdlo ornigtariâ Hâtsarilo puilassulik Dama-skusivdlo avangnamut Hâmatip tungânut kigdlinga, tungâ kangianit kitânut tâssa Dânip pigssâ atausek. ²Dânip saniane kangianit kitânut: Agserap pigssâ atausek. ³Agserap saniane kangianit kitânut: Navtalfp pigssâ atausek. ⁴Navtalfp saniane kangianit kitânut: Mânarsip pigssâ atausek. ⁵Mânarsip saniane kangianit kitânut: Eivfarâp pigssâ atausek. ⁶Eivfarâp saniane kangianit kitânut: Rûpinip pigssâ atausek. ⁷Rûpinip saniane kangianit kitânut: Jûtap pigssâ atausek. ⁸Jûtap saniane kangianit kitânut ísavox tunîssutitut ilioragagssatut ingmîkôrtitag-ssarse, siligssusigssâ [suvdlortût] mardlungnik kulilingnik tatdli-^{45,1 tt.}manigdlo tûsintigdlit, takîssusigssâlo avgûtip atautsip takîssusiatut kangianit kitânut; ivdlernartûtlo kiterdliúsavox. ⁹tunîssutitut ilioragagssatut Nâlagkamut ingmîkôrtitagssavse [suvdlortût] mardlungnik kulilingnik tatdlimanigdlo tûsintigdlit takîssuserîsavai kulinigdlo tûsintigdlit siligssuseralugit. ¹⁰palasitdlo pigîsavât tamâna ingmîkôrtitax ivdlernartox, avangnamut [suvdlortût] mardlungnik kulilingnik tatdlimanigdlo tûsintigdlit, kîmutdlo sanimut kulinik tûsintigdlit, kangimutdlo sanimut kulinik tûsintigdlit, kujâmutdlo tukimut mardlungnik kulilingnik tatdli-manigdlo tûsintigdlit; Nâlagkavdlo ivdlernartûtâ kiterdliúsavox.

^{44,16.} ¹¹ palasit pigingnigtugssat tássa ivdlernartitat Sâtúp kinguaisa ila-
 -gissait, pârssisimassut piga isumagalugo, támarsimángitsut Is-
 -raflip kinguaisa támarsimaneráne, sórdlo Lfvíkut támarsimassut.
¹² táukua pigísavât tuníssut ilioragagssax nunamit ingmíkórtitap
 ilâ, ivdlernartorssuax, Lfvíkut piata saniane. ¹³ Lfvíkutdle pig-
 -ssaxásáput palasit piat agtordlugo; takíssusigssâ [suvdlortût]
 mardlungnik kulilingnik tatdlimanigdlo túsintigdlit, siligssusigssâlo
 kulinik túsintigdlit; tamarmik [taimáisáput]: tukimut mardlungnik
 kulilingnik tatdlimanigdlo túsintigdlit, sanimut kulinik túsintigdlit.
¹⁴ ilángualüñtt tunísángilât taorsernagulüñtt avdlamutdlo nûgtínago
 nunap pernautâ, Nâlagkap ivdlernartûtigingmago. ¹⁵ táukule tat-
 -dlimanik túsintigdlit ivkua mardlungnik kulilingnik tatdlimanigdlo
 túsintigdlit sâne sanimut sivnerussut, táuko nalingínáusáput, unga-
 -lûgkap pigísavai nunakarfigssanut avatdligssanutdlo atugagssat;
 ungalûgardlo kiterdliúsavok. ¹⁶ tamássalo ûgtûtigssâ: avangná [suv-
 -dlortût] sisamanik túsintigdlit tatdlimanigdlo untritigdlit, kujatâ
 sisamanik túsintigdlit tatdlimanigdlo untritigdlit, kangia sisamanik
 túsintigdlit tatdlimanigdlo untritigdlit, kitâ sisamanik túsintigdlit
 tatdlimanigdlo untritigdlit. ¹⁷ ungalûgkavdlo avatdligssai tássa
 avunga [suvdlortût] mardlungnik untritigdlit tatdlimanigdlo ku-
 -ligdlit kavungalo mardlungnik untritigdlit tatdlimanigdlo kuligdlit
 pavungalo mardlungnik untritigdlit tatdlimanigdlo kuligdlit samu-
 -ngalo mardlungnik untritigdlit tatdlimanigdlo kuligdlit. ¹⁸ takí-
 -ssusiatalo sivnere ingmíkórtitamut ivdlernartumut agtûmassut,
 kangimut kulinik túsintigdlit kímudlo kulinik túsintigdlit, ingmí-
 -kórtitax ivdlernartox agtordlugo, táukua kingunere ungalûgkame
 kivfartortut nekigssautigísavait; ¹⁹ ungalûgkamilo kivfartortut su-
 -lissutigísavait Israflip nagguvekatigígsortainit tamanit ilakardlutik.
²⁰ ingmíkórtitagssax tamarme tássa tamagingnut [suvdlortût] mar-
 -dlungnik kulilingnik tatdlimanigdlo túsintigdlit, igsorkârigsúngor-
 -dlugo tuníssutitut ilioragagssatut ingmíkórtitagssarse ivdlernartox,
 ungalûgkap pigssâ ilángutdlugo. ²¹ ingmíkórtitap ivdlernartup ava-
 -taine ungalûgkavdlo pigíssâta avataine igdlugtut sivnerussok su-
 -julerssuissup pigísavâ; táukua mardlungnik kulilingnik tatdlima-
 -nigdlo túsintigdlit ingmíkórtitat sânit kangimut kigdligfíngmut,
 âma kímud táukua mardlungnik kulilingnik tatdlimanigdlo túsín-
 -tigdlit sânit kímud kigdligfíngmut, avgûtut agtordlugit sujuler-
 -ssuissup pigísavâ; ingmíkórtitardlo ivdlernartox igdlulo ivdler-
 -nartût kiterdliúsáput. ²² Lfvíkut pigíssânit ungalûgkavdlo pigi-

-ssânit sujulerssuissup pigssaisa akúnekutainit Jûtap piata Bînjamîp jamîvdlo piata akornat sujulerssuissup pigîsavâ. ²³ sivnera nagguvekatigît pigssât: kangianit kitânut Bînjamîp pigssâ atausek. ²⁴ Bînjamîp saniane kangianit kitânut: Sîmiûp pigssâ atausek. ²⁵ Sîmiûp saniane kangianit kitânut: Iisagssârip pigssâ atausek. ²⁶ Iisagssârip saniane kangianit kitânut: Stpulûp pigssâ atausek. ²⁷ Stpulûp saniane kangianit kitânut: Gâtîp pigssâ atausek. ²⁸ Gâtip saniane kujatâta tungâne kavunga kigdligfik îpok, Tâmarimit imermut sakitsaivfingmut Kâtasîmut, kûnguâkut imarssuak tikit- ^{47,19.} -dlugo. ²⁹ tâssauvok nuna kingornússagssatut îmerautigissagssak Israîlip nagguvekatigîgsortainut, tâssâuputdlo avgûtigssait, okarpok Nâlagak nâlagaussox.

³⁰ tamássalo ungalûgkap avatai: avangnamut isorartússusia [suvdlortût] sisamanik tûsintigdlit tatdlimanigdlo untritigdlit; ³¹ ungalûgkavdlo isâvfê taiûtekásâput Israîlip nagguvekatigîgsortaisa ^{sark. 21,12.} arkinik. isâvft pingasut avangnamut isâput: Rûpinîp isâvfia atausek, Jûtap isâvfia atausek, Lîvip isâvfia atausek. ³² âma kangîmut [suvdlortût] sisamanik tûsintigdlit tatdlimanigdlo untritigdlit, isâvftdlo pingasut: Jûserfîp isâvfia atausek, Bînjamîp isâvfia atausek, Dânip isâvfia atausek. ³³ âma kujâmut isorartússusia [suvdlortût] sisamanik tûsintigdlit tatdlimanigdlo untritigdlit, isâvftdlo pingasut: Sîmiûp isâvfia atausek, Iisagssârip isâvfia atausek, Stpulûp isâvfia atausek. ³⁴ âma kîmut [suvdlortût] sisamanik tûsintigdlit tatdlimanigdlo untritigdlit, isâvftdlo pingasut: Gâtîp isâvfia atausek, Agserap isâvfia atausek, Navtalîp isâvfia atausek. ³⁵ kaujatdlagdlugo [suvdlortût] arfersanek pingasunik tûsintigdlit. ungalûgkavdlo arka uvdlox táuna kigdligalugo imâisavok: Nâlagkap najugâ. ^{sark. 21,2 t.}

Dâniâlip agdlagai.

kapitale 1.

Dâniâle Bâpalip kúngianilersok.

¹Jújakíp Jûtap kúngiata nâlagâussusiata ukiuisa pingajuáne
²kúng. 24,1. Nipukánftsare Bâpalip kúngia Jerûsalâmut tikiúpox unguvdlugulo.
²nal. 36,6 t. ²agssainutdlo Nâlagkap Jújakít Jûtap kúngia túniungmago, Gû-
 -tivdlo igdluata pekutaisa ilait, ârkuvai Sîniarip nunânut Gû-
 -time igdluanut, pekutit Gûtime kimatulivianut ilerkuvdlugit.
³kúngivdlo Aspînarse sakissartime nâlagât okarfigâ, aggerkûsa-
²kúng.20,18. -gai Israîlip kinguaisa ilait kúngivdlo sugissaisa ilait nunamilo
 angnerit ilait, ⁴nukagpiatsiait malungnartoxángitdluinartut, issi-
 -galugit pínersut, ilisimâssutinik nalingínarnik sujunekartut, ili-
 -sarssinek nalúngitsut ilikarsaruminartut, kúngip igdlússârssuane
 kivfartornek sapisángitsut, ajokersúsagaitdlo Kaltfarit agdlagainik
 okausfnigdlo. ⁵kúngivdlo táuko pigssakartípai uvdlut nungut-
 -dlugit uvdlup pigssânik kúngip nerissagssautainit mamarsagka-
 -nit vînimitdlo imigssautânit, perorsásagaitdlo ukiut pingasut,
 nâgpatalo kúngip sâne kekartalisassut. ⁶táukua ilagait Dâniâ-
 -lilo Hanâniâlo Mfsaililo Asâriâlo, Jûtap kinguaisa ilait. ⁷saki-
 -ssartutdlo nâlagâta avdlanik atserpai, Dâniâle atserdlugo Bft-
 -sâtsarimik, Hanâniâlo Sâtrangmik, Mfsaililo Mfsangmik, Asâriâlo
 Apánigumik. ⁸Dâniâlile ûmâmigut isumalerpok kúngip neri-
 -ssagssautainik mamarsagkanik vînimigdlo imigssautânik mingug-
 -tíkumanane, sakissartutdlo nâlagât xînuvigâ mingugtíkumanane.
⁹Gûtivdlo Dâniâle isumagssornekartitdlugulo angajorkautserfigitípâ
 sakissartut nâlagânut. ¹⁰sakissartutdlo nâlagâta Dâniâle okarfigâ:
 nâlagara kúnge sujôragâra, táussuma nerissagssarse imigssarsilo
 taisimavai; sôrme takúsagâse nukagpiatsiainit ilutigissavsínit ta-
 -kuvsunarnerussuse, niakora tauva navêrserkajakârse kúngimut.
¹¹Dâniâlivdle Mfîltsare sakissartut nâlagâta Dâniâlimut Hanâniâ-
 -mutdlo Mfsailimutdlo Asâriâmutdlo pârssissúngortitâ okarfigâ:
¹²kivfatit uvdlut kulit ússísagitit-ait, nautsfanik tunissarkuvdluta
 nerissagssavtínik imermigdlo imigssavtínik; ¹³tauvalo táutuvut ki-
 -merdlôrdlugit misiligkigit nukagpiatsiaitdlo kúngip nerissagssau-
 -tainit mamarsagkanit nerissartut táutue, takussagssatitdlo mig-
 -ssiliordlugit kivfatit iliorfigiumârpait. ¹⁴tamatumíngalo tusarpai,

ússerdlugit uvdlut kulit. ¹⁵ uvdlutdlo táuko kulit nângmata, ta-
-kutingmata issigalugit pínernerúput uvinexarneruvdlutigdlo nu-
-kagpiatsiainit tamanit kúngip nerissagssautainit mamarsagkanit
nerissartunit. ¹⁶ tauva Mfltsarip pèrsípai nerissagssaralue mamar-
-sagkat vñilo imigssaraluat, nautsñanik tunissalerdlugit. ¹⁷ nu-
-kagpiatsiait táuko sisamat Gútip ilisimatitdlugitdlo sujunexartípai
agdlagkanik nalingínarnik ilisimássutinigdlo, Dâñialilo sujunexar-
-típâ takordlûgkanik nalingínarnik singnagtugkanigdlo. ¹⁸ uvdlutdlo
kúngip taissai nângmata, savssartísangmata, tauva sakissartut nâ-
-lagâta savssartípai Nipukánftsarip sânut, ¹⁹ kúngivdlo okaloka-
-tigai; Dâñialilo Hanáñialo Mfsaililo Asáñialo ilamingne tamane
nalekángñamik kúngip sâne kekarterput. ²⁰ sunigdlo ilisimaner-
-migdlûntt sujunexarnermigdlûntt pissariakartunik kúngip aper-
-ssoramigit, tamatigut malugai kuleriardlutik titagarsiortut ilisí-
-niusiortutdlo tamaisa nâlagauvfingmine tamarssuarne ítut pi-
-tarsimagait. ²¹ Dâñialilo tássanípok ukiut Kôrássip kúngiu-
-vîsa sujugdliat tikitdlugo.

kapitalit 2.

Nipukánftsarip singnagtugâ Dâñialip navsuiarâ.

¹ nâlagáussutsime ukiuisa áipâne Nipukánftsare singnagtug-
-kamik singnagtorpok anernerminut erdlokinartumik, sinigssae-
-rutdlunilo. ² tauva kúngip kaerkorkuvai titagarsiortut ilisíniu-
-siortutdlo angákutdlo Kaltfaritdlo, kúñge nalunaerfigerkuvdlugo
singnagtugânik; tikiúputdlo kúngip sâne kekardlutik. ³ kúngivdlo
okarfigai: singnagtugkamik singnagtorpunga anernivnut erdlokinar-
-tumik, singnagtugak pásiumagaluaravko. ⁴ Kaltfarit tauva kú-
-ngimut okalugput Sériamiut okaustnik: kúñge isuanut inûgile.
singnagtugak kivfangnut okautigûk, tauva sukuiautigssâ nalunaer-
-rumârpaput. ⁵ kúngivdle akivdlugit Kaltfarit okarfigai: erkai-
-majungnaerpara. singnagtugkamik sukuiautigssânigdlo nalunaer-
-figingíkuvsinga sekumisínexásause, igdlusilo agtakúñgortitáusáput;
⁶ singnagtugardle sukuiautigssâlo nalunaeruvsiuk, tuníssutinik aki-
-liutinigdlo usornangárutigssamigdlo uvavnit písause. taimáitu-
-mik nalunaerfiginiarsinga singnagtugkamik sukuiautigssânigdlo.
⁷ áipagssânik akíput okardlutik: kúngip singnagtugak okautigiliuk
kivfaminut, tauva sukuiautigssâ nalunaerumârpaput. ⁸ kúñge
akivok okardlune: ilumut nalujungnaerpavse pigatdlarfigsarsior-

-tuse, malugigavsinga erkaimajungnaeriga. ⁹ singnagtugkamik nalunaerfigíngikuvsinga erkartüssut atausek pigssarísavarse, sagdlunex aserornartox sávne okauserilerssâravsiuk avdla nagdliut-sívdlogo. taimáitumik singnagtugax uvavnut okautigisiuk, ilisi-markuvdlunga sukuautigssânik nalunaerfigisínaugivsinga. ¹⁰ Kalttarit kúnge akivât okardlutik: nunarssuarne inokángilax kúngip okautigissânik nalunaersisínaussumik; mássalo taimatut ítok títargarsiortumíutdlúnt ilisíniusiortumutdlúnt Kalttarimutdlúnt perkússutiginekángisáinarpok kúngimit nálagarssúgaluartumit píssaunekangâraluartumit. ¹¹ tamáname kúngip tusarumassâ saperna-kaok; avdlap kúngimut nalunaersínaungilâ, Gútit kisimik, uvinilingne inekángitsut. ¹² tamána pivdlugo kúnge narrutsagpok níngagtorssuángokalunilo, perkussivdlunilo Bâpalime ilisimatût tamaisa tokúsagait. ¹³ inatsitdlo inatsisiginekarmat, ilisimatût tokutaulerput; Dánialilo ikíngutailo ujarpait tokúsavdlugit. ¹⁴ tauva Dánialip silalingmik sujúnorsorpâ Ariúk kúngimik pârssissut nálagât, táuna anisimassok Bâpalime ilisimatût tokúsavdlugit; ¹⁵ pilerdlunilo Ariúngmut kúngip píssaunekartítanut okarpok: sôk inatsit nukingingnarpatdlârtok kúngimit inatsisiginekarpa? Ariúvdlo Dániale tamatumínga nalunaerfigâ. ¹⁶ Dánialile iserpok kúnge kínuvigalugo pigatdlarfigssakarerkuvdlune, sukuautigssax kúngimut nalunaersínausasoralugo. ¹⁷ angerdlaramilo Dánialip tamána ikíngutiminut Hanániamut Mítsailimutdlo Asáriamutdlo nalunaerpâ, ¹⁸ kilaup Gútia kínuvigerkuvdlugo sáimauterkuvdlutik ángigissax tamána pivdlugo, Dániale ikíngutailo tokutaorkunagit Bâpalime ilisimatôkatitik ilagalugit. ¹⁹ tauva ángigissax tamána únuame takordlórnikut Dánialimut ángfagauvok. tamána pivdlugo Dánialip kutsavigâ kilaup Gútia; ²⁰ pilerdlunilo okarpok: Gútip arka kujanarsile nágssáungitdluínartumik, ilisimássut píssaunerdló táussuma pigingmagit. ²¹ táussuma avdlángortítarpai kanok ilivfigssat nagdlersíssatdlo; kúngit pérsítarpai kúngitdlo ivertítardlugit; ilisimássut tunissarpai ilisimássusiánik, sujunexartutdlo tunissarpai sujunekarssusiánik. ²² táussuma ángfartarpai itisût issertugkatdlo; sût tártumítut nalúngilai; kaumassordlo táussumane inekarpok. ²³ kutsavigalutitdlo únersiutigávkít, sujuaissama Gútiat-â, ilisimássusekartitdlunga píssaunekartíkangma, mánalo nalunaerfigigangma ilingnit kínutigissavtínik, kúngip sujunersiutigissânik nalunaerfigigavtigut.

²⁴ tamána píssutigalugo Dániale majuarpok Ariúngmut, táuna

kúngip inásimagâ Bâpalime ilisimatût tokorkuvdlugit; ornigdlugo ima okarfigâ: Bâpalime ilisimatût tokúsángilatit; kúngip sânut isertínga, sukuiâutigssax kúngimut nalunaerumârpâ. ²⁵tauva Ariûp Dâniâle isertínasuarpâ kúngip sânut, imalo okarfigâ: angut nâpípara Jûtâmit autdlarússat ilât, táussuma sukuiâutigssax kú-
-ngimut nalunaerumârpâ. ²⁶kúngip akivâ Dâniâle Bîltsâtsari-
-mik atsigax okarfigalugo: ivdlit nalunaerfigisínauvinga singnag-
-tugkamik takordlûgkavnik sukuiâutigssânigdlo? ²⁷Dâniâlip kúnga
akivâ okardlune: ángigissax tamána kúngip tusarumassâ ilisima-
-tûtdlûnt ilisínusiortutdlûnt titagarsiorutdlûnt uvdloriarsior-
-tutdlûnt kúngimut okautigisínáungilât; ²⁸kisiáne kilangme Gúte-
-karpok ángigissanik ángtaissumik, táussuma kúnga Nipukánftsare
nalunaerfigisimavâ sunik uvdlugssane kingugdlerne piúmártugssanik.
singnagtugkat íngatitdlutit niarkugkut takordlûgkat imáipok:
²⁹ivdlit, kúnga-â, íngatitdlutit isumaliórputit sunik matuma ki-
-ngornagut piúmártugssanik; ángigissanigdlo ángtaissup nalunaer-
-figâtit sunik piúmártugssanik. ³⁰tamánalo ángigissax uvavnut
ángaagavok, inûssunit tamanit ilisimássusekarnernerama píngi-
-lak, kisiáne sukuiâutigssax kúngimut nalunaernekarkuvdlugo, ūmá-
-pitdlo isumaliórnera nalujungaerkuvdlugit. ³¹ivdlit, kúnga-â,
takordlôrpat sunauvfa inûssaliarssuax nalingne napassok, ange-
-kissok kivdlaringârtok, issigalugo ersinaxissok. ³²inûssaliap táu-
-ssuma niakua kûltiusok pitsaunek, kiatâ talflo sílviussut, kerka
sívfaiilo kangnúsaussut, ³³niue saviussut, isigai ilamíkut saviussut
ilamíkut marraussut. ³⁴tamána takordlôragko, kísa ujarak ūkar-
-pok agssangnik pássúnekarnane, táussuma inûssaliak akingmigfigâ Is. 28,16.
isigaisigut ilamíkut saviussutigut ilamíkut marraussutigut seksu-
-mitdlugitdlo. ³⁵tauva savigdlo marrardlo kangnúsgdlo sívilo Mat. 21,44.
kûtilo sekumisitáuput ataútsikut, kalipakutut aussame túkartuiv-
-fingmítutut ilerdlutik, anorivdlo terkarpai nanissagssaujungnaer-
-sitdlugit; ujaragdle inûssaliámut akingmigtok kákarssuángorpok Evf. 1,10.
nuna tamákerdlugo. ³⁶tamássa singnagtugax; sukuiâutigssálo
táissavarput kúngip sâne. ³⁷ivdlit, kúnga-â, kúngit kúngigâtit; ki-
-laup Gútiata nálagauvfingmik píssaunermigdlo sapiuínermigdlo
nálangnarssusermigdlo tunivâtit; ³⁸inuitdlo kitornaisa inekarfne
tamane narssap nerssutai tingmíssatdlo kilau atânítut agdlât Jer. 27,6.
agssangnut túniúpai, táukunúnga tamanut nálagángortitdlutit; ivdlit
táunauvutit niakok kûltiusok. ³⁹kingunigkudlo nálagauvfik avdla
naulerumârpok píngnit inortok, kingornagutdlo píngajugssát, kang-

-núsaussock, nunamut tamarssuarmut nâlagauvfiúsassock. ⁴⁰nâla-
-gauvfit sisamagssât savigtut sapftsígisavok; saviup tamaisa se-
-kumisítarmagit artorssarfekarnane, savigtut mákunínga tamanik
aserorterissutut ilivdlune sekumisítsísavok aserorterivdlunilo. ⁴¹ta-
-kugagkitdle isigai inuvailo ilamíkut marraussut marriortup piatut
ilamíkutdlo saviussut, tássa nâlagauvfiúsangmat avigsimassock, sa-
-viuvdle mavtússusianik ilakardlune; savik takugagko marrarmik
mariugkamik akúsimassock. ⁴²âma inuvai ilamíkut saviussut ila-
-míkut marraussut, tássa nâlagauvfik ilamígut sapitdlune ilamígut
kajangnásangmat. ⁴³âma takugagko savik marrarmik mariug-
-kamik akúsimassock, tássa akúsimásangmata inuit ilerkuatut ki-
-nguágssissarnermíkut, nipísanatigdle ardlait ardlamingnut, savig-
-dlo marrardlo akúnex ajornarmata. ⁴⁴kúngitdle táukua uvduine
tugs. 110. kilaup Gútiata naulersíkumârpâ nâlagauvfik aserúsangitdluínartok,
nâlagauvfiússusialo inuiangnut avdlanut núsangitsox; nâlagauvfit
ivko tamaisa sekumisitdlugitdlo soraersísavai, tamánale aulagsá-
-sángilax nâgssaunane; ⁴⁵tássa takugagko ujarak kâkamit úkartok
agssangnik pássúnexarnane, táussumalo sekumisíkai savigdlo kang-
-núsagdlo marrardlo sílvilo kútilo; Gútip angnerssúp kúnge na-
-lunaerfigisimavâ sunik matuma kingornagut piurmártugssanik.
singnagtugax aulajáipok, sukuiatátalo erkorpâ.

⁴⁶tauva kúnge Nipukánftsare kînaminik patdlorpok Dâñiale
ap. sul. 14, sérkumiarfígalugo; perkussivordlo tuníssutinik nekígssanik tipígig-
11-15. -sautinigdlo pigdlfvígísagât. ⁴⁷kúngivdlo Dâñiale sâpâ okardlune:
nakimanángilax, Gúterse Gútit Gútigigât, kúngitdlo nâlagarigât,
ángigissatdlo ángfartarai; ángigissax tamána ángfarnex sapíngi-
-nagko. ⁴⁸tauvalo kúngip Dâñiale angníngortípâ tuníssuterpag-
1 Mór. 41, -ssuarnigdlo angisúnik tunivdlugo Bâpalivdlo nunânut tamarmut
41-48. nâlagángortitdlugo ilisimatúnutdlo Bâpalimítunut tamanut misig-
-ssuissúníngortitdlugo. ⁴⁹Dâñialivdle kúnge kínuvigâ Sâtragdlo
Mítagdlo Apánígulo Bâpalip nunâne sujulerssuissúngórterkuvdlugit,
Dâñialilo kúngip isâvfigssualianítuarpok.

kapitalit 3.

Dâñialip ikíngutai útsivígssuarmít áñagtitaussut.

¹kúnge Nipukánftsare sanatitsivok inússaliamik kúltíussumik,
tatdlisut arfinilíngnik kulilígtut portutigíssumik tatdlisut arfinilígtut
silígtigíssumik; tamánalo náparterkuvâ Duerap kóruane Bâpalip

nunâne. ²kúngilo Nipukánftsare autdlartitsivok katerssorkuvdlugit kúngip sivnersai nunatdlo misigssortait nunatdlo nálagait erkar-tüssissûneritdlo aningaussautitdlo párssissait inatsisinigdlo ilisi-massut inatsisinigdlo uniornekartailississut tamaisalo nuname pí-ssaunekartut, aggerkuvdlugit inûssaliak kúngip Nipukánftsarip náparterkussâ ivdlerissagssautikiartorkuvdlugo. ³tauva katerssu-lerput kúngip sivnersai nunatdlo misigssortait nunatdlo nálagait erkartüssissûneritdlo aningaussautitdlo párssissait inatsisinigdlo ili-simassut inatsisinigdlo uniornekartailississut tamarmigdlo nuname píssaunekartut, inûssaliak kúngip Nipukánftsarip náparterkussâ ivdlerissagssautikiartordlugo; kekarputdlo inûssaliap Nipukánftsarip náparterkussâta sâne. ⁴tordlulaortordlo tordlulavok agsungârssuak: ilivse okáunekarpuse, inuiakatigt akimángitsudlo ingmíkudlo o-kausigdlit ukorsê, ⁵kanok ilissúkut tusaleruvsigik kukiussaussat kardlortautitdlo agssagssoríssatdlo kúkilagtariarssuitdlo sujanã-nguitdlo suvduartautekatigttdlo nipilerssûtítldo nalingínait, niv-dlersut tusalerdlugit sêrkúmerdluse patdlorfigísavarse inûssaliak kúltiussox kúngip Nipukánftsarip náparterkussâ. ⁶nalingínardlo sêrkúmíngitsok patdlúngitsok tauváinak útsivígssûp ingnerínaussup kerkanut igínekásavok. ⁷tauva inuiakatigt tamarmik tusalera-míkik kukiussaussat kardlortautitdlo agssagssoríssatdlo kúkilag-tariarssuitdlo sujanãnguitdlo nipilerssûtítldo nalingínait, nivdlersut tusalerdlugit inuiakatigt akimángitsudlo ingmíkudlo okausigdlit tamarmik sêrkúmerput inûssaliak kúltiussox kúngip Nipukánftsarip náparterkussâ patdlorfigalugo. ⁸tauva angutit Kaltfarit ilait savssarput Jútít únerdlútígilerdlugit; ⁹pilerdlutígdlo kúngimut Nipukánftsarimut okarput: kúnge isuanut inûgile. ¹⁰iv-dlit, kúnge-â, inatsigaluarputit, inuit tusaleruníkik kukiussaussat kardlortautitdlo agssagssoríssatdlo kúkilagtariarssuitdlo sujanã-nguitdlo suvduartautekatigttdlo nipilerssûtítldo nalingínait, nivdlersut tusalerdlugit tamarmik sêrkúmíssassut inûssaliak kúltiussox patdlorfigalugo, ¹¹nalingínardlo sêrkúmíngitsok patdlúngitsok útsivígssûp ingnerínaussup kerkanut igínekásassok. ¹²tamássa angutit Jútít ilait Bâpalip nunâne sujulerssuissúngortitatit, Sâ-tragdlo Mfsagdlo Apántgulo, angutit táukua sokutigíngilátit, kúnge-â, Gútisít kivfartúngilait, inûssaliardlo kúltiussox náparterkussat patdlorfigíngilát. ¹³tauva Nipukánftsare katsungaersor-dlune kamagdlunilo perkussivok, Sâtragdlo Mfsagdlo Apántgulo savssartísagait; tauvalo angutit táuko savssartípait kúngip sánut.

¹⁴ Nipukánítsarilo pilerpok okarfigalugit: piáraluse pivise, Sâtragdlo Mísagdlo Apánígulo, Gútiga kivfartúnginavsiuk, inússaliak nápar-terkussara patdlorfigingínavsiuk? ¹⁵ taimáitok, pigínāngorsaruvse kanok ilissúkut tusaleruvsigik kukiussaussat kardlortautitdlo ag-ssagssoríssatdlo kúkilagtariarssuitdlo sujanānguitdlo suvdluartau-tekatigít dlo nipilerssútít dlo nalingínait, nivdlersut tusalerdlugit sêrkúmeruvse inússaliak sanatitara patdlorfigalugo, [súsassok]; pat-dlúngíkuvsile, tauváinak útsivigssúp ingnerínaussup kerkanut igíne-
 2 Mór. 5,2. -kásause. kiame tauva Gútiussup agssavnit aniguisísanerpáse? ¹⁶ Sâ-
 -trauvdle Mísauvdlo Apáníguvdlo kúnge akivát okardlutik: Nipuká-
 -nítsare-â, tamána ilingnut akiorniutigissariakartingilarput. ¹⁷ ata,
 tugs. 68,21. Gútiivta kivfartússavta útsivigssuarmit ingnerínaussumit aniguisíne-
 sapíngilátigut, agssangnitdlo, kúnge-â, aniguisíkumárpátigut. ¹⁸ pí-
 -ngíkaluarpatdlúnt, taimáitok ilisimásautit, kúnge-â, Gútitit kiv-
 -fartúkumángikivut, inússaliardlo kúltiussox náparterkussat pat-
 -dlorfigiumángikigput. ¹⁹ tauva Nipukánítsare kamangálerpok, kí-
 -nátalo táutua avdlāngorpok Sâtrangmut Mísangmutdlo Apánígu-
 -mutdlo; pilerdlunilo perkussivok, útsivigssuax kíssagtísagát kí-
 -ssagtítarnera arfinek mardloriardlugo; ²⁰ angutitdlo pissarssuit
 sákutórpagssuame ilait perkuvai, Sâtragdlo Mísagdlo Apánígulo
 kilerssúsagait, útsivigssuarmut ingnerínaussumut igerkuvdlugit.
²¹ tauva angutit táuko kilerssorpait, atissainik ilordlernigdlo kag-
 -dlernigdlo kagdlersautainigdlo atissakartitdlugit, igitdlugitdlo útsi-
 -vigssúp ingnerínaussup kerkanut. ²² kúngivdle perkússutâ nukí-
 -ngingnaxingmat, útsivigssuardlo sualugtumik únartísimangmat, a-
 -ngutit Sâtrangmigdlo Mísangmigdlo Apánígumigdlo nalugsissut
 ingnerup ikualanerata tokúpai. ²³ angutitdle táuko pingasut, Sâ-
 -tragdlo Mísagdlo Apánígulo, útsivigssúp ingnerínaussup kerkanut
 tugput kilerssorsimavdlutik. ²⁴ tauva kúnge Nipukánítsare ánilár-
 -dlune tuavínax nikuípok, pilerdlunilo sujuligtaissortaminut okar-
 -pok: angutit pingasut kilerssorsimassut ingnermut igerkúngínepa-
 -vut? kúnge akivát okardlutik: mássame, kúnge-â. ²⁵ akivai okar-
 -dlune: atale, angutit sisamat kilerússaersimassut issigāka ingne-
 Epr. 11,34. -rup kerkane saxissut, únexángitsutdlo; sisamát dlo issigalugo sôr-
 -dlo Gútit ernerissát. ²⁶ tauva Nipukánítsare savssarpok útsivigssúp
 ingnerínaussup pānut pilerdlunilo okardlune: Sâtragdlo Mísagdlo
 Apánígulo, Gútip kutsingneruvsártup kivfai ukorsé, anivdluse kai-
 -gitse. tauva Sâtragdlo Mísagdlo Apánígulo ingnerup kerkanit
 aníput. ²⁷ katerssulerput tauva kúngip sivnersai nunatdlo misig-

-ssortait nunatdlo nálagait kúngivdlo sujuligtaissortai; takuvaitdlo angutit táuko, ingnerup kivdlíngíkai timait, nujaitdlo iligtísímá-ngitsut, atissaitdlo avdlángorsimángitsut; ingnersungnitsumigdlū-nít malungnartoxángitdlat. ²⁸tauva Nipukánftsare pilerpok okardlune: kujanarsile Sâtrauvdlo Mfsauvdlo Apántguvdlo Gútiat, íngiline autdlartíngmago kivfanilo ánaudtlugit, tatíngímáne; kú-úss. 16.7.
-ngivdlo perkússutá sokutíngíkát timitígdlo túniutdlugit, Gúte nalingínax kivfartúkumángínámíko patdlorfigiومانagulūnít, Gútertik kisiáne. ²⁹taimáitumik inatsivunga ima: nalingínax inuiakátígt akimángitsutdlo ingmíkutdlo okausígdllit nalingínait ilát, mitag-dliutaussunik okausekartok Sâtrauvdlo Mfsauvdlo Apántguvdlo Gútiánut, táuna sekumisínekásavok, igdlualo agtakúngortitáusa-vok; avdlamík Gútekángíngmat táussumatut ángítísígínaussunik. ³⁰kúngíp tauva Sâtragdlo Mfsagdlo Apántgulo pivduartípai Bâ-palip nunáne.

kapitalit 4.

Nipukánftsarip Gúte únersiutigigá silagtorsarmane.

¹Nipukánftsare kúnge inuiakátíngnút akimángitsunutdlo ing-míkutdlo okausilíngnút tamanut nunane tamane inekartunut: er-xígsíssuserse agdliartorile. ²nalunaerkutit tupíngnartuliatdlo Gútip kutsíngneruvstárup uvavnut kanok ilíornere nalunaerumat-dlerpáka. ³nalunaerkutai angingákissut, tupíngnartulíailo kíngí-tungákissut; nálagauvña soraernavíángílak, nálagáussusíalo kí-nguárfígsokartítldlugo atásavok. ⁴uvanga Nipukánftsare per-dlokarnanga igdluvníkama, igdlússárssuavne inúvdluavfárfíngdlunga, ⁵iláne síngnagtugkamík takussakarpunga, tamatumalo tupagtí-pānga; íngatítldlunga ísumalíorníma níarkuvkútdlo takordlúg-kama ánilártípānga. ⁶taimáitumík inatsivunga, sávnút ísertísagait Bâpalíme ílísímatút tamáisa, síngnagtugkap sukúíautígssáník nalu-naerfígerkuvdlunga. ⁷tauva íserput títagarsíortut ílísíníusíor-tutdlo Kálttarítldlo úvdloríarsíortutdlo, kisiáne síngnagtugak táu-kunúnga okalugtuarígaluaravko, sukúíautígssáník nalunaerfígísí-náungílānga. ⁸kísa kíngugdlíuvdlune Dáníale sávnút íserpok, táuna Bítlsátсарímík atsigak Gútima arkaník, Gútitdlo ívdlernartut anerneráník ílumíokartok; táussumúnga síngnagtugak okalugtuarára ima: ⁹Bítlsátсарe-á, títagarsíortunut nálagaussutit-á, nálúngílavkít Gútit ívdlernartut anerneráník ílumíokartutit ángígíssamígdlo sa-

íertamantítozas.

-pigakángitsutit, navsuerfigínga singnagtugkavkut takussavkut ta-
 -kordlûgkavnik sukuiâutigssânigdlo. ¹⁰ Inangatitdlunga niarkuvkut
 takordlûgkâka imáiput: takungnigkama sunauvfa orpigssuak nunap
 kerkanîtok portusôrujugssuak; ¹¹ orpigssuak angekissox auláikau-
 -ssordlo; portússusia kilangmut apigsítok, erssitsordlo nunap ta-
 -marme isua tikitdlugo. ¹² avalekutai pínekaut, paormailo amer-
 -dlakaut, tamarmigdlô nerissagssakarfigât; atâne alángivfigssar-
 -sissarput narssap nerssutai, avalekutainilo inekarput tingmí-
 -ssat kilaup atânîtit, uvinigdlitdlô tamarmik nekigssakarfigât.
¹³ takungnigkamalo inangatitdlunga niarkuvkut takordlûisitdlunga,
 sunauvfa pigáussissox, ivdlernartut ilât, kilangmit arkartok;
¹⁴ ¹⁴ tordlulassok agsungârssuak ima okardlune: orpigssuak kipi-
 -siuk, avalekutailo kivdlorsigik, mulingilo pfarsigik, paormailo
 siâmarsigik; nerssutit nujorkuvdlugit atânit, tingmissatdlô ava-
 -lekutainit. ¹⁵ kisiâne sordlaisa nagguvat nunap iluane atâti-
 -siuk, narssap ivigaintitdlugo kalivnernik saviussunik kangnú-
 -saussunigdlo pilersorsimassox; kilaup isugutarnanit matsagtí-
 -savok, nerssutitdlô pigssarsiokatigísavai nunap naussuine. ¹⁶ ũ-
 -matâlo inûp pigigalua avdlángordlugo nerssutip ũmatânik tuni-
 -nekásavok, uvdlut kaujatdlangnere arfinek mardluk táussumúnga
 1 kúng. 22, kângiutitdlugit. ¹⁷ pigáussissut isumaliokatigígsitdlugit tamâna au-
^{19-22.} -lajangersagauvok, ivdlernartut okalokatigígsitdlugit perkússuti-
 -ginekarpok; imáitok pivdlugo: inússut misigerkuvdlugit kutsing-
 -neruvsârtup pissartará inuit nâlagauvfiat, nalingínarmutdlô piu-
 -massaminut túniútarâ, inungnilo nikanartut tássunga ivertitarai.
¹⁸ singnagtugkamik tamatumínga takussakarpunga uvanga kúnge
 Nipukánftsare; ivdlitdle, Bîltsâtsare-â, sukuiâutigssânik navsuer-
 -figínga; mássa nâlagauvfivne ilisimatût tamarmik nalunaerfigínek
 saperpânga sukuiâutigssânik, ivdlitdle sapíngilatit, Gútit ivdler-
 -nartut anernerânik ilumiokaravit.

¹⁹ tauva Dâniâle Bîltsâtsarimik atsigak tataitsagsimâmersu-
 -lerpok, erkarsautaisalo ânilârtípât. kúngile pilerpok okardlune:
 Bîltsâtsare-â, singnagtugkap sukuiâutigssâtalô ânilârtíngíkilisit.
 Bîltsâtsarip akivâ okardlune: nâlagara, singnagtugkap ũmigssor-
 -titit piligit, sukuiâutigssâ kíngarssortivit pigísagât. ²⁰ orpigssuak
 táuna takordlûgkat, angekissox auláikaussordlo, portússusia ki-
 -langmut apigsítok, erssitsordlo nuname tamarssuarne, ²¹ avale-
 -kutailo pínekissut, paormailo amerdlakissut, tamarmigdlô neri-
 -ssagssakarfigigât, atâne narssap nerssutai najugakartut, avaleku-

-tainilo tingmíssat kilaup atânítut inekartut, ²² tássa ivdlit, kúnge-â, angisúvdlutitdlo auláikaussutit; angíssutsit agdligame kilangmut apigsiþok, nálagáussutsivítldlo nunap isua tikípá. ²³ kúngivdle ta-^{2,37 t.} kungmago pigáussisok, ivdlernartut ilât, kilangmit arkartok o-kartordlo: orpigssuax kipisiuk aserordlugulo, kisiáne sordlaisa nagguviat nunap iluane atátisiuk, narssap ivigainítitdlugo kaliv-nernik saviussunik kangnúsaussunigdlo pilersorsimassok; kilaup isugutarnanit matsagtísavok, narssavdlo nerssutai pigssarsioكاتي-gísavai, uvdlut kaujatdlangnere arfinex mardluk táussumúnga kángiutitdlugit; ²⁴ tamássa sukuiatigssâ, kúnge-â, kutsingneruv-sártup isumaliútâ tássa nálagkavnut kúngimut piúmártugssak. ²⁵ inungnit ajagtugauvdlutit narssap nerssutaine najugakásautit; ugsigtut naussortortísavātít, kilauvdlo isugutarnanit matsagtítisa-vātít, uvdlut kaujatdlangnere arfinex mardluk ilingnut kángiutit-dlugit, misigitserdlutit kutsingneruvsártup pissartará inuit nálagauvfiat, nalingí-narmutdlo piúmassaminut túniútará. ²⁶ okarmat-dle, orpigssúp sordlaisa nagguviat atátísagât, tássa nálagauvfit ilingnut unigtínekásangmat, píssaunerit kilaup pé misigisimale-rugkit. ²⁷ tamána pivdlugo, kúnge-â, sujúnersútiga iluarigiuk: ajortuliautsisit kipitíniákit iluarnermik, ajortuliatitdlo nágdliugtunut nákingningnermik; perdlokángíssutsit sivitsúsagaluarnersok.

²⁸ tamáko tamarmik kúngimut Nipukánftsarimut nagdliúput. ²⁹ káumatit arkanex mardluk nângmata, Bâpalime kúngip igdlú-ssârssuane sakissártitdlune, ³⁰ pilerpok kúnge okardlune: mána tássaungínerpa Bâpale angisók, uvanga kúngimut igdlugssaliara, píssaunivkut artorssajuitsúkut usornarssutsivnut tusámassáussu-tigssiara? ³¹ okautsine kúngip sule kanermiugigai nipe kilangmit tugpok: ivdlit okáunekarputit, kúnge Nipukánftsare-â, nálagauv-fingnik arsârnekásautit. ³² inungnit ajagtugauvdlutit narssap nerssutaine najugakásautit; ugsigtut naussortortísavātít, uvdlut kaujatdlangnere arfinex mardluk ilingnut kángiutitdlugit, misigitserdlutit kutsingneruvsártup pissartará inuit nálagauvfiat, nalingí-narmutdlo piúmassaminut túniútará. ³³ tauvâinax okausek tamána Nipukánftsarimut erkūpok, inungnit ajagtugauvdlune ugsigtut naussortorpok, timâlo kilaup isugutarnanit matsagtíþok, merkue agdlitserdlugit nagtoragdlup píþut, kukílo tingmíssap píþut ilersitdlugít. ³⁴ uvdlutdle tamáko nângmata, uvanga Nipukánftsare issivnik kilangmut árdlorpunga, silakarssuseralo kingumut pigí-lerdlugo kutsingneruvsártok kutsavigâra; únersiutigalugulo atar-

-kivara ûmátuñartok ivna, nâlagáussusia soraernaviángitsox, nâla-
 Is. 40,17. -gauvfialo kinguârfigsokartitdlugo atásassox. ³⁵ nuname inekartut
 - 14,27. tamarmik nikanakaut; piomassaminik pissarpai kilaup perpagssue
 nunavdlo inue, agssainigdlo inerterissugssakángilak okarfigisav-
 -dlugo: suvit? ³⁶ taimane silakarssusera kingumut pivara, nâla-
 -gauvfingmalo tusâmassáussusianut ilángutdlugit usornarssusera
 táutorigssuseralo kingumut piváka, sujuligtaissortamalo nâlagauv-
 -fivnilo angnertaussut orningniarpānga; nâlagauvfivnilo aulajanger-
 -sagauvdlunga angnermik nâlangnartitauvunga. ³⁷ māna uvanga
 Nipukánitsare kilaup kúngianik únersiutigingnigpunga angisûtít-
 -dlugulo atarkivdlugulo; táussuma kanok-iliornere tamarmik ilu-
 tugs. 119, -môrnerínaungmata, avkutigissailo erkuivduardlutik; inornarniar-
 67. 71. -dlutigdlo sakissut makitanavérsarneq sapíngilai.

kapitalit 5.

Bilsátsare piagaussox.

Jer. 27,7. ¹ Bilsátsare kúnge angisûmik kagssimiuártitsivox nâlagauv-
 - 51,39. -fingmine angnertáussunut túsintilingnut vīnisokatigalugitdlo táuko
 túsintigdlit. ² vīnivdlo pingmane, Bilsátsare perkussivox igss-
 -raivfit kúltiussut silviussutdlo aerkuvdlugit sujuaissame Nipuká-
 -nitsarip nâlagfingmit Jerúsalmítumit tigussai, kúngivdlo nâla-
 -gauvfianilo angnertaussut kúngivdlo nuliaisá panerfaisalo imertar-
 -figisangmatigik. ³ tauva aggiússáuput igssoraivfit kúltiussut, nâ-
 -lagfingmit Gûtíp igdluanit Jerúsalmítumit tigussat, kúngivdlo
 nâlagauvfianilo angnertaussut kúngivdlo nuliaisá panerfaisalo imer-
 -tarfigait; ⁴ vīnisoramigdlo Gûtít kúltiussut silviussut kangnú-
 -saussut saviussut kissússut ujaraussut únersiutigait. ⁵ tau-
 -vāinak agssait nuíput, inûp agssai, agdlagdlutigdlo kúngip igdlú-
 -ssârssuata karmānut marrartersimassumut nanerûserfiup nalānut;
 kúngivdlo takuvai agssáinait agdlagtut. ⁶ tauva kúngip táutua
 avdlángorpox, erkarsautaisalo ánilársarpát; kerka ujaluiarpox, sér-
 -kuilo sajugput ingmingnut aportardlutik. ⁷ kúngilo tordlulavox
 agsungârssuak, ilisīnisiortut Kaltfaritdlo uvdloriarsiortutdlo i-
 -sertísagait; okalugfigilerpailo Bâpalime ilisimatût: nalinginak ag-
 -dlangnernik mákunínga atuaissox sukuiatigssānigdlo nalunaer-
 -figalunga, táuna augpatdlarigsumik atitínexásavox kúngasiagut
 kúltiussumik ujamilerdlugo, nâlagauvfivnilo pingajugssauvdlune nâ-
 -lagáusavox. ⁸ tauva kúngip ilisimatórtai tamarmik iserput; ki-

-siáne agdlangnerit atuarnek saperpait kúngilo nalunaerfigisínau-nago sukuiautigssānik. ⁹tauva kúnge Bilsátsare agsut ánilárpok, táutualo ajortúngorpok, nálagauvfianilo angnertaussut sujóralerput.

¹⁰kúngilo nálagauvfianilo angnertaussut okarmata, arnat kúngiu-ssortát inerssuarmut imekatigíghánut iserpok, pilerdlunilo okarpok: kúnge isuanut inùgile. erkarsautivit ánilártíngkilisit, táututdlo avdlángúngikile. ¹¹nálagauvfingne angutekarpok Gútit ivdlernartut anerneránik ilumiokartumik; sujuaissat inútítldugo táuna malugíssauvok silagssorigdlune sianíssusekartok, ilisimássusekartordlo Gútit ilisimássusiata ássinganik; táunalo sujuaissavit kúngip Nipukánntsarip titagarsiortunutdlo ilisínusiortunutdlo Kaltfarinutdlo uvdloriarsiortunutdlo nálagángortípá, tássa sujuaissavit kúngip; ¹²imáitok pivdlugo: malugissaungmat akitsissumik anernekartok, ilisarssivdlunilo sianíssusekartok singnagtugkat sukuiarsínauvdlugit nalorssitsárutitdlo navsuiarsínauvdlugit ilagtitatdlo ilaiarsínauvdlugit; tássa Dâiale kúngip Bilsátsarimik atsigâ taimáipok. taimáitumik mána Dâiale kaerkunekarile, táussuma sukuiautigssak nalunaerumárpá. ¹³tauva

Dâiale isertípát kúngip sánut, kúngivdlo okalugfigilerpá: ivdlit ^{8,1. 27} Dâialiuvit táuna, Jútamit autdlarússat sujuaissama kúngip Jútamit aggiússaisa ilagissát? ¹⁴ilingnik tusarpunga Gútit anerneránik ilumiokartutit, malugissaussutitdlo silagssorigdlutit sianíssusekartutit akitsissumigdlo ilisimássusekartutit. ¹⁵ilisimatút ilisínusiortutdlo aitsát sávnut isertitaugaluartut, agdlangnerit uko atuarkuvdlugit sukuiautigssānigdlo nalunaerfigerkuvdlunga; kisiáne okautsip sukuiautigssā nalunaerneker saperpát. ¹⁶ilingnigdle tusarpunga sukuiautigssak sapíngíkit, ilagtitatdlo ilaiarsínaugítit. mána agdlangnerit uko atuarsínaugugkit sukuiautigssānigdlo nalunaerfigalunga, tauva augpatdlarigsumik atitínexásautit kungatsigkutdlo kúltiussumik ujamilerdlutit, nálagauvfivnilo pingajugssauvdlutit nálagáusautit. ¹⁷tauva Dâialip kúnge sápa okarfigalugo: tuníssutigssamágkatit pigínákit, akiliutigiumassatitdlo avdlamut túniúkit; agdlangnerit taimáitok kúngimut atuásaváka sukuiautigssānigdlo nalunaerfigalugo. ¹⁸kúnge-á, Gútip kutsingneruvsártup sujuaissat Nipukánntsare tunivá nálagauvfingmik píssaunerssuarmigdlo tusámassaunermigdlo usornarermigdlo; ¹⁹píssaunerssuardlo táussumúnga túniússá pivdlugo inuiakátigít akimángitsutdlo ingmíkutdlo okausigdlit tamarmik úgdlutigalugulo mianerát; piunassane tokútarángamiuk piunassane inútítarpá,

piumassane pingârtitarângamiuk piumassane nikanarsartarpâ. ²⁰kisi-
siâne ūmatâ angnerunialeremat, anerneralo mângertingmat maki-
-tavdlune, tauva igsiavfingminit kilâlingmit kúngip pianit pêrsi-
-tauvok nâlangnarssutse katagdlugo; ²¹inuitdlo kitornainit ajag-
-tugauvok, ūmatâtalo nerssutip pia ássigilerpâ, siutitûtdlo nu-
-juartut najordlugit ugsigtut naussortorpok, timâlo kilaup isugu-
-tarnanit matsagtípok, misigitserdlugo Gûtip kutsingneruvsârtup
pissartará inuit nâlagauvfiat, nalingínardlo piumassane tássunga
ivertítará. ²²ivdlitdlo, Bilsâtsare-â, kinguârigaluarmatit ūmatit
makitanavêrsângilat, nauk tamâko tamaisa nalúngikaluaritit; ²³kisi-
siâne kilaup nâlagânut angneruniarputit, igdluanilo igssoraivfiussut
sângnut ângmatigik, ivdlitdlo nâlagauvfingnilo angnertaussut nulía-
-vitdlo panerfavitdlo vînimik imertarfigâse, Gûtitdlo silviussut
kûltiussut kangnúsaussut saviussut kissûssut ujaraussut issigissa-
-kángitsut tusâssakángitsut misigissakángitsut únersiutigâse; Gûtile
ivna anersârnernik ingerdlavigissangnigdlo tamanik najúmingnigtok
atarkingilat. ²⁴tamána pivdlugo táussuma sânit autdlartitáuput
agssáinait táuko agdlangneritdlo tamâko titagkat. ²⁵imáiputdlo
agdlangnerit tamâko titagkat: mfne, mfne, tîkal, uvfarsin. ²⁶okaut-
-sitdlo sukuautigssât imáipok: mfne: Gûtip uvdlut nâlagauvfisit
1 Sãm. 15,23. kispai nâsimavdlugitdlo. ²⁷tîkal: úgtûtinik úgtornexaravit oki-
-patdlârputit. ²⁸pêras: nâlagauvfit avitdlugo Mfterinutdlo Pêrse-
-rinutdlo túniússauvok. ²⁹tauva Bilsâtsare perkussivok, Dâniâle
augpatdlarigsumik atitísagât kungasiagutdlo kûltiussumik ujami-
-lerdlugo, tordlulautigísagâtdlo nâlagauvfingme pingajugssauvdlune
nâlagâusassok. ³⁰kisiâne únuak tamâna Bilsâtsare Kaltfarit kú-
1s. 21,5. -ngiat tokutauvok.

kapitalit 6.

Dâniâle liuvinit ánagtitaussok.

¹Dartusip Mfteriussup nâlagauvfik pigilerpâ arfinilingnik ku-
-lilingnik mardlungnigdlo ukiokarame. ²Dartusivdlo taima ilua-
-rigamiuk nâlagauvfingmut ivertípai kúngip sivnersigssai untritig-
-dlit mardlungnigdlo kuligdlit, nâlagauvfik tamât pilersordlugo.
³táukunúngalo ivertípai nâлагаunerssuit pingasut Dâniâle pingat-
-siutdlugo; táukunúnga kúngip sivnersai nalunaerssugagssarsior-
-tásassut, kúnge pigssaminik ujariagissakarkunago. ⁴Dâniâlivdle
táussuma nâлагаunerssuit kúngivdlo sivnersai pitarpai, anerner-
mik

akitsissumik ilumiokarame; kúngilo isumaleraluarpok nâlagauv-
-fingmut tamarmut ivertikumavdlugo. ⁵tauva nâlagaunerssui
kúngivdlo sivnersai Dâniâlimut pasigdliutigssarsiorput kúngip pî-
-sigut; kisiáne ajortuliamik pasigdliutigssarsinek saperput, nâlag-
-kaminut ilumôrtungmat pinerdlungnermigdlünft ajortuliamigdlünft
navssârfigssaunane. ⁶tauva angutit táuko okarput: Dâniâlimut
táussumúnga pasigdliutigssarsinaviángilagut, kisiáne Gûtiata inat-
-sisaisigut navssârfigsisinauguvtigo. ⁷tauva nâlagaunerssui kú-
-ngivdlo sivnersai táuko ukerûtorssûvdlutik kúngimut tikiúput,
ima okarfigalugo: kúnga Darfuse isuanut inûgile. ⁸nâlagauvfiup
nâlagaunerssue nunatdlo misigssortait kúngivdlo sivnersai sujulig-
-taissutdlo nunatdlo nâlagait tamarmik isumaliokatigígput, kúngip
inatsisigssak aulajangersásagâ, inerterkutigssak uniorkúnaversar-
-dlugo imáitok: uvdlut pingasunik kuligdlit uvdlûtítldlugit sumik
kinussoxarpat kimit Gûtiussumitdlünft inungmitdlünft ivdliúngit-
-sumit, kúnga-â, táuna lîuvit iterssânút igínekásassok. ⁹taimái-
-tumik mânia inerterkutigssak tamána aulajangersaruk, kúnga-â,
titartitdlugulo agdlagángordlugo avdlángortitáusángitsox, sôrdlume
Míteritdlo Pêrseritdlo inatsisait sanerkutagssáungitsut itartut.
¹⁰tamána pivdlugo kúngip Darfusip inerterkut tamána titartípâ
agdlagángordlugo. ¹¹Dâniâlip tamána titagaussok agdlagángor-
-titax ilisimaleramiuk, igdluminut majuarpok, kaliagut Jerûsa- 1 kúng. 8,48.
-lâp tungágut magpersimassunik igalâkartumut; sêrkúmerpordlo
uvdluínax pingasoriardlune, tugsiardlune Gûtine kutsavigalugo, su-
-jornagut taimailiortarame. ¹²tauva angutit táuko ukerûtorssûv-
-dlutik tikiúput, Dâniâle nâpitdlugo Gûtine kínuvigalugo tugsia-
-rtok. ¹³savssariartorput tauva kúngip sâne okalulerdlutik kúngip iner-
-terkutânik: inerterkut titarkúngíneragko imáitok: uvdlut pinga-
-sunik kuligdlit uvdlûtítldlugit sumik kinussoxarpat kimit Gûti-
-ssumitdlünft inungmitdlünft ivdliúngitsumit, kúnga-â, táuna lîuvit
iterssânút igínekásassok? kúngip akivai okardlune: okausek ta-
-mána aulajáipok, sôrdlume Míteritdlo Pêrseritdlo inatsisait saner-
-kutagssáungitsut itartut. ¹⁴tauva kúnga akivât okardlutik: Dâ-
-niâlip táussuma Jûtamit autdlarússat ilagissâta sokutigíngilâtit,
kúnga-â, inerterkutdlünft titarkussat sokutigíngilâ; uvdluínax pí-
-ngasoriardlune kínutine kínutigissarpâ. ¹⁵kúngip taima okartut
tusaramigit, agsut ajuatdlagpok isumaliordlunilo Dâniâle ánagti-
-kumavdlugo; sekinek tarritserdlugo ilungersorpok ánáuniardlugo.
¹⁶tauva angutit táuko ukerûtorssûvdlutik kúngimut tikiúput okar-

-figalugulo: nalúngilatit, kúñge-â, Míteritdlo Pêrseritdlo inatsisait imáitartut, nalingínax inerterkutdlúnft perkússutdlúnft kúñgip au-
-lajangersagâ avdlángortitáúsángitsox. ¹⁷tauva kúñgip Dâñiale aerkuvâ, lfuvit iterssânut igerkuvdlugo. kúñgivdlo Dâñiale sâpâ okarfigalugo: Gútivit kivfartútuínagkavit ánáukilisit. ¹⁸ujarkamig-
-dlo aggiússíput iterssap pânút ilivdlugo, kúñgivdlo nakíssuserpâ agssangmiuminik nálagauvfingminilo angnertaussut agssangmiiunik, Dâñiale pivdlugo perkússutigissak avdlángortínek ajornarsisitdlugo. ¹⁹kúñge tauva igdlússârssuarminut angerdlarpox, únuardlo návâ íssakarnane, kímagsautitdlo ingminut iserterkúñgilai, sinigssaerut-
-dlunilo. ²⁰uvdlānguak káumalermat kúñge makípox, lfuvit iter-
-ssânut autdlarasuardlune. ²¹iterssardlo patdligkamiuk, kúñgip Dâñiale tordlorpâ aliasugtutut nipekardlune, ima pilerdlugo: Dâ-
-ñiale-â, Gútíp úmassup kivfâ úmâ, Gútivit kivfartútuínagkavit lfuvinít ánáunek sapersimángínerpátit? ²²Dâñialip tauva kúñge okalugfigâ: kúñge isuanut inúgile. ²³Gútima íngiline autdlartípâ lfuvit karne miligitdlugit; kanok píngilānga; tássa píngitsútitaugama táussumane, âmátaox ilingnut, kúñge-â, ajortuliúñgilanga. ²⁴tauva kúñge agsut iluâtdlagpox, perkussivdlunilo Dâñiale iterssamit kakísagât; kakingmássugdlo, kanok pinekarneranik malungnartokángilak, Gútine ugperfigingmago. ²⁵kúñgilo perkussivok angutit táuko Dâñialimik únerdlútigingnigtut aggiúsagait, lfuvit iterssânut igitdlugit kitornaitdlo nulíaitdlo ilángutdlugit; sulilo iterssap narkanut túngitsut lfuvit tiguvaít, saorne tamaisa kákordlugit. ²⁶tauva kúñge Daríuse agdlagtitsivok inuíakati-
-gíngnut akimángitsunutdlo ingmíkutdlo okausilingnut tamanut nunane tamane inekartunút: erkígsíssuserse agdliartorile. ²⁷ima inatsivunga: nálagauvfingma ilagíssaine tamane Dâñialip Gútia úgd-
-dlutígalugulo mianerísagât, táuna Gútíungmat úmassok ítuínartok; nálagauvfia aserujuípox, nálagáussusialo naggatigssamut agdlát atá-
-savok. ²⁸anígúítsíssúvdlunilo ánáussíssúvok, nalunaerkutinik tupingnartulianígdlo píssartok kílangmilo nunamilo; táussuma Dâ-
-ñiale lfuvinít anígúísípâ. ²⁹Dâñialilo táuna pivdluarpox Daríuse. kúñgiutitdlugo Kôrássilo Pêrseríussox kúñgiutitdlugo.

Epr. 11,ss.

kapitalit 7.

silamiut nálagauvfigssainik kingulerígsugssainik Kristusivdlo
nálagauvfigssáinik soráísángitsumik.

¹ukiut Bflsátsarip Bâpalime kúngiuvfsa sujugdliáne Dániale
singnagtugkamik takussakarpok, íngatitdlune niarkumigut ta-
-kordlúgkaminik; singnagtugak tauva agdlautigâ okautsit pingâr-
-nerussât okautigalugo. ²Dániale pilerpok okardlune: únuame
takordlórnikut takungnigkama, sunauvfa kilaup anorai táuko si-
-samat imarssuarmut pitorartut; ³nerssússuitdlo sisamat ímamit Is. 17,12.
kakissut, nungutdlutik avdlaussartut. ⁴sujugdlek líuvisut ípok,
sulokardlunile nagtoragdlup písut ítunik; takordlóravko kfsa sulue
erisagaulerput, nunamitdlo kangátartitauvok isigkaminik inugtut 4,34 tt.
nikorfavdlune inúvdlo úmatânik tuninekardlune. ⁵sunauvfalo tá-
-ssa nerssut avdla, áipagssâ, nánutut ássekartok, igdlusigdlune
nikorfassok, niungassutdlo pingasut kingmiarai; imalo okarfigigât:
nikuitdlutit nekitorujugssuakft. ⁶táussuma kingornagut takung-
-nigdlunga takulerpara avdla, sórdlo milakulák, katiggamigutdle
sisamanik sulokardlune tingmíssap písut ítunik; sisamanigdlo nia-
-kokartok nerssut táuna, nálagáussusermigdlo tuninekartok. ⁷táu-
-ssuma kingornagut takungnigkama únuame takordlórnikut, su-
-nauvfa tássa nerssutit sisamagssât, ersinakissok ánilárnartok ag-
-sut nakússok, saviussunik kígússualik, neriuartok kákulártok, 2,40.
amiákússutdlo isigkaminik tugdlardlugit; avdlarssúvok nerssutinit
sujulimitit tamanit, kulinigdlo nagssokarpok. ⁸nagssuilo nalu-
-naerssordluaravkit, sunauvfa-una akornánit nagssúnguak avdla 8,9 tt.
naulersok, táussuma naulernerane nagssuit sujugdliit ilait pingasut
nutsugaussut; sunauvfalo nagssuk tamána issekartok inúp issaisut
ítunik kanekardlunilo okauserssuarnik okalugtumik. ⁹takor-
-dlúigama kfsa igsiavft kilágdliit ilissáuput, uvdlutdlo utorkau-
-ssuat íngípok; ánorai aputitut kakortigaut, nujailo sórdlo savat sark. 4,2 tt.
merkue kaugdlorigsut; igsiavfa kilâlik ikualassuinarssúvok, agssa-
-kássuilo ingnerináuput ikumassut. — 20,4.
11 tt.
¹⁰sánit autdlardlune kúk ing-
-nerínausok kúgpok; túsintigdlit túsintileriansimassut kivfator-
-figât, kulinigdlo túsintigdlit kulinik túsintileriansimassut sâne ke-
-karput. sark. 5,11. erkartússilíassut, magpersagkat magperput. ¹¹issiging-
-nârpunga okauserssuit nagssúp okauserissâ pivdlugit; issiging-
-nârpunga nerssut táuna tokutautserdlugo, timâ asiutitaussok ing-
-nermut ikivkagagssángortitserdlugo. sark. 19,20. ¹²nerssutekataisalo nálagáu-

- ssusiat aserfatdlagpok; inússut akornáne sivisússusigssakar-titaungmata kanok ilivfigssak nagdlerstssardlo nâpertordlugit.
- Mat. 26,⁶⁴. ¹³takungnigkama únuame takordlórnikut, sunauvfa kilaup nuiai-
- Juán. 3,³⁵. -sigut aggersok inûp ernalusôk; uvdlut utorkaussuat tikíkâ, sâ-
- 5,²² t. -nutdlo savssartitauvdlune. ¹⁴tuninekarporldo nâlagáussusermik nâlangnarssusermigldo nâlagauvfingmigldo, inuiakatigt tamarmik akimángitsutdlo ingmikutdlo okausigdlit kivfartúsagât táuna; nâlagáussusia soraernaviángilak aserfatdlâsanano, nâlagauvfialo aser-rujúpok. ¹⁵uvanga Dánialip anerpera ánerpok timimiuvdlune, niarkuvkudlo takordlúgkama ánilártípanga. ¹⁶tauva tássane kekar-tut ilât ornigpara kínuvigalugulo nalujungnaerserkuvdlunga, tamáko tamaisa tusardluarumagaluardlugit; okalugfigângalo sukuiautigssânik nalunaerfigalunga: ¹⁷nerssússuit uko sisamaussut tássa nâlagauvfit sisamat nuname píngorumârtut; ¹⁸kutsingneruvsártuvdle ivdler-nartortaisa nâlagauvfik pigilísavât pigituínásavdlugulo isuanut ag-
- 2,³⁹ t. -dlât. ¹⁹âma tusardluarumagaluakigiga nerssutit sisamât, táuna ilaminit tamanit avdlarssússok ersinartorssuak, saviussunik kigutilik kangnúsaussunik kukilik, neriuartok kâkulártok amiákú-ssutdlo isigkaminik tugdlardlugit; ²⁰niakuatalo nagssue kulit tusardluarumakigíka, táunalo avdla naulersok, táussuma naulerne-rane pingasut katagtut, nagssuk táuna issilik okauserssuarnigldo okalugtunik kanilik sanilimitdlo angnerussússártok; ²¹takordlór-simagavko nagssuk táuna ivdlernartunut sorssugtok ajugauvfialugitdlo, ²²uvdlut utorkaussuat tikiutserdlugo; tauvalo kutsingneruvsártup ivdlernartortai erkartússerkunekartut, nagdliungmat ivdlernartut nâlagauvfik pigilísagât. ²³ima okarpok: nerssutit sisamât tássa nuname nâlagauvfíusassut sisamagssât; tamána nâlagauvfingnit tamanit avdlarssúsavok, nunat tamaisa nerivdlugitdlo tugdlardlugitdlo sekumisísavai. ²⁴nagssue kulit tássa kúngit kulit nâlagauvfingmit tamatumánga píngorumârtut; táukualo kingornatigut avdla píngúsavok sujugdlnit avdlarssújumártok, táussumalo kúngit pingasut kunutísavai. ²⁵okalugkumârpok kutsingneruvsártok agssortordlugo, kutsingneruvsártuvdle ivdlernartortai nungusarniardlugit isumaliordlunilo uvdlut nâperiagagssat inatsisitdlo avdlángortikumavdlugit; táussumalo agssainut túniú-
- sark. 13,⁶. 7. -ssáusáput uvdlut kaujatdlangnerat atausek uvdlutdlo kaujatdlang-
- sark. 17,¹². -nere [mardluk] uvdlutdlo kaujatdlangnerata agfâ kángiutserdlugit.
- 12,⁷. ²⁶tauva erkartússilísáput, táunalo nâlagáussusianik arsásavât, na-
- sark. 12,¹⁴. -ngingnavérsitdlugo sugssaujungnaersitdlugulo naggatigssamut ag-
- 10 t.

-dlât. ²⁷nâlagauvfingdle nâlagâussuserdlo nâlagauvfingnitdlo ang-
-nerunigssak kilaup tamarme atâne tûniûnekásáput inuiangnut ^{18.}
kutsingnerûvsártup ivdlernartortainut; táussuma nâlagauvfia so-
-raernaviángilak, nâlagâussusekartutdlo tamarmik táuna kivfartû-
-savât nâlagdlugulo. ²⁸tássunga nâput okausê. uvangale Dâ-
-niale erkarsautima ânîlângârtípânga, táutugalo avdlângorpok; tai-
-máitok okausit ûmâmiugiuarpâka.

kapitalit 8.

nâlagauvfup áipâta soraersitaunigssânik pingajuatigut
ivdlernartûtivdlo aserornekarnigssânik.

¹kúngip Bîlsâtsarip nâlagâussusiata ukiuisa pingajuáne takor- ^{7,1.}
-dlûgak uvavnut Dâniâlimut takutípok, pilerkârnerane uvavnut
takutítup kingornagut. ²takordlôrnîkut takungnigkama, takung-
-nigtitdlunga sôrdlo Sûsamîtunga ungalorssuartûme Eilamip nu- ^{Nim. 1,1.}
-nâne; takordlôrnîkut takungnigpunga, sôrdlo kûgssûp Ulaiap si-
-nânîtunga. ³issíkalo ârdlortíkavkit takungnigdlunga, sunauvfa
savarssuak kûgssûp nalâne nikorfassok, mardlungnik portusûnik ^{20.}
nagssokartok; nagssuisalo ardlât áiparminit portunerussok, por-
-tunerdlo kingugdliuvdlune nausok. ⁴takordlôrpara savarssuak
tâuna kîmutdlo avangnamutdlo kujâmutdlo nagssungmigsartok;
sâne nerssûmik atasínâussokángilak, píssauneranitdlo ânâussi-
-gínâussokángilak; iluarissaminik píssarpok agdliuvdlunilo. ⁵na-
-lunaerssuigamale, sunauvfa savaussarssuak samânga aggersok ^{21.}
nunap tamarme kâgut, nunale agtornago; savaussarssuardlo táu-
-na erssitorssuarmik nagssokarpok issime akornatigut. ⁶tau-
-va savarssuak mardlungnik nagssulik tikipâ, tâuna takussa-
-ra kûgssûp nalâne nikorfassok, pangaligfigalugulo nukime kat-
-sungâinerane. ⁷issigâra savarssuak tikitdluinarâ, ûmitsaut-
-dlugulo savarssuak aportará nagssue tamaisa navdlordlugit;
savarssuardlo nukexángilak sâne atasínâusavdlune, ivssumalo nu-
-namut igipâ tugdlardlugulo, savarssuardlo ânâussissigssakángilak
píssauneranit. ⁸savaussarssuardlo agdlingâkaok; nukigtôr-
-ssuángoramile nagssugssua napivok, tamânaló sivnerdlugo sisa-
-mat erssitorssuit naulerput kilaup anorainut sisamanut. ⁹táu-
-kua ilânit nagssuk avdla naulerpok mikissúngûvdlune, agdlingâr-
-dlunile kujâmutdlo kangimutdlo nunamutdlo alianaitsumut. ¹⁰ag- ^{7,8. 24.}
-dlivok katerssanut kilaup pînut agdlât, katerssat ilait uvdlorí- ^{12,3.}

-ssatdlo ilait nunamut nákartitdlugit tugdlardlugitdlo. ¹¹ katerssat náлагаuneránut agdlát agdlivok; tuníssutdlo kipisuitsok táussu-
^{11,31.} -mánga pèrsitauvok, inâlo ivdlernartok nákartitauvdluñe. ¹² ka-
-terssatdlo pinerdlungnikut túniúnekarpút tuníssut kipisuitsok ilá-
-ngutdlugo; ilumórnek nunamut igípâ, taimailioramilo pivdluarsí-
-narpok. ¹³ tauva ivdlernartut ilât tusarpara okalugtok, ivdler-
-nartordlo avdla táussumúnga okalugtumut okartok: kanok sivi-
-sutigísava takordlûgak mána tuníssúmik kipisuitsumik pinerdlung-
-nermigdlo nungutitsissumik, ivdlernartútdlo katerssatdlo tugdla-
-gautitaungmata? ¹⁴ tauva uvavnut okarpok: únugtok uvdlângortok
mardlungnik túsintilingnik pingasunigdlo untritilingnik nagdliutser-
-dlugo; tauva ivdlernartút iluartínekásavok. ¹⁵ pivordlo uvanga
Dâniâle takordlûgkamik tamatumínga takungnikkama, sujunersiu-
-magaluaravkulo, sunauvfa-una angutitut táutulik nalivne kekartok.
¹⁶ tusarparalo inûp nipâ Ulaiap akornanit, tordlulavdlune okartok:
Gâpriale-â, una takordlûgânik ajokersoruk. ¹⁷ tauva kekârfiga ti-
-kitdluinarpâ; tikiungmatdle ersilekaunga kînavnigdlo patdlordlu-
-nga; okârfigângale: nalunaerssuigit, inûp kitorná ûmâ, naggatig-
-ssap nagdliuvfigssâgut pissugssaungmat takordlûgak mána. ¹⁸ oka-
-lugfigingmangalo, ilisimajungnaerdlunga kînavnik nunamut patdlor-
-punga; táussumale agtordlunga kekârfigigaluavnut kekartípanga.
¹⁹ okarpok tauva: ata, nalunaerfigísavavkit níngangerup naggatig-
^{sark. 15,1.} -ssâta tungâgut piúmârtugssanik, nagdlerstssak naggatigssakarmat.
²⁰ savarssuak táuna takussat, mardlungnik nagssulik, tássa Mite-
-ritdlo Pèrseritdlo kúngê; ²¹ savaussarssuardlo merkuligssuak tássa
Grikerit kúngiat; nagssugssuardlo issaisa akornánitok tássa kúngiat
sujugdlek. ²² tamánalo napingmat, avdlatdlo sisamat píngormata
sivnerdlugo, tássa inuiangnit táukunánga nálagauvfit sisamat pí-
-ngorumârmata, ivssumale píssaunera pígisánago. ²³ táukualo ná-
-lagauvfiata naggatigssâta tungâgut, pinerdlugtut nâmagtigpata,
^{11,21 tt.} tauva sarkúmerumârpok kúnge kángusujuitsox nalorssitsârnek ná-
-lúngitsox. ²⁴ táussuma píssaunera artornásavok, píssaunerale pí-
-ssutaunane; tupingnartumigdlo aseruiumârpok, pivdluardlunilo
nâmagsivdlugulo; artornaraluartut aserorumârpai ivdlernartunut i-
-lagíngnut ilángutdlugit. ²⁵ silatüssutsimigutdlo perkuserdlungnine
^{11,36. 46.} -sût aserordlugit ilimanarane; náлагаuneritdlo náлагаuneránut ma-
-kitalerumârpok; kisiáne agssangnik pássúnekarnane napísavok.
²⁶ takordlûgak únungmik uvdlâmigdlo okautigissak tamána ilu-

-mórpok; ivdlitdle takordlûgak issertoruk, uvdlorpagssuit nâg-pata pissugssaungmat. ²⁷ uvangale Dániale nukigdlârdlunga uv-dlut kavst náparpunga; kingornale makitdlunga kúngimut su-liagssáka suliarâka; takordlûgardlo ánilârutigigaluariga, taimáitok maluginexángilanga.

kapitalit 9.

Dániale tugsiarame Kristusip tikiuvfigssânik nalunaerfiginekartok.

¹ Darfuse Akassvêrussip ernera Míterinit nagguvekartok Kal-tíarit nálagauvfianut kúngiutitaulerkármát, ² nálagáussusiata ukiui-sa sujugdliáne uvanga Dániale mapersagkanit sujunekalerpunga ukiut Nálagkap pruvftimut Jerimiamut okautigissaisa amerdlá-ssusiánik, Jerúsálâp piunêrússauneranut ukiut arfinek mardlungnik kuligdlit námagtísangmata. ³ tauva kînara Nálagkamut Gútimut Jer. 25,11. sâgtípara sujunersiorumavdlugo tugsiardlunga kinuvdlungalo, ísí-ngíniardlunga pûgssiamigdlo atissivdlunga arssanigdlo sauvdlunga. ⁴ tugsiarpungalo Nálagkamut Gútivnut ángfardlungalo okardlunga: asassak Nálagak, Gútiussutit angingártok mianernartok, angerut-singnik isumagssuinermigdlo aulajangtssutit ilingnik asangnigtu-nut inatsisingnidlo maleruáissunut, ⁵ ajortuliakissugut pinerdlug-dlutalo iluaitsulioxalutalo okautseritdlutalo, inatsisingnitdlo er-kartüsisigerkussangnitdlo saxigsimavdluta; ⁶ tusángikivutdlo kiv-fatit pruvftit, arkit taivdlugo okalugtartut kúngivtínut nálagar-ssuavtínutdlo sujuaissavtínutdlo nunavdlo inuinut tamanut. ⁷ iv-dlit, Nálagak, nâpertuivdluartúvutit, uvagutdle pakatsissugssau-vugut, sórdlume mánákut ilissut Jútâp angutitai Jerúsálâvdlo inue Israílikutdlo tamarmik, kanigtutdlo ungasigutdlo nunane ta-mane ilingnit ajagtugauvfingmingne, perkuserdlugtulinertik piv-dlugo, ilingnut perkuserdlugtutigamik. ⁸ Nálagak, uvagut pakat-sissugssauvugut, kúngivutdlo nálagarssuavutdlo sujuaissavutdlo, ilingnut ajortuliaravta. ⁹ Nálagak Gúterput angajorkautsersúvdlunilo isumákíssartúvok, mássa uvagut táussumúnga okautseritsugut; úp. 3,22. ¹⁰ Nálagakvdlo Gútivta nipâ tusángikigput, inatsisai kivfamigut pruvftitigut uvavtínut sarkangiússai ingerdlavigísagaluaravtigik; ¹¹ kisiáne Israílikut tamarmik inatsisitit uniorpait saxigdlutigdlo nipit tusarumanago; tauvalo uvavtínut kuissaulerpok perdlorkússut 5 Mór. 28, ugpernarsáissutigissak, Gútip kivfâta Mórásip inatsisaine agdlag- 15 tt. -simassok, ajortuliarfigigavtigo. ¹² uniorkutíngilailo okautsine, u-

-vavtînut erkartüssissivtînutdlo uvavtînik erkartüssissartunut okau-
 -serissane, perdlugssuak uvavtînut nagdliutîkumavdlugo, kilaup ta-
 úp. 1,12. -marme atâne taimaitdlune pisimángisáinartok, Jerúsâlâme kisiâne.
¹³Môrsasip inatsisaine agdlagsimassok erkordlugo perdluk tamána
 tamarme uvavtînut nagdliúpok; taimáitordle Nâlagak Gûterput
 manigûvfigingilarput, ajortuliavtînit sângniásagaluardluta ilumôr-
 -ssutsitdlo sianigilisagaluardlugo. ¹⁴taimáitumik Nâlagkap per-
 -dlugssak erkumássutigâ nagdliutitdlugulo uvavtînut; Nâlagak Gû-
 -terput suliamigut suliarissamigut tamatigut nâpertuivduartúgame,
 tusánginavtigulo nipâ. ¹⁵mânale, Nâlagak Gûterput-â, inugtangnik
 Egivtinimit anisitsissutit agssangnik píssarssuarnik, tusâmássá-
 -ngortitdlutitdlo, sôrdlo mânâkut erssitsox, ajortuliarpugut, iluait-
 -sorssûvugut. ¹⁶Nâlagak-â, nâpertuivduarssutsit tamât píssuti-
 -galugo níngangnerit kamangneritdlo sangutîkiuk ungalûgkamit
 pigissangnit Jerúsâlâmit, kâkangnit ivdlernartumit; mássa ajortu-
 -liautsivut pivdlugit sujuaissavtalo ajortuliait pivdlugit Jerúsâlâtdlo
 inugtâtitdlo narrunarsíput avativtînitunut tamanut. ¹⁷mânalo, Gû-
 -terput-â, kivfavit tugsíutâ kínutailo tusákit, kínavitdlo kâumar-
 4 Môr. 6,26. -sardliuk ivdlernartûtít piunérúsímassok, Nâlagak píssutigalugo.
¹⁸siutit manísagit, Gûtiga, tusardlutitdlo; issitit magpísagítit pi-
 -nérússuserput takuniardlugo ungalûgardlo aternik taisímassok;
 mássa iluarssuserput pinago angajorkautsernerssuatitdle píssuti-
 -galugit kínutivut kínavit sânut tugtîniarpavut. ¹⁹Nâlagak, tu-
 -sarit; Nâlagak, isumákígit; Nâlagak, síúmígsarit taimailiordlu-
 -titdlo; mulunak; ivdlit pivdlutit, Gûtiga-â. mássa ungalûgak
 pigissat inugtâtitdlo aternik taisímáput.
²⁰sule taima okalugtunga tugsíardlungalo ajortuliausera ángtar-
 -dlugo inugtámalo Israílikut ajortuliausiat, sule tugsíutiga tugtî-
 -niariga Nâlagkap Gûtima kínáta sânut, Gûtima kâkâ ivdlernartok
 pivdlugo, ²¹sulime tugsíarnívkut okalugtitdlunga, angut táuna Gâ-
 8,16. -priale takordlôrnívkut sujornagut takussara tingmivdlune aggera-
 -suarpok agtordlungalo; tássa tuníssutíp únúkursíutigíssap pig-
 -dliarinekarfiata nalâgut. ²²únersútdlungalo okalugfigânga okar-
 -dlune: Dâniâle-â, mânia anivunga sujunersíssagíssamik ajokersú-
 -savdlutit. ²³kínulerkâravít okausek okauserínekarpok, tikiúpu-
 -ngalo navsúiaívfígísavdlutit, asassangnaugavit; taimáitumik okau-
 -sek nalunaerssoruk takordlûgak sujunersíniardlugo. ²⁴sapátít
 akúnere arfínek mardlungnik kulígdílit uníorkúnávêrsítáuput ínug-
 -tangnut ungalûgkamutdlo ivdlernartoríssangnut; tauva pínerdlung-

-nek pitsailinekásavok, ajortuliausek nakíssusernekardlune, ajortu- 1 Kor. 1,30.
 -liardlo matórnekardlune, iluarnerdlo nágssáungitsox nagdliutíne- Lúk. 1,35.
 -kardlune, takordlúgkatdlo pruvfititdlo ugpernakutsionekardlutik,
 ivdlernarnerpárdlo tanínekardlune. ²⁵nalujungnaerit tauva pási-
 -niardlugulo: okausek okauserinekarpat Jerúsâlât kingumut kar-
 -markuvdlugo, tássánga Masiarsimut sujulerssuissumut nāsáput Juán. 1,42.
 sapátit akúnere arfinex mardluk, âmátaox sapátit akúnere arfini-
 -lingnik kuligdlit mardlugdlo; tauva igdlut akorne igpiliugkatdlo
 kingumut karmarsimásáput, kisiáne angnikitdliortarfiúsassúkut.
²⁶sapátitdlo akúnerisa tamákua arfinilingnik kuligdlit mardlugdlo
 kingornatigut Masiarse ptagáusavox sugssarinekarungnaerdlunilo.
 sujulerssuissuvdlo tikiútugssap ínugtaisa ungalúgardlo ivdlernar-
 -tútdlo aserúsavait, supinerssuardlo naggatigísavât; sorssugfigdlo
 nâvdlogo atásavox uniorkúnávêrsitax nungússutaussok. ²⁷ivssu-
 -male angerutsimik amerdlasút píssagtitsivigiumárpai sapátip akú-
 -nera atausek nâvdlogo; sapátivdlo akúnerata kerkane tuníssutit
 tokutagssat tuníssutitdlo nekigssat soraersíkumárpai. maujung-
 -nartordlo nungutitsissok [ivdlernartútip] kârfane ísavox, ptagau- Mat. 24,15.
 -nigssax uniorkúnávêrsitax nungutitsissumut kuissautserdlugo.

kapitalit 10.

takordlúgaisa naggatigíssât; íngilip navsuaissugssap sarkúmerfigigâ.

¹ukiuit Kôrássip Pêrserinut kúngiuvísa pingajuáne okausek
 ángtagauvok Dâniâlimut Bîltsâtsarimik atsigaussumut, okausek
 ilumôrtok sorssungnerssuarnik; okausek nalunaerssordlugo ta-
 -kordlúgak sujunersivâ. ²taimane uvanga Dâniâle aliasugtuar-
 -punga sapátit akúnere pingasut nâvdlugit. ³igdlingnartumik ne-
 -rísaerpunga, neximigdlo vînimigdlo okúmíssíngilanga; tanísaivig-
 -pungalo sapátit akúnere táuko pingasut nâtserdlugit. ⁴tássa
 káumatip sujugdliup uvdluisa mardlungnik kuligdlit sisamâne kûg-
 -ssúp Hitíkalip sinânikama, ⁵issíka árdlortíkavkit takungnigdlunga, 1 Mór. 2,14.
 sunauvfa angut merkuluaitsumik kakortumik ánorâlik, kitermi- sark.1,13-15.
 -gut kiterusersimassok kúltimik akuitsumik; ⁶timâ sórdlo Tar- Hsk.1,26-28.
 -sisip ujarâ, issigerna sórdlo ingnâtdlagiartox issigigáine, issai
 sórdlo ingnerup ikuatdlangnere, talílo ísigailo sórdlo kangnúsak
 kivdlarigsagak; okausíalo nipât sórdlo perpalugtorpagssuit nipât.
⁷takordlúgkamigdle tamatumínga uvanga Dâniâle kisima takungnig-
 -punga, angutit ílagíssama takúngilât, kisiáne ánilârnerssúp tugfi- ap. sul. 9,7.

-gingmatik ximâvdlutik issertorput. ⁸ uvangalo kisíngorutdlunga takordlûgarssuak tamána takordlôrpara; kisiáne nukêrúpunga takuvsunarsivdlunga nukigdlârdlungalo. ⁹ tusarparalo okaustsa nipât, tusaravkulo ilisimajungnaerdlunga kînavnik patdlorpunga, ktnara nunamut tugtitdlugo. ¹⁰ sunauvfale agssait agtorpânga sêrkuvnigdlo agssavnigdlo nikuínialeraluarsardlunga; ¹¹ okarfigângalo: Dániale-â, asassangnaussutit-â, okautsit ilingnut okauserissagssâka nalunaer-ssúkit nikuísimaniardlutitdlo, mâna ilingnut autdartaugama. taimalo okalugfigingmanga nikuípunga, sajugdlungale. ¹² okarfigângalo: ersekinak, Dániale-â; mássa okautsisit taimanile tusar-nekarput, ûmatit tunârdlerserkâragko sujunersissakarumavdlutit Gûtivitdlo sâne manigûkumavdlutit; tikiúpfungalo okautsisit piv-dlugit. ¹³ kisiáne Pêrserit nâlagauvfata nâлагаunerssuata ag-
^{2.} -ssortorpânga uvdlut mardlungnik kuligdlit atauserdlo; tássale
^{sark. 12,7.} Miggaitdliip nâлагаunerssui pingârnerit ilâta ikioriartorpânga; tai-
 -mâitumik Pêrserit kúngfne muluvunga. ¹⁴ tássa tikiúpfungajo-
 -kersúsavdlutit inugtangnut uvdlugssane kingugdlerne nagdliúku-
^{8,26.} -mârtunik; takordlûgak uvdlûsarkârtune pissugssaungmat. ¹⁵ taima
 okalugfigingmanga, nunamut nakápunga nivdlernangalo. ¹⁶ sunauv-
^{Is. 6,5-7.} -fale inûp kitornâtat ássekartup kardlûka agtorpai, tauvalo ka-
 -nera angmarpara okalulerdlungalo, okarfigalugo táuna nalivne
 kekartok: nâlagara, takordlûgak tamána píssutigalugo nipigdliú-
 -nika uvavnut pitorarmata nukigdlârpunga; ¹⁷ kanorme tauva nâ-
 -lagkama kivfâ una nâlagkavnut ûmúnga okalúsava, nukigtorna-
 -vêrama anersârnerdlûnit ajulerdlunga? ¹⁸ âma tauva inugtut ásse-
 -kartup agtorpânga píssagtitdlungalo okardlune: ¹⁹ ersekinak, asa-
 -ssangnaussutit-â, erkigsivdlutit tugpatdlerit, tugpatdlerit. oka-
 -lugfigingmangalo, píssagtípunga okardlungalo: nâlagara okalugdle,
 tássa píssagtíparma. ²⁰ okarpok tauva: ilisimavit suna pivdlugo
 ornigkivkit? mâna kingumut Pêrserit nâлагаunerssuánut sorssug-
 -kiartúsaunga; atale, uvanga autdlaruma, Grikerit nâлагаunerssuat
 aggerumârpok. ²¹ taimáitok nivtaivfigísavavkit agdlagkane ilumôr-
 -tune titarsimassunik. ivkunúngale avdlamik píssagtekatekángi-
^{13.} -langu, nâлагаunerssuarse Miggaitdle kisime pissarpok. [kap. 11.]
¹ uvangame najorpara Darfusip Miteriussup ukiuisa [kúngiuvtisa]
 sujugdliáne píssagtitdlugo nakússagtitdlugulo. ² mânale ilumôr-
 -tunik nivtaivfigísavavkit.

kapitalit 11.

íngilip táussuma nalunaerfigigá kingornagut kúngiúsassunik,
akerartungártumik ilakásassunik.

ata, kúngit pingasut sule aulajangerumárput Pêrserine, si-
-samagssátdle tamanit angnermik pisðrssújumárpok; pisússutsi-
-migutdlo píssagtíkune tamaisa Grikerit nálagauvfíanut pilerisá-
-rumárpai. ³kingorna sarkúmerumárpok kúnge sapítsox, táuna
nálagauvfingmut angisúmut nálagaujumárpok píumassanilo nāmag-
-sissardlugit. ⁴aulajangersimalerpatdle, nálagauvfia aserorumárpok
avgordlune kilaup anorainut sisamanut, kinguainutdle písanane, ^{8,9. 22.}
píssauneratalo ássinganik píssaunekarfiúsanane; nálagauvfia nut-
-sungnekásangmat táukúngitsunut avdlanut pigíssagssauvdlune.
⁵tauva kujatáta kúngia píssarssuángorumárpok, avdlalo nála-
-garssuartaísa ilát; táuna ivssumúnga píssarssuángorumárpok ná-
-lagaujumárdlunilo, nálagauvfialo angísavox. ⁶ukiutdle kavst nāg-
-pata iligflerumárput, kujatátalo kúngiata pania avangnáta kú-
-ngianut tikiúkumárpok nalerititsísavdlune; kisiáne talia nukig-
-dlásavox, ivnalo angut atásángilax talerminik; arnardlo táuna
túniúnekásavox átsissailo kinguágssiortálo píssaunekaratdlartitsi-
-ssálo ilángutdlugit. ⁷arnavdle sordlaisa avalekutaisa ilát sar-
-kúmerumárpok kinguársivdlune; táuna tikiúkumárpok sákutðr-
-pagssuit ilagalugit, avangnáta kúngiata píssaunavérfileánut ukerút-
-dlune pássutdlugitdlo ajugauvdlunilo. ⁸ámátaox Gútigíssait inú-
-ssaliaitdlo kueragkat pekutaitdlo erdliningnartut sílviussutdlo kúl-
-tiussutdlo ilaliutdlugit tigúsavai Egívtinimut píssutdlugit; táunalo
ukiut kavst atanerugatdlásavox avangnáta kúngianit. ⁹táuna ku-
-jatáta kúngiata nálagauvfíanut píumáraluarpok, nunaminutdle utí-
-savdlune. ¹⁰kisiáne ernere sorssungniarumárput sákutðrpagssuit
amerdlasðrssuit katerssordlugit; ardlátalo tikiutitdlarumárpok sú-
-pússivdlune karssússivdlunilo, kingugdlermigdlo sorssungniardlugo
píssaunavérfileá tikitdlugo. ¹¹tauva kujatáta kúngia úmitsagtor-
-ssuángordlune aniumárpok, táussumúnga avangnáta kúngianut sor-
-ssugdlune; katerssat amerdlasút upalungaersásavai, ivkulo ka-
-terssat táussuma agssainut túniúnekásáput. ¹²katerssat táuko
pêrpata, úmatá angneruniarumárpok, kisiáne túsintiligpagssuit or-
-dlorartikaluardlugit píssaunekartuásángilax. ¹³mássa avangnáta
kúngia kingugdlermik katerssanik upalungaersaiumárpok sujugdlt
amerdlarkinginik; ukiutdlo kavst nāgpata tikiutitdlarumárpok sá-

taalamantiozax.

-kutôrparujugssuit ilagalugit pekuterpagssuitdlo nagsataralugit. ¹⁴tai-mailissúkut kavserssuit kujatâta kúngianut akerartulerumârput, í-nugtavitdlo ilait sorkusaitus makitalerumârput, takordlûgak erkortitdlugo nâgkiutdlutigdlo. ¹⁵avangnâta kúngia tauva tikiúkumârpox ivssumik kagssoraisitsivdlune ungalûgardlo igpiliugalik tiguvdlugo; kujatâmiuvdlo talê atásangitdlat, ínugtailûnt kinigkat nâme; atâ-sagaluardlutik nukekásangitdlat. ¹⁶kisiâne táussumúnga tikiútup piumannane nâmagsísavai, sânilo atassokásangilax; âmátaox nuname ^{41.}alianaitsume kekarumârpox, agssangminik tamákerdlugo. ¹⁷kînilo sangmisísavâ tikiúkumavdlune nâlagauvfingme tamarme artornar-ssusianik; kisiâne naleritekatisavâ piumannanilo nâmagsivdlugo; paninilo táussumúnga nulssiutísavâ aseruerkuvdlugo; kisiâne tai-mailísangingmat angilugtúsavox. ¹⁸tauva kîne sâgtíkumârpâ sine-ríssanut, ilarpagssue tiguvdlugit; kisiâne sorssugtunut nâлагаune-russup mitagdlerner soraersísavâ, mitagdlernerinigdlo utertitsivigalugo agdlât. ¹⁹tauva kîne sâgtíkumârpâ nunamine pissaunavêrfiliaussunut; nâgkiutdlunile ordlúsavox naninekásananilo. ²⁰táuna kinguârdlugo sarkúmerumârpox aksorsissugssanik angalatitsissok kúnge usornarserkuvdlugo; kisiâne uvdlut kavínguit nâgpata navdlúsavox, níngangnikut pinane sorssungnikutdlo pinane. ²¹táuna kinguârdlugo sarkúmerumârpox asigínagax, kúngisut akitsísangatingísât; táuna tikiúkumârpox ilimanarane, nâlagauvfigdlo píssariumârpâ pitsaussûssârdlune. ²²tatdlitdlo súpússissut táussuma súpúsavai navdlordlugitdlo, sujulerssuissox angerfigekatigissax táputdlugo. ²³mássa iligileruniuk kingorna perkuserdlugtutut iliúsavox majuardlunilo ajugauvdlunilo ínugtakisúngúvdlune; ²⁴ilimanarane nunap naggoringnerssai tikíkunigit, sujuaissamilûnt sujuaiissame sujuaissaisalûnt nâmagsíngisât nâmagsiumârpâ ujajâgkatdlo paggatigissatdlo pekutitdlo ilaminut íkatigalugit; igpiliugagdlitdlo perdlugssamik isumaliorfigísavai taimáikatdlarumârdlunilo. ²⁵tauva sapíssutse isumanilo pilerisârumârpai, kujatâta kúngia sâkutôrparujugssuarnik písangavdlugo; kujatâtalo kúngia sorssungnermut pígnângorsásavox sâkutôrparujugssuarnik artornangâsassinik, atásananile, perdlugssamik isumaliorfigiumârmâne. ²⁶nekigssautainit nerissartut aserorniarumârmássuk, [ivssuma] sâkutôrpagssue súpússiumârput, tokutat amerdlasût ordlorartitdlugit. ²⁷kúngitdlo táukua mardluk ūmataisa ajortok piniásavât; nerri-vingme atautsime igsiavdlutik sagdlunernik okalugkumârput; kisiâne taimailísangilax, naggatigssap nagdlersissax tikísarkârmago.

8,23 tt.

²⁸tauva nunaminut uterumârpok pekuterpagssuakardlune; isumanilo angerfigekatigîngnut ivdlernartunut tunârdlersîkumârpâ; taimalo iliordlune nunaminut angerdlâsavok. ²⁹nagdlerstssâkut kingugdlermik kujatânut tikiûkumârpok, tamatumûnale sujugdlermig-sut isângilak. ³⁰Kîttit umiarssuit ornigkumârmâne, tauvalo avârdlune uterumârpok angerfigekatigîtt ivdlernartut ûmitsautdlugit taimalo iliordlune; kingugdlermigdlo nalunaerssorumârpai angerfigekatigîngnik ivdlernartunik soraerûssissut. ³¹tatdlit tâussuma pê tâssanîkumârpup, ivdlernartût pissaunavêrfik nalingînângordlugo tunîssutdlo kipisuitsok soraersitdlugo maujungnartordlo nungutit-^{8,11.}
-sissok ivertitdlugo. ³²angerutsimutdlo iluaitstuliorut ivdlernait-^{9,27.}
-sûngortîkumârpai pitsaussûssârdlune; inuitdle Gûtîmingnik ilissar-
-ssissut pissagtîkumârpup taimalo iliordlutik. ³³inuitdlo sujunekar-
-tortait amerdlasûnik ûnersûssiumârpup; kisiâne akugdlârtaratdlaru-
-mârpup, panamik ingnermigdlo pinekardlutik autdlarûssauvdlutigdlo
ujajâgauvdlutigdlo. ³⁴akugdlârtaraluartitdlutigdle ingma ikiorneka-
-rumârpup; kisiâne amerdlasût tâukunûnga ilângûkumârpup pitsau-
-ssûssârdlutik. ³⁵sujunekartutdlo ilait akugdlârumârpup, misili-
-gauvdluarkuvdlugit akuiarnekaruvdlugitdlo evkiarnekaruvdlugit-
-dlo naggatigssap nagdliuvfigssâ tikitdlugo; nagdlerstssak tikîsar-
-kârmago.

³⁶kûngilo piunassaminik iliorumârpok usorssitsârdlunilô ang-^{7,8. 25.}
-neruniardlunilo Gûtîginekartunut tamanut; Gûtîtdlo Gûtîânut
tatâinartumik okalugkumârpok pivdluardlunilo, ûmitsangnek nâmag-^{2 Tas. 2,4.}
-titserdlugo; uniorkûnavêrsitak nâmagsinekâsangmat. ³⁷sujuaissa-
-milo Gûtîgissait sokutigisângilai; arnat kajungernarssusianigdlûnt
Gûtîginekartumigdlûnt kanok ikaluartumik sokutigissakâsangilak;
tamanut angneruniarumârame. ³⁸kisiâne pissaunavêrfiliat Gûtîat
atarciumârpâ kinguârtigititdlugo; Gûte sujuaissame nalussât atar-^{Hsk. 28,2.}
-ciumâramiuk kûltimigdlo silvimigdlo ujarkanigdlo erdlingnartunik
pekutînguanigdlo erdlingnartulianik. ³⁹igpiliugagdlitdlo pissauna-^{Hâp. 1,11. 16.}
-vêrfiliat suliariumârpai Gûte tâuna avdlanertak ilagalugo; tâussu-
-mînga avdlanertautitsîngitsut atarkingârumârpai, amerdlasûnut nâ-
-lagângortitdlugit; nunalo avguâsavâ akigititdlugo. ⁴⁰naggatig-
-ssavdlo nagdliuvfigssâgut kujatâta kûngiata aportâukumârpâ, avang-^{Hsk. 38.}
-nâtale kûngia tâussumûnga pitoratdlarumârpok kamutinigdlo ki-
-mugtilingnigdlo umiarssuarpagssuarnigdlo ilakardlune; nunanutdlo
ukerûkumârpok súpûssivdlune karssûssivdlunilo. ⁴¹âmâtaok nuna-^{8,9.}
-mut alianaitsumut tikiûkumârpok, amerdlasût akugdlârtitdlugit;

ukule agssainit aniguisáput: Eitumíkut Múapíktudlo Amunivdlo kinguâisa pingártortait. ⁴²nunanutdlo nalingínarnut agssane isag-tíkumârpai, Egivtinilo á nagfigssakásángilak. ⁴³pekútútdlo torkor-simassut kúltiussudlo sílviussudlo piúmassaminik písavai, er-dlingnartuliatdlo tamâisa Egivtinip pé; Liúpiamiudlo Aitiúpiamiudlo táussuma maligtaisa ilagísavait. ⁴⁴kisiáne kangianitdlo avangnânitdlo kalerrikumârpok ánilárutigssaminik; tauva aniumârpok kamangârdlune, amerdlasúnik pfaiumavdlune nungutitsiumavdlunilo. ⁴⁵tovkilo alutornartok nápartíkumârpá ímat akornáne, kákap alianaitsup ivdlernartup tungâne; tauvalo naggatigssse tikill-savá ikiortigssakásananilo.

kapitalit 12.

Gútip ivdlernartortai á nagtitáusassut.

10,²¹. ¹taimailissúkut Miggaitdle nâлагаunerssuak táuna pingártok ínugtangnik igdlersuissox pigínângorsarumârpok; uvdlut angnikit-
Mat. 24,²¹. -dliornartut nagdliúkumârmata, inokalerkârneranit uvdludlo táuko tikitdlugit ásseksarimángitsut. taimailissúkut ínugtátit aniguiumârpup, tamarmik magpersagkane agdlagsimassut. ²amerdlasútdlo iv-ssup sekungnerine sinigtut iterumârpup, ilait inûnermut nágssáungitsumut, ilaitdle kángusungnermut maujungnarnermutdlo nágssáungitsumut. ³sujunekartudlo káumarigkumârpup kilaup isuísimassup
Is. 66,²⁴. káumarigssusiatut, amerdlasúnigdlo iluarnermut únersússissut uv-
Mat. 13,⁴³. -dloríssatut kaumasáput soraiuitsumik. ⁴ivdlitdle, Dâniâle-â, o-kautsit mátúkit, agdlagkat nakíssuserdlugit naggatigssak nagdliut-serdlugo; amerdlasút tauva kúperartarumârpait, ilisarssissudlo amerdlísáput.

⁵uvalo Dâniâle takungnikkama takulerpáka avdlat mardluk tássane kekartut kúgártup sinaine akilertgdutik; ⁶ivnalo merkuluaitsumik kakortumik ánorâlik kúgártup erminik kulangtssok okarfiginekartok: kakugume tatáinartut tamákua naggatigssát nagdliú-sava? ⁷tusávaralo angut táuna merkuluaitsumik kakortumik ánorâlik kúgártup erminik kulangtssok, agssane talerptdlo sámftdlo kilangmut kutdlarai ugpernarsaivdlunilo nágssáungitsumik úmassok narkigsigalugo: uvdlut kaujatdlangnerat atausek uvdludlo kaujat-
7,²⁵. -dlangnere [mardluk] uvdludlo kaujatdlangnerata agfâ kángiúsassut; inuitdlo ivdlernartut píssaunerata siámarsimánara nâmagtigpat, tamáko tamarinik nâmagtisassut. ⁸uvalo tusávara; pásingínav-

-kule, okarpunga: nálagara, tamákua kingugdligssát kanok ísava?
⁹ okarpordlo: ingerdláinarit, Dániale, okautsit mátússauvdlutik na- sark. 22,
 -kíssusersimangmata naggatigssak nagdliutserdlugo. ¹⁰ amerdlasút 10. 11.
 akuiardlutigdlo evkiardlutigdlo misiligauvdluarumárput; iluaitstudle
 iluaitsuliorumárput malugingnigtoxásanatigdlo, kisiáne sujunekartut
 malugingnigkumárput. ¹¹ tuníssut kipisuitsox soraersigpássuk mau- 11,31.
 -jungnartox nungutitsissox ivertísavdlugo, tássánga násáput uvdlut
 túsintigdlit mardlungnigdlo untritigdlit arfinex sisamanigdlo ku-
 -ligdlit. ¹² pivdluarpok utarkissox angumeralugitdlo uvdlut túsín-
 -tigdlit pingasunigdlo untritigdlit pingasunigdlo kuligdlit taddli-
 -matdlo. ¹³ ivdlitdle ingerdláinarit naggatigssak ornigdlogo, kasuer- Kul. 1,12.
 -serdlutit kingornússagssangnutdlo makíkumárdlutit uvdlut nagga-
 -tigssáne.

Húsiap agdlagai.

kapitale 1.

Israílikut Gútiungitsunik uverssartut kanok pinekásassut.

¹ Nálagkap okausia Húsiamut Béríp erneranut pisimassok,
 Usialo Jútátdlo Aagarsilo Hiskialo Jútákúne kúngiutitdlugit Jarú- Is. 1,1.
 -piátdlo Júarsip ernera Israílikúne kúngiutitdlugo. ² Nálagak
 Húsiákut okalulerkáráme okarfigá: arnax uverssartox kitornatdlo
 uverssagkat ilasiariartúkit, nunap matuma inue uverssardluínarmata
 Nálagak malísaerdlugo. ³ tauva Gúmere Dívdláp pania ilasiariar-
 -torpá, táuna nártulerpok ernertautdlugulo. ⁴ Nálagkavdlo okarfigá:
 Jisrflimik atseruk, Jisrflime auerkussíssutit kilamik takusarumáravkit
 Jtgúkúne, Israílikut nálagauvfiat kiperiárdlugo. ⁵ taimailissúkut Israfl-
 -lip pisigsia navdlorumárpara Jisrflip narssarssuane. ⁶ āma nártuler-
 -dlune paningmik ernivok; tauva okarfigá: nākineritsumik atseruk,
 Israílikut nākigiungnaerumáravkit isumákêrfigiumanagitdlo. ⁷ kisiáne
 Jútákut nākigiumárpáka ánautdlugitdlo Nálagkákut Gútiatigut, á- 2kúng.19,35.
 -nákumángilákale pisigsimigdlünft panamigdlünft sorssungnermig-
 -dlünft kimugtuarssungnigdlünft kimugtilingnigdlünft. ⁸ nākineritsox
 milúsaersíkamiuk, āma nártulerpok ernermik ernivdlune. ⁹ tauva
 okarpok: ínugtaríngisavnik atseruk, mássa ínugtaríngilavse, ilivsilo
 pigísángilavsinga.

kapitalit 2.

únersútit. Gútip angerusia uniortitak nutarternekásassok.

- ¹taimáitok Israílíp kinguaisa amerdlássusé taimáikumárput sôrdlo ímap siorai, táuko úgtugagssáungitsut kisigssáungitsut; piu-
 Rúm. 9, -márpordlo, sume ínugtaríngisavnik tainekaraluaramik, tássane tai-
^{24-26.} nekásáput Gútip úmassup kitorainik. ²tauva Jútavdlo kinguai
 Hsk. 37,15 tt. Israílvdlo kinguai atautsimut kátúsáput, atausek ingmingnut nála-
 -gángortitdlugo; majuásáputdlo nunamit, Jisrílip uvdlugssá angísa-
 -kingmat. ³katángutise angutit taissarsigik ínugtavnik, katángutisilo
 arnat nākinexartunik. ⁴sakitsáusiuk arnarse, sakitsáusiuk; nuliári-
 -ngínavko táuna, uvangalo uvigíngingmanga; uverssartarnine pērsit-
 -dligit kīnaminit, angúnunexartarninilo iviángime akornánit; ⁵áno-
 Hsk. 16,4-6. -raikinavara tamataerutdlugo sarkúmersitdlugulo inûlerkârfianisut;
 puilassuitsutut iliokinavara, nunatut panertutut isivdlugo kilagtitdlu-
 -gulo, ⁶kitornailo nākigísanagit, uverssagaungmata. ⁷mássa arnat
 uverssarpok, táukunínga nārtussox kángunartulivox, okarame: angú-
 -nunika malísaváka, táukua tunissarpānga nexigssavnik imigssavnigdlo
 savatdlo merkuinik ilupágssiagssanigdlo úliamigdlo imigagssanigdlo.
⁸tamána pivdlugo ata, avkutiginiagkat kakitdlarnakutirik avssia-
 -kutsersorumárpara ungalualo ungalórdlugo, avkutigssarserkunatit.
⁹tauva angúnunine maligkaluásavai angúsanagitdle, ujaraluardlugitdlo
 nanísanagitdle, okásavdlunilo: uvivnut sujugdlermut uteriartornaunga.
 Hsk. 16, taimane iluanârnerugama mánákumit. ¹⁰ilisimángilarme uvanga tu-
^{17-19.} -nissarivne karrinik vīnigssatdlo tunguánik úliamigdlo, sílvimigdlo
 avágingárivne kúltimigdlo; Bálímut atorpat. ¹¹tamána pivdlugo
 karriutíka vīnigssatdlo tunguat piga kingumut tigujumárpáka nag-
 -dliugpat, savatdlo merkue píka ilupágssiagssautíkalo tamakángí-
 -ssusiata uligssaralue autdlarúkumárpáka. ¹²māna kángunartua
 ulêrumárpara angúnorne issigititdlugit, agssavnit tauva ánagtitsissig-
 -ssakásángilak. ¹³kiperiarumárpákalo nuánârutai tamaisa, nagdliú-
 -ssivê káumánigtorsiorfflo sapátailo katisimavfflo tamaisa. ¹⁴piu-
 -nêrúkumárpákalo vīnekutautai figekússuautailo, táuko pivdlugit
 Migg. 1,7. okarmat: píssáka tamássa, angúnunima tamákunínga tunivānga.
 orpígpáinángortikumárpáka, narssap nerssutainut nerissagssángor-
 -dlugit. ¹⁵takusarumárparalo uvdlut Bálínut atugai pivdlugit, táuko
 tipigigsautigdlívfígigai ássuardlune tugdlerutirik ujamingnigdlo, a-
 -ngúnunine maligdlugit uvangalo puíordlunga, okarpok Nálagak.
 Hsk. 20,36. ¹⁶tamána pivdlugo ata, ugsagsárumárpara, puilassuitsumutdlo

pisitdlugo inugsiarnersumik okalugfigiumârpara. ¹⁷tássángalo tu-
 niumârpara nautsvigssainik vīnekutilingnik perdlugssiortuvdlo kô-
 -ruanik neriungnermut iserfigssânik; tássanilo erinersârumârpok Is. 65,10.
 taimanisut inûsugkatdlarame, taimanisut Egivtinimit majuarame. 2 Mór. 15.
¹⁸taimailissúkut uvingnik taiumârparma, okarpok Nâlagak, Bâlingnik
 táisaerdlunga; ¹⁹Bâlit arke karnanit p̄farumâravkit, arkisigut ki-
 -ngorna erkainekâsaersitdlugit. ²⁰taimailissúkut táukunúnga anger-
 -figekatigitikumârpâka narssap nerssutai tingmíssatdlo kilaup atâ-
 -nítut ivssumilo paormortut, pisigsitdlo panatdlo sorssungneritdlo Is. 11,6-9.
 navdlordlugit nunamit p̄rsitdlugit; uníngatikumârpâkalo terdligitit-
 -dlugit. ²¹uvavnut nulíssiúkumârpavkit soraiuitsumik, iluartumik Is. 2,4.
 inardluitsumik uvavnut nulíssiúkumârpavkit isumagssuinermik anga-
 -jorkautsernermigdlo. ²²ilumôrtumik nulíssiúkumârpavkit uvavnut, Evf. 5,25-32.
 tauvalo Nâlagak ilisarísavat. ²³taimailissúkut piumassainik piumâr-
 -pâka, okarpok Nâlagak, kilak piumârpara piumassânik, táussu-
 -malo nuna písavâ piumassânik, ²⁴nunavdlo karrit vīnigssatdlo tu-
 -nguat ūlialo piumassainik písavai, táukualo Jisr̄le piumassânik
 písavât. ²⁵nunamut siaruarterumâravkit pigalugit, nâkineritsox nâ-
 -kigalugo, inugtaríngisaralo okarfigalugo: inugtarâvkit, táunalo okâ-
 -sassok: Gûtigâvkit.

kapitalit 3.

Israîlip uverssarsimassup nuliagssángornigssânik.

¹Nâlagkap okarfigânga: âma piartorit, arnak asaniardlugo
 avdlap asassâ angúnunekartordlo, sôrdlo Nâlagkap asagai Israîlip
 kinguai, nauk táuko Gûtinut avdlanut sâgtartut vīnigssausiat asav-
 -dlugit. ²tauva pisiarâra sílvínik arkanek tatdlimanik, suaussiag-
 -ssanigdlo ūmerip áipâ kiterkutdlugo; ³okarfigâralo: uvdlut a- 2 Mór. 21,32.
 -merdlasût uníngáinarit pivdlunga, uverssarnatit angúmutdlo av-
 -dlamut pigitínatit, uvangátaok ilingnut taimáisaunga. ⁴mássa
 uvdlut amerdlasût Israîlip kinguai uníngáinarumârmata kúngeka- 5 Mór. 4,
 -ratik nâlagarssuakarátigdlo tuníssutinigdlo pigdlfnatik napassuliau- 27-29.
 -tekarátigdlo kipekússuautekarátigdlo Gûtíliautekarátigdlo. ⁵ki-
 -ngorna Israîlip kinguai sâgkumârput Nâlagak Gûtertik uyardlugo,
 Dâvilo kúngertik; uvdlugssane kingugdlerne ūligdlutik aggerumârput
 Nâlagkamut ajúngitsûtânudlo.

kapitalit 4.

aserungársimassunut agpissalútit.

- ¹Nálagkap okausia tusarsiuk, Isratlip kinguai ukorsé, Ná-lagkap nunamiut sakitsautilermagit; ilumórtokaranilo isumagssui-ssokaranilo GútímiK ilisarssissokángingmat nuname. ²ugpernar-saissut sagdlussut tokutsissutdlo tigdligtutdlo angúnunekartutdlo amerdliartokaut, auerkussissutigssatdlo agtúmáput. ⁸tamána piv-dlugo nuna aliasúsavok, tumángúsáputdlo tamarmik tássane nu-nakartut, narssap nerssutai tingmíssatdlo kilaup atánitut ilángut-dlutik, aulisagkatdlo agdlát ímamítut píarneKásáput. ⁴taimáitok áiparminut sakitsaissokángilax avorkárdlersokaranilo, ínugtavitdlo
- 5 Mór. 17,12. ⁵ássigait palasimut sakitsaissut. ⁵taimáitumik nágkiúsautit uvdlú-kut, pruvfítulo ilagalutit nágkiúsavok únuákut; anánatdlo péru-márpara. ⁶ínugtáka piagáuput ilisarssíngínamik; ivdlit ilisarssi-nigssax asígínaragko, asígínarumárpavkit uvavnut palasiorkunatit; Gútitvitdlo inatsisai ivdlit puioragkit, uvanga kitornatit puiorumár-páka. ⁷amerdliartorssusertik migssiliordlugo ajortuliariartorfigánga; usonarssuserigaluat mumitdlugo mitangnarssusigssángorumárpara.
- 3 Mór. 6,19. ⁸ínugtama tuníssutait ajortaeruterKússutit nerissarpait, ajortuliait kajungeralugit. ⁹ínuitdlo palasitdlo taimaekatigtgput, taimáitu-mik avkutigíssait táukunane takusarumárpáka, kanok-iliornerinigdlo utertitsivigalugit; ¹⁰neríssassut, Kársitdlásanatigdle; uverssásassut, amerdliartúsanatigdle; Nálagax kimagkamíko nalunaerssornagulo. ¹¹uverssartarnerit vínulo vínigssatdlo tunguat silaerússutáuput. ¹²í-nugtama kissútitik sujunersiorpait, ajáupíssamik nalunaerfigíagátik; anernerup uverssarnartup támartingmatik, Gútertik tunutdlugo u-verssarput. ¹³KáKax Kárpiaíne tuníssutinik pigdlíput, KáKánguanilo tipigígsautigdlíput orpít mángertut kutsorigsutdlo mángertússatdlo ataine, alángue pitsaokingmata. tamána pivdlugo panise uverssa-raraut, nuliagssasilo angúnunekartardlutik. ¹⁴takusásángilákalo panise uverssartut nuliagssasilo angúnunekartut; mássa nangminex asiarpup uverssartut ilagalugit tuníssutinigdlo pigdlívdlutik ar-naunigssamártut ilagalugit. inuíait misigiumángitsut ordlúsáput.
- ¹⁵ivdlit uverssarumaguvit, Israfle-á, Jútá pitdlagagssautínavérile.
- erk. 3,19. GilKálimut piartokinase, Bít-Avínimutdlo majuakinase, ugpernar-saexinasilo [okardluse]: ilumut úmangmat Nálagax. ¹⁶mássa Is-rafle nukatugkatut sakitserítsutut sakitserítsigaok; mána Nálagkap mangiartísavai savárvatut narssartúme. ¹⁷Eivfaráp Gútipiluit íkí-

-ngutisiarai; taimaitdle. ¹⁸ silaerúnartumik imekatigêrêramik, uver- Is. 28.
 -ssarnerit atorpait; igdlerstortaisa kángunartok pilerigingárpát. ¹⁹ a-
 -norip sulungminut nermutísavai, tuníssutitigdlo pakatsíssutigísavait.

kapitalit 5.

Jútákúnutdlo Eivfarákúnutdlo.

¹ mána tusarsiuk, palasit ukorsê; siúneraritse, Israflíkut-â; siúmigsaritse, kúngíkut-â; erkartüssutip ilivse pingmase, Mispame kilorartútaussuse, Tâporime kagssutaussuse isuíssimassut. ² [tuní- ^{9,8.}
 -ssutinik] tokutsissarnermikut itisúmut nigorput; uvangale táuku-
 -núnga tamanut pitdlautajumárpunga. ³ Eivfarát nalúngilara, Is- ^{12.}
 -raflilo uvavnit issertugáungilak; Eivfarát mána uverssarmat, Is-
 -rafle mingugtitdlune. ⁴ suliarissatik taimaitíngilait, Gútimingnut
 sásagaluaramik; anernek uverssarnartok ilumíugigamíko Nálagardlo
 ilisimanago. ⁵ Israflip sorkusáissutse pasigdlersigá, taimáitumik
 Israflilo Eivfarátdlo náškiúsáput ajortulinermingne; Jútátaok ná-
 -kiúsavok ilagalugit. ⁶ savautitigdlo ugsiutitigdlo nagsardlugit
 aggerumárput Nálagak ujariartordlugo, nanísanagule, asilerilermatik.
⁷ Nálagak ilumúngitsulivígát, avdlanertanik kitornartáramik; má-
 -na káumánigtup nungúsavai avgútait táputdlugit. ⁸ suvduartáu-
 -ssuarmik kardlortaritse Gípiame, nipitunernik kardlortaritse Rá-
 -mame, Bít-Avínime nivdliagitse; angulerpátit, Bínjamít-â. ⁹ Eiv-
 -farát piunérúníngúsavok uvdlugssame pitdlarnekarfingme; aulajaitsut
 Israflip nagguvekatigígsortaine nalunaerutigáka. ¹⁰ Jútáp nála-
 -garssuisa ássigait nunautip kigdligissánik núgtitsissut; arrangnera ⁵ Mór. 19,14.
 táukunúnga kuerarumárpara imertut isivdlugo. ¹¹ Eivfarát kunu-
 -tínekardlunilo ínardlernekarpok erkorsimassumik; inássut [inuínaup
 pia] malíkgumatdlekígamiuk. ¹² uvanga Eivfarámut okúnguutut ípu-
 -nga, Jútákúnutdlo kuperdlortutut ípunga. ¹³ Eivfaráp nápaune
 malugá, Jútavdlo ajússe malugá; tauvalo Eivfarát Asôriamut piar- ^{10,6.}
 -torpok, Járívip kúngianut autdlartitsivdlune; kisiánile táussuma
 nakorsarnek saperpáse, ajuarsilo mamitísináungilá. ¹⁴ mássa Eivfa-
 -rámut líuvisut ípunga, Jútákúnutdlo líuvisiartut ípunga; uvanga-
 -una, uvanga aligtuivunga autdlardlungalo, ptaivunga ánáussissug-
 -ssakángitsordlo. ¹⁵ kingumut inivnut písaunga, ingmingnik pí- ^{tugs. 32,3-6.}
 -ssútiterdlugit kínavnigdlo uyardlilerserdlugit; angnikitliulerunik
 ujarkígsárumárpánga.

kapitalit 6.

ilumüngitsumik sängniartunut.

5 Mör. 32,39. ¹kâ, Nâlagkamut uterniarta; táussumame aligtoramisigut kat-sorsarumârpâtigut, patigkamisigut mátuserumârpâtigut. ²ūmarti-savâtigut, uvdlut mardluk kângiugpata, uvdlut pingajuáne makitl-savâtigut kīname sâne inūlersitdluta. ³tauva sianilerumârpugut ilungersordlutalo Nâlagak ilisarumavdlugo; kaulernigssâtut unior-kūnavêrsigaok anivfigssâ, tikisavâtigutdlo sialugtut, sôrdlo sialuit kingorkutsissut sialuitdlo piártut nunamut pissartut. ⁴kanok iliúsavavkit, Eivfarât-â? kanok iliúsavavkit, Jûta-â? isumagssuinerse uvdlâkut nuissersutut ípok, isugutanertut nungujártutut. ⁵tamána pivdlugo pruvfititigut ilángaissarpunga kanerma okaustnik tokutdlugit; erkartūssissutiginekarnigssat tauva nuiumârpok kau-massok. ⁶isumagssuinek iluarigavko, tuníssutitdlo pinagit, Gûti-migdlo ilisarssinek iluarineruvdlugo tuníssutinit ikivkagagssanit. Mat. 9,13. Róm. 5,14. ⁷táukuale Aatamisut ilivdlutik angerusek uniortípât; tássane uvav-nut ilumüngitsuliorput. ⁸Gíliat tássa igdlorpagssualik piúngitsu-liorniartut piat, aulingnik tumilik. ⁹sôrdlo katerssapiluit inungnik kamassartut, taimáiput palasit iligit; Siggme tungálitdlugo avkusinerme tokutsissarput; mássame ilerkupiluit ilerkorait. ¹⁰tatái-nartut Israflíkúne takussarpáka; tássane Eivfarât uverssarpok, Israfle mingugtitdlune. ¹¹ivdlítaok, Jûta, katerssuivfigssak ilingnut pissarêrpok, inugtama autdlarússartait utersaruvkit.

kapitalit 7.

Israflíkut ajortulingârnerinik.

2 kúng. 15, 10. 14. 26. 30. ¹Israfle katsorsarniarângavko, Eivfarâp ajortuliâ ersseraraok Samâriavdlo ajorssusia, sagdluniáinarmata; tigdligtok iserpok, sila-milo katerssapiluit ujjáiput. ²isumaxángitdlatdlo ajorssusiat tamât erkaigiga; tamássa kanok-iliornerisa iluvait, kīnama nalániput. ³kúnge nuánártípât ajorssutsimingnik, nâlagarssuitdlo sagdlussarnermingnik. ⁴tamarmik arnaunekarput; útsivik ássigât úterissup ikumatitâ, kīssangmat taimaititâ útigagssat nakítagkane sêrnalerserdlugit. ⁵kúngivta uvdlorsiorfiane nâlagarssuit iluakujugtíput vīnimik píkunartumik; mītatigdlíssut agssangminik isagtokatigai. ⁶patdligú-kamik, kokagssínere ūmataisa útsivigsut ilíssutigait; úterissuat únuax nâvdlugo sinigkame uvdlâkut ikumatitsivok ikualassorssuángordlugo.

7 tamarmik útsivigsut ilivdlutik kíssagkamik erkartüssissitik nungú-pait; kúngê tamarmik ordlúput; uvavnut tordlulassumik ilaká-ngitdlat. 8 Eivfarát inuiakatigíngnut akuliúpok; Eivfarát sórdlo timiussiak sātuliak mumingnekángitsox. 9 avdlanertat nukingeru-tingmáne misigíngilak; tamatigut kékalerame misigíngilak. 10 Is-raflip sorkusáissutse pasigdlersigá; taimáitok Nálagkamut Gúti-mingnut sángniángitdlat, ujarniángilâtdlo tamáko tamaisa taimaili-sitdlugit. 11 Eivfarát taimáipok sórdlo túnguak misigíngitsórtok isumaitsox; Egiptine tordlorfigigamíko Asóre ornigpát. 12 kisiáne angalatitdlugit kagssutiga táukunúnga isuikumárpara samungnartit-dlugitdlo, sórdlo tingmíssat kilaup atánítut iliortarait; pitdlaru-márpáka katisimatitdlutik tusagait migssiliordlugit. 13 erkanak táuko, uvavnit nigormata; perdlúp písavai, uvavnut nálagkungnaer-mata; ánagtíniaraluaravkit, sagdluvdlutik agssortorpānga. 14 ūma-timícutdlo tordlulavfigissaríngilānga, ínángavingmingne nimárta-rāngamik; karrinut vīnigssatdlo tunguánut katerssortarput; saxig-tarput akerartordlunga. 15 ilitersoraluaravkit, nakússagtíkalua-ravkit talê, ajortumik isumaliorfigissarpānga. 16 kutsingnek pinago avdla ságpát; pisigse kasórtok ássigát; nálagarssue panamit or-dlorásáput orkamik mamianarssusiat pivdlugo. tamássa Egipti-nime mitautiginexautigssát.

Hagr. 2,17.

Is. 29,13 t.

5 Mór. 28,37.

kapitalit 8.

isumamingnik iliortut perdlugtitsissup tikísagai.

1 kanigkut kardlortauserit: nagtoraligtut Nálagkap igdluanut pi-lerpok [perdlugtitsissox]; tássa angerusiga uniortingmássuk, inatsi-sivnutdlo nálásaermata. 2 uvavnut tordlulásáput: Gútiga, uvagut Israfliussugut ilisarávtigit. 3 Israflip ajúngitsox ajorá; kíngarssuissup malerssúsavai. 4 kúngíngortitsíput uvavnit píngitsunik; nálagarssuá-ngortitsíput uvanga nalussavnik; sflviutitik kúltiutitigdlo ingmingnut Gútipilularait pfaíssutigssiordlutik. 5 Samâria-â, norraussaliat mau-jungnakaok; níngagssusera táukunúnga katsungailerpok. kanok sivisutigísava? minguernex saperput. 6 mássame Israflimit pivok, sanatórssúvdlo sanârâ tamána Gútiúngitsox; taimáitumik Samâriap norraussaliâ sekungnikúngúsavok. 7 anorigssamik siaruarterigamik, anorásuamik katerssuísáput; nautsfait náusángitdlat, nauleraluar-tutdlo kajússagssiúsángitdlat, pigaluarpatalo takornartat ísavait. 8 Israile íssauvok; tamássa akimángitsuníput púgútatut piumaneká-

Hsk. 33,1-9.

-ngitsutut; ⁹tássa Asôre ornigkamiko siutitútut nujuartutut pat-
 Hak. 16, dlerkúngitsutut. Eivfarát angúnunigssarsiorpok pajugdlugit. ¹⁰a-
^{33, 37.}-kimángitsune pajugagssarsioraluaxilit; māna katerssúsaváka; ikig-
 -dlilísáput, nálagarssuit kúngiata nanertulerpatik. ¹¹Eivfaráp tu-
 -nissivít amerdlanárpai ajortuliautigalugit; tássa tunissivít pigísavai
^{12, 12.}ajortuliautigalugit. ¹²inatsisima angíssusé táussumúnga agdlautigi-
 -galuaravkit, avdlanertatut isumakartitaussarput. ¹³tuníssutigíssav-
 -nit pigdliutigititdlugo neke pigdliarissarpát nerivdlugulo, Nálag-
 -kavdle nuánaringilai; māna erkáisavá ajortuliát, ajortuliausiat ta-
^{9, a.}-kusarumárdlugo; kingumut Egivtinimut písáput. ¹⁴Israflíp pí-
 -ngortitsisse puíorpá igdlússárssuarnigdlo igdluliordlune, Jútavdlo
 ungalúgkat igpiliugagdlit amerdlanárpai; uvangale ingnermik aut-
 -dlartitsiumárpunga ungalúgainut, patdligtaiissainik nungutíssissug-
 -ssamik.

kapitalit 9.

tipaitsoxinak.

¹tipaitsoxinak, Israfle-â, inuiakatigt kimasugtartut íssuarna-
 -vêrdlugit; mássa Gútit tunutdlugo uverssarputit, uverssarnermut
^{2, 7.}nálagsaut pilerigissarpat karrinik iserterivingne tamane. ²iserterivik
 tunguiaivfigdlo pigssakarfigísángilait, vínigssat tunguat táukunúnga
 uniorkutísavok, ³nunamilo Nálagkap pigíssáne inekásángitdlat; ki-
^{5 Mór. 28, 28.}-siáne Eivfarát kingumut Egivtinimut písavok, Asôriame mingung-
 -nartortúsavok. ⁴víne kueragak Nálagkamut tuníssutigíssángilát,
^{5 Mór. 26, 14.}tuníssutaitdlo tokutagssat nuánarisángilai; kisiáne aliasugtut neri-
 -ssaisut ísáput táukunúnga, mingugtíssutauvdlutik tamanut tássánga
 nerissunut; tarnimingnut nexigssautigigaluartik Nálagkap igdluanut
 písángingmat. ⁵kanok iliúsavise tauva katisimavfingne, Nálagkamut
 nagdliússivingne? ⁶takuvatíme perdlugssamit autdlartut; Egivtiníp
^{Jer. 42, 15, 16.}katerssúsavai, Morfíp ilerfúsavai; stlviutát erdligíssax naussut
 únartut kingornússarísavát, orpitsiait kīnarigsut náusáput tovkinge.
⁷nagdliúpok takusaivfigssax, nagdliúpok akilívfígssax; Israflíp
 misigísavá. pruvftit siláiput, angutit anernermik pigdlit pivdli-
 -ngárput, ajortuliat angekíssok pivdlugo ajunártitsiniartutdlo sua-
 -lugtut pivdlugit. ⁸Eivfarát alapernaerssuissúsassok Gútiga ilaga-
 -lugo; pruvfite kilorartortup nigátut ípok avkutaine tamane; Gú-
 -tiata igdluane ajunártitsiniartokarpok. ⁹itisúmut piartorput ase-
^{erk. 19.}-ruivdlutik, sórdlo taimane Gfpiame; ajortuliát erkáisavá, ajortuliau-
 -siat takusarumárpá.

¹⁰ Israfle nâpikiga sôrdlo vîinigssat puilassuitsume; sujuaissase takugîka sôrdlo figit kârulersut figekússûp naorkârnere; Bâle-Piôre ⁴ Môr. 25. tikikamîko kângunartumut ingmîkôrtûput, angúnunitik maujungnar-sekatigilerdlugit. ¹¹ Eivfarâp nâlangnarssusia tingmîssatut tingî-savok; erniarinekarnane, nârtuginekarnane, ilumiulernekautigine-karnane. ¹² kitornatik perorsaraluarpatigigdlûnt, taimáitok kitor-naerutísavâka [nuna] inuerutdlugo. erkanak táuko kimagkuvkit. ¹³ Eivfarât taimáitok, sôrdlo Tôrup tungâ takugiga: nunaging-nermut íkússugak; taimáitok kitornane tokutsissumut anisísavai. ¹⁴ Nâlagak, tuníkit; sumik tunísavigit? igdlîssanik nârtujuitsunik iviânginigdlo imakângitsunik tuníkit. ¹⁵ ajorssusiat tamarme Gil- ^{Lúk. 23,29.} kâlîme pissarpok; tássanime kíngarâka ajortuliornere pivdlugit; igdluvnit ajagtúsavâka asâsaerdlugitdlo; nâlagarssue tamarmik tunússiput. ¹⁶ Eivfarât patigauvok; mánguat ivsérúpok, kingunig-ssiúsángitdlat; ernigaluarpatalûnit, timaisa kingunere ungagissat to-kúkumârpâka. ¹⁷ Gûtîma asigínásavai, tusarumângingmâne; aki-mângitsune unigfigssaisuásáput.

kapitalit 10.

Gûtîmik tunússissut pitdlautisiartik atúsagât.

¹ Israfle vînekutauvok siaruarnertôk, kingunigssaisalo ássigât; kingunigssiungârângame taimatut tunissiviliungâraraok; nuna pitsaussarângat, taimatut pitsangmik napassulioraraut. ² ūmatait kuasartutut íput; mânia pitdlautisiartik atúsavât; tunissiviliait aserorterumârpai, napassuliaitdlo piunêrusavai. ³ mânia okarumâr-mata: kúngexângilagut; Nâlagak ersigíngínavtigo, kúngivdlo sú-sangmatigut? ⁴ asule oxalugtarput, sagdluvdlutik ugpernarsaissar-put, angerfigekatigitítarput; erkartússisigssardlo kangekalerpok, sôrdlo naussut tokunartut kangekalersartut narssautip kiporaussaine. ^{Aam. 6,12.} ⁵ Samâriamiut Bît-Avînime norraussarsionitîk ânîlârutigísavait; má-ssa inugtaisa aliatsautigât, kivfartússigajugtortaisalo útdlutigât nâlangnârssusia pivdlugo, nâlangnarssusia autdlarmat. ⁶ mássalo nangminek Asôriamut aggiúnexásavok, Jârtvip kúngianut pajugu- ^{5,13.} -tigssak. Eivfarâp pakatsíssutigsse tigúsavâ, Isratlivdlo sujúner-sûne kângusútigísavâ. ⁷ Samâriap kúngia taimak; ímap kapuatut ilivok. ⁸ Avînime kingigtunguit Isratlip ajortuliartigissai piunêrúput; kakitdlarnakutit naussupiluitdlo naulerput tunissivîsa kaine. tauva ^{Lúk. 23,30.} kâkarssuarnut okarumârpaput: matôrtigut, kâkânguanutdlo: nákar-

-figitigut. ⁹Gípiap uvdluinit ajortuliarputit, Israfle-â; tamána uní-
 erk. 20, 13. 36. ngavigát; Gípiame iluaituliortorssuarnut sorssungnerup [ássingata]
 nalautsúsángilai; ¹⁰piumassavnik pitdlarumârpáka; inuiakatigtáu-
 kunúnga katerssúsáput, kilerssorumâruvkit ajortuliait mardlússut
 5 Mór. 25, 4. pivdlugit. ¹¹Eivfarát norrauvok sungiusagak túkartuileritók; uva-
 ngale kungasia kussanartok kautsiarumârpára. Eivfarát ximug-
 serfigitisavara; Júta agssatdlagterisavok, Jáko nalingmagterisavok.
 Jer. 4, 8. ¹²nautsfagssavsinik siaruarerigitse iluarnek erkordlugo, katerssuiv-
 dlusilo isumagssuinek migssiliordlugo; nunauterse sanarfisiuk nu-
 Jút. 2, 28. tágssak; tamássa uvdlók Nálagkamik uyardlerfigssak, tikiutserdlugo
 iluarnermigdlo táussumúnga siaruarfigitserdluse. ¹³iluáinek [naut-
 sfagssatut] agssatdlagterfigigavsiuk, iluaituliornernik katerssuivuse,
 sagdlunerit kingunerinik nerissardluse; tássa avkutigissatit píssar-
 ssuuartarpagssuatitdlo isumavdlútigigagkit. ¹⁴taimáitumik sorssug-
 paluk pilerpok ínugtangne, igpiliugkatit tamaisa piunérutitdlugit;
 sórdlo Salmanap Bít-Arptle piunérúkâ taimane sorssungnerme, ar-
 nartik sekumisitaokatigingmássuk kitornaisa. ¹⁵taimatut Bítlip
 písaváse ajorssuserse ajungákissok píssutigalugo; kaulerkârnerane
 Israflip kúngia pekarungnáisavok.

kapitalit 11.

Israílíikut pilerkausiánik tikisánigdlo kingugdligssainigdlo.

Mat. 2, 15. ¹Israfle inúsugkatdlarmat asagiga; ernerá Egivtinimit kaer-
 -kugiga. ²kaerkunekarângamik, tunússivdlutik autdlararaut Bâ-
 linut tunississardlutik inússalianutdlo xiperugkanut tipigigsautig-
 5 Mór. 1, 31. -dlivdlutik. ³uvanga Eivfarát pisugtípara taltsigut tiguvdlugo; mi-
 — 32, 10. -sigíngitdlatdle paorkiniarivtik. ⁴pitūtánik inuit pfnik kalpáka,
 asangnigssutsip kalutainik kigtorajaitsunik; uluáisa okimaigissainik
 kángartitsissutut ípunga táukunúnga; akagsugdlugo nerdlerpara.
⁵Egivtinimut utísángitsok; Asóre tamássa kúngigilerpát, ságkumá-
 -nginamik. ⁶pana kâvssârumârpok ungalúgaine, kinigai núngutaer-
 -dlugit nerivdlugitdlo, sujúnertáit pivdlugit. ⁷ínugtáka uveríput
 tunútaramínga; kutsingnermut kaerkunekaraluarângamik, atautsi-
 -migdlúnt nikuítokaráingitdlat. ⁸kanok ilivdlunga túniúsagivkit,
 5 Mór. 29, 28. Eivfarát-â, iperardlutitdlo, Israfle-â? kanok ilivdlunga Aatamatut
 písgavkit, Síputtut isivdlutit? ūmatiga avdlamik isumavok iluvne,
 Jer. 31, 3. nagdligtuissusera ilúngardlune ikuatdlagtutut ilivok. ⁹níngangnera
 20. 35 tt. katsungaitsox nāmagsísángilára; Eivfarát sássutisángilára aserútig-

-ssánik; inūngínama, Gútiugama akornavsíne ivdlernartúsok; nu-
-ngutitsissutut tikiutísángilanga. ¹⁰Nálagak maligkumârpât; lfu-
-visut uianissârumârpok; uianissârpâ, kitânit kitornaussut úligdlutik
aggerumârpâ. ¹¹tingmíssatut Egivtinimit aggerumârpâ úligdlutik,
tuinguatutdlo Asôriamit; inekartíkumârpákalo igdlugssaine, okarpok
Nálagak.

Is. 54,8.

Júit. 3,21.

Is. 32,18.

kapitalit 12.

Jäkumik kinguainigdlo.

¹Eivfarâp sagdlunernik iluvânga, Israflíkut perkuserdlungner-
-nik avatangerpânga; Jútalo sule nálagaitsúniarpok Gútimut, iv-
-dlernartorssuarmut aulagsajuitsumut. ²Eivfarâp anore kârsitdlau-
-tiginíarpâ, agsarnex malerssordlugo; sagdlunerit perdlugssatdlo
amerdlasûtípai uvdlok tamât; Asôre angerfigekatigigamíko, Egivti-
-nimut úliamik aggiússípâ. ³Nálagak Jútamut sakitsautigssakar-
-pok; Jâko takusâsavâ avkutigissaisigut, kanok-iliornerinik utertitsi-
-vigalugo. ⁴arname tímâta iluane angajune kingmiagut nokípâ, na-
-kúnerminilo Gútimut agsorûpok. ⁵ingilimut agsorûpok ajugauv-
-dlunilo; kiavdlune kínuvigâ sámauterkuvdlune; Bítílime nâpípâ,
tâssanilo okalokatigâtigut. ⁶Nálagak tâssa katerssârssuit Gútiat;
Nálagak tâssa arka erkainekautigssâ. ⁷taimáitumik Gútingnut
sângniarit; isumagssuinek ínardluússutdlo aulajangiúkit, Gútitdlo
neriugfigiuardlugo. ⁸Kânârpâtdlagtup ússersaivfít perkuser-
-dlútít tigumíarpâ, niuvernernigut tigdligkajugkame. ⁹Eivfarât
okarpok: pisūngorpunga taimáitok; pigissakalekaunga; ajortuliamik
ajortuliautaussumik navssârfigísángilânga piniagkavne ilānilūntt nāme.
¹⁰uvangale tâssa Nálagak Gútit Egivtinime misigissat; kingumut
tuperne inekartíkumârpavkit katisimavfingmisut. ¹¹pruvftinutdlo
okalugpunga, uvangalo takordlórnerit amerdlisípâka ássersûtitsiv-
-dlungalo pruvftitigut. ¹²Gútiat piungitsuliorfugpat, sūjungnâi-
-sápâ; Gilkalime ugsingnik tunississarmata, tunissivísa ujarkat
ássigait narssautip kiporaussaine kalerígsitat. ¹³Jâko kimâssok
Sériap narssarsuanut; Israflíp nuliagssak kivfartútigigâ; savanik
pârssivok nuliagssarsiniardlune. ¹⁴pruvftíkut Nálagkap Israfle
Egivtinimit majuartípâ, pruvftimutdlo pâritípâ. ¹⁵Eivfarâp narrut-
-sagtípâ kasitdlernartorssuarmik; taimáitumik auiainerinik kimatsi-
-vigiumârpâ, mitagdlernerinigdlo nálagâta utertitsivigísavâ.

7,11.

1 Mór. 32,

24 tt.
1 Mór. 35,9 tt.

2 Mór. 3,15.

sark. 3,17.

3 Mór. 23,

42. 48.

6,8.

4,15.

kapitalit 13.

Eivfarât pitdlagagssautíkame pitdlarnekartok, utertínekarumârdlunilo.

- ¹ardlâgut Eivfarât okalugtarângat kunussarput, Israflime pi-
-ngârmat; kisiáne Bâle pivdlugo pitdlagagssautíkame tokuvok.
²mānalo ajortuliuarsínarput āma, sflviutitik kuerardlugit inūssalia-
-ralugit sujunekarssusertik migssiliordlugo; Gūtípiluit tamássa, ta-
-marmik sanatôrssuit sanait. táuko okalugfigissarpait, inuit pig-
-dliaralugit norraussaliatdlo kunigdlugit. ³tamána pivdlugo uvdlâkut
^{6,4.} nuissersutut isáput, isugutanertut nungujártutut; kalipakut ássigi-
-savait túkartuivfingmit terkartut, pujordlūnt igalermi aniassook.
^{2 Mór. 20,} ⁴uvangale tássa Nâlagak Gūtít Egivtinime misigissat; Gūtími-
^{2. 3.} uvangaungitsumik ilisarssísángitsutit, uvangaungitsumik ánáussissug-
-ssakángingmat. ⁵uvanga ilisarâvkit puilassuitsume, nuname pa-
-nertume. ⁶nerdlernekaramik kârsitdlarput, kârsitdlaramik ūmatait
^{5 Mór. 32,16.} angneruniarput; taimáitumik puiorpānga. ⁷uvangale táukunúnga
lŭvisut ísaunga, milakulátut kamavdlunga avkusernup saniane.
^{Hsk. 36,26.} ⁸nánutut piaraerútutut ilivdlunga pârumârpâka, ūmatât mánger-
-títok aligtordlugo, lŭvisutdlo ilivdlunga nerísavâka tássane; nar-
-ssap nerssutaisa míkásavait. ⁹Israfle-â, aserútigissat tássa, u-
-vavnut ikiortigssangnut agssortuigavit. ¹⁰naungme māna kúngit,
ungalûgkangne tamane ilingnik ángtitsísassok? erkartūssissitidlo
^{1 Sám. 8,7. 8.} ^{8.} nauk, okaravit: kúngimik nâlagarssuarnigdlo tunínga? ¹¹kúngimik
tunigavkit níngangnivne, arrangnivne pèrsíkumârpara.
¹²Eivfarâp ajortuliâ atautsimut kilerssugauvok; ajortuliausia
tokorsimavok. ¹³ernisulersup nipigdliúnerisa naláusavât; erniú-
-sassok tamássa ilisimaitsook, taima sivisutigissumik igdlíssap pâne
unísángíkaluaramé. ¹⁴unerivfingmit kingumut písavâka; tokumit
^{1 Kor. 15,55.} utertísavâka. nungússutigísavarma, toko-â; perdlútigísavarma, une-
^{Rúm. 11,29.} -rivfik-â; perkigsimíssutigíssamik issigíssakángilanga.
^{1 Mór. 49,} ¹⁵katángutigítt kingunigssartunerssarigât; agsarnek pitoraru-
^{22-26.} -mârpok, Nâlagkap anorâ puilassuitsumit nagdliúkumârpok puila-
-ssua parkersitdlugo pikialassualo tigssortitdlugo; pekutit piimi-
-nartut katerssugkat tamaisa táussuma ujajāsavai.

kapitalit 14.

sângniásassut ilagsinekarumârdlutigdlo.

- ¹Samâriap pitdlautesiane atúsavâ, Gútíminut uteríkame. pa-
^{2 kúng. 8,12.} -namit ordlúsáput, nálungiartait sekumísísavait, nârtussortaitdlo sī-

-savait. ²Nálagkamut Gútingnut sângniarit, Israfle-â; ajor-
 -tuliat nâgkiússutigigagko. ³okausigssanik nagsardluse sângnia-
 -ritse Nálagkamut okarfigalugo: ajortuliavut tamaisa isumákêrigit, tugs. 51,18 t.
 nâmaginiaraluartigut, kardlvtínik taortekartíkavtigik ugsigit tuní-
 -ssutigssaugaluit. ⁴Asôrimut ánagtísángilagut, kimugtuarssungnik Is. 30,16.
 kimugsísángilagut, agssavtalo sanait Gútvítnik táisáisavavut; iliar-
 -ssuit ilingnit angajorkautserfiginekartarmata. ⁵tunutertarnere
 iluarsarumârpáka, kajumigdlunga asásaváka; ningangnerma tunú-
 -simásangmagit. ⁶Israílimut isugutanertut íkumârpunga; sivkí-
 -savok assorut kaugdloringnertak ássigalugo, sordlanilo mángori-
 -savai Lîpanûne ássigalugo. ⁷avalekutai siásáput, úliakússuartut
 pínersigísavok, Lîpanûnisut tipigigsigísavok. ⁸alanguane inekar-
 -tugssat uterumârpút; karrít úmartísavait vînekutitú sivkerdlutik; Jer. 31,27.
 Lîpanûnip vîniatut ísavok erkainekarnera. ⁹Eivfarát-â, Gútipiluit
 súsigíka áma? uvanga tusarnigkumârpunga kiviardlugulo; uvanga
 kanungnertut úmaussutut ísaunga, uvavnit písáput kingunigssatit. Juán. 15,4.
¹⁰kina ilisimatûva tamáko sujunersíavdlugit? kina sujunekarpa
 ilisarísavdlugit? mássa Nálagkap avkutigissai ínardluíput, iluar-
 -tutdlo tássûna ingerdlassarput; pinerdlugtutdle táukunane nâg-
 -kiútarput. Is. 26,7-10.

Júftdlip agdlagai.

kapitale 1.

pitdlautinik Nálagkap uvduane agdlivdlutik nangigkumârtunik.

¹Nálagkap okausia Júftdlimut Pítuúlip erneranut písímassok.
²tusarsiuk mána, utorkaunerit ukorsê, siúmigsardlusilo, nunap
 inue tamavse-â; inútitdluse sujuaissasilúnft inútitdlugit taimaili-
 -ssokarsimanersok? ³kitornavsínut okalugtuarisiuk, kitornavsiló
 kitornagssamingnut okalugtuarilissuk, kitornagssaisalo kingugdlig-
 -ssamingnut okalugtuarilissuk. ⁴pigdlertagssat píngisait pigdlertat
 piarkat nerivait, pigdlertat piarkat píngisait pigdlertat sulunigtut
 nerivait, pigdlertat sulunigtut píngisait pigdlertat inertut nerivait. 1 Kor. 10,11.
⁵ekêritse, silaerúnartumik imersimassuse, kiavdlusilo, vîne nutâx
 kápialássutigisiuk, vînisortartuse tamavse, kanivsínit pîagaungmat.

- 2,2-10. ⁶ inuiait nunamut pigissavnut majualermata artornartut kisigssáun-
ngitsut, ltuvisut kigutigdlit, ltuvisut utorkartut erdligpagdlit.
- Is. 5,7. ⁷ vīnekutautiga piunérúpât figekússuautigalo aserordlugo; ameraiar-
-dluínardlugo sugssaujungnaersípât avalexutai kaxortúngortitdlugit.
⁸ kápialagit, niuarsiatut ilivdlutit uvinerkautigssaralue pivdlugo pûg-
-ssiamik atissísassutut. ⁹ tuníssutit nekigssat tuníssutitdlo kueragag-
-ssat Nâlagkap igdluanit pērput; palasit Nâlagkap kivfai aliasugput.
¹⁰ narssak piunérúpok, nunautit aliasugput; karrit piunérungmata,
vīnigssatdlo tunguat parkermat, ûliagssaugaluardlo parnutdlune.
¹¹ naussorigsaissut pakatsiput, vīnekutilerissut kápialáput kajû-
-ssiagssat suaussiagssatdlo pivdlugit, narssamit katerssugagssau-
-galuit asiungmata. ¹² vīnekut ivsérúpok, figekússuak panerni-
-kûvok; kingmernarssuit palmitdlo paormatdlo nexaussaringnerit
narssavdlo orpê tamarmik panerput; mássalo tipaitsungigssau-
-galuak inuit kitornaisa parnússivât. ¹³ kiteruseritse aliatsag-
-dlusilo, palasit ukorsê, kápialagitse, tunissivingme kivfartortuse;
iserdluse pûgssianik atisimavdluse únuigitse, Gûtima kivfai ukorsê;
tuníssutit nekigssat tuníssutitdlo kueragagssat Gûtivse igdluanut
pissugssaugaluit unigtitaungmata. ¹⁴ isínginiarfigssak ivdlernarti-
-siuk, katisimavfigssak tordlulautigisiuk; utorkaunerit nunavdlo
inue tamaisa katerssorsigik Nâlagkap Gûtivse igdluanut, Nâlagka-
-mutdlo tordlulagitse. ¹⁵ erkanak uvdlok, Nâlagkap uvdlua kanig-
-dlingmat; perdlugssuartut ajugakángitsumit pissutut nagdliutiler-
-pok. ¹⁶ nerissagssat issivta sánit ptagáungínerpat, Gûtivta igdlua
tipaitsugtuerutdlune kmasugtuerutdlune? ¹⁷ siaruartigkat áput
ivssup iluane, kimatulivít imakángitdlat, iserterivít nákarsimáput;
Rôm. 8, ¹⁸ karrit panernikuínaungmata. ¹⁸ ata nerssutautit anersâmingârmata;
¹⁹⁻²² ugsigit ungûgkat utertakajârput mangiarfigssakánginamik; savauti-
-taok ungûgkat pitdlaut atorpât. ¹⁹ Nâlagak, ilingnut tordlula-
-vunga; mássa puilassuitsup ivigalê ingnerup nungúpai, narssavdlo
orpê tamaisa ikualassup ikivkarpai. ²⁰ narssap nerssutailünft iling-
-nut kardluláput, kûlinguit tigssorsimangmata, puilassuitsuvdlo
ivigalê ingnerup nungungmagit.

kapitalit 2.

Nâlagkap uvdluanik. perkigsimissunut únersûtít.

¹ suvduartáussuarmik kardlortaritse Stunime, suaoritse ká-
-kavne ivdlernartume, ûligitse, nunap inue tamavse; Nâlagkap uv-

-dlua nagdliutilermat kanigdlihdlunilo. ² uvdlok târtok taggarigsox, uvdlok nuiassok kausuitsox, kaulernigssaralua íssuardlugo kákanut siaruartut inuiait amerdlasút artornartut, sujornagut taimailisso-
-kángisáinartox kingornagutdlo kingugdligssat ukiugssainut agdlát taimailissoxásángitsox. ³ aggerneráne ingnek nungutitsivox, kima-
-gáne ikualassox ikivkaivox; nuna ornigát sórdlo nautsvik nuá-
-nersumítok, kimagát sórdlo puilassuitsox inuerútox; ánaissaká-
-ngitdlat. ⁴ issigalugit sórdlo kimugtuarssuit issigigáine; kimug-
-tiligtut pangaligput. ⁵ kákat kaisigut pigsigput sórdlo kamutit ivkulugtartut, sórdlo ivigssuit ikuatdlagdlutik nutarálugtartut, sórdlo inuiait artornartut sorssungnermut sákulersorsimassut. ⁶ inuiaitigít ánilásáput aggilerneráne, kīnat tamarmik asíngásáput. ⁷ píssarssuartut arpagput, ungalorssuak kakivát sorssugtartut; tamarmik ingerdlavisik ingerdlavigait sangmissamingnit sangúsá-
-natik. ⁸ áiparminik nivniortitsissokángitdlat, tamarmik ingerdlavigait ingerdlavigait; sákut akornánut tugkaluartut kigtora-
-tigíngilait. ⁹ ungalúgkame angaláput, ungalorssúp káne arpagput; igdlut kakivait, igalássatigut iserput tigdligtut. ¹⁰ aggerneráne nuna sajugpok, kilagdlo aulavdlune; sekinerdlo káumatdlo târsíput, uvdloríssatdlo kaumássusertik sarkúmiutingilát. ¹¹ Nálagkavdlo ní-
-pine anikumárpá sákutórpagssuame sujornatigut, tangmárfia iní-
-tokingmat, okausianigdlo námagsisitsissok artornardlune; Nálag-
-kap uvdlua angingmat sujóranangárdlunilo, kia atorsínáusavá?
¹² sulilúnft uvavnut ságitse, okarpok Nálagak, ūmativsigut ilū-
-ngardluse, ísingíniardlusilo kiavdlusilo aliatsagdlusilo. ¹³ atissase pinagit ūmatise aligsigik ságdlusilo Nálagakmut Gútivsinut; táu-
-naungmat sáimaussox nákingnigtox, kamajuitsox isumagssuingár-
-tox; ajortordlo perkigsimíssutigissarpá. ¹⁴ imaka kingumut per-
-kigsimiumárnersox, pivdluarkússut kingunermigut amiákuvdlugo nekigssanigdlo kueragagssanigdlo Nálagakmut Gútivsinut tunissu-
-tigssakautigssak.
¹⁵ suvduartáussuarmik kardlortaritse Sínunime, ísingíniarfigssak ivdlernartísiuk, katisimavfigssak tordlulautigisiuk. ¹⁶ inuit kater-
-ssorsigik, ilagít ivdlernartísigik, utorkaunerit atautsimut kaerku-
-sigik, merdlertúnguit milugtutdlo katerssorsigik; uvigssak anigile inínguaminit ilordlermit, nuliagssardlo sinigtarfingmunit. ¹⁷ palasit Nálagakp kivfai kiagilit párdliuvdlo tunissiviuvdlo akornáne, okar-
-dlutik: Nálagak, ínugtátit nákingíkit, kingornússatit mitangnarsí-
-sínávikít, akimángitsut táukunúnga nálagaorkunagit; sók inuia-

Sivf. 1,14 tt.

Is. 13,4-11.

5 Mór. 4,24.

sark. 9,7-11.

Is. 5,28 tt.

Is. 13,10.

sark. 9,11.

2 Mór. 34,6.

Jer. 18,7. 8.

1,14.

Hsk. 8,16.

- tugs.115,1.2. -katigtngue okásápat: naungme Gútiat? ¹⁸tauva Nálagkap ilu-
ngersútigilerumârpâ nuna pigisse inugtanilo kajagssútdlugit; ¹⁹a-
-kiumârpordlo Nálagax inugtaminut okardlune: ata, karrinigdlo
vínigssatdlo tunguánik úliamigdlo pajugkumârpavse nāmagsisitdluse,
akimángitsunutdlo mitangnarsisisángilavse kingorna. ²⁰táunalo a-
Hsk. 38. -vânga pissok ilivsinut alingártikumârpâpara ajagtordlugulo nunamut
- ^{39,11.}panertumut inuerútumut, sagdlia ímamut kangigdlermut, tunug-
-dlialo ímamut isordlermut; tiperssualo ausungnánera naimaná-
-savok; angingártumik iliormat. ²¹ersexinak, nuna úmâ, kîma-
-sugdlutit tipaitsugit; Nálagax angingártumik iliormat. ²²ersexi-
-nase, narssap nerssutai ukorsé; puilassuitsup ivigalé naggorig-
-siumârmata, orpfdlo inerititakarumârmata, figekússuitdlo vîne-
1,12. 19. -kutitdlo pigssamautitik nautikumârmatigik. ²³ilivsiló, Sfunime
kitornaussuse, kîmasugdluse tipaitsugitse Nálagkame Gútivsîne,
Is. 63,1. táussuma iluarnermik siaruaissox ilivsinut pisingmago, sialungnik
- ^{45,8.}piártunik sialungnigdlo kingorkutsissunik samungnartitsivigaluse
perkârneranisut. ²⁴iserterivít karrinik ulivkásáput, tunguiaivítidlo
utserssúsáput vîinigssat tunguánik úliamigdlo; ²⁵ukiutdlo táuko
pigdlertat piarkat pigdlertatdlo sulunigtut pigdlertatdlo inertut
1,4. pigdlertagssatdlo táukua, sákutôrpâparujugssuama ilivsinut autdlar-
-titama, neriniarfingmase, nerissait ilivsinut taorserumârpâka.
²⁶tauva neriumârpuse kârsitdlardlusilo Nálagkavdlo Gútivse arka
Is. 66,11 t. únersiutigalugo, tupingnartumik pingmase; tauvalo inugtâka pa-
-katsinavísáput. ²⁷misigísausilo uvanga Israílikut akornánítunga,
uvangalo tássaussunga Nálagax Gúterse avdlamigdlo náme; tau-
-valo inugtâka pakatsinavísáput.

kapitalit 3.

anernek ivdlernartok pigissaulísassok. Júsavfatip kôruane sorssungnigssamik.

- ap. sul. 2, ¹piumârpordlo tamatuma kingornagut, anernera tauva kuiu-
- ^{16 tt.}mârpâpara uvinilingnut tamanut; ernisilo panisilo takordlûgkerssâ-
-rumârpâput, utorkartasiló singnagtugkanik singnagtorumârpâput, inû-
-sugtortasiló takordlôrnermik takussakásáput. ²âmátaok kivfanut
angutinut kivfanutdlo arnanut anernera kuiumârpâpara uvdlugssane
táukunane. ³tupingnartuliumârpungalo kilangmilo nunamilo, aung-
-mik ingnermigdlo putsunigdlo napassunik. ⁴sekinek mumísavok
Mat. 24,29 t. tártúngordlune, káumatdlo áungordlune, Nálagkap uvdlua angexi-
Rúm. 10,13. -ssok sujôranartok nagdliúngíkatdlartitdlugo. ⁵piumârpordlo, na-

-lingínak Nálagakamik arkagut tordlorfigingnigtok aniguiumârpok;
Stunip kákâne Jerúsalamilo aniguivfígssakarumârmát, sórdlo Nâ- 5 Mór. 32,43.
-lagak okartok, sivnerussunilo Nálagakap kaerkussagssaine.

⁶imáikumârtok ata: uvdľune táukunane, tamána taimailigpat,
Jútákutdlo Jerúsalamíutdlo autdlarússaussut utersarumâruvkit,
⁷tauva akimángitsut tamaisa atautsimut pisikumârpáka samung- 2 nal. 20.
-nartitdlugitdlo Júsavfatip kôruanut; tássanilo táukunúnga erkar- sark. 16,16.
-tüssissutigiumârpáka ínugtáka kingornússáka Israílíkut, akimá-
-ngitsunut siámartingmatigik nunalo piga avguardľugo; ⁸ínugtá-
-kalo ímerautigingmatigik, nukagpiánguit akigissardľugit arnaunig-
-ssarsivdlutik niviarisiánguitdlo vínisiutigalugit ímerdlutigdlo. ⁹sú-
-kúme pekatigigavse, Tôrulo Stútđlo tamavsilo Filisterit erkait
ukorsé? akilerniarpisinga kanok iliorfigigavse? kanok iliorfigiga-
-luaruvsinga, katsornanga taimailiornivsnik niarkuvsínut utertitsi-
-viginasuarkajakâvse. ¹⁰stľviutíka kúľtiutíkalo ilivse tiguvase, pi-
-malo sakíminartut ajúngínerssait nálagfiliavsínut erkúpase; ¹¹Jú-
-tavđlo kinguai Jerúsalamilo ínussut Gríkerinut akigâse, nunagi-
-ssánit alingártíkumavdlugit. ¹²ata, pilerisârumârpáka najugainit
sumut akigigaluaravsigik, kanok iliornivsnigdlo niarkuvsínut uter-
-titsiviumârpavse. ¹³ernisilo panisilo akigiumârpáka Jútap ki-
-nguaisa agssaisigut; táukua akigísavait Ssípamiunut, inuiangnut
ungasigsunut; Nálagak taima okalungmat. ¹⁴tamána tordľulau-
-tigisiuk akimángitsune; sorssungnigssak ivdlernarsarsiuk, píssar- Is. 34.
-ssuit pilerisârsigik, sorssugtartut tamarnik aggerđlit majuardľu-
-tigđlo. ¹⁵ivssumut stsisise káutorsigik panagssángordľugit ivig- Is. 2,4.
-kanutđlo kivđľútise kalugiussángordľugit; sángftsox okardle: sá-
-ngekaunga. ¹⁶katerssoritse kaivđľusilo, akimángitsut tamavse,
tamagingnit; atautsimut pigitse. tássunga arkartíkit píssarssuar-
-tatit, Nálagak-â. ¹⁷akimángitsut pilerisârdľutik majuásáput Jú-
-savfatip kôruanut, tássane igsiajumârama akimángitsut tamaisa
tamagingnit pissut erkartúťđľugit. ¹⁸kivđľúterssoritse, katerssu- sark. 14,
-gagssat ineringmata; kâ, arkaritse, tunguiaivfik ulivkârmát, tu- 15-20.
-ngulivťđlo uterssulermata; ajorssusiat angekingmat. ¹⁹ujame- Is. 63,1 tt.
-riagssuit ujameriagssuit kôrkume nangâvfígssaerússivingme; Nâ-
-lagkap uvdľua kanigđľingmat kôrkume nangâvfígssaerússivingme.
²⁰sekinerđlo káumatđlo társíput, uvdloríssatđlo kaumássusertik 2,10.
sarkúmiutíngilát. ²¹Nálagardlo Stunimit uánissârumârpok, Jerû- Aam. 1,2.
-salámit nipine anísavâ kilagđlo nunalo sajúgtitđľugit; ínugtaisale Sagg. 14,
Nálagak kimâvfígssarísavát, Israľlip kinguaisa pissaunavêrfígísavát. 2-5.

²²tauva misigísause uvanga tássaussunga Nálagak Gúterse, Stunime kákavne ivdlernartume inekartunga; tauvalo Jerúsalát iv-
sark. 21,27. -dlernartúsavok, takornartatdlo avkutigiungnáisavát. ²³taimai-
Is. 35. -lissúkut kákat kuserumárput vīnigssat tunguánik, kákánguitdlo
Hsk 47,1-8. ímungmik kúgdlutik, Jútavdlo nunâta kugssinere tamarmik kô-
 -kardlutik; puilassordlo Nálagak igdluanit pikialásavok, mánger-
 -tínertût kôruánut imerterutáussavok. ²⁴Egivtine inuerúsavok,
 Eitumilo puilassuitsúngúsavok inuerútox, Jútap kinguainut iluait-
 -sulierit pivdlugit, píngitsup aua kuissarmássuk nunâne; ²⁵Jú-
 -tale atátuinásavok, Jerúsalátdlo soraernavêrdlune. ²⁶nalgissakar-
 -tíkumárparalo auk táukunane kuissak sule nalgissakartíngisara.
^{22.} tássalo Nálagak Stunime inekásavok.

Aamorsip agdlagai.

kapitale 1.

Damaskusimut; Filisterinut; Tórumut; Eitumíkúnut; Amuníkúnut.

¹Aamorsip Tikuame nerssutautigdlit ilagissáta okausé, Is-
Is. 1,1. -rafle pivdlugo takussai Usia Jútákúne kúngiutitdlugo Jarúpiátdlo
Sagg. 14,6. Júarsip ernerá Isráilíkúne kúngiutitdlugo, ukiut mardluk nunap
 sajungnerata sujornagut.
Júit. 3,21. ²okarpok: Nálagak Stunimit uíanissárumárpok, Jerúsalámit
 nipine anísavá ivigagdlit pârssivt aliasugtitdlugit Karmalivdlo
 kârfa tokuníngordlugo.
Jer. 49,28 tt. ³ima okarpok Nálagak: Damaskusip pinerdlungnere pinga-
 -súngortut sisamángortut uteriángíssutigāka; Gíliat túkartormássuk
 sekugterutinik saviussunik uniarfigalugo, ⁴tamána pivdlugo Hásailip
 igdlua ingnermik autdlartitsivigiumárpara, Bîn-Hátatip igdlússâr-
 -ssuinik nungutitsissugssamik. ⁵Damaskusivdlo matuisa sánerú-
 -ssue navdlorumárpáka, piúngitsut kôruat inuiardlugo nuánártutdlo
2 kúng. 16,9. igdluat kúngip tigumiánik tigúmissuerutdlugo; Sériavdlo inue Kê-
 -rimut autdlarúnexásáput, okarpok Nálagak. ⁶ima okarpok
Jer. 47. Nálagak: Gásap pinerdlungnere pingasúngortut sisamángortut ute-
 -riángíssutigāka; inuit tigussat tamákerdlugit autdlarungmatigik
 Eitumíkúnut pigititdlugit, ⁷tamána pivdlugo Gásap ungalorssua

ingnermik autdlartitsivigiumârpara, igdlússârssuunik nungutitsissug-
-ssamik. ⁸ Astûtldo inuiarumârpara Askalûnilo kúngip tigumiânik
tigúmissuerutdlugo; agssákalo Eikerûnimut sangutikumârpâka Fi-
-listerit amiákue asiutitdlugit, okarpok Nâlagak nâlagausok.

⁹ ima okarpok Nâlagak: Tôrup pinerdlungnere pingasúngortut
sisamángortut uteriángíssutigâka; inuit tigussat tamákerdlugit Ei-
-tumikúnut pigitingmatigik, katángutigígsutut angerfigekatigít er- ^{1 kúng. 5,1.}
-kainagit; ¹⁰ tamána pivdlugo Tôrup ungalorssua ingnermik autdlar-
-titsivigiumârpara, igdlússârssuunik nungutitsissugssamik. ¹¹ ima

okarpok Nâlagak: Eitumip pinerdlungnere pingasúngortut sisa- ^{Jer. 49,7 tt.}

-mángortut uteriángíssutigâka; katángúne malerssormago panaler-
-dlune nagdligtuiumajungnaerdlunilo, níngangnerminilo aligtuiuí-
-nardlune arrangnine aulajangiumago soraerumanane, ¹² tamána
pivdlugo Tîmane ingnermik autdlartitsivigiumârpara, Bûsrap igdlú-
-ssârssuunik nungutitsissugssamik. ¹³ ima okarpok Nâlagak: A- ^{Jer. 49,1 tt.}

-munip kinguaise pinerdlungnere pingasúngortut sisamángortut ute-
-riángíssutigâka; Gíliatime nârtussut síngmatigik erkartik agdli-
-síkmavdlugo, ¹⁴ tamána pivdlugo Rapap ungalorssua ingnermik
ikititsivigiumârpara, igdlússârssuunik nungutitsissugssamik, sorssug-
-tut nivdliatitdlugit anorâsuak persorisitdlugo písassumik; ¹⁵ Mal-
-kûmilo autdlarússâusavok nâlagarssuartailo ilángutdlugit, okarpok
Nâlagak.

kapitalit 2.

Mûapíkúnut; Jûtákúnut; Israílikúnut.

¹ ima okarpok Nâlagak: Mûapip pinerdlungnere pingasú- ^{Jer. 48.}
-ngortut sisamángortut uteriángíssutigâka; Eitumip kúngiata saorne
úngmatigik kekugssiaralugit, ² tamána pivdlugo Mûape ingnermik
autdlartitsivigiumârpara, Kêriutip igdlússârssuunik nungutitsissug-
-ssamik; sorssugpalugtitdlugit nivdliarujörtitdlugit suvduartáu-
-ssuitldo nivdliersitdlugit Mûape tokúsavok. ³ erkartússissordlo ^{Is. 25,10 tt.}
pfarumârpara akornánit, nâlagarssuartailo tamaisa tokúkumârpâka
táussumúnga ilángutdlugit, okarpok Nâlagak. ⁴ ima okarpok

Nâlagak: Jûtap pinerdlungnere pingasúngortut sisamángortut ute-
-riángíssutigâka; Nâlagkap inatsisai asigínarmatigik, ilerkorerku-
-ssailo maleruángingmatigik, sagdlussarnermingnutdle sujuaissamik
maligtagainut támartingmata, ⁵ tamána pivdlugo Jûta ingnermik ^{Jer. 17,27.}
autdlartitsivigiumârpara, Jerûsalâp igdlússârssuunik nungutitsissug-
-ssamik. ⁶ ima okarpok Nâlagak: Israílip pinerdlungnere pinga-

8,4-7. -súngortut sisamángortut uteriángíssutigāka; inuk iluartok akigi-
 -ssarmássuk aningaussarsiuatigalugo ajorssartordlo kamigsiutigalugo.
 7 ivssup sekungnere nikanartut niakuinítugssat erinitsáupait, kani-
 -lártutdlo ingerdlavigssát sangutítarpát; ernerít atausek arnau-
 -nerissarpát, atera ivdlernartok nalingínángorkuvdlugo. 8 tunissivít
 2 Mór. 22, tamarmik saníne atissat sagdlunavérutitut tigussat natdlarfigissar-
 20. 27. -pait, Gútimik igdluane v̄nisordlutik pitdlagkat akiliutānik. 9 má-
 -ssalo Amoríkut sujunivsigut nungutitdlaríka, táuko s̄terisut por-
 -tutigissut orpigsut mángertutut auláikautigissut; inerititait nu-
 -ngutitdlarpáka pavûna mánguilo samûna. 10 āma Egvitinimit
 majuartipavse, puilassuitsúkut ingerdlatitdluse ukiut sisamanik ku-
 -ligdlit nāvdlugit, Amoríkut nunát pigilerkuvdlugo. 11 ernivsi-
 -lāngordlugit. taimāngila, Israílíp kinguai ukorsé? okarpok Nā-
 4 Mór. 6,3. -lagak. 12 kisiāne Gútimut ingmíkórtitat v̄nisortítarpase, pruvfi-
 -titdlo inertertarpase okardluse: takordlûgkerssāsāngilase. 13 a-
 -ta, ámut nanertorumárpavse, sórdlo kamutit karrítagagssanik na-
 -nertuissartut usingârāngamik. 14 okilasók kimānek puiúsavok,
 nakússup nukine píssagtíssutigísāngilai, píssarssûp inūssutse āng-
 -tísāngilá; 15 písigsartok atásāngilak, arpatdlarkigsok ánásāngilak,
 kimugtuarssungmik kimugsersup inūssutse āngtísāngilá; 16 píssar-
 -ssuitdlo saperútāinerssát tamakarane kimāsavok taimailissúkut,
 okarpok Nālagak.

kapitalit 3.

kanok ilissut tamarmik taimáissutekartartut. Israílíikut perdlugssānik.

1 tusarsiuk okausek mána, Nālagkap okauserissā ilivsinut,
 Israílíp kinguainut, erkardlerfngnut tamanut Egvitinimit majuarti-
 5 Mór. 4, -tavnut, táunkunúnga okartunga: 2 ilivse kisivse ilisarivdluarpavse
 32-34. nuname erkardlerfngsunit tamanit; tamána pivdlugo ajortuliase ta-
 -maisa ilivsiine takusarumárpáka. 3 mardluk ingerdlakatigtgsínáupat
 akuerekatigíngikunik? 4 ltuvek orpiggalingme uianissártarpa alig-
 -tugagssakángikune? ltuviťsiak iniminit nivdliassarpa píssakángi-
 -kune? 5 kilorartût nunamut ilissak tingmiāngûp atissarnerpā ni-
 -gakángigpat? kilorartût nunamit nusugtarnerpāt napititagssaká-
 -ngigpat? 6 sume nunakarfngme suvdluartaussuarmik kardlorta-
 -lerāngata inuit ānilártaringínerpat? sume nunakarfngme per-
 1s. 45,7. -dlugtokarāngat Nālagkap taimailissaríngínerpā? 7 mássame Nā-

-lagak nâlagaussox sumik sulissarîngilak, kisiâne ângigisse kivfa- sark. 1,1.
 -minut pruvftinut ângtarkâruniuk. ⁸ Iŋvek uianissârmat kiname
 tauva ersísângila? Nâlagak nâlagaussox okalungmat kiname tauva Jer. 20,9.
 takordlûgkerssâsângila? ⁹ okâussigitse Astûtîme igdlússârssuar-
 -nut pivdluse Egivtinimilo igdlússârssuarnut pivdluse, okardluse:
 Samâriap kâkainut katerssoritse takuniardlugitdlo akornâne mu-
 -misitsissut kanok sualugtigissut, iluanilo inardlîssut. ¹⁰ isser-
 -tuiuissumik iliornek naluinarput, okarpok Nâlagak; iluâinerit per-
 -dlugssatdlo igdlússârssuamingne kimatuliarait. ¹¹ tamâna piv-
 -dlugo ima okarpok Nâlagak nâlagaussox: kîngarssuissut tamâssa
 tamagingne nuname; artorssajuissutsit ilingnit nâkartîsavâ igdlú-
 -ssârssuatitdlo ujajârdlugit. ¹² ima okarpok Nâlagak: sôrdlo sa-
 -vanik pârssissup nîsutdlûnft mardluk siutiminerdlûnft ânâutarai
 Iŋvip karnanit, taimaitdlutik ânagkumârput Israflip kinguai Sa-
 -mâriame nunakartut, nalaussârŋup tekerkuane sinigŋup tungiane
 itut. ¹³ tusarniaritse ilisimangnigtûvdlusilo Jâkúkûnut, okarpok
 Nâlagak, Nâlagak katerssârssuit Gûtîat. ¹⁴ mâssa Israflîkut pîner-
 -dlungnere táukunane takusarumârvkit, tauva Bîtilime tunissi-
 -viussut takusarumârpâka tunissiviup nagssûssai napivdlugit nu-
 -namut nâkartitdlugit. ¹⁵ patigkumârpâkalo igdlut ukŋviussut ig-
 -dlutdlo aussiviussut, igdlutdlo tûgârtalersugkat asiúsâput, igdlut 1 kûng. 22,39.
 amerdlasût pîarnekarđlutik, okarpok Nâlagak.

kapitalit 4.

nuname angnernut.

¹ tusarsiuk okausek mâna, ugsigit puatdlarsagkat ukorsê Sa- 6.
 -mâriap kâkânîtuse, nikanartunik inardlîssartuse, ajorssartunik
 kunutitsissartuse, nâlagkavsînutdlo okartartuse: kaitsît, imîsagavta.
² Nâlagak nâlagaussox ugpernarsaivox ivdlernarssutse narkigsîga- Is. 5,11 tt.
 -lugo: ilumut ata, uvdlut ilivsînut nagdliugkumârput, tauva nu-
 -sugkumârpâse kivsagtautînik, kingugdligssasilo karsorsanik; ³ kar-
 -matdlo xûpâisigut aniumârpuse nungutdluse sujuniivsînut; tauva
 igdlússârssuak isumâkîsavarse, okarpok Nâlagak. ⁴ Bîtilîmut piv-
 -dluse ajortulioritse, Gilkâlimut pivdluse ajortuliase amerdlisar- Hús. 4,16.
 -sigik; tunîssutise tokutagssat aggiûtarsigik uvdlâkut, katerssug-
 -kavîlo xulinge uvdlut pingajuatigut; ⁵ tunîssutit kujaniutigssat
 sêrnarsautilingmik ikivkagagssartalersigik; tunîssutigssat kajuming- 3 Mór. 2,11.
 -nermit ilioragagssat tordlulautigîsigik okâussivdlusilo; mâssame

- taimáikumatdlârause, Israflip kinguai ukorsê, okarpok Nâlagak nâ-lagaussok. ⁶tâssa kúkaitsunik kigutekartípavse igdlokarfivsine tamane, nekigssamik ajorssartitdluse najugkavsine tamane; taimáitok uvavnut sâgkumângilase, okarpok Nâlagak. ⁷âmátaok
- 5 Mór. 28, sialuit ilivsinut pissugssaugaluit unigtípâka, katerssuivfingmut kâu-
^{28. 24.} -matit sule pingasûngmata; nunakarfit ardlânut siagdlersitsigama ardlânut siagdlersitsingilanga; ingmikut nunautaussut ardlât siag-dlerfiginekarmat, ardlât siagdlerfiginekângitsox panernikúngorpok; ⁸taimalo nunakarfit mardlugdlûnt pingasutdlûnt inue angala-ssarput nunakarfingmut atautsimut, imermik imerniardlutik, nâ-magsísanatigdle; taimáitok uvavnut sâgkumângilase, okarpok Nâ-lagak. ⁹patigpavse karrinik útanik karrinigdlo amíkakunik; naut-sívivse pekangârnere vînekutiliutisilo figexússuautisilo úliakutau-tisilo pigdleritagssat nungúpait; taimáitok uvavnut sâgkumângi-lase, okarpok Nâlagak. ¹⁰tokorarnermik autdleritsivigâvse Egiv-tinip piatut ítumik; sâkunerdlârtase panamik tokorarpâka ki-mugtuarssûtise autdlerússat ilângutdlugit; tangmârfivse tiper-ssuanik najorsisípavse; taimáitok uvavnut sâgkumângilase, okar-pok Nâlagak. ¹¹akornavsine mumitsivunga, sórdlo taimane Gûtíp Sûtumalo Gumôralo mumingmagit, tauvalo kissuk ikuatdlalersok ingnermit amussak ássigârse; taimáitok uvavnut sâgkumângilase, okarpok Nâlagak. ¹²tamána pivdlugo taimailiorumârpavkit, Is-rafle-â; taimailiorumâravkit, piginângorsarit, Israfle-â, Gûtít nâ-pikiartúsavdlugo. ¹³imaingmat ata: táussuma kâkat pilarai, tugs. 139, anorilo píngortípâ, inugdlo nalujungnaersítarpâ erkarsautigissainik;
^{28 t.} kaulersordlo târsissordlo pilarai, nunap katsigsue tungmissarai; Nâlagak katerssârssuit Gútiat tâssa arka.

kapitalit 5.

úput. Israflíkut ínardlútainik.

¹tusarsiuk okausek mána, Israflíkut-â, mána ilivse pivdluse úputigiligara. ²niviarsiak Israfle ordluvok kingumutdlo níkuksa-nane, nunaminut igitauvok makititsissigssakarnanilo. ³ima okar-mat Nâlagak nâlagaussox: ungalûgkap inue túsintiliuvdlutik ani-ssut untritilingnik amiâkokásáput, untritiliuvdlutigdlûnt anissut kulinik amiâkokásáput Israflíkúnut. ⁴Nâlagak Israflip kinguai-nut ima okarmat: ujarsinga, tauva inûjumârpuse. ⁵Bitile ujar-dlerfigiartúsângilarse, Gilkále ornísângilarse, Bêrsâpamut inger-

-dlásángilase; Gilkálímítut autdlarúnexásangmata, Bítילו sújung- 4,4.
 -náisangmat. ⁶Nálagak ujarsiuk, tauva inújumárpuse; ingnertut Is. 55,6.
 ilivdlune Júserfikúnut pitorakinavok nungutitsivdlunilo Bítile ka-
 -mititsissugssaerutdlugo. ⁷ilivse erkartüssisigssamik mumitsissuse
 naussutut sungarnitsutut isivdlugo, inardluissutdlo nunamut igit-
 -dlugo, ilivse [ujásagigse] ⁸ivna kilugtússanigdlo siagtunigdlo pi-
 -liortok, tokup târtitânik mumisitsissox uvdlângordlugo uvdlordlo 4,18.
 únuartut târtigissúngordlugo, ímap imânik kaerkussissox nunap
 kânut kuivdlugo; Nálagak tássa arka, ⁹perdlungmik nakússumut
 naorartitsissox perdlungmigdlo igpiliugalingmut nagdliutitsivdlune.
¹⁰isâvfingme inerterissox úmigissarpât, agssuarnaitsumik okalugtok
 maujugissarpât. ¹¹tamána pivdlugo, nikanartut sugssáungitsúti-
 -kavsigik, karrinigdlo pajugutinik piniarfígissaravsigik, tamána piv-
 -dlugo igdluliúsause ujarkanik síkigigsagkanik, inígisanagitdle; vî-
 -nekutilingnigdlo nautsfviliúsause kajungernartunik, vîniánigdle i-
 -mísanase. ¹²mássa nalúngiláka pinerdlungnise amerdlakissut
 ajortuliautisilo sualokissut; iluartut angnikitdliortítaravsigik, aki-
 -lersitdluse píngitsútsissaravse, ajorssartunutdlo erkartüssisigssak
 erkartüssissarfingme mumítaravsiuk. ¹³tamána pivdlugo silatût
 taimailissúkut nipangersugssáináuput, taimailissúkut perdlugsior-
 -nakingmat. ¹⁴ajortok pinago ajúngitsox piniarsiuk, inórkuvdluse;
 tauva Nálagkap katerssârssuit Gútiata taimaitdlune najúsagâse,
 sôrdlo okartartuse. ¹⁵ajortok úmigisiuk, ajúngitsox asasiuk, er-
 -kartüssisigssak erkartüssissarfingme atortísiuk; Nálagkap kater-
 -ssârssuit Gútiata Júserfikut amiákue sáimáukumârnerai. ¹⁶ta-
 -mána pivdlugo ima okarpok Nálagak katerssârssuit Gútiat nâ-
 -lagaussok: igdlut akordlungnerine tamane upísáput, igdlut akor-
 -nine tamane okásáput: erkanak, erkanak; naussorigsaissut okáu-
 -savait aliasorkuvdlugit, kianek nalúngitsut upísassut. ¹⁷nautsf-
 -vingne vînekutilingne tamane upísáput; avkutigaluse ingerdlaju-
 -mârama, okarpok Nálagak. ¹⁸erkanak Nálagkap uvdluanut ki-
 -lanártut; Nálagkap uvdlua sugísagavsiuk? târpok kaumassokâ-
 -ngitsox. ¹⁹sôrdlo ltuvek kimarratigalugo nano nâpíkâine, sôr-
 -dlulúuft igdlumut iserdlune karmâ ajaperdlugo pulateriârssûp
 kígâne. ²⁰mássame Nálagkap uvdlua târpok kaumassokángitsox, Is. 24,17 tt.
 taggarigsox akisugútokángitsox. ²¹nagdliútorsionnise úmigalugitdlo
 narrugâka; katisimassarfise kajumigingiláka. ²²tuníssutinik ikiv-
 -kagagssanik tuníssutinigdlo nekigssanik pigdlfvigigaluaruvsinga Is. 1,11 tt.
 nuánaríngiláka, tuníssutise kujaniutigssat pualakissut kiviarsú-

Júitd. 1,11 t.

-ngiláka. ²³eríniugkavit perpalue uvavnit alisíkit; kúkilagutilingnik nipilerssornitit tusarumángiláka. ²⁴ínardluissut sarfardle imertut, nâpeltuivduarnerdlo kúgtut parkiuitsutut. ²⁵puilassuitsume ukiut ap. sul. 7, 42 t. táuko sisamanik kuligdlit ukiütitdlugit tuníssutinik tokutagssanik tuníssutinigdlo nekigssanik savssaivfigaisinga, Israílíkut-â? ²⁶ki-siáne kúngiutivse tupiussâ erssugtarpase inûssaliarsilo timita-kartitarse, uvdlorissap Gútivsínut pigítitavse inûssaliartâ ilivsínut piliarissarse. ²⁷tássa autdlarutíkumârpavse Damaskusip ungatâ-nut, okarpok Nâlagak, katerssârssuit Gútiat tássa arka.

kapitalit 6.

ãmalo nuname angnernut.

Is. 5. ¹erkanak Stunime ilimasúngitsut, Samâriap kákâne terdligtut, Jer. 2, 3. inuiakatigt sujugdlersaisa tusâmassartait, Israílíkut ornigtagait. ²Kalnimut piartoritse takuniaivdlusilo, tássángalo Hâmatimut ini-tûmut ingerdlagitse, Gâtimutdlo samungnaritse Filisterit piánut; táuko nâlagauvfingnit mákunánga ajúngínerusimanersut, erkaitdlo erkavsnit angnerusimanersut? ³ilivse [pivâse], perdlugfigssamik ungasigdlisitsiniartuse igsiavfik iluaitsuliorfigssak kanigdlisitdlugo, ⁴ínángavingne tûgârtalersugkane sinigtartuse, nalaussârfigvine nalaussârjuggluse, savârkanik nerissartuse savautinit tigussanik, ugsêrkanigdlo puatdlarsarfánit tigussanik, ⁵nipilerssorujôrtartuse kúkilagutililerdluse eríniugkanutdlo atugagssanik navssârniardluse Dâvisut, ⁶vînisortartuse kúmuátanut ímiutdlugo ûliamigdlo pit-saunermik tanítardluse, Jûsefvídle ínardlûtâ sokutigínago. ⁷ta-mána pivdlugo autdlarúnekartune sagdliúsáput, nalaussârjuggtutdlo nivdliarujôrnere soráisáput. ⁸Nâlagak nâlagaussox ugper-narsaivok ingminik narkigsigalune, okarpok Nâlagak katerssârssuit Gútiat: Jákup inornartíniarnera maujugâra, igdlússârssuilo ûmigâka; ungalûgak tigutíkumârpâra táussumanítutdlo. ⁹piumârpordlo, angutit kulit igdlume atautsime amiákûgaluarunik tokúsáput; ¹⁰tauvalo erkardliatalûnt ilerfiortigssâatalûnt tigugpago saorne igdlumit aníkumavdlugit, tarkamanítumutdlo okarpat: sule 8, 3. ilakarpit? táussuma tauva akisavâ: nâme. okarumârpordlo: nipangersínait, Nâlagak arkanik erkainiarfigssáungilak mána. ¹¹imáikumârtok ata: Nâlagak tássa inatsissox; igdlut angisût sekumisísavai, igdlutdlo mikissut angmanerínángordlugit. ¹²ximugtuarssuit ivnane pangaligtarpat? ugsigitdlûnt ivnane agssatdlag-

-terissiginekartarpat? erkartüssisigssak mumítaravsiuk naussutut tokunartutut isivdlugo, nâpertuivdluarneruvdlo kingunigssaralue naussutut sungarnitsutut isivdlugit, ¹³süngitsordlo tipaitsûtigigav-^{5,7.}
-siuk okardluse: píssaunerput artornarsissutigíngínerparput? ¹⁴i-
-máikumártok ata: inuiait ilivsinut Israílikúnut pikitíkumârpáka, okarpok Nâlagak katerssârssuit Gútiat; táukua nivniortísaváse Hâmatip ornigtariánit narssap kúgaitsup kúngua tikitdlugo.

kapitalit 7.

pitdlautigssanik takordlórnerit. Aamorse kúngimut únerdlútiginekartok.

¹Nâlagkap nâlagaussup ima takordlúisípânga: sunauvfa tássa pigdlertaliortok igfit kingorkutsissut naulerkârneráne, tássa igfit kingorkutsissut kúnge kivdluisitsingmat kingorna naulersut. ²tau-
-valo nunap naussue nungutdluinalermatigik, okarpunga: ata, Nâ-
-lagak Nâlagak, isumákígit; kanok ilivdlune Jáko atásava? má-
-ssa nikanartúngúvok. ³Nâlagkap tauva perkigsimigâ; tamána písángilak, okarpok Nâlagak. ⁴Nâlagkap nâlagaussup ima ta-
-kordlúisípânga: sunauvfa Nâlagkap nâlagaussup ingnek kaerkugâ sakitsaiumavdlune; tamatumalo itinerssuak angisók imaerúkâ nunautigissardlo nungulerdlugo. ⁵tauva okarpunga: ata, Nâla-
-gak Nâlagak, soraerússít; kanok ilivdlune Jáko atásava? mássa nikanartúngúvok. ⁶Nâlagkap tauva perkigsimigâ; tamánátaok pí-
-sángilak, okarpok Nâlagak nâlagaussok. ⁷ima takordlúisí-
-pânga: sunauvfa Nâlagak kekartok karmap náparigsitap kâne, âma akerdlorssuak tigumiarigâ. ⁸Nâlagkavdlo aperânga: suna issi-
-gaiuk, Aamorse-â? akivara: akerdlorssuak. Nâlagkavdlo sâ-
-pânga: ata, akerdlorssuak iliumârpara ínugtavnut Israílikúnut, kânginarumajungnaeravkit; ⁹Iisâp kingigtúngue suerúsáput, Israí-
-livdlo ivdlernartútai piunérúsáput; Jarûpiâkúnutdlo pikiumârpunga panalerdlunga.

¹⁰tauva Amâsia Bítillime palasiusok Jarûpiâmut Israílip kú-
-ngianut autdlartitsivok okarkussivdlune: Aamorse ilingnut ake-
-rartortitsivok Israílikúne; okauserpagssue nunap artorpai. ¹¹ima ^{Jer. 38,4.}
okarmat Aamorse: Jarûpiât panamik tokutáusavok, Israílikutdlo nunamingnit autdlarúnexásáput. ¹²Aamorsimutdlo Amâsia okar-
-pok: tássânga pèrit, takordlúissock-â; Jútap nunânut kimâvdlutit tássane nekigssarsiorit, tássanilo takordlúgkerssârit; ¹³kisiáne Bítillime takordlúgkerssârungnáisautit, kúngip ivdlernârtútigingmago

tamána, igdlorssuardlo kúngip pigingmago. ¹⁴ Aamorsivdle Amāsia akivā okardlune: uvanga pruvfitiúngikaluarpunga, pruvfitip ajo-
-kersugaringilāngalūñt; nerssutautilerissúgama figexutdlugssuarnik
pássússissartox. ¹⁵ kisiáne Nálagkap tiguvānga savautit kingor-
-nānit okarfigalungalo: inugtāka Israílíkut takordlúgkerssárfigiar-
-túkit. ¹⁶ taimáitumik māna Nálagkap okausia tusaruk. okar-
Hsk. 21, 2. 7. -putit: Israflimut takordlúgkerssárnak, lisākúntt kueraekinak.
¹⁷ tamána pivdlugo ima okarpox Nálagak: nuliat ungalúgkame u-
-verssarníngúsavox, ernititdlo panisitdlo panamik tokutásáput,
Jer. 28, 15 tt. nunautitdlo sorkárúmik avguarnekasavox; ivdlit tokúsautit nuname
mingungnartume, Israflíkutdlo nunamingnit autdlarúnexasáput.

kapitalit 8.

Israílíkut piunérúnigssānik, kāngnigssamigdlo anernerup pianik.

¹ Nálagkap nálagaussup ima takordlúisípānga: sunauvfa tássa
nuioragak paormanik kārulersunik imalik. ² aperāngalo: suna issi-
-gaiuk, Aamorse-ā? okarpunga: nuioragak paormanik kārulersunik
imalik. Nálagkavdlo okarfigānga: kārulersutut pinexarnigssak nag-
-dliúpox inugtavnut Israflíkúnut, kāngīnarumajungnaeravkit; ³ tássa
eriniugkat nálagfingme atortartut kernualavdlutik atúsavait taimai-
Hsk. 24, -lissúkut, okarpox Nálagak nálagaussok; tokussut timait amerdla-
^{15-24.} -kissut tamagingne ilīnarumārpait nipangerdlutik. ⁴ tamána tu-
-sarsiuk, ajorssartunik forainiartuse nāgdliugtut nuname nungú-
-kumavdlugit, ⁵ okartartuse: káumánigfiup nānigssā erininakaok,
karrit akigisagaluaravtigik; sapāt nānasuartugssak, karrinik nui-
-sitsísagavta, úgtút migdlivdlugo aningaussak agdlivdlugo, ússer-
-saivfítldo perkuserdlútiliaralugit; ⁶ aningaussaerdluta nikanartunik
2, 8. pisisagavta, kamérlduta ajorssartumik pisivdluta, karritdlo ajor-
-nikut akiginiásagavtigik. ⁷ Nálagak ugpernarsaivox Jākup i-
6, 8. -nornartiniutā narkigsigalugo: ilumut, taimailionnere tamaisa puior-
-naviāngilāka. ⁸ tamáko pivdlugit nuna sajúsangīnerpa, inuilo ta-
-marmik aliasúsangīnerdlutik? kúgssuartut ilivdlune tamarne su-
-písangīnersok kúgtusivdlunilo kúkitdlivdlunilo Egivtinip kúgār-
-tuatut? ⁹ taimailissúkut sekinek uvdlup kerkane tarrisikumār-
-para, okarpox Nálagak nálagaussok, káumaringnerata nalāgut
nuna tártúngordlugo. ¹⁰ nāgdliússissarfise mumikumārpāka alia-
-sugfingordlugit eriniugkasilo tamaisa úputíngordlugit; kitise ta-
-maisā púgssianik atitísavāka niarkutdlo tamaisa nujaerdlugit;

aliasugtíkumârpâka ernituaerútutut naggatigssâtdlo aliatsagfigsut isivdlugo.

¹¹ ata, uvdlut nagdliúkumârpút, okarpok Nâlagak nâlagaussox, tauva kângnigssamik nunamut autdlartitsiumârpunga, nekigssamut kâgtitsinanga, imermik imerusugtitsinanga, kisiâne Nâlagkap okausianik tusarusugtúngordlugit. ¹² angalásassut ímamit ímap áipânut, avangnânit kangianut sakissásassut Nâlagkap okausia aperkutigalugo, angilugtúsavdlutigdle. ¹³ taimailissúkut niuarsiat inugigsut sâkunerdlâtdlo kilagkumârpút, ¹⁴ ugpernarsaíssartut Samâriap pitdlagagssáussutâ narkigsigalugo, ima okartartut: ilumut úmangmat Gútit, Dâne-â; imalo: ilumut úmangmat Bêrsâpame atortok. ordlúsáput kingumutdlo makísanatik.

1kúng.12,29.

kapitalit 9.

nâlagfup nâkarnigssânik nâlagauvfingmigdlo nutâgssamik.

¹ Nâlagak takordlôriga tunissiviup kâne kekartok, okartordlo: kâvekússuak anauleruk avdloriussat ivsuligtitdlugit; sekumitdlugit táukua tamarmik niakuinut nákartíkit; tauva kingugdligssait panamik tokúkumârpâka, kimâssokâsanatigdlo aniguissokâsángitdlat. ² unerivfingmut kerdlerorúkaluarpata, agssangma tássânga tigúsavait; kilaliaraluarpata, tássânga nákartísavâka; ³ Karmalip kârpianiê issertoraluarpata, uyardlugit tássânga tigúsavâka; issima sânit ímap narkanut torkorniaraluarpata, pulateriârssuit inâsavâka tássane kêrkuvdlugit; ⁴ tigussauvdlutigdlûnt akerkamik sujornatigut autdlaraluarpata, pana inâsavara tássane tokorkuvdlugit; issíka táukunúnga sangmisíkumâravkit ajorumârtumik, ajúngitsugssamik pinanga.

⁵ Nâlagkap nâlagaussup katerssârssuit Gútiata nuna agtorpago, áusavok, tássânílo nunagdilit tamarmik aliásúsáput; kúgssuartut ilivdlune tamarme supísavok kúkitdlivdlunílo Egivtinip kúgârtuatut. ⁶ tássa-una ingminut iníssârssualiortok kilangme suikautitanílo túngavilerdlugo nuname, ímap imânik kaerkussissok nunap kânut kuivdlugo; Nâlagak tássa arka.

8,8.

5,8.

⁷ ilivse, Israílíp kinguai, uvavnut Aitiûpiamiutut íngínerpise? okarpok Nâlagak. Israílíkut majuartíngínerpâka Egivtinimit, Fílisteritdlo Kavtôrimít, Sériamiutdlo Kêrimít? ⁸ takuvat, Nâlagkap nâlagaussup issaisa nâlagauvfik ajortuliârffussox sangmivât nunap kânit píarumavdlugo; taimáitok Jákúkut nungutdluinâsángilâka, okarpok Nâlagak. ⁹ inatsiumârama ata, Israílíkut akimâ-

3 Mór. 26,

44. 45.

-ngitsune tamane aulaterkuvdlugit, sôrdlo nákalagterúmītut aula-
-tertarait, mássalo ilaminínguánik nunamut nákartitakarainatik.
Is. 28,¹⁴⁻¹⁹. ¹⁰ínugtama ajortuliartortait tamarmik panamik tokutáusáput, okar-
-tartut: perdlûp patdlisanatalo angúsángilâtigut.
ap. sul. 15, ¹¹taimailissúkut Dâvip tovka úpísimassok náparterkigkumârpara,
^{16. 17.} ungaluata angmanere miligdlugit aserornerilo iluarsardlugit iner-
-niardlugulo itsartut; ¹²táukua pigísangmatigik Eitumip amiákue
akimángitsutdlo tamaisa ativnik taisimajumártut, okarpok Nálagak
tamatumínga taimailisitsissok. ¹³ata, uvdlut nagdliúkumârput,
okarpok Nálagak, tauva naussunik kivdluissup ivssumik agssat-
-dlagterissok angumerísavâ, nautstagssanigdlo siaruarterissup tu-
-nguiaivfingmik tungmaisok angumerísavâ; kákat kuserumârput
Júitd. 3,²³. vīnigssat tunguánik, kákánguitdlo tamarmik kûgtúngúsáput. ¹⁴i-
-nugtamalo Israílíkut autdlarússartait utersarumârpáka, ungalûgkat
Is. 61,⁴ tt. piunérútut karmarkísagait inigalugitdlo, vīnekutilingnik nautsvi-
-liúsassut vīniatdlo imerdlugo, avdlanigdlo nautsviliúsassut ineri-
-titaitdlo nerivdlugit. ¹⁵nunānut íkússorumârpáka, kingumutdlo
p̄arnekasángitdlat nunamingnit táukunúnga túniúsavnit, okarpok
Nálagak Gútit.

Opâtiap agdlagai.

Eitumimut. nálagaufík Nálagak pigísagâ.

¹Opâtiap takordlûgai. ima okarpok Nálagak nálagaussok
Jer. 49, Eitume pivdlugo: Nálagakmit kalerrípugut, uterssartok akimángit-
^{14-16.} -sunut autdlartitaussorók [okásassok]: pikigitse, sorssugkiartortigo.
²takuvat, nikanartípavkit akimángitsune asigínagaungártitdlutitdlo.
³ūmápit sorkusáissusiata sagdlokítarpâtít, ivnat kuvnerine ine-
-kartutit, kutsigsume inekardlutit ūmatigkut okartutit: kiame
nunamut nákartísagânga? ⁴nagtoraligtut kutsigsigitíkaluaruvit, ine-
-karfit uvdloríssat akornánítikaluarugko, tássángalūnít nákartiku-
-mârpavkit, okarpok Nálagak. ⁵atale sūjungnaerkajangâravít, tig-
-dligtutdlūnít piunérutitsissutdlūnít únuame kaníngaraluarpatit; nâ-
Jer. 49,^{p.} magissamingnik tigdlísángínerdlutik? vīnigssanik katerssuissut
ornigkunisit, p̄tsakorsiuagssanik amiákokartitsísángínerpat? ⁶a-
-tale Eisaue navssârniarfigingârumârmássuk, torkorterivê ujdler-

-figiumârmaticigik. ⁷angerfigekativit tamarmik nunap kigdlinganut autdlatîpâtî; erkigsivigssioaktivit sagdlokîtardlutitdlo perssûpâtî; nerekativit pulamitîniarpâtî; sujunekartokângilardlo. ⁸taimailissû-kut Eitume ilisimatûerûkumângînerpara, okarpok Nâlagak, Eisauip kâkâ sujunekartuerutdlugo? ⁹pîssarssuartatit ânîlâsâput, Tîmane-â, ^{Jer. 49,7.} Eisauip kâkâmiue nungûsangmata inuartaavdlutik. ¹⁰nugkangnut Jâkumut iluaitsuliornitit pivdlugit kângusungnermut morssûsautit, pîgavudlutit isuanut agdlât. ¹¹taimane nalâne kekaravit, taimane katerssarpagssue takornartat autdlarungmaticigik, isâvfisigutdlo av-dlanertat isermata, Jerûsalâtdlo îmerautigingmâssuk, taimane ivdlîtaok tâukua îlâtut îputit. ¹²nugkat takorânarisângilat ajag-tugaunerane; Jûtâp kinguai tipaitsûtigîsângilatit pîarnekarne-râne; okauserssuarnîgdlo okarnavêrit angnikitdliornerâne. ¹³î-nugtama isâvfîatigut iserniakînak perdlungnerâne; nâgdliugssu-siânîk takorânârtunut îlângutekinak perdlungnerâne; pekutait-dlo isagtorfigekinagit perdlungnerâne. ¹⁴avkusernit avigsârîfîne kekâsângilatit aniguissortait tokûkumavdlugit; ânagtortait tigutî-sângilatit angnikitdliornerâne. ¹⁵mâssa Nâlagkap uvdlua kanîg-dlivok akimângitsunut tamanut. sôrdlo ivdlit îliortutit, tai- ^{Is. 34.} matut îliorfigînekâsautit; kanok-îliornîtit niarkungnut utîsâput. ¹⁶mâssalo sôrdlo imertuse kâkavne ivdlernartume, taimatut imî-sâput akimângitsut tamarmik kipisuerdlutik, îmerdlutik mitdlu- ^{Jer. 25,15 tt.} sukardlutîgdlo pekângitsutut îlersitdlutik. ¹⁷kisiâne Sîunîp kâkâne ânagfigssakâsavok, ivdlernartûtâusavordlo tâuna; Jûtâkut-dlo pigîssatik pigivdluâsavait. ¹⁸Jâkûkut tâssa ingnîgssat, Jûserfikutdlo tâssa ikualanîgssat, Eisauîkutdle tâssa karriarnî-kugssat, tâuko îkuatdlagtîsavait nungutdlugitdlo, Eisauîkut amîâ-kugssaerutdlugit; Nâlagak taima okalungmat. ¹⁹Eisauip kâkâ kujatâta inuisa pigîsavât, nakîgtuatalo inuisa Filîsterit pigîsavait; Eivfarâp narssâ Samâriavdlo narssâ pigîsavait, Bînjamîvdlo Gîliat pigîsavâ. ²⁰Israîlivdlo kinguaisa katerssarpagssuit tâukua autdla-rûssartaisa pigîsavât Kânâkut pigîssât Sarpât tîkîtdlugo, Jerû-salâvdlo autdlarûssartaisa siâmarsimassut kujatâne ungalûgkat pigîsavait. ²¹ânâussîssugssatdlo majuarumârput Sîunîp kâkânut, ^{Migg. 4,7.} Eisauip kâkânîtut erkartûsavdlugit; nâlagavfigdle Nâlagkap pi-gîsavâ.

Jûnap agdlagai.

kapitale 1.

Jûnap perkússut ingalangniaraluará.

2kúng.14,25. ¹Nálagkap okausia Jûnamut Amítaip erneranut pivok, okar-
-dlune: ²pikivdlutit Nínivimut ungalûgarssuarmut autdlarit tor-
-dlulaorfigalugitdlo; ajorssusiat uvavnut kagfarsimangmat. ³Jû-
-nale pikivok Tarsisimut kimâlerssârdlune Nálagkamit, Javfu-
-mutdlo samungnarame umiarssuit nâpípai Tarsisiliásassut; tauva
akilvdlune ikivok Tarsisiliaxatigiumavdlugit Nálagkamit kimâniar-
-dlune. ⁴Nálagkavdle anorerssuak ímamut pitorartípâ, tauvalo
persorissorssuángormat, umiarssuak aserúsasorilerpât; ⁵umiar-
-ssuarmitdlo sujôralerput tordlulavdlutigdlo nungutdlutik Gûti-
-mingnut; umiarssûvdlo usé ímamut erkarpaít pugtatdlarkuvdlugo.
Jûnale akuanut arkarsimavdlune ínarsimavdlunilo sinigtok. ⁶tauva
umiarssuit nálagâta ornigpâ okarfigalugo: suvdlutit sinigpit? ma-
-kitdlutit Gûtit tordlorfigûk, Gûtip táussuma isumagísanerâtigut
úss. 16,33. umiorkunata. ⁷okalokatigítputdlo: kâ, ímerâuniarta, ilisimaler-
-kuvdluta kina píssutigalugo perdlûp tamatuma naláukâtigut.
ímeraungmatalo, ímerautip Jûna erkorpâ. ⁸tauva okarfigât: na-
-lunaerfigitigut-ait, kinausok píssutigalugo perdlûp tamatuma
naláukâtigut; suna suliarissarpiuk? sumit tikiúpit? suna nuna-
-gaiuk? kíkutdlo inuit erkardlerait? ⁹akivai: Eiperíkut ila-
-gânga, Nálagardlo kilaup Gûtia tássa mianerissara, ímamigdlo
nunamigdlo píngortitsissox. ¹⁰tauva angutit táuko sujôrangâlekaut
okarfigalugulo: sôk taimailiorpit? nalúngínamíko Nálagkamit ki-
-mâniartok, taima nalunaerfigingmatik. ¹¹okarfigâtdlo: kanorme
iliúsavavtigít, atorssarûterkuvdluta? nagtíkiartuínarmat. ¹²akivai:
tiguvdlunga ímamut nalugsinga, tauva atorssarûkumârpâse; nalú-
-ngínama, uvanga pivdlunga anorerssûp tamatuma naláukâse.
¹³angutitdlo táuko ipúnialaluaxaut nunalíniardlutik, saperdlutigdle,
nagtíssúkiartuínarmatik. ¹⁴tauva Nálagax tordlorfigât oxardlutik:
asassax Nálagax, angutip ûma tarnâ umiússutigíngínârput, píngit-
-suvdlo auanut píssútínavértigut; ivdlíme, Nálagax, iluarissanguik
iliortarputit. ¹⁵Jûnalo tiguvât ímamutdlo nalugdlugo; tauvalo

kaugduarपालुगторssûgaluak manigsivok. ¹⁶ angutidde táukua Nâ-
-lagak mianeringâlerpât, tunissutinik pigdlîvîgalugo únersûtinigdlo
únersuivdlutik.

kapitalit 2.

Jûna pitdlarnekaraluarame aniguisitaussok.

¹ Nâlagkavdle imarmiorssuak perkuvâ Jûna êrkuvdlugo; Jû- Mat. 12,
-nalo imarmiorssûp iluanîpok uvdlut pingasut únússatdlo pingasut. 39. 40.

² tauva Jûna Nâlagkamut Gûtîminut tugsîarpok imarmiorssûp
iluanit, ³ okardlune: angnikitdliortitdlunga Nâlagkamut tordlor-
-tunga akivânga; unerivîup iluanit nivdliavîgîgîvkit, nipîga tu-
-sarpâ. ⁴ itinermut igîkingma, imarssuit kiterpiânut; sarfarne-
-risa ilugânga; karâtitavit magdlersitavitdlo tamarmik karssûtar-
-pânga. ⁵ usiuvfale issivit sânit ajagtugaussunga; taimâitok nâ- tugs. 31,23.
-lagfiutit ivdlernartok kingumut takujumârpara. ⁶ îmap akúner-
-migkânga inûssugssaujungnaersitdlunga; itinerssûp ilugânga; ker-
-kússat niakora nimersimagât. ⁷ kâkat túngavînut kivissunga, nu-
-nap parnaerúkânga aninavêrsitdlunga; ivdlitdle inûssusera ase-
-rorîngmit kakitîpat, Nâlagak Gûtîga úmâ. ⁸ tarnîga iluvne ni-
-katdloraluarmat, Nâlagak erkaivara, tugsîutîgalo ilîngnut apûpok
nâlagfiutingnut ivdlernartumut. ⁹ piungîtsut sugssâungîssusîanîk
aulajangiússissut isumagssortertik kimagpât; ¹⁰ uvangale pigdlîvi- tugs. 50,14 t.
-gîsavavkit kujaniarnîka tusarssautitdlugit; únersûtlîka nâmagsîsa-
-vâka. ânâussut Nâlagkap pigâ. ¹¹ tauva Nâlagkap okarfigîng-
-mane, imarmiorssûp Jûna nunamut meriarâ.

kapitalit 3.

Jûna Nînivîme okalûssissok.

¹ Nâlagkavdlo okausia Jûnamut pivok âipagssânîk, okardlune:
² pikivdlutit Nînivîmut ungalûgarssuarmut autdlarit tordlulaorfiga-
-lugitdlo taimatut, sôrdlo okalugîgîgîvkit. ³ tauva Jûna pikivok
Nînivîmut autdlardlune, sôrdlo Nâlagak okartok. Nînivîle unga-
-lûgarssûvok angîsôrujugssuak, uvdlut pingasut ingerdlavîgîssariak.
⁴ Jûnalo ungalûgkamut isîlerpok uvdluk atausek ingerdlassariak
nâvdlugo, tordlulavdlunîlo okardlune: uvdlut sisamanîk kulîgdîlit
kângîugpata, Nînivîe mumîsavok. ⁵ tauva Nînivîmiut Gûtîmut
ugperput, îsîngîniarfigîssardlo tordlulautîgât pûgssîanîgdlo atîssiv- Mat. 12,41.

-dlutik angnernit mingnertudlo agdlât. ⁶Nînivivdlo kungia o-
-káussúmik tamatumínga kalerríkame, igsiavfingminit kilálingmit
nikuitdlune kagdlersáunilo kungip pia iperardlugo pûgssiamik ulig-
-dlune arssanut ingípok; ⁷tordlulaortutigudlo Nînivime okáussi-
-vok kungivdlo pingártortaisalo perkússutānik ima: inuitdlūnt
nerssutautitdlūnt ugsigitdlūnt savatdlūnt sūnguamik najorsísá-
-ngitdlat, nerisinekarnatigdlo ímínekásángitdlat; ⁸pûgssianigdlo u-
-ligsimásáput inuitdlo nerssutautitdlo, Gútimudlo tordlulásáput
ilungersordlutik; nungutdlutigdlo sângniardlit ingerdlavingmingnit
ajortunit agssangmigdlo iluaitsuliornerinit. ⁹ímaka Gúte avdlamik
isumakalisanersok perkigsimivdlunilo níngangninilo katsungaitsox
taimaitísanerdlugo, pfarnekarkunata. ¹⁰Gútivdle takugamigit ka-
-nok iliortut, ingerdlavingmingnit ajortunit sângniartut, tauva per-
Jer. 18,7. 8. -kigsimíssutigá ajortox okalútigissane táukunúnga námagsilersságe
námagsinagulo.

kapitalit 4.

Jûna kigdormut ajuatdlagkaluarame inerternekartox.

¹tamánale Jûnap ajuatdlautigerujugssuakâ narrutsautigalu-
-gulo; ²Nálagkamudlo tugisialerpok okardlune: asassax Nálagax,
tássáungínerpa okausera nunavnikatdlarama? tamánale pivdlugo
ingiaiinaraluarama Tarsisimut kimâniardlunga; nalúngínavkit Gú-
2Mór. 34,6. 7. -tiussutit sáimaussox nákingnigtox, kamajuitsox isumagssuingár-
-tox, ajortordlo perkigsimíssutigissarit. ³taimáitumik mána tar-
-niga uvavnit tigugiuk, Nálagax-â, tokuguma iluanāsagama inû-
-nermit. ⁴Nálagardle okarpok: narrutsagkavit iluarpa? ⁵Jû-
-nale ungalûgkamit anigame ungalûgkap kangianut ingípok. tá-
-ssanilo tupiussaliordlune atānut alángípok, ungalûgkap kanok
pinexarnigssâ nautsorssorumavdlugo. ⁶Gútivdle Nálagkap naussox
pilutarkortók perkuvâ; tamána naugame Jûna kulangerpâ niakua
alángisitdlugo, perdlugissâ malungnarungnaersitdlugo; tamánale
naussox pilutarkortók Jûnap tipaitsûtigerujugssuakâ. ⁷Gútivdle
kugdlugiak perkuvâ akago kaulerkârmat, táussuma naussox pilu-
-tarkortók kapivâ tokutitdlugo. ⁸sekinerdlo nuingmat Gútip ag-
-sarnek kíssartox perkuvâ, sekernuvdlo Jûna niakuagut ûpâ ilisi-
-majungnailersitdlugo. tauva tarniminut tokugssax kigsautigilerpâ
okardlune: tokuguma iluanāsaunga inûnermit. ⁹Gútip tauva Jûna
okarfigá: naussox táuna pilutarkortók narrutsautigigagko iluarpa?

akivâlo: iluarporme; narrutsangârama tokulerpunga. ¹⁰Nâlagardle okarpok: ivdlit erdligât naussox táuna pilutarkortôk, sulivfigingisat agdliartortingisat. únuáinak naussox únuáinak aserortok; ¹¹uva-ngalo erdligísángíneriga Nínive ungalûgarssuak táuna, táussuma inuisa talerpingmigdlo sâmingmigdlo sujunexángitsortaisa kulinik tûsintigdlit arkanex mardloriagkat sivnerait, nerssutauterpagssuit-dlo tássanítut?

Miggap agdlagai.

kapitale 1.

Israîlíkudtlo Jûtákudtlo perdlugsiúsassut Gûtiúngitsorsiornitik pivdlugit.

¹Nâlagkap okausia Miggamut Marisamiumut pisimassok, Jer. 26,18. Jûtâdtlo Aagarsilo Hiskialo Jûtákúne kúngiutitdlugit, Samârialo Jerûsalâdtlo pivdlugit takussâ.

²tusaritse, inuiakatigt tamavse-â; nuna siúmigsardle táu-ssumanítutdlo; Nâlagak nâlagaussox ilivsinut ilisimangnigtûsang-mat, Nâlagak nâlagfutuminit ivdlernartumit. ³imáikumârtok ata: Nâlagak najugkaminit aniumârpok arkardlunilo nunap katsigsue tungmissaralugit, ⁴kâkat atimigut aulersitdlugit kôrkudtlo kuv-dlortitdlugit, sórdlo kutsùssiak ingnerme augtartok, sórdlo i-mex kugssangassúkut sisussartok. ⁵Jâkup pinerdlungnere piv-dlugit tamána tamarme taimailivok, Israîlíkudtlo ajortuliausé piv-dlugit. kinale Jâkup pinerdlungnerinut pissûva? Samâria ilâ? kinalo Jûtap kingigtúnguínut pissûva? Jerûsalât ilâ? ⁶taimáitumik Samâria narssamut kerrualúnguartarítikumârpâra, vîneku-tilingnik nautsiviliorfígssángordlugo; ujarai kôrkumut sisutíku-mârpâka túngavílo erssersitdlugit. ⁷inùssaliai kiperugkat tamarmik aserorternekásáput, uverssarnermutdlo nâlagsautisiai tamarmik ingnermik ikivkarnekásáput, Gûtipiluliailo tamaisa nungunikúngortíkumârpâka; uverssarnermut nâlagsautisiaminit katerssugaringmagit, kingumut uverssarnermut nâlagsautiginekásáput. ⁸tamána pivdlugo kápialásaunga kernualavdlungalo, angalásaunga pígaavdlunga tamakarnangalo; kápialásaunga kingmisut nujuartatut, aliasugdlungalo katigagtûssatut. ⁹patingnekarnere iluarsissugssáungingmata, Jûtamut atalermata, ínugtama isâvfinut

Hús. 2,7. 14.

2 Sám. 1,20. kigdlekalerdlutik Jerúsalamut. ¹⁰ Gãtime okautigekinasuik, kiar-palungnavérsáritse; Bít-Avferame ivssumut agssakauaritse. ¹¹ ni-gorit, Sávferime igdlokartutit-â, tamakarátit kágunardlutitdlo; Sâname igdlokartok aniatitsísangilak; Bít-Eitsilime kápialassut ilivsíne atáinardlit. ¹² Mârútime igdlokartup ajúngitsok ernumagâ, perdluk Nâlagkamit arkarsimangmat Jerúsálâp isávftnut. ¹³ Lâki-sime igdlokartutit-â, kamutitit pangalitdlarkigsunik kimugtug-ssalersíkit; Sfunip paniata ivdlit autdlarniutigingmatit ajortuli-nermut, Israflip pinerdlungnere ilingne naninekarmata. ¹⁴ tai-máitumik Gãtimit pigiligak iperarsínauk; Agsvip igdlue Israflip kúngftnut sagdlokítautáusáput. ¹⁵ aitsât kingornússissugssak apú-tikumârpara ilingnut, Marfsame igdlokartutit-â; Israflip nâlang-narssusia Atulâmut apūsavok. ¹⁶ nujaerdlutit kivssarniarit kitor-natit nuánekissut pivdlugit; atitûmik nujaersimaniarit nagtoraliu-ssatut; tigussauvdlutik ilingnit autdlarússaungmata.

kapitalit 2.

nikanartumik ínardliortitsissunut.

sivssoraissugssamik.

¹ erkanak pinerdlungnigssamik isumaliortut, ínangatitdlutik ajortuliulerssártut, káumarpat taimailiorumavdlutik, sapísángínamik.

Is. 5,8 t. ² narssaut piumatdlerângamiko, inua arsárarât; igdlut piumassatik tigussarait; angut ínardliortítarpât igdlualo tigdligdlugo, nalingínak taimailivdlugo kingornússálo. ³ tamána pivdlugo ima okarpok Nâlagak: ata, erkardlerftngnut ukunúnga isumaliorpunga ajorumâr-tumik, mátakarfiginek ajugagssavsínik, makitasûtut angalanavéru-tigssavsínik; uvdlut táuko ajorumârmata. ⁴ taimailissúkut ússati-gissagssak atorumârpât pivdluse kápialavdlutigdlo kápialássúmik kápialanangártumik, okardlutik: piunêrutdluínarpugut; ínugtama pigssaraluat avdlángortípâ; ata pfaivfigingârmanga; tunússissut avguartípai narssautivtínik. ⁵ tamána pivdlugo sorkârumik siârsi-ssokásangilak ímiarsiangnik úgtuissugssamik Nâlagkap ilagtgsaine.

⁶ okalugtússissarput [okardlutik]: okalugtússexinase; okalugtú-ssingigpata, pakatsíssutigssât písangilak. ⁷ Jákúkúnik tainekar-tuse-â, Nâlagkap anerpera inortúlerpa? sulissarnere taimáitar-pat? perkusersuitsumik sakissut ajúngitsumik okalugfigissaringí-nerpâka? ⁸ kisiáne ínugtâka akerkatut pikilerêrput; ilimasung-natik ingerdlassut sorssungnermit utertut kagdlersautaiartarpase

Mat. 23,14. atisimassainik. ⁹ ínugtama arnâinartait anisítarpase igdluinit nuá-

-nekissunit, kitornáanguinitdlo issornáissutigigitara përsítarparse iluarsinavërsitdlugit. ¹⁰ pikigitse autdlardlusilo; tamána unínga-
-vigssáungilak, minguk aserùtaussox píssutigalugo, aserùdlo sua-
-lokingmat. ¹¹ anernersiortokarpat, sagdlunernigdlo navssárniar- Hsk. 13,3.
-dlune [okarpat]: vīnimik imigssamigdlo silaerúnartumik okalug-
-tūsavavkit, tássaorkajakaok inuiait ukua okalugtūsserkussagssát.
¹² katerssorkigsárumârpavkit tamarpit, Jāko-â, Israflip amiâ-
-kue atautsimut pisitdluīnardlugit; savautitut isivdlugit inigssia-
-mëkatigtgsíkumârpáka, savatut ungûgkatut isivdlugit mangiarfig- Hsk. 36,37 t.
-ssâne inungnik ujameriagpalugtume. ¹³ sivssoraissugssak pavung- Evf. 4,8 tt.
-narumârpok sujornatigut; sivssoraivdlutik isâvfikut ingerdlaju- Is. 52,12.
-mârput tássángalo anivdlutik; kúngiat ingerdlásavox sujornatigut,
Nálagak sagdlersarísavât.

kapitalit 3.

inuit sujulerssortaisa pinerdlungnerssuinik.

¹ okarpunga tauva: ata tusásassuse, Jākúkúne angnertaussuse, Israflíkúne náлагаunerussuse, erkartūssisigssat ilisimásagaluarpase ilá? ² kisiáne ajúngitsox ūmigssordlugo ajortok asavarse; amfar-
-dlugitdlo saorne nekaiartarpase, ³ inugtama nekait nerivdlugit, amfardlugit saornilo navdlordlugit, ūgdliivdlugitdlo igamutdlusók, sôrdlo nekit igassagssat ūgdliissarait. ⁴ tauva nivdliavfigigpáne, Nâ- Is. 1,16.
-lagkap akísángilai; kīne táukunánga issertorumârpá taimailissúkut, - 59,2. 1.
ajortuliornere migssiliordlugit. ⁵ ima okarpok Nálagak pruv-
-ffitit inugtavnik támartitsissut pivdlugit: kigutimingnik kīssaka-
-rāngamik erkigsísassunik tordlulassarput, okúmiagssakartingigpa-
-tigdle sorssungnekarnigssát ivdlernarsartarpât. ⁶ tamána piv-
-dlugo únuak ilivsinut nagdliúsavox takordlûgakarfúngitsox, târtok
erkuiniarfúngitsox: sekinek pruvfitinut tarrísavox, uvdlok táuku-
-núnga târtuīnarssuāngordlune. ⁷ takordlûissut pakatsísáput, er-
-kuiniartutdlo kángusúsáput; tamarmik umisik matúsavait, Gûte ¹¹
akíngingmat. ⁸ uvangale piginaunermik ilumioxangârpunga Nâ-
-lagkap anerneragut perkussauvdlungalo píssaunekardlungalo ilū-
-ngardlunga, Jāko nalunaerfigisavdlugo pinerdlungnerinik, Israflilo
ajortuliausianik. ⁹ tamána tusásagigse, Jākúkúne angnertaussuse,
Israflíkúne náлагаunerussuse, inardluíssúmik ūmigingnigtuse, ig-
-pingnaitsunigdlo tamanik mumisitsissartuse; ¹⁰ Stune inerniarav-
-siuk auaiainernik, Jerûsalâtdlo iluaitsuliornernik. ¹¹ angnertait er-

Hsk. 13,19. -kartüssissarput pajorkuvdlutik, palasê ajokersuissarput akilersit-
-dlutik, pruvfiterait erkuiniartarput aningaussarsiniardlutik; tai-
Jer. 7,4. -máitok Nálagak isumavdluarfigát okardlutik: Nálagak akornavti-
-ningínerpa? perdlungmik pinekásángilagut. ¹² tamána pivdlugo
ilivse píssutigaluse Sífune nautsívigsut agssatdlagternekásavok, Je-
-rûsalátdlo kerrualúngorumârpok, igdluvdlo kákâ kingigtúnguángo-
-rumârpok orpípalik.

kapitalit 4.

Kristusip nálagaufvigssânik. ilagít nâgdliungnartutigut píssarêrsarnekasassut.

Is. 2,2-4. ¹ píumârpordle uvdlugssane kingugdlerne, tauva Nálagakap
igdluata kákâ aulajangersitáusavok kákasingnerssauvdlune, kákâ-
-nguanit kutsingneruvdlune, inuiakatigít dlo tássunga kerdlerauti-
-lerumârpud. ² aggerumârpud dlo akimángitsut amerdlasút okar-
-dlutik: kâ, majuarta Nálagakap kákânut, Jákup Gútiata igdlua-
-nut, avkutigerkussaminik ajokersorkuvdluta avkusernisigut dlo i-
-ngerdlarkuvdluta. Sífunimit píumârmata inatsisit, Nálagakavdlo
okausia Jerûsalámit. ³ erkartüssiumârpordle inuiakatigít amer-
-dlasút akornáne, akimángitsut artornartut inerterdlugit ungasig-
-sumut agdlát; tauva panatik káukumârpait ivssumut sítsisíngor-
Júit. 3,16. -dlugit kalugiussatigdlo ivigkanut kivdlútigssángordlugit; panamik
silugfigekatigísángit dlat inuiat, sorssungnermig dlo ilníásángit dlat
kingorna. ⁴ nungutdlutik vínekutautimik atâne figexússuautimig dlo
atâne inekásáput ánilársarnekasanatik; Nálagakap katerssârssuit
Gútiata karna taima okalungmat. ⁵ inuiakatigít tamarmik inger-
-dlajumârmata nungutdlutik Gútimik arka tunâralugo; uvagutdle
ingerdlajumârpugut Nálagakap Gútiavta arka tunâralugo, isuanut ag-
-dlát soraiuerdluta. ⁶ taimailissúkut tusiagtut katerssorumârpáka,
Hsk. 34,16. okarpok Nálagak, ajagtugaussut dlo perdlugtitákalo ataatsimut pí-
-sitdlugit; ⁷ tusiagtut dlo amiákútíkumârpáka ungasigdlisitaussut dlo
inuiagssuángordlugit; Nálagardlo táukunúnga kúngiujumârpok Sífu-
1 Mór. 35,21. -níp kákâne matumánga isuanut dlo agdlát. ⁸ ilingnutdle, ungu-
-kanut kinerdlerfiliak-â, Sífuníp paniata kákángua úmâ, ilingnut
Lúk. 2,8 tt. aggerdlune nagdliúsavok nálagaussusek sujugdlek, Jerûsaláp pa-
-niata kúngiússutigssâ.
⁹ sôk mánácut nivdliavatdlákait? kúngékángínavit? sujúner-
-sortigssaerúkavit ernisulersutut ániálerpit? ¹⁰ ániarsínait, Sífuníp
pania úmâ, nimârdlutit dlo ernisulersutut; máname ungalúgkamit

anileravit narssáinarme inekásavdlutit Bâpalimutdlo písavdlutit, tá- Is. 48,20.
 -ssane áragtínekásautit. tássane Nâlagkap utertikumârpâtít kíngar- - 52,1-12.
 -ssortivit agssainit. ¹¹mâna akimángitsut amerdlasût ilingnut ka-
 -terssulerput okardlutik: tássa ivdlernaitdlekile; Sfone takuvdluá-
 -sakârpút. ¹²kisiáne Nâlagkap erkarsautai naluvait, pilerssârutâlo
 malugíngilât, karriagagssatut túkartuivfíngmut erkússugkatut isiv- Jâft. 3,8 t.
 -dlutik atautsimut pisingmatik. ¹³piginângorsarit, Sfunip pania
 ûmâ, túkartuiniardlutitdlo. saviussunik nagssuliorumâravkit kang-
 -núsaussunigdlo kukigssualiorlutit, inuiakatigft amerdlasût seku-
 -misisagagkit; tauvalo ajortumik pigiligait Nâlagkamut tuníssuti-
 -giumârpâka utertínaversardlugit, katerssugait nunarssûp tamarme
 nâlagânut pigítitdlugit uternaversugssat. ¹⁴mânale katingarpit ka- Mat. 27,80.
 -terssorit, katerssat paniat ûmâ; ungulerpâtigut; Israílíp erkartû-
 -ssissâ tigumiamingnik erssârpât.

kapitalit 5.

Kristusip inúngorfigssânik, ilagítldlo kingugdligssâkut nâmagtínigssânik.

¹ivdlitdle, Bitdlíme Eivfarâta, mikivatdlâraluurtutit Jûtáp Mat. 2,6.
 túsintiligtainut ilángutisavdlutit, ilingnit písavok sugissagssara Is-
 -raflíkúne nâlagaussugssak; táuna kígdlinganit pilerêrsok, uvdlor-
 -mik erssitsoxángikatdlarmat. ²tamána pivdlugo túniúpai, erni- Lúk. 2,7.
 -ssugssak ernitserdlugo; tauva katángutai písímángitsut uteru- sark. 12,5.
 -mârpút Israílíp kinguainut ilángutdlutik. ³ivnale kekarumârpok
 pârssivdlunilo Nâlagkap píssaunera pigalugo, Nâlagkap Gûtíme Is. 42.
 arkata inornarssusia pigalugo; inigssarsiumârpútdlo; máname ag-
 -dlísavok nunap isuinut agdlât. ⁴tássalo erkígíssutáusassok; Evf. 2,14.
 Asôre nunavtínut pitoráukaluarpat, igdlússârssuavutdlo tungmara-
 -luarpagit, tauva savanik pârssissut arfinex mardluk inungnutdlo
 nâlagautitat arfinex pingasut táussumúnga pilerisârumârpavut.
⁵táukua Asôrip nunâ mangiarfigítikumârpât panamik, Nimrutip
 nunâ isâvfísigut pivdlugo; ánaussiumârpordlo Asôrimít pinekar-
 -tailivdluta, nunavtínut pitoráukaluarpat, kígdligívuutdlo tungma-
 -raluarpagit. ⁶Jâkup amiákue kanernertut Nâlagkamít píssu- tugs. 110,
 -tut íkumârpút inuiakatigft amerdlasût akornáne, sôrdlo sialuit 1-8.
 nâmagtut ivíggkane ítartut, táuko kimik utarkíssakángítlat, inuit
 kitorrainik neriugíssakarnatik. ⁷Jâkup amiákue taimáikumârpút
 akimángitsune, inuiakatigft amerdlasût akornáne, sôrdlo líuvek
 ítartox orpigssuurtúp nerssutaine, sôrdlo líuvítsiak ítartox savau-

-tine unguḡkane, avkutigissarāngamigit tugdlaissartox aligtuissar-
 Is. 10,17. -tok, pitsailinekásananilo. ⁸agssatit kutsisáput akerartortingnut,
^{20-23.} kíngarssortititdlo tamarmik pḡagásáput. ⁹piumárpordlo taimai-
 -lissúkut, okarpox Nálagak, tauva kimugtuarssútítit ilingnit pfa-
 -rumárpáka kamutititdlo asiutitdlugit; ¹⁰nunangne ungalúḡkat pfa-
 -rumárpáka igpiliugaliatitdlo tamaisa ūkartitdlugit; ¹¹angácut iling-
 Sagg. 13,2. -nítut pḡarumárpáka, tórnissoxásasersitdlugo ilingne; ¹²inússaliatit
 kiperugkat napassuliatitdlo ilingnit pḡarumárpáka, agssavit sanaisa
 sánut patdlornavérsardlutit; ¹³orpigssuarmiuliatit ilingnit nutsug-
 -kumárpáka ungalúḡkatitdlo nungutitdlardlugit. ¹⁴níngagdlungalo
 kamagdlungalo akiniaiumárpunga akimángitsunut tusániángitsunut.

kapitalit 6.

suna Nálagak ilingnit piumavà?

¹ata tusániásassuse, Nálagak kanok okartok: pilerit, kákat
 sakitsaivfigikit, kákánguit nipit tusardlíssuk. ²Nálagak saki-
 -sautâ tusarsiuk, kákat ukorsê nunavdlo túngavé aulajaitsut u-
 -korsê-â; Nálagak ínugtaminut sakitsautigssakarmat, Israflíkúnut
 agssortútigssakardlune. ³ínugtáka-â, kanok iliorfigigavse? kanok
 ilivdlunga kasutikavse? okarniaritse. ⁴mássalo Egivtinimit ma-
 -juartíkivse, kivfartorfingmit utertitdluse; Mòrsasilo Aarunilo Mer-
 -jalo ilivsinut sujulerssortigitíkika. ⁵ínugtáka-â, ata, erkainiá-
 -sagigse Bálak Múapip kúngia kanok iliulerssártok, kanordlo
 4 Mór. 23,8. Biliamp Btorip ernerata akigâ; mángertínertúnit Gilkálímut inger-
 -dlatitdluse pisimassut; Nálagak iluartuliornere malugísagalua-
 -ravsíḡik. ⁶sumik Nálagak savssaiivfigísavara, Gútip kutsigsup
 sáne nakatdlunga? tunissutinik ikivkagagssanik ugsingnigdlo ukior-
 -tanik savssaiivfigísanerpara? ⁷savarssuit túsintiligpagssuit Ná-
 -lagkap nuánarinerpai ūlialúntt kúḡparujugssuángortitak? angajug-
 -dliliara túniúsanerpara pinerdlungníka pivdlugit, timima iluata
 kingunera túniutdlugo tarnima ajortuliausia pivdlugo? ⁸navsuer-
 -figátit, inuk-â, suna ajúngitsúsok, sunalo Nálagak ilingnit piu-
 -magâ; imáitok kisiat ilâ: erkartússisigssak erkortísagit, isumag-
 Mat. 23,23. -ssuísassutitdlo asangnigdlutit, Gútitdlo saxeatigísagit makitana-
 -vérsârdlutit.
⁹Nálagak nipâ ungalúḡkamut tordlulavox; mássame arkit
 tugs. 111,10. mianeralugo tássa pivdluautigssak. patitsit tusarsiuk, kinau-
 -ssordlo taimailerkussissok. ¹⁰iluaitsumik katerssugkat sule i-

-luaitsup igdluanīpat, ūgtūtdlo táuna amigartok ūminartok? ¹¹mi-
 -nguitsūsanerpunga iluaitsunik ússersaivfekaruma, okimailútanigdlo
 perkuserdlútinik pókátarmiokaruma? ¹²tamássa pisōrtai iluáiner-
 -mik ulivkártut, inuilo okalugtartut sagdluvdlutik, orkatik sag-
 -dlokítainiutigigait; ¹³taimáitumik patigkumârpavkit ánerásassu-
 -mik piunêrutdlutidlo ajortuliautsisit pivdlugit. ¹⁴neriumâruptit ⁵Môr. 28,
 kârsitdlásanatitdle; imakángitsox ilugisavat. torkorsiumâruptit, ^{15-19.}
 torkortatitdle anigūsanagit, anigūssaraluatitdlo panamut pisíku-
 -mârpáka. ¹⁵nautstagssanik siaruarteriumâruptit, katerssuísana-
 -titdle; ūlialingnik ivsingiaiumâruptit, ūliamigdle tanísanatit; vī-
 -nigssanik tunguiaiumâruptit, vīnimigdle imísanatit. ¹⁶mássa
 Oúmerip ilerxorerkussai aulajangiúpase, Aagákutdlo kanox-iliornere ^{1kúng.16,25.}
 tamaisa, sujúnersútaitdlo maligpase; tamána pivdlugo tatáinarsi-
 -síkmârpavse, nunap inue asigssugagssángordlugit; tássa inugtama ^{Jer. 19,8.}
 narrunarssusiat atúsavarse.

kapitalit 7.

ilumórtut ilakángitsorissut tugpatdliutigssát.

¹erkanak uvanga, uvanga sórdlo katerssorigkanik kingorai-
 -ssok, sórdlo vīnigssat pītsakorsioráine nerissagssarsivfiginagitdlo;
 kârulersunik piimakissunga. ²ilumórtut nunamit támarput, per-
 -kusersuitsunik ilakásaerput inuit; tamarmik alapernaerssuissarput
 auiaiariadlutik, kagssutinut pisítakátáutarput. ³ajortuliúsavdlutik
 agssangmingnik igdlugtoraraut, nāmagtumik taimailiumavdlutik;
 nálagaunerat tunerkussaraok, erkartūssissok erkartūssissaraok a-
 -kilersitdlune, nuname angnerit okalugtarput pilerigissatik migssi-
 -liordlugit, muminganerinarssuángortitsivdlutik. ⁴iluarnerssát ka-
 -pinartutut ípok, perkusersuínerssát kakitdlarnakutinit ajorneruvok.
 uvdlok kinerdlersortavit okautigissát takusarnekarfigssat nagdliu-
 -tilerpok; māna sujúnêrutdluínásáput. ⁵angalaxatise ugpereki- ^{Is. 22,5.}
 -nasigik, ikíngutingnāse tatigekinasigik; okautsivit anissarfiat mia-
 -nerssútigûk inangakatigissartagkangnut. ⁶angúne narrugissarpâ ^{Mat. 10,}
 ernerata, arne angneruniarfigissarpâ paniata, sakine akerartortarpâ ^{35. 36.}
 ukuata; nalingínaup igdlokatine kíngarssortigissarpai. ⁷uva-
 -ngale Nálagakmut kinerdlersuásaunga, Gúte ánagtitsissiga neriu-
 -giúasavara; Gútima tusásavânga. ⁸tipaitsútigekinanga, kíngar-
 -ssortiga ūmâ, ordlualuartunga makerkigkumârpunga; târtume ig- ^{tugs. 27,1-3.}
 -siagalaruma Nálagak káumarkutigâra. ⁹Nálagkap narrutsang- ^{— 97,11.}

-nera atuinásavara, ajortuliarfigigavko: sakitsautiga táussumúnga sakitsautigitsísavara, inardluissutigssara táussumúnga nāmagsitser-dlugo; táussuma kaumassumut anisísavânga, nâpertuivdluarssusia takuvdluásavara. ¹⁰ kíngarssortima takúsavâ [taimailissox], kángu-sungnermut morssúsavok, táuna uvavnut okartok: Nâlagax Gûtít nauk? issima takuvdluásavât, mâna tugdlagaulerpat igdlut akor-nisa marugdluatut.

- ¹¹ uvdlok ungalorssuavit karmarnekarfigissât, uvdlok táuna au-lajangersitax ungasigsumut atásavok; ¹² uvdlok táuna ilingnut pí-
 1s. 19,23-25. -sáput Asôriamit Egivtinivdlo ungalúgartainit Egivtinimitdlo kúg-
 -ssuardlo tikitdlugo, ímamit imakatânitdlo, kákanit kákakatainitdlo.
¹³ kisiáne nuna piunérúsimagatdlarpox inue pivdlugit, kanox-iliorne-
 -risa kingunere píssutigalugit. ¹⁴ inugtátit pârikít pârssissup
 ilitersútânik pingnik, savautit kingornússatit, Karmalip kerkane
 orpigssuartúme kisingorutdlutik inekartut; Bâsanime Gíliatimilo
 pârissaugilit itsartut. ¹⁵ tupingnartulianik takutikumârpâka tai-
 -manisut Egivtinimit anigavse; ¹⁶ akimángitsut issigísassut, píssau-
 -nertigdlo tamât pakatsíssutigíssagât; kanitik agssangmingnik ma-
 -túsavait, siutaitdlo tusitdlásáput. ¹⁷ nunap kassernere alugtú-
 tugs. 18, -savait pulateriârssugtut, nunap paormortuisut ilivdlutik patdlig-
^{44-46.} -tailissamingnit aniumârput sajugdlutik, Nâlagax Gúterput ornig-
 2 Mór. 34, -dlugo ersivdlutik, sujôragalutit. ¹⁸ kina iligtut Gútiuva ajor-
^{6. 7.} -tulianik pêsitsissox, pinerdlungnernik isumákíssok kingornússame
 amiákuinut, níngangnerminik isuanut atatitsíngitsox? isumagssui-
 -gajugtúgame. ¹⁹ kingumut nagdligtorumârpâtigut ajortulíavut tug-
 -dláralugit; ajortulíausflo tamaisa ímap itineranut igísavait.
²⁰ Jákumut ilumórssutsit uniorkutisángilat, Aaperâmut isumagssuí-
 Lúk. 1,54 t. -ssutsit atorumârpat, sujuaíssavtínut itsarssuardle ugpernarsái-
 -ssutigíssat.

Nâgûmip agdlagai.

kapitale 1.

Nâlagkap mianernarssusia Nînivime malungnarsísassok.

¹okausek Nînivimut nanertuissugssak; Nâgûmip Elkûsimiup takordlûgainik agdlagkat. ²Nâlagak Gûtiuvok ilungersortok akiniússissok; Nâlagak akiniússissûvok, kamangnera nalekángitsox; Nâlagak akerartortiminut akiniússissûvok kíngarssortiminut tor-kuissox. ³Nâlagak tássa kamajuitsox píssaunekangártok, píngit- ^{2Mór.34,6.7.}
-sûtitsinanile; Nâlagak tássa anorerssuáikut anorâsuartúikut inger-dlassartok, isigkane nuissanik pujoralatitsisitdlugit. ⁴imax ag-pisalûpâ tigssortitdlugulo, kúitdlo tamaisa parkersípai; Bâsanilo Karmalilo tokunerínangorput, Lîpanûnimilo sivkeraluartut toku-ningorput. ⁵sângmatik, kâkarssuit sajugput, kâkánguitdlo auler-dlutik; issigernanit nuna kagfûmissârpok, inuit najugât tamar- ^{tugs. 97,4. 5.}
-migdlo tássane inekartut. ⁶ûmitsangnera kiame atorsínauvâ? kiname kekarsínauva, níngangnera katsungailerpat? kamangnera ingnertut kuissauvok; sângmatik ivnarssuit kuvdlorput. ⁷Nâlagak avâgingnigtûvok píssaunavêrfiuvdluulo angnikitdliornartúikut; ing-minut isumavdluartut nalúngilai.

⁸ivssumale inâ núngutaerumârpâ supinersssuarmik karssússi-
-ssumik, kíngarssortinilo târtumut malerssortísavai. ⁹sumik isu- ^{2,7.}
-maliorpise Nâlagak akerartordlugo? táussuma núngutaerumârpâ; erkanârnartok mardloriardlune nagdliúsángilak. ¹⁰ilagtorssûput kakitdlarnakutitut; imigartik silaerúnartok silaerússutigititdlugo ^{Jer. 51,39.}
nungutitáúsáput ivigssuartut panerdluínartut. ¹¹ilingnit ani-simavok Nâlagkamut ajortumik isumaliortok, sujuligtaissupiluk. ¹²ima okarpok Nâlagak: tamarmiugaluartut taima amerdlatigiga-luartut taimaitdlutik kivdlugáúsáput kângiutdlutigdlo; kunutíka- ^{Is. 10,33.}
-luaravkit kingugdlermik kunutísángilavkit. ¹³mânalo nangmaut-siússâ ilingnit navdlorumârpâpara kilerutititdlo kigtorardlugit. ¹⁴iv-dlitdle pivdlutit Nâlagak inatsivox, ilingnit atekartunik kingug-dligssakásángitsox. Gûtívit igdluanit pfarumârpâka inússaliat xiperugkat inússaliatdlo kueragkat; ilingnut iliverítisavara, sug- ^{Is. 37,38.}
-ssaujungaeravit.

kapitalit 2.

Jítákut tusardluásassut Ninivimik piunérútumik.

¹ata, kákane okáussivduartup isigai, erkigsinermik tusar-
Is. 52,7. -dlfssup; nagdliússivigssatit nagdliússíkit, Jûta, únersûtigissatit
1,11. nāmagsíkit; táunapiluk ilingnut tikiuterkísángingmat; tamássa ilû-
-ngarme pîagauvok.

²siámarterissugssak majuarpok nalingnut; patdligtailissak ka-
-jangnaerssoruk, avkusinersssuarmut kinerdlerit, kitigkut píssagti-
-niarit, nukisit tamákerdluínardlugit. ³Jákup inornarssusia Nâ-
-lagkap utersarumârmago Israflip inornarssusiatut isivdlugo; nauk
imaiaissut imaiarait táuko avalekutaitdlo aserordlugit. ⁴píssar-
-ssuartaissa avssere augpalugput, sákutût augpatdlarigsunik ati-
-ssakarput, kamutit sôrdlo nanerússat ingnere, uvdlorme táussu-
-ma ordlerfiane, kalugiussatdlo iporssue ivsuligput. ⁵kimugersut
2 kúng. 6,17. súkalissârput igdlut akornine, igdlut akordlungnerine ingerdlar-
-ssordlutik kátútakátáuput; issigalugit sôrdlo nanerússat, ingnât-
-dlagíssatut sarssutiatdlagtarput. ⁶nakússortane nalunaerssor-
-pai; ingerdlatitdlutik nâgkiútarput; ungalorssuarmut tuaviorput;
kakiniásassut kulekutigssât píssarêrpok; ⁷kúgssûp avssiai mag-
-perput; igdlússârssuak súpúkalugtuarpâ. ⁸[isumaliútigíssak] au-
-lajangersagauvok, autdlarúnexásavok tagpavunga; kivfai arnat
anersârtorput tuínguatut nipekardlutik, sakíssatigdlo tigdlugpait.
⁹mássa Ninive pilerkârnerminit agdlât tatsitut ulivkârtutut ípok;
tássa kimâput; unigitse, unigitse; kisiáne kiviartokángitdlatdlûnit.
¹⁰sflvinik ujajaitse, kûltinik ujajaitse; alutornartorpagssuit kig-
-dligíssáungitdlat, pekutit erdlingnartuliat tamalât amerdlangâr-
Is. 24,1. -mata. ¹¹tássa imaerutdluínardlune sutánguerúpok; ũmatait nâ-
-sângáput, sêrkue patajâput, tamarmik kittarput, tamarmik kfñait
asingáput. ¹²lfuvit najugarigaluat nauk, lfuvitsiait nerissag-
-ssarsiorfigíssartagât, lfuvit pingajorkat angalavfigíssartagât nu-
-juarsarnekasánatigdlo? ¹³lfuvek aligtuissaraluartok piarkame nâ-
-magíssainik, arnaviartame utorkait pigíssainik tokutsissardlune;
pissane kârusútiminut erkútarai, najugke aligtugkanik ulivkârdlugo.
¹⁴sâtdlarumârpavkit, okarpok Nâlagak katerssârssuit Gútiat;
kamutitit ikivkartíkumârpâka pujorssuinángordlugit, lfuvitsiarta-
-titdlo panap nungúsavai; aligtugkatit nuname takugssaujungnaer-
-síkmârpâka, arpâtitavitdlo nipât kingorna tusarnekasásavok.

kapitalit 3.

ãma Ninivip piunêrúnigssânik.

¹erkanak ungalûgak auiaíniligssuak. ilûngarme sagdlunernik perssûssinernigdlo ulivkârtok aligtugkanilo iperarumanagit. ²ata, iperâutat serkortut, agssakâssut ivkulugtut, kimugtuarssuit túkar-torssuit kamutitdlo pigsikartartut; ³kimugtigitlit kangârtartut, panat ingnerûlassartut, kalugiussat kivdlâlassartut; tokutat amer-dlangâramik timait kalertgput, kigdligssâungitdlat, tokungassut timainut nâgkiútarput. ⁴tâssa uverssangârmat uverssartok takorânerdluínartok angâkuarningnertôrssuak, akimángitsut akigingmagit uverssarnine pivdlugit, erkardlerit akigalugit angâkuarningnine pivdlugit. ⁵sâtdlarumârpavkit, okarpok Nâlagak katerssârssuit Gûtiat; kilûngautitit kutdlarumârpâka kînangnut pitsitdlugit, tamakángissutsit takutitdlugo akimángitsunut kângugissatdlo nâlagauvfekatigfngnut. ⁶maujungnartunik erkaivigiumârpavkit narrunarsardlutitdlo anusíngorsautigssiaralutitdlo; ⁷ilingnik takungnigtut tamarmik kimarratigisagâtit, okardlutik: Nínive piunêrúpok; kiatok nagdligiliuk, sumítok tugpatdlersaissigssarsior-dlavkit. ⁸Nûmit Amunip pianit ajúnginerunerpit? táuna kûgârtune inekartok imermik ilusimavdlune; táussuma imax pat-dlingnavêrkutigigâ, ungalorssue ímamit kaxissariaussut. ⁹Aitiû-piamiutdlo Egivtinimiutdlo artornautigigai kigdligssâungitsut; Pútikutdlo Liûpiamiutdlo ikiortigissaritit. ¹⁰taimáitok táunâtaok autdlarússauvok, tigussauvdlune autdlarpok; táussumâtaok nâlungiartai sekumisitâuput igdlut akornisa tamarmik isuine, atarkissartailo ímerautiginekardlutik, pingârtortailo tamarmik kalivnernik kátússauvdlutik. ¹¹taimáitumik ivdlítaok kâvikôrumâruptit issertordlutitdlo; ivdlítaok kíngarssuissumit pissaunavêrfigssarsisú-sautit. ¹²igpiliugaliutivit tamarmik figekússuit ássigait kâruler-sugdilit; aulateráine neriumassup karnanut nákartokararaok. ¹³takuvat, ínugtáit arnatut ísáput ilingne; nunangnut isâvfussut kíngarssortingnut matuersimásáput; parnaersâussuatit ingnerup nungúsavai. ¹⁴imertarniarit ungunekartitdlutit imigssangnik; igpiliugaliutitit artornarsákit; marriardlutit marrarmik tungmaigit, karmasigssiorfik iluarsaruk. ¹⁵tâssane ingnerup nungúsavâtit, pãnavdlo pfarumârpâtit; nungúsavâtit, sôrdlo pigdlertat sulunigtut pissartut; ílatit pigdlertatut sulunigtutut ujameriagtigitikit, pigdlertatut piarkatut ekimatigitikit. ¹⁶niuertortatit kilaup uvdlo-

sark. 18,8.

Jer. 25,26 t.

-riainit amerdlanerssūput; pigdlertak sulunigtok tågterune tingi-
-ssaraok. ¹⁷niakorutiligtatit sôrdlo pigdlertat piarkat, nâlagau-
-nerssuartatit sôrdlo pigdlertat piararpagssue; táuko ungalut kig-
-dlingánut merartarput uvdlok puerkorángat; sexínilerángatdle
nujgtarput sumut pisimássusianik ilisimanekarnatik. ¹⁸pârssi-
-ssortatit sinigput, Asôriap kúngia úmâ, nakússortatit inarput;
^{1,10.} inugtattit kákane siámarput katerssortigssakarnatigdlo. ¹⁹aseror-
-simássutsit iluarsagagssáungilak, ikit ajuleriartorpok. ilingnik
^{Is. 14,5-8.} kalerritut tamarmik agssatik erssártásavait; ajorssutsit kimúme
nagdliúngínermat kipsisuerdlune?

Hâpakûp agdlagai.

kapitale 1.

Kaltiarit pitdlautaulísassut, kingugdligssákutdle pitdlagagssángordlutik.

¹okausek nanertuissugssak pruvftip Hâpakûp takussâ. ²Nâ-
-lagak, kanok sivisutigissumik tordlulásaunga, tusarumángitsutit-
-dlo, iluaitisuliornerit pivdlugit nivdliásassunga, ánáussiumángit-
-sutitdlo? ³sók piúngitsuliornerik takutípinga, erdlokinartunik
issigingnârtitdlunga? mássa perdluit iluaitisuliorneritdlo issima
sânítut, saxitsáututdlo agssortütutdlo tássaussut. ⁴tamána piv-
-dlugo inatsisit súnjungaerput; erkartüssutdlo okauserinekarta-
-ringilak ilumôrtox erkordlugo; mássa iluaitisut iluartok ilussarpât;
tamána pivdlugo erkartüssut mumingassok okauserinekartarpok.

⁵akimángitsune takuniaigitse, issiginiardlusilo tupigusungáritse;
^{ap. sul. 13,41.} uvdluse uvdlítitdlugit suliak suliariumâravko, okautiginekarpat
ugperisángisarse. ⁶Kaltiarit pilerisârumâravkit ata, inuiait kini-
-ngassut arrajassut, nunap initússusiagut angalajumártut pigíngi-
-saraluamingnik initârtarniardlutik. ⁷ánilârnartut ersinartut tássa-
uko, isumamingnik erkartüssissartut, isumamingnik kutsingniartut.
⁸kimugtuarssue milakulânit okilanerúput, amarkunit únugsiortunit
^{Is. 5,28 tt.} kâsungnerúput; kimugtilê pangaligtakátârput, ungasigsumit kimug-
-tilê aggerput tingmivdlutigdlusók, nagtoraligtut nerissagssaming-
-nut tuaviortutut. ⁹tamarmik perssüssiumavdlutik aggerput; kt-
-nait sujumut kajungerput; sorssungnermilo tigussat katerssorpait

siorkatut isivdlugit. ¹⁰kúngit inúkutigai, nâlagauerit igdlautigai, igpiliugagdlit tamaisa tivsinarai; ivssumik kagssoraivdlutik tigú- ^{Dân. 11,ss.}
-savait. ¹¹tauva sapissutse nutarterpâ, ingagtâussivdlunilo pit-
-dlagagssautitdlunilo, píssaunine tamána Gûtiginiamiuk. ¹²i-
-suanit táunaungíneravit, Nâlagak Gûtiga ivdlernartorissara? to-
-kúsángilagut; erkartüssinigssak pivdlugo taimailivat, Nâlagak-â; ^{Aam. 9,9.}
inerterinigssak pivdlugo aulajangersarpat, kaersûssutit-â. ¹³issitit
sukuluipatdlârput ajortok issigísavdlugo, iluángitsuliornerit kiviár-
-sínaungilatit. sôrme tauva ilumûngitsut issigínarpigit nipanger-
-dlutitdlo, iluaitsup ingminit iluarnerussok íniarângago? ¹⁴sôk
inuit aulisagkatut ímamítutut itípigit úmassorujgtut nâlagaká-
-ngitsutut isivdlugit? ¹⁵karsorsanik amussardlugit kagssutiminig-
-dlo ekiterdlugit napiarniutiminigdlo katerssordlugit tamákerpai;
tamána tipaitsûtigalugulo kímasûtigâ. ¹⁶tamána pivdlugo tuní- ^{11.}
-ssutinik pigdlífvok kagssutiminut, napiarniutiminut tipigigsautig-
-dlívdllune; tamákunânga pigssâ orssûtigssakarmat, nerissagssâlo
pualagunarsivdlune. ¹⁷taimáikame kagssutine imaersâsanerpai, ki-
-pisuitsumik inuiakatigíngnik tokoraivdlune kajagssûssinanilo? ^{Is. 14,6.}

kapitalit 2.

takordlûgkat erkútingísángitsut. pitdlagagssángortup erkartûnekarnigssânik.

¹misigssuivfivne kekarpunga, igpiliugarssuak tungmissarâra
kinerdlerdlungalo misigiumavdlunga kanok okalugkumârnersok i-
-luvne, kanordlo akisassunga narkigssûtiga pivdlugo. ²Nâlagkavdlo ^{1,12 tt.}
akivânga okardlune: takordlûgak agdlautigûk, agdlagfigssianut nav-
-suitsumik kiperorniliutdlugo, kiviarnérinâk atuagagssángordlugit.
³takordlûgkap nagdlerstssak tikísarkârmago, tássalo naggatigssa-
-mut norkaivok sagdlúsananilo. mutdlússaugaluarpat nautsorssor-
-sínauk, ilumut nagdlúsangmat kingorkutsísananilo. ⁴takuvat, ^{2 Pítr. 3,9.}
tarnâ sorkusaitsumik píssartok perkusersuitsumik pinane; kisiâne ^{1 Mór. 15,6.}
ugpernermigut iluartok inúsavok. ⁵ingangmigdlo vînip sianftdlíor- ^{Rúm. 1,17.}
-tingmane uníngavigssaerúpok angut nâlarikutók, táuna píumatú-
-ssutiminik nerugtorterissok unerivfigsut isivdlune, toko kârsit-
-dlásángitsok ássigalugo; akimángitsut tamaisa ingminut kater-
-ssorpai, inuiakatigt tamaisa ingminut atautsimíkiartortitdlugit.
⁶táukua tamarmik ússatigssamik atorniúkumángínerpât navsuia-
-tinigdlo nalorssitsârfígalugo okardlutik: erkanak pigíngisaminik
pekangârniartok; kanok sivistigísava? pitdlagagssautitarnine ing-

-minut kalertgsípai. ⁷tássángáinak makíkumángínerpat ilingnik ktsissugssat, exêrumârdlutigdlo ilingnik ajagtaxátaissugssat? má-
-ssalo táukunúnga ptagagssángorumârtutit. ⁸akimángitsut amer-
-dlasût ujajâragkit, inuiakatigt amiákuisa tamarmik ujajârumâr-
-pâtit, inuit auat pivdlugo iluait-suliatdlo pivdlugit nunamutdlo ungalûgkamutdlo tássanilo igdlokartunut tamanut iluait-suliaussut. ⁹erkanak ajorumârtunik pigssarsiupilugtox inokutiminut kutsig-
-sume initârumavdlune, áragtíkumavdlune perdlûp tigugpane.
Op. 3 t. ¹⁰sujúnersûtigisseat inokutivit kángusûtigísavât; inuiakatigt amer-
-dlasût piunêrukagkit, tarningnut ajortuliarpút. ¹¹karmap ujarai nivdliásassut, páukarutaisalo akísagait. ¹²erkanak ungalûgkamik karmaissok auiaivdlune, igdlorpagssualingmik túngavilssok iluait-
-suliorvlune; ¹³ima písángínerpa Nâlagkamit katerssârssuit Gû-
Jer. 51,68. -tíánit: inuiakatigt ingnigssamik agssartorsimásassut, inuiait ar-
-dlarft sùngitsugssak kasússutigisimásagât? ¹⁴Nâlagkap nâlang-
Is. 11,9. -narssusianik ilissarssissut nuna tamâkerumârmássuk, sórdlo ermit ímap narka uligkât. ¹⁵erkanak tugdlingnik ímitsissutit tokunar-
-tûtít akuliutdlugo, mássalo putumatitdlugo, tamakángitsok issi-
-gingnârumavdlugo. ¹⁶usornáumik pinatit narrunáumik kârsit-
-dlásautit; ivdlítaok imerit kipinexángissutsit takutitdlugo. iling-
Jer. 25,15-27. -nut kaujatdláupok ermusek Nâlagkap talerpingmia, usornara-
-luartutit meriarnermit narrunarsísassutit. ¹⁷iluait-suliat Lîpanû-
Is. 14,8. -nimut iluait-suliaussut ilingnut túsáput, nerssutitdlo perdlûtait ánilârutigísavatit, inuit auat pivdlugo iluait-suliatdlo pivdlugit nu-
-namutdlo ungalûgkamutdlo tássanilo igdlokartunut tamanut iluait-
sark. 13, -suliaussut. ¹⁸inússaliak kiperugak sugssaungmat sanassuata ki-
14. 15. -perorpâ? inússaliak kueragak sugssauva, ajokersuissordlo sag-
-dlusok? súsangmat sanâne sanassuata tatigâ, okajuitsunik Gû-
-tipiluliortarame? ¹⁹erkanak kissuminermut okartok: ekêrit; ujar-
-kamut nivdliuitsumut okartok: pilerit; ajokersuísanersok táuna? takuvat, kûltimigdlo sflvimigdlo kagdligauvok, ilumigutdlo anerne-
-kángitdluárnarpok. ²⁰Nâlagardle nâlagfiutimine ivdlernartume ípok;
Sivf. 1,7. silarssûp tamarme nipangerfigiliuk.

kapitalit 3.

Nâlagkap ersserfigssânik.

¹Hâpakûp pruvftip tugsitâ, erinersârutitut ilissak. ²Nâ-
-lagak, ilingnit kalerríkama ersilerpunga; Nâlagak, suligssat ûmar-

-tíssuk ukiut kerkáne, nalunaiaruk ukiut kerkáne; erkigsivigssa-
-kángitsúkut nagdligtúinigssak erkaigiuk.

³Gûte aggerpok Tîmanimit, ivdlernartok aggerpok Pâranip 5 Mór. 33,2.
kákainit. (nipangerfik.) nalekángíssutâta kilak matôrpâ, únersiu-
-tiginekarnerata nuna tamâkerpâ. ⁴akisungnera kâumartutut ili-
-vok; kingnússernerit igdlugtut sanilerai; tássanîpordlo píssaunerata
inâ takugssâungitsox. ⁵tokorarnek ingerdlavok sujornagut, nu-
-ngússut tumainit anissarpok. ⁶kekarpok nuna úgtordlugo; issi-
-gingnigdlune akimángitsut tupagtípai, kâkat kanganisarssuit nu-
-tigtartitdlugit, kâkánguit isuanit ítut samungnartitdlugit; isuanit 7 Aitiüpiame tovxit issigâka, piúngitsup
ingerdlausia tamâssa. ⁷Aitiüpiame tovxit issigâka, piúngitsup
nanertorai, Mftiâkut nunâne kalerkat aulangártut. ⁸kúgssuit Nâ-
-lagkap katsungaerssûtiginerpai? níngangnerpit kúgssuit pinerpai?
arrangnerpit imax pinerpâ? kimugtuarssûtingnik kimugseravit,
kamutingnik ânâussiartûtinik. ⁹pisigsit ulérduárnarpok, karssue 7ugs. 68,18.
okautsit ugpernarsautâuput; (nipangerfik.) kúgssuarnik nuna kuv-
-dlorpat. ¹⁰takulerdlutit kâkat úligput, imerssuit kúgtorssuit
karssússíput; itinerssûp nipine anípâ, avatine kutdlangârpai.
¹¹sekínerdlo kâumatdlo inimingne unigput karssuvit ingerdlassut
kaumâssusiat pivdlugo, kalugiussavit ingnâtdlagtarnerisa íngianar-
-ssusiat pivdlugo. ¹²úmitsagdlutit nuna avdlorarfigât, níngag-
-dlutit akimángitsut túkartorpatit. ¹³anivutit ínugtátit ânâuku-
-mavdlugit, tanítangnik ânâussiumavdlutit; iluaitsup igdluane nia-
-kússok sekumitdlugo katagtípat, túngavia túngassuerutdlugo ku-
-ngasianut agdlât. (nipangerfik.) ¹⁴nâлагаunertalíne niakússok
putôrpát nangminek sâkuinik, táuko anorerssuartut pitorâukaluar-
-mata siâmarumavdlunga nuânâraluardlutigdlo nâgdliugtunik isser-
-tortúkut neriumassutut. ¹⁵kimugtuarssûtingnik imax tungmarpat,
imerssuit angisût marugdluat. ¹⁶tusaravko iluga aulavok, kar-
-dlúka úligput tutsiútok pivdlugo; marnerdlusók saunivnut pissok,
tungmissavne sajugtuínángortitdlunga; angnikitdliornâsassok uní-
-ngavigísagiga, erdlóxississâta inuíangnut majuarfigssâ. ¹⁷mâssa
figekússuak sívkísángilak, vínekutitdlo nautitakâsángitdlat; úliakut
asulínak sulivíginekarpok, narssautitdlo sanarfíssat nerissagssa-
-karfíungitdlat; savautit ungalulingnit nungujartorput, nerssutau-
-titdlo inaine ugsexángilak. ¹⁸uvangale Nâlagak tipaitsûtigilara,
Gûte ânâussissiga kîmasûtigilara. ¹⁹Nâlagak nâlagaussox píssau- 7ugs. 18,
-tigâra, táussuma isigkâka kulavait písvut ítísvai kutsigsivigssav- 28-34.
-nutdlo tasíssersútdlunga. agpítartumut; kúkilagtugagssara.

Júitd. 2, 3.

Is. 2. 12-17.

Hsk. 38,

18-20.

Dán. 2, 34. 35.

Hsk. 38, 9. 21.

Sivfániap agdlagai.

kapitale 1.

Nálagkap arrangnerata uvdlua Jerúsalamut nagdliúsassok.

- ¹Nálagkap okausia Sivfániamut Hiskiap ernerata Amáriap ernerata Gitáliap ernerata Kúsip erneranut pisimassok, Jórsia Amunip ernera Jútákúne kúngiutitdlugo. ²tamardluínaisa nu-
-nap kânit katerssorumârpáka, okarpok Nálagak: ³inuitdlo ner-
-ssutautitdlo tingmíssatdlo kilaup atânítut aulisagkatdlo ímamítut
Mat. 13,41. katerssorumârpáka pflagagssat, âmátaok aserorsárutit inuitdlo i-
-luaitсут ilángutdlugit; mássame inuit pfarumârpáka nunap kânit,
okarpok Nálagak. ⁴agssáka isagtikumârpáka Jútamut Jerúsa-
-lâvdlo inuínut tamanut, najugkamit matumánga pfarlugit Bâlip
amiákue kífartüssigajugtortatdlo taigútât palasít dlo ilángutdlugit,
⁵âmátaok igdlut kaine kilaup perpagssuínut patdlortartut, uko
Jer. 44. patdlordlutik Nálagkamut ugpernarsaíssartut ukulo Malkúme nar-
Is. 1,4. -kísgíalugo ugpernarsaíssartut, ⁶âma Nálagkamit tunuariartut,
- ^{9,13.} ukulo Nálagkamik uyardlíngítsut aperkutíginagulo. ⁷Nálagak
nálagaussok nípangerfígísiuk, Nálagkap uvdlua kanígdlingmat; pí-
Júít. 2. -dliutígssat tokutagssat Nálagkap píssarêrsarmagít kaerkussanilo
Is. 34. ívdlernarsarsímavdlugit. ⁸píumârpordlo uvdlorme Nálagkap pí-
-dlívfíane, tauva takusarumârpáka nálagarssúit kúngívdlo kíturnai
tamaisalo ánorássanik avdlanertanik atíssagdlít. ⁹tamaisalo av-
-dloríussácut písgísgártut takusarumârpáka táimáilíssúcut, nálá-
-kamik ígdluat perssússínerník perkúserdlungnérnigdlo ulívkárdlugo
píssartut. ¹⁰táimáilíssúcut nívdlíassut tusarssáujumârpút aulísa-
-gaerníat ísâvfánít, okarpok Nálagak, kernalassutdlo ígdlut agfáinít,
aserortígaungârpálugtutdlo kákánguanít. ¹¹kernalagítse, sekugte-
-rívingme ígdlokartuse, inuit níorkutítút tamarmík nungungmata,
aníngaussanígdlo nangmagtártut tamarmík pflagaungmata. ¹²tá-
-máilíssúcut Jerúsálat uyardlerfígíumârpára nanerússerdlunga, inuit
Jer. 48,11. takusarumavdlugit kínikumingne uníngassut, úmatímícut okártartut:
Nálagak ájúngítsumígdlínt ájortumígdlínt ílíúsángílak. ¹³pekutáit
ujájágagssángúsáput, ígdluilo nunguníkúngúsáput; ígdliúrorumârpút
ínígísanagít dle; vínekutílingník náustvíliúrorumârpút vínísofígísa-
5 Mór. 28,30. -nagít dle.

¹⁴Nálagkap uvdlíussárssua kanígdlívox, kanígdlívox pínasua-

-ngârdlunilo; Nâlagkap uvdluane nipekalerpat, tauva pissarssuit kasitdlernartorssuarmik nivdliásáput. ¹⁵ uvdlox táuna tássa uvdlox arragfik, uvdlox angnikitdlorfik nâgdliugfik, uvdlox piunérússivik aseruívfik, uvdlox târtok taggarigsox, uvdlox nuiassox kausuitsox, Júitd. 2,2. ¹⁶ uvdlox kardlortarfik sorssugtut nivdliarujôrfiat, ungalûgkat ig-piliugagdlit písavdlugit, isordlutarssuitdlo portusût písavdlugit. ¹⁷ inuit angnikitdlortikumârpâka tagpftsutut angalalersitdlugit, Nâ-lagkamut ajortuliarmata; auat kuissáusavox nunap sorjuisut isiv-dlugo, nekâtdlo anartut isivdlugo. ¹⁸ stlviutitigdlûnt kûltiutitig- Jer. 8,2. -dlûnt ánâssutigísangilait Nâlagkap arrangnerata uvdluane, kisiâne nuna tamarme suerúsavox ilungersornerata ikualaneranit; nunap inue tamaisa tássángáinartorssuarmik nungutikumârmagit.

kapitalit 2.

sângniarkússut. pitdlaut Gûtíp ínugtaisa kíngarssortainut nagdliúsassox.

¹ perkigsârdluse ingmivsinik misiligitse, inuiat kajumigissa-kángitsut ukorsê; ² pilerssârut aulajangersagak erníngíkatdlartit-dlugo, uvdlox ingerdlajumârmata terkartitsinerínardlusôx; Nâlagkap níngangnera katsungaitsox ilivsinut nagdliúngíkatdlartitdlugo pigitse, Nâlagkap níngangnerata uvdlua nagdliúngíkatdlartitdlugo. ³ Nâlag-gak ujarsiuk, nuname ilalârtortaussuse tamavse-â, ilerkorerku- Is. 55,6. -ssainik maleruissuse; iluarnigssax ilungersûtigisiuk, ilalârnig-ssax ilungersûtigisiuk; issertugagssaujumârnersuse Nâlagkap ní- Is. 26,20 t. -ngangnerata uvdluane. ⁴ Gâsa kimagâusangmat, Askalûnilo nungunikúngordlune; Astût anisitâusavox uvdlop kekane, Eikerûnilo nutsungnekásavox mánguminut agdlât. ⁵ erkanak ímap sinâne nunagdlit Karítamiut; Nâlagkap okausiata písavâse, Kânât ûmâ, Filisterit nunât ûmâ; asiutikumârpavkit inoxâsaersitdlutit. ⁶ ímap sinâ savanik pârssissut imekarfinut savautitdlo únuissar-finut inigssángúsavox, ⁷ Jútákutdlo amiákuisa pigísavât sinâ tamána; tássane mangiásáput, Askalûnip igdlukuine únúkut akupi-ssardlutik; Gûtiata Nâlagkap takusarumârmagit autdlarússartaitdlo utersardlugit. ⁸ Mûapip mítatigdlínere Amunivdlo kinguaisa asigssuinere tusâváka, ínugtâka mítatigingmatigik, erkânilo usor-ssitsârmata. ⁹ tamána pivdlugo, ilumut ûmagama, okarpox Nâlagak katerssârssuit Gûtiat Israílíp Gûtia, Mûape Sûtumatut ísavox, Amunivdlo kinguai Gumôratut ísáput; naussut únartut pigissagssât tarajorsiorfigssax isuanut agdlât inuilâusassox ta-

-mássa; Inugtama amiákuisa paggatigísavait, Inugtarsiamama amiá-
 -kuisa kingornússarisavait. ¹⁰ taima pinexásáput sorkusáissutsimik
 taortigssânik, Nâlagkap katerssârssuit Gûtiata Inugtata mîtatigalu-
 -gîtdlo usorssitsârfigingmatigik. ¹¹ ersinardlune Nâlagkap piumar-
 -pai, nuname Gûtiussut tamaisa tarortikumâramigit; patdlorfigi-
 Is. 45,23 tt. -savâtdlo akimángitsut sineriansa tamarmik, nungutdlutik najugka-
 -mingne. ¹² ilivísasok, Aitiûpiamiussuse, panavnik tokutáusause.
¹³ âma agssane isagtikumârpai avangnamut, Asóre soraersitdlugo;
 Is. 13,21. Nînivilo inuilângortisavâ, puilassuitsutut panertigititdlugo. ¹⁴ ner-
 - 34,11. -ssutautit ungûgkat tássane akupísáput, nerssutit ekimassartut
 tamalât; pígdlikârssuitdlo ilakutsitdlo únúisáput sukarssuisa kâ-
 -vekússuine; igalássatigut kardlorpalugtok, nákarnikut avdloriu-
 Is. 23,7. -ssanîtit, Igai sfteriussut píagaungmata. ¹⁵ tamássa ungalûgak
 - 47,8. tt. táuna nuânârflugaluak, terdligdlune inekartok ûmámigutdlo okartok:
 uvanga-una, avdlamigdlo nâme. atale, inuerúníngortok, nerssutit
 nujuartut akupivfigigât; sarssugtut tamarmik úngiartúsassut ag-
 -ssatigdlo erssârtardlugit pivdlugo.

kapitalit 3.

Jerúsâlât ilûngarme pitdlagagssautíkaluartok
 evkiarsimavdlune nutângordluínásassok.

¹ erkanax uterftok mingugtítok, ungalûgak kunutitsinertók;
² okáussut nâlangilâ, inerterkut ilagsingilâ, Nâlagak tatigingilâ,
 Hsk. 22, Gûtine patdligtorumángilâ. ³ nâlagarssuurtai tássanftdlutik lîu-
^{26-28.} -viúput uianissártut; erkartússissortai amarûput únugsiortut. sau-
 Jer. 28. -nikumigdlûnft karrússakartaríngitsut. ⁴ pruvfíttertai ilisimatû-
 -niartorssûput ilumûngitsumik píssartut; palasísa ivdlernartût na-
 -lingínautípât, inatsisitdlo iluaitisuliorfigait. ⁵ Nâlagak iluartûvok
 tássane, iluaitsumik iliúsángilak. kaulernere tamaisa erkartússi-
 -sigerkussane kaumassumut písitarpai makáissinángitsumik; iluait-
 -suliorutdle kángunásassunik sianíngitdlat. ⁶ akimángitsut píar-
 -pâka, isordlutarssualiait nungunikúngordlugit igdluisalo akorne
 piunêrutdlugit angalassuerutdlugit; ungalûgait aserortigáuput inue-
 -rutdlutik nunaginekásaersínekardlutigdlo. ⁷ okartunga: uvanga
 taimáitok mianerisagingma, inerterkutdlo ilagsísagit: tauva inât
 píarnekángerakartok, kanok ítumigdlûnft takusaraluaruvkit: ki-
 -síâne uvdlauneranit sulíagssatik tamaisa aserortarpait. ⁸ tamána
 pivdlugo nautsorssorniarsinga, okarpok Nâlagak, uvdlök nagdliut-

-serdlugo paggatigissagssanut orniguvfigssara; aulajangersaigama akimángitsut katerssoromavdlugit, kúngilekatigít atautsimut pisi- Jüitdl. 3. s tt.
-kumavdlugit, úmitsangnera táukunúnga kuerarumavdlugo, ní-
-ngangnera kátsungaitsox tamát; ilungersornerma ikualaneranit
nuna tamarme suerúsangmat.

⁹taimailigpat inuiakatigíngnut ságtikumárpáka kardlut mi- Jer. 31,34.
-nguitsut; tamarmik Nálagak arkagut tordlorfigísagát, kivfartút-
-dlugulo erssugtut atausiuvdlutigdlusók. ¹⁰Aitiüpiap kúgssuisa
ungatánit tugsíartíka siámartortavne paniginekartut aggiúkumárpait Is. 18,7.
uvavnut pajugutitut. ¹¹taimailissúkut kángusútigísangilatit kanok-
-iliornitit tamaisa uvavnut pinerdlútigissatit; taimailigpat nuánártor-
-tatit inornartítut ilingnit pèrsikumáravkit, kákara ivdlernartox piv-
-dlugo kingorna angneruniásángínavit. ¹²inuit kanilártut nikanartut Jer. 7,4.
ilingne amiákútikumárpáka, táukua Nálagak arka isumavdlútigí-
-savát. ¹³Israflip amiákue iluaitisuliúsángitdlat, okalúsángitdlatdlo sark. 14,6.
sagdluvdlutik, maluginekásángitdlatdlo orkamik perkuserdlugtumik
kanermiugissaxartut; mangiardlutigdlo akupissásagamik ánilársarne-
-karnatik. ¹⁴kímagtarit, Stunip pania úmâ, tipaitsungârit, Israfle-â; Mig. 7,14.
tipaitsugdlutit nuánârit úmatigkut ilúngardlutit, Jerúsâlâp pania
úmâ. ¹⁵erkartúnekaraluaravit Nálagak soraersípâ kíngarssortitdlo
pèrsitdlugo; Nálagak Israflip kúngia ilingnípok, perdlugssamik
sujóragissaxásángilatit kingorna. ¹⁶taimailissúkut Jerúsâlâmut
okarumárpút: sujóranak, agssatit nakangatitsailíkit, Sfune-â. ¹⁷Nâ-
-lagak Gútit ilingnípok, píssarssúvdlune ánáussiumártok; pivdlutit Is. 12.
tipaitsúsavok nuánârdlune; asangningnermine nipangerune kímag-
-tásavok kímasútigalutit. ¹⁸aliasugtut katisimavfingmit alissut
katerssoromárpáka, ilingnit píput, mitangnarssutsip nanertugari-
-galuanit. ¹⁹ata, nágdliugtitsissitit tamaisa nangingnavérsitdlugit
piumárpáka taimailissúkut, tusiagtut ánaudtlugit ajagtugaussutdlo
atautsimut pisitdlugit, nersornarsisitdlugitdlo usornarsisitdlugitdlo Mig. 4,6. 7.
nunane tamane pakatsisarnekarfigigaluine. ²⁰taimailissúkut agger-
-síikumárpavse, taimailissúkut katerssoromárdluse; nersornarsisit-
-dlusilo usornarsisíikumáravse nuname inuiakatigígsune tamane,
autdlarússartase utersaruvkit issigititdluse, okarpok Nálagak. 5 Mór. 30,
1-10.

Haggai agdlagai.

kapitale 1.

okáussut nálagságssak ineriartorterkuvdlugo.

Esr. 4,24. ¹ukiut Darfusip kúnguivtsa áipáne káumatit arfernáne káu-
 -matip uvdluisa sujugdliáne Nálagkap okausia pivok Haggáikut
 Esr. 5,1. 2. pruvftíikut Serupápálimut Sialtialip ernernanut Jútáikut nálagau-
 -neránut Jórsumutdlo Júsatáp ernernanut palasiunermut, okar-
 -dlune: ²ima okarpok Nálagak katerssárssuit Gútiat: inuit uko
 okartarput: Nálagkap igdlugssánik igdluliorfigssak sule nagdliúsi-
 -mángilak. ³Nálagkavdle okausia pivok Haggáikut pruvftíikut,
 okardlune: ⁴ilivsinut nagdliúsimanersok igdluvsíne igkersugkane
 inekarfigssarse? igdlulo mána piunérúsímáinásanersok? ⁵taimái-
 -tumik ima okarpok Nálagak katerssárssuit Gútiat: ingerdlavigi-
 -ssase ūmámiuginiarsigik. ⁶amerdlasúnik siaruarterissarpuse,
 ikigtúnguanigdle iserterissardluse; nerissarpuse, kársitdlásanasile;
 imertarpuse, imigkavsinigdle námagsísanase; ánorártarpuse, ūná-
 -sanasile; aningaussarsissuvdlo aningaussarsiane pússorsimassumut
 pörtorarai. ⁷ima okarpok Nálagak katerssárssuit Gútiat: inger-
 -dlavigissase ūmámiuginiarsigik. ⁸kákaliardluse kissungnik aig-
 -dleritse, igdlugssardlo igdluliariniarsiuk; tamána nuánariumárpara
 nálagnarsiumárdlungalo, okarpok Nálagak. ⁹amerdlásassunik
 kinerdlersarpuse, takuvasile ikigtúngússut; angerdláukaluaravsigik
 uvanga suvdluarpáka. sók? okarpok Nálagak katerssárssuit
 Gútiat. tássa igdluga pivdlugo, piunérúsímáinarmat, ilivsilu nu-
 -ngutdluse nangminex igdlugssase autdlúpatdlártaravsigik. ¹⁰ta-
 -mána pivdlugo kilak ilivsinut isugutatitsiumángilak, nunavdlo
 nautitagssaraluane nautingilai; ¹¹panernigssak kaerkugavko nuna-
 -mutdlo kákanutdlo karrinutdlo vínigssatdlo tunguánut ūliamutdlo
 tamanutdlo nunamit naussartunut, inungnutdlo nerssutautinutdlo
 agssangnigdlo suliaussunut tamanut. ¹²tauva Serupápale Sial-
 -tialip ernera Jórsumutdlo Júsatáp ernera palasiunex inuitdlo amiá-
 -kússut tamarmik nálagput Nálagkap Gútimik nipánut Haggaiavdlo
 pruvftíp okausínut, Nálagkap Gútimik táussumínga autdlartitsí-
 -ssutá erkordlugo: inuitdlo Nálagak mianerilerpát. ¹³tauva Haggai
 2,4 t. Nálagkap arpártitá Nálagkap perkússutágut inungnut okarpok: na-
 -jorpavse, okarpok Nálagak. ¹⁴Nálagkavdle pilerisárpá Serupá-

-palip Sialtialip ernerata Jútácut nálagaunerata anerera, Jór-
-suavdlo Jūsátáp ernerata palasiunerup anerera inuitdlo amiákû-
-ssut tamarmik anererat pilerisârdlugit, aggerputdlo Nâlagkap
katerssârssuit Gûtiata Gûtimik igdlugssâ suliariniardlugo; ¹⁵tâssa Esr. 6,14.
káumatit arfernata uvdluisa mardlungnik kuligdlit sisamâne,
ukiut Dartusip kúngiuvtisa áipâne.

kapitalit 2.

nâlagfigsâgssap alutornarssusigssânik, ineriartortitsissainutdlo pivdluarkússut.

¹káumatit arfinek áipâta uvdluisa mardlungnik kuligdlit su-
-jugdliáne Nâlagkap okausia pivok Haggáikut pruvftíikut, okar-
-dlune: ²Serupâpale Sialtialip ernera Jútácut nálagaunerat Jór-
-sualo Jūsátáp ernera palasiunex inuitdlo amiákússut ima okar-
-figísagitit: ³kia ilivsíne amiákússup igdlo mána takusimavâ, alu-
-tornarssutse sujugdlek pigigatdlarmago? mánalo kanok ítok issi- Esr. 3,12.
-gaisiuk? ivssumânga sùngitsutut ítok ilâ? ⁴taimáitok tugpat-
-dlerit, Serupâpale-â, okarpok Nâlagak; ivdlitdlo, Jôrsua Jūsátáp
er nera palasiunerussutit, tugpatdlerit; ilivsilu, nunap inue tamavse,
tugpatdleritse, okarpok Nâlagak, suliniardlusilo; mássa najorpavse,
okarpok Nâlagak katerssârssuit Gûtiat, ⁵okautsimik ivssumânga
ilivsinut angerusigissavnik, taimane Egiptinimit anigavse; anerernalo
ilivsíne uníngâsavok; sujôrakinase. ⁶ima okarmat Nâlagak ka-
-terssârssuit Gûtiat: sule atausiâsaunga, mássalo kilamik písavok,
tauva kilagdlo nunalo imardlo panertordlo aulangártikumârpâka, Epr. 12,
26.27.
⁷akimángitsutdlo tamaisa aulangártikumârpâka, tauvalo nagdliúsâ-
-put akimángitsut tamarmik kajungernarissait; igdlulo mána tamâ- Is. 60.
-kerdlugo alutornarsisikumârpâra, okarpok Nâlagak katerssârssuit
Gûtiat. ⁸stlvitdlo kúlitdlo uvanga pigâka, okarpok Nâlagak
katerssârssuit Gûtiat. ⁹igdlo mána kingugdligssak alutornarsí-
-savok sujulimit angnermik, okarpok Nâlagak katerssârssuit
Gûtiat; najugkamilo matumane erkigsinigssamik nagdliutitsiumâr-
-punga, okarpok Nâlagak katerssârssuit Gûtiat. Mal. 3,1.

¹⁰káumatit arfinek sisamâta uvdluisa mardlungnik kuligdlit
sisamâne, Dartusip ukiuisa [kúngiuvtisa] áipâne, Nâlagkap okausia
pivok Haggáikut pruvftíikut, okardlune: ¹¹ima okarpok Nâlagak
katerssârssuit Gûtiat: palasit aperiniákit inatsisit pivdlugit, okar-
-dlutit: ¹²nalingnak nekimik ivdlernartitamik nagsatakarune uli-
-gússame núanut pôrsimavdlugo, tauvalo timiussardlünft igassar-

-dlūnt vīlūnt ūlialūnt avdlalūnt nalinginax nerissagssak uli-
 -gūssame nūanik agtoruniuk, agtugā ivdlernartungūsava? palasitdlo
 akivāt okardlutik: nāgga. ¹³Haggai tauva okarpok: tokungassup
 timānik mingugtītup tamākua ilāt nalinginax agtoruniuk, agtugā
 mingugtūngūsava? palasitdlo akivāt okardlutik: mingugtūngūsavok.
¹⁴tauva Haggai akivai okardlune: taimátaok inuit uko inokatigt
 uko uvavnut íput, okarpok Nālagax; agssaisalo suliait tamarmik
 taimáiput, tássanilo pigdliarissait mingugtūput. ¹⁵mānalo ūmá-
 -miuginiarsigik uvdlup matuma sujornagut pissut, Nālagkap nā-
 -lagfiutāne ujarkat kalertgsínexángikatdlarmata; ¹⁶pinekángikat-
 J. 6. tt. -dlarmat karrit kuagssugaussiat inuata ornigkángagimigit, mar-
 -dlungnik kulilingnik ūgtuísasoriniardlune kuleriáināraok; tu-
 -nguiaivfigdlūnt ornigkángamiuk, tungulivingmit tatdlimanik kuli-
 Aam. 4. 9. -lingnik kalussísasoriniardlune mardlungnik kuleriáināraok. ¹⁷pa-
 -tigpavse karrinik ūtanik karrinigdlo amikakunik natarkornanigdlo,
 agssavse suliait tamaisa taimailivdlugit; taimáitok uvavnut sâng-
 -niartoxángilase, okarpok Nālagax. ¹⁸ūmámiuginiarsigik uvdlup
 matuma sujornagut pissut, tássa káumatit arfinek sisamāta uv-
 -dluisa mardlungnik kuligdlit sisamāt kigdligalugo uvdlordlo ivna
 Esr. 3. kigdligalugo Nālagkap nālagfiutā tūngavilernekarmat; ūmámiuginiar-
 -sigik. ¹⁹iserterivingne sule nautsagssautekarpa? āmame vīneku-
 -titdlo figekússuitdlo kingmernarssuakutitdlo ūliakutitdlo kingune-
 -kángitdlat; uvdlordle mána kigdligalugo pivdluarkussiumárpunga.
²⁰Nālagkap okausia áipagssānik Haggaimut pivok káumatip
 uvdluisa mardlungnik kuligdlit sisamāne, okardlune: ²¹Serupāpa-
 -limut Jútácut nāлагаunerānut ima okarit: kilagdlo nunalo aula-
 6 t. -ngártikumárpāka; ²²kúngitdlo igsiavfē kilágdliit úpitikumárpāka,
 akimángitsut nālagauvfisa píssaunerat piunérutdlugo; kamutit ag-
 -ssakāssugdlit kíngutikumárpāka táukuníngalo kimugsersut, kimug-
 -tuarssuitdlo kainilo igsiassut ordlorásáput, nungutdlutik áiparmik
 Hsk. 38, 21. panaisigut. ²³taimailigpat, Nālagax katerssárssuit Gútiat taima
 okarpok, taimailigpat tigujumárpavkit, Serupāpale Sialtialip ernera
 kivfara, okarpok Nālagax, nakitsisitutdlo agssangmiutut itikumár-
 Is. 42, 1-7. -pavkit; ivdlit kineravkit, okarpok Nālagax katerssárssuit Gútiat.

Saggariap agdlagai.

kapitale 1.

sângniarkússut. takordlûgà: kimugtilik tipigigsússánguit akornáuitok.

¹Dariusip ukiuisa [kúngiuvt̥sa] áipāne káumatit arfínek pi-
-ngajuáne Nálagkap okausia pivok Saggariamut Itup ernerata Be-
-riggiap erneranut pruvftimut, okardlune: ²Nálagkap sujuaissase
agsut níngáukaluarpai. ³taimáitumik okarfigíkit: ima okarpok Nâ-
-lagak katerssârssuit Gútiat: uvavnut sâgítse, okarpok Nálagak
katerssârssuit Gútiat, tauva uvangátaok ilivsinut sâgkumârpunga,
okarpok Nálagak katerssârssuit Gútiat. ⁴sujuaissase ássigekina-
-sigik, pruvftit sujugdlt̥t táukunúnga tordlortaraluarmata okar-
-dlutik: ima okarpok Nálagak katerssârssuit Gútiat: sângniása-
-ssuse ingerdlavivsinut ajortunit suliavsínitdlo ajortunit; kisiáne
tusângitdlat nálangnatigdlo uvavnut, okarpok Nálagak. ⁵sujuai-
-ssase táuko nauk? pruvftitdlo inūtunarsináupat? ⁶okautsimale
ilerkorerkussamalo kivfavnut pruvftinut inássutigissama sujuai-
-ssase angumeríngínerpait? sôruna sângniarput okardlutik: Nâ-
-lagkap katerssârssuit Gútiata kanok pilerssârfigigamisigut inger-
-dlavigissavut suliautdlo nâpertordlugit, taimardluínax iliorfi-
-gâtigut.

⁷káumatit arkarnata tássa káumatip Sipátip uvdluisa mar-
-dlungnik kuligdlt̥t sisamāne, Dariusip ukiuisa [kúngiuvt̥sa] áipāne,
Nálagkap okausia pivok Saggariamut Itup ernerata Beriggiap er-
-neranut pruvftimut imaitdlune: ⁸únuákut takordlûisitdlunga ta-
-kulerpara angut kimugtuarssúp augpalugtup kâne kimugsersok,
táunalo unigtok orpft̥ tipigigsússánguit alángulingmítut akornáne,
kingornanítutdlo kimugtuarssuit augpalugtut milagtútdlo kakor-
-tutdlo. ⁹okarpunga tauva: nálagara, kikut-uko? íngilivdlo uvav-
-nut okalugtup akivánga: kikússusianik takutísavavkit. ¹⁰tauva
angut táuna tipigigsússánguit akornáne unigtok akivdlune okarpok:
tássa Nálagkap autd̥lartitai nuna angalavfigerkuvdlugo. ¹¹táukuale
akivát Nálagkap íngilia táuna tipigigsússánguit akornáne unigtok,
okardlutik: nuna angalavfigigavtigo tamássa nunane tamane per-
-dlokarnatik uníngáput. ¹²tauva Nálagkap íngilia akivdlune okar-
-pok: Nálagak katerssârssuit Gútiat-â, kanok sivistigissumik
sule nagdligtorumángiligít Jerúsâlât Jútavdlo ungalûgai, ukiut máko

Esr. 5,1.

tugs. 102,

14-28.

arfinek mardlungnik kuligdlit ukiûtitudlugit ûmitsáukagkit? ¹³Nâ-
 -lagkavdlo íngile táuna uvavnut okalugtok akivâ okautsinik ajú-
 -ngitsunik, okautsinik tugpatdlernartunik. ¹⁴íngilivdlo táussuma
 uvavnut okalugtup okarfigânga: tordlorit okardlutit: ima okarpok
^{8,2.} Nâlagak katerssârssuit Gútiat: Jerûsalâtdlo Sfunilo ilungersûtigi-
 -ngâraluakigavkit, ¹⁵akimángitsut táuko katdlangaitsut níngauti-
^{Is. 47,6.} -ngâkâka; ingmánguak níngagkaluarama, táukule ikiuúput ajor-
 -tumik. ¹⁶tamána pivdlugo Nâlagak ima okarpok: Jerûsalât ki-
^{Is. 54,7. 8.} -ngumut sâgkumârpâ para nagdligtordlugo; igdlugssara tássane ig-
 -dluliarinekásavok, okarpok Nâlagak katerssârssuit Gútiat; sor-
 -kârutdlo Jerûsalâme siárnekartásavok. ¹⁷âmalo tordlorit okar-
 -dlutit: ima okarpok Nâlagak katerssârssuit Gútiat: ungalûgkat
^{Is. 66,18.} pigissâka ajúngitsunik uttersorkisáput, Nâlagkavdlo Sfuno tug-
 -patdlersarkigkumârpâ Jerûsalâtdlo kinerkigdlugo.

kapitalit 2.

takordlûgai: nagssuit sisamat sagfiortutdlo sisamat;
 angut agdlunaussamik úgtûmik tigumiartok.

¹tauva issíka árdlortíkavkit, takungnigdlunga takulerpâka
 nagssuit sisamat. ²tauva íngile táuna uvavnut okalugtok ape-
 -rára: kikut-uko? akivângalo: tássa nagssuit Jûtamik siaruaisut
 Israililo Jerûsalâtdlo ilángutdlugit. ³Nâlagkavdlo takutípânga
 sagfiortunik sisamanik. ⁴tauva okarpunga: suliartorpat-uko?
 akivângalo okarðlune: auko nagssuit Jûtamik siaruaisut niarku-
 -minik makititsissuerutdlugo; ukulo tikiúput ánilársásavdlugit,
 akimángitsut nagssue kivdlúsavdlugit; nagssutik Jûtap nunânut
 ordlersingmatigik siaruarumavdlugo.

⁵tauva issíka árdlortíkavkit, takungnigdlunga takulerpara
 angut agdlunaussamik úgtûmik tigumiartok. ⁶okarpunga tauva:
 sumungnásavit? akivângalo: Jerûsalât úgtoriartorpara, kanok si-
 -ligtigissok kanordlo takitigissok takujumavdlugo. ⁷tauvale íngile
 táuna uvavnut okalugtok anivok, íngililo avdla anivok pâriartor-
 -dlugo. ⁸okarfigâlo: arpagdlutit inûsugtok una okariartorfigûk
^{Hsk. 38,11.} okardlutit: Jerûsalât nunaginekásavok igdluinaligtut, inuitdlo ner-
 -ssutautitdlo tássanísassut amerdlanermit. ⁹uvangale táussumúnga
 ungalorssûjumârpunga ingnerínaussok, okarpok Nâlagak, nâlang-
^{Is. 48,30.} -narsíssutaujumârdlungalo iluane. ¹⁰ata, ata, kimâgitse nu-
^{- 52,11 t.} -namit avanitumit, okarpok Nâlagak; mássa kilaup anorainut si-

-samanut siámartípavse, okarpok Nálagak. ¹¹ata, Stune-â, Bâ-
 -palip paniane nunakartutit, ánangniarit. ¹²ima okarmat Nálagak
 katerssârssuit Gútiat: nálangnarsíssutaulerame kingorna autdlartí-
 -pânga akimángitsunut ilivsínik ujajaissunut; ilivsínik agtuissup
 táussuma issâta tagpiutâ agtorsimásangmago. ¹³imáikumârtok ata: 5 Mór. 32,10.
 agssâka aulatikumârpâka kulaisigut, kivfartortigigaluinut ujjâgag-
 -ssángordlugit; misigísausilo Nálagak katerssârssuit Gútiata aut-
 -dlartíkânga. ¹⁴kímagtardlutit tipaitsugit, Sfunip pania úmâ; Is. 54,
 takuvarmame aggersunga, ilingne inekâsaunga, okarpok Nálagak.
¹⁵akimángitsutdlo amerdlasút Nálagakmut ilángutisáput taimaili- Is. 49,6.
 -ssúkut, uvangalo inugtariumârpâka; ilingnilo inekâsaunga, misigt- - 2,3.
 -sautitdlo Nálagak katerssârssuit Gútiata ilingnut autdlartíkânga.
¹⁶Nálagakvdlo Jûta kingornússariumârpâ pigssarsiaralugo nuname
 ivdlernartume; Jerúsaldlo kinerkigkumârpâ. ¹⁷uvinigdlit tamar- Hâp. 2,20.
 -mik Nálagak nipangerfigilíssuk, inimit ivdlernartumit anerka-
 -jâlermat.

kapitalit 3.

takordlûgâ: Jôrsua.

¹tauva uvavnut takutípâ Jôrsua palasiunex, Nálagak ingi-
 -liata sâne kekartok, Sâtanilo talerpiata tungâne kekartok ake-
 -rartordlugo. ²Nálagardlo Sâtanimut okarpok: Nálagak agpisa- Jût. 9.
 -lútdlisit, Sâtane-â; Nálagak agpissalútdlisit Jerúsalmik kiner-
 -dlersup; una kissugtut ikuatdlalersutut ingnermit amussáungí- Aam. 4,11.
 -nerpa? ³Jôrsuale ánorássanik ipertúnik atissakartok kekardlunilo
 ingilip sâne. ⁴tâuna pilerpok sâmine kekartunut okardlune: una
 mátersiuk ánorainik ipertúnik; táussumúngalo okarpok: takuvat,
 ajortuliatit ilingnit pîarpâka ássútinigdlo atititdlutit. ⁵okarpu- Is. 61,10.
 -ngalo: minguitsunik nasardlíssuk. tauva minguitsunik nasarpât
 ánorártordlugulo; Nálagakvdlo ingilia tássane kekarpok. ⁶tauva
 Nálagak ingiliata Jôrsua okalugtûpâ okardlune: ⁷ima okarpok
 Nálagak katerssârssuit Gútiat: avkutigerkussavkut ingerdlaguvit,
 pârssiguvitdlo piga isumagalugo, tauva inokutika nálagkersúsavatit
 silardliutíkalo pâralugit; ukualo uvane kekartut ilainik ilagssakar-
 -tikumârpavkit. ⁸ata, tusarniásassutit, Jôrsua palasiuneru- tugs. 91,11.
 -ssutit úmâ, ivdlit ikíngutititdlo sângne igsiassut, angutaungmata
 tupingnartûtigssat. imáikumârtok ata: kivfara naulersitak tikiu-
 -terkujumârpâ. ⁹imáikumârtok ata: ujarak Jôrsuap sânut ili- 6,12.
 1 Pitr. 2,4.

- 4,10. -ssara, ujarak táunatuassok arfinek mardlungnik issekásavok. ata, uvanga kiperorumârpâra kiperornigssainik, okarpok Nâlagak katerssârssuit Gûtiat; nunavdlo matuma ajortuliai uvdluñak pfaru-
Epr. 7,27. -mârpâka. ¹⁰taimailissúkut vînekutip atânut figekússúvdlo atânut kaerkoatigtgsarumârpuse, okarpok Nâlagak katerssârssuit Gûtiat.

kapitalit 4.

takordlûgâ: nanerûserfik igdlugtut ûliakutitalik.

- ¹ingililo táuna uvavnut okalugtók uterpok itersardlungalo, sôrdlo sinigtók itersarnekartartok; ²aperângalo: suna takulerpiuk? akivara: takungnigdlunga takulerpara nanerûserfik tamarme kûl-
sark. 1,12. -tiussok, ûlialerfinilo kâverigâ, kutdlflo arfinek mardluk tássanîtit, kutdlfdlo táuko kârfanîtit nungutdlutik arfinek mardlungnik suv-
-dluligtakartut; ³ûliakutitdlo mardluk tássanîtit ûlialerfiata sa-
14. -niane, talerpiup tungâne atausek sâmiuvdlo tungâne atausek.
⁴tauva pilerdlunga íngile táuna uvavnut okalugtók aperâra okar-
-dlunga: nâlagara, sût-uko? ⁵ingilivdlo uvavnut okalugtup aki-
-vânga okardlune: sùssut naluvigit? okarpungalo: naluvâka, nâ-
-lagara. ⁶tauva sâpânga okardlune: tássa Nâlagkap okausia Se-
-rupâpalimut, okartok: katerssatigut pinane píssaunikutdlo pinane
uvanga anernivkut kisiâne písavok, okarpok Nâlagak katerssâr-
-ssuit Gûtiat. ⁷sûvit, kâkarssuak ûmâ, Serupâpalip sâne nar-
-ssángússassutit? táussuma anísavâ ujarak pingârnek, tordlula-
Mat. 21,9. -titdlugit: pivdluardle, pivdluardle. ⁸Nâlagkavdlo okausia u-
-vavnut pivok, okardlune: ⁹Serupâpalip agssaisa igdlo mána tú-
-ngavilerpât, táussumalo agssaisa inísavât; misigísautitdlo Nâlag-
-kap katerssârssuit Gûtiata ilivsinut autdlartíkânga. ¹⁰kíame uv-
-dlut máko pingângitsut asiginásagai? mássalo tipaitsugdlutik
^{3,9.} takujumârât ujarak táuna Serupâpalimut tigumiarititdlune ivku-
Is. 11,2. -nínga arfinek mardlungnik ingmíkórtitârissox; Nâlagkap issai
sark. 5,6. tássa-uko nuna tamâkerdlugo angalassartut. ¹¹tauva piler-
-dlunga aperâra: sût-uko máko ûliakutit mardluk talerpiuvdlo
tungâne sâmiuvdlo tungâne nanerûserfingmîtit? ¹²âipagssânigdlo
pilerdlunga aperâra: sût-uko máko ûliakutit avalekutigingnere
mardluk, kordlorfit ukua mardluk kûltiussut sanînit, kûltimik
ingmingnit nákalatitsissut? ¹³akivângalo okardlune: sùssut nalu-
-vigit? okarpungalo: naluvâka, nâlagara. ¹⁴tauva sâpânga: tássa
sark. 11,4. ûliatût táuko mardluk, nunap tamarme nâlagâta sâne kekartut.

kapitalit 5.

takordlúgai: agdlagak tingmiorártok; arnak ívfap (karrinut úgtútíp) iluanitok.

¹ãma tauva issíka árdlortíkavkit, takungnigdlunga takulerpara agdlagak tingmiorártok. ²tauva aperânga: suna takulerpiuk? aki-varalo: agdlagak tingmiorártok takulerpara, tatdlisut mardlungnik kuliligtut takitigissok tatdlisutdlo kulitut siligtigissok. ³okarfi-gânga tauva: tássa perdlorkússut nunamut tamarmut autdlartok; tigdligtut tamarmik táuna migssiliordlugo pekángitsūsangmata, ugpernarsaigajugtutdlo tamarmik táuna migssiliordlugo pekángit-sūsangmata. ⁴autdlartípara, okarpok Nálagak katerssárssuit Gútiat, nagdliorkuvdlugo tigdligtup igdluanut ateralo taivdlugo ugpernarsaipilugtup igdluanut; únuísavordlo igdluata iluane nú-ngutaerdlugulo kissugtailo ujaragtailo ilángutdlugit.

⁵tauva íngile táuna uvavnut okalugtok anivok okarfigalu-ngalo: issitit árdlortísagítit takuniardlutitdlo: suna-una nuissok? ⁶okarpungalo: suname-una? akivânga: ívfa tássa nuivok; ãma okarpok: taima táutokarput nuname tamarssuarne. ⁷sunauv-falo axerdlok kíkariþ *) nalinga tássaussok kivigtitak, arnar-dlo-una ívfap iluanitok. ⁸okarpok tauva: tamássa iluáissu-sex. igíkamiugdlo ívfap iluanut, akerdluminerssuak táuna pânut igípâ. ⁹tauva issíka árdlortíkavkit, takungnigdlunga takulerpáka arnat mardluk nuissut, sulue anorekartut, mardlungnik sulokaramik ungassorssúp suluisut ítunik; táukualo ívfa táuna kangátáupât nunavdlo kilauvdlo akornánut. ¹⁰tauva íngile táuna uvavnut okalugtok sâpara: ívfa sumut autdlaru-tilerpât? ¹¹akivângalo: igdlugssânik igdluliúsangmássuk Sfoia-rip nunâne, pissarêrpat tássunga ilerkuvdlugo túngavigssânut.

Hsk. 2,9. 10.

Aam. 8,5.

2 Mór. 38.
24 tt.

kapitalit 6.

takordlúgai: kamutit sisamat. Jørsuap niakorutigssainik.

¹ãma tauva issíka árdlortíkavkit, takungnigdlunga takulerpáka kamutit sisamat kákat mardluk akornánit nuissut, kákatdlo táuko kangnúsaussut. ²kamutit sujugdliþ kimugtuarssue augpa-lugtut, kamutit áipaisa kimugtuarssue kernertut, ³kamutit pi-ngajuisa kimugtuarssue kakortut, kamutit sisamaisa kimugtuarssue milaguartút nukigtút. ⁴tauva pilerdlunga íngile táuna uvavnut

*) imalñnt: talantip (1 kúng. 9,14).

okalgutok aperâra: nâlagara, sût-uko? ⁵ingilivdlo akivânga okar-
 -dlune: tâssa kilaup anorai sisamat, nunap tamarme nâlagâta
 tugs. 104,4. sâne kekarêramik anilersut. ⁶kernertunik kimugtuarssugdlit aut-
 -dlarput nunamut avanitumut, kakortudlo autdlarput maligdlugit:
 milaguartûtde autdlarput nunamut kavanitumut. ⁷nukigtûtlo
 autdlarput ingerdlavigssarsiorlutik, nuna angalavfigisavdlugo: o-
 -karmat: ingerdlagitse, nuna angalavfigisiuk; tauva nuna anga-
 -lavfigât. ⁸tordlorfigalungalo okalgufigânga okardlune: takuvat,
 ukua nunamut avanitumut autdlartut anernera uningatîsavât nuname
 avanitume.

⁹Nâlagkavdlo okausia uvavnut pivok, okardlune: ¹⁰autdlarú-
 -ssaussut tigusivfigikit, imâitut: Hiltailo Túpialo Jitaialo, uvdlok
 táuna iseriartordlutit Jôrsiap Sivfâniap ernerata igdluanut, Bâpa-
 -limit tikikamik iserfigissânut; ¹¹tâssa tigusivfigikit sîlvimigdlo
 sark. 19,12. kûltimigdlo niakorússualiorlutitdlo ivertitdlugitdlo Jôrsuap Jûsa-
 -tâp ernerata palasiunerup niakuanut, ¹²imalo okarfigalugo: ima
 okarpok Nâlagak katerssârssuit Gûtiat: takúsagit angut, arka tá-
 -ssa naulersitak, nauvfingminit naulerumârame; táussumalo kar-
 -marumârpâ Nâlagkap nâlagfiutâ. ¹³mássarme táussuma karma-
 -rumârpâ Nâlagkap nâlagfiutâ, táussumalo nalexángissut atúsavâ
 Evf. 2,21 t. nâlagkersuissutut igsiavdlune igsiavfingmine kilâlingme palasiuv-
 tugs. 110,4. -dlunilo igsiavfingmine kilâlingme; sujúnersûtlo erkigsissut peka-
 -tigîssutigîsavât táukua mardluk. ¹⁴niakorússuitdlo táuko Hilt-
 -mivdlo Túpiavdlo Jitaiavdlo Hfnivdlo Sivfâniap ernerata erkâissu-
 -tigîsavait Nâlagkap nâlagfiutâne. ¹⁵ungasigsutdlo aggerumârput
 Is. 60,10. Nâlagkap nâlagfiutâ karmariartordlugo, misigîsausilo Nâlagkap ka-
 -terssârssuit Gûtiata ilivsinut autdlartíkanga. taimailîsavok, Nâ-
 -lagkap Gûtivse nipâ tusardluarkigsârniaruvsiuk.

kapitalit 7.

îsinginiarnermik isumagssuinermigdlo.

¹pivordlo ukiut Dartusip kúngiuvtsa sisamâne, tauva Nâ-
 -lagkap okausia Saggariamut pivok kâumatit arfinex sisamâta
 tâssa Kisîvip uvdluisa sisamâne; ²Sartserilo Rîgâmlagdlo
 angutitailo autdlartingmatigik Gûtip igdluanut, Nâlagkap kînâta
 sâne tugsariartorkuvdlugit, ³palasinutdlo Nâlagkap katerssâr-
 -ssuit Gûtiata igdluanitunut pruvfitinutdlo ima okarkuvdlugit:
 Jer.52,12-14. kâumatit tatdlimâne sule kiassâsanerpunga isinavêrsârdlungalo,

sôrdlo ukiorpagssuit máko iliortartunga? ⁴tauva Nâlagkap ka-
-terssârssuit Gûtiata okausia uvavnut pivok, okardlune: ⁵nunap
inuinut tamanut palasinutdlo ima okarit: ukiut máko arfinex mar-
-dlungnik kuligdlit ukiûtitdlugit káumatit tatdlimāne arfinex ái- Jer. 41.
-pānilo ísingíniartarāngavse aliasugtardlusilo, uvanga pivdlunga
ísingíniartarnerpise? ⁶kisiāne nerissarāngavsilūnt imerāngavsilūnt
taimáitaríngínerpise ilivse pivdluse? ⁷tássáungínerpat okautsit
Nâlagkap tordlulautigerkussartagai pruvftitigut sujugdler- Is. 58,6-8.
tigut, taimane Jerûsalât nunagigatdlarmássuk perdlokarnatik, avatānilo
ungalúgkat taimaitdlutik, kujatālo nakigtualo inokaratdlarmata?
⁸Nâlagkavdlo okausia Saggariamut pivok, okardlune: ⁹ima
okarpok Nâlagak katerssârssuit Gûtiat: erkartüssissarāngavse ilu-
-môrtumik pigitse, nungutdlusilo katāngutise isumagssordlugitdlo
angajorkautserfigissarsigik; ¹⁰uvigdlarneritdlo iliarssuitdlo takor-
-nartatdlo nâgdliugtutdlo ínardlexinasigik, nungutdlusilo katāngu-
-tivsínut ajortumik erkarsarnavêritse ūmativsigut. ¹¹taimane nâ-
-lagkumāngitdlat, kisiāne uterftdlutik tunússíput, siutitigdlo siú-
-ssardlugtipait tusarumanatik; ¹²ūmatitigdlo aligorkingmut ássi-
-gitipait tusarumanagit inatsisit okautsitdlo Nâlagkap katerssâr-
-ssuit Gûtiata anernerminik tusardliússai pruvftitigut sujugdler-
-tigut; tauvalo níngangnerssuak Nâlagkamit katerssârssuit Gû-
-tiānit nagdliúpok. ¹³imailivordlo: tordlortokartitdlugo tusarumā-
-ngingmata, uvangátaok tusarumāngilanga tordlormata, okarpok
Nâlagak katerssârssuit Gûtiat. ¹⁴kisiāne anorerssuarmigdlusôk
siámartípáka akimāngitsunut tamanut ilisimāngisainut, nunalo ki-
-magât inuilaulerpok angalassunik utertartokāngitsok, nuna ka-
-jungernartok inuilāināngortingmássuk.

kapitalit 8.

Jerûsalāmut únersûtít.

¹Nâlagkap katerssârssuit Gûtiata okausia tauva pivok, okar-
-dlune: ²ima okarpok Nâlagak katerssârssuit Gûtiat: Sfone ilu-
-ngersûtigingáraluakára, kamangárdlunga ilungersûtigigaluarpara. ^{1,14.}
³ima okarpok Nâlagak: Sfone kingumut sāsavara, Jerûsalāme
inekarumárdlunga; tauva Jerûsalât tainekásavok ungalúgkamik ilu- Sivf. 3,13.
-môrtumik, Nâlagkavdlo katerssârssuit Gûtiata káká kákamik iv-
-dlernartumik. ⁴ima okarpok Nâlagak katerssârssuit Gûtiat: sule
Jerûsalâp igdluisa akornine igsiassásáput angutit utorkait arnatdlo

utorkait, tamarmik ajáupiartut utorkaungâramik; ⁵ungalúgkavdlo igdluisa akorne tamâkersimásáput nukagpiarkanik niviarsiarcanigdlo igdluisa akornine pínguartunik. ⁶ima okarpok Nâlagak katerssârssuit Gútiat: mánácut inuit ukua amiákuinut tupingnarpatdlârmat, uvavnútaok tupingnarpatdlâsava? okarpok Nâlagak katerssârssuit Gútiat. ⁷ima okarpok Nâlagak katerssârssuit Gútiat: ata, inug-tâka ánáukumârpâka nunamit sokernup nuissarfata tungânítumit

Jer. 31, ^{31-34.} nunamitdlo tarritsarfiata tungânítumit; ⁸aggersíkumârpâkalo, Jer-rûsalâme inekarkuvdlugit; uvanga inugtariumârpâka, táukualo Gútigisavânga, ilumórnek nâpertordlugo iluarnerdlo nâpertordlugo. ⁹ima okarpok Nâlagak katerssârssuit Gútiat: agssase píssagtísigik, ilivse mánácut okautsinik tamâkunínga tusartuse pruvftit karninit, taimane okauserinekartunik Nâlagkap katerssârssuit Gútiata ig-dlugssâ túngavilermássuk nálagfik igdluliarísavdlugo. ¹⁰uvdlut tamâkua sujornatigut inuit suliait akekángitdlat, nerssutautitdlo suliait atúngitdlat; anissutdlo isertutdlo kíngarssuissup erkigsi-

Hagg. 1, ^{6-10.} -vigssaerúpai; inuit tamaisa ingerdláinartíkavkit úmigssokatigígssú-ngordlugit. ¹¹mánale uvdlunisut sujugdlernisut íkungnáisaunga inuit ukua amiákuinut, okarpok Nâlagak katerssârssuit Gútiat; ¹²er-kigsinartumik kingunekartugssaungmata: vînekut inerititakásavok, nunalo nautitakásavok, kilagdlo isugutatitsísavok; tamâkulo ta-maisa inuit ukua amiákuinut pigítíkumârpâka. ¹³piumârpordlo, sórdlo ilivse, Jútâkut Israélícutdlo, perdlorkussissutaugaluartuse akimángitsune, taimatut isivdlugo ánáukumârpavse pivdluarkussí-ssutigssángordluse; sujóranase agssase píssagtísigik. ¹⁴ima okar-mat Nâlagak katerssârssuit Gútiat: sórdlo isumalioraluartunga ajortumik piumavdluse, taimane sujuaissavse níngagsârmânga, okarpok Nâlagak katerssârssuit Gútiat, mássalo perkigsimingit-sunga, ¹⁵taimatut isivdlugo mánácut uterdlunga isumaliorpunga Jerûsalâtdlo Jútâcutdlo ajúngitsumik piumavdlugit; sujóraxinase.

Hagg. 2, ^{7, 9, 10.} ¹⁶mâko tássa ilerkugssase: nungutdluse inokativsínut ilumór-tunik okausekaritse, ilumórtumigdlo erkigsinartumigdlo erkartüssissaritse isâvfivsíne; ¹⁷nungutdlusilo inokativsínut ajortumik erkarsarnavêritse úmativsigut, ugpernarsautitdlo sagdlutaussut asa-kinasigik; tamâko tamaisa úmigigavkit, okarpok Nâlagak. ¹⁸â-malo Nâlagkap katerssârssuit Gútiata okausia uvavnut pivok, okardlune: ¹⁹ima okarpok Nâlagak katerssârssuit Gútiat: kâumatit sisamâne tatdlimânilo arfínek áipânulo kulingânulo ísingíniartarfuga-luit Jútâkúnut nuánârfígssángordlutigdlo tipaitsugfígssángúsáput,

katisimavfigssángorumârdlutigdlo nuánersut; kisiáne ilumôrnerdlo Is. 61,3.
 erkigsinartordlo asaniarsigik. ²⁰ima okarpok Nâlagak kater-
 -ssârssuit Gûtiat: sule tássa aggersokartásavok inuiakatigîngnik
 ungalûgkatdlo amerdlasût inuik; ²¹ungalûgkat ardlâta inuisa or-
 -nigkumârait ardlâta inue okardlutik: kâ, Nâlagak kínuvigiartor- Is. 2,3.
 -tigo, Nâlagak katerssârssuit Gûtiat ujarniardlugo; uvanga tássa
 písauंगा. ²²taimaitdlutik inuiakatigt amerdlasût akimángitsutdlo
 ekimassorssuit tikiúkumârpút Nâlagak katerssârssuit Gûtiat Je-
 -rûsaláme ujarniardlugo, Nâlagak kínuvigiartordlugo. ²³ima okar-
 -pok Nâlagak katerssârssuit Gûtiat: taimailissúkut akimángitsut
 ingmíkut okausigdlit tamalât angutitaisa kuliuvdlutik angut Jûtiu-
 -ssok unigtíniarumârpát atissâta núagut tiguvdlugo, okardlutik:
 ingerdlakatigilavse, tusâmagavta Gûtip najorâse.

kapitalit 9.

akimángitsut pitdlarnearnigssânik Israílícutdlo ajugaunigssânik
 pivdluarnigssânidlo. Kristusimik tikiutilersumik.

¹okausek nanertuissugssak Nâlagkap okauserissâ Hâtraup
 nunânut Damaskusimutdlo uningavigssânut; mássa Nâlagkap inuit
 issigai, Israflivdlo naggiuvekatigtisortai tamaisa; ²âmátaok Hâma-
 -timut kigdligfigekatânut, âma Tôrumut Sítûmutdlo, ilisimatû-
 -ngârmát. ³tássalo Tôro ingminut igpiliugarssualiorpok, sílvnik Hsk. 28,3. 4.
 katerssugakardlune ivssup sekungnerisut isivdlugit kûltitdlo igdlut
 akornisa marugdluatut isivdlugit. ⁴atale, Nâlagkap pigissaerúku- Hsk. 27,26 t.
 -mârpâ, ímame katerssarpagssue patigdlugit, táunalo nangminek
 ingnermik ikivkagáusavok. ⁵Askalûnip takuguniuk sujórásavok,
 Gâsalo ánilângásavok, Eikerûnilo, tatigissartik pakatsisagaungmat;
 Gâsap kúngia pekarungnáisavok, Askalûnilo nunaginekásángilak.
⁶uverssagkat avdlanertat Astûtime nunakásáput, Filisteritdlo inor-
 -nartissusiat soraersíkumârpâra. ⁷auk pfarumârpâra karninit,
 maujungnartutdlo kigutaisa akornánit, táukútaok amiákokarkuv- Is. 10,21 t.
 -dlugit Gûtivtínut; Jûtákut sujulerssortaisut ísassut, Eikerûniv-
 -dlo Jîpusícut ássigísagai. ⁸igdlugalo ungumásavara katerssanut
 angalassunut utertartunut sernigalugo, unigtailississumut angalav-
 -figinavêrkuvdlugit; mânia nangminek issigigavkit.

⁹kímasungárit, Stunip pania úmâ, típaitsungárit, Jerûsaláp
 pania úmâ; takuvat, kúngivit ornigpâtít iluartup ajugaussup kani- Mat. 21,5.
 -lârdlunilo; siutitók kimugserfigâ, siutitók kimugtugssarigsox ki-

- mugtigingnerup erna. ¹⁰ kamutit përsíkumâravkit Eivfarâmit, Is. 2,4 kimugtuarssuitdlo Jerûsalâmit, pisigsekásángilardlo sorssûmik; er- tugs. 72. -kigsinermik akimángitsut okalugfigísangmagit nálagaujumârdlunilo ímamit ímap áipânut, kûgssuarmitdlo nunap isuinut. ¹¹ ivdlitdlo Epr. 9. ûmâ, auk ilingnut angerutigissak píssutigalugo parnaerússartatit autdlatísavâka iterssamit imekángitsumit. ¹² igpiliugalersugka- Is. 40,2. -mut uteritse, neriungnartumik parnaerússaussuse; âmâtaok uv- -dlume nalunaerpunga mardloriagkamik akilerumârivkit. ¹³ mássa Jûta kiluvara pisigsigssara, Eivfarât nokarpara; ernititdlo, Stune-â, pilerisârumârpâka ivdlit ernernut, Jâvane-â, píssarsûp panânut isivdlutit. ¹⁴ Nâlagardlo takutíkumârpok kulâtigut karssunilo anit- -dlatitardlugit ingnâtdlagíssatut; suvdluartáussuarmigdlo kardlor- Is. 27,13. -tarumârpok Nâlagak nálagaussox ingerdlavdlunilo kujatâta ano- -rerssuisigut. ¹⁵ Nâlagkap katerssârssuit Gûtiata sernigssorumâr- -pai; nerivdlutigdlo igdlusautit tugdlârisavait, imerdlutigdlo per- Hsk. 36,37 t. -palúsáput vînimitdlusôk; ulivkâsáput pûgútatut serparterivigsut, tunissiviup tekerkuisut ilerdlutik. ¹⁶ Gûtiatalo Nâlagkap taimai- -sangmata niakorússûp pê, nunagissâne ingnerúlassugssat. ¹⁷ atale Hús. 14,8. ajúngitsûtait, ata takorânersûtait, karrit nukagpiángortitsissut, vî- -nigssatdlo tunguat nivarsianik nautitsissok.

kapitalit 10.

âmalo Israîlíkut pivdluarnigssânik.

- Jûitd. 2,23. ¹ Nâlagak sialungnik kínuvigisiuk sialuit kingorkutsissut nag- -dliuvfigssâtigut: Nâlagak tâssa ingnâtdlagíssanik piliortartok; Is. 45,8. táussuma sialungnik námangârtunik tuniumârpai, tamaisa narssap naussuinik tunivdlugit. ² mássa Gûtiliautit piúngitsunik okalug- -tarput, erkuiniartutdlo sagdlunernik takordlúissarput singnagtug- -kanigdlo atúngitsunik okalugtardlutik, tugpatdlersainerilo sûngit- -dlat; tamâna píssutigalugo autdlâinarput savautit, nâgdliug- -dlutigdlo pârssissokángingmat. ³ ningagssusera katsungailerpok Hsk. 34. pârssissunut, savarssuitdlo utorkait takusarumârpâka; mássame Nâlagkap katerssârssuit Gûtiata takusarumârpai ungûgkane, tâssa Jûtâkut, píssarêrsardlugitdlo kimugtuarssûtimisut sorssungnermut 9,18 t. ássuartitaussut. ⁴ ujarak tekerkugssak ilagât, kikiagssak ila- -gât, pisigse sorssûtigssak ilagât, nálagkersuissut tamarmik táu- -kunânga písáput pekatigtgdlutik. ⁵ píssarssuartutdlo ísáput, sor-

-ssungnerme igdlut akornisa marugdluánik tugdlaissutut; sorssú- Migg. 7,10.
 -sápúme, Nálagkap najúsangmatik, kimugtuarssungnigdlo kimug-
 -sersut pakatsísáput. ⁶Jútákut nakússagtitdługit Júserfikutdlo
 ánaudtlugit kingumut inigssakartikumârpáka, nagdligtoravkit; ajag-
 -túngisáinagkavtutdlo ísáput, uvanga tássaungama Nálagak Gútiat
 táukunínga tusarnigkumârtok. ⁷Eivfarâp píssarssuartaisut ísáput,
 ũmataitdlo tipaitsúsáput vīnimitdlusôk; kitornaisa takúsavait ti-
 -paitsugdlutik, ũmataitdlo kīmasúsáput Nálagakame. ⁸úngiartoru-
 -mârpáka katerssordlúgitdlo, utertikumâravkit; amerdliartúsáput-
 -dlo amerdliartoratdlarnermingnisut. ⁹nautsfagssatut siaruarteru-
 -mârpáka akimángitsunut, ungasigsume erkáisangmánga; inúsá-
 -putdlo kitornatik ilagalugit uterdlutigdlo. ¹⁰Egívtinimit utersa- Is. 19,23 tt.
 -rumâravkit Asôriamitdlo katerssordlúgit, Gfíliatimutdlo Līpanû- - 49,19 t.
 -nimutdlo písikumârpáka inigssaerútôrtitdługit. ¹¹imax nivniorfik - 11,16. 16.
 avkutigiumârpâ, ímavdlo maligssue patigkumârpai, kûgártup itinere
 tamaisa parkersitdługit; tauva Asôrip inornartíssusia samungná-
 -savok, Egívtinivdlo kúngiata tigumiâ písavok. ¹²Nálagakákut pí-
 -ssagtikumârpáka, ingerdlásáputdlo arka tunâralugo, okarpok
 Nálagak.

kapitalit 11.

pârssissumik iluartumik akilernekarnernigdlo, pârssissunigdlo atúngitsunik.

¹matutit magpíkit, Līpanûne-â, sīteritit ingnerup nungú- Jer. 22,20-23.
 -sangmagit. ²kernualagitse, kanungnerit ukorsê, sīterit úping-
 -mata, pingâraluartut piunêrutitaungmata; kernualagitse, Bâsanip
 orpê mángertut ukorsê, orpigpait aulajaisut úpititaungmata. ³sa-
 -vanik pârssissut tusarssáuput kernualassut, pingârssusertik piu-
 -nêrutitaungmat; lfuvítsiait tusarssáuput uianissártut, Jôrtanip pat-
 -dlingnekajuitsua piunêrutitaungmat. ⁴ima okarpok Nálagak
 Gútiga: savat tokutagssamâgkat pâríkit. ⁵mássa pisiaringnigtaisa
 tokútarpait pitdlagagssautínekarnatik, nuisitsissaitdlo okartarput:
 Nálagak kujanarsile, písungorama; pârssissaisalo kajagssūtaringi-
 -lait. ⁶taimáitumik nunap inue kajagssūsáisaváka, okarpok Nála-
 -gak; takuvat, inuit písikumârpáka nungutdlúgit tugdlísa agssai-
 -nut kúngísalo agssainut, nuna aserorkuvdlugo; ánáussísángilangalo
 agssainit. ⁷tauva pârilerpáka savautit tokutagssamâgkat, mássame
 savautit nâgdliugtortait; mardlungnigdlo ajáupialissarpunga ilit-
 -sersútigssavnik; ardlât atserpara inugsiarnersárúmik, áipálo atau-

-siússúmik; taimalo savautit pârilerpáka. ⁸pârssissutdlo pingasut pêrsípáka káumáme atautsime, katsúnakingmata, táukualo avákat-dlaungmánga; ⁹okarpungalo: pârísángilavse; tokujumassut toko-
 Juán. 8,21. -kilit, támarumassutdlo támakilit, amiákuilo nerekátautexilit. ¹⁰tau-
 -va ajáupiara inugsiarnersárut tiguvara napivdlugulo, angerusiga inuiakatigngnut tamanut angerusigissara atorungnaersíkumav-
 -dlugo; ¹¹mássalo atorungnaerpok taimailissúkut. tauva savautit nâgdliugtortaisa uvavnik nalunaerssuissartut malugát, Nâlagkap tamána okauserigâ. ¹²okarfigâkalo: iluariguvsuik, akigssarsiang-
 -ssara pilara; piúmángikuvsile taimaitdle. tauva akigssarsiangssara
 2 Mór. 21,23. ûgtorpát, silvit pingasunik kuligdlit. ¹³Nâlagkavdlo okarfigânga: marriortumut igíkit, pitsangmik erdlingnartingmánga; tiguvákalo
 Mat. 27,9. 10. silvit táuko pingasunik kuligdlit, Nâlagkap igdluanut igitdlugit marriortumut. ¹⁴tauva ajáupíssama áipâ atausiússut napivara, Jútákutdlo Israflikutdlo katángutigtgssusiat atorungnaersíkumav-
 -dlugo. ¹⁵Nâlagkavdlo okarfigânga: âma tauva tigust pârssi-
 -ssup sianíngitsup pekutainik. ¹⁶pârssissok nuname makitíku-
 -mâravko ata, táussuma támartut takusásángilai, támalersut ujá-
 -sángilai, arkunarsimassut nakorsásángilai, unigtut pigssísángilai; kisiáne puatdlartut nekát nerísavâ, kukflo katagtísavai. ¹⁷erkanak pârssissok atúngitsok savautinik kimatsissok; panap piliuk ta-
 -liagut issâgutdlo talerpigdlíkut; talia uvinêrutdluínásassok, issâlo talerpigdlex târtitdluínásassok.

kapitalit 12.

Jerûsalâp inue angniktdlioraluardlutik ajugautínekásassut,
 kapissartik ilisarilerdlugo.

¹okausek nanertuissugssak Nâlagkap okauserissâ Israflimut; Nâlagak kilangmik isuititsissok nunamigdlo túngaviltssok inûvdlo anerneranik ilumiugissânik píngortitsissok okarpok: ²ata, Jerû-
 Is. 51,22. 23. -salât ermusiliúpara inuiakatigngnut tamanut avatâmiuinut nâg-
 -kiúnartúngordlugo; Jútátaok ilángutísavok, Jerûsalât unguneka-
 -lerpat. ³piumârpordlo taimailissúkut, Jerûsalât tauva ujaraliú-
 -kumârpara inuiakatigngnut tamanut kivigtakátágagssángordlugo; táussumínga kivitsiniartut tamarmik kilerujugssuásáput, mássalo akimángitsut nunamiussut tamarmik táussumúnga katerssorumâr-
 -put. ⁴taimailissúkut kimugtuarssuit tamaisa patigkumârpáka áni-
 -lârtitdlugit, kimugersuilo pivdlerortitdlugit, okarpok Nâlagak;

Jûtákúnut issíka magpersimatísaváka, inuiakatigttdle kimugtuar-
 -ssútait tamaisa patigkumârpáka tagpftdlisitdlugit. ⁵Jûtákutdlo
 sujulerssortait ūmatimíkut okarumârpút: Jerúsálâp inue nukigtū-
 -ssutiginarput Gútiatigut Nâlagkákut katerssârssuit Gútiatigut. ^{Is. 40,29 tt.}
⁶taimailissúkut Jûtákut sujulerssortait aumalivigsut kissûtinítutut
 itíkumârpáka, nanerússatutdlo ikumassutut karríagagssanítutut, ^{Op. 18.}
 nungutitsísassut talerpiup tungânut sâmiuvdlo tungânut, inuiaka-
 -tigít avatâmiussut tamákerdlugit; Jerúsálâtdle kingornátaok uní-
 -ngaviúsavok inimine Jerúsálâme. ⁷Jûtavdlo tovke Nâlagkap su-
 -jugdliutdlugit ánáukumârpai, Dâvíkut usornaxissut Jerúsálâmiut-
 -dlo usornaxissut Jûtamut angneruniarkunagit. ⁸taimailissúkut Nâ-
 -lagkap Jerúsálâmiut sernigssorumârpai; sângftsortait Dâvisut isá-
 -put, Dâvíkutdlo Gútisut isáput, Nâlagkap íngiliatut sujulerssor-
 -timigsut. ⁹piumârpordlo taimailissúkut, tauva akimángitsut Jerú-
 -sálâmut ornigútut tamaisa nungutíniarumârpáka. ¹⁰Dâvíkúnut-
 -dle Jerúsálâvdlo inuinut kuiumârpára anernex sáimáunartitsissok
 kinutitsissordlo; tauva uvanga kiviásavānga kapissartik, kiavdlugo, ^{Juán. 19,37.}
 sôrdlo ernituarissak kiassarât, aliatsautigalugulo, sôrdlo angajug-
 -dliliak aliatsautigissarât. ¹¹taimailissúkut Jerúsálâme kiangásáput,
 taimanisut Hâtat-Rímúnime kiangmata Makitup iterdlâne. ¹²nu-
 -namiutdlo kiásáput, ingmíkut erkardlerft nungutdlutik ingmíkut:
 Dâvíkut erkardlerft ingmíkut, arnartaitdlo ingmíkut; Nâtákut erkar-
 -dlerft ingmíkut, arnartaitdlo ingmíkut; ¹³Lívíkut erkardlerft ingmí-
 -kut, arnartaitdlo ingmíkut; Símíkut erkardlerft ingmíkut, arnartait-
 -dlo ingmíkut; ¹⁴ingmíkut erkardlerft amiákússut tamarmik taimait-
 -dlutik, ingmíkut erkardlerft nungutdlutik ingmíkut, arnartaitdlo
 ingmíkut.

kapitalit 13.

inuit evkiarnekarñigssânik. pârssissok tokutáusassok.

¹taimailissúkut Dâvíkúnut Jerúsálâmiunutdlo puilassok mi-
 -ligaersimásavok ajortaerússutigssak maujungnarungnaerutigssak. ¹Juán. 1,7.
²piumârpordlo taimailissúkut, okarpok Nâlagak katerssârssuit Gú-
 -tiat, tauva Gútipiluit arke nunamit pfarumârpáka erkainekásaersit-
 -dlugit, âmátaok pruvftit anernerddlo mingungnartok nunamit anisí-
 -kumârpáka; ³imailisitdlugo: kingorna takordlûgkerssârtokepat,
 tauva angajorkaisa táussumínga ernertârsimassut okarfigiumâráp:
 inússugssáungilatit, sagdlunernik okalugkavit Nâlagkap arka taiv-
 -dlugo; tauvalo angajorkaisa táussumínga ernertârsimassut kapiv-
 - ⁵Mór. 13.
 Jer. 31,34.

-dlugo tokúkumârât, takordlûgkerssârpat. ⁴piumârpordlo taimai-
-lissúkut, pruvfitit tauva pakatsísáput nungutdlutik takordlûgkatik
pivdlugit, takordlûgkerssârângamik; kagdlersáumigdlo merkortûmik
atissísángitdlat sagdlokítaiumavdlutik; ⁵kisiáne okásavok: pruv-
-fitiúngilanga, nunautilerissûvunga, nunamiup pisiaringmanga mer-
-dlertûnivnit. ⁶aperigpânilo: sût-uko ikit agssangnítut? okása-
-vok tauva: taima unatarnekarama asassima igdluáne.

⁷pana, pilerisârit pârssissortavnut, angúmut pekatigissavnut,
okarpok Nâlagak katerssârssuit Gútiat; pârssissok panakiuk, sa-
-vautit tauva siámásáput, tauvalo agssáka mingnervnut sâgterkig-
-kumârpáka. ⁸piumârpordlo nuname tamarssuarne, okarpok
Nâlagak, avgornerere mardluk nungúsassut anerningerdlutik, pinga-
-juilo amiákûsassut. ⁹táukulo pingajue ingnermut píssúkumârpáka
akuiardlugit, sôrdlo sílve akuiartarât, misiligdlugitdlo, sôrdlo kulte
misiligtarât. táukua ativkut tordlorfigiumârpânga, uvangalo tusa-
-rumârpáka; okarumârpunga: ínugtáka tamássa; táukulo okásáput:
Hús. 2,25. Nâlagak Gútigârput.

kapitalit 14.

Jerúsalamut únersútít kingugdligssat.

¹ata, uvdlok nagdliutilerpok Nâlagkap taimailissâ, tauva
paggatigissatit avguarumârpait ilingne. ²akimángitsut tamaisa
13,9. Jerúsalamut katerssorumâravkit sorssungnigssamut; tauva unga-
-lûgak tigúsavât igdlutdlo ujajavfigalugit arnatdlo narrunarsar-
-dlugit; inuisalo agfait aniumârpút autdlarúnekásavdlutik, amiá-
-kuile ungalûgkamit pfarnekásángitdlat. ³Nâlagak tauva aniu-
-mârpok akimángitsunut táukunúnga sorssúsavdlune, taimatut sôr-
-dlo sorssugtarângame ornigútut nalátigut. ⁴isigaisa taimailissúkut
sark. 19, 11 tt. úliap kákâ tungmarfigísavât, Jerúsâlâp kangianítok; úliavdlo kákâ
ap. sul. 1, 11. 12. kitermigut kupísavok, kangimutdlo kímudlo kôrorujugssuángordlune,
kâkap agfâ avangnamut igdluardlune, agfâlo kujámut. ⁵kimarra-
-vigiumârparsilo kákama kôruat, kâkat kôruat Aatsalimut kigdlig-
-kumârmát; kimájumârpuse, sôrdlo taimane Usia Jútákúne kú-
-ngiutitdlugo nuna sajuktok kimarratigigavsiuk. tauvalo aggeru-
-mârpok Nâlagak Gútiga, ivdlernartut tamaisa ilagiumârpátít.
Aam. 1,1. ⁶taimailissúkut kaumasángilak, íssísavok igssortokardlune. ⁷uvdlok
Jút. 14 t. atausek piumârpok Nâlagkap ilisimassâ, uvdlungitsox únuáungitsox;
Mat. 24,36. únúvdle nalágut káumasavok. ⁸taimailissúkut imermik puilassu-
sark. 22,1.

-vingmik kúgtokarumârpok Jerûsalâmit, agfâ imamut kangigdlermut kúgkumârtok, agfâlo imamut avatdlermut; aussáktudlo ukiúktudlo taimâisassut. ⁹Nâlagardlo kúngiúsavok nunamut tamarssuar- 1 Kor. 15,28.
-mut; taimailissúkut Nâlagak atausiúsavok, arkaló atausiúsavok. ¹⁰nuna tamarme avdlângordlune manigsísavok narssak kúgaitsox ássigilerdlugo, Gîpamit Rímûnimut, Jerûsalâmit kujâmut; táunale Is. 2,2
kutsísavok uníngaviuvdlunilo inimine, Bînjamîp isâvfianit isâvfiup sujugdliup inânut isâvfingmutdlo tekerkordlermut, Hanânilivdlo Jer. 31,28 tt.
kaxivfiânit kúngip tunguiaivfiutânut. ¹¹tauva nunagísavât, uter- Is. 33,17-22.
-tínavêrsagagssakásángilardlo kingorna; Jerûsalât uníngaviúsang-
-mat isumâlungnaitsox. ¹²imâisavordle perdlugssak Nâlagkap perdlugssarítitâ inuiakatigîngnut Jerûsalâmut sorssugtunut tama- Is. 66,24.
-nut: uvinêrúsâput sule isigkamingnik nikorfatitdlutik, issaitdlo parnúsâput issilerfingmingne, oxaitdlo tokúsâput karnine. ¹³taimai-
-lissúkut ulerússinerssuax Nâlagkamit táukunúnga nagdliúkumâr- Hsk. 38,21.
-pok; nungutdlutik áiparmik agssait tigúsagait agssangmingnigdlo silugfigekatigtsardlutik. ¹⁴ivdlítaox, Jûta, Jerûsalât sorssûtigiu-
-mârpâ, akimángitsudlo avatâmiussut tamarmik pigissarpagssue katerssugâúsâput, kúltitdlo sílvitdlo ánorássatdlo amerdlangâxi-
-ssut. ¹⁵tauvalo perdlugssak nagdliúkumârpok kimugtuarssungnut siutitôrssuarnudlo katigagtûnutdlo siutitûnutdlo nerssutautinudlo tamanut tangmârfingne táukunane ítunut, ivssumatut perdlugtut ilivdlune. ¹⁶tauva akimángitsut Jerûsalâmut ornigúkaluartut tamarmik amiákue tamâkerdlutik ukiut nungutdlugit majuarumâr-
-put patdloriartordlutik kúngimut Nâlagkamut katerssârssuit Gû-
-tíânut tupiussaliorfigdlo nagdliússiartordlugo. ¹⁷nalingínaitdlo nuname erkardlerft ilait Jerûsalâmut majuángitsut, kúngimut Nâ-
-lagkamut katerssârssuit Gûtíânut patdloriartúngitsut, táuko sia- Is. 45,8.
-lungnik angilugtúsâput. ¹⁸Egivtinimiutdlûnît erkardlerft maju-
-ángikunik aggerumanatigdlo, tauva angilugtúsâput. taimâisavok perdlugssak Nâlagkap perdlugssarítitâ akimángitsunut, tupiussa-
-liorfik nagdliússísavdlugo majuángitsunut. ¹⁹tamána ajortulia-
-mingnut pitdlautisiarísangmássuk Egivtinimiut akimángitsudlo ta-
-marmik, tupiussaliorfik nagdliússísavdlugo majuángitsut. ²⁰tai-
-mailissúkut kimugtuarssuit avilortuine titagkat imâisâput: ivdler- 2 Mör. 39,30.
-nartok Nâlagkap pia; igatdlo Nâlagkap igdluanînut pûgútatut tunissiviup sânitutut isâput. ²¹tamarmingme igat Jerûsalâmito Jûtamilo ítut ivdlernásâput Nâlagkamut katerssârssuit Gûtíânut

Júitdl. 3,22. pigititaudlutik, tunissiarfortutdlo tamarmik aggerumârput ilainik tigussardlutik kalatsivigalugitdlo. Kânâkúnigdlo Nâlagkap ka-
-terssârssuit Gútiata igdlua pêrusimásavok taimailissúkut.

Malakiap agdlagai.

kapitale 1.

Israillikut kinernekartut, kujasuitsorssúvdlutigdle.

¹okausek nanertuissugssak Nâlagkap Isratlimut okauserissâ Malakiâkut. ²asavavse, okarpok Nâlagak. tauva okarpuse: súkut asagavtigut? Eisaue Jâkup katángutigingínerpâ? okarpok Róm. 9,13. Nâlagak; taimáitok Jâko asavara, ³Eisaule úmigssorpara, kâkai inuilângordlugit kingornússâlo puilassuitsume inigssarsiorfigssâ-
-ngordlugo. ⁴Eitume okaraluarpat: aserorsimavugúme, kisiánile uterumârpugut piunêrúnerit karmarkigdlugit, tauva Nâlagak ka-
-terssârssuit Gútiat ima okarpok: táuko karmaigpata, uvanga inguvteriumârpunga; tainekásáputdlo iluaitormiunik, inuianguik Nâlagkap úmitsáutuínagainik. ⁵issivsinik takujumârpase okaru-
-mârdlusilo: Nâlagak angingârpok Israillikut kigdlinge kímutdlugit.

⁶angúne ernerata atarkísavâ, kivfavdlo nâlagke. atâtaugama, kia atarkinerpânga? nâlagaugama, kia mianerinerpânga? okarpok Nâlagak katerssârssuit Gútiat ilivsinut palasinut, ativnik asigínai-
-ssunut. tauva okarpuse: súkut arkit asigínaravtigo? ⁷timiussat mingugsimassut tunissiviutivnut âtaravsigik. tauva okarpuse: sú-
-kut mingugtíkavtigit? okartaravse: Nâlagkap nerrivia sugdlunar-
-sivok. ⁸[nerssut] tagpítsox tuníssutigiumavdlugo âtarângavsiuk, ³Mór. 22, 17-25. ajoringnigtokaráingilak; tusiagtordlúnt náparsimassordlúnt âtarâ-
-ngavsiuk, ajoringnigtokaráingilak. ímaka nunakarfigpit nâlagânut pajugutigigaluásagit, iluariumârnerâtit táunáussutsit sokutigiumâr-
-nerdlugo? okarpok Nâlagak katerssârssuit Gútiat. ⁹taimáitumik mâna Gúte kínuviginiarsiuk sáimauterkuvdluta; ilivsinut tamâna pisimangmat. táukússutsise sokutigiumârnerpai? okarpok Nâlagak katerssârssuit Gútiat. ¹⁰kiatok ardlavse matut parnaekínardligit, asulinax ikumatitserkunase tunissiviutivne. kajumigíngilavse, okar-
-pok Nâlagak katerssârssuit Gútiat, tuníssutitdlo nekigssat ag-

-ssavse ilissait nuánaringiláka. ¹¹ mássa sekernup nuissarfianit tarritsarfianutdlo atera angingârpok akimángitsune, najugkanilo tamane tipigigsautigdliput atera pivdlugo nexigssanigdlo tuníssu-tigdlívdlutik minguitsunik; atera angingârmát akimángitsune, okar-pok Nálagak katerssârssuit Gútiat. ¹² ilivsile nalingínautiparse, okartaravse: Nálagkap nerrivia mingugsimavok, pigssakarfiginiar-dlugulo sugdlunartumik nexigssakarfiuvok. ¹³ okartarpusilo: ata erdlokinangârmát; tauvalo suvdluáinagagssatut itíparse, okarpok Nálagak katerssârssuit Gútiat; amfaligtersimassutdlo tusiagtutdlo náparsimassutdlo pigdlarissarpase tuníssutinigdlo nexigssanik pig-dlívdluse; tamáko agssavse ilissait nuánarísanerpáka? okarpok Ná-lagak. ¹⁴ perdlorkunarsile perkusersók, savautimine angutaussu-mik pekaraluartok, únersuigamile ilokiangmik Nálagkamut pig-dlívsok. uvanga kúngerssúgama, okarpok Nálagak katerssârssuit Gútiat, ateralo mianernakingmat akimángitsune.

kapitalit 2.

ajokersuinerdlugtunut nuliarnerdlugtuunutdlo.

¹ mánalo ilivse, palasiussuse, piváse inássúmik matumínga. ² tusarumángikuvse ūmámiugiumanagulo, atera nálængnartísagavsiuk, okarpok Nálagak katerssârssuit Gútiat, tauva perdlorkússut iliv-sínut autdlartikumârpára, pivdluarkussissarnise perdlorkuvdlugit, mássame perdlorkuváka, ūmámiugiumángínavsiuk. ³ ata, nautsîag-ssat siaruartigkat agpísalükumârpáka pivdluse, ánanik siaruaiví- ^{2 Mór. 29,14.} galuse kínavsínut, ánanik nagdlíússivivsínit píssunik; ilángutitdluse autdlarúnekarkuvdluse. ⁴ tauva misigiumârpuse, inássúmik matu-mínga autdlartitsivigigivse, Lívimut angerusigiumavdlugo, okarpok Nálagak katerssârssuit Gútiat. ⁵ angerfigigavko inúnartumik erkig-sinartumigdlo; áma mianeringnigtúngortíkavne mianerânga ateralo úgdlutígalugo. ⁶ inatsísit sagdlusuitsut kanermiugai, iluaitsumigdlo navssârfiginekángilak kardluminit; erkigsivdlune perkusersuitdlu- nilo sakekatigânga, amerdlasút utersardlugit ajortuliainit. ⁷ mássa palasip kardluisa [inuit] ilisarssissuerutsailisavait, inatsísitdlo aper-kutiginekartarput táussuma karnanit; Nálagkap katerssârssuit Gú-tiata íngilíngmago. ⁸ ilivsile avkusinek kimagparse, amerdlásut nágkiutítardlugit inatsísitígut; Lívimut angerusigíssak aserorparse, okarpok Nálagak katerssârssuit Gútiat. ⁹ taimáitumik uvangátaok asígíinagagssángortípavse nikanarsísitdlusilo inungne tamane, iler-

-korse migssiliordlugo, avkutigerkussáka atuarkigsāngínavisigik, inúvdlo táunáussusia sokutigissaravsiuk, inatsitit atortínekásassa-rāngata.

¹⁰tamavta atausek atátagingínerparput? Gútip atautsip pi-ngortíngínerpátigut? sôrme tauva ilumūngitsuliorfigekatigígsarner-pugut sujuaissavtínut angerusigissak nalingínangordlugo? ¹¹Júta ilumūngitsuliorpok, maujungnartutdlo ilerkorinekarput Israflime Jerúsalamilo; Nālagkap ivdlernartútâ asassâ Jútap nalingínautí-kamiuk, Gútip avdlanertap pania nullssiutdlugo. ¹²taimailiortok Nālagkap pfarumárpâ Jākup tovkit, erkumassordlo akissartordlo taimailivdlugit, tuníssutinigdlo nexigssanik Nālagkamut katerssár-ssuit Gútiánut átsissok ilángutdlugo. ¹³āma tauva imáipuse:

Nālagkap tunissiviutâ kuvdlilinernik kianernigdlo anersárulungner-nigdlo matórpase, tuníssutit nexigssat issigínek ajornarsisitdlugit, nuánarissagssat agssavse ilissait tigúsagaluarmagit. ¹⁴tauva okar-puse: sôk? Nālagak ilisimangnigtūngmat ilingnutdlo nuliarkau-tingnutdlo; ivdlit táuna ilumūngitsuliorfigát, katíkaluaragko, anger-figisimavdlugulo nuliarigaluaragko. ¹⁵ivna atausiusok taimailiú-

Is. 51,2.

-ngilak, nauk anernermik sivnerússakaraluartok; kanordle iliorpa ivna atausiusok? Gútip kinguágssautitai piniarpai. taimáitumik anernerse mianerssútigisiuk, nuliarkautiminut ilumūngitsulior-

5 Mòr. 24.

-karkunago. ¹⁶[nuliaminik] úmigssuissup autdlartitdliuk, okarpok

Mat. 19,8.

Nālagak Israflip Gútia; kisiáne iluaitsuliornera atissáta kagdlerí-savá, okarpok Nālagak katerssárssuit Gútiat. taimáitumik anernerse mianerssútigisiuk, ilumūngitsuliorkunase.

¹⁷Nālagak kasutíparse okautsivsinik. tauva okarpuse: sugavta kasutíparput? ima okartaravse: ajortuliortut Nālagkap iluarissarpai

3.5. kajumigissardlugitdlo; imalūnt: Gúte erkartússísassok nauk?

kapitalit 3.

Gútip nâpervtuivduarssusianik. Kristusimik avkutigssiortigssānigdlo.

¹ata, íngiliga autdlartípara, avkutigssak sujunivkut iluarsar-kuvdlugo; tássalo kilamik nālagfiutiminut tikiúkumárpok Nālagak ujarige, íngile angerfigekatigígsitsissugssak kajungerissarse; tamá-ssa aggilerpok, okarpok Nālagak katerssárssuit Gútiat. ²kiale atorsínáusavá uvdlok tikiuvfigssá? kinalo atasínáusava, takutigpat? kúltimik augtitsissup ingneratut íkumármat, errorsissuvdlo kakor-sautátut. ³igsiajumárpok augtitsivdlune sflvilo saligdlugo; Lívip

Mat. 11,10.

kinguai saligkumârpai akuiardlugit, sôrdlo kûtilo silvilo iliortarait. tauva Nâlagkap pigisavai, tunissutinik nexigssanik âtsissigalugit iluartumik; ⁴tauvalo Nâlagkap Jûtákutdlo Jerûsalâmiutdlo tuni-
-ssutait nexigssat nuânariumârpai itsartut, ukiunisut sujugdlernisut. ⁵erkartûssiartordlunga patdlilerpavse ilisimangnigtûjumârdlungalo pinasuartok angákunut arnaunexartunutdlo ugpernarsaissunutdlo sagdlussunut kivfartortuvdlo akigssarsiagssânik unigtitsissunut uvigdlnernigdlo iliarssungnigdlo kunutitsissunut takornartanigdlo inardlssunut, uvanga mianerinanga pissartunut, okarpok Nâlagak katerssârssuit Gûtiat. ⁶uvangame Nâlagak avdlângujuipunga; taimáitumik ilivse, Jâkup kinguai, nungutitáungilase. ⁷sujuai- úp. 3.22.
-ssavse uvdlunit agdlât ilerkorerkussâka sanerkútarpace maleru-
-arnagitdlo; tâssa sângniaritse uvavnut, tauva uvangátaok sâgku-
-mârpavse, okarpok Nâlagak katerssârssuit Gûtiat. tauva okar-
-puse: kanok ilivdluta sângniásagavta? ⁸inûp Gûte sagdlokítâsa-
-nerpâ? ilivse sagdlokítartaravsinga. tauva okarpuse: sumik sag-
-dlokítaravtigít? [katerssugkavse] kulinginik tunissutinigdlo iliora-
-gagssanik. ⁹perdlorkussauvdluínarpuse, sagdlokítartaravsinga i-
-livse, inuit tamavse. ¹⁰[katerssugkavse] kulinge tamákerdlugit
kimatulivigssuarmut âsigik, igdluvne nexigssautekarkuvdlugo; ma-
-tumíngalo misiligkaluarsinga, okarpok Nâlagak katerssârssuit
Gûtiat: kilaup súpivê ilivsinut angmarumângínerika pivdluarkússú-
-mik kueraivfigaluse pekangárnartumik. ¹¹nerrersôrdlo agpissalû-
-kumârpara pivdluse, nunap inerititai pigssase aserorkunagit,
narssautivdlo vînekutai pekautigssase kingunexángitsôrkunagit, o-
-karpok Nâlagak katerssârssuit Gûtiat. ¹²akimángitsutdlo ta-
-marmik pivdluarnerarumârpâse, nunarsilo kajungernásagavse, o- Is. 62.4.
-karpok Nâlagak katerssârssuit Gûtiat.

¹³orkartokause uvavnut, okarpok Nâlagak. tauva okarpuse:
ilingnut kanok okalugkavta? ¹⁴okaravse: Gûte kivfartûkaluardlugo
asulêrnarpok; suname pissarisavarput pârssigavta pia isumagalugo, 2.17.
aliasugtututdlo atissakardluta Nâlagkap katerssârssuit Gûtiata sâne
sakigavta? ¹⁵taimáitumik sorkusaitut pivdluarnerarpavut, mássa
iluaitsuliororssuit ineriartortínekartarput, âmátaok Gûte ússe-
-rângamíko pivdluáinâraut. ¹⁶tauva Nâlagkamik mianeringnigtut
okalokatigígsarput, Nâlagardlo siúnerardlunilo tusâvok; magper-
-sagkatdlo puiornavêrkutit agdlagsimáput kfnâta sâne, Nâlagkamik
mianeringnigtut pivdlugit arkanigdlo erkaimassut pivdlugit. ¹⁷pigi-
-savâka, okarpok Nâlagak katerssârssuit Gûtiat, uvdlok pigissag-

-ssarsiorfigssara nagdliugpat; kajagssükumârpákalo, sôrdlo angutip
erne kivfartortine kajagssütará. ¹⁸tauva uterdluse takujumârpase
kanok ássigíngitsigissut iluartordlo iluaitbordlo, Gútip kivfartü-
-ssissálo kivfartüssissigíngisálo.

kapitalit 4.

Nálagkap uvdluanik. Eliamik kingudligssamik.

- Sagg. 12.6. ¹imáikumârtok ata: uvdlok nagdliúkumârpok útsivigsut iku-
-másassok, tauva sorkusaitsut tamarmik iluaituliortorssuitdlo ta-
-marmik karrfarnikutut ísáput, uvdludlo nagdliúkumârtup ikivká-
-savai, okarpok Nálagak katerssárssuit Gútiat, túngavingmigdlúnft
avalekúmigdlúnft amiákuerutdlugit. ²ilivsinutdle ativnik miane-
Lúk. 1,78 t. -ringnigtunut nuiumârpok sekinek iluarssusekarfigssak, katsorsau-
-tilingnik siártulik; aniumârpusilo pigsigsakátárdluse norrartut puat-
-dlarsagkatut. ³iluaitut tugdláriumârpase, arssatut ísangmata
isigkavse aluisa atáne, uvdlok píngortitagssara nagdliugpat, okar-
-pok Nálagak katerssárssuit Gútiat.
- ⁴erkainiarsigik kivfama Môrsasip inatsisai, Hórtpime táussu-
-múnga inássutigissáka, Israílikúnut tamanut ilerkererkuvdlugit
Mat. 11,14. erkartüssisigerkuvdlugitdlo. ⁵ata, pruvfte Elia ilivsinut autdlar-
-tíkuumârpára, Nálagkap uvdlua angekissox sujôranartok nagdliú-
-ngikatdlartitdlugo; ⁶angajorkátdlo ūmatait táussuma ságtísavai
Lúk. 1,17. kitornainut, kitornaisalo ūmatait angajorkainut; tikiutdlunga nuna
patexinavara utertínavérsardlugo.

nakiterne inerput uk. 1900.

